

Europos Sąjungos struktūrinių fondų lėšų bendrai finansuojamas projektas
 Nr. 09.2.1-ESFA-V-726-03-0001
 „Skaitmeninio ugdymo turinio kūrimas ir diegimas“

LIETUVIŲ KALBOS IR LITERATŪROS BENDROSIOS PROGRAMOS PROJEKTAS

Pradinio ugdymo lietuvių kalbos ir literatūros bendrosios programos projektą rengė:

M. Bareikienė, A. Blockuvienė, prof. dr. D. Jakavonytė-Staškuvienė, doc. dr. V. Schoroškienė, N. Venskuvienė.

Pagrindinio ugdymo lietuvių kalbos ir literatūros bendrosios programos projektą rengė:

Alius Avčininkas, Zita Bartkevičienė, Onutė Baumilienė, doc. dr. Laimutė Bučienė, Neringa Januševičienė, Albinas Lazauskas, Vida Lisauskienė, prof. dr. Aušra Martišiūtė-Linartienė, prof. dr. Džiuljeta Maskuliūnienė, doc. dr. Zita Nauckūnaitė, doc. dr. Sonata Vaičiakauskienė, prof. dr. Dainius Vaitiekūnas.

Vidurinio ugdymo lietuvių kalbos ir literatūros bendrosios programos projektą rengė:

Alius Avčininkas, Zita Bartkevičienė, Onutė Baumilienė, Albinas Lazauskas, Vida Lisauskienė, prof. dr. Džiuljeta Maskuliūnienė, doc. dr. Zita Nauckūnaitė.

Turinys

1. Lietuvių kalbos ir literatūros paskirtis	3
2. Tikslas ir uždaviniai	3
2.1. Lietuvių kalbos ir literatūros ugdymo tikslas	3
2.2. Pradinio ugdymo uždaviniai	3
2.3. Pagrindinio ugdymo uždaviniai	4
2.4. Vidurinio ugdymo uždaviniai	4
3. Kompetencijų ugdymas dalyku	5
3.1. Kultūrinė kompetencija	5
3.2. Pažinimo kompetencija	5
3.3. Komunikavimo kompetencija	6
3.4. Kūrybiškumo kompetencija	6
3.5. Pilietiškumo kompetencija	7
3.6. Socialinė, emocinė ir sveikos gyvensenos kompetencija	7
3.7. Skaitmeninė kompetencija	7
4. Lietuvių kalbos ir literatūros pasiekimų sritys	8
A. Kalbėjimas, klausymas ir sąveika	8
B. Skaitymas ir teksto supratimas	8
C. Rašymas ir teksto kūrimas	9
D. Lietuvių kalbos pažinimas	9
E. Literatūros ir kultūros pažinimas	9
5. Lietuvių kalbos ir literatūros pasiekimų raida	10
6. Lietuvių kalbos ir literatūros mokymo(si) turinys	44
6.1. Lietuvių kalbos ir literatūros mokymosi turinys. 1–2 klasės	44
6.2. Lietuvių kalbos ir literatūros mokymosi turinys. 3 klasė	48
6.3. Lietuvių kalbos ir literatūros mokymosi turinys. 4 klasė	52
6.4. Lietuvių kalbos ir literatūros mokymosi turinys. 5 klasė	57

6.5. Lietuvių kalbos ir literatūros mokymosi turinys. 6 klasė.....	62
6.6. Lietuvių kalbos ir literatūros mokymosi turinys. 7 klasė.....	66
6.7. Lietuvių kalbos ir literatūros mokymosi turinys. 8 klasė.....	70
6.8. Lietuvių kalbos ir literatūros mokymosi turinys. 9 ir I gimnazijos klasė.....	74
6.9. Lietuvių kalbos ir literatūros mokymosi turinys. 10 ir II gimnazijos klasė.....	79
6.10. Pasirenkamieji moduliai. 5–10 ir I–II gimnazijos klasės.....	86
6.11. Lietuvių kalbos ir literatūros mokymosi turinys. III gimnazijos klasė.....	89
6.12. Lietuvių kalbos ir literatūros mokymosi turinys. IV gimnazijos klasė.....	96
6.13. Pasirenkamieji moduliai. III–IV gimnazijos klasės.....	102
7. Pasiekimų vertinimas.....	103
7.1. Pasiekimų vertinimas pradiniam ugdyme.....	103
7.2. Pasiekimų vertinimas pagrindiniame ugdyme.....	104
7.3. Kaupiamasis vertinimas viduriniame ugdyme (rengiama).....	106
7.4. Mokinių gebėjimų augimo skalės.....	106
8. Pasiekimų lygių požymiai.....	108
8.1. Pasiekimų lygių požymiai. 1–2 klasės.....	108
8.2. Pasiekimų lygių požymiai. 3–4 klasės.....	120
8.5. Pasiekimų lygių požymiai. 5–6 klasės.....	132
8.5. Pasiekimų lygių požymiai. 7–8 klasės.....	146
8.5. Pasiekimų lygių požymiai. 9–10 ir I–II gimnazijos klasės.....	162
8.6. Pasiekimų lygių požymiai. III–IV gimnazijos klasės.....	179

1. Lietuvių kalbos ir literatūros paskirtis

1.1. Lietuvių kalbos ir literatūros ugdymo paskirtis – suteikti mokiniams lietuvių kalbos ir literatūros (kultūros) pagrindus, būtinus mokinio moralinei, kultūrinei, tautinei bei pilietinei brandai. Išskirtinę mokomojo dalyko paskirtį lemia kalbos ir literatūros kaip žodžio meno ypatinga ugdomoji reikšmė. Kalboje slypi šimtmečiais kurtas tautos pasaulis: bendruomenės pasaulėjautos ir pasaulėžiūros bruožai, dorinės nuostatos, būdo savybės, istorinės patirtys ir gyvenimo išmintis.

1.2. Kalbos pažinimo kursas padeda mokiniams formuoti vertybinį asmeninį santykį su kalba, leidžia pažinti kalbą kaip sistemą, ugdyti taisyklingos rašytinės ir sakininės kalbos vartojimo įgūdžius, vidinį kalbos pojūtį ir poreikį. Taisyklingas kalbos mokėjimas ir kalbos struktūros, gramatikos ir kitų kalbinių dalykų išmanymas lavina loginį analitinį mąstymą, kūrybiškumo galias. Kalbos kursas padeda mokytis kitų dalykų ir kloja bet kurios profesinės veiklos pamatus.

1.3. Literatūros pažinimo kursu siekiama ugdyti skaitytoją, siejant skaitymą su vertybiniais ir intelektiniais tobulėjimais. Pradedama nuo mėgavimosi skaitymo malonumu, vėliau mokinys pamažu įtraukiamas į sudėtingesnių tekstų skaitymą, kūrinio santykio su kontekstu analizę. Siekiant suaktualinti literatūrą pabrėžiamas jos ryšys su mokiniui artima vizualine kultūra ir šiuolaikinių medijų kontekstu.

1.4. Supažindinant su svarbiausiomis Lietuvos literatūros ir kultūros asmenybėmis ir jų darbais, su meno ir kultūros vertybėmis, ugdoma istorinė kultūrinė atmintis, kad mokiniai suprastų, jog jie yra Lietuvos kultūros paveldėtojai ir kūrėjai. Pamažu atveriamas Europos kultūros tradicija, mokiniai susipažįsta su svarbiausiais Europos kultūros ženklais ir vaizdiniais, atskleidžia jos antikines ir krikščioniškas ištakas.

1.5. Lietuvių kalbos ir literatūrinis (kultūrinis) ugdymas padeda atrasti, patirti, išgyventi, suprasti literatūrą kaip kalbos meną ir pasaulio pažinimo priemonę, ugdo kūrybingumą ir vaizduotę, padeda susiformuoti vertybines ir estetines nuostatas, skatina jomis grįsti savo gyvenimą. Mokiniai ugdomi pilietinę poziciją, atsakomybę už viešą žodį ir veiksma, gebėjimą atpažinti propagandą, manipuliavimą žodžiais ir vaizdais.

2. Tikslas ir uždaviniai

2.1. Lietuvių kalbos ir literatūros ugdymo tikslas.

Lietuvių kalbos ir literatūros ugdymo tikslas – padėti mokiniams suvokti ir ugdyti lietuvių kalbą kaip svarbią savo tapatybės dalį, Lietuvos visuomenės bendravimo būdą; atrasti literatūrą kaip asmeninei egzistencijai svarbią kultūros sritį, ugdyti savarankišką kritinį mąstymą ir kūrybišką požiūrį į literatūrą; išplėtoti gebėjimus kalbėti ir rašyti aiškiai, taisyklinga ir turtinga kalba, suvokti save kaip lietuvių kalbos, literatūros ir kultūros paveldėtoją, puoselėtoją ir kūrėją; ugdyti laisvo, atsakingo asmens savimonę ir savivertę.

2.2. Pradinio ugdymo uždaviniai.

Siekdami tikslo, mokiniai:

- ugdomi šias vertybines nuostatas:
  - vertina klausymą, kalbėjimą, skaitymą ir rašymą kaip asmeniškai svarbią, prasmingą ir malonią veiklą, teikiančią galimybių bendravimui, mokymuisi, saviraiškai;
  - vertina lietuvių kalbą ir literatūrą kaip reikšmingą Lietuvos kultūros dalį, noriai skaito įvairaus pobūdžio tekstus, dalijasi savo skaitymo patirtimi;
  - išklauso kitą, gerbia jo nuomonę; gina savo požiūrį neįžeisdami kitų;
  - tobulina savo kalbinius gebėjimus, kaupia skaitytojo patirtį pasitikėdami savo jėgomis, geranoriškai priimdami kitų patarimus.
- išsiugdo sakininės kalbos gebėjimus:
  - atidžiai klausosi, supranta, kas sakoma, klausia ir atsako į klausimus, informuoja, paaiškina, apibūdina, papasakoja, išsako savo nuomonę;
  - tinkamai ir taisyklinga kalba bendrauja su bendraamžiais ir kitais žmonėmis, reiškia savo mintis ir jausmus.
- išsiugdo rašytinės kalbos gebėjimus:
  - sklandžiai skaito ir supranta grožinius, negrožinius ir medijų tekstus, suvokia jų savitumą ir reikšmę, tyrinėja estetinius tekstų aspektus, pagrįstai vertina tekstus, naudojami prienamais informacijos šaltiniais;

➤ kuria rašytinius tekstus: aiškiai reiškia mintis ir jausmus, taisyklingai rašo.

- įgyja lietuvių kalbos pažinimo pradmenis.
- ugdosi kūrybiškumą, lavina vaizduotę ir mąstymą.

2.3. Pagrindinio ugdymo uždaviniai.

Siekdami tikslo, mokiniai:

- nagrinėja lietuvių kalbos sistemą, kad galėtų stebėti ir vertinti kalbos reiškinius, ypač daugiakalbystės aplinkoje, įgustų reikšti mintis, kurti tekstus žodžiu ir raštu taisyklinga, aiškia bei turininga kalba, pasirinkdami tinkamą kalbinę raišką;
- analizuoja kalbos funkcionavimą visuomenėje, kad suvoktų kalbos reikšmę asmens tapatybei, pasaulėvaizdžiui, visuomenei ir valstybei, kaip nuolat kintantį ir su visuomenės raida glaudžiai susijusį reiškinį; kad pažintų lietuvių kalbos kūrybines galias, tekstų įvairovę, gebėtų atpažinti ir vartoti bendrinės kalbos atmainas, naudotis skaitmeniniais lietuvių kalbos, literatūros ir kitais ištekliais;
- atidžiai skaito, analizuoja literatūrą kaip meną, išvelgia jungtis su kitais menais, lavinasi estetinį skonį ir literatūrinę saviraišką, ugdosi kūrybiškumo gebėjimus;
- nagrinėja, interpretuoja, lygina ir vertina įvairių žanrų ir laikotarpių lietuvių bei užsienio autorių kūrinius, susipažįsta su lietuvių tautosaka, tarmėmis, su Lietuvos kultūrai svarbiais tekstais ir reiškiniais, iškilomis kultūros asmenybėmis;
- susipažįsta su Europos kultūros tradicija ir jos ištakomis, kad suvoktų lietuvių kalbos ir literatūros reikšmę bendresniame Lietuvos ir pasaulio kultūriniame kontekste;
- remdamiesi kalba ir literatūra, formuojasi kultūrinę tapatybę, ugdosi sąžiningumą, teisingumą, ištikimybę, gebėjimą sugyventi bendruomenėje, stiprina pilietinio tapatumo ir pilietinės galios jausmą;
- domisi Lietuvos kultūriniu gyvenimu, kad kritiškai vertintų informaciją, pateikiamą įvairiais informacijos kanalais, ir gebėtų atpažinti propagandą, manipuliavimą žodžiais ir vaizdais; ugdosi savarankiško mąstymo gebėjimus ir atsakingo asmens savimonę.

2.4. Vidurinio ugdymo uždaviniai.

III–IV gimnazijos klasių mokiniai gali rinktis bendrąjį arba išplėstinį lietuvių kalbos ir literatūros kursą.

Mokantis bendroju kursu sudaromos galimybės mokiniui įgyti bendrąjį kalbinį, literatūrinį (kultūrinį) išsilavinimą, išsiugdyti kalbos vartojimo gebėjimus, reikalingus kiekvieno žmogaus visaverčiam gyvenimui.

Išplėstinis kursas apima bendrąjį kursą ir kartu yra gilinamasis. Mokiniui sudaroma galimybė įgyti išsamesnį kalbinį bei platesnį literatūrinį (kultūrinį) išsilavinimą. Šio kurso turinys yra platesnis ir išsamesnis: skaitoma ir nagrinėjama daugiau ir sudėtingesnių grožinių bei negrožinių kūrinių, jie nagrinėjami įvairesniais aspektais. Atliekama įvairesnių ir sudėtingesnių sakininės ir rašytinės kalbos ugdymosi užduočių, projektinių kalbos ar literatūros tyrimo darbų, reikalaujančių savarankiškumo, kūrybiškumo, platesnio kultūrinio konteksto išmanymo.

Bendrojo kurso uždaviniai

Siekdami tikslo, mokiniai:

- plėtoja kalbos žinias, stiprina kalbos vartojimo praktikos įgūdžius;
- ugdosi sakininę kalbą; remdamiesi literatūra (kultūra), rašo rišlius įvairios paskirties ir žanrų tekstus;
- skaito brandžiausius lietuvių ir visuotinės literatūros kūrinius, plečia literatūrinį ir kultūrinį akiratį, lavinasi meninį skonį;
- susidaro lietuvių literatūros visumos vaizdą;
- remdamiesi kalbos ir literatūros žiniomis bei Lietuvos literatūros (kultūros) raidos supratimu, autoriaus biografijos, istoriniu, kultūriniu kontekstu, nagrinėja ir vertina grožinius ir negrožinius kūrinius, aptaria jų sąsajas su dabartimi;
- remdamiesi kūrinių idėjų ir pozicijų įvairove, formuojasi vertybines nuostatas.

Išplėstinio kurso uždaviniai

Siekdami tikslo, mokiniai:

- gilina kalbos žinias, kalbos vartojimo praktikos įgūdžius;
- remdamiesi literatūra (kultūra), rašo rišlius, kūrybiškus, probleminius tekstus;
- ugdomi sakytinę kalbą; ugdomi stiliaus individualumą;
- skaito brandžiausius lietuvių ir visuotinės literatūros kūrinius, įgyja platų literatūrinį ir kultūrinį akiratį, lavinasi meninį skonį;
- susidaro lietuvių literatūros visumos vaizdą;
- remdamiesi kalbos ir literatūros žiniomis bei Lietuvos literatūros (kultūros) raidos supratimu, autoriaus biografijos, istoriniu, kultūriniu kontekstu, įvairiais aspektais nagrinėja, lygina ir vertina kūrinius, aptaria jų sąsajas su dabartimi;
- remdamiesi kūrinių idėjų ir pozicijų įvairove, formuojasi vertybines nuostatas;
- plėtoja savarankiško kalbos ir literatūros tyrimo gebėjimus.

3. Kompetencijų ugdymas dalyku

3.1. Kultūrinė kompetencija

Kultūrinė kompetencija apima kultūrinį išprusimą, kultūrinę raišką ir kultūrinį sąmoningumą.

Kultūrinį išprusimą mokiniai ugdomi skaitydami, nagrinėdami, interpretuodami, lygindami ir vertindami įvairių žanrų ir laikotarpių lietuvių bei visuotinės literatūros kūrinius; susipažindami su lietuvių tautosaka, su Lietuvos kultūrai svarbiais tekstais ir reiškiniais, iškilomis kultūros asmenybėmis; domėdamiesi šiuolaikinėmis literatūrinėmis ir kultūrinėmis aktualijomis ir jas kritiškai vertindami; apibūdinami bendresnes Lietuvos literatūrinio ir kultūrinio gyvenimo tendencijas bei jų sąsajas su literatūrine ir kultūrine tradicija, su kultūriniais herojais, simboliais ir stereotipais; lygindami įvairius literatūrinius ir kultūrinius reiškinius bei įžvelgdami jų tarpusavio sąsajas.

Kultūrinę raišką mokiniai ugdomi pažindami lietuvių kalbos kūrybines galias, reikšdami mintis, kurdami įvairių žanrų tekstus žodžiu ir raštu taisyklinga, aiškia bei turininga kalba, pasirinkdami tinkamą kalbinę raišką; praktiškai pritaikydami kultūros kūrėjo, atlikėjo, aktyvaus stebėtojo, vartotojo, kritiko gebėjimus; realizuodami savo talentus, literatūrinius ir kitus meninius polinkius, kultūrinius interesus; dalyvaudami mokyklos, bendruomenės, regiono ir Lietuvos kultūriname bei visuomeniniame gyvenime.

Kultūrinį sąmoningumą mokiniai ugdomi suvokdami kalbos reikšmę asmens tapatybei ir pasaulėvaizdžiui, bendruomenei ir valstybei; suprasdami ir vertindami lietuvių kalbos ir literatūros reikšmę bendresniame Lietuvos ir pasaulio kultūriname kontekste; atpažindami ir kritiškai vertindami propagandą, manipuliavimą žodžiais ir vaizdais, diskutuodami apie medijų kultūrą; įgydami nuostatą puoselėti lietuvių kalbą ir kultūros paveldą, gerbti kultūrų įvairovę. Kultūrinę kompetenciją įgijęs mokinys tampa sąmoningu Lietuvos literatūros ir kultūros lauko dalyviu, atviru Europos literatūrinei ir kultūrinei tradicijai.

3.2. Pažinimo kompetencija

Pažinimo kompetencija apima dalyko žinias ir gebėjimus, kritinio mąstymo, problemų sprendimo, mokėjimo mokytis gebėjimus.

Dalyko žinias ir gebėjimus mokiniai ugdomi analizuodami kalbos vienetų, mokydami taisyklingai kalbėti ir rašyti, skaitydami, nagrinėdami ir vertindami įvairių žanrų ir laikotarpių lietuvių bei visuotinės literatūros kūrinius, kultūros tekstus, formuluodami teksto pagrindinę mintį, kurdami įvairių žanrų ir tipų tekstus, vartodami kalbotyros, literatūros teorijos ir teksto analizės sąvokas ir terminus.

Kritinį mąstymą mokiniai ugdomi, kai analizuoja teksto turinį ir kalbą, suvokia ryšius tarp vaizduojamų įvykių, daro išvadas; geba remtis kūriniu turiniu formuluodami savo idėjas apie gyvenimą, vertybes ir tikėjimą; vertina kūrinių herojų charakterius ir paaiškina, kodėl rašytojas naudoja konkretų charakterį, apibūdina rašymo stilių, ieško jungčių tarp kultūros reiškinių, kūrinių, idėjų ir raiškos, kritiškai vertina alternatyvius požiūrius ir šaltinių patikimumą internete.

Problemų sprendimo gebėjimus mokiniai ugdomi, kai įvairiuose pokalbiuose, samprotaujamojo pobūdžio rašiniuose kelia problemas, svarsto, pritaria ar prieštarauja pateikdami argumentų, priima pagrįstą sprendimą, analizuoja kūrinių problemas, vertina teksto idėjas ir intencijas, susieja jas su kitais tekstais, savo patirtimi ir nuostatomis.

Mokėjimo mokytis gebėjimus mokiniai ugdomi taikydami aktyvaus klausymosi, kalbėjimo, grožinio ir negrožinio teksto skaitymo, rašymo ir pristatymo strategijas; tikslingai ir atsakingai atsirinkdami informaciją įvairiuose šaltiniuose, ją sistemindami, tirdami ir kritiškai reflektuodami, susiedami naują informaciją su jau žinoma; savarankiškai planuodami savo mokymąsi.

3.3. Komunikavimo kompetencija

Komunikavimo kompetencija apima pranešimo kūrimą, jo perteikimą ir komunikacinę sąveiką bei analizę ir interpretavimą.

Pranešimo kūrimo gebėjimus mokiniai ugdomi taisyklingai kalbėdami ir rašydami, pasirinkdami tinkamą kalbinę raišką; žodžiu ir raštu atpasakodami tekstus, atmintinai mokydamiesi įvairių žanrų kūrinius ar jų fragmentus; apibūdindami verbalinio ir neverbalinio teksto temą, turinį ir paskirtį; samprotaudami apie įvykius ir reiškinius, pagrįsdami savo nuomonę, naudodamiesi įvairiais šaltiniais; sakydami kalbas, rašydami kūrybinius darbus; išsiaiškindami nežinomų žodžių reikšmes ir išmokdami juos vartoti; taikydami įvairias kalbėjimo, skaitymo ir rašymo strategijas.

Pranešimo perteikimo ir komunikacinės sąveikos gebėjimus mokiniai ugdomi realiai ir virtualiai bendraudami poromis ar grupėje, pasirinkdami taisyklingą ir tinkamą kalbinę raišką; kalbėdami apie skaitymo metu patirtus jausmus ir pažintas vertybes, pristatydami savarankiškai perskaitytą knygą; pasakodami istorijas, paremtas literatūra, realaus gyvenimo arba vaizduotės sukurtais įvykiais, pagal piešinius, nuotraukas, paaiškindami jų turinį; žodžiu ir raštu pasakodami savo patirtį pagal nuoseklumo ir (ar) reikšmingumo principus, įterpdami į pasakojimą tiesioginę kalbą, pasakodami pirmuoju ir trečiuoju asmeniu; žodžiu ir raštu apibūdindami daiktą, gyvūną, žmogų, vietą, išreikšdami bendrą įspūdį, tikslingai panaudodami detales ir vertindami.

Pranešimo analizės ir interpretavimo gebėjimus mokiniai ugdomi lygindami skirtingų tekstų sandarą, raišką, iliustravimo priemones; analizuodami, interpretuodami ir lygindami programoje numatytus kūrinius, aptardami teksto turinį, svarbiausias idėjas, veikėjų charakterius, vertindami jų poelgius ir problemas; aptardami kalbos kaip socialinio kultūrinio reiškinio aspektus, gretindami skirtingų kalbų elementus; vartodami programoje numatytas kalbos ir literatūros teorijos sąvokas, stiliaus figūras bei retorinės raiškos priemones; taikydami tinkamas pagal situaciją kalbėjimo ir rašymo strategijas.

3.4. Kūrybiškumo kompetencija

Kūrybiškumo kompetencija apima tyrinėjimo, generavimo, kūrimo, vertinimo ir refleksijos gebėjimus.

Tyrinėjimo gebėjimus mokiniai ugdomi ieškodami reikiamos informacijos įvairiuose šaltiniuose, kritiškai vertindami surastą informaciją ir jos patikimumą; analizuodami, interpretuodami ir lygindami programoje numatytus poezijos, prozos ir dramos kūrinius, aptardami programoje numatytus Lietuvos kultūros reiškinius ir asmenybes; stebėdami, gretindami ir vertindami kalbos reiškinius daugiakalbėje ir daugiakultūrėje aplinkoje; rinkdami, siedami ir kritiškai vertindami kūrybai reikalingą informaciją, kurdami įvairias istorijas, pasakojimus; sudarydami teminių darbų aplanką apie dabarties kultūros reiškinius, istorines asmenybes.

Generavimo gebėjimus mokiniai ugdomi keldami originalias idėjas ar problemų sprendimus, rašydami įvairius kūrybinius darbus, argumentuotai reikšdami savo požiūrį į kalbamus dalykus, pagrįsdami jį asmenine patirtimi, grožiniais ir negrožiniais tekstais, dalydamiesi kūrybinėmis idėjomis ar sprendimais analizuojant programinius kūrinius, argumentuotai įvertindami istorinį kultūrinį kontekstą.

Kūrimo gebėjimus mokiniai ugdomi savarankiškai žodžiu ir raštu kurdami įvairių žanrų ir tipų tekstus, išbandydami skirtingas kalbinės raiškos priemones ir būdus, taikydami pagrindines akademinio rašymo strategijas, tobulindami ir pristatydami savo darbus, susijusius su analizuojamais kūrinių, samprotaujamojo pobūdžio darbais.

Vertinimo ir refleksijos gebėjimus mokiniai ugdomi vertindami savo ir kitų kūrybinių darbų naujumą, išbaigtumą, integralumą, aptardami kūrybos produkto vertingumą ar sprendimą pagal pateiktus kriterijus, apmąstydami ir vertindami savo ir kitų kūrybos procesą, įvardindami savo sėkmes ir nesėkmes, planuodami veiklą remiantis patirtimi, žiniomis ir gebėjimais.

3.5. Pilietiškumo kompetencija

Pilietiškumo kompetencija apima pilietinį tapatumą ir pilietinę galią; gyvenimą bendruomenėje, kuriant demokratinę visuomenę; pagarbą žmogaus teisėms ir laisvėms; valstybės kūrimą ir valstybingumo stiprinimą tarptautinėje bendruomenėje.

Pilietinį tapatumą ir pilietinę galią mokiniai ugdomi vertindami klausomo ir audiovizualinio teksto turinį, raišką, intenciją, poveikį klausytojui, interpretuodami ir apibendrinami; kritiškai vertindami įvairių šaltinių informaciją ir tinkamai ją panaudodami; reikšdami mintis ir jausmus sklandžiai, aiškiai, turtinga kalba; reikšdami argumentuotą asmeninį požiūrį į įvykius, reiškinius ar tekstus; rašydami rašinius, paremtus literatūros kūriniais; rašydami įvairius pasakojamuosius, informacinius, aiškinamuosius ir samprotaujamuosius tekstus.

Gebėjimą sugyventi bendruomenėje kuriant demokratinę visuomenę mokiniai ugdomi kurdami ir puoselėdami teigiamus tarpusavio santykius įvairiose komunikacinėse situacijose; kultūringai keldami problemas, atsakingai priimdami sprendimus; sąmoningai stebėdami kalbos reiškinius, vykstančius daugiakalbėje ir daugiakultūroje aplinkoje, gretindami skirtingų kalbų elementus; apibūdindami įvykius ir reiškinius, apie juos pasakodami ir samprotaudami.

Pagarbą žmogaus teisėms ir laisvėms mokiniai ugdomi laikydamiesi bendrinės lietuvių kalbos normų ir viešojo bendravimo etikos; pasirinkdami tinkamą komunikavimo būdą; aptardami savo amžiui aktualias problemas; tinkamai dalindamiesi patirtimi, nuomone ir informacija; kartu priimdami pagrįstus sprendimus; atitinkamais aspektais analizuodami programoje numatytus kūrinius; aptardami Lietuvos kultūros reiškinius ir asmenybes.

Mokiniai prisideda prie valstybės kūrimo ir valstybingumo stiprinimo tarptautinėje bendruomenėje atitinkamais aspektais analizuodami programoje numatytus kūrinius; aptardami Lietuvos kultūros reiškinius ir asmenybes; dalyvaudami kultūriniam ir visuomeniniame gyvenime.

3.6. Socialinė, emocinė ir sveikos gyvensenos kompetencija

Socialinė, emocinė ir sveikos gyvensenos kompetencija apima asmens savimonę ir savitvardą; socialinį sąmoningumą ir tarpusavio santykių kūrimo gebėjimus; atsakingą sprendimų priėmimą; asmens rūpinimąsi fizine ir psichine sveikata.

Savimonės ir savitvardos įgūdžius mokiniai ugdomi, kai nagrinėdami literatūros kūrinius mokosi atpažinti ir įvardyti paauglystei būdingas emocijas; analizuoja įvairias situacijas ir mokosi įveikti iššūkius (nepalankias situacijas, nevilčių ir nusivylimą); analizuoja ir įvardija bendražmogiškąsias vertybes (pagarbą sau ir kitiems, geranoriškumą, atsakomybę, pagalbą, sąžiningumą, drąsą, savidrausmę, sveikatą; šeimą); geba paaiškinti, kaip sudėtingose situacijose vertybės padeda rasti sprendimus; siekia asmeninių ir akademinį tikslų, analizuoja akademinio tobulėjimo pažangą, reflektuoja sėkmę.

Empatiškumo, socialinio sąmoningumo ir teigiamų tarpusavio santykių kūrimo įgūdžius mokiniai ugdomi, kai mokosi nuspėti kitų emocijas ir savijautą skirtingose situacijose; lygina savo ir kitų požiūrius, supranta, kad vertybinės nuostatos skirtingose kultūrose gali būti skirtingos; analizuoja, kaip žmogaus elgesys veikia kitus žmones; pritaiko veiksmingo klausymosi įgūdžius kasdiniuose pokalbiuose, naudojami pokalbio užmezgimo ir palaikymo strategijomis, kad suprastų kitų emocijas ir savijautą; net ir sunkioje situacijoje mokosi išlikti objektyvūs ir argumentuoti savo nuomonę.

Atsakingo sprendimų priėmimo ir elgesio įvertinant pasekmes gebėjimus mokiniai ugdomi, kai mokosi planuoti laiką, laiku atlikti užduotis, analizuoja galimus iššūkius ir kliūtis užduočių atlikimui ir planuoja jas įveikti; apmąsto ir įsivertina, kaip sekėsi atlikti užduotis; geba apmąstyti, įvertinti savo ir bendraklasių gebėjimus, žinias, savybes ir panaudoti jas bendruomenės gerovei.

Rūpinimosi sveikata įgūdžius mokiniai ugdomi, kai nagrinėdami įvairius tekstus mokosi apibūdinti asmens gyvenimo būdo ir aplinkos veiksnių įtaką sveikatai, žmogaus gyvybę ir sveikatą priimti kaip vertybę.

3.7. Skaitmeninė kompetencija

Skaitmeninė kompetencija apima bendravimą ir bendradarbiavimą virtualioje erdvėje, skaitmeninio turinio kūrimą, informacijos atranką ir vertinimą, problemų sprendimą, medijų raštingumą.

Bendravimo ir bendradarbiavimo virtualioje erdvėje gebėjimus mokiniai ugdomi, kai saugiai ir etiškai bendrauja ir bendradarbiauja virtualiose socialinėse grupėse, žaidžia internetinius humanitarinio profilio žaidimus, rašo asmeninius ir dalykinius elektroninius laiškus, dalijasi informacija; naudodamiesi

socialiniais tinklais dalyvauja savo mokyklos, bendruomenės, regiono, Lietuvos kultūriniame ir visuomeniniame gyvenime.

Skaitmeninio turinio kūrimo gebėjimus mokiniai ugdomi kurdami su lietuvių kalbos ir literatūros dalyku susijusį ir tarpdalykinį skaitmeninį turinį, pavyzdžiui, pranešimo pateiktis, įgarsindami tekstą, skelbdami savo kūrybą, rašto darbus, komentuodami knygas ir kultūros įvykius mokyklos intranete ar(ir) internete.

Informacijos atrankos ir vertinimo gebėjimus mokiniai ugdomi, kai kūrybiškai naudojami interneto galimybės plėsdami ir gilindami filologinį ir kultūrinį išprusimą (pavyzdžiui, rinkdami medžiagą apie žymias kultūros asmenybes ir epochas); kai savarankiškai naudojami įvairiais elektroniniais žodynais ir elektroniniais mokymosi šaltiniais, kalbos ir literatūros duomenų bazėmis, Valstybinės lietuvių kalbos komisijos Konsultacijų banku, socialiniais tinklais ir kt.

Problemų sprendimo gebėjimus mokiniai ugdomi, kai sumaniai naudojami skaitmeninėmis priemonėmis siekiami veiksmingo ir konstruktyvaus lietuvių kalbos ir literatūros dalyko mokymosi; puoselėja savo informacinę vertybių kultūrą (atsakingai pasirenka internetinius informacinius šaltinius, saugo intelektinę nuosavybę, rūpinasi komentarų kultūra).

Medijų raštingumą mokiniai ugdomi kurdami elektronines knygas, filmus (juos montuodami ir skelbdami), kurdami ir transliuodami tinklalaides; audiovizualinio kūrinio planavimui, komponavimui, redagavimui pasirinkdami tinkamas programas, aplikacijas.

4. Lietuvių kalbos ir literatūros pasiekimų sritys

A. Kalbėjimas, klausymas ir sąveika

Ši sritis apima mokinio gebėjimus suprasti kalbėjimo ir klausymosi paskirtį, teikiamas galimybes ir naudą; kalbėti, atsižvelgiant į komunikavimo situaciją, tikslą ir adresatą; dalyvaujant įvairaus pobūdžio pokalbiuose, diskusijose, debatuose aktyviai klausytis, kultūringai kelti problemas, argumentuotai pritarti ar prieštarauti; suprasti klausomo ar audiovizualinio teksto turinį, interpretuoti, daryti išvadas ir vertinti išgirstą (ir pamatytą) informaciją; sakant viešąsias kalbas laikytis kalbos normų ir viešojo bendravimo etikos, tinkamai vartoti kalbinės raiškos ir neverbalinės komunikacijos priemones; taikyti kalbėjimo ir klausymosi strategijas.

Šios pasiekimų srities pasiekimai:

A.1. Aktyviai klausosi sakinio teksto.

A.2. Dalyvauja įvairiose komunikavimo situacijose, klausosi ir kalba, atsižvelgdamas į situaciją, tikslą, adresatą.

A.3. Tinkamai vartoja kalbinės raiškos priemones, laikosi kalbos normų.

A.4. Taiko klausymosi ir kalbėjimo strategijas.

B. Skaitymas ir teksto supratimas

Ši sritis apima mokinio gebėjimą sutelkti dėmesį ir rasti informaciją, tikslingai ir atsakingai naudotis įvairiais šaltiniais ir technologijomis, kritiškai vertinti vaizdinės ir tekstinės informacijos šaltinių patikimumą, daryti išvadas, interpretuoti ir integruoti idėjas bei informaciją, iširti ir įvertinti skirtingų tipų, funkcinių stilių ir žanrų tekstų turinį, kalbą bei teksto elementus, atpažinti autoriaus intencijas, patirti skaitymo malonumą.

Skaitymo sritį sudaro grožinio ir negrožinio teksto skaitymo veiklos ir pasiekimai. Grožinio teksto skaitymo veiklos ir pasiekimai apima programoje numatytą grožinės literatūros rūšių ir žanrų skaitymą ir nagrinėjimą; kūrinio pasakotojo, temos, veiksmo laiko, vietos ir įvykių raidos supratimą, veikėjo atpažinimą, visų pasakojimo elementų susiejimą ir pagrindinės minties formulavimą, integraciją su turima patirtimi, kūrinio interpretavimą ir kūrybinius darbus. Negrožinio teksto skaitymo veiklos ir pasiekimai apima dalykinio teksto specifikos, temos, idėjų, teksto parašymo ir skaitymo tikslų, informacijos pateikimo būdų supratimą, pagrindinės informacijos skyrimą nuo antraeilės, susiejimą su jau turimomis žiniomis ir panaudojimą, vizualios informacijos svarbos supratimą ir gebėjimą ja naudotis, mokėjimą išsiaiškinti nežinomus žodžius, lyginti iš kelių šaltinių gautą informaciją, atpažinti manipuliaciją ir įtakos darymo būdus.

Šios pasiekimų srities pasiekimai:

B.1. Skaito įvairaus pobūdžio tekstus, daro teksto visumą apibendrinančias išvadas.

- B.2. Aptaria skaitomus tekstus, interpretuoja.
- B.3. Vertina skaitomų tekstų turinį ir raišką.
- B.4. Taiko skaitymo strategijas.

C. Rašymas ir teksto kūrimas

Ši sritis apima mokinio gebėjimus suprasti rašymo prasmę, naudą ir teikiamas galimybes; kurti tekstus atsižvelgiant į rašymo tikslą, adresatą ir komunikavimo situaciją; reikšti mintis ir jausmus taisyklinga, sklandžia, aiškia, turtinga kalba; argumentuoti asmeninį požiūrį vertinant įvykius, reiškinius ar tekstus; rašyti įvairius pasakojamuosius, informacinius, aiškinamuosius ir dalykinius tekstus, kūrybinius darbus, literatūrinius ir kitus samprotaujamuosius rašinius; tinkamai pasirinkti raišką ir struktūrą; laikytis kalbos normų; taikyti rašymo strategijas.

Šios pasiekimų srities pasiekimai:

- C.1. Kuria tekstus atsižvelgdamas į rašymo tikslą, adresatą ir komunikavimo situaciją.
- C.2. Kuria tinkamos struktūros tekstus.
- C.3. Tinkamai pasirenka raišką, laikosi kalbos normų.
- C.4. Taiko rašymo strategijas.

D. Lietuvių kalbos pažinimas

Ši sritis apima mokinio žinias ir gebėjimus atpažinti lietuvių kalbos garsus ir raides, tobulinti tartį; pažinti kalbos sistemą: išsiaiškinti žodžių kaitymo ir darybos būdus, kalbos dalių požymius, aptarti sakinių įvairovę ir žodžių ryšius sakinyje; taikyti žinias apie tekstą, jo sandarą; taikyti kalbos pažinimo strategijas; sąmoningai stebėti kalbos reiškinius, vykstančius daugiakalbėje ir daugiakultūroje aplinkoje; pažinti lietuvių kalbos kūrybines galias ir jomis naudotis kalbant ir rašant, suvokti kalbos reikšmę asmens tapatybei ir pasaulėvaizdžiui, tautai, bendruomenei ir valstybei.

Šios pasiekimų srities pasiekimai:

- D.1. Taiko fonetikos ir kirčiavimo žinias.
- D.2. Taiko leksikos, žodžių darybos ir morfologijos žinias.
- D.3. Taiko sintaksės žinias.
- D.4. Taiko žinias apie tekstą.
- D.5. Taiko kalbos pažinimo strategijas.
- D.6. Analizuoja ir vertina kalbos funkcionavimą visuomenėje.

E. Literatūros ir kultūros pažinimas

Ši sritis apima mokinio gebėjimus skaityti, nagrinėti, interpretuoti, lyginti ir vertinti įvairių tipų, rūšių ir žanrų, įvairių laikotarpių lietuvių bei visuotinės literatūros kūrinius; pasiekimus suprasti literatūros paskirtį ir knygos vertę žmogaus gyvenime; pažinti lietuvių tautosaką ir mitologiją, Lietuvos kultūrai svarbius tekstus ir reiškinius, iškilias kultūros asmenybes; kritiškai vertinti šiuolaikines literatūrines ir kultūrines aktualijas; analizuoti Lietuvos literatūrinio ir kultūrinio gyvenimo tendencijas bei jų sąsajas su literatūrine ir kultūrine tradicija; lyginti įvairius literatūrinius ir kultūrinius reiškinius, išsiaiškinti jų tarpusavio sąsajas, praktiškai pritaikyti kultūros kūrėjo, atlikėjo, aktyvaus stebėtojo, vartotojo, kritiko gebėjimus; realizuoti savo talentus, literatūrinius ir kitus meninius polinkius, kultūrinius interesus; dalyvauti mokyklos, bendruomenės, regiono ir Lietuvos kultūriniame bei visuomeniniame gyvenime.

Šios pasiekimų srities pasiekimai:

- E.1. Įvairiais aspektais analizuoja, interpretuoja ir vertina literatūros ir su ja susijusius kitus meno kūrinius, kultūros tekstus.
- E.2. Plečia ir gilina filologinį ir kultūrinį išprusimą.
- E.3. Dalyvauja kultūriniame ir visuomeniniame gyvenime.

5. Lietuvių kalbos ir literatūros pasiekimų raida

A. Kalbėjimas, klausymas ir sąveika						
Pasiekimas	1–2 klasės	3–4 klasės	5–6 klasės	7–8 klasės	9–10 ir I–II gimnazijos klasės	III–IV gimnazijos klasės
A.1. Aktyviai klausosi sakytinio teksto.	A.1.1.3. Klausosi dėmesingai, aptaria/atrenka/išskiria esminę informaciją.	A.1.1.3. Klausosi dėmesingai ir reflekyviai (žodinėmis ir/ar nežodinėmis priemonėmis parodydamas santykį su pranešimu), tikslingai atrenka informaciją.	A.1.1.3. Komentuoja klausomo ar audiovizualinio teksto turinį, kalbėjimo kultūrą, raiškos elementus.	A.1.1.3. Analizuoja klausomo ar audiovizualinio teksto turinį, raišką, intenciją, kalbėjimo kultūrą, išsako ir pagrindžia savo požiūrį.	A.1.1.3. Analizuoja ir vertina klausomo ir audiovizualinio teksto turinį, raišką, intenciją, poveikį klausytojui, interpretuoja ir apibendrina.	A.1.1.3. Analizuoja ir interpretuoja klausomo ar skaitomo meninio, publicistinio, filosofinio, mokslinio ar kt. teksto turinį, <i>vertina įtaigumą¹</i> , adresanto santykį su adresatu, apibendrina pateiktą informaciją; <i>nustato argumentų kokybę</i> . Analizuoja viešąsias diskusijas, <i>vertina jas turinio ir raiškos požiūriu</i> .

¹ Kursyvu nurodyti tik išplėstiniam kursui skiriami pasiekimai.

	A.1.2.3. Įsiklauso ir supranta aiškiai įvairių kalbėtojų, (pvz., bendraamžių ir suaugusiųjų, pažįstamų ir nepažįstamų) perteikiamą informaciją.	A.1.2.3. Įsiklauso ir supranta informaciją, perteikiamą įvairių kalbėtojų skirtingu tempu, tembru ir skirtingomis intonacijomis.				
	A.1.3.3. Išgirstą informaciją sieja su sava patirtimi, vertina pagal nurodytus kriterijus.	A.1.3.3. Išgirstą informaciją sieja su sava patirtimi ir kontekstu, vertina pagal susitartus kriterijus.				
A.2. Dalyvauja įvairiose komunikavimo situacijose, klausosi ir kalba, atsižvelgdamas į situaciją, tikslą, adresatą.	A.2.1.3. Kalba monologu, dalyvauja dialoge, naudojasi neverbalinės kalbos priemonėmis (mimika, judesiais).	A.2.1.3. Tikslingai kalba monologu, iš anksto pasirengęs konstruktyviai dalyvauja dialoge, išsako savo nuomonę, ją argumentuoja, tikslingai naudojasi neverbalinės kalbos priemonėmis.	A.2.1.3 Smulkiai atpasakoja tekstą, paaiškina jo turinį; pristato savarankiškai perskaitytą knygą; pasako trumpą kalbą (sveikinimą, kvietimą, padėką).	A.2.1.3. Glaustai atpasakoja kūrinio siužetą, svarsto apie kūrinį; parengia kūrinio ir savarankiškai perskaitytos knygos pristatymą; pasako bendraamžiams skirtą kalbą.	A.2.1.3. Analizuoja viešąsias kalbas. Pagal žanro reikalavimus parengia ir pasako argumentuotą informacinę kalbą kalbos, literatūros (kultūros) tema arba pristato pranešimą iš tiriamųjų kalbos ar literatūros darbų.	A.2.1.3. Argumentuotai kalba visuomenės gyvenimo, kalbos, literatūros (kultūros) tema: formuluoja teiginius, <i>problemas</i> ir argumentus, <i>interpretuoja įrodymus, nuomones, vaizdinę medžiagą, klausimus.</i>

	<p>A.2.2.3. Bendraudamas atsižvelgia į kalbėjimo tikslą: papasakoja, informuoja, paaiškina, apibūdina; klausosi kito, reaguoja į klausimus, prašymus, pastebėjimus, pajuokavimus.</p>	<p>A.2.2.3. Bendraudamas atsižvelgia į kalbėjimo tikslą: pasakoja siekdamas sudominti, tiksliai informuoja, paaiškina, išsamiai apibūdina, argumentuoja siekdamas įtikinti; atidžiai klausosi, supranta kalbėtojo intencijas ir dažniausiai adekvačiai reaguoja žodinėmis ir nežodinėmis priemonėmis.</p>	<p>A.2.2.3. Pasakoja, apibūdina, aiškina, samprotauja apie įvykius, reiškinius ir tekstus pagrįsdamas savo nuomonę, pasirinkdamas tinkamą kalbinę raišką ir tikslingai naudodamasis neverbalinės raiškos priemonėmis.</p>	<p>A.2.2.3. Inicijuoja ir plėtoja pokalbį, išreiškia ir pagrindžia požiūrį, pritaria ar prieštarauja, pasirinkdamas tinkamą kalbinę raišką ir tikslingai naudodamasis neverbalinės raiškos priemonėmis.</p>	<p>A.2.2.3. Įvairaus pobūdžio pokalbiuose, diskusijose, debatuose kultūringai kelia problemas, svarsto, argumentuotai pritaria ar prieštarauja.</p>	<p>A.2.2.3. Diskutuoja, <i>polemizuoja</i> pasitelkdamas argumentus, <i>įvairiais būdais išreiškdamas empatiją</i>.</p>
	<p>A.2.3.3. Klausydamas ar kalbėdamas atsižvelgia į adresatą ir komunikavimo situaciją, kai yra suteikiama pagalba; leidžia pašnekovui išsakyti savo mintis, laikosi mandagaus bendravimo susitarimų.</p>	<p>A.2.3.3. Klausydamas ir kalbėdamas atsižvelgia į adresatą ir komunikavimo situaciją, pasirenka tinkamas kalbos priemones; rodo susidomėjimą, gerbia kito nuomonę, laikosi kalbos etiketo.</p>	<p>A.2.3.3. Klausydamas ir kalbėdamas atsižvelgia į adresatą ir komunikavimo situaciją, pasirenka tinkamą kalbinę raišką. Etiškai ir saugiai bendrauja telefonu, elektroniniu paštu ir socialiniuose tinkluose.</p>	<p>A.2.3.3. Aptaria savo amžiui aktualias problemas, dalindamasis patirtimi, nuomone ir informacija pasirenka tinkamą kalbinę raišką; kartu su kitais priima pagrįstą sprendimą, bendraudamas kuria teigiamus tarpusavio santykius.</p>	<p>A.2.3.3. Dalyvauja įvairiose komunikavimo situacijose, kuria ir transliuoja tinklalaidės, pasirenka tinkamas raiškos priemones, kuria teigiamus tarpusavio santykius.</p>	<p>A.2.3.3. Parengia ir pristato informacinį pranešimą apie literatūros laidas, renginius, knygas; kritiškai vertina, analizuoja, interpretuoja, argumentuoja ir aktualizuoja informaciją. <i>Sakytinį tekstą lanksčiai pritaiko įsivaizduojamoms ar tikroms komunikavimo</i></p>

						<i>situacijoms ir įvairiems adresatams.</i>
A.3. Tinkamai vartojama kalbinės raiškos priemonės, laikosi kalbos normų.	A.3.1.3. Nuosekliai pasakoja ar atpasakoja, kalbėdamas nenukrypsta nuo temos. Siekdamas sudominti, pasakoja emociškai, raiškiai.	A.3.1.3. Kalbėdamas nuosekliai plėtoja temą, emociškai, raiškiai pasakoja, paaiškindamas priežastis ir pasekmes.	A.3.1.3. Kalba nuosekliai, sklandžiai, paisydamas sakininės raiškos ypatybių (kreipimasis į klausytojus, kalbėjimas pirmu asmeniu, dažniausiai – esamasis laikas, trumpi sakiniai).	A.3.1.3. Kalbėdamas laikosi pasirinktos struktūros (chronologinės, erdvinės, teminės).	A.3.1.3. Kalbėdamas laikosi pasirinktos struktūros (chronologinės, erdvinės, teminės, priežasties ir pasekmės, palyginimo ir kontrasto).	A.3.1.3. Kalbėdamas laikosi pasirinktos struktūros (teminės, kategorijų, priežasties ir pasekmės, palyginimo ir kontrasto, problemos ir sprendimo).
	A.3.2.3. Pasirenka tinkamą raišką (kalba tiksliai, aiškiai) pasakodamas, informuodamas, aiškindamas, kai yra suteikiama pagalba. Kalba raiškiai, daro pauzes, pabrėžia svarbiausius žodžius.	A.3.2.3. Pasirenka tinkamą raišką (kalba tiksliai, aiškiai, argumentuoja) siekdamas informuoti, paaiškinti, įtikinti. Kalba įtaigiai, tinkama intonacija, daro pauzes, balsu pabrėžia svarbiausią prasminę sakinio vietą (loginis kirtis).	A.3.2.3. Pasirenka tinkamą kalbinę raišką (pvz., pasitelkia patarlę, mįslę, poezijos eilutę, žymaus žmogaus nuomonę, pavyzdį, savo įspūdžius) ir neverbalinę raišką (išvaizda, veido išraiška, vaizdinės priemonės). Kalba raiškiai, įtaigiai, šnekamąja intonacija.	A.3.2.3. Pasirenka tinkamą kalbinę raišką (pvz., pasitelkia aforizmą, patarlę, palyginimą, sąmojį, analogiją) ir neverbalines raiškos priemones (išvaizda, veido išraiška, balso kokybė, vaizdinės priemonės, laiko paskirstymas).	A.3.2.3. Pasirenka pagal žanro reikalavimus tinkamą kalbinę ir neverbalinę raišką.	A.3.2.3. Pasirenka tinkamą kalbinę raišką remdamasis kalbos kompozicijos principais (nuoseklumo, augimo, organiškumo, funkcionalumo, ekonomiškumo, originalumo, tinkamumo).

	A.3.3.3. Taisyklingai taria, kirčiuoja dažniausiai vartojamus žodžius. Tinkamai intonuoja sakinius, kai yra suteikiama pagalba.	A.3.3.3. Taisyklingai taria, kirčiuoja dažnai vartojamus žodžius. Tinkamai intonuoja sakinius.	A.3.3.3. Kalba girdimai, adresatui tinkamu tempu, taria aiškiai, taisyklingai, tinkamai intonuoja; laikosi neverbalinės komunikacijos (laikysenos, gestų, mimikos) etiketo.	A.3.3.3. Kalba aiškiai, adresatui tinkamu tempu, taisyklinga bendrine lietuvių kalba; laikosi neverbalinės komunikacijos (laikysenos, mimikos, intonacijos) etiketo.	A.3.3.3. Laikosi bendrinės lietuvių kalbos normų ir viešojo bendravimo etikos.	A.3.3.3. Laikosi bendrinės lietuvių kalbos normų ir viešojo bendravimo etikos.
	A.3.4.3. Turtina savo kalbą naujais žodžiais ir posakiais. Tinkamai juos vartoja įprastose, žinomose situacijose, pažįstamame kontekste. Kalbėdamas tinkamai pavartoja tarmybes (jeigu jas žino).	A.3.4.3. Turtina savo kalbą naujais žodžiais ir posakiais (ir perkeltinės prasmės, tarptautiniais). Tikslingai juos vartoja įprastose ir naujose situacijose. Pasakodamas tikslingai vartoja vaizdingus tarmiškus žodžius ar posakius (jeigu juos žino).	A.3.4.3. Turtina savo kalbą naujais žodžiais, frazėmis ir posakiais (vaizdingais veiksmažodžiais, frazeologizmais, palyginimais ir kt.) ir tinkamai juos vartoja.	A.3.4.3. Turtina savo kalbą naujomis kalbinės raiškos priemonėmis (palyginimais, citatomis, metaforomis, metonimijomis ir kt.) ir tinkamai jas vartoja.	A.3.4.3. Remdamasis skaitoma literatūra ir sektiniais viešojo diskurso pavyzdžiais turtina savo kalbą leksinėmis, sintaksinėmis ir fonetinėmis stiliaus figūromis ir tinkamai jas vartoja.	A.3.4.3. Remdamasis geriausiais retorikos, literatūros meno pavyzdžiais turtina savo kalbą įvairiomis kalbinės raiškos priemonėmis <i>ir kūrybiškai jomis naudodamasi rengdamas savo kalbą.</i>
A.4. Taiko klausymosi ir kalbėjimo strategijas.	A.4.1.3. Mokytojo padedamas apmąsto savo klausymą ir kalbėjimą: įvardija, kas pasisekė, kas – ne, ką kitąkart reikėtų daryti kitaip; paprašo pakartoti, patikslinti,	A.4.1.3. Mokytojo padedamas apmąsto savo klausymą ir kalbėjimą: paaiškina, kas pasisekė, kas – ne, kodėl, ką kitąkart reikėtų daryti kitaip; įvardija, ko ir kodėl nesuprato, ir naudojasi	A.4.1.3. Apmąsto savo klausymą ir kalbėjimą; atsižvelgia į kitų suteiktą grįžtamąją informaciją, ją panaudoja taikomoms	A.4.1.3. Apmąsto savo klausymą ir kalbėjimą; atsižvelgia į kitų suteiktą grįžtamąją informaciją, ją panaudoja taikomoms strategijoms	A.4.1.3. Apmąsto savo klausymą ir kalbėjimą; atsižvelgia į kitų suteiktą grįžtamąją informaciją, ją panaudoja taikomoms strategijoms tobulinti. Atidžiai klausosi ir kritiškai vertina kitų	A.4.1.3. Apmąsto savo ir kitų kalbėtojų teksto turinį, raišką, poveikį klausytojui; ieškodamas sąsajų tarp pagrindinės minties,

	jeigu ko nors nesuprato.	jam žinomais būdais tai išsiaiškinti.	strategijoms tobulinti.	tobulinti. Atidžiai klauso ir kritiškai vertina kitų kalbėtojų kalbų turinį ir raišką.	kalbėtojų kalbų turinį ir raišką, dėmesį sutelkia į pagrindinę mintį ir ją pagrindžiančius teiginius.	argumentų ir išvadų, nustato pateiktos informacijos esmę, <i>argumentų tinkamumą ir išvadų pagrįstumą.</i>
	A.4.2.3. Parodo kalbėtoju, kad jo klausosi. Naudojasi paprasčiausiomis kompensavimo strategijomis: pasako mintį kitais žodžiais, kalbą papildo gestais.	A.4.2.3. Klausosi aktyviai: nusiteikia suprasti ir domėtis, išsiaiškina tikslą, pasižymi informaciją. Naudojasi kompensavimo strategijomis: remiasi situacijos kontekstu (nežinomą žodį supranta iš kitų žinomų žodžių), pasinaudoja bendra pranešimo logika.	A.4.2.3. Klausosi aktyviai: vartoja pritarimo teiginius, klausosi klausdamas (savais žodžiais atkartoja, ką kalbėtojas sako, rodydamas savo supratimą, pvz., <i>Jei gerai suprantu, tai...?</i>), išsiaiškina tikslą, pasižymi informaciją.	A.4.2.3. Klausosi aktyviai: pasižymi reikšmingą informaciją, skiria faktą ir nuomonę. Išklauses kalbą pateikia kalbėtoju klausimų, reikalaujančių tikslinimo, aiškinimo, plėtoja pokalbį.	A.4.2.3. Klausosi aktyviai: nustato pagrindinę kalbos mintį ir tai, kaip ji plėtojama ir patvirtinama dėstymo dalyje; užsirašo svarbiausius teiginius. Išklauses kalbą atkuria svarbiausias jos dalis; plėtoja pokalbį.	A.4.2.3. Klausosi aktyviai: schema pavaizduoja kalbos tezės ir ją pagrindžiančių minčių ryšį, užsirašo esminius žodžius. <i>Išklauses kalbą nustato tezę ir paaiškina, kaip ji išdėstoma; plėtoja pokalbį.</i>

B. Skaitymas ir teksto supratimas						
Pasiekimas	1–2 klasės	3–4 klasės	5–6 klasės	7–8 klasės	9–10 ir I–II gimnazijos klasės	III–IV gimnazijos klasės
B.1. Skaito įvairaus pobūdžio tekstus, daro teksto visumą	B.1.1.3. Skaito balsu ir tyliai sakiniiais, suprasdamas mintį. Taisyklingai taria	B.1.1.3. Skaito sklandžiai, įvairiais būdais (balsu ir tyliai, tik perbėgdamas	B.1.1.3. Seka pasaką, pasakoja padavimą, moka patarlių ir mįslių,	B.1.1.3. Atmintinai skaito tautosakos kūrinis, poezijos, prozos ir dramos	B.1.1.3. Atmintinai skaito poeziją, prozos ir dramos ištraukas, aiškiai, raiškiai,	B.1.1.3. Raiškiai atmintinai skaito poeziją, esė, prozos ir dramos

apibendrinančias išvadas.	garsus ir tinkamai intonuoja tiesioginius, klausiamuosius ir skatinamuosius sakinius, daro pauzes.	akimis ir lėtai, įsigilindamas); skaito suprasdamas mintį, balsu pabrėžia svarbiausią prasminę sakinio vietą, tinkamai intonuoja tiesioginę kalbą.	atmintinai skaito poeziją, prozos fragmentus, kūrinio ištraukas vaidmenimis, aiškiai ir sklandžiai perteikia teksto mintį ir nuotaiką.	ištraukas, aiškiai, raiškiai, sklandžiai perteikia prasmę.	sklandžiai perteikia prasmę.	ištraukas, aiškiai perteikdamas teksto prasmę.
	B.1.2.3. Skaito savo poreikius ir galimybes atitinkančius tekstus, randa tekste aiškiai pateiktą informaciją.	B.1.2.3. Skaito savo poreikius ir galimybes atitinkančius tekstus, randa tekste tiesiogiai ir netiesiogiai pateiktą informaciją.	B.1.2.3. Suvokia skaitymą kaip vertybę; per metus yra perskaitę ne mažiau kaip dešimt meniškai vertingų, 5–6 klasėms rekomenduojamų arba savarankiškai pasirinktų skirtingų žanrų knygų.	B.1.2.3. Suvokia skaitymą kaip vertybę; per metus yra perskaitę ne mažiau kaip dešimt meniškai vertingų, 7–8 klasėms rekomenduojamų arba savarankiškai pasirinktų skirtingų žanrų knygų.	B.1.2.3. Suvokia skaitymą kaip vertybę; per metus yra perskaitę ne mažiau kaip dešimt meniškai vertingų, 9–10 ir I–II gimnazijos klasėms rekomenduojamų arba savarankiškai pasirinktų skirtingų žanrų knygų.	B.1.2.3. Suvokia skaitymą kaip vertybę; per metus yra perskaitę ne mažiau kaip dešimt meniškai vertingų, III-IV gimnazijos klasėms rekomenduojamų arba savarankiškai pasirinktų skirtingų žanrų knygų.
	B.1.3.3. Pasirenka ir skaito knygą pagal savo interesus. Naudojasi vaikams skirtomis enciklopedijomis, žodynais, žinytais, „draugišku“ internetu.	B.1.3.3. Pasirenka ir skaito knygą pagal savo interesus. Naudojasi įvairiais informacijos šaltiniais atsirinkdamas informaciją konkrečiam tikslui.	B.1.3.3. Randa reikiamos informacijos įvairiuose šaltiniuose. Skiria faktą ir nuomonę, svarbią ir nesvarbią informaciją. Išsiaiškina nežinomų žodžių reikšmes ir	B.1.3.3. Naudojasi informacijos šaltiniais ir technologijomis, randa ir kritiškai vertina reikiamą informaciją. Skiria pagrįstą ir nepagrįstą informaciją. Išsiaiškina nežinomų	B.1.3.3. Naudojasi įvairiais šaltiniais ir technologijomis, kritiškai vertina šaltinių patikimumą ir teksto informacinę vertę. Skiria argumentuotą ir neargumentuotą požiūrį. Išsiaiškina	B.1.3.3. Naudojasi įvairiais šaltiniais ir technologijomis, kritiškai vertina šaltinių patikimumą, teksto informacinę vertę ir autoriaus

			išmoksta juos vartoti.	žodžių reikšmes ir išmoksta juos vartoti.	nežinomų žodžių reikšmes ir tinkamai juos vartoja.	<i>intenciją</i> . Skiria argumentuotą ir neargumentuotą požiūrį ir jį vertina etikos ir įtaigumo aspektais.
	B.1.4.3. Suformuluoja teksto (grožinio ir negrožinio) temą. Aptaria aiškiai tekste atskleistas vertybes, susijusias su artimiausiu jam pažįstamu kontekstu.	B.1.4.3. Suformuluoja teksto (grožinio ir negrožinio) temą ir pagrindinę mintį. Aptaria tekste lengvai atpažįstamas bendražmogiškas vertybes.	B.1.4.3. Aptaria grožinio ir negrožinio teksto temą, pagrindinę mintį, turinį, struktūrą, vaizdinės ir tekstinės informacijos šaltinius, nustato jų patikimumą.	B.1.4.3. Aptaria grožinio ir negrožinio tekstų temą, pagrindinę mintį, turinį, išvelgia loginius ryšius tarp teksto dalių, tiesioginę ir perkeltinę reikšmę, analizuoja argumentus, požiūrio reiškimą, atpažįsta autoriaus intencijas.	B.1.4.3. Aptaria grožinių ir negrožinių tekstų idėjas, keliamas problemas ir intencijas, teksto sąsajas su kontekstais, įtakos darymo būdus, elektroninių informacijos priemonių stilistikos ypatybes.	B.1.4.3. Aptaria ir vertina grožinių ir negrožinių tekstų idėjas ir intencijas, kelia hipotezes, daro teksto visumą apibendrinančias išvadas; analizuoja teksto sąsajas su kontekstais, <i>įtakos darymo būdus, įvairių informacijos priemonių stilistikos ypatybes</i> .
B.2. Aptaria skaitomus tekstus, interpretuoja.	B.2.1.3. Įvardija ir trumpai apibūdina kūrinio veikėjus.	B.2.1.3. Apibūdina veikėjus, vertina jų veiksmus, samprotauja apie jų santykius.	B.2.1.3. Apibūdina kūrinio personažų sistemą, išorinius ir vidinius veikėjų bruožus, vertina veikėjų poelgius ir jų motyvus, samprotauja apie	B.2.1.3. Apibūdina kūrinio personažų sistemą (veikėjų tikroviškumą ar sąlygiškumą, herojų ir antiherojų), analizuoja veikėjo charakterį, vertina jo	B.2.1.3. Apibūdina kūrinio veikėjų metaforiškumą, jų kultūrinį universalumą, analizuoja ir interpretuoja personažus siedamas	B.2.1.3. Analizuoja kūrinio veikėjų charakterio raidą, vertybes; aptaria elgesio priežastis ir motyvus, vidinį konfliktą;

			veikėjų santykius; apibūdina eilėraščio lyrinio „aš“ mintis ir jausmus.	veiksmus ir jų motyvus, charakterio kaitą, apibendrina personažus ir jų vertybes, siedamas tai su visu kūrinio (nusako skirtumus ir panašumus, sąsajas su kūrinio tema ir pagrindine mintimi); analizuoja eilėraščio lyrinio subjekto išgyvenimų raišką.	juos su kūrinio poetiniu sumanymu, kūrinio idėjomis; analizuoja eilėraščio lyrinio subjekto kultūrinės atminties raišką.	interpretuoja ir vertina veikėjų elgesį, santykių problemišumą, tikslus ir idėjas; <i>įžvelgia veikėjų santykius su išoriniais prototipais, istoriniu ir kultūriniu kontekstu</i> ; apibendrina ir interpretuoja veikėjo vaidmenį kūrinyje; aptaria veikėjo kūrimo būdus; analizuoja įvairias eilėraščio lyrinio subjekto raiškos formas (kalbėjimas „aš-mes“ vardu, <i>lyrinis subjektas-kaukė, komiškas subjektas, autoironiška figūra ir kt.</i>).
B.2.2.3. Nusako įvykių seką, nurodo aiškiai tekste įvardytą veiksmo	B.2.2.3. Aptaria įvykių seką, veiksmo laiką, vietą, jų kaitą, įvykių svarbą.	B.2.2.3. Detaliai aptaria įvykių seką, laiką, vietą ir jų kaitą. Atpažįsta	B.2.2.3. Atpažįsta visas kūrinio siužeto dalis, detaliai nusako, kaip keičiasi kūrinio veiksmo	B.2.2.3. Skiria kūrinio fabulą ir siužetą, nusako siužeto pobūdį (tragiškas, komiškas ir	B.2.2.3. Kūrinio įvykius sieja su jo veikėjų likimais, kūrinio prasme, žanrinėmis	

	vieta ir laiką; kūrinio nuotaiką.	Apibūdina grožinio teksto nuotaiką.	pagrindines kūrinio siužeto dalis. Grožinio teksto nuotaiką sieja su veikėjų išgyvenimais.	vieta ir laikas. Grožinio teksto nuotaiką sieja su veikėjų ir savo išgyvenimais.	kt.), detaliai apibūdina veiksmo vietą ir laiką. Grožinio teksto nuotaiką sieja su kūrinio prasme.	kūrinio ypatybėmis ir literatūriniu kultūriniu kontekstu. <i>Nusako veiksmo daugiaplaniškumą</i> . Analizuoja tekstą remdamasis literatūrine, gyvenimiškąja ir kultūrine patirtimi.
B.2.3.3. Skiria grožinį ir negrožinį tekstus; prozos ir poezijos kūrinius. Įvertina, ar įvykiai išties galėjo atsitikti, ar yra išgalvoti.	B.2.3.3. Nusako esminius grožinio ir negrožinio teksto požymius, argumentuodamas skiria prozos, poezijos, dramos kūrinius. Atpažįsta amžiaus tarpsniui aktualius kūrinių žanrus, pavyzdžiui, pasaka, eilėraštis, apsakymas, drama.	B.2.3.3. Nusako grožinio ir negrožinio teksto požymius, argumentuodamas skiria grožinės literatūros rūšis ir programoje numatytus žanrus. Apibūdina pažintinės literatūros temų įvairovę, nusako faktų svarbą pažintiniame tekste.	B.2.3.3. Lygina grožinį ir negrožinį tekstus temos ir problemos aspektais. Analizuoja išmonės ir realybės santykį memuarinėje literatūroje; apibūdina pažintinę kelionių literatūrą, nagrinėja archetipinį kelionės siužetą. Aptaria ir lygina asmeninės patirties pasakojimų (atsiminimų, dienoraščių, laiškų) turinį ir raišką.	B.2.3.3. Argumentuodamas apibūdina negrožinę literatūrą; lygina grožinį ir negrožinį tekstus temos, problemos, idėjos, raiškos aspektais. Analizuoja dedikacijos, prakalbos, autobiografijos, laiško (kaip dokumento) turinį ir raišką. Apibūdina šaltinių (pvz., fundamentinių tautosakos leidinių) paskirtį, sandarą, svarbą.	B.2.3.3. Argumentuodama s paaiškina negrožinio teksto tikslą, <i>įvertina argumentų ir išvadų pagrįstumą</i> , aptaria teksto raiškos ypatumus. Aptaria negrožinio teksto tematiką, problemas, <i>atskleidžia turinio prasmę</i> ; formuluoja pagrindinę(-es) mintį(-is); analizuoja raišką,	

						kontekstą bei jų sąsajas.
	B.2.4.3. Dalijasi nuomone ir įspūdžiais, patirtais skaitant kūrinį. Nurodo labiausiai patikusią (vaizdingiausią, įdomiausią, juokingiausią ar pan.) teksto vietą ir argumentuoja savo pasirinkimą. Remiasi asmenine patirtimi.	B.2.4.3. Išsako įspūdžius ir nuomonę apie kūrinį. Argumentuotai paaiškina, kas ir kodėl tekste jam padarė įspūdį, sudomino, nustebino, suglumino ir pan. Remiasi asmenine patirtimi, perskaitytu tekstu, anksčiau skaitytais kūriniais.	B.2.4.3. Paaiškina, ką ir kodėl skaito, išsako įspūdžius ir nuomonę apie kūrinį; remdamasis teksto detalėmis ir visuma, formuluoja kūrinio pagrindinę mintį. Lygina skaitytus tekstus temos požiūriu, diskutuoja apie keliamas problemas, asmeninį jų aktualumą.	B.2.4.3. Paaiškina savo skaitymo tikslą ir skaitant kilusias mintis bei jausmus. Tekste esančią informaciją sieja su žiniomis iš kitų šaltinių, lygina ir kritiškai vertina skaitytus tekstus idėjų požiūriu; remdamasis teksto elementais aiškina kūrinio prasmę, formuluoja išvadas.	B.2.4.3. Išreiškia savo kritišką santykį su tekstu. Remdamasis vidine teksto sąranga, kalbine raiška ir kultūriniu kontekstu, aiškina kūrinio prasmę, vertina kūrinio poveikį skaitančiajam priklausomai nuo jo skaitymo patirties. Išsako savo nuomonę apie teksto turinį, formuluoja išvadas.	B.2.4.3. Argumentuotai paaiškina, kaip šis kūrinys emociškai gali paveikti skirtingą skaitymo patirtį turintį skaitytoją. <i>Vertina skaitomo teksto poveikį (meninį įtaigumą, problemų aktualumą, idėjų raišką, sąsajas su kontekstu).</i> Susieja skaitomą kūrinį su anksčiau skaitytais kūriniais (paaiškina kūrinio intertekstualumą), panaudoja savo išprusimą, įgytą už teksto ribų.
B.3. Vertina skaitomų tekstų turinį ir raišką.	B.3.1.3. Remiasi iliustracijomis skaitydamas tekstą.	B.3.1.3. Samprotauja, kaip iliustracija padėjo suprasti tekstą.	B.3.1.3. Aptaria teksto ir iliustracijos santykį, analizuoja reportažines fotografijas, karikatūras,	B.3.1.3. Analizuoja teksto ir vaizdo (ilustracijos, filmo, spektaklio ir kitų kūrinio adaptacijų vizualinėse	B.3.1.3. Tirdamas žodinį ir vaizdinį pasakojimą, aptaria veikėjo istoriją, išorinius ir vidinius	B.3.1.3. Paaiškina, kaip siekiama teksto ir vaizdo įtaigumo, kritiškai vertina autoriaus

			antraštes, socialinę reklamą ir jų paskirtį. Diskutuoja apie tikrų ir išgalvotų naujienų pateikimą medijose.	medijose) sąsajas; remdamasis vaizdu interpretuoja veikėjo poelgius ir jausmus. Analizuoja informacijos pateikimo internetiniuose tinklapiuose specifiką. Diskutuoja apie manipuliaciją ir propagandą komercinėje reklamoje ir žiniasklaidos pranešimuose.	veikėjo bruožus, jausmų kaitą. Analizuoja elektroninių informacijos priemonių žanrus. Atranda ir paaiškina tiesiogines ir paslėptas teksto poveikio priemones. Įvertina šaltinio patikimumą, autoriaus pozicijos neutralumą / šališkumą. Diskutuoja apie kalbos laisvę ir jos ribas.	pasirinktų raiškos priemonių tikslingumą. Diskutuoja apie žodžio, spaudos laisvę ir jos ribas, <i>etiškai ir argumentuotai polemizuoja su išsakyta nuomone.</i>
B.3.2.3. Randa tekste dažnai vartojamus vaizdingus žodžius ir frazes, paaiškina jų reikšmę.	B.3.2.3. Randa tekste vaizdingus žodžius ir frazes, paaiškina jų reikšmę ir paskirtį. Diskutuoja, kaip tekste siekiama įtaigumo (pvz., vaizdingi žodžiai), tikslumo (pvz., išvardijimas), aiškumo (pvz., schema).	B.3.2.3. Nurodo teksto tipą, palygina skirtingų tekstų sandarą, raišką, iliustravimo priemones. Analizuoja dalykinio ir meninio, publicistinio ir buitinio stiliaus tekstų paskirtį, sandarą, kalbos ypatybes.	B.3.2.3. Apibūdina skirtingų tipų ir funkcinių stilių tekstus. Analizuoja ir lygina mokslinio ir administracinio, meninio ir publicistinio stiliaus tekstų paskirtį, sandarą, kalbos ypatybes.	B.3.2.3. Apibūdina skirtingų tipų, funkcinių stilių ir žanrų tekstus. Paaiškina, kaip teksto raiškos būdas priklauso nuo jo stiliaus, paskirties ir adresato.	B.3.2.3. Apibūdina skirtingų tipų, funkcinių stilių ir žanrų tekstus. Paaiškina, kaip teksto raiškos būdas priklauso nuo jo paskirties, adresato, <i>epochos stilistikos, literatūrinės srovės, autoriaus individualybės.</i>	
B.3.3.3. Vertina skirtingose teksto	B.3.3.3. Atpažįsta ir paaiškina netiesiogiai	B.3.3.3. Paaiškina potekstę,	B.3.3.3. Paaiškina potekstę,	B.3.3.3. Paaiškina kūrinio potekstę	B.3.3.3. Paaiškina kūrinio potekstę	

	vietose išsakytas mintis (pamokymus), samprotauja, kodėl mintis (pvz.: pamokymas) yra pateikta tam tikroje kūrinio vietoje.	pasakytas mintis, argumentuoja, kodėl pasirinktos tokios raiškos priemonės.	remdamasis kūrinio pavadinimu, užuominomis, detalėmis; savais žodžiais suformuluoja autoriaus teigiamas vertybes.	remdamasis kūrinio metaforomis, simboliais, alegoriniais vaizdais; apibendrina tekste reiškiamus požiūrius, paaškina autoriaus tikslą ir tekste netiesiogiai teigiamas vertybes.	atsižvelgdamas į kontekstą; argumentuoja, kaip dera turinys ir raiška, samprotauja, kaip šis kūrinys atrodo platesniame literatūriniame ir kultūriniame kontekste.	atsižvelgdamas į kontekstą; <i>kur tinka, siūlo kelias interpretacijos galimybes</i> ; vertina, kaip dera turinys ir raiška, <i>samprotauja, kaip šis kūrinys atrodo platesniame literatūriniame ir kultūriniame kontekste</i> .
B.4. Taiko skaitymo strategijas.	B.4.1.3. Siekdamas suprasti tekstą, peržvelgia į akis krintančią informaciją (antraštes, schemas, paveikslėlius ir pan.). Randa raktinį žodį, sakinį, iliustraciją, kurie rodo, apie ką gali būti tekstas.	B.4.1.3. Siekdamas suprasti teksto visumą, tikslingai peržvelgia iliustracijas, teksto struktūros ypatumus ir kt. informaciją. Randa informaciją, kuri yra svarbi konkrečiam skaitymo tikslui (pvz., sužinoti, pritaikyti, kurti).	B.4.1.3. Siekdamas suprasti tekstą, naudojami teksto struktūrinėmis ir grafinėmis savybėmis (žodžių paryškinimas, esminiai žodžiai, svarbiausios frazės, saitai, elektroniniai meniu, piktogramos).	B.4.1.3. Siekdamas suprasti tekstą, analizuoja jo sandarą (kaip siejasi tekstas ir lentelė, tekstas ir vaizdas arba jį lydintis garsas).	B.4.1.3. Siekdamas suprasti tekstą, analizuoja formaliosios teksto struktūros elementus ir jų tarpusavio ryšį.	B.4.1.3. Siekdamas suprasti tekstą, analizuoja formaliosios teksto struktūros dermę su logine teksto struktūra, <i>remdamasis planingumo, funkcionalumo, prasminio rišlumo, vientisumo ir nuoseklumo principais</i> .
	B.4.2.3. Sieja tekstą su jau žinoma informacija, kai yra suteikiama pagalba.	B.4.2.3. Skaitydamas sieja tekstą su jau žinoma informacija. Kritiškai vertina	B.4.2.3. Kelia tekstui klausimus (kas, kur, kada, ką veikia?...),	B.4.2.3. Kelia tekstui esminius klausimus (kodėl, kaip?..); atsako į	B.4.2.3. Kelia tekstui probleminius klausimus; atsako į faktinius, probleminius	B.4.2.3. Skaitydamas atpažįsta prozos, poezijos, dramos

	Svarsto apie informacijos (pav., reklamos) patikimumą.	informacijos patikimumą, pagrįstumą.	atsakydamas cituoja arba perfrazuoja teksto mintis savais žodžiais; naudodamas klausimus ir esminius žodžius sudaro teksto turinio planą, nurodo teksto temą ir pagrindinę mintį.	faktinius ir analitinius iš teksto suformuluotus klausimus, apibendrina, perfrazuoja teksto mintis savais žodžiais, nurodo teksto temą, suformuluoja problemą, įvardija pagrindinę mintį; pagrįsdamas savo teiginius naudojami teksto pavyzdžiais ir citatomis.	ir analitinius iš teksto suformuluotus klausimus, savais žodžiais suformuluoja autoriaus idėjas; pagrįsdamas savo teiginius naudojami teksto pavyzdžiais ir citatomis. Nustato pagrindinę mintį iš tiesiogiai ar netiesiogiai pateiktos informacijos.	žanrines ypatybes ir modelius, pagal kuriuos plėtojamas veiksmas, vyksmas, konfliktai. Skaidydamas ieško atitikmenų, vertina, ar tema atpažįstama, ar apie tai jau yra ką nors skaitęs. Randa jau pažįstamus simbolius. <i>Remdamasis skaitymo patirtimi, kitų dalykų žiniomis atpažįsta ir įvardija kūrinio potekstėje glūdinčius modelius, šablonus, archetipus.</i>
B.4.3.3. Išskiria aiškias ir mažiau suprantamas teksto vietas. Pasitikrina savo supratimą klausdamas	B.4.3.3. Įvertina tekste pateiktos informacijos aiškumą ir aptaria, kas padeda geriau suprasti konkretų tekstą. Pasitikrina savo supratimą klausdamas,	B.4.3.3. Aiškinasi nesuprantamus žodžius, pasitikrindamas jų reikšmę žodynuose, LKI skaitmeniniuose	B.4.3.3. Aiškinasi, ko tekste nesuprato, remdamasis artimiausiu teksto kontekstu; temą, problemą aiškinasi pasibraukdamas	B.4.3.3. Ieškodamas konkrečių detalių nustato veiksmo laiką, vietą, istorinį kontekstą. Sutartais simboliais žymi veikėjo mintis,	B.4.3.3. Remdamasis tekstu išsiaiškina nežinomus žodžius, pavadinimo prasmę, jį susieja	

	mokytojo, kitų suaugusiųjų, draugų.	skaitydamas dar kartą, rasdamas informacijos žinyuose, žodynuose.	ištekliuose ir kituose informaciniuose šaltiniuose. Sutartais simboliškai vaizduoja faktą ir nuomonę, veikėjo bruožus, elgesį, veiksmo eigą ir pan. Žymisi esminius teksto žodžius, reikšmingas detales, svarbias, įdomias mintis.	pasikartojančius žodžius. Sutartais simboliškai vaizduoja priežastis ir pasekmes, teiginius ir argumentus ir pan. Žymisi esminius teksto žodžius, reikšmingas detales, apibendrina pastraipos ir viso teksto turinį ir pagrindinę mintį.	kurios atskleidžia jo charakterį; mintis, kurios skatina diskutuoti, susimąstyti; mintis, kurioms nepritaria ir pan.	su teksto tema, problema ir pagrindine mintimi. Pasižymi (pvz., spalvomis) pasikartojančius teksto žodžius, detales, motyvus, veiksmo/ vyksmo raidą, <i>analizuodamas gramatines formas nustato eilėraščio lyrinį subjektą ir jo santykį su objektu.</i>
B.4.4.3. Atsižvelgdamas į skaitymo tikslus ir poreikius, suaugusiųjų padedamas naudojasi bibliotekomis, interneto svetainėmis ir kitomis informacinių technologijų teikiamomis galimybėmis skaityti.	B.4.4.3. Atsižvelgdamas į skaitymo tikslus ir poreikius, naudojasi bibliotekomis, interneto svetainėmis ir kitomis informacinių technologijų teikiamomis galimybėmis skaityti.	B.4.4.3. Naudojasi įvairiais informacijos šaltiniais (žodynais, žinynais, enciklopedijomis ir kt.), įskaitant ir skaitmeninį turinį, randa reikalingą informaciją.	B.4.4.3. Naudojasi įvairiais informacijos šaltiniais, įskaitant skaitmeninį turinį, randa reikalingą informaciją, teisėtai naudojasi skaitmeniniu turiniu.	B.4.4.3. Naudojasi įvairiais informacijos šaltiniais, įskaitant skaitmeninį turinį, randa reikalingą informaciją, ją lygina, kaupia ir vertina, nustato jos tinkamumą ir patikimumą, teisėtai naudojasi skaitmeniniu turiniu.	B.4.4.3. Naudojasi įvairiais informacijos šaltiniais, įskaitant skaitmeninį turinį, bendrus ir specializuotus dalykinius išteklius, tiria ir iš įvairių šaltinių atsirenka reikalingą informaciją, ją lygina, kaupia ir	

						<i>vertina įvairiais aspektais, nustato jos tinkamumą ir patikimumą, teisėtai naudojami skaitmeniniu turiniu.</i>
			<p>B.4.5.3. Komentuoja skaitomą tekstą, susieja jį su savo žiniomis ir patirtimi (svarsto, kaip elgtųsi panašioje situacijoje, prisimena savo patirtį). Atsako į klasės draugų klausimus, atskleidžia subjektyvų santykį su skaitoma knyga, tekstu.</p>	<p>B.4.5.3. Komentuoja skaitomą tekstą, susieja kūrinio problemas su savo žiniomis ir patirtimi, su bendruomenės problemomis. Diskutuoja grupėje apie perskaitytą knygą, atskleidžia ir pagrindžia subjektyvų santykį su skaitoma knyga arba (ir) komentuoja knygas ir mokyklos kultūrinius įvykius mokyklos intranete.</p>	<p>B.4.5.3. Komentuoja skaitomą tekstą, susieja kūrinio problematiką su visuotinėmis problemomis. Rašo skaitytojo dienoraštį (apmąsto, kuo tekstas asmeniškai reikšmingas, įdomus) arba komentarus apie cituojamas mintis, arba (ir) komentuoja knygas ir kultūrinius įvykius mokyklos intranete ar (ir) internete.</p>	<p>B.4.5.3. Atskleidžia ir pagrindžia subjektyvų santykį su skaitoma knyga, <i>vertina ją platesniame kultūriniame kontekste</i>, lygina su kitomis skaitytomis knygomis. Diskutuoja grupėje apie perskaitytas knygas, rašo skaitytojo dienoraštį ar(ir) <i>komentuoja knygas ir kultūrinius įvykius mokyklos intranete ar(ir) internete.</i></p>

			<p>B.4.6.3. Tekstą paverčia grafine struktūra (braižo veiksmo seką, kūrinio veikėjų santykius ir pan.). Sudaro lenteles ar kitokias lyginimo schemas (pvz., kas kūrinyje išgalvota, o kas tikra, lygina knygoje vaizduojamus veikėjus ir pan.). Sudaro kūrinio siužeto planą, įvykių seką.</p>	<p>B.4.6.3. Tekstą paverčia grafine struktūra (braižo veiksmo schemas, kūrinio veikėjų ryšių tinklą, žymi veikėjų santykius, vaizduojamo pasaulio elementų sąsajas ir pan.). Sudaro lenteles ar kitokias lyginimo schemas (pvz., lygina skirtingų kūrinų veikėjus, jų mintis, vertybes ir pan.). Sudaro veikėjo veiksmų planą, kuria herojaus kelionių žemėlapi ir pan.</p>	<p>B.4.6.3. Tekstą paverčia grafine struktūra (braižo veiksmo schemas, kūrinio veikėjų ryšių tinklą, žymi veikėjų santykius, vaizduojamo pasaulio elementų sąsajas ir pan.). Sudaro lenteles ar kitokias lyginimo schemas (pvz., įvairiais parametrais lygina skirtingus kūrinius, ieško panašumų ir skirtumų ir pan.). Sudaro kūrinio kompozicijos schemą, didelės apimties kūrinio veikėjų geneologinį medį, sąvokų žemėlapi ir pan.</p>	<p>B.4.6.3. Grafiniu vaizdu pažymi veikėjo jausmų, minčių raidą, priešinamus požiūrius, turinio ir kalbinės raiškos priklausomybę. <i>Remdamasis skaitymo patirtimi lygina skirtingų autorių idėjų meninę raišką, skirtingų žanrų kūrinų tos pačios temos, problemos, idėjų raišką. Sudaro didelės apimties kūrinų (romano, dramos) draminių situacijų, stumiančių veiksmą, skatinančių veikėjų sprendimus, plėtotės schemą.</i></p>
--	--	--	--	---	--	--

C. Rašymas ir teksto kūrimas

Pasiekimas	1–2 klasės	3–4 klasės	5–6 klasės	7–8 klasės	9–10 ir I–II gimnazijos klasės	III–IV gimnazijos klasės
C.1. Kuria tekstus atsižvelgdamas į rašymo tikslą, adresatą ir komunikavimo situaciją.	C.1.1.3. Rašo sau ir kitiems kasdienėse mokymosi ir laisvalaikio situacijose (pvz., raštelis, sąrašas, žinutė, kvietimas).	C.1.1.3. Savarankiškai ir tikslingai rašo sau ir kitiems įvairiose mokymosi ir laisvalaikio situacijose.	C.1.1.3. Žodžiu ir raštu pasakoja savo patirtį pasirinktam adresatui, atsižvelgdamas į komunikavimo situaciją. Kuria istorijas, paremtas literatūra, realaus gyvenimo arba vaizduotės sukurtais įvykiais; pasakoja istorijas pagal piešinius, nuotraukas, paaiškina jų turinį, lygina, argumentuoja.	C.1.1.3. Kalbėdamas ir rašydamas pasirinktam adresatui, atsižvelgdamas į komunikavimo situaciją, argumentuotai išreiškia savo požiūrį į įvykius, reiškinius ar tekstus, jį pagrindžia asmenine patirtimi, grožiniais ir negrožiniais tekstais.	C.1.1.3. Išsako savo požiūrį žodžiu ir raštu, atsižvelgdamas į adresatą ir situaciją. Remiasi perskaitytais ar girdėtais tekstais, pateikia pavyzdžių iš kūrinių, plėtoja temą, keldamas klausimus ir pateikdamas argumentų.	C.1.1.3. Samprotauja žodžiu ir raštu remdamasis literatūros ir kultūros tekstais, argumentuotai išreiškia savo požiūrį, nuosekliai ir kryptingai plėtoja temą, pasirinkdamas tinkamą struktūrą.
	C.1.2.3. Rašo taip, kad skaitytojas (bendraamžis, suaugęs) jį suprastų, laikydamasis elementarių susitarimų/ užduoties reikalavimų (pvz., laiškas, receptas).	C.1.2.3. Rašo taip, kad skaitytojas (bendraamžis, suaugęs, pažįstamas, nepažįstamas) jį aiškiai suprastų, laikydamasis susitarimų/ užduoties reikalavimų (pvz., laiškas, instrukcija).	C.1.2.3. Aptaria praktinių tekstų: etikečių, taisyklių, tvarkaraščių, schemų, sąrašų, anketų ir kt., paskirtį, sandarą ir kalbos ypatybes; rašo aktualius praktinius tekstus.	C.1.2.3. Aptaria praktinių tekstų: instrukcijų, pasiaiškinimo, prašymo, charakteristikos, dalykinio laiško ir kt., paskirtį, sandarą, kalbos ypatybes; rašo aktualius praktinius tekstus.	C.1.2.3. Aptaria praktinių tekstų: gyvenimo aprašymo, motyvacinio laiško, protokolo, laikaraščio, ataskaitos, įgaliojimo ir kt., paskirtį, sandarą, kalbos ypatybes; rašo aktualius praktinius tekstus.	C.1.2.3. Aptaria žiniasklaidos paskirtį ir žanrų įvairovę (straipsnis, esė, recenzija, reportažas, apybraiža ir kt.), analizuoja jų sandarą, turinį ir raiškos ypatybes;

						rašo aktualius tekstus.
	C.1.3.3. Rašo kelių sakinių tekstus saviraiškos tikslais (pvz., ketureilį, pasakojimą/ pasaką) ir siekdamas perduoti informaciją (pvz., raštelis, žinutė, skelbimas), perteikti nuomonę (pvz., pasiūlymas, reklama).	C.1.3.3. Rašo saviraiškos tikslais (pvz., eilėraščių, pasakojimą/ pasaką) ir siekdamas perduoti esminę informaciją ir detales (pvz., informacinė žinutė, skelbimas, plakatas), perteikti argumentuotą nuomonę (pvz., pasiūlymas, knygos aprašymas, reklama).	C.1.3.3. Rašo kūrybinius darbus (pvz., sakmę, padavimą, pasaką, eilėraščių; tekstą paveikslėlių knygai ir pan.), reikšdamas mintis ir jausmus gyva, išraiškinga kalba.	C.1.3.3. Rašo kūrybinius skirtingų žanrų darbus (pvz., miniatiūrą, eilėraščių, literatūrinių išpūdžių rašinių, recenzijų ir pan.), reikšdamas mintis ir jausmus žanrui tinkama kalba.	C.1.3.3. Rašo įvairių tipų ir žanrų tekstus (pvz., komentaras, anotacija, recenzija, straipsnis, esė; replika, interviu, reklama, naujienos, nuomonė ir kt.), atlieka su nagrinėjama literatūra susijusius kūrybinius darbus, pasirinkdamas tinkamą kalbinę raišką.	C.1.3.3. Kuria stilistiškai vientisus įvairių tipų ir žanrų tekstus, tikslingai remdamasis literatūriniais ir kultūriniais kontekstais, <i>atlieka su nagrinėjama literatūra susijusius kūrybinius darbus</i> , argumentuotai, logiškai, tiksliai reikšdamas savo požiūrį sklandžiai, aiškiai, turtinga kalba.
C.2. Kuria tinkamos struktūros tekstus.	C.2.1.3. Rašo pasakojimą, kuriame ryškėja pagrindinės struktūrinės dalys (pradžią – įvykių raida – pabaiga).	C.2.1.3. Rašo pasakojimą, kuriame yra pagrindinės struktūrinės dalys, jos gali būti grafiškai neatskirtos.	C.2.1.3. Žodžiu ir raštu kuria pasakojimus pagal sutartą kompoziciją (laiko ar priežastinį nuoseklumą, faktų, detalių, įvykių reikšmingumą), panaudoja tiesioginę kalbą.	C.2.1.3. Rašo pasakojamuosius, aiškinamuosius ir samprotajamuosius tekstus; literatūrinius rašinius.	C.2.1.3. Rašo literatūrinius ir kitus samprotajamojo pobūdžio rašinius, įvairiais aspektais analizuoja ir interpretuoja literatūros ir kultūros tekstus, apibendrina ir daro išvadas.	C.2.1.3. Rašo literatūrinius ir kitus literatūra ir kultūra paremtus rašinius, įvairiais aspektais analizuoja, interpretuoja, lygina, <i>vertina</i> literatūros ir

						kultūros tekstus, <i>kur dera, polemizuoja, apibendrina ir daro išvadas.</i>
C.2.2.3. Naudodamasis pagalbine medžiaga, rašo informacinį tekstą, išlaikydamas daugumą atitinkamos struktūros elementų.	C.2.2.3. Naudodamasis pagalbine medžiaga, rašo atitinkamos struktūros informacinį tekstą.	C.2.2.3. Kūrybiškai ir tinkamai naudodamasis skaitmeninėmis technologijomis rašo atitinkamos struktūros informacinius tekstus (pvz., informacinę žinutę), kuria pateiktis savo pranešimams.	C.2.2.3. Kūrybiškai ir atsakingai naudodamasis skaitmeninėmis technologijomis rašo atitinkamos struktūros informacinius tekstus, kuria pateiktis, laidas ar filmus, prisiimdama atsakomybę už paskelbtą informaciją.	C.2.2.3. Kūrybiškai ir atsakingai naudodamasis skaitmeninėmis technologijomis rašo atitinkamos struktūros informacinius tekstus, kuria pateiktis, laidas, tinklaraščius, elektronines knygas ar filmus, prisiimdama atsakomybę už paskelbtą informaciją.	C.2.2.3. Kūrybiškai ir atsakingai naudodamasis skaitmeninėmis technologijomis rašo atitinkamos struktūros informacinius tekstus, kuria pateiktis, <i>laidas, tinklaraščius, elektronines knygas</i> ar filmus, numatydamas galimas poveikio priemones ir prisiimdama atsakomybę už paskelbtą informaciją.	
C.2.3.3. Aprašydamas objektą pateikia bendrą vaizdą ir detales.	C.2.3.3. Aprašydamas objektą laikosi aprašymo struktūros (bendras vaizdas – detalės – apibendrinimas).	C.2.3.3. Žodžiu ir raštu apibūdina daiktą, augalą, gyvūną (dalykine ir menine kalba), pasirinkdamas tinkamą medžiagos	C.2.3.3. Žodžiu ir raštu apibūdina fantastines būtybes, žmogų, aplinką, gamtą ir jausmus, pasirinkdamas tinkamą medžiagos	C.2.3.3. Žodžiu ir raštu apibūdina meno kūrinį (pvz., paveikslą, fotografiją, skulptūrą, spektaklio scenografiją, filmo	C.2.3.3. Žodžiu ir raštu apibūdina literatūros kūrinių vizualizaciją (teatro pastatymus, kino ekranizaciją, tapybos darbus,	

			išdėstymo struktūrą, išreiškdamas bendrą įspūdį ir tikslingai panaudodamas detales.	išdėstymo struktūrą, išreiškdamas bendrą įspūdį ir tikslingai panaudodamas detales.	kadrą, parodą ir pan.), pasirinkdamas tinkamą medžiagos išdėstymo struktūrą, pasitelkdamas pasakojimo ir samprotavimo elementus, tikslingai panaudodamas detales.	ilustracijas ir kt.); kūrinio temų, problemų aktualizavimą ir vizualizacijų raišką.
C.3. Tinkamai pasirenka raišką, laikosi kalbos normų.	C.3.1.3. Rašydamas tekstą, pagal pavyzdį arba naudodamasis pagalbine medžiaga pasirenka raišką, atitinkančią teksto turinį, tikslą ir adresatą (pažįstamam ir nepažįstamam; suaugusiam ir vaikui); vartoja artimoje aplinkoje sutinkamus vaizdingus žodžius ir posakius (mažybės formas, sinonimus, palyginimus).	C.3.1.3. Rašydamas tekstą pasirenka raišką, atitinkančią teksto turinį, tikslą, adresatą; vartoja dažnai kalboje sutinkamus vaizdingus žodžius ir posakius (sinonimus, palyginimus, perkeltinės reikšmės žodžius ar posakius).	C.3.1.3. Rašydamas asmeninį laišką, sveikinimą ar padėką (draugui, tėvams, mokytojui ir pan.) laikosi kalbos etiketo ir žanro reikalavimų; vartodamas įvairias kalbinės raiškos priemones atskleidžia savo individualumą.	C.3.1.3. Rašydamas dalykinį laišką, knygos recenziją, anotaciją, interviu, reportažą ar straipsnį (pvz., į mokyklos svetainę), laikosi kalbos etiketo ir žanro reikalavimų; vartodamas tinkamas kalbinės raiškos priemones argumentuotai atskleidžia savo požiūrį.	C.3.1.3. Rašydamas tiriamąjį kalbos ar literatūros darbą, laikosi akademinės kalbos reikalavimų ir pasirenka moksliniam darbui būdingą struktūrą.	C.3.1.3. Rašydamas tiriamąjį kalbos ar literatūros darbą, laikosi akademinės kalbos reikalavimų ir pasirenka moksliniam darbui būdingą struktūrą, lygindamas panašių ar skirtingų žanrų, skirtingų autorių kūrinius pateikia savo autorines išvalgas.
	C.3.2.3. Rašo tekstą, siedamas sakinius su tema, tekste pasitaiko vietų, kuriose be reikalo nekartojami tie patys žodžiai.	C.3.2.3. Rašo tekstą, pagal prasmę siedamas sakinius, pastraipas; daugeliu atvejų be reikalo nekartoja tų pačių žodžių,	C.3.2.3. Rašo tekstą, siedamas žinomą ir naują dalyką; sieja sakinius grandininio būdu, pasirenka siejimo priemones,	C.3.2.3. Rašo tekstą, siedamas sakinius grandininio ir paralelinio būdais; pasirenka siejimo priemones,	C.3.2.3. Rašo tekstą, siedamas sakinius sudėjimo, priešinio, priešasties, laiko nuoseklumo ir	C.3.2.3. Rašo tekstą, siedamas sakinius priešasties, sąlygos, nuolaidos, lyginimo (kontrasto, panašumo) ir kt.

	dažniausiai pasirenka tinkamus siejamuosius žodžius.	nurodančias sakinių santykius (laiko, erdvės ir kt.); tinkamai pasirenka leksines gramatines sakinių siejimo priemones (grynąjį leksinį kartojimą, sinoniminį pakeitimą, įvardinį pavadinimą).	nurodančias sakinių santykius (laiko, erdvės, gretinimo, supriešinimo, aiškinimo ir kt.); tinkamai pasirenka morfologines sakinių siejimo priemones (veiksmažodžio laikų, nuosakų, asmens formų kaitą;rieveiksmius, reiškiančius priežastį ir pasekmę, vietą ar laiką).	vienalaikiškumo ryšiais; tinkamai pasirenka sintaksines sakinių siejimo priemones (specialiąsias siejimo konstrukcijas, siejamosios paskirties įterpinius, anaforinius sujungiamuosius jungtukus,rieveiksmius, kuriais reiškiamas pasakymų nuoseklumas ir kt.).	ryšiais; išreiškia abejojimą, įsitikinimą, akcentavimą, naudoja informacijos šaltinį reiškiantį sakinių siejimą; tinkamai pasirenka stilistines sakinių siejimo priemones (paralelizmą, chiazmą, palyginimą, aliuziją, metaforą).
C.3.3.3. Vartoja tiesioginius, klausiamuosius sakinius; vartoja skatinamuosius sakinius, kai yra suteikiama pagalba.	C.3.3.3. Rašo tekstą, tikslingai vartodamas tiesioginius, klausiamuosius sakinius, kartais gali pavartoti skatinamuosius sakinius.	C.3.3.3. Rašo tekstą, laikydamasis stilingos kalbos reikalavimų (aiškumo, rišlumo, tikslumo, vaizdingumo).	C.3.3.3. Rašo tekstą, laikydamasis stilingos kalbos reikalavimų (aiškumo, rišlumo, tikslumo, glaustumo, turtingumo).	C.3.3.3. Rašo tekstą, laikydamasis stilingos kalbos reikalavimų (aiškumo, sklandumo, tikslumo, turtingumo).	C.3.3.3. Rašo tekstą, laikydamasis visų stilingos kalbos reikalavimų (tinkamumo, tikslingumo, aiškumo, tikslumo, sklandumo, vientisumo, logiškumo).
C.3.4.3. Daugeliu atvejų rašo laikydamasis 1–2 klasės turinio apimtimi numatytų gramatikos, leksikos,	C.3.4.3. Daugeliu atvejų rašo laikydamasis 3–4 klasės turinio apimtimi numatytų gramatikos, leksikos, rašybos ir	C.3.4.3. Rašo laikydamasis 5–6 klasių turinio apimtimi numatytų gramatikos, leksikos, rašybos ir	C.3.4.3. Rašo laikydamasis 5–8 klasių turinio apimtimi numatytų gramatikos, leksikos, rašybos ir	C.3.4.3. Rašo laikydamasis 5–10 ir I–II gimnazijos klasių turinio apimtimi numatytų gramatikos,	C.3.4.3. Rašo laikydamasis visų gramatikos, leksikos, rašybos ir skyrybos

	rašybos ir skyrybos taisyklių; rašo aiškiai, suprantamai ranka, mobiliųjų įrenginių klaviatūra.	skyrybos taisyklių; rašo aiškiai, suprantamai ranka, mobiliųjų įrenginių klaviatūra.	skyrybos (privalomų) taisyklių. Ranka rašo aiškiai, taisyklingai renka tekstą klaviatūra; tinkamai ir estetiškai pateikia savo sukurtą tekstą.	skyrybos (privalomųjų) taisyklių. Ranka rašo aiškiai, taisyklingai renka tekstą klaviatūra; tinkamai ir estetiškai pateikia savo sukurtą tekstą; teksto elementams iliustruoti tikslingai pasitelkia skaitmenines technologijas.	leksikos, rašybos ir skyrybos (privalomų) taisyklių. Ranka rašo aiškiai, renka tekstą klaviatūra, laikydamasis raštvedybos reikalavimų; tinkamai ir estetiškai pateikia savo sukurtą tekstą, teminių darbų aplanką (<i>portfolio</i>), tikslingai pasitelkdamas skaitmenines technologijas.	(privalomų) taisyklių. Ranka rašo aiškiai, renka tekstą klaviatūra nepriekaištingai laikydamasis raštvedybos reikalavimų; tinkamai ir estetiškai pateikia savo sukurtą tekstą, tiriamuosius ar kitus darbus, tikslingai pasitelkdamas skaitmenines technologijas.
C.4. Taiko rašymo strategijas.	C.4.1.3. Rašo tekstą pagal pateiktą planą, veiksmažodžių grandinę, kai yra suteikiama pagalba; naudojasi raktiniais žodžiais, duota pradžia ir/arba pabaiga.	C.4.1.3. Rašo tekstą pagal savarankiškai susidarytą planą, pateiktus raktinius žodžius, duotą pabaigą.	C.4.1.3. Kaupia medžiagą rašymui, jį apmąsto, išskiria esminius žodžius ir sudaro plano apmatius asmeniškai tinkama forma.	C.4.1.3. Kaupia medžiagą rašymui, jį apmąsto ir planuoja pasitelkdamas laisvąjį rašymą, minčių žemėlapi ir išskirdamas svarbiausius temos aspektus.	C.4.1.3. Kaupia medžiagą rašymui, renka idėjas, apmąsto teksto kompoziciją, suformuluoja pagrindinę mintį ir parengia planą.	C.4.1.3. Kaupia medžiagą rašymui, renka idėjas ir planuoja atsižvelgdamas į savo rašymo patirtį; įvertina rašymo situaciją ir taiko asmeniškai tinkamas strategijas.
	C.4.2.3. Tobulina kuriamą tekstą: dar kartą jį skaito, taiso	C.4.2.3. Siekdamas tobulinti kuriamą tekstą, taiso pagal iš	C.4.2.3. Atsižvelgdamas į tikslą ir adresatą, siekdamas	C.4.2.3. Atsižvelgdamas į tikslą ir adresatą, siekdamas	C.4.2.3. Atsižvelgdamas į tikslą ir adresatą, siekdamas	C.4.2.3. Atsižvelgdamas į tikslą ir adresatą, siekdamas

	pagal iš anksto susitartus kriterijus, apimančius vieną aspektą (turinio, struktūros, rašybos).	anksto susitartus kriterijus.	tikslumo, aiškumo, tobulina nurodytą rašinio dalį turinio, kalbinės raiškos ir taisyklingumo aspektais; paaiškina, kas pasisekė, kas ne, kodėl, ką kitą kart darytų kitaip.	tikslumo, aiškumo, tobulina rašinį turinio, kalbinės raiškos ir taisyklingumo aspektais; išsikelia rašymo gebėjimų tobulinimo tikslus ir jų siekia.	tikslumo, aiškumo, tobulina tekstą turinio, struktūros, kalbinės raiškos ir taisyklingumo aspektais; aiškinasi, kokios planavimo, rašymo bei redagavimo strategijos asmeniškai tinkamiausios, išsikelia rašymo gebėjimų tobulinimo tikslus ir jų siekia.	tikslumo, aiškumo, įtaigumo, tobulina tekstą turinio, struktūros, kalbinės raiškos ir taisyklingumo aspektais; vertina, kokios planavimo, rašymo bei redagavimo strategijos asmeniškai tinkamiausios, savarankiškai jas taiko.
--	---	-------------------------------	---	---	--	--

D. Lietuvių kalbos pažinimas						
Pasiekimas	1–2 klasės	3–4 klasės	5–6 klasės	7–8 klasės	9–10 ir I–II gimnazijos klasės	III–IV gimnazijos klasės
D.1. Taiko fonetikos ir kirčiavimo žinias.	D.1.1.3. Skiria lietuvių kalbos garsus kalbos sraute, užrašo juos atitinkamomis raidėmis; paaiškina, kuo raidė skiriasi nuo garso.	D.1.1.3. Lietuvių kalbos garsus ir raides atpažįsta įvairiuose kontekstuose (eiliuotoje kalboje, deklamuojant, dainuojant, įvairiose aplinkose/medijose).				
	D.1.2.3. Taisyklingai atlieka žodžio garsinę analizę (iš	D.1.2.3. Taisyklingai atlieka bet kurio	D.1.2.3. Atlieka fonetinę analizę žodžiu ir raštu.			

	eilės išvardija garsus žodžių, kurių taisyklingas tarimas nesiskiria nuo rašybos).	žodžio garsinę analizę.				
	D.1.3.3. Skiria balsius, priebalsius, dvibalsius (nevirtodami terminų), taisyklingai juos taria.	D.1.3.3. Skiria lietuvių kalbos garsų rūšis: balsius, priebalsius, dvigarsius (dvibalsius, mišriuosius dvigarsius), taisyklingai juos taria, vartoja terminus.	D.1.3.3. Taiko 5–6 klasių programoje numatytas fonetikos žinias, taisyklingai vartodamas kalbą.	D.1.3.3. Taiko 5–8 klasių programoje numatytas fonetikos žinias, taisyklingai vartodamas kalbą.	D.1.3.3. Taiko 5–10 ir I–II gimnazijos klasių programoje numatytas fonetikos žinias, taisyklingai ir atsakingai vartodamas kalbą.	D.1.3.3. Taiko įgytas fonetikos žinias, taisyklingai ir atsakingai vartodamas kalbą.
	D.1.4.3. Taisyklingai kirčiuoja dažniausiai vartojamus žodžius.	D.1.4.3. Taisyklingai kirčiuoja rečiau vartojamus žodžius, išsiaiškina, kaip kirčiuojamas nežinomas žodis.	D.1.4.3. Taiko 5–6 klasių programoje numatytas kirčiavimo žinias, taisyklingai vartodamas kalbą.	D.1.4.3. Taiko 5–8 klasių programoje numatytas kirčiavimo žinias, taisyklingai vartodamas kalbą.	D.1.4.3. Taiko 5–10 ir I–II gimnazijos klasių programoje numatytas kirčiavimo žinias, taisyklingai ir atsakingai vartodamas kalbą.	D.1.4.3. Taiko įgytas kirčiavimo žinias, taisyklingai ir atsakingai vartodamas kalbą.
D.2. Taiko leksikos, žodžių darybos ir morfologijos žinias.	D.2.1.3. Skiria žodžius, reiškiančius veiksmažodį, daiktų, požymių pavadinimus.	D.2.1.3. Atpažįsta ir skiria kalbos dalis (veiksmažodį, daiktavardį, būdvardį, prieveiksmį), juos kaito; kalbinės raiškos priemonės (sinonimus,	D.2.1.3. Taiko 5–6 klasių programoje numatytas morfologijos žinias, taisyklingai vartodamas kalbą; žodžiu ir raštu atlieka nagrinėjamų	D.2.1.3. Taiko 5–8 klasių programoje numatytas morfologijos žinias, taisyklingai vartodamas kalbą; žodžiu ir raštu atlieka nagrinėjamų kalbos	D.2.1.3. Taiko 5–10 ir I–II gimnazijos klasių programoje numatytas morfologijos žinias, taisyklingai ir atsakingai vartodamas kalbą.	D.2.1.3. Taiko įgytas morfologijos žinias, taisyklingai ir atsakingai vartodamas kalbą.

		antonimus, perkeltinės reikšmės žodžius), vartoja jų terminus.	kalbos dalių morfologinę analizę.	dalių morfologinę analizę.		
	D.2.2.3. Atpažįsta ir vartoja asmenvardžius (žmonių vardus, pavardes), gyvūnų vardus, vietovardžius (miesto, kaimo, ežero, upės ar jam žinomos vietovės pavadinimus).	D.2.2.3. Skiria ir taisyklingai vartoja tikrinius daiktavardžius įvairiuose kontekstuose.	D.2.2.3. Taiko 5–6 klasių programoje numatytas leksikos žinias, turtina savo žodyną teminėmis žodžių grupėmis, leksinėmis raiškos priemonėmis (pvz., sinonimais, frazeologizmais).	D.2.2.3. Taiko 5–8 klasių programoje numatytas leksikos žinias, turtina savo žodyną leksinėmis raiškos priemonėmis (pvz., vaizdingais veiksmažodžiais).	D.2.2.3. Taiko 5–10 ir I–II gimnazijos klasių programoje numatytas leksikos žinias, turtina savo žodyną leksinėmis raiškos priemonėmis (pvz., palyginimais, metaforomis).	D.2.2.3. Taiko įgytas leksikos žinias, turtina savo žodyną leksinėmis raiškos priemonėmis (pvz., moksliniam stiliui būdinga leksika).
	D.2.3.3. Pagal pavyzdį taiko ir paaiškina žodžių kaitymo ir darybos būdus.	D.2.3.3. Pradedą vartoti reikšminių žodžio dalių sąvokas (giminiški žodžiai, šaknis, galūnė, priesaga, priešdėlis); skirsto paprastos darybos žodžius reikšminėmis žodžio dalimis, žymėdamas jas sutartiniais ženklais.	D.2.3.3. Taiko 5–6 klasių programoje numatytas žodžių darybos žinias; žodžiu ir raštu atlieka morfeminę ir darybinę žodžių analizę; tikslina, grynina savo žodyną, plečia jį giminiškų žodžių grupėmis.	D.2.3.3. Taiko 5–8 klasių programoje numatytas žodžių darybos žinias; tikslina, grynina savo žodyną, plečia jį pasinaudodamas žodžių ir formų darybos priemonėmis.	D.2.3.3. Taiko 5–10 ir I–II gimnazijos klasių programoje numatytas žodžių darybos žinias, tikslina, grynina ir plečia savo žodyną, tikslingai analizuodamas grožinių ir negrožinių tekstų kalbą.	D.2.3.3. Taiko įgytas žodžių darybos žinias, tikslina, grynina ir plečia savo žodyną, tikslingai analizuodamas grožinių ir negrožinių tekstų kalbą, kurdamas savo tekstus.
D.3. Taiko sintaksės žinias.	D.3.1.3. Skiria sakinių nuo pavienių žodžių, kelia sakinio žodžiams klausimus.	D.3.1.3. Paaiškina, kaip sakinio žodžiai yra tarpusavyje susiję; nagrinėja sakinį.	D.3.1.3. Žodžiu ir raštu nagrinėja vientisinius ir sudėtinius sakinius pagal 5–6 klasių sintaksės kursą.	D.3.1.3. Žodžiu ir raštu nagrinėja vientisinius ir sudėtinius sakinius pagal 5–8 klasių sintaksės kursą.	D.3.1.3. Žodžiu ir raštu nagrinėja vientisinius ir sudėtinius sakinius, tiesioginę kalbą pagal 5–10 ir I–II	D.3.1.3. Taiko III–IV gimnazijos klasių programoje numatytas teksto lingvistikos ir logikos žinias.

					gimnazijos klasių sintaksės kursą.	
	D.3.2.3. Vartoja įvairius sakinius (tiesioginius, klausiamuosius, skatinamuosius).	D.3.2.3. Sudaro tiesioginius, klausiamuosius, skatinamuosius sakinius, taisyklinga i juos intonuoja; vartoja neišplėstinius ir išplėstinius sakinius.	D.3.2.3. Turtina kalbą minties figūromis (retorinis klausimas, retorinis sušukimas, retorinis kreipinys); jas naudoja kurdamas savo tekstus.	D.3.2.3. Turtina kalbą sintaksinėmis plėtojimo (pvz., sinonimija, anafora, laipsniavimas) ir trumpinimo (pvz., elipsė, nutylėjimas) figūromis; jas naudoja kurdamas savo tekstus.	D.3.2.3. Turtina kalbą sintaksinėmis komponavimo figūromis (pvz., paralelizmas, antitezė ir kt.); jas naudoja kurdamas savo tekstus.	D.3.2.3. Turtina kalbą moksliniam tekstui būdingomis sintaksinėmis konstrukcijomis; jas naudoja kurdamas savo tekstus.
	D.3.3.3. Atpažįsta sakinio žodžius, nusakančius veikėją ir jo atliekamą veiksmą.	D.3.3.3. Sakinyje randa veiksnį (išreikštą daiktavardžio ar asmeninio įvardžio vardininku), tarinį (išreikštą asmenuojamąja veiksmožodžio forma) ir juos tinkamai pažymi sutartiniais ženklais.	D.3.3.3. Taiko 5–6 klasių programoje numatytas sintaksės žinias.	D.3.3.3. Taiko 5–8 klasių programoje numatytas sintaksės žinias.	D.3.3.3. Taiko 5–10 ir I–II gimnazijos klasių programoje numatytas sintaksės žinias.	D.3.3.3. Taiko įgytas sintaksės žinias.
D.4. Taiko žinias apie tekstą.	D.4.1.3. Skiria tekstą nuo pavienių sakinių, nurodo elementariausius teksto požymius (pvz., pavadinimą).	D.4.1.3. Atpažįsta įvairius tekstus (netradicinius, tekstus įvairiose aplinkose/medijose).	D.4.1.3. Taiko 5–6 klasių programoje numatytas stilistikos žinias.	D.4.1.3. Taiko 7–8 klasių programoje numatytas stilistikos žinias.	D.4.1.3. Taiko 9–10 ir I–II gimnazijos klasių programoje numatytas stilistikos žinias.	D.4.1.3. Taiko III–IV gimnazijos klasių programoje numatytas stilistikos žinias.

	D.4.2.3. Taiko žinias apie pasakojimo sandarą: kaip įvykis prasidėjo (įvykio pradžia), kas atsitiko, kaip įvykis baigėsi (įvykio pabaiga).	D.4.2.3. Taiko žinias apie teksto tipus (pasakojimo (aprašymo), aiškinimo ir samprotavimo (argumentavimo?) sandarą.	D.4.2.3. Taiko 5–6 klasių programoje numatytas retorikos žinias.	D.4.2.3. Taiko 7–8 klasių programoje numatytas retorikos žinias.	D.4.2.3. Taiko 9–10 ir I–II gimnazijos klasių programoje numatytas retorikos žinias.	D.4.2.3. Taiko III–IV gimnazijos klasių programoje numatytas retorikos žinias.
D.5. Taiko kalbos pažinimo strategijas.	D.5.1.3. Pagal pavyzdį atlieka nesudėtingus kalbos tyrimus (pvz., grupuoja skirtingus žodžius pagal reikšmę).	D.5.1.3. Savarankiškai atlieka nesudėtingus kalbos tyrimus (pvz., pastebi dėsningumus, padaro išvadas; sudaro atmintines, išveda taisykles).	D.5.1.3. Atlieka kalbos tyrimus (pagal sutartus kriterijus atrenka medžiagą (iš žodynų ar nurodytų tekstų), nustato dėsningumus, padaro išvadas; sudaro atmintines, išveda taisykles).	D.5.1.3. Atlieka kalbos tyrimus (pagal pavyzdį suformuluoja tyrimo tikslą ir kriterijus, atrenka medžiagą (iš sutartų šaltinių), ją analizuoja ir apibendrina; vaizdžiai pateikia gautus statistinius duomenis; padaro išvadas). Pateikia tyrimo aprašą pagal mokytojo nurodymus.	D.5.1.3. Atlieka literatūros kūrinių kalbos tyrimus (nustato tyrimo tikslą, uždavinius ir kriterijus, pasirenka medžiagos šaltinius; renka duomenis, juos analizuoja ir apibendrina, padaro išvadas; įtraukia literatūros sąrašą ir priedus). Pateikia tyrimo aprašą pagal mokslinio darbo reikalavimus.	D.5.1.3. Atlieka <i>lyginamuosius</i> originalios ir verstos grožinės literatūros kalbos tyrimus ir pateikia tyrimo aprašą pagal mokslinio darbo reikalavimus.
	D.5.2.3. Pagal pavyzdį atlieka nesudėtingus kalbos vartojimo tyrimus (pvz., stebi kalbos vartojimo situacijas artimoje aplinkoje, daro išvadas pagal	D.5.2.3. Savarankiškai atlieka nesudėtingus kalbos vartojimo tyrimus (pvz., stebi kalbos vartojimo situacijas aktualioje aplinkoje, apibendrina, daro	D.5.2.3. Atlieka nesudėtingus kalbos vartojimo tyrimus. Stebi kalbos reiškinius, atpažįsta ir paaiškina kalbų kontaktų poveikį lietuvių kalbos	D.5.2.3. Atlieka kalbos vartojimo tyrimus. Stebi kalbos reiškinius, atpažįsta ir vertina kalbų kontaktų poveikį lietuvių kalbai įvairiais kalbos lygmenimis.	D.5.2.3. Atlieka kalbos vartojimo tyrimus. Sąmoningai stebi kalbos reiškinius, gretina skirtingų kalbų elementus, atpažįsta ir vertina kalbų kontaktų poveikį	D.5.2.3. Sąmoningai ir tikslingai stebi kalbos reiškinius, analizuoja lietuviškų grožinių kūrinių ir visuotinės literatūros vertimų kalbą, lygina ir

	aiškiai pastebimus požymius).	išvadas, formuluoja rekomendacijas).	leksikai ir gramatikai.		lietuvių kalbai įvairiais kalbos lygmenimis. Apibūdina lietuvių kalbos unikalumą, globalizacijos procesų poveikį.	vertina skirtingus vertimus. Apibūdina lietuvių kalbos unikalumą, vertina globalizacijos procesų poveikį kalbos vartosenai.
			D.5.3.3. Naudojasi įvairiais elektroniniais žodynais ir skaitmeniniais mokymosi šaltiniais, balsių ir priebalsių klasifikacijos lentelėmis, daiktavardžio ir būdvardžio linksniuočių lentelėmis, vardažodžio linksniavimo paradigmų lentelėmis, veiksmožodžio asmenuočių lentele, nosinių balsių rašybos šaknyje atmintinėmis.	D.5.3.3. Naudojasi įvairiais elektroniniais žodynais ir skaitmeniniais mokymosi šaltiniais, kirčiavimo žodynais ir praktinėmis elektroninėmis kirčiuoklėmis, žodžių rašymo kartu ir atskirai atmintine, sintaksės modelių rinkiniais, skyrybos taisyklių rinkiniais.	D.5.3.3. Naudojasi įvairiais elektroniniais žodynais ir skaitmeniniais mokymosi šaltiniais, duomenų bazėmis, kirčiavimo žodynais ir praktinėmis elektroninėmis kirčiuoklėmis, Valstybinės lietuvių kalbos komisijos Konsultacijų banku, sintaksės modelių rinkiniais, skyrybos taisyklių rinkiniais.	D.5.3.3. Naudojasi įvairiais elektroniniais žodynais, žinynais, Valstybinės lietuvių kalbos komisijos Konsultacijų banku, duomenų bazėmis ir skaitmeniniais mokymosi šaltiniais.
D.6. Analizuoja ir vertina kalbos	D.6.1.3. Aptaria kalbos vaidmenį visuomenėje	D.6.1.3. Palygina kalbą nuodytu aspektu ir pateikia	D.6.1.3. Atpažįsta, aptaria ir analizuoja programoje	D.6.1.3. Atpažįsta, aptaria ir analizuoja programoje	D.6.1.3. Analizuoja ir vertina kalbą kaip socialinį kultūrinį ir	D.6.1.3. Kompleksiškai analizuoja ir vertina

funkcionavimą visuomenėje.	(bendrauti, sužinoti, atpažinti, reikšti emocijas, kurti).	pavyzdžių (pvz., kokią įtaką kalbai daro informacinės technologijos). Aptaria keletą socialinio konteksto nulemtų kalbos skirtumų (pvz., tarmės, socialinių, kultūrinių, profesinių grupių kalba).	numatytus kalbos kaip socialinio, kultūrinio ir istorinio reiškinių aspektus.	numatytus kalbos kaip socialinio, kultūrinio ir istorinio reiškinių aspektus.	istorinį reiškinių pagal programoje numatytus aspektus.	kalbą kaip tautos kultūros dalį, kaip kintantį socialinį kultūrinį ir istorinį reiškinių.
	D.6.2.3. Vartoja mokymosi turinyje numatytas sąvokas, kalbėdamas apie konkretų kalbos elementą.	D.6.2.3. Vartoja mokymosi turinyje numatytas sąvokas, siedamas su kontekstu (pvz., vartoja giminės sąvoką palygindamas žodžius, būvardžio sąvoką aptardamas spalvas ir pan.).	D.6.2.3. Vartoja 5–6 klasių programoje numatytas kalbotyros sąvokas ir terminus.	D.6.2.3. Vartoja 5–8 klasių programoje numatytas kalbotyros sąvokas ir terminus.	D.6.2.3. Vartoja 5–10 ir I–II gimnazijos klasių programoje numatytas kalbotyros sąvokas ir terminus.	D.6.2.3. Vartoja žinomas kalbotyros sąvokas ir terminus.

E. Literatūros ir kultūros pažinimas						
Pasiekimas	1–2 klasės	3–4 klasės	5–6 klasės	7–8 klasės	9–10 ir I–II gimnazijos klasės	III–IV gimnazijos klasės
E.1. Įvairiais aspektais analizuoja, interpretuoja ir vertina literatūros ir su ja susijusius kitus	E.1.1.3. Žr.: B.2.1.3, B.1.4.3, B. 2.1.3, B.2.2.3, B.2.4.3.	E.1.1.3. Žr.: B.2.1.3, B.1.4.3, B. 2.1.3, B.2.2.3, B.2.4.3.	E.1.1.3. Aptaria teksto turinį, svarbiausias idėjas, personažus ir jų vertybes; sieja literatūros kūrinį su kitais meno	E.1.1.3. Aptaria programoje pateiktus tautosakos, žymiausias lietuvių ir visuotinės literatūros kūrinius kaip skirtingų istorijų	E.1.1.3. Aptaria programoje pateiktus kūrinius, juos lygina, vertina ir apibendrina savo išvalgas, remdamiesi autoriaus biografija, istoriniu ir	E.1.1.3. Analizuoja ir lygina programoje pateiktus ir pasirinktus lietuvių ir visuotinės literatūros kūrinius

meno kūrinis, kultūros tekstas.			kūriniais, kalbasi apie skaitymo metu patirtus jausmus, išvelgtą kūrinio išmintį.	ir žmonių santykių, jausmų ir vertybių šaltinius, vertina skirtingas idėjas ir jų raiškos būdus, diskutuoja apie kūrinijje svarstomas problemas ir vertybes.	kultūriniu kontekstu, kitais tekstais, susieja su šiuolaikinio gyvenimo problemomis, nusako skaitytų kūrinių svarbą savo, kaip skaitytojo, asmeninei patirčiai.	kaip kultūros ir istorinio laiko ženklus, <i>geba atpažinti ir aptarti kūrinis kaip autoriaus pasaulėžiūros ir tautos bei universaliųjų problemų atspindį.</i>
	E.1.2.3. Žr.: B.3.2.3 , B.3.3.3.	E.1.2.3. Žr.: B.3.2.3 , B.3.3.3.	E.1.2.3. Analizuoja interpretuoja ir lygina programoje numatytus poezijos, prozos ir dramos kūrinis, aptaria vaizduojamąjį pasaulį ir meninės kalbos savitumą, išvelgia sąsajas su kitais meno kūriniais.	E.1.2.3. Analizuoja, interpretuoja ir lygina programoje numatytus poezijos, prozos ir dramos kūrinis, aptaria vaizduojamąjį pasaulį, meninio teksto prasmę ir kalbos savitumą, aptaria grožinio teksto sąsajas su kitais meno kūriniais.	E.1.2.3. Analizuoja ir interpretuoja programoje numatytus poezijos, prozos ir dramos kūrinis, aptaria jų tradiciją ir šiuolaikinį kultūrinį kontekstą, nurodo siužeto, personažų, motyvų, vaizdinių, idėjų, meninės raiškos tarptekstines sąsajas, grožinio teksto sąsajas su kitais meno kūriniais. Diskutuoja apie originalumo ir meninės vertės problemą literatūroje.	E.1.2.3. Analizuoja ir interpretuoja programoje pateiktus ir pasirinktus grožinius (poezijos, prozos, dramos) kūrinis turinio, raiškos, konteksto ir prasmės požiūriu. Paaiškina, kaip kūrinio raiškos priemonėmis sukuriama jo prasmė; <i>atskleidžia kūrinio originalumą ir autoriaus stiliaus individualumą</i> , aptaria kūrinio ryšius su kitais lietuvių ir visuotinės literatūros kūriniais,

						<i>vertina kūrinio meniškumą.</i>
					E1.3.3. Aptaria lietuvių tautosakos, Antikos, Biblijos, Viduramžių vaizdinių ir siužetų turinį, išvelgia jų pagrindinius reiškinius ir idėjas, paaiškina antikinių ir biblinių motyvų ir pasakojimų svarbą kultūrai ir literatūrai. Analizuoja antikinių ir biblinių motyvų transformacijas literatūroje.	E.1.3.3. Aptaria ir analizuoja, kaip lietuvių autorių kūrinuose išreiškiamos Viduramžių, Renesanso, Baroko, Apšvietos idėjos, kaip jos siejamos su Lietuvos kultūros realijomis. Analizuoja ir vertina šiuolaikinės literatūros ir kultūros bruožus.
						E.1.4.3. Analizuoja, kaip kūrinuose atspindi kultūrinis, istorinis kontekstas <i>ir kaip kūriniai veikė visuomenės kultūros raidą; paaiškina, kuo jie reikšmingi Lietuvos kultūrai.</i>
E.2. Plečia ir gilina filologinį ir kultūrinį išprusimą.	E.2.1.3. Atpažįsta šio amžiaus vaikams aktualius kultūros reiškinius (pvz.,	E.2.1.3. Atpažįsta visuomenei aktualius kultūros reiškinius (pvz., Valstybinės	E.2.1.3. Aptaria programoje numatytus Lietuvos kultūros reiškinius ir	E.2.1.3. Aptaria programoje numatytus Lietuvos kultūros reiškinius ir	E.2.1.3. Aptaria programoje numatytus svarbiausius Europos	E.2.1.3. Aptaria svarbiausius Lietuvos ir Europos kultūros reiškinius,

	Užgavėnės, Kaziuko mugė), įvardija keletą mėgstamų vaikų literatūros kūrinių, autorių, lengviausiai suprantamų Lietuvos žodinio kultūros paveldo reiškinių (pvz., patarlės, mįslės, skaičiuotės).	šventės), įvardija keletą mėgstamų vaikų literatūros kūrinių, autorių, reikšmingiausių Lietuvos žodinio kultūros paveldo reiškinių (pvz., tarmės, sakmės).	asmenybes. Atpažįsta ir aptaria reikšmingiausias dabarties kultūros įvykius.	asmenybes, paaiškina jų vaidmenį ir darbų reikšmę. Nusako kultūrą kaip svarbią gyvenimo dalį. Pasakoja apie tradicijas, išsako savo nuomonę apie įvairius dabarties kultūrinius reiškinius. Rinkdamas medžiagą apie žymias kultūros asmenybes ir kultūros reiškinius naudojami interneto galimybės.	kultūros reiškinius ir jų įtaką lietuvių literatūrai ir kultūrai. Stebi ir aptaria šiuolaikinės kultūros tendencijas, kultūros asmenybių įtaką vertybinių nuostatų formavimuisi. Analizuoja, interpretuoja ir lygina kultūrinius reiškinius. Plečia ir gilina filologinį ir humanitarinį išprusimą kūrybiškai naudodamasis atminties institucijų (bibliotekų, muziejų) ištekliais, skaitmeniniais lietuvių kalbos ir literatūros ištekliais ir kitomis interneto galimybėmis.	analizuoja, lygina, interpretuoja ir argumentuotai vertina jų atspindžius literatūroje. Nagrinėdamas lietuvių ir Europos literatūrą ją sieja su platesniais kultūros kontekstais. Plečia ir gilina filologinį ir humanitarinį išprusimą kūrybiškai naudodamasis atminties institucijų (bibliotekų, muziejų, archyvų), skaitmeniniais lietuvių kalbos ir literatūros ištekliais ir kitomis interneto galimybėmis.
E.2.2.3. Naudodamasis pagalba vartoja mokymosi turinyje numatytas sąvokas.	E.2.2.3. Kalbėdamas apie grožinius tekstus tinkamai vartoja mokymosi turinyje numatytas sąvokas.	E.2.2.3. Vartoja programoje nurodytas literatūros teorijos sąvokas.	E.2.2.3. Vartoja programoje nurodytas literatūros teorijos sąvokas.	E.2.2.3. Vartoja programoje nurodytas literatūros teorijos sąvokas.	E.2.2.3. Vartoja programoje nurodytas literatūros teorijos sąvokas.	E.2.2.3. Vartoja programoje nurodytas literatūros teorijos sąvokas. <i>Skaito literatūrologinius tekstus.</i>

<p>E3. Dalyvauja kultūriniame ir visuomeniniame gyvenime.</p>	<p>E.3.2.3. Lankydamasis bibliotekoje, teatre, kine, muziejuje, dalyvaudamas kultūros renginiuose, išbando atlikėjo, stebėtojo vaidmenis, dalijasi patirtimi su bendraamžiais ir suaugusiais.</p>	<p>E.3.2.3. Dalyvaudamas klasės, mokyklos renginiuose, projektuose plėtoja savo kalbinės raiškos gebėjimus, išbando kūrėjo, atlikėjo, stebėtojo, organizatoriaus vaidmenis.</p>	<p>E.3.2.3. Dalyvauja klasės, mokyklos, bendruomenės kultūriniame gyvenime (pvz., dalyvauja Gimtosios kalbos, Europos kalbų dienų renginiuose ir pan.); atsakingai naudojasi mokyklos intraneto tinklu, el. paštu.</p>	<p>E.3.2.3. Dalyvauja mokyklos, bendruomenės, regiono kultūriniame ir visuomeniniame gyvenime; atsakingai naudojasi mokyklos intraneto tinklu, el. paštu, socialiniais tinklais. Praktiškai pritaiko aktyvaus kultūros stebėtojo, vartotojo, atlikėjo ar (ir) kūrėjo gebėjimus. Atsakingai vartoja intelektinius kultūros produktus (pvz., nurodo cituojamą šaltinį).</p>	<p>E.3.2.3. Dalyvauja mokyklos, bendruomenės, regiono, Lietuvos kultūriniame ir visuomeniniame gyvenime. Praktiškai pritaiko aktyvaus kultūros stebėtojo, vartotojo, atlikėjo ar (ir) kūrėjo, kritiko gebėjimus. Etiškai ir atsakingai vartoja intelektinius kultūros produktus (pvz., nurodo šaltinius, kuriais rėmėsi atlikdamas užduotis, gerbia autorių teises).</p>	<p>E.3.2.3. Dalyvauja mokyklos, bendruomenės, regiono ir Lietuvos <i>literatūriniame</i>, kultūriniame ir visuomeniniame gyvenime kaip aktyvus ir sąmoningas kultūros vartotojas <i>ir kūrėjas</i>. Atsakingai ir kritiškai vertina intelektinių kultūros produktų vartojimą.</p>
--	---	---	--	---	--	---

6. Lietuvių kalbos ir literatūros mokymo(si) turinys

6.1. Lietuvių kalbos ir literatūros mokymosi turinys. 1–2 klasės

6.1.1. Kalbėjimo, klausymo ir sąveikos mokymosi turinys.

6.1.1.1. Kalbėjimo ir klausymo paskirtis ir tikslai. Aiškinamasi, kodėl reikia atidžiai klausytis. Aptariami esminiai klausymosi tikslai: sužinoti, išmokti, suprasti kitus. Mokomasi suprasti kalbėjimo paskirtį ir įvairių komunikavimo priemonių teikiamas galimybes, komunikuoti įvairiomis priemonėmis (telefonu, internetu). Aptariama, kokiais tikslais, kodėl žmonės kalbasi: siekia sudominti, pasidalyti, apsiukeisti informacija arba nuomonėmis, ieško informacijos, žinių, bendrauja, naudojasi įvairiomis informavimo ir komunikavimo priemonėmis (pvz., televizija, radijas, internetas).

6.1.1.2. Kalbėjimo ir klausymosi veiklos pobūdis. Mokomasi tinkamai išklaudyti ir suprasti kalbantįjį, bendraujant klausytis ir išgirsti vienas kitą, laikytis kalbos etiketo ir bendradarbiavimo (komandinio darbo, pokalbio, diskusijos) susitarimų dirbant įvairiose aplinkose, pavyzdžiui, klasėje, muziejuje, parodoje, telefonu, internete.

Bendraudami įvairiose komunikavimo situacijose, mokiniai pratinasi naudotis tinkamomis kalbinės raiškos priemonėmis, vartoti žodžius ir jų junginius, kuriais kreipiamasi į pašnekovą, pasisveikinama, atsakoma į klausimus, atsisveikinama, dėkojama bendraamžiams ir suaugusiesiems. Mokiniai mokosi išsakyti savo mintis, nuomones, vertinimus.

Dalyvaujant įvairiose komunikavimo situacijose, mokomasi perduoti tikslią informaciją kitam asmeniui. Pasakojama pagal pavyzdį, pateikiamus klausimus, įvairius paveikslėlius, skaitmeninį turinį (pvz., skaitmeninę nuotrauką, garso ir vaizdo įrašą). Aptariama kalbėjimo turinys ir forma, mokomasi apmąstyti, ką atliko gerai, kas nepasisekė, kaip kitą kartą galėtų pagerinti savo kalbėjimą.

Mokomasi tikslingai vartoti įvairias kalbinės raiškos priemones, verbalinę kalbą papildyti neverbalinėmis priemonėmis, iš klausos atpažinti ir tiksliai išgirsti lietuvių kalbos garsus, žodžius, suprantamai tarti garsus žodžiuose: balsius, dvibalsius, mišriuosius dvigarsius, minkštuosius ir kietuosius priebalsius. Mokomasi nustatyti kirčiuotą skiemenį ir taisyklingai išstarti žodį (žodžius), taisyklingai intonuoti tiesioginius, klausiamuosius ir skatinamuosius sakinius.

6.1.1.3. Teksto struktūra ir tekstų tipai. Mokomasi aktyviai klausytis įvairių garsų (gamtos, aplinkos, muzikos), amžiaus tarpsnį atitinkančių tekstų, kurių temos ir turinys artimas mokinių patirčiai, supažindinantis su aktualiais tradicinės ir moderniosios Lietuvos ir pasaulio kultūros kontekstais. Klausymui pasirenkami nesudėtingos struktūros monologiniai ir dialoginiai skirtingo pobūdžio tekstai: kasdieniai pokalbiai, informaciniai pranešimai, instrukcijos, dalykiniai, tautosakos ir grožinės literatūros tekstai, jų garso ir vaizdo įrašai.

Mokiniai mokosi tikslingai dalyvauti pokalbiuose įvairiose aplinkose, pavyzdžiui, klasėje, muziejuje, parodoje, telefonu, internete.

Poliloginio kalbėjimo mokymuisi pasirenkamos mokiniams aktualios, su kasdieniu gyvenimu, kultūra, literatūra, kitų dalykų mokymuisi susijusios temos.

Mokiniai mokosi kurti aiškios struktūros sakytinius tekstus (įžanga, dėstymas, pabaiga). Mokomasi kurti pasakojimą laikantis chronologinio principo. Nagrinėjami ir kuriami įprasti ir skaitmeniniai sakytiniai aprašomojo tipo tekstai, aiškinamasi, kokia aprašymo paskirtis, kada jo gali prireikti, mokomasi pateikti bendrą vaizdą ir detales. Mokomasi išsakyti savo nuomonę, bandoma ją pagrįsti. Aptariama monologinio teksto paskirtis, kokiose situacijose reikia jį naudoti, kuo jis skiriasi nuo pokalbio.

6.1.2. Skaitymo ir teksto supratimo mokymosi turinys.

6.1.2.1. Skaitymo tikslai. Aptariama, kodėl žmonėms svarbu mokėti skaityti, kaip dažnai ir ką skaito vaikai ir suaugusieji.

6.1.2.2. Skaitymo technika. Prisimenama, praktiškai įtvirtinama patirtis, įgyta priešmokykliniame ugdyme: tęsiamas susipažinimas su lietuvių kalbos garsais ir jų ženklais – raidėmis, aiškinamasi garso ir raidės ryšys. Skaitydami grožinius ir negrožinius tekstus, pavyzdžiui, knygas, laikraščius, žurnalus, elektroninius žurnalus ir žodynus, žinutes, mokiniai nuolat tobulina skaitymo įgūdžius, skaitoma balsu ir tyliai.

6.1.2.3. Tekstų atranka. Skaitomi vertingiausi spausdinti ir skaitmeniniai, kultūrai pažinti svarbūs tautosakos, klasikinės ir šiuolaikinės (lietuvių ir kitų tautų) grožinės vaikų literatūros kūriniai ar jų ištraukos. Skaitomi mokinių suvokimo galimybes ir jų kaip skaitytojų įvairius poreikius atitinkantys negrožiniai tekstai. Skaityti klasėje parenkami ar savarankiškai skaityti rekomenduojami tekstai atitinka mokinių amžių, poreikius ir interesus, skatina motyvaciją skaityti. Parenkant tekstus atsižvelgiama į rekomenduojamos literatūros sąrašus, kurie pateikiami metodinėse rekomendacijose.

Skaitoma ir aptariama tautosakos ir grožiniai (apie 70 proc.) ir negrožiniai (30 proc.) tekstai. Iš negrožinių tekstų skaitomi publicistiniai, informaciniai ir įvairialypės informacijos tekstai (pvz., filmas, paveikslėlių istorija, skaitmeninis tekstas, internetinis žurnalas, vaizdo klipas, žemėlapis).

6.1.2.4. Literatūros ir kultūros pažinimo pradmenys. Skaitant įvairius tautosakos, grožinės literatūros kūrinius, mokomasi juose išvelgti autorių išmonę, kalbos turtingumą ir grožį, kultūros kontekstus. Mokomasi suprasti ir skirti pasaką, dainą, mįslę, skaičiuotę, pamėgdžiojimą, eiliuotą ir neeiliuotą kūrinį. Įgyjami literatūros pažinimo pradmenys, išmokstama tikslingai vartoti literatūros sąvokas (kūrinys, mįslė, pasaka, eilėraštis, apsakymas, rašytojas, pavadinimas, dailininkas, iliustracija).

Skaitant įvairius spausdintus ir skaitmeninius negrožinius tekstus (straipsnius, informacines žinutes, skelbimus, instrukcijas, receptus, sąrašus, gamtos objektų ir reiškinių aprašymus ir kt.), mokomasi šiuose tekstuose išskirti svarbiausias detales, faktus, veiksmų seką, aptarti teksto ypatumus ir kalbą. Pratinamasi rasti reikiamą informaciją šio amžiaus vaikams skirtuose žodynuose, enciklopedijose, internete ir kitur.

6.1.2.5. Skaitytojo ugdymas. Siekiama, kad mokiniai ugdytųsi pomėgį skaityti bei sąmoningo skaitytojo gebėjimus. Mokomasi orientuotis knygų įvairovėje, pasirinkti savo amžiui ir skaitymo gebėjimams tinkamą knygą, periodinį leidinį, tinkamai elgtis su knyga, pasidomėti, kas yra knygos autorius, dailininkas, pratinamasi vertinti leidinio išvaizdą ir turinį, naudotis skaitmeninių išteklių paieška, pavyzdžiui, surasti mėgstamo autoriaus naują knygą elektroniniame knygyne, sužinoti jos kainą, perskaityti anotaciją. Aptariama medijų įvairovė, mokomasi jas atpažinti, įvertinti ir atsirinkti.

6.1.3. Rašymo ir teksto kūrimo mokymosi turinys.

6.1.3.1. Rašymo tikslai. Aptariama, kodėl žmonėms svarbu mokėti rašyti, kaip dažnai ir ką rašo vaikai ir suaugusieji ranka, klaviatūra įvairiose aplinkose (pvz., sąsiuvinyje, telefonu, kompiuteriu).

6.1.3.2. Rašymo technika. Nagrinėjami pasirinkti rašytinių raidžių ir jų junginių pavyzdžiai, mokomasi taisyklingai rašyti visas rašytines lietuvių kalbos abėcėlės raides ir jas jungti žodžiuose, rašyti jas žodžiuose, sakiniuose, orientuotis rašymo sąsiuvinyje. Mokomasi rašyti ranka, kompiuterio, telefono klaviatūra. Didžiosiomis ir mažosiomis rašytinėmis ir spausdintinėmis raidėmis užrašomi informaciniai tekstai, įvairios antraštės, skelbimai (pvz., sąsiuvinyje, lentoje, telefonu, kompiuteriu, planšete, interaktyvioje lentoje).

6.1.3.3. Garsinė analizė. Nagrinėjami žodžiai (kuriuose nėra priebalsių asimiliacijos) garsais. Lyginami žodžiai, kuriuose yra i – y, u – ū, e – è, ie – è, uo – o, mokomasi juos taisyklingai tarti ir rašyti.

6.1.3.4. Elementarūs sakinio skyrybos ir teksto struktūros atvejai. Susipažinama su paprasčiausiais sakinio skyrybos atvejais, teksto rašymo reikalavimais ir mokomasi ranka, klaviatūra parašyti sakinį bei neilgą tekstą įvairiose aplinkose (pvz., sąsiuvinyje, lentoje, telefonu, kompiuteriu, planšete, interaktyvioje lentoje): sakinį pradėti didžiąja raide,

pabaigoje parašyti tašką, klaustuką arba šauktuką, rašyti teksto pavadinimą, pirmą teksto sakinį pradėti toliau nuo krašto, išskirti kreipinį sakinio pradžioje.

6.1.3.5. Rašyba. Mokomasi taisyklingai užrašyti:

žodžio garsus juos žyminčiomis raidėmis;

žodžius, kurių rašyba nesiskiria nuo taisyklingo tarimo;

daiktavardžių vienaskaitos galininką, daugiskaitos kilmininką;

daiktavardžių vienaskaitos vietininką, kurių galūnė yra -e, -yje, -ėje, -oje, -uje;

žodžius su minkštumo ženklu, išskyrus atvejus, kai minkštumo ženklas yra prieš dvibalsius;

žodžius su e – é;

žodžius su priebalse j;

žodžius su dvibalsiais (kai prieš dvibalsį nėra minkštumo ženklo) (ie, ei, au, ui, ai, uo);

žodžius su panašiai skambančiomis priebalsėmis k – g, p – b, t – d, ž – š, z – s (be priebalsių supanašėjimo);

žodžius su priebalsių samplaikomis;

žodžius su ilgaisiais ir trumpaisiais balsiais 2–3 skiemenų žodžiuose;

žodžius su priešdėliu ne-, priesagomis: -el-, uk-, -yt-;

žmonių ir gyvūnų vardus, miestų, gatvių pavadinimus. Mokomasi parašyti savo vardą, pavardę, mokyklos, miesto, kaimo, gatvės pavadinimą;

įsidėmėtinos rašybos žodžius: ašotis, ažuolas, mįslė, žąsis, mane, tave, manęs, tavęs, mūsų, jūsų, ačiū, šiandien, rytoj, Kęstutis;

sakinį pradėti rašyti didžiąja raide.

6.1.3.6. Teksto kūrimas. Mokomasi kurti prasmingus tekstus raštu (ranka ir klaviatūra), iš pradžių derinant paskirus žodžius su paveikslėliais, o išmokus rašyti visas raides – reikšti mintis sakiniiais ir kurti rašytinius tekstus be paveikslėlių. Kuriamo teksto turinys ir pavadinimas turėtų atitikti temą, užduotį, mintys dėstomos susietais sakiniiais, taikomi 1–2 klasės mokymosi turinyje numatyti rašybos ir skyrybos atvejai. Mokomasi elementariai taisyti, tobulinti parašytą tekstą, papildyti vaizdinėmis priemonėmis (pvz., piešiniu, rodyklėmis, lentele).

Pasakojimo rašymas. Mokomasi rašyti išgalvotą arba asmenine patirtimi grįstą neilgą aiškaus siužeto pasakojimą, kuriame nusakyta užuomazga, trumpai aprašytas veiksmas ir pateikta jo atomazga. Mokomasi parašyti pasakojimą apie patirtus, matytus ar išgalvotus įvykius pagal paveikslėlius, atsakant į klausimus, naudojant perskaitytą pavyzdį, naudojant kito teksto ar filmo pradžią, garso įrašą, pagal kartu su mokytoju sudarytą planą (ar be jo). Pagalbinės priemonės gali būti pateiktos įprastu ir skaitmeniniu formatu.

Aprašymo rašymas. Mokomasi naudojantis pagalbine (vaizdo, garso, lytėjimo) medžiaga aprašyti objektą (daiktą, gyvūną ir kt.). Aprašyme pateikiamas bendras objekto vaizdas (koks jis?) ir išorinės detalės (kaip atrodo?).

Aiškinimo rašymas. Mokomasi naudojantis pateiktu modeliu/ pavyzdžiu (pvz., elementariu žemėlapiu, schema, lentele) parašyti kelių sakinių paaiškinimą, kaip kas nors daroma (pvz., instrukciją, receptą) arba kaip kur nors nueiti (pvz., iš namų į mokyklą).

Atpasakojimo rašymas. Mokomasi rašyti pasakojimą rašomas atpasakojimas (autorius teksto iki 50 žodžių), atitinkantis perskaitytą / girdėtą tekstą; atsižvelgiama į klausimus arba planą.

Informacinio teksto (žinutės, kvietimo, skelbimo), laiško rašymas. Mokomasi ranka ir klaviatūra parašyti trumpą žinutę, kvietimą, skelbimą, sveikinimą draugui, namiškiams, užsirašant svarbiausią informaciją, pvz., kur ir kada įvyks koncertas; parašyti trumpą laišką pažįstamam adresatui. Mokomasi rašyti tiksliai, atsižvelgiant į situaciją ir adresatą.

6.1.4. Kalbos pažinimo² mokymosi turinys.

6.1.4.1. Garsas. Aptariama lietuvių kalbos garsinė sandara: balsiai, priebalsiai, dvibalsiai. Dalyvaujant praktinėje veikloje (klausantis eilėraščių, dainų, smulkiosios tautosakos kūrinų (ypač eiliuotų), pasakų be galo, žaidžiant įvairius žodžių žaidimus, ir pan.), įsiklausoma į kalbos garsus ir mokoma juos išgirsti kalbos sraute, garso ar vaizdo įrašė. Praktinėje veikloje susipažįstama su visais lietuvių kalbos garsais (ilgiaisiais ir trumpaisiais balsiais, skardžiaisiais ir dusliaisiais priebalsiais). Mokomasi atlikti garsinę žodžio analizę (pasakyti visus žodžio garsus iš eilės, pasakyti pirmą, paskutinį ar žodžio viduryje esantį nurodytą garsą). Elementariai susipažįstama su lietuvių kalbos garsine sandara: balsiais, priebalsiais, dvibalsiais. Susipažįstama su sąvokomis: kalbos garsas, raidė, balsis, balsė, priebalsis, priebalsė, dvibalsis, ilgasis balsis, trumpasis balsis. Susipažįstama su minkštai tariamų priebalsių žymėjimu – priebalsių minkštumo ženklų i. Mokomasi taisyklingai tarti bendrinės kalbos garsus (ilguosius, trumpuosius balsius, panašiai skambančius priebalsius k – g, t – d, p – b, s – z, š – ž, dvibalsius ie, uo), taisyklingai kirčiuoti.

6.1.4.2. Žodis. Mokomasi skirti žodžius, reiškiančius veiksmą, daiktų, požymių pavadinimus. Susipažįstama su asmenvardžiais (žmonių vardai, pavardės), gyvūnų vardais, vietovardžiais (miesto, kaimo, kuriame gyvena, pavadinimas, artimiausio ežero, upės, kalno ar kitos žymios vietovės pavadinimas). Analizuojami spausdinti ir skaitmeniniai tekstai, jų sakiniai, žaidžiama žodžiais, praktiškai susipažįstama su žodžių kaitymu ir dažniausiais žodžių darybos būdais: žodis gali keisti pabaigą; iš vieno žodžio galima padaryti kitą žodį (pvz., gėlė – gėlelė, bitė – bitininkas, eiti – išeiti, gražus – negražus ir pan.). Praktiškai

6.1.4.3. susipažįstama su žodžio skiemeniu.

Sakinys. Praktinėje veikloje susipažįstama su sakinių įvairove, mokomasi suprasti, kuriuo sakiniu teigiama, kuriuo klausama. Mokomasi tinkamai intonuoti šiuos sakinius. Nagrinėjant neilgus spausdintus ir skaitmeninius tekstus (pvz., žinutes, kvietimus, reklamas, elektronines knygas, straipsnelius), sakinius, mokomasi kelti sakinio žodžiams klausimus ir suprasti, kad sakinio žodžiai vieni su kitais susiję ir yra derinami tarpusavyje.

6.1.4.4. Tekstas. Formuojamas sakinio ir žodžio santykio suvokimas: tekstas sudarytas iš sakinių, sakinytis – iš žodžių. Susipažįstama su teksto pavadinimu. Aiškinantis 6–8 metų vaikams suprantamų tekstų turinį, mokomasi pasakyti, apie ką tekste kalbama. Susipažįstama su paprasčiausia pasakojimo sandara: kaip įvykis prasidėjo (užuomazga), kas atsitiko (veiksmo vyksmas), kaip įvykis baigėsi (atomazga). Nagrinėjami medijose pateikti neilgi tekstai, jų struktūra, palyginama su ranka rašytais ir spausdintais tekstais.

6.1.4.5. Abstrakčiosios sąvokos ir jų raiška (nevartojant sąvokų)³: Gramatikos formų ir konstrukcijų, abstrakčiųjų sąvokų raiškos turi būti mokomasi praktiškai, dažniausiai pagal pateiktus modelius ir klausimus, pačių sąvokų nevartojant. Programoje jos pateikiamos mokytojams, vadovėlių, mokymosi priemonių autoriams.

Veiksmas dabartyje, praeityje, ateityje, reiškiamas veiksmožodžių esamojo, būtojo kartinio ir būsimojo laiko formomis.

Skatinimas, reiškiamas liepiamąja forma.

Subjektas, reiškiamas vardažodžių vardininku ir paprasčiausiais žodžių junginiais.

²Kalbos sandaros pažinimo bendrieji reikalavimai yra vienodi visų Lietuvos bendrojo ugdymo mokyklų 1–2 klasių mokiniams. Ugdant skirtingų ugdymosi poreikių turinčius mokinius turėtų būti taikomi ugdymo metodai, padedantys mokiniams pasiekti kuo aukštesnių individualių rezultatų. Mokiniai, kurie mokosi mokyklose tautinės mažumos kalba, pirmiausiai (arba lygiagrečiai) susipažįsta su gimtosios kalbos sandaros ypatybėmis, kurios kai kuriais atvejais yra panašios, o kai kuriais atvejais (pagal gimtąją kalbą) skiriasi nuo lietuvių kalbos, todėl mokantis lietuvių kalbos, jiems būtinos specialios pratybos, padedančios išvengti kalbų įtakos viena kitai. Siekiant suformuoti tvirtus kalbos sistemos pažinimo (lingvistinės kompetencijos) pagrindus, mokiniams būtina ugdymo procese užtikrinti tinkamą paramą, taikyti negimtujų kalbų mokymuisi būdingus metodus.

³Ši tema pagal poreikius (nevartojant sąvokų) rekomenduojama mokyklų tautinės mažumos kalba mokiniams.

Objektas, reiškiamas vardažodžių galininku ir kilmininku, priemonės įnagininku, adresato naudininku.

Požymis, reiškiamas būdvardžiais ir įvardžiais.

Kiekybė, reiškiamas kiekiniais pagrindiniais skaitvardžiais ir kiekiorieveiksmiais.

Vieta, reiškiamas vardažodžių vietininku,rieveiksmiais ir prielinksninėmis konstrukcijomis.

Laikas, reiškiamasrieveiksmiais, vardažodžių galininku, prielinksninėmis konstrukcijomis.

Būdas, reiškiamasrieveiksmiais.

Tikslas, reiškiamas bendratimi ir vardažodžių kilmininku.

Neigimas, reiškiamas neigiamosiomis dalelytėmis ir priešdėliais.

Klausimas, reiškiamas klausiamaisiais žodeliais ir intonacija.

Kreipinys, reiškiamas šauksmininku.

6.2. Lietuvių kalbos ir literatūros mokymosi turinys. 3 klasė

6.2.1. Kalbėjimo, klausymo ir sąveikos mokymosi turinys.

6.2.1.1. Kalbėjimo ir klausymo paskirtis ir tikslai. Su mokiniais aptariama, kaip keičiasi bendravimo būdai bei galimybės. Aiškinamasi, kaip dažniausiai bendraujama šiandien (betarpiškas pokalbis, bendravimas raštu ir skaitmeninis bendravimas). Siekiama, kad mokiniai vertintų kalbėjimą ir klausymą kaip vieną svarbiausių žingsnių bendravimo procese. Skatinama domėtis kalbėjimosi teikiamomis galimybėmis, patirti bendravimo džiaugsmą ir suprasti kalbos, kaip bendravimo ir žmonių suartinimo priemonės, vertę. Aiškinamasi, kad kalbėdamiesi žmonės gali bendrauti, gauti ir perduoti žinias, patirti, reikšti mintis, jausmus, išgyvenimus.

6.2.1.2. Kalbėjimo ir klausymosi veiklos pobūdis. Mokiniai ugdomi dialoginio ir monologinio kalbėjimo gebėjimus. Mokomasi tinkamai dalyvauti mokiniams aktualiuose pokalbiuose klasėje ir elektroninėje aplinkoje (dviese, mažesnėje ar didesnėje grupėje;), diskusijose, trumpai ar išsamiai atsakyti į klausimus, formuluoti klausimus.

Kalbama ir klausomasi įvairiose aplinkose atsižvelgiant į tikslą (siekiama gauti informacijos ar ją perduoti, bendrauti ar kt.), situaciją (oficiali, neoficiali), adresatą (kalbama su bendraamžiais, suaugusiais, pažįstamais, nepažįstamais ir t.t.). Mokomasi sudominti pašnekovą (pasakoti įvykius, nuotykius, sekti pasakas), informuoti ((kas, kada, kur, kaip, kodėl). apibūdinti (pateikti objekto visumą ir detales), paaiškinti (kaip kas nors veikia, kaip kas nors yra padaryta), išreikšti savo nuomonę. Mokytojui padedant tikslingai komunikuojama reikiamomis priemonėmis (pvz., telefonu, internetu).

Vaidinant, žaidžiant, kuriant išgalvotas istorijas, darant vaizdo ir garso įrašus, mokomasi improvizuoti, kūrybiškai interpretuoti (perkurti, pakeisti pasakojimo pradžią, pabaigą ir t. t.), įtaigiai, raiškiai kalbėti, tinkamai intonuoti. Mokomasi vartoti atitinkamai komunikavimo situacijai būdingas žodinės ir nežodinės raiškos priemones (pauzės, nutylėjimai, gestai) įvairiose aplinkose, pavyzdžiui, klasėje, muziejuje, parodoje, telefonu, internete.

6.2.1.3. Teksto struktūra ir tekstų tipai. Mokiniai klausosi jiems aktualių įvairių negrožinių (informacinių, dalykinių, publicistinių, praktinių: receptai, instrukcijos ir pan.), tautosakos ir grožinės vaikų literatūros tekstų, pokalbių (girdimų tiesiogiai arba iš vaizdo ir garso įrašų). Klausymui pasirenkami tekstai, kuriuos bendrine lietuvių kalba arba vietos tarpe aiškiai skaito įvairūs kalbėtojai (pvz., vaikai, suaugusieji, aktoriai).

Mokomasi pasakoti, apibūdinti, paaiškinti, naudojantis įvairiomis technologijomis, pavyzdžiui, sukuriant vaizdo ar garso įrašus. Mokomasi kurti išplėtotą pasakojimą pasirinkta tema laikantis chronologinio principo, atskleidžiant įvykius, aptariant veikėjus. Nagrinėjami ir kuriami įprasti ir skaitmeniniai sakiniai aprašomojo tipo tekstai: susipažįstama su jų komponavimo ypatumais (visumos išpūdis ir detalės, erdvinio išdėstymo principas (arti – toli, viršus – apačia, kairė – dešinė). Mokomasi pasakoti įtraukiant aprašymo elementus. Mokomasi išsakyti ir pagrįsti savo nuomonę naudojantis

įvairiomis priemonėmis skirtingose aplinkose (pvz., vaizdo konferencijoje, radijo laidoje). Aptariama šių priemonių paskirtis, prasmė, nauda, grėsmės.

6.2.2. Skaitymo ir teksto supratimo mokymosi turinys.

6.2.2.1. Skaitymo tikslai. Skaitant ir aptariant spausdintus ir skaitmeninius grožinius ir negrožinius tekstus, vaikų periodiką aiškinamasi, kodėl, koku tikslu skaitoma: pažinti, mokyti, patirti malonumą.

6.2.2.2. Skaitymo technika. Toliau tobulinami skaitymo gebėjimai (pereinama nuo mokymosi skaityti į mokymąsi skaitant). Mokomasi mokytojui padedant pasirinkti skaitymo būdą ir tempą, atsižvelgti į situaciją ir skaitomą tekstą, naudojamas technologijas; daryti pauzes, tinkamai dėti loginius kirčius, skaityti ir deklamuoti raiškiai.

6.2.2.3. Tekstų atranka. Skaitomi mokinių amžių ir interesus atitinkantys, vertingiausi, asmenybei ugdyti ir kultūrai pažinti svarbūs tautosakos, šiuolaikinės (lietuvių ir kitų tautų) ir klasikinės vaikų literatūros kūriniai ar jų ištraukos. Skaitomi mokinių suvokimo galimybes ir jų kaip skaitytojų įvairius poreikius atitinkantys negrožiniai spausdinti ir skaitmeniniai tekstai.

Skaitoma ir aptariama: tautosakos bei grožiniai (apie 70 proc.) ir negrožiniai (apie 30 proc.) kūriniai; lietuvių (apie 50 proc.) ir užsienio (apie 50 proc.) vaikų literatūros kūriniai. Daugiau dėmesio skiriama šiuolaikiniams vaikų literatūros kūriniais. Su klasikiniams vaikų literatūros kūriniais susipažįstama pamokose, skaitant ir aptariant drauge su mokytoju. Skaitomi ir analizuojami negrožiniai tekstai įvairiose aplinkose ir kontekstuose su mokytojo pagalba: publicistiniai, dokumentiniai, informaciniai ir įvairialypės informacijos (pvz., filmas, reklama, paveikslėlių istorija, elektroninis tekstas, dainovaizdis, žemėlapis) tekstai. Mokomasi savarankiškai rasti reikiamą informaciją mokytojo nurodytuose įvairiuose informacijos šaltiniuose.

6.2.2.4. Literatūros ir kultūros pažinimo pradmenys. Skaitant tautosakos, grožinės vaikų literatūros kūrinius, mokomasi suvokti literatūrą kaip žodžio meną, išvelgti jos meninio pasaulio sąlygiškumą, vertybes. Mokytojui padedant mokomasi analizuoti kūrinio turinį ir raišką.

Skaitant tautosakos tekstus stengiamasi priartėti prie natūralių jų gyvavimo būdų: sekamos pasakos, pasakojami padavimai, sakmės, menamos mįslės, žaidžiami žaidimai, dainuojamos vaikų dainos. Susipažįstama su tradiciniais lietuvių liaudies pasakų personažais, mokomasi skirti liaudies ir literatūrinę pasaką.

Skaitant ir aptariant poeziją dalijamasi įspūdžiais, gilinamasi į eilėraščio nuotaiką, melodiją, siužeto elementus, mokomasi raiškiai deklamuoti. Mokiniai patys bando eiliuoti.

Mokomasi suprasti dramos kūrinio savitumą, skaitant vaidmenimis ar vaidinant dramos kūrinio ištrauką.

Mokomasi išvelgti literatūros ir kitų menų ryšius: aptariama skaitomų kūrinių ir iliustracijų sąsajos, spektakliai, filmai, pastatyti pagal literatūros kūrinius.

Mokomasi vartoti naujas sąvokas (drama, sakmė, padavimas, patarlė, literatūrinė pasaka, tema, pagrindinė mintis, įvykis, veiksmo laikas, veiksmo vieta, pagrindinis veikėjas).

Ugdomosiose veiklose mokytojui padedant tikslingai skaitomi spausdinti ir skaitmeniniai negrožiniai tekstai. Aptariami pasirinkti vaikams skirtos periodikos leidiniai (pvz., spausdinti ir internetiniai žurnalai), televizijos ir radijo laidos, filmai, vaikų literatūros ekranizacijos, spektakliai, interneto svetainės; analizuojami tekstų ypatumai ir kalba.

6.2.2.5. Skaitytojo ugdymas. Skaitydami vertingus literatūros kūrinius, mokiniai ugdomi literatūrinę, kultūrinę, estetinę nuovoką. Ugdomas knygos kaip literatūros pateikimo formos supratimas. Aptariama knygos sandara, mokomasi rasti pagrindinius bibliografinius duomenis, naudotis skaitmeninių išteklių paieška. Mokosi kaupti literatūrinę patirtį, pavyzdžiui, pasirenka keletą mėgstamų vaikų literatūros autorių.

Mokiniai skatinami skaityti laisvalaikiu ir kalbėtis apie perskaitytas knygas. Išbando keletą knygų pasirinkimo (pavyzdžiui, pagal knygos išvaizdą, pagal draugo rekomendaciją) ir

pristatymo klasės draugams (pavyzdžiui, ištraukos skaitymas, piešinys, plakatas) strategijų. Pristatydami knygas išbando įvairias technologijas, aptaria jų galimybes ir savitumą.

6.2.3. Rašymo ir teksto kūrimo mokymosi turinys.

6.2.3.1. Rašymo tikslai. Aptariama rašymo (ranka ir klaviatūra) svarba ir nauda žmogui ugdantis asmenybę, kūrybiškumą, lavinantis vaizduotę, praktinėje veikloje (pvz., sąsiuvinyje, telefonu, kompiuteriu).

6.2.3.2. Rašymo technika. Rašoma tvarkingai, įskaitomai, pereinama prie greitesnio rašymo tempo. Rašoma kompiuterio, telefono klaviatūra. Išbandomi įvairūs rašymo šriftai, stiliai, technikos ir tyrinėjami kitų užrašyti informaciniai tekstai, įvairios antraštės, skelbimai (pvz., sąsiuvinyje, telefonu, kompiuteriu, planšete, interaktyvia lenta).

6.2.3.3. Elementarūs skyrybos atvejai. Rašant ranka ir klaviatūra, mokomasi:

sakinio gale parašyti reikiamus skyrybos ženklus;

parašyti kablelį prieš jungtukus o, bet, tačiau, kad, išskirti kreipinį;

kuriamuose tekstuose vartoti tiesioginius, klausiamuosius, šaukiamuosius sakinius ir jų pabaigoje parašyti reikiamus skyrybos ženklus;

pagal pavyzdį užrašyti veikėjų pokalbius, kai tiesioginė kalba eina prieš ir/arba po autoriaus žodžių.

Supažindinama su sudėtinių sakinių vartojimu.

6.2.3.4. Rašyba. Mokomasi taisyklingai užrašyti:

asmeninius įvardžius, asmenvardžius ir vietovardžius;

žodžius su priešdėliais iš-, į-, už-;

žodžius su priesagomis, -, -ykl-, -ikl-, -yn-, -in-, -inink-, -(i)av-, -dav- sudurtinius žodžius be jungiamųjų balsių (rugsėjis);

žodžius su mišriaisiais dvigarsiais, su dvibalsiais, su minkštumo ženklų;

dažniausiai vartojamų žodžių priebalsių asimiliacijos atvejus (dirbti – dirba, nešdavo – nešė, verkdamas – verkė, išbėgo, užsuko, apdengė, atgal ir kt.);

įsidėmėtinus rašybos žodžius: save, kažkas, galbūt, turbūt, raštas, dviese, trise, keturiese, žemyn, aukštyn, rytoj, keletas, stebuklas ir jų darinius;

daiktavardžių visus vienaskaitos ir daugiskaitos linksnius;

esamojo, būtojo kartinio, būtojo dažninio ir būsimojo laiko veiksmažodžius (visų asmenų).

6.2.3.5. Teksto kūrimas. Mokomasi raštu (ranka ir klaviatūra) kurti įvairaus pobūdžio prasmingus tekstus, reikalingus mokymuisi arba buitinėse situacijose, atsižvelgiant į tikslą, adresatą ir situaciją. Daugiau dėmesio skiriama teksto kūrimo procesui, kuris gali vykti įvairiose aplinkose (realioje ir skaitmeninėse) naudojantis įvairiomis priemonėmis (telefonu, internetu, kompiuteriu, išmaniosiomis programėlėmis ir pan.), jame aktyviai dalyvauja mokytojas ir mokinys. Mokomasi rašyti rišliais sakiniais (sieti vieną sakinį su kitu pagal prasmę, pasirinkti tinkamus siejamuosius žodžius); nekartoti tų pačių žodžių, išskyrus kartojimą kaip stilistinę priemonę (pvz., ėjo ėjo ir priėjo; lipo lipo ir įlipo į dangų; graži graži kaip saulės dukra) ir kt.; pasakoti vaizdžiai. Mokomasi pagal iš anksto su mokytoju susitartus arba užduotyje pateiktus kriterijus taisyti, tobulinti ranka arba klaviatūra parašytą tekstą: pvz., netiksliai pavartotą žodį pakeičia tikslesniu; išbraukia pasikartojantį, netinkamą sakinį, prireikus įrašo žodžių, papildo parašytą tekstą naujomis mintimis arba vaizdinėmis priemonėmis (pvz., piešiniu, rodyklėmis, schema, lentele). Taikomi 3 klasės turinio apimtimi numatyti rašybos ir skyrybos atvejai. Laikomasi kalbos etiketo (tinkamai pasirenkami žodžiai ir posakiai) atsižvelgiant į adresatą ir komunikavimo situaciją.

Pasakojimo rašymas. Mokomasi ranka ir klaviatūra rašyti išgalvotą arba asmenine patirtimi grįstą pasakojimą: 1) pagal pasakojimo gaires (raktiniai žodžiai, klausimai ir pan.); 2) pagal perskaityto literatūros kūrinio pavyzdį; 3) pagal su mokytoju sudarytą planą; 4) naudojantis skaitmeniniu turiniu (pvz., pagal filmą, kompiuterinį žaidimą, animaciją). Vertinant pasakojimą atsižvelgiama į su mokiniais aptartus ar susitartus pasakojimo kūrimo kriterijus (pvz., temos atskleidimą; teksto vientisumą ir nuoseklumą; pasakojimo struktūrą (pradžią –

įvykio raida – pabaiga); teksto kalbinę raišką; išmoktų rašybos ir skyrybos atvejų taikymą). Pagalbinės priemonės gali būti pateiktos įprastu ir skaitmeniniu formatu.

Aprašymo rašymas. Naudojantis regos, girdėjimo, lytėjimo, uoslės, skonio pojūčiais mokomasi ranka ir klaviatūra aprašyti objektą (daiktą, gyvūną ir kt.). Galima naudotis pavyzdžiu, planu, garso arba vaizdinėmis priemonėmis ar kt. Mokomasi laikytis aprašymo struktūros (bendras vaizdas – detalės – apibendrinimas), labiausiai plėtojant vieną struktūrinę dalį – detales. Mokomasi aprašymo elementus įterpti į pasakojimą.

Aiškinimo rašymas. Mokomasi parašyti trumpą paaiškinimą, kaip kas nors daroma arba kaip kur nors nueiti, nuvažiuoti. Tekstai gali būti papildyti vaizdiniais elementais (pvz., piešiniu, rodyklėmis, schema, lentele).

Atpasakojimo rašymas. Mokant rašyti atpasakojimą su mokytojo pagalba, rašomas nuoseklus, rišlus tekstas. Mokomasi naudotis klausimais, mokytojo pateiktu planu, veiksmų grandine.

Informacinio teksto (žinutės, kvietimo, skelbimo), laiško rašymas. Mokomasi ranka ir klaviatūra parašyti trumpą žinutę, kvietimą, skelbimą, sveikinimą atsižvelgiant į rašomo teksto struktūrą, tikslą ir adresatą. Išskiriamos tokios šiems tekstams būdingos struktūrinės dalys:

laiško – data, kreipinys, pasisveikinimas, atsisveikinimas, parašas (savo vardo ir / ar pavardės užrašymas);

skelbimo, kvietimo – kreipinys, tikslas, vieta, laikas, apranga (ir / ar kitos detalės), parašas (savo vardo ir / ar pavardės užrašymas);

žinutės – kreipinys, tikslas, laikas, vieta, parašas (savo vardo ir / ar pavardės užrašymas).

6.2.4. Kalbos pažinimo⁴ mokymosi turinys.

6.2.4.1. Garsas. Lietuvių kalbos garsų rūšys: balsiai, priebalsiai, dvigarsiai (dvibalsiai). Klausantis raiškiai deklamuojamų, skaitomų tekstų, garso ar vaizdo įrašų, dainuojamų liaudies dainų, taip pat deklamuojant, skaitant, dainuojant įtvirtinamas supratimas apie lietuvių kalbos garsinę sandarą: balsius, priebalsius, ilgusius, trumpuosius balsius. Mokomasi išgirsti ir suprasti garsų sąskambius eiliuotoje kalboje. Toliau tobulinama tartis: taisomi tarties trūkumai, pagal pavyzdį mokomasi taisyklingai kirčiuoti sunkiau kirčiuojamus žodžius, jų kirčiavimą patikrinti žodyne.

6.2.4.2. Žodis. Kalbos dalys: veiksmažodis, daiktavardis, būdvardis; perkeltinės reikšmės žodžiai; asmenvardžiai ir vietovardžiai. Supažindinama su sąvokomis: giminiški žodžiai, priešdėlis, kamienas, šaknis, priesaga, galūnė. Mokytojui padedant mokomasi sudaryti naujus priešdėlinius, priesaginius žodžius pagal pavyzdį, juos tinkamai vartoti tekste. Aiškinamasi, kaip kaitomi veiksmažodžiai, daiktavardžiai, mokomasi tinkamai vartoti įvairias jų formas.

6.2.4.3. Sakinys. Mokomasi kelti klausimus sakinio žodžiams (veiksniui ir tariniui); pagal sakymo tikslą sudaryti tiesioginius, klausiamuosius, skatinamuosius sakinius (terminų tiesioginis, klausiamasis, skatinamasis mokiniai nevartoja, tik paaiškina, kad vienais sakiniiais galima pasakoti įvykį, kitais – ko nors paklausti, paprašyti, trečiais – paraginti ir t. t.). Mokomasi taisyklingai intonuoti sakinius. Mokomasi su mokytojo pagalba sakinyje rasti

⁴ Kalbos sandaros pažinimo bendrieji reikalavimai yra vienodi visų Lietuvos bendrojo ugdymo mokyklų 3 klasių mokiniams. Ugdant skirtingų ugdymosi poreikių turinčius mokinius turėtų būti taikomi ugdymo metodai, padedantys mokiniams pasiekti kuo aukštesnių individualių rezultatų. Mokiniai, kurie mokosi mokyklose tautinės mažumos kalba, pirmiausiai (arba lygiagrečiai) susipažįsta su gimtosios kalbos sandaros ypatybėmis, kurios kai kuriais atvejais yra panašios, o kai kuriais atvejais (pagal gimtąją kalbą) skiriasi nuo lietuvių kalbos, todėl mokantis lietuvių kalbos, jiems būtinos specialios pratybos, padedančios išvengti kalbų įtakos viena kitai. Siekiant suformuoti tvirtus kalbos sistemos pažinimo (lingvistinės kompetencijos) pagrindus, mokiniams būtina ugdymo procese užtikrinti tinkamą paramą, taikyti negimtujų kalbų mokymuisi būdingus metodus.

veiksnį (išreikštą daiktavardžio ar asmeninio įvardžio vardininku), tarinį (išreikštą asmenuojamąja veiksmažodžio forma) ir juos tinkamai pažymėti sutartiniais ženklais. Supažindinama su neišplėstinių ir išplėstinių sakinių vartojimu.

6.2.4.4. Tekstas. Mokomasi pažinti pasakojamojo teksto sandarą, planą; gyvūnų, daiktų aprašymą; elementaraus samprotavimo (pvz., kodėl patiko/ nepatiko, kodėl buvo įdomu/ neįdomu ir pan.) elementus mokinių kalboje. Mokomasi su mokytojo pagalba sudaryti pasakojamojo teksto planą, suprasti pasakojimo (kaip teksto tipo) sandarą, kurti pasakojimą. Susipažinama su gyvūnų, daiktų aprašymo vartojimu tekste. Aptariami skaitomi spausdinti ir skaitmeniniai literatūros kūriniai, jų ištraukos, atsakoma į klausimus, remiamasi teksto žodžiais arba išsakoma nuomonė, vertinamos akivaizdžios situacijos, elementariai pradedamas vartoti samprotavimas. Nagrinėjami medijose pateikti tekstai, jų struktūra, palyginama su ranka rašytais ir spausdintais tekstais.

6.2.4.5. Abstrakčiosios sąvokos ir jų raiška (nevartojant sąvokų)⁵: Gramatikos formų ir konstrukcijų, abstrakčiųjų sąvokų raiškos turi būti mokomasi praktiškai, dažniausiai pagal pateiktus modelius ir klausimus, pačių sąvokų nevartojant. Programoje jos pateikiamos mokytojams, vadovėliu, mokymosi priemonių autoriams.

Veiksmas dabartyje, praeityje, ateityje, reiškiamas veiksmažodžių esamojo, būtojo kartinio ir būsimojo laiko formomis.

Skatinimas, reiškiamas liepiamąja forma.

Subjektas, reiškiamas vardažodžių vardininku ir paprasčiausiais žodžių junginiais.

Objektas, reiškiamas vardažodžių galininku ir kilmininku, priemonės įnagininku, adresato naudininku.

Požymis, reiškiamas būdvardžiais ir įvardžiais.

Kiekybė, reiškiamą kiekiniais pagrindiniais skaitvardžiais ir kiekiorieveiksmiais.

Vieta, reiškiamą vardažodžių vietininku,rieveiksmiais ir prielinksninėmis konstrukcijomis.

Laikas, reiškiamasrieveiksmiais, vardažodžių galininku, prielinksninėmis konstrukcijomis.

Būdas, reiškiamasrieveiksmiais.

Tikslas, reiškiamas bendratimi ir vardažodžių kilmininku.

Neigimas, reiškiamas neigiamosiomis dalelytėmis ir priešdėliais.

Klausimas, reiškiamas klausiamaisiais žodeliais ir intonacija.

Kreipinys, reiškiamas šauksmininku.

6.3. Lietuvių kalbos ir literatūros mokymosi turinys. 4 klasė

6.3.1. Kalbėjimo, klausymo ir sąveikos mokymosi turinys.

6.3.1.1. Kalbėjimo ir klausymo paskirtis ir tikslai. Mokomasi suprasti, kad bendravimas – vienas svarbiausių visuomenės poreikių, kad keičiantis visuomenei keičiasi ir bendravimo būdai bei galimybės. Aptariami ir palyginami trys skirtingi bendravimo būdai (betarpiškas pokalbis, bendravimas raštu ir skaitmeninis bendravimas). Siekiama, kad mokiniai vertintų kalbėjimą ir klausymą kaip asmeniškai svarbią veiklą, teikiančią galimybių sužinoti, bendrauti, dalyvauti visuomeniniame gyvenime.

Aiškinamasi, kaip mokėjimas klausytis padeda įgyti žinių, skatina mąstyti, įsivaizduoti, kurti, padeda susikalbėti, telkia ir vienija bendruomenę ir tautą.

Mokomasi praktiškai pajauti kalbėjimo vertę. Aptariama, kurios kalbėjimo funkcijos svarbiausios, pvz., bendrauti ir bendradarbiauti, pasidalinti patirtimi, perteikti informaciją. Mokomasi suprasti, kad kalbėjimasis svarbus ne tik bendrauti, dalintis mintimis, jausmais, sumanymais, bet ir vienyti Lietuvos gyventojus.

⁵Ši tema pagal poreikius (nevartojant sąvokų) rekomenduojama mokyklų tautinės mažumos kalba mokiniams.

6.3.1.2. Kalbėjimo ir klausymosi veiklos pobūdis. Mokiniai ugdomi dialoginio ir viešo monologinio kalbėjimo gebėjimus. Mokomasi tinkamai dalyvauti įvairiuose pokalbiuose, diskusijose, debatuoti (iš anksto pasirengus) įvairiose aplinkose.

Pasirinkus mokiniui aktualius kontekstus, kalbama ir klausomasi įvairiose aplinkose atsižvelgiant į tikslą, situaciją, adresatą. Mokomasi sudominti pašnekovą, informuoti, apibūdinti, paaiškinti, išreikšti argumentuotą nuomonę. Mokymosi tikslais savarankiškai komunikuojama reikiamomis priemonėmis (pvz., telefonu, internetu).

Mokomasi tiksliai perduoti informaciją tiksliai perduoti informaciją, trumpai pristatyti objektą. Vaidinant, kuriant išgalvotas istorijas, darant vaizdo ir garso įrašus, mokomasi improvizuoti, kūrybiškai interpretuoti, įtaigiai, raiškiai kalbėti, tinkamai intonuoti. Mokomasi tikslingai vartoti būdingas žodinės ir nežodinės (pauzės, nutylėjimai, gestai) raiškos priemones.

6.3.1.3. Teksto struktūra ir tekstų tipai. Mokiniai klausosi jiems aktualių įvairių negrožinių ir grožinės vaikų literatūros tekstų, tautosakos tekstų, pokalbių (girdimų tiesiogiai arba iš vaizdo ar garso įrašų). Klausymui pasirenkami tekstai, kuriuos skaito įvairūs kalbėtojai (pvz., vaikai, suaugusieji, aktoriai).

Naudojantis įvairiomis technologijomis mokomasi kurti įvairių tipų sakytinius tekstus – pasakojimą, aprašymą, aiškinimą, argumentavimą – pavyzdžiui, sukuria vaizdo ir garso įrašus. Mokomasi kurti išplėtotą pasakojimą pasirinkta tema laikantis chronologinio principo, atskleidžiant įvykius, aptariant veikėjus, išsakant pagrindinę mintį. Nagrinėjami ir kuriami įprasti ir skaitmeniniai sakytiniai aprašomojo tipo tekstai: susipažįstama su jų komponavimo ypatumais (visumos įspūdis ir detalės, erdvinio išdėstymo principas). Mokomasi pasakoti įtraukiant aprašymą. Mokomasi išsakyti ir savo nuomonę pagrįsti dviem – trimis argumentais (pavyzdžiui, asmenine patirtimi, patikimuose šaltiniuose surastais faktais), naudojantis įvairiomis priemonėmis skirtingose aplinkose (pvz., vaizdo konferencijoje, radijo ar televizijos laidoje, medijų/internetinėse svetainėse).

6.3.2. Skaitymo ir teksto supratimo mokymosi turinys.

6.3.2.1. Skaitymo tikslai. Skaitant ir aptariant spausdintus ir skaitmeninius tautosakos, grožinius ir negrožinius tekstus, vaikų periodiką aiškinamasi, kodėl, kokių tikslų skaitoma: pažinti, mokytis, patirti malonumą. Aptariamas skaitymas formaliose ir neformaliose aplinkose, medijose.

6.3.2.2. Skaitymo technika. Toliau tobulinami sklandaus skaitymo gebėjimai, mokomasi savarankiškai pasirinkti skaitymo būdą ir tempą atsižvelgiant į situaciją ir skaitomą tekstą, naudojamas technologijas; daryti pauzes, tinkamai dėti loginius kirčius, skaityti ir deklamuoti raiškiai.

6.3.2.3. Tekstų atranka. Skaitomi mokinių amžių ir interesus atitinkantys, vertingiausi, asmenybei ugdytis ir kultūrai pažinti svarbūs šiuolaikinės (lietuvių ir kitų tautų) ir klasikinės vaikų literatūros bei tautosakos kūriniai ar jų ištraukos. Skaitomi mokinių suvokimo galimybes ir jų kaip skaitytojų įvairius poreikius atitinkantys negrožiniai spausdinti ir skaitmeniniai tekstai.

Skaitoma ir aptariama: grožiniai (apie 70 proc.) ir negrožiniai (apie 30 proc.) kūriniai; lietuvių (apie 50 proc.) ir užsienio (apie 50 proc.) vaikų literatūros kūriniai. Daugiau dėmesio skiriama šiuolaikiniams vaikų literatūros kūriniais. Su klasikiniiais vaikų literatūros kūriniais susipažįstama pamokose, skaitant ir aptariant drauge su mokytoju. Savarankiškai skaitomi ir analizuojami negrožiniai tekstai įvairiose aplinkose ir kontekstuose: publicistiniai, dokumentiniai, informaciniai ir įvairialypės informacijos (pvz., filmas, reklama, paveikslėlių istorija, elektroninis tekstas, vaizdo klipas, žemėlapis) tekstai. Mokomasi savarankiškai rasti reikiamą informaciją savarankiškai pasirinktuose įvairiuose informacijos šaltiniuose.

6.3.2.4. Literatūros ir kultūros pažinimo pradmenys. Skaitant tautosakos, grožinės vaikų literatūros kūrinius, mokomasi suvokti literatūrą kaip žodžio meną, išvelgti jos meninio pasaulio sąlygiškumą, vertybes. Analizuojama mokinio amžių ir interesus atitinkančio kūrinio turinys ir raiška.

Skaitant tautosakos tekstus gilinamasi į tautosakos ir autorinės kūrybos ryšį. Lyginamos tradicinės ir literatūrinės pasakos.

Skaitant ir aptariant prozos kūrinius išsiaiškinama įvykių seka ir jų svarba, veiksmo laikas, vieta. Aptariami veikėjai, diskutuojama apie jų santykius, vertinami jų veiksmai. Skaitant ir aptariant poeziją dalijamasi išpūdziais, gilinamasi į eilėraščio nuotaiką, ritmiką, siužeto elementus, mokomasi raiškiai deklamuoti. Mokomasi suprasti dramos kūrinio savitumą, skaitant vaidmenimis ar vaidinant dramos kūrinio ištrauką.

Skaitydami ir aptardami įvairių žanrų kūrinius, mokiniai pratinasi atpažinti pasaką, apsakymą, eilėrašį, dramą.

Tikslingai vartojamos sąvokos: drama, įvykis, literatūrinė pasaka, padavimas, pagrindinė mintis, pagrindinis veikėjas, patarlė, poetas, sakmė, tema, veiksmo laikas, veiksmo vieta.

Mokomasi išvelgti literatūros ir kitų menų ryšius: aptariama skaitomų kūrinių ir iliustracijų sąsajos, spektakliai, filmai, pastatyti pagal literatūros kūrinius.

Mokomasi praktiškai skirti grožinį ir negrožinį tekstą, aiškinamasi, kuo jie skiriasi.

Ugdomosiose veiklose kartu su kitais ir savarankiškai tikslingai skaitomi negrožiniai tekstai. Aptariami pasirinkti vaikams skirtos periodikos leidiniai, televizijos ir radijo laidos, filmai, vaikų literatūros ekranizacijos, spektakliai, interneto svetainės. Analizuojami tekstų ypatumai ir kalba.

6.3.2.5. Skaitytojo ugdymas. Skaitydami vertingus literatūros kūrinius, mokiniai ugdomi literatūrinę, kultūrinę, estetinę nuovoką. Aptariama knygos sandara, mokomasi savarankiškai rasti pagrindinius bibliografinius duomenis, tikslingai naudotis skaitmenine paieška (pavyzdžiui, palyginama skirtinguose elektroniniuose knygynuose pateikta informacija apie knygas; surandama informacija apie skaitytojams skirtus renginius, konkursus, juose dalyvaujama). Mokosi kaupti literatūrinę patirtį, pavyzdžiui, pasirenka keletą mėgstamų vaikų literatūros autorių. Argumentuoja, kodėl autorius yra mėgstamas.

Mokiniai skatinami skaityti laisvalaikio ir kalbėtis apie perskaitytas knygas. Įvaldo keletą knygų pasirinkimo (pavyzdžiui, pagal knygos anotaciją, pagal žanrą) ir pristatymo klasės draugams (pavyzdžiui, interviu su draugu, konferencija, reklama sienlaikraštyje) strategijų. Pristatydami knygas tikslingai naudojasi technologijomis, pavyzdžiui, rašo skaitytojo dienoraštį internete, kuria knygos reklamos vaizdo įrašą.

6.3.3. Rašymo ir teksto kūrimo mokymosi turinys.

6.3.3.1. Rašymo tikslai. Aptariama rašymo (ranka ir klaviatūra) svarba ir nauda žmogui, visuomenei įvairiose aplinkose (realiose ir skaitmeninėse).

6.3.3.2. Rašymo technika. Rašoma tvarkingai, įskaitomai ranka ir klaviatūra, atsižvelgiant į situaciją (pvz. dailiraščių sveikinimą ant atviruko). Mokomasi rašyti greitesniu tempu (pvz., pasižymėti išgirstą informaciją). Skatinama individuali rašysena.

6.3.3.3. Elementarūs skyrybos atvejai. Rašant ranka ir klaviatūra, mokomasi:

atskirti neišplėstines vienas sakinių dalis;

kuriamuose tekstuose stengiamasi vartoti tiesioginius, klausiamuosius, šaukiamuosius sakinius ir jų pabaigoje parašyti reikiamus skyrybos ženklus;

mokomasi pagal pavyzdį užrašyti veikėjų pokalbius, kai autoriaus žodžiai įsiterpia į tiesioginę kalbą;

mokomasi vartoti sudėtinius sakinius.

6.3.3.4. Rašyba. Mokomasi taisyklingai užrašyti:

žodžius su priešdėliais at-, ant-, ap-;

žodžius su priesagomis -(i)uk-, -ikl-, -in-, -(i)av-, -ing-;

sudurtinius žodžius su jungiamąja balse (i)a (rugiagėlė);

žodžius su mišriaisiais dvigarsiais, su dvibalsiais, su minkštumo ženklu;

priebalsių asimiliacijos atvejus;

įsidėmėtinus rašybos žodžius: manęs, tavęs, savęs, vėliava, įvairus, mąstyti, kąsnis,

tęsinsys, draša, grįžo ir jų darinius;

daiktavardžių ir būdvardžių visus vienaskaitos ir daugiskaitos linksnius;

esamojo, būtojo kartinio, būtojo dažninio ir būsimojo laiko veiksmažodžius (visų asmenų);

būdo prieveiksnius.

6.3.3.5. Teksto kūrimas. Mokomasi raštu (ranka ir klaviatūra) kurti įvairaus pobūdžio prasmingus tekstus, reikalingus mokymuisi arba buitinėse situacijose, atsižvelgiant į tikslą, adresatą ir situaciją. Vis daugiau dėmesio skiriama sukurtam ranka rašytam arba skaitmeniniam tekstui tobulinti, kai aktyviai dalyvauja mokinys ir mokytojas. Stengiamasi rašyti taip, kad kuriamo teksto turinys atitiktų temą, užduotį, plėtojamą pagrindinę mintį. Mokomasi savarankiškai rašyti rišliais sakiniais (sieti vieną sakinį su kitu pagal prasmę, pasirinkti tinkamus siejamuosius žodžius); nekartoti tų pačių žodžių, išskyrus kartojamą kaip stilistinę priemonę (pvz., ėjo ėjo ir priėjo; lipo lipo ir įlipo į dangų; graži graži kaip saulės dukra) ir kt.; pasakoti vaizdžiai. Mokomasi savarankiškai pagal iš anksto susitartus arba užduotyje pateiktus kriterijus taisyti, tobulinti parašytą tekstą ranka arba klaviatūra: netiksliai pavartotą žodį pakeičia tikslesniu; išbraukia pasikartojantį, netinkamą sakinį, prireikus įrašo žodžių, papildo parašytą tekstą naujomis mintimis arba vaizdinėmis priemonėmis (pvz., piešiniu, rodyklėmis, schema, lentele). Taikomi 4 klasės turinio apimtimi numatyti rašybos ir skyrybos atvejai. Laikomasi kalbos etiketo (tinkamai pasirenkami žodžiai ir posakiai) atsižvelgiant į adresatą ir komunikavimo situaciją.

Pasakojimo rašymas. Mokomasi ranka ir klaviatūra rašyti išgalvotą arba asmenine patirtimi grįstą pasakojimą: 1) pagal pasakojimo gaires; 2) savarankiškai keičiant, perdarant mokytojo pateiktą planą; 3) pagal perskaityto literatūros kūrinio pavyzdį; 4) pagal savarankiškai sudarytą planą; 5) naudojantis skaitmeniniu turiniu (pvz., pagal filmą, kompiuterinį žaidimą, animaciją). Vertinant pasakojimą atsižvelgiama į su mokiniais aptartus ar susitartus pasakojimo kūrimo kriterijus (pvz., temos atskleidimą; teksto vientisumą ir nuoseklumą; pasakojimo struktūrą (pradžią – įvykio raida – pabaiga); teksto kalbinę raišką; išmoktų rašybos ir skyrybos atvejų taikymą).

Aprašymo rašymas. Mokomasi ranka ir klaviatūra detaliam aprašyti objektą (daiktą, gyvūną ir kt.), įvykį, reiškinį. Galima naudotis pavyzdžiu, planu, garso ir/arba vaizdo priemonėmis ar kt. Stengiamasi laikytis aprašymo struktūros (bendras vaizdas – detalės – apibendrinimas). Mokomasi į pasakojimą įterpti veikėjo, objekto, vietos ir kt. aprašymą.

Aiškinimo rašymas. Mokomasi parašyti išsamų paaiškinimą, kaip kas nors daroma arba kaip kur nors nueiti, nuvažiuoti. Tekstai gali būti papildyti vaizdiniais elementais (pvz., piešiniu, rodyklėmis, schema, lentele).

Informacinio teksto (žinutės, kvietimo, skelbimo), laiško rašymas. Mokomasi ranka ir klaviatūra parašyti žinutę, kvietimą, skelbimą, sveikinimą, išsamiai aptariant detales ir atsižvelgiant į tikslą ir adresatą. Išskiriamos tokios šiems tekstams būdingos struktūrinės dalys:

laiško – data, kreipinys, pasisveikinimas, atsisveikinimas, parašas (savo vardo ir / ar pavardės užrašymas);

skelbimo, kvietimo – kreipinys, tikslas, vieta, laikas, apranga (ir / ar kitos detalės), parašas (savo vardo ir / ar pavardės užrašymas);

žinutės – kreipinys, tikslas, laikas, vieta, parašas (savo vardo ir / ar pavardės užrašymas).

Atpasakojimo rašymas. Mokant rašyti atpasakojimą savarankiškai, rašomas nuoseklus, rišlus tekstas. Mokomasi naudotis mokytojo pateiktu arba savarankiškai susidarytu planu, veiksmų grandine.

6.3.4. Kalbos pažinimo⁶ mokymosi turinys.

⁶ Kalbos sandaros pažinimo bendrieji reikalavimai yra vienodi visų Lietuvos bendrojo ugdymo mokyklų 4 klasių mokiniams. Ugdant skirtingų ugdymosi poreikių turinčius mokinius turėtų būti taikomi ugdymo metodai, padedantys mokiniams pasiekti kuo aukštesnių individualių rezultatų. Mokiniai, kurie mokosi mokyklose tautinės mažumos kalba, pirmiausiai (arba lygiagrečiai) susipažįsta su gimtosios kalbos sandaros ypatybėmis, kurios kai kuriais atvejais yra panašios, o kai kuriais atvejais (pagal gimtąją kalbą) skiriasi nuo lietuvių kalbos, todėl mokantis lietuvių kalbos, jiems būtinos specialios pratybos, padedančios išvengti kalbų įtakos viena kitai. Siekiant suformuoti tvirtus kalbos sistemas

6.3.4.1. Garsas. Lietuvių kalbos garsų rūšys: dvigarsiai (dvibalsiai, mišrieji dvigarsiai). Klausantis raiškiai deklamuojamų, skaitomų tekstų, garso ar vaizdo įrašų, dainuojamų liaudies dainų, taip pat deklamuojuojant, skaitant, dainuojant įtvirtinamas ir praplečiamas supratimas apie lietuvių kalbos garsinę sandarą: balsius, priebalsius, ilguosius, trumpuosius balsius, dvibalsius, supažindinama su mišriaisiais dvigarsiais ir sąvoka mišrusis dvigarsis. Mokomasi išgirsti ir suprasti garsų sąskambius eiliuotoje kalboje. Toliau tobulinama tartis: taisomi tarties trūkumai, pagal pavyzdį mokomasi taisyklingai kirčiuoti sunkiau kirčiuojamus žodžius, jų kirčiavimą patikrinti žodyne.

6.3.4.2. Žodis. Kalbos dalys: veiksmažodis, daiktavardis, būdvardis,rieveiksmis; sinonimai, antonimai, perkeltinės reikšmės žodžiai. Supažindinama su sąvokomis: giminiški žodžiai, priešdėlis, kamienas, šaknis, priesaga, galūnė. Mokomasi sudaryti naujus priešdėlinius, priesaginius žodžius pagal pavyzdį, juos tinkamai vartoti tekste. Aiškinamasi, kaip kaitomi veiksmažodžiai, daiktavardžiai, būdvardžiai, mokomasi tinkamai vartoti įvairias jų formas.

6.3.4.3. Sakinys. Mokomasi kelti klausimus visiems sakinio žodžiams, t. y. rasti ryšius tarp sakinio žodžių; pagal sakymo tikslą sudaryti tiesioginius, klausiamuosius, skatinamuosius sakinius (terminų tiesioginis, klausiamasis, skatinamasis mokiniai nevartoja, tik paaiškina, kad vienais sakiniais galima pasakoti įvykį, kitais – ko nors paklausti, paprašyti, trečiais – paraginti ir t. t.). Stengiamasi taisyklingai intonuoti sakinius. Mokomasi savarankiškai sakinyje rasti veiksni (išreikštą daiktavardžio ar asmeninio įvardžio vardininku), tarinį (išreikštą asmenuojamąją veiksmažodžio forma) ir juos tinkamai pažymėti sutartiniais ženklais. Mokomasi nagrinėti sakinį, tinkamai keliant klausimus sakinio žodžiams.

6.3.4.4. Tekstas. Mokomasi pažinti pasakojamojo teksto sandarą, planą; gyvūnų, daiktų aprašymą; įterpiami samprotavimo elementai mokinių kalboje. Mokomasi savarankiškai sudaryti pasakojamojo teksto planą, suprasti pasakojimo (kaip teksto tipo) sandarą, sukurti pasakojimą. Aptariamas gyvūnų, daiktų aprašymo vartojimas tekste. Aptariami skaitomi spausdinti ir skaitmeniniai literatūros kūriniai, jų ištraukos, atsakoma į klausimus, remiamasi teksto žodžiais arba išsakoma nuomonė, vertinama, praktiškai pradedamas vartoti samprotavimas kaip teksto tipas. Nagrinėjami medijose pateikti įvairūs tekstai, jų struktūra, palyginama su ranka rašytais ir spausdintais tekstais.

6.3.4.5. Abstrakčiosios sąvokos ir jų raiška (nevartojanč sąvokų)⁷: Gramatikos formų ir konstrukcijų, abstrakčiųjų sąvokų raiškos turi būti mokomasi praktiškai, dažniausiai pagal pateiktus modelius ir klausimus, pačių sąvokų nevartojanč. Programoje jos pateikiamos mokytojams, vadovėlių, mokymosi priemonių autoriams.

Veiksmas dabartyje, praeityje, ateityje, reiškiamas veiksmažodžių esamojo, būtojo kartinio ir būsimojo laiko formomis.

Skatinimas, reiškiamas liepiamąja forma.

Subjektas, reiškiamas vardažodžių vardininku ir paprasčiausiais žodžių junginiais.

Objektas, reiškiamas vardažodžių galininku ir kilmininku, priemonės įnagininku, adresato naudininku.

Požymis, reiškiamas būdvardžiais ir įvardžiais.

Kiekybė, reiškiamas kiekiniais pagrindiniais skaitvardžiais ir kiekiorieveiksmiais.

Vieta, reiškiamas vardažodžių vietininku,rieveiksmiais ir prielinksninėmis konstrukcijomis.

Laikas, reiškiamasrieveiksmiais, vardažodžių galininku, prielinksninėmis konstrukcijomis.

Būdas, reiškiamasrieveiksmiais.

Tikslas, reiškiamas bendratimi ir vardažodžių kilmininku.

pažinimo (lingvistinės kompetencijos) pagrindus, mokiniams būtina ugdymo procese užtikrinti tinkamą paramą, taikyti negimtųjų kalbų mokymuisi būdingus metodus.

⁷Ši tema pagal poreikius (nevartojanč sąvokų) rekomenduojama mokyklų tautinės mažumos kalba mokiniams.

Neigimas, reiškiamas neigiamosiomis dalelytėmis ir priešdėliais.
 Klausimas, reiškiamas klausiamaisiais žodeliais ir intonacija.
 Kreipinys, reiškiamas šauksmininku.

6.4. Lietuvių kalbos ir literatūros mokymosi turinys. 5 klasė

6.4.1. Kalbos vartojimo ugdymas.

6.4.1.1. Kalbėjimas, klausymas ir sąveika.

Aiškiaus ir taisyklingo kalbėjimo bei tinkamos intonacijos etiketas. Kalbėjimo girdimumas. Artikuliavimo aiškumas ir taisyklingumas.

Klausomo teksto turinio ir raiškos elementų komentavimas.

Kalbėjimo situacija, tikslas ir adresatas. Tinkamos kalbinės raiškos pasirinkimas. Pokalbio pradžios ir pabaigos etiketas.

Sakytinės raiškos ypatybės (kreipimasis į klausytojus, kalbėjimas pirmu asmeniu, pasakojimo panaudojimas ir kt.). Pasakojimas, apibūdinimas, samprotavimas apie įvykius, reiškinius ir tekstus.

Savarankiškai perskaitytos knygos pristatymas. Savo kalbos turinimas naujais žodžiais, frazėmis ir posakiais (vaizdingais veiksmažodžiais, frazeologizmais ir kt.).

Trumpa kalba (sveikinimas, padėka ir pan.) ir jos kalbinė raiška (patarlių, mįslių, poezijos, savo įspūdžių ir pan. panaudojimas).

Bendravimo telefonu, elektroniniu paštu ir socialiniuose tinkluose elgesio taisyklės.

Kalbėjimo ir klausymo strategijų įvaldymas.

Kalbėjimo ir klausymosi strategijos. Aktyvus klausymasis (pritarimo teiginiai, klausimas ir atkartojimas savais žodžiais rodant savo supratimą, pvz., *Jei gerai suprantu, tai...?*). Teksto turinio atpasakojimas ir paaiškinimas savais žodžiais. Savo kalbėjimo ir klausymo apmąstymas.

6.4.1.2. Skaitymas ir teksto supratimas.

Skaitymas kaip vertybė. Skaitymo malonumas, įdomumas. Savarankiškas knygų pasirinkimas.

Skaitymas balsu: skaitymo girdimumas, aiškumas, tempas, pauzės, intonacija. Raiškūs skaitymas: prasmingas teksto minties ir nuotaikos perteikimas. Pasakos sekimas, padavimo pasakojimas, poezijos ir prozos skaitymas, skaitymas vaidmenimis.

Grožinio ir negrožinio teksto požymiai, grožinės literatūros rūšys ir žanrai. Grožinio ir negrožinio teksto tema, pagrindinė mintis, turinys. Faktas ir nuomonė.

Pažintinė literatūra ir jos temų įvairovė, faktų svarba pažintiniame tekste. Internetas kaip akiračio plėtimo priemonė ir informacijos šaltinis. Žodynai, žinynai, enciklopedijos, jų sandara ir paskirtis.

Grožinio teksto ir iliustracijos santykis (veikėjo padėtis paveikslėlyje; smulkus, stambus planas; vieta, laikas, spalva, forma).

Reklama: vaizdo ir teksto įtaigumas. Reklamos vaikams, jų paskirtis.

Skaitytų tekstų lyginimas temų požiūriu, remiantis teksto detalėmis ir visuma. Įspūdžiai ir nuomonė apie kūrinį.

Kūrinio personažų sistema (pagrindiniai ir antraeiliai veikėjai, herojai ir antiherojai); išoriniai ir vidiniai veikėjų bruožai, veikėjų poelgiai ir santykiai. Įvykių seka, laikas, vieta.

Grožinio teksto nuotaika ir veikėjų išgyvenimai. Eilėraščio lyrinis „aš“.

Dalykinio ir meninio stiliaus tekstai, jų paskirtis ir kalbos ypatybės (tikslumas, aiškumas ir glaustumas; konkretumas ir vaizdingumas).

Skirtingų skaitymo strategijų įvaldymas.

Skaitymo strategijos. Atidusis (įdėmusis) skaitymas (apibrėžimų, taisyklių, instrukcijų kt.); pažintinis (apžvalginis) skaitymas (knygų, laikraščių, žurnalų, skrajučių ir kt.); ieškomasis skaitymas (žodynų, žinynų ir kt.). Naudojimas įvairiais informacijos šaltiniais, įskaitant ir skaitmeninį turinį, reikalingos informacijos radimas. Nesuprantamų žodžių aiškinimasis, pasitikrinant jų reikšmę žodynuose, kituose informaciniuose šaltiniuose. Teksto struktūrinių ir grafinių savybių analizė (paryškinti žodžiai, svarbiausios frazės ir kt.). Klausimų tekstui kėlimas (kas, kur, kada, ką veikia?...); teksto minčių citavimas ir perfrazavimas savais žodžiais. Skaitomo teksto komentavimas, susiejant su savo žiniomis ir patirtimi. Faktų ir nuomonės vaizdavimas sutartiniais simboliais. Teksto esminių

žodžių, svarbių minčių žymėjimas. Teksto pavertimas grafine struktūra (veiksmo sekos ir pan.). Lentelių ar kitokių lyginimo schemų sudarymas (pvz., kas kūrinyje išgalvota, o kas tikra ir pan.).

6.4.1.3. Rašymas ir teksto kūrimas

Rašto kultūra.

Asmeninio laiško rašymas (pasirinktam adresatui).

Tekstų tipai. Pasakojimas, aprašymas, samprotavimas.

Pasakojimo samprata. Įvykis, vieta, laikas, pasakotojas. Pasakojimo nuoseklumas (laiko, priežastinis). Savo patirties pasakojimas pasirinktam adresatui žodžiu ir raštu, atsižvelgiant į komunikavimo situaciją. Pasakojimas pirmuoju ir trečiuoju asmeniu.

Aprašymo samprata. Gyvūno aprašymas. Aprašymo sandara: bendras įspūdis, detalės ir vertinimas.

Teksto atpasakojimas (žodžiu ir raštu). Istorijų pagal piešinius ir nuotraukas kūrimas (žodžiu ir raštu). Pasakos, pasakėčios, teksto paveikslėlių knygai kūrimas.

Praktinių tekstų (etiketės, taisyklės, tvarkaraščiai ir kt.) paskirtis, sandara ir kalbos ypatybės. Aktualių praktinių tekstų rašymas.

Sakinių siejimas grandininio būdu. Leksinės gramatinės sakinių siejimo priemonės (grynasis leksinis kartojimas, sinoniminis pakeitimas, įvardinis pavadavimas).

Stilingos kalbos reikalavimai (aiškumo, vaizdingumo).

Pagrindinių rašymo strategijų įvaldymas.

Rašymo strategijos. Temos apmąstymas, esminių žodžių išskyrimas, juodraščio rašymas, peržiūrėjimas, teksto tobulinimas turinio ir kalbinės raiškos aspektais.

6.4.2. Kalbos pažinimo turinys.

6.4.2.1. Kalba kaip socialinis, kultūrinis ir istorinis reiškinys.

Gimtosios kalbos svarba. Tarptautinė gimtosios kalbos diena.

Žodžio reikšmė. Žodžių daugiareikšmiškumas. Homonimai. Žodžių vartojimas perkeltine reikšme (pradinių klasių kurso kartojimas).

Lietuvių kalbos žodyno turtingumas. Sinonimai ir antonimai (pradinių klasių kurso kartojimas). Palyginimai. Frazologizmai.

Susipažinimas su dabartinės lietuvių kalbos, sinonimų, antonimų, palyginimų, frazeologijos ir kitais žodynais, žinytais, enciklopedijomis (spausdintiniais ir elektroniniais leidiniais).

Supažindinimas su pirmuoju lietuvių kalbos vadovėliu (M. Mažvydo „Katekizmo“ elementorius).

6.4.2.2. Sintaksė ir skyryba (pradinių klasių kurso kartojimas ir plėtimas).

Žodžių junginio sąvoka. Žodžių junginio pagrindinis ir priklausomasis žodis.

Sakinio sąvoka. Sakinių rūšys pagal sakymo tikslą. Tiesioginiai, klausiamieji ir skatinamieji sakiniai. Šaukiamieji sakiniai. Skyrybos ženklai sakinio gale. Sakinio intonacija.

Sakinio gramatinis centras. Vientisinis ir sudėtinis sakiny.

Vientisinio sakinio sąvoka. Sakinio dalys. Pagrindinės ir antrininkės sakinio dalys. Tarinys ir veiksnys. Papildinys. Vietos, laiko ir būdo aplinkybės. Pažyminys.

Vienarūšės sakinio dalys, būdingiausi jų skyrybos atvejai (kablelis prieš kartojamą jungtuką *ir*, taip pat prieš vienarūšės sakinio dalis jungiančius jungtukus *o, bet, tačiau*).

Kreipinys, jo skyryba. Išplėsti kreipiniai. Taisyklingas kreipinio vartojimas. Prašymo, pageidavimo ir padėkos žodžių bei jų junginių taisyklingas vartojimas.

Sudėtiniai sakiniai. Kablelis sudėtiniame sakinyje prieš *o, bet, tačiau, kad, kuris, kuri, kur, kada, kai, nes*.

Dialogas (be autoriaus žodžių), jo skyryba ir raiškus skaitymas.

6.4.2.3. Fonetika ir rašyba (pradinių klasių kurso kartojimas ir plėtimas).

Kalbos padargai, jų funkcijos. Garsas ir raidė. Abėcėlė. Naudojimas tarties, rašybos ir kirčiavimo žodynais, „Mokomąja tarties ir kirčiavimo programa“, kitomis skaitmeninėmis priemonėmis.

Garsų klasifikacija (balsiai, priebalsiai, dvigarsiai). Balsiai. Ilgieji ir trumpieji balsiai, jų tarimas ir rašyba.

Priešakinės ir užpakalinės eilės balsiai. *e-ia* rašyba lietuviškų žodžių kamiene.

Priebalsiai. Kietieji ir minkštieji priebalsiai, jų tarimas ir rašyba. Minkštumo ženklas. Priebalsio *j* tarimas ir rašyba lietuviškuose žodžiuose. Kietųjų ir minkštųjų priebalsių junginių tarimas.

Skardieji ir duslieji priebalsiai, jų tarimas ir rašyba. Priebalsių supanašėjimas ir susiliejimas. Supanašėjusių ir susiliejusių priebalsių tarimas ir rašyba.

Dvigarsiai. Dvibalsiai, jų tarimas ir rašyba. Mišrieji dvigarsiai. Mišriųjų dvigarsių su *i, u* tarimas ir rašyba.

Žodžio skiemuo. Ilgieji ir trumpieji skiemenys. Kirčiuoti ir nekirčiuoti skiemenys, jų tarimas. Taisyklingo kirčiavimo reikšmė. Priegaidės ir jų reikšimas kirčio ženklais (supažindinimas).

6.4.2.4. **Žodžių sandara ir rašyba** (pradinių klasių kurso kartojimas ir plėtimas).

Žodžių sandara. Skaidieji ir neskaidieji žodžiai. Reikšminės žodžio dalys: šaknis, galūnė, priešdėlis, priesaga.

Sangražos dalelytė, jos reikšmė ir vieta žodyje. Sudurtinių žodžių jungiamasis balsis. Kamienas ir galūnė.

Šaknis – pagrindinė reikšminė žodžių dalis. Šaknies balsių kaita giminiškuose žodžiuose.

Trumpųjų ir ilgųjų balsių kaita, tarimas ir rašyba.

Priebalsių supanašėjimas ir susiliejimas kamiene (būdingiausi priešdėliai ir priesagos) ir sudurtiniuose žodžiuose (rašybos įtvirtinimas).

6.4.2.5. **Morfologija ir rašyba.**

Kalbos dalių sistema. Savarankiškosios ir nesavarankiškosios kalbos dalys, linksniuojamosios, asmenuojamoji, nekaitomosios kalbos dalys.

Daiktavardis. Daiktavardžio reikšmė. Bendriniai ir tikriniai daiktavardžiai. Didžiųjų raidžių rašymas. Sudėtinių pavadinimų rašybos ypatumai. Pavadinimų skyrimas kabutėmis.

Daiktavardžių giminės ir skaičiai. Skaičiais nekaitomi daiktavardžiai (vienaskaitiniai ir daugiskaitiniai). Daiktavardžių skaičiaus formų taisyklingas vartojimas.

Daiktavardžių linksniai ir linksniuotės. Daiktavardžių linksniavimas, galūnių tarimas ir rašyba. Vienaskaitos įnagininko, vietininko ir daugiskaitos galininko linksnių kirčiavimas.

Sangražiniai daiktavardžiai, jų rašyba.

Nelinksniuojamieji daiktavardžiai.

Daiktavardžių linksnių sintaksinės funkcijos. Veiksmažodžių valdomi linksniai. Taisyklingas linksnių vartojimas (būsenos vardininkas ir dvejybiniai linksniai, dalies kilmininkas, tikslo kilmininkas, tikslo naudininkas, laiko galininkas).

Prielinksniai ir polinksniai. Linksniai su prielinksniais ir jų sintaksinės funkcijos. Prielinksnių konstrukcijų ir polinksnių vartojimas.

Būdvardis. Būdvardžio reikšmė ir gramatiniai požymiai. Kokybiniai ir santykiniai būdvardžiai.

Būdvardžio derinimas su daiktavardžiu. Būdvardžių vartojimas pažyminiu ir tariniu.

Būdvardžių giminės. Būdvardžio bevardė giminė, jos vartojimas.

Būdvardžių laipsniai, jų reikšmė ir daryba. Taisyklingas laipsnių vartojimas.

Būdvardžių linksniuotės. Būdvardžių linksnių galūnių tarimas ir rašyba.

Įvardžiutiniai būdvardžiai (supažindinimas).

Skaitvardis. Skaitvardžio reikšmė ir gramatiniai požymiai. Skaitvardžio skyriai. Kiekinių skaitvardžių poskyriai (pagrindiniai, kuopiniai, dauginiai, trupmeniniai).

Skaitvardžių sandara, linksniavimo, vartojimo, tarties ir rašybos ypatumai. Kiekinių pagrindinių skaitvardžių kirčiavimo ypatumai.

Įvardžiutiniai skaitvardžiai (supažindinimas). Taisyklingas datos nusakymas.

Romėniški ir arabiški skaitmenys, jų vartojimas. Datos, matų, piniginių vienetų ir kitos santrumpos. Tekstų su skaitmenimis skaitymas.

Įvardis. Įvardžio reikšmė ir gramatiniai požymiai. Bevardė giminė ir jos vartojimas. Įvardis sakinyje.

Įvardžių skyriai. Asmeninių, savybinių, parodomųjų, klausiamųjų ir santykinių įvardžių reikšmė, vartojimas, linksniavimo, kirčiavimo ir rašybos ypatybės.

6.4.3. Literatūros ir kultūros pažinimas.

Grožinė literatūra ir kiti nagrinėjami tekstai	Siūlomi nagrinėjimo aspektai
<p><i>Ko ieškome, skaitydami knygas</i> Pasirinkti 2–3 lietuvių poetų eilėraščiai (J. Degutytės, R. Skučaitės, V. Palčinskaitės, A. Marčėno, J. Erlicko, S. Gedos, D. Čepauskaitės ar kitų). Tarptautinė vaikų knygos diena (supažindinimas).</p>	<p>Skaitymo malonumas ir reikšmė (saviugda, gyvenimo išminties supratimas, žinios). Poetinis pasaulio kūrimas. Poetiniai žaidimai, poetinės ir buitinės kalbos skirtumai.</p>
<p><i>Pamokančio žodžio vaizdingumas ir žaismė</i> Mįslės, patarlės, priežodžiai. Pasakėčios (2–3 pasirinktos: Ezopo „Žiogas ir skruzdės“, „Varna ir lapė“, S. Stanevičiaus „Žmogus ir levas“ ar kt.). Motiejus Valančius „Mikė melagėlis“.</p>	<p>Kokias gyvenimo vertybes iš kartos į kartą perduoda nesenstanti patarlių, priežodžių, mįslių išmintis? Žaidimas žodžiu vaikų literatūroje. Palyginimas, alegorija, įsmevinimas. Pasakėčios – išplėta patarlių išmintis. Pasikartojantys pasakėčių siužetai. M. Valančius – lietuvių vaikų literatūros pradininkas.</p>
<p><i>Vaizduotės pasaulis pasakose</i> Lietuvių pasakos (2–3 pasakos iš rinkinių „Lietuviškos pasakos“, „Gyvasis vanduo“, „Negirdėtos neregėtos pasakos“, „Gulbė karaliaus pati“, „Stebuklingas žodis“, J. Basanavičiaus tautosakos biblioteka).</p>	<p>Tiesioginė ir perkeltinė reikšmė. Pasakojimo įtaigumas. Pasakų paskirtis, jų universali išmintis. Pasakos didaktika. Pasakų veikėjai, jų siekiai ir vertybės.</p>
<p>H.K. Andersen („Bjaurusis ančiukas“ ar kita pasirinkta pasaka). Janina Degutytė „Šaltinėlis“. Vytautė Žilinskaitė „Robotas ir peteliškė“. Pasirinktas kūrinys: Kazys Boruta „Dangus griūva“ (pasirinkta pasaka), Martynas Vainilaitis „Sidabrinė kultuvėlė“. Salomėja Nėris „Eglė žalčių karalienė“. Aldona Liobytė „Devyniabolė“.</p>	<p>Grožinė literatūra (epikos, lyrikos ir dramos samprata). Literatūrinė pasaka – tradicinių vertybių perteikėja. Veikėjų apsisprendimas, įsipareigojimas, baimė, išdavystė, ištikimybė, pasiaukojimas. Tautosakos motyvai literatūrinėse pasakose. Tautosakos stilizavimas. Ritminė proza. Pasaka poema. Drama. Veikėjų dialogai.</p>

<p>Kodėl svarbu priiimti atsakomybę už savo poelgius? Jonas Biliūnas „Kliudžiau“, „Kūdikystės sapnai“ (ištraukos).</p> <p>Pasirinktas kūrinys: Vincas Krėvė „Antanuko rytas“, Petras Cvirka „Vaikų karas“, Bitė Vilimaitė „Kada piešime perlinę vištelę“, „Čiuožyklos muzika“.</p>	<p>Kaip literatūra padeda mąstyti apie save? Vaikystės patirtys. Šeima ir namai. Žmogaus ryšio su žmogumi vertė.</p> <p>Personažai ir jų vertybinės nuostatos (klaidos kaina, atsakomybės, draugiškumo ir atjautos svarba). Asmeninio apsisprendimo reikšmė (vaikystės, jaunystės pasirinkimais kuriame savo gyvenimą).</p> <p>Apsakymas. Veiksmo laikas, veiksmo vieta. Veikėjo paveikslas. Vidinis veikėjo pasaulis, pasakotojo ir veikėjo santykis. Veikėjo kaita ir vertybinė branda.</p> <p>Kūrinio tema ir pagrindinė mintis, idėja. J. Biliūno asmenybė.</p>
<p>Pasirinktas kūrinys: C. S. Lewis „Narnijos kronikos: liūtas, burtininkė ir drabužių spinta“, Astrida Lindgren „Broliai Liūtaširdžiai“, „Mijo, mano Mijo“, „Mes Varnų saloje“, Kate DiCamillo „Nepaprasta Edvardo Tiuleino kelionė“ ar kt.</p>	<p>Fantazijos ir realybės dermė vaikų literatūroje. Pasakojimo siužetas. Įvykis ir intriga.</p> <p>Kūrinio personažų sistema (pagrindiniai ir antraeiliai veikėjai, herojai ir antiherojai). Konfliktas.</p> <p>Veikėjų lyginimas.</p>
<p><i>Literatūra ir vaizdai</i> Vizualinis pasakojimas (Jurga Vilė, Lina Itagaki „Sibiro haiku“; komiksai, adaptuojantys klasikinius lietuvių literatūros kūrinius („Milžinkapis“ ar kt.). Iliustruotos pažintinės ir paveikslėlių knygos, bežodės knygos (<i>supažindinimas pasirinktinai</i>: Agnès de Lestrade „Didysis žodžių fabrikas“, Shauno Tano „Prarastas daiktas“, Thomas Hartner, Sven Hartmann „Aš ir mano žmogus“, Aloyzas Každailis „Laivai ir jūrininkai“ ar kt.).</p>	<p>Skaitymo ir žiūrėjimo skirtis. Žodžio ir vaizdo santykis.</p> <p>Vizualinės literatūrinio teksto interpretacijos (ilustracijos, fotografijos, spektakliai, kino filmai).</p> <p>Teksto ir iliustracijų santykis paveikslėlių knygose ir iliustruotose pažintinėse knygose. Ar iliustruotos knygos – tik vaikystės prisiminimas?</p>
<p>Savarankiško skaitymo aptarimas.</p>	<p>Kodėl pasirinkau šią knygą? Įsimintinas personažas; patikęs eilėraštis; skaitymo atradimai ir kiti mokytojo ir mokinių pasirinkti aspektai.</p>
<p>Naujos literatūros sąvokos: pasakojamoji tautosaka, tautosakos stilizavimas, ritminė proza, grožinė literatūra (epika, lyrika, drama), žanras, pasakėčia, poema, inscenizacija, pasakotojas, dialogas, posmas, rimas, ritmas, lyrinis „aš“, deminutyvas, epitetas, įsmeninimas, frazeologizmas, palyginimas, alegorija, kūrinio personažų sistema (pagrindiniai ir antraeiliai veikėjai, herojai ir antiherojai), erdvė, veiksmo užuomazga, veiksmo eiga, kulminacija, atomazga.</p>	
<p>Mokiniam pristatomi šie Lietuvos kultūros reiškiniai: lietuvių tautosaka – jos grožis ir vertė; Tarptautinė vaikų knygos diena Lietuvoje.</p>	
<p>Mokiniai supažindinami su šiomis Lietuvos kultūros asmenybėmis: Jonas Biliūnas, Vytautė Žilinskaitė.</p>	

6.5. Lietuvių kalbos ir literatūros mokymosi turinys. 6 klase

6.5.1. Kalbos vartojimo ugdymas.

6.5.1.1. Kalbėjimas, klausymas ir sąveika.

Aiškaus, ir taisyklingo kalbėjimo, tinkamos intonacijos ir neverbalinės komunikacijos (laikysena, mimika, gestai) etiketas. Kalbėjimo girdimumas, nuoseklumas, sklandumas, adresatui tinkamas tempas. Artikuliavimo aiškumas ir taisyklingumas, lietuviškas sakinių intonavimas.

Klausomo ar audiovizualinio teksto turinio, kalbėjimo kultūros, raiškos elementų komentavimas.

Kalbėjimo situacijos – viešoji ir asmeninė erdvė, tikslai ir adresatas – suaugusieji, bendraamžiai. Tinkamos kalbinės raiškos pasirinkimas ir teigiamų tarpusavio santykių kūrimas. Neverbalinės raiškos (išvaizdos, veido išraiškos, vaizdinių priemonių ir pan.) svarba.

Pasakojimas, apibūdinimas, aiškinimas, samprotavimas apie įvykius, reiškinius ir tekstus, pagrindžiant savo nuomonę. Požiūrio išsakymo ir prieštaravimo etiketas.

Sakytinės raiškos ypatybės (dažniausiai – esamasis laikas, trumpi sakiniai, šnekamoji intonacija, retoriniai klausimai, asmeniniai pavyzdžiai ir kt.).

Pristatymas, jo situacija ir tikslai. Savarankiškai perskaitytos knygos pristatymas. Teksto turinio perteikimas ir vertinimas. Savo kalbos turtinimas naujais žodžiais, frazėmis ir posakiais (vaizdingais veiksmažodžiais, frazeologizmais, palyginimais ir kt.).

Trumpa kalba (sveikinimas, kvietimas, padėka) ir jos kalbinė raiška (patarlių, mįslių, poezijos, žymių žmonių nuomonės, pavyzdžių, savo įspūdžių ir pan. panaudojimas).

Bendravimo telefonu, elektroniniu paštu ir socialiniuose tinkluose etiketas ir saugumas.

Kalbėjimo ir klausymo strategijų įvaldymas.

Kalbėjimo ir klausymosi strategijos. Aktyvus klausymasis (tikslas išsiaiškinimas, informacijos pasižymėjimas). Savo klausymo ir kalbėjimo bei kitų suteiktos grįžtamosios informacijos apmąstymas.

6.5.1.2. Skaitymas ir teksto supratimas

Skaitymas kaip vertybė. Skaitymo malonumas, įdomumas. Savarankiškas knygų pasirinkimas.

Skaitymas balsu: skaitymo girdimumas, aiškumas, tempas, pauzės, intonacija. Raiškūs skaitymas: prasmingas, sklandus teksto minties ir nuotaikos perteikimas. Poezijos, prozos skaitymas, skaitymas vaidmenimis.

Grožinio ir negrožinio teksto požymiai, grožinės literatūros rūšys ir žanrai. Grožinio ir negrožinio teksto tema, pagrindinė mintis, turinys, struktūra, vaizdinės ir tekstinės informacijos šaltiniai, jų patikimumas. Faktas ir nuomonė, svarbi ir nesvarbi informacija.

Internetas kaip akiračio plėtimo priemonė ir informacijos šaltinis. Naujausios informacijos perdavimo galimybės. Tikros ir išgalvotos naujienos medijose.

Televizijos ir radijo laidų specifika ir įvairovė. Tikslingas jų žiūrėjimas ar klausymasis.

Socialinė reklama. Reportažinės fotografijos, karikatūros, antraštės.

Teksto tipas, skirtingų tekstų sandara, paskirtis, raiška, adresatas, autoriaus tikslas, iliustravimo priemonės.

Tekste keliamos problemos, jų aktualumas; skaitytų tekstų lyginimas temų ir problemų požiūriu, remiantis teksto detalėmis ir visuma; argumentuotas kūrinių prasmės aiškinimas, išvadų formulavimas.

Kūrinių personažų sistema, išoriniai ir vidiniai veikėjų bruožai, veikėjų poelgiai ir jų motyvai, veikėjų santykiai. Įvykių seka, laikas, vieta ir jų kaita. Pagrindinės kūrinių siužeto dalys.

Grožinio teksto nuotaika ir veikėjų išgyvenimai. Netiesiogiai pasakytos mintys, tekste reiškiami požiūriai ir vertybės. Eilėraščių lyrinio „aš“ mintys ir jausmai.

Subjektyvus santykis su skaitoma knyga. Įspūdžiai ir nuomonė apie kūrinių.

Publicistinio ir buitinio stiliaus tekstai, jų paskirties supratimas. Publicistinio ir buitinio stiliaus kalbos ypatybės. Kalbos vaizdingumas ir neformalumas, dialogiškumas.

Skirtingų skaitymo strategijų įvaldymas.

Skaitymo strategijos. Naudojimas įvairiais informacijos šaltiniais, įskaitant ir skaitmeninį turinį, reikalingos informacijos radimas. Nesuprantamų žodžių aiškinimas, pasitikrinant jų reikšmę žodynuose, LKI skaitmeniniuose ištekliuose ir kituose informaciniuose šaltiniuose. Teksto struktūrinių ir grafinių savybių analizė (esminiai žodžiai, svarbiausios frazės, saitai, elektroniniai meniu,

piktogramos ir pan.). Klausimų tekstui kėlimas (kas, kur, kada, ką veikia?...); teksto minčių citavimas ir perfrazavimas savais žodžiais; teksto turinio plano sudarymas naudojant klausimus ir esminius žodžius. Skaitomo teksto komentavimas, susiejant su savo patirtimi. Faktų ir nuomonės, veikėjo bruožų, elgesio, veiksmo eigos ir pan. vaizdavimas sutartiniais simboliais. Teksto esminių žodžių, reikšmingų detalių, svarbių, įdomių minčių žymėjimas. Teksto pavertimas grafine struktūra (kūrinio siužeto plano, veikėjų santykių ir pan.). Lentelių ar kitokių lyginimo schemų sudarymas (pvz., knygoje vaizduojamų veikėjų lyginimas ir pan.).

6.5.1.3. Rašymas ir teksto kūrimas.

Rašytinės kalbos etiketas.

Sveikinimo, padėkos (draugui, tėvams, mokytojui ir pan.) rašymas. Adresato ir komunikavimo situacijos reikšmė.

Teksto tema ir pagrindinė mintis, jos formulavimo ypatybės. Pavadinimo funkcijos.

Teksto struktūra (įžanga, minties plėtojimas, pabaiga).

Pasakojimo kompozicija. Pasakojimas pagal faktų, detalių, įvykių reikšmingumą (žodžiu ir raštu). Tiesioginė kalba pasakojime. Pasakojimo rišlumas. Literatūrinių, realaus gyvenimo ar vaizduotės istorijų pasakojimas (žodžiu ir raštu).

Sakmės, padavimo, eilėraščio kūrimas.

Dalykinis ir meninis daikto, augalo aprašymas. Aprašymo nuoseklumas (iš kairės į dešinę, iš viršaus į apačią ir pan.). Autoriaus požiūris į aprašomus objektus ir jo reiškimas. Pasakojimas su aprašymo elementais.

Samprotavimas (žodžiu ir raštu). Priežastis ir pasekmė, jų skyrimas. Įspūdis, nuomonė, požiūris, jų reiškimas ir pagrindimas (pavyzdžiai, citatos, asmeninė patirtis).

Informaciniai tekstai, jų struktūra. Tinkamas informacijos šaltinio nurodymas. Išvados, jų formulavimas.

Skaitmeninės technologijos ir tinkamai parengtų (taisyklinga kalba, nurodant šaltinius ir panaudotą literatūrą ir kt.) pateikčių kūrimas savo pranešimams.

Praktinių tekstų (schemos, sąrašai, anketos ir kt.) paskirtis, sandara ir kalbos ypatybės. Aktualių praktinių tekstų rašymas.

Sakinių siejimas grandininiu būdu. Siejimo priemonės, nurodančios sakinių santykius (laiko, erdvės ir kt.).

Stilingos kalbos reikalavimai (rišlumo, tikslumo).

Pagrindinių rašymo strategijų įvaldymas.

Rašymo strategijos. Medžiagos kaupimas, minčių žemėlapis, plano apmatai, rašymas ir grijtamosios informacijos gavimas, teksto tobulinimas turinio, kalbinės raiškos ir taisyklingumo aspektais, refleksija.

6.5.2. Lietuvių kalbos pažinimas.

6.5.2.1. Kalba kaip socialinis, kultūrinis ir istorinis reiškinys.

Kalba kaip pasaulio pažinimo būdas. Kaip skirtingos kalbos atskleidžia tautos mentalitetą.

Lietuvių asmenvardžiai. Vardų ir pavardžių kilmė. Kunigaikščių vardai, jų etimologija (K. Būga). Naudojimas lietuvių kalbos vardų ir pavardžių žodynais.

Vietovardžių kilmė.

6.5.2.2. Sintaksė ir skyryba.

Vientisinio ir sudėtinio sakinio kartojimas. Sujungiamieji ir prijungiamieji jungtukai (supažindinimas).

Būdingiausi sudėtinių sujungiamųjų (dėmenys sujungti jungtukais *o, bet, tačiau, dėl to, todėl*) ir prijungiamųjų (dėmenys sujungti *kad, jog, kai, nes, kadangi, nors, kuris, jei, jeigu*) sakinių skyrybos atvejai. Prijungiamųjų sakinių atskyrimas ir išskyrimas. Kablelis tarp sudėtinio bejungtuko sakinio dėmenų.

Tiesioginės kalbos su autoriaus žodžiais skyryba (būdingiausi atvejai). Tiesioginės kalbos atpasakojimas.

Vientisinių ir sudėtinių sakinių sintaksinis nagrinėjimas.

6.5.2.3. Fonetika ir rašyba.

Lietuvių kalbos rašybos principai (fonetinis, morfologinis, tradicinis).

Bendrinės tarties normų kartojimas (ilgieji ir trumpieji balsiai, nekirčiuoti ilgieji balsiai, kirčiuoti trumpieji balsiai, balsiai *e, é, o* ir dvibalsiai *ie, uo*, mišrieji dvigarsiai su *i, u*, skardieji ir duslieji priebalsiai, priebalsių supanašėjimas ir susilieėjimas, kietieji ir minkštieji priebalsiai, priebalsis *j*).

Tarptautinių žodžių tarimas ir rašyba. Tarptautinių žodžių balsio *o* tarimas.

e-ia tarimas ir rašyba tarptautiniuose žodžiuose.

Priebalsio *j* tarimas ir rašyba tarptautiniuose žodžiuose.

Kaitomi ir nekaitomi tarptautiniai žodžiai, jų tarimas ir rašyba.

Tarptautinių žodžių kirčiavimas (būdingiausi atvejai).

6.5.2.4. Žodžių sandara ir rašyba.

Reikšminių žodžio dalių kartojimas. Paprastieji žodžiai ir vediniai.

Žodžių darybos būdai. Darybinė žodžio reikšmė.

Priešdėlinė daryba. Priešdėlinių vedinių vartojimas, priešdėlių tarimas ir rašyba. Priešdėlių *sq-* (*san, sam-*) ir *j-* (*in-, im-*) rašyba ir tarimas.

Priesaginė daryba. Priesaginių vedinių vartojimas.

Galūninė daryba. Galūninių vedinių vartojimas. Galūninės darybos vedinių šaknies trumpųjų ir ilgųjų balsių kaita, tarimas ir rašyba.

Sudurtiniai žodžiai, jų jungiamieji balsiai ir rašyba.

Žodžių lizdas. Giminiški žodžiai.

Nosinių raidžių rašyba ir tarimas žodžių šaknyje (*q, e, i, u : an, en, in, un; q : e : i; q, e*).

6.5.2.5. Morfologija ir rašyba

Linksniojamųjų kalbos dalių kartojimas ir gilinimas. Priešdėliniai ir priesaginiai daiktavardžiai. Jų tarimo, kirčiavimo ir rašybos ypatumai. Priešdėliniai ir priesaginiai būdvardžiai. Jų tarimo, kirčiavimo ir rašybos ypatumai.

Įvardžiuotiniai būdvardžiai, jų linksniavimas, vartojimas ir rašyba.

Įvardžiuotiniai skaitvardžiai, jų linksniavimas, vartojimas ir rašyba.

Veiksmažodis. Veiksmažodžio reikšmė ir gramatiniai požymiai. Pagrindinės veiksmažodžio formos.

Asmenuojamosios veiksmažodžio formos. Veiksmažodžių asmenuotės ir asmenavimas.

Veiksmažodžio nuosakos ir laikai. Tiesioginė nuosaka. Tiesioginės nuosakos esamasis, būtasis kartinis, būtasis dažninis ir būsimasis laikai, jų vartojimas. Būsimojo laiko III asmens tarimas ir rašyba.

Stilistinis veiksmažodžio laikų vartojimas.

Tariamoji nuosaka, daryba, vartojimas ir rašyba. Liepiamoji nuosaka, daryba, vartojimas ir rašyba.

Veiksmažodžio nuosakų, laikų, asmenų sinonimika.

Veiksmažodžių šaknies balsių kaita ir rašyba. Nosinių raidžių rašyba veiksmažodžių šaknyse (su išvestinių žodžių rašyba) ir tarimas.

Sangražiniai ir beasmeniai veiksmažodžiai. Jų vartojimas ir rašyba.

Veiksmažodžių daryba. Priešdėlinių ir priesaginių veiksmažodžių vartojimas ir rašyba.

6.5.3. Literatūros ir kultūros pažinimas.

Grožinė literatūra ir kiti nagrinėjami tekstai	Pagrindiniai nagrinėjimo aspektai
---	--

<p><i>Žodžio meno galia</i> Pasirinkta esė apie pasakojimą (Vidas Morkūnas „Įsipareigoti žodžiui“ (A. Vaičiulaičio premijos laureato kalba), I. Zandere „Knygoje mažas yra didelis“, M. Al Aqroubi „Daug kultūrų, vienas pasakojimas“ ar kt.).</p>	<p>Literatūros paskirtis (iš literatūros sužinome apie save ir kitus, apie žmogų ir pasaulį, literatūros kūrinys sužadina jausmus ir vaizduotę).</p>
<p><i>Literatūra kuria pasaulį</i> Mitinis pasakojimas (lietuvių sakmės „Kaip atsirado žemė“, „Saulė, mėnulis ir žemė“, „Žmogaus sukūrimas“; graikų mitai „Gaja ir Kronas“, „Heraklio žygiai“; biblinis pasakojimas (Pr 1, 1–31; Pr 2, 1–4). Padavimai (apie Lietuvos, Vilniaus ir artimiausios gyvenamosios vietovės įkūrimą, apie piliakalnius).</p>	<p>Literatūra kaip pasaulio reiškinių aiškinimas. Tikrovės ir fantazijos santykis, pasakojimai apie pasaulio kūrimą. Sakmės. Mitai.</p> <p>Iš kartos į kartą perduodami pasakojimai – bendruomenę telkianti jėga. Krašto, jo praeities pažinimas – tėvynės meilės ir pilietiškumo šaltinis.</p>
<p><i>Literatūra keičia pasaulį</i> Knygnešiai ir „vargo mokykla“ (<i>supažindinimas</i>). Antanas Baranauskas „Anykščių šilelis“. Vincas Kudirka „Tautiška giesmė“. Maironis „Milžinų kapai“, „Lietuva brangi“. Poezija Tėvynės tema: pasirinkti 2–3 lietuvių poetų eilėraščiai (J. Aisčio, J. Degutytės, V. Mačernio, P. Širvio, Just. Marcinkevičiaus, J. Strielkūno, M. Martinaičio ar kitų).</p>	<p>Raštas, knygos jungia ir telkia tautą, kuria tapatybę.</p> <p>Kova už lietuvių kalbą XIX a. pab.–XX a. pr.</p> <p>Poezijos galia keisti pasaulį (tiesiogiai, telkiant bendruomenę ir įvardijant tai, kas brangu).</p> <p>Poetinis tėvynės vaizdas. Kodėl jis mums svarbus?</p> <p>Himnas. Lietuvos himnas – tautos gyvenimo gairės.</p> <p>Tautinis atgimimas: asmenybės, kūrusios ir tebekuriančios Lietuvą. A. Baranausko vaidmuo spaudos draudimo laikais. V. Kudirkos idealai. Maironis kaip lietuvių bendruomenę telkianti asmenybė.</p> <p>Žmogaus jausminių būsenų ir tėvynės idealų meninė raiška. Raiškos ir turinio elementų santykis.</p> <p>Poetinė kalba. Eiliuoto teksto savitumas. Daugiareikšmiškumas, potekstė, žaismė. Metafora. Erdvės ir laiko reikšmė, simboliškumas kūrinyje.</p> <p>Motiejaus Valančiaus asmenybė.</p> <p>Vinco Kudirkos asmenybė.</p>

<p><i>Literatūra atspindi gyvenimą ir padeda atrasti vertybes</i></p> <p>Šatrijos Ragana „Irkos tragedija“. Pasirinktina: G. Morkūnas „Grižimo istorija“, B. Vilimaitė „Rojaus obuoliukai“, Vilė Vėl „Kaip mes išgarsėjome“.</p> <p>Pasirinktina: Kenneth Grahame „Vėjas gluosniuose“, L. Sachar „Duobės“, Natalie Babbitt „Amžinieji Takiai“, Katherine Paterson „Smarkuolė Gilė Hopkins“, Markas Tvenas „Tomo Sojerio nuotykių“ ar kt.</p>	<p>Kaip ir kuo literatūra praturtina skaitančiojo suvokimą?</p> <p>Šeima ir bendruomenė literatūroje. Vaikų gyvenimo atspindžiai. Darnios šeimos grožis. Gyvenimo išbandymų vaizdavimas. Žmogaus elgesys, jausmai, apsisprendimai sudėtingose situacijose. Pasitikėjimas savimi, orumas ir savigarba. Jautrumas kitam ir artimo meilė. Veikėjų paveikslai. Veikėjo charakteris, jo kūrimo būdai.</p> <p>Pasakotojo santykis su vaizduojamu pasauliu. Pirmojo ir trečiojo asmens pasakojimas. Pasakotojo ir veikėjų kalba. Dialogas prozos tekstuose.</p> <p>Kūrinių lyginimas pasirinktu aspektu. Šatrijos Raganos asmenybė.</p>
<p>Savarankiško skaitymo aptarimas.</p>	<p>Kodėl pasirinkau šią knygą? Kodėl džiaugiuosi ją perskaitęs?</p> <p>Pasakojama istorija; patikęs eilėraštis; kiti mokytojo ir mokinių pasirinkti aspektai.</p>
<p>Naujos literatūros teorijos sąvokos: veikėjo charakteris, kūrinio problema, potekstė, mitas, apysaka, apysaka-pasaka, romanai, himnas, įsmejinimas (personifikacija), aliteracija, asonansas, onomatopėja, kontrastas, palyginimas, kartojimas, metafora, retorinis klausimas, retorinis sušukimas, nutylėjimas.</p>	
<p>Mokiniams pristatomi šie Lietuvos kultūros reiškiniai: knygnešystė – unikali, pasaulyje neturinti atitikmenų veikla (UNESCO), tautinis atgimimas, Lietuvos valstybės himnas (Tautiška giesmė).</p>	
<p>Mokiniai supažindinami su šiomis Lietuvos kultūros asmenybėmis: Motiejus Valančius, Vincas Kudirka, Šatrijos Ragana.</p>	

6.6. Lietuvių kalbos ir literatūros mokymosi turinys. 7 klasė

6.6.1. Kalbos vartojimo ugdymas.

6.6.1.1. Kalbėjimas, klausymas ir sąveika.

Kalbėjimo girdimumas, aiški ir taisyklinga artikuliacija, adresatui tinkamas tempas, intonacija, pauzės. Neverbalinės raiškos priemonės (išvaizda, veido išraiška, erdvės sutvarkymas). Kontaktas su auditorija. Veido išraiškos, gestų ir bendros laikysenos etiketas.

Pagrįstas klausomo ar audiovizualinio teksto turinio, raiškos, kalbėjimo kultūros nagrinėjimas ir vertinimas.

Bendravimas grupėje. Pokalbio inicijavimas ir plėtojimas, dalijimasis informacija ir patirtimi. Kalbinė raiška dalijantis patirtimi, nuomone ir informacija. Fakto ir nuomonės skyrimas.

Bendravimo raštu ir žodžiu skirtumai. Ginčas ir ginčo taisyklės. Tiesos siekimas, pritarimas ar prieštaravimas pasirenkant tinkamą kalbinę raišką, gebėjimas susitarti.

Pristatymo situacija, tikslas ir pagrindinės strategijos. Kūrinio ar savarankiškai perskaitytos knygos pristatymas. Glaustas kūrinio siužeto atpasakojimas, svarstymas apie kūrinį. Savo kalbos turtinimas naujomis kalbinės raiškos priemonėmis (palyginimais, citatomis ir kt.).

Kalba, skirta bendraamžiams. Kalbos struktūros (chronologinė, erdvinė, teminė). Tinkamos kalbinės raiškos pasirinkimas (pvz., aforizmo, patarlės, palyginimo panaudojimas).

Kalbėjimo ir klausymo strategijų įvaldymas.

Kalbėjimo ir klausymosi strategijos. Informacijos užsirašymas. Klausimų pateikimas kalbėtojui.

6.6.1.2. Skaitymas ir teksto supratimas.

Skaitymas kaip vertybė. Skaitymo malonumas. Skaitymo tikslas. Savarankiškas knygų pasirinkimas.

Skaitymas balsu: skaitymo girdimumas, aiškumas, tempas, pauzės ir intonacija. Raiškusis skaitymas: sklandus poezijos, prozos, dramos tekstų prasmės perteikimas.

Tekstų paskirtis ir struktūra. Tekstų grafinės savybės.

Informacinės technologijos ir tekstas. Informacijos pateikimas internetiniuose tinklalapiuose. Informacijos paieška, atranka ir kritinis vertinimas. Pagrįsta ir nepagrįsta informacija.

Kalbos priemonių pasirinkimas susirašinėjant elektroniniu paštu ir pokalbių svetainėse.

Audiovizualinis tekstas. Teksto ir vaizdo (ilustracijos, filmo, spektaklio ir kitų kūrinio adaptacijų vizualinėse medijose) sąsajos.

Grožinio ir negrožinio teksto tema, pagrindinė mintis, loginiai ryšiai tarp teksto dalių.

Požiūrio reiškimas tekste. Tiesioginė ir perkeltinė reikšmė. Kūrinio potekstė (metaforiškas, simbolinis, alegorinis vaizdavimas).

Kūrinio personažų sistema (veikėjų tikroviškumas ir sąlygiškumas, herojus ir antiherojus), veikėjo charakteris.

Kūrinio siužetas, veiksmo vieta ir laikas. Archetipinis kelionės siužetas pažintinėje kelionių literatūroje.

Tekstų tipai ir funkciniai stiliai. Mokslinio ir administracinio stiliaus tekstai, jų paskirtis, sandara, kalbos ypatybės (abstraktumas, konkretumas, logiškumas, terminų vartojimas; standartų laikymasis, kalbos šablonai).

Skirtingų skaitymo strategijų įvaldymas.

Skaitymo strategijos. Naudojimas įvairiais informacijos šaltiniais, reikalingos informacijos paieška, atranka, vertinimas. Teksto sandaros analizė (kaip siejasi tekstas ir lentelė, tekstas ir vaizdas arba jį lydintis garsas). Klausimai tekstui (kodėl, kaip?..). Teksto minties nusakymas savais žodžiais, apibendrinimas, perfrazavimas. Teksto temos ir pagrindinės minties formulavimas, pagrindžiant savo teiginius teksto pavyzdžiais ir citatomis. Nesuprantamų dalykų aiškinimasis, remiantis artimiausiu teksto kontekstu. Pasikartojančių žodžių pasibraukimas aiškinantis temą, problemą. Esminių teksto žodžių, reikšmingų detalių žymėjimasis. Skaitymo teksto komentavimas, kūrinio problemų susiejimas su savo žiniomis ir patirtimi. Diskutavimas grupėje apie perskaitytą knygą. Teksto pavertimas grafine struktūra (veiksmo schemos, veikėjų santykiai ir pan.). Lentelių ar kitokių lyginimo schemų sudarymas (pvz., skirtingų kūrinų veikėjų, jų minčių, vertybių lyginimas ir pan.). Veikėjo veiksmų plano, herojaus kelionių žemėlapių ir pan. sudarymas.

6.6.1.3. Rašymas ir teksto kūrimas.

Rašto darbų estetika.

Pasakojamieji ir aiškinamieji tekstai. Knygos (filmo) anotacijos, interviu, kreipimosi ir pan. rašymas.

Savo požiūrio į įvykius, reiškinius ar tekstus argumentavimas (pagrindimas asmenine patirtimi, grožiniais ir negrožiniais tekstais). Rašymas pasirinktam adresatui, atsižvelgiant į komunikavimo situaciją.

Aprašymas. Žmogaus, gamtos ir jausmų, fantastinių būtybių apibūdinimas (žodžiu ir raštu). Sensorinės aprašymo detalės (klauskos, regos, lytėjimo, skonio, uoslės).

Glaustas kūrinio siužeto atpasakojimas. Rašinys, paremtas literatūros kūriniais (kūriniais).

Kūrybiniai skirtingų žanrų darbai (pvz., miniatiūra, recenzija, eilėraštis ir pan.), naudojantis įvairiomis kalbinės raiškos priemonėmis. Kalbinės raiškos priemonės: palyginimas, metafora, paralelizmas; inversija, elipsė ir kt.

Praktinių tekstų rengimo principai. Praktinių tekstų (instrukcija, pasiaiškinimas, prašymas ir kt.) paskirtis, sandara, kalbos ypatybės. Aktualių praktinių tekstų rašymas.

Sakinių siejimas grandininiu ir paraleliniu būdais. Morfoliginės sakinių siejimo priemonės (veiksmažodžio laikų, nuosakų, asmens formų kaita; prieveiksmiai, reiškiantys priežastį ir pasekmę, vietą ir laiką ir kt.).

Stilingos kalbos reikalavimai (aiškumo, rišlumo, glaustumo).

Skaitmeninių technologijų panaudojimas teksto elementų iliustravimui.

Rašymo strategijų įvaldymas.

Rašymo strategijos. Minčių žemėlapis, temos aspektų išskyrimas, plano apmatai. Juodraščio rašymas ir skaitymas balsu. Grįžtamojo ryšio apmąstymas ir panaudojimas. Rašinio tobulinimas turinio ir kalbinės raiškos aspektais. Rašymo gebėjimų tobulinimo numatymas.

6.6.2. Lietuvių kalbos pažinimas.

6.6.2.1. Kalba kaip socialinis, kultūrinis ir istorinis reiškinys.

Pasaulio kalbos. Pasaulio kalbų genealoginė klasifikacija (supažindinimas). Indoeuropiečių kalbų šeima. Baltų kalbos.

6.6.2.2. Fonetika ir kirčiavimas.

Skiemens pagrindas. Ilgieji ir trumpieji skiemenys. Kirčiuoti ir nekirčiuoti skiemenys. Kirtis. Kirčio ženklai.

Trumpųjų skiemenų kirčiavimas.

Ilgieji kirčiuoti skiemenys. Priegaidės, jų rūšys. Priegaidžių tarimas ir nustatymas (būdingiausi atvejai).

Pagrindinės kirčiavimo taisyklės. Padėtinio ilgumo balsių *a*, *e* kirčiavimas. Ilgųjų žodžio galo skiemenų kirčiavimas. Skiemenų, kurių pagrindą sudaro dvingarsiai (išskyrus *ie* ir *uo*), kirčiavimas.

Kirčiuoto teksto skaitymas.

Dažnai vartojamų sunkiau kirčiuojamų žodžių praktinis kirčiavimas. Naudojimas kirčiavimo žodynais ir elektroninėmis kirčiuoklėmis.

6.6.2.3. Morfologija ir rašyba.

Asmenuojamųjų veiksmažodžio formų kartojimas.

Neasmenuojamosios veiksmažodžio formos.

Dalyvis. Dalyvio reikšmė. Dalyvio gramatiniai požymiai. Dalyvių rūšys. Veikiamieji ir neveikiamieji dalyviai. Veikiamųjų dalyvių laikai, daryba, vartojimas. Veikiamųjų dalyvių linksniavimas, rašyba. Neveikiamųjų dalyvių laikai, daryba, vartojimas. Neveikiamųjų dalyvių linksniavimas, rašyba. Sangražiniai dalyviai ir jų rašyba. Įvardžiuotiniai dalyviai, jų linksniavimas, rašyba ir vartojimas.

Pusdalyvis. Pusdalyvio reikšmė. Pusdalyvio gramatiniai požymiai, daryba, vartojimas ir rašyba.

Padalyvis. Padalyvio reikšmė. Padalyvio gramatiniai požymiai, daryba, vartojimas ir rašyba.

6.6.2.4. Sintaksė ir skyryba.

Žodžių junginys. Žodžių junginių rūšys pagal sintaksinį ryšį. Prijungiamieji žodžių junginiai, jų pagrindinis ir priklausomasis žodis. Pagrindinio ir priklausomojo žodžio jungimo būdai: valdymas, derinimas ir šliejimas. Žodžių junginiai, sudaryti abipusės sąsajos ryšiu.

Žodžių junginių rūšys pagal pagrindinio žodžio kalbos dalį. Veiksmažodiniai, daiktavardiniai ir būdvardiniai žodžių junginiai.

Aktualūs žodžių junginių vartojimo atvejai. Linksniai, valdomi veiksmažodžių *atitikti*, *atstovauti*, *aukotis*, *kreiptis*, *nusimanyti*, *pasiekti*, *pripildyti*, *skolintis* ir kt., galininkinių veiksmažodžių su neiginiu *ne*, būdvardžių *atsparus*, *atviras*, *dosnus*, *gabus*, *gausus*, *panašus*, *sotus*, *turtingas* ir kt. Dvejybiniai linksniai.

6.6.3. Literatūros ir kultūros pažinimas.

Grožinė literatūra ir kiti nagrinėjami tekstai	Siūlomi nagrinėjimo aspektai
---	-------------------------------------

<p><i>Laimės, idealų, prasmės paieškos</i> Antoine de Saint-Exupery „Mažasis princas“.</p> <p>Jonas Biliūnas „Laimės žiburys“. V. Mykolaitis-Putinas „Margi sakalai“.</p> <p>J. Degutytė „Aš nenoriu drungno vandens“ ir N. Miliauskaitė „dar vienas nubudimas, laimingas...“ Vytautas Mačernis. Sonetai („Aš laimingas esu...“, „Rudens sonetai“ (<i>pasirinkti</i>: 7, 12, 13, 25), „Žiemos sonetai“ (<i>pasirinkti</i>: 24, 29, 39), „Jų buvo daug. Geri draugai. Visi jauni ir drąsūs“, laiškai.</p>	<p>Laimės ir gyvenimo prasmės tema literatūroje. Kodėl žmogui reikia turėti idealų, aukštų gyvenimo siekių ir jų neprarasti? Lyrinis išgyvenimas ir ritmas, melodingumas poetiniame tekste. Poetiniai žanrai. Alegorija, simbolis ir metafora literatūroje. Tikroviški ir sąlygiški (fantastiniai, simboliniai ir pan.) veikėjai. Poetiškas ir dramatiškas gyvenimo vaizdavimas. Sonetas. Veiksmo raida dramos ir epikos tekstuose. Draminis konfliktas. Dialogai, monologai, remarkos dramos kūrinys. V. Mačernio asmenybė.</p>
<p><i>Žmogaus vidinio pasaulio atskleidimas</i> Kazys Binkis „Atžalynas“.</p> <p>Gendrutis Morkūnas „Iš nuomšiko gyvenimo“.</p> <p>Pasirinktina: Bronius Radzevičius. Pasirinkta novelė („Nuskriausta vaikystė“, „Žmogus sniege“ ar kt.), Vanda Juknaitė „Tariamasis iš tamsos“.</p> <p>Pasirinktina: Mark Haddon „Tas keistas nutikimas šuniui naktį“, Alanas Maršalas „Aš moku šokinėti per balas“ ar kt.</p>	<p>Literatūra kaip pasaulio ir savęs pažinimo būdas. Jaunas žmogus sudėtingose situacijose. Gyvenimo vertė.</p> <p>Kaip mes galime patys save kurti, auginti? Kūrinio vertybės (drąsa ir pažinimo troškulys; draugystė, pagarba, meilė ir pasiaukojimas; savivertė, orumas ir lygiavertiškumas; įsipareigojimas ir atsakomybė; ištikimybė ir pasitikėjimas). Santykis su <i>kitu</i>, <i>kitokiu</i>. Stereotipų poveikis. Paauglio santykis su problemiška aplinka, laimės siekis. Asmens, grupės tapatybė ir <i>kitas</i>. Kitoniškumas ir laisvė. Vidinis ir išorinis konfliktas. Veikėjo charakterio raida. K. Binkio asmenybė.</p>
<p><i>Kelionės prasmės literatūroje</i> Bernardas Brazdžionis „Per pasaulį keliauja žmogus“.</p> <p>Pasirinktina: Matas Šalčius „Svečiuose pas keturiasdešimt tautų“ (ištraukos), Antanas Vaičiulaitis „Nuo Sirakūzų iki Šiaurės elnio“ (ištraukos).</p> <p>Jonas Mekas „Laiškai iš Niekur“ (ištraukos).</p>	<p>Gyvenimo kaip kelionės samprata. Kelionių daugiaprasmiškumas. Tiesioginė ir simbolinė kelionės prasmė: fizinio judėjimo ir dvasinio tobulėjimo paralelės. Kelionė kaip pasakojimo principas: herojaus išgyvenamas stygius ir jo pašalinimo siekis. Keliautojo įvaizdžiai. Pagarba savo ir kitų tautų tradicijoms. Žmogų brandinančios kelionių patirtys. Kaip atvirame pasaulyje neprarasti savo šaknų? Publicistikos ir grožinės literatūros panašumai ir skirtumai. B. Brazdžionio asmenybė. J. Meko asmenybė.</p>

<p><i>Nuotykių literatūra</i> Pasirinktina: J. Žilinskas „Mano Vilnius mano“, Dž. R. Tolkinas „Hobitas“, D. Defo „Robinzono nuotykių“, Ž. Vernas „Aplink Žemę per 80 dienų“ ar kt. Lietuviškoji „robinzonada“ (supažindinimas).</p>	<p>Nuotykių poveikis žmogui. Iššūkiai ir patirtys, kurios padeda subręsti. Kelionė kaip pasakojimo principas. Nuotykių išgyvenimas, siužeto dinamika, intriga. Herojų ir antiherojų kova, vietos, laiko ir erdvės ryšiai epikos kūrinyje. Keliantis siužetas.</p>
<p><i>Distopinė literatūra</i> Pasirinktina: Rebeka Una „Atjunk“, Lois Lowry „Siuntėjas“, P. Forde „Žodžių sąrašas“, Risto Isomaki „Sarasvati upės smėlis“ ar kt.</p>	<p>Ateities įsivaizdavimas literatūroje. Atsakomybė už žmonijos ateitį, kultūrą, atminties saugojimas. Humanizmo svarba. Laiko ir erdvės sąlygiškumas. Išmonės ir tikrovės santykis: išmonės tikroviškumas, tikrovės dalis išmonėje. Distopijos bruožai šiuolaikinėse medijose, filmuose. Literatūros kūrinio ir jo ekranizacijos lyginimas.</p>
<p>Savarankiško skaitymo aptarimas.</p>	<p>Ar knygoje atradau save? Fantazija ir realybė, konfliktas kūriniuose; kiti mokytojo ir mokinių pasirinkti aspektai.</p>
<p>Naujos literatūros teorijos sąvokos: literatūros tipas, lyrika, sonetas, novelė, romanas, distopija, kūrinio vertybės, tikroviški ir sąlygiški veikėjai, veikėjo charakteris, herojų ir antiherojų kova, vidinis konfliktas, išorinis konfliktas, monologas, dramatis dialogas, replika, remarka, alegorija, metafora, simbolis, keliantis siužetas.</p>	
<p>Mokiniamis pristatomi šie Lietuvos kultūros reiškiniai: kelionių literatūra, <i>robinzonada</i>, „Rubinaitis“.</p>	
<p>Mokiniai supažindinami su šiomis Lietuvos kultūros asmenybėmis: Vytautas Mačernis, Kazys Binkis, Bernardas Brazdžionis, Jonas Mekas.</p>	

6.7. Lietuvių kalbos ir literatūros mokymosi turinys. 8 klasė

6.7.1. Kalbos vartojimo ugdymas.

6.7.1.1. Kalbėjimas, klausymas ir sąveika.

Kalbėjimo girdimumas, aiški ir taisyklinga kalba, tinkamas tempas, intonacija, pauzės.

Neverbalinės raiškos priemonės (išvaizda, veido išraiška, balso kokybė, erdvės sutvarkymas, laiko paskirstymas). Verbalinio ir neverbalinio bendravimo su auditorija etiketas.

Pagrįstas klausomo ar audiovizualinio teksto turinio, raiškos, intencijos, kalbėjimo kultūros nagrinėjimas ir vertinimas.

Bendravimas grupėje. Pokalbio inicijavimas ir plėtojimas, dalijimasis informacija ir patirtimi, požiūrio reiškiniai ir pagrindimas, bendro sprendimo priėmimas.

Ginčas ir ginčo taisyklės. Diskusija. Tiesos siekimas, pritarimas ar prieštaravimas pasirenkant tinkamą kalbinę raišką ir kuriant teigiamus tarpusavio santykius, gebėjimas susitarti.

Pristatymo situacija, tikslas ir strategijos. Kūrinio ir savarankiškai perskaitytos knygos pristatymas. Glaustas kūrinio siužeto atpasakojimas, svarstymas apie kūrinį; savo nuomonės apie knygą reiškiniai ir pagrindimas. Savo kalbos turinimas naujomis kalbinėmis raiškos priemonėmis (palyginimais, citatomis, metaforomis, metonimijomis ir kt.).

Kalba, skirta bendraamžiams. Kalbos struktūros (chronologinė, erdvinė, teminė, mišri).

Tinkamos kalbinės raiškos pasirinkimas (pvz., aforizmo, patarlės, palyginimo, sąmojo, analogijos panaudojimas).

Kalbėjimo ir klausymo strategijų įvaldymas.

Kalbėjimo ir klausymosi strategijos. Reikšmingos informacijos pasižymėjimas. Faktų ir nuomonės skyrimas. Klausimų, reikalaujančių tikslinimo ir aiškinimo, pateikimas kalbėtoju.

6.7.1.2. Skaitymas ir teksto supratimas.

Skaitymas kaip vertybė. Skaitymo malonumas. Skaitymo tikslas. Savarankiškas knygų pasirinkimas.

Skaitymas balsu: skaitymo girdimumas, aiškumas, tempas, pauzės ir intonacija. Raiškūsis skaitymas: sklandus poezijos, prozos, dramos tekstų prasmės perteikimas.

Informacinės technologijos ir tekstas. Elektroninių informacijos priemonių pasakojimo formos.

Teksto ir vaizdo (ilustracijos, filmo, spektaklio ir kitų kūrinių adaptacijų vizualinėse medijose) sąsajos.

Manipuliacija ir propaganda komercinėje reklamoje ir žiniasklaidos pranešimuose. Komercinių reklamų analizė.

Grožinio ir negrožinio teksto tema, pagrindinė mintis, problemos, argumentai, loginiai ryšiai tarp teksto dalių. Požiūrio reiškinys tekste. Autoriaus tikslas ir teigiamos vertybės.

Veikėjo charakteris, veiksmai ir motyvai, charakterio kaita. Personažai ir jų vertybės.

Eilėraščio lyrinio subjekto išgyvenimų raiška.

Išmonės ir realybės santykis memuarinėje literatūroje. Asmeninės patirties pasakojimų (atsiminimų, dienoraščių, laiškų) turinys ir raiška.

Tekstų tipai ir funkciniai stiliai. Meninio ir publicistinio stiliaus tekstai, jų raiškos priemonės ir būdingos kalbos ypatybės (individualumas, minties aiškumas, tiesioginis socialinis vertinimas).

Skirtingų skaitymo strategijų įvaldymas.

Skaitymo strategijos. Naudojimas įvairiais informacijos šaltiniais, reikalingos informacijos paieška, atranka, vertinimas; teisėtas naudojimas skaitmeniniu turiniu. Faktiniai ir analitiniai iš teksto suformuluoti klausimai. Teksto minties nusakymas savais žodžiais, apibendrinimas, perfrazavimas. Teksto temos, pagrindinės minties, problemos formulavimas, pagrindžiant savo teiginius teksto pavyzdžiais ir citatomis. Priežasties ir pasekmės, teiginių ir argumentų ir pan. vaizdavimas sutartiniais simboliais. Esminių teksto žodžių, reikšmingų detalių žymėjimas. Skaitomo teksto komentavimas, kūrinių problemų susiejimas su savo žiniomis ir patirtimi, su bendruomenės problemomis. Knygų (ir mokyklos kultūrinių įvykių) komentavimas mokyklos intranete. Teksto pavertimas grafine struktūra (kūrinių veikėjų ryšių tinklas, vaizduojamo pasaulio elementų sąsajos ir pan.). Lentelių ar kitokių lyginimo schemų sudarymas (pvz., skirtingų kūrinių veikėjų, jų minčių, vertybių lyginimas ir pan.).

6.7.1.3. Rašymas ir teksto kūrimas

Stiliaus individualumas ir kalbos etiketas.

Informaciniai ir samprotaujamieji tekstai. Reportažo, knygos recenzijos, straipsnio rašymas.

Aprašymas. Aplinkos, interjero apibūdinimas (žodžiu ir raštu). Medžiagos išdėstymo struktūra.

Rašinys. Teiginių formulavimas, jų pagrindimas. Argumentuotas požiūris į įvykius, reiškinius ar tekstus. Asmeninės patirties, skaitytų grožinių ir negrožinių tekstų panaudojimas argumentų kūrimui (žodžiu ir raštu).

Citavimas. Kontekstas (žodžio, žodžių junginio ar sakinio vartosenos aplinka). Stilizacija.

Kūrybiniai skirtingų žanrų darbai (pvz., esė, sonetas, dienoraštis, priesaika ir pan.), naudojantis įvairiomis kalbinės raiškos priemonėmis. Kalbinės raiškos priemonės: metonimija, ironija, kontrastas, antitezė; hiperbolė, litotė ir kt. Emocinė leksika.

Praktinių tekstų rengimo principai. Praktinių tekstų (charakteristika, dalykinis laiškas ir kt.) paskirtis, sandara, kalbos ypatybės. Aktualių praktinių tekstų rašymas.

Sakinių siejimas grandininio ir paralelinio būdais. Siejimo priemonės, rodančios sakinių santykius (laiko, erdvės, gretinimo, supriešinimo, aiškinimo ir kt.).

Stilingos kalbos reikalavimai (turtinumo, tikslumo).

Skaitmeninių technologijų panaudojimas pateikčių, laidų (filmų) kūrimui. Atsakomybė už paskelbtą informaciją.

Rašymo strategijų įvaldymas.

Rašymo strategijos. Laisvasis rašymas, minčių žemėlapis. Sudėtinis planas. Tono ir stiliaus pasirinkimas atsižvelgiant į tikslą ir adresatą. Rašinio tobulinimas turinio, kalbinės raiškos ir taisyklingumo aspektais. Rašymo gebėjimų tobulinimo planas.

6.7.2. Lietuvių kalbos pažinimas.

6.7.2.1. Kalba kaip socialinis, kultūrinis ir istorinis reiškiny.

Bendrinė kalba ir jos funkcijos. Kalbos normos samprata. Norminė ir nenorminė leksika.

Lietuvių kalbos tarmės. Tarmės – gyvosios kalbos lobynas, bendrinės kalbos turtinimo ir palaikymo šaltinis.

Kalbos atmainos (tarmė, sociolektas, žargonas, medialektas) ir jų santykis su bendrine kalba.

Kalba – asmens socialinės tapatybės kūrimo įrankis.

6.7.2.2. Morfologija ir rašyba.

Neasmenuojamųjų veiksmažodžio formų kartojimas ir jų vartojimo įtvirtinimas.

Prieveiksmis. Prieveiksmio reikšmė. Prieveiksmio skyriai. Prieveiksmio gramatiniai požymiai.

Prieveiksmių daryba, laipsniavimas, vartojimas, tarimas ir rašyba. Prieveiksmių su priesaga – *(i)ai* kirčiavimas.

Jungtukas. Jungtuko reikšmė ir skyriai: sujungiamieji ir prijungiamieji jungtukai. Sinoniminis jungtukų vartojimas.

Dalelytė. Dalelytės reikšmė, vartojimas, rašyba. Klausiamųjų, tikslinamųjų, išskiriamųjų ir kitų dalelyčių vartojimas sakinyje. Dalelyčių *ne, nebe, te, be, tebe, gi, per, vis, tik, vien* rašymas su kitais žodžiais.

Jaustukas. Jaustuko reikšmė ir vaidmuo kalboje. Jaustukų skyryba. Sakinių su jaustukais raiškus skaitymas.

Ištiktukas. Ištiktuko reikšmė. Ištiktuko stilistinis vaidmuo.

Žodžių rašymas kartu ir atskirai.

Kalbos dalių gramatinių požymių, vartojimo ir rašybos kartojimas ir įtvirtinimas.

6.7.2.3. Sintaksė ir skyryba.

Skyryba ir jos paskirtis. Skiriamieji ženklai, jų reikšmės ir intonacija.

Sakinio požymiai. Vientisinis sakiny. Vientisinių sakinių skirstymas. Išplėstiniai ir neišplėstiniai sakiniai. Asmeniniai ir beasmeniniai sakiniai. Nepilnieji sakiniai.

Sakinio dalies sąvoka. Sakinio dalių nustatymo būdai (formalusis ir semantinis sakinio nagrinėjimo aspektas). Sakinio dalių variantiškumas. Sakinio dalių ir kalbos dalių santykiai.

Pagrindinės ir antrininkės sakinio dalys.

Veiksny. Veiksny raiška.

Tarinys. Grynasis, sudurtinis, suvestinis, mišrusis tarinys ir jų raiška. Galimybė rašyti brūkšnį vietoj praleistos jungties.

Papildinys. Papildinio raiška.

Aplinkybės, jų rūšys (vietos, laiko, būdo ir kiekybės, priežasties, sąlygos, nuolaidos ir tikslo) ir raiška. Išplėstinės dalyvinės, pusdalyvinės, ir padalyvinės aplinkybės. Galimybė rašant jas skirti kableliais.

Pažyminys. Derinamieji ir nederinamieji pažyminiai, jų raiška ir skyryba. Išplėstiniai pažyminiai, jų raiška ir skyryba. Priedėlis, jo semantika ir skyryba.

Vienarūšės sakinio dalys. Vienarūšių sakinio dalių požymiai, jungimas, intonacija. Vienarūšiai ir nevienarūšiai derinamieji pažyminiai. Vienarūšių sakinio dalių skyryba.

Aiškinamosios sakinio dalys, jų požymiai ir intonacija. Aiškinamųjų sakinio dalių su įvairiais jungiamaisiais žodžiais skyryba. Aiškinamųjų sakinio dalių be jungiamojo žodžio skyryba. Daugianarės aiškinamosios sakinio dalys ir jų skyryba.

Lyginamųjų posakių skyryba.

Žodžiai ir posakiai, klausimais nesusiję su sakiniu. Kreipinys ir jo raiška. Kreipinio skyryba. Įterpiniai. Įterpinių reikšmė. Dažniausiai įterpiniais einantys žodžiai ir žodžių junginiai. Įterpinių skyryba.

6.7.3. Literatūros ir kultūros pažinimas.

Grožinė literatūra ir kiti nagrinėjami tekstai	Nagrinėjimo aspektai
<p><i>Meilės tema literatūroje</i></p> <p>Lietuvių meilės lyrika: Jonas Aistis „Man tave“ ir pasirinkti 2–3 eilėraščiai (A. Mickevičiaus, S. Nėries, A. Miškinio, J. Aisčio, P. Širvio, J. Degutytės, A. Jonyno, pasirinkto dabartinio lietuvių poeto meilės lyrika).</p> <p>Meilės tema dainuojamojoje tautosakoje: „Aš atsisakiau savo močiutei“ ar kita pasirinkta liaudies daina.</p> <p>Meilės sonetai (Frančeskas Petrarka „Minkšti žolynai ir takai gėlėti...“ ir Viljamas Šekspyras. Sonetai (21, 116).</p> <p>Viljamas Šekspyras. „Romeo ir Džuljeta“.</p> <p>Maironis „Jūratė ir Kastytis“.</p> <p>Kazys Boruta „Baltaragio malūnas“.</p>	<p>Ar meilė, draugystė gali keisti tikrovę, daryti visuomenės gyvenimą žmoniškesnį, kilnesnį? Jauno žmogaus brandos kelias.</p> <p>Išpažintinė meilės lyrika. Meilės jausmo variacijos įvairių laikotarpių ir autorių kūrinuose.</p> <p>Liaudies dainų simbolika. Meilės raiška dainose.</p> <p>Lyrizmas. Lyrinis subjektas, jo raiška poezijoje. Poetinės kalbos grožis.</p> <p>Tragizmas. Tragedijos žanro ypatumai (protagonistas, antagonistas, kolizija). Meilės jausmo jėga ir grožis. Nepalankios meilei aplinkybės, kūrinuose įgaunančios mitinių būtybių pavidalus.</p> <p>Baladė.</p> <p>Maironio asmenybė.</p>
<p><i>Senatvės tema</i></p> <p>Vincas Krėvė „Skerdžius“.</p>	<p>Pagarba senatvei – pagarba gyvenimui. Seno žmogaus tvirtybė ir gyvenime įgyta išmintis.</p> <p>Žemdirbiškosios kultūros vaizdavimas.</p> <p>Žmogaus ir medžio ryšys.</p>
<p><i>Istorijos tema: grožinė literatūra</i></p> <p>Adomas Mickevičius „Gražina“.</p> <p>Lietuvių karo dainos (pasirinktina 1–2: „Sudaičio sutartinė“, „Oi, lekia lekia gulbių pulkelis“, „Oi ant kalno, ant aukštojo“ ar kt.).</p> <p>Pasirinkti 2–3 eilėraščiai: Maironis „Oi neverk, matušėle!“, „Trakų pilis“, Bernardas Brazdžionis „Šaukiu aš tautą“, Kęstutis Genys „Pabudome ir kelkimės“, Just. Marcinkevičius „Laisvė“.</p> <p>Just. Marcinkevičius „Kalba laidojant sausio 13 d. žuvusiųosius“, 1991-01-16.</p> <p>R. Granauskas „Liūdnosios upės“.</p>	<p>Atmintis ir tapatybė.</p> <p>Literatūrinė istorijos interpretacija.</p> <p>Kovos už laisvę visuotinumą ir žmogaus pasiaukojimo bendruomenei idėjos karo dainose. Kuo svarbi bendruomenės atmintis ir istorinis pasakojimas?</p> <p>Lyginamoji kūrinių analizė (kontekstai, temos, idėjos, kalbėjimo būdas).</p> <p>Literatūra istorine tematika ir jos ekranizacijos.</p>

<p><i>Istorijos tema: memuarinė ir dokumentinė literatūra</i></p> <p>Dalia Grinkevičiūtė. Atsiminimai arba „Lietuviai prie Laptevų jūros“ (ištraukos).</p> <p>Ichokas Rudaševskis „Vilniaus geto dienoraštis“ arba Ana Frank „Dienoraštis“ (ištraukos).</p> <p>Lionginas Baliukevičius-Dzūkas. Dienoraštis (ištraukos).</p> <p>Partizanų laiškas Lietuvos jaunimui „Į Lietuvos jaunimą“ (1948), partizanų maldos ir dainos („Palinko liepa šalia kelio“ arba kita pasirinkta partizanų daina).</p> <p>Bronius Krivickas „Kai kovoj kelies tu į ataką“, „Partizanams“.</p>	<p>Dokumentikos ir grožinės literatūros ryšiai. Memuarai, asmeninės patirties pasakojimai (atsiminimai, dienoraščiai, laišakai). Tremties, holokausto, pokario patirtys ir pasirinkimai. Vaikų ir jaunuolių apsisprendimai ribinėse situacijose: kas juos lemia? Kaip skaudžios patirtys brandina asmenybę? Dėl kokių idealų aukojamasi? Laisvė kaip aukščiausias žmogaus idealas. Didvyriškumo ir patriotizmo išaukštinimas partizanų, kovos už nepriklausomybę dainose, poezijoje, kituose tekstuose. Retorinės raiškos priemonės. Dokumentinės literatūros interpretacijos teatre, kine. D. Grinkevičiūtės asmenybė. B. Krivicko asmenybė.</p>
<p><i>Komiškoji literatūra</i></p> <p>Saulius Šaltenis „Riešutų duona“. <i>Pasirinktas kūrinys:</i> Kazys Binkis „Vokiškas pavasaris“, G. Beresnevičiaus tekstai iš kn. „Pabėgęs dvaras“, Juozo Erlicko „Kaip aš kuriu“, „Po arabą bent vieną – į kambarį kiekvieną!“, „Metai: eilėraščiai proza“ ar kt. R. Černiausko tekstas iš kn. „Miestelio istorijos“, Moljeras „Tartiufas“, Sue Townsend „Adriano Moulo dienoraštis“, Dž. Kriusas „Timas Taleris, arba Parduotas juokas“, G. A. Biurgeris „Baronas Miunhauzenas“, T. Pračetas „Mažieji laisvūnai“ ar kt.</p>	<p>Kodėl svarbu gebėti į save ir pasaulį pažvelgti ironiškai? Poetinė ir socialinė juoko reikšmė. Humoras. Komiško pasakojimo ypatumai. Ironija, atskleidžianti gyvenimo dramatiškumą ir paradoksalumą, padedanti priešintis absurdui ir apsiginti. Komizmas literatūroje (humoras, ironija, groteskas, sarkazmas).</p>
<p>Savarankiško skaitymo aptarimas.</p>	<p>Ką man knyga pasakoja apie Lietuvą ir pasaulį? Kūrinio laikas, erdvė, peizažas, jausmų vaizdavimas prozoje ir poezijoje; kiti mokytojo ir mokinių pasirinkti aspektai.</p>
<p>Naujos literatūros teorijos sąvokos: lyrizmas, lyrinis subjektas (lyrinis „aš“), baladė, romansas, tragizmas, tragedija, komizmas, komedija, humoras, ironija, groteskas, sarkazmas, parodija, satyra, kolizija, literatūros kūrinio kontekstas, memuarai, dienoraštis.</p>	
<p>Mokiniamis pristatomi šie Lietuvos kultūros reiškiniai: Lietuvos istorija literatūroje, tautosaka modernioje literatūroje.</p>	
<p>Mokiniai supažindinami su šiomis Lietuvos kultūros asmenybėmis: Adomas Mickevičius, Maironis, Vincas Krėvė, Kazys Boruta, Dalia Grinkevičiūtė, Bronius Krivickas.</p>	

6.8. Lietuvių kalbos ir literatūros mokymosi turinys. 9 ir I gimnazijos klasė

6.8.1. Kalbos vartojimo ugdymas.

6.8.1.1. Kalbėjimas, klausymas ir sąveika.

Bendrinės lietuvių kalbos normų laikymasis ir viešojo bendravimo etika. Žodyno, kalbėjimo tempo, garsumo, intonavimo, vaizdinės medžiagos, neverbalinės raiškos tinkamumas.

Dalijimasis informacija, patirtimi ir nuomone, atsižvelgiant į kalbėjimo situaciją ir adresatą. Pokalbis, diskusija. Argumentuotas problemų kėlimas, tinkamas pritarimas ar prieštaravimas. Žodinės diskusijos teiginių ir reikiamos informacijos žymėjimasis klausant pranešimo.

Dalyvavimas įvairiose komunikavimo situacijose, pasirenkant tinkamas raiškos priemones ir kuriant teigiamus tarpusavio santykius.

Viešųjų kalbų rūšys pagal teksto funkcijų dominantę (informacinės, apeliacinės, emocinės), jų paskirtis, kompozicijos ir kalbinės raiškos ypatybės.

Argumentuotos informacinės kalbos (kalbos, literatūros ar kultūros tema) parengimas ir pasakymas pagal žanro reikalavimus.

Pranešimo iš tiriamųjų kalbos ar literatūros darbų parengimas ir pristatymas. Pristatymo situacija ir tikslai (kam, ką ir kodėl). Kalbos struktūros (chronologinė, erdvinė, teminė, priežasties ir pasekmės).

Kalbinės raiškos pasirinkimas pagal žanro reikalavimus. Savo kalbos turtinimas leksinėmis, sintaksinėmis ir fonetinėmis stiliaus figūromis remiantis skaitoma literatūra ir sektiniais viešojo diskurso pavyzdžiais.

Klausomo ir audiovizualinio teksto turinio, raiškos, intencijos, poveikio klausytojui analizavimas, interpretavimas ir apibendrinimas.

Tinkamų kalbos formų pasirinkimas bendraujant elektroninėmis priemonėmis, atsižvelgiant į bendravimo tikslus, paisant bendravimo dalyvių ir situacijos (kreipimasis, sveikinimasis, pokalbio inicijavimas ir plėtojimas, kultūringas pokalbio pertraukimas, pokalbio išvengimas; telefoninis pokalbis ir pan.).

Bendravimas internetinėse pokalbių svetainėse. Lingvistinė etika. Saugumas.

Kalbėjimo ir klausymo strategijų įvaldymas.

Kalbėjimo ir klausymo strategijos. Klausomos kalbos pagrindinės minties bei jos plėtojimo nustatymas; svarbiausių teiginių užsirašymas. Klausimų uždavimas kalbėtojui. Savo klausymo ir kalbėjimo refleksija, atsižvelgiant į kitų suteiktą grįžtamąją informaciją, jos panaudojimas taikomoms strategijoms tobulinti.

6.8.1.2. Skaitymas ir teksto supratimas.

Skaitymas kaip vertybė. Skaitymo tikslas. Savarankiškas knygų pasirinkimas.

Sklandus ir perteikiantis prasmę poezijos, prozos ir dramos ištraukų skaitymas balsu.

Tekstų tipai, žanrai ir funkciniai stiliai, jų pagrindinės savybės, paskirtis ir raiška. Šaltinių (pvz., fundamentinių tautosakos leidinių) paskirtis, sandara, svarba.

Dedikacija, prakalba, autobiografija, laiškas (kaip dokumentas), jų turinys ir raiška.

Kūrinio fabula ir siužetas, veiksmo vieta ir laikas.

Žiniasklaidos paskirtis ir ypatybės. Žiniasklaidos žanrai: naujienos, reportažas, analitinis straipsnis, nuomonė, replika, interviu, reklama ir kt.

Televizijos ir radijo literatūros ir kultūros laidų specifika ir įvairovė. Tikslingas jų žiūrėjimas ar klausymasis.

Žodinis ir vaizdinis pasakojimas. Elektroninių informacijos priemonių pasakojimo formos ir stilistikos ypatybės.

Įvairūs informacijos šaltiniai ir technologijos. Informacijos paieška, atranka, šaltinių patikimumo nustatymas. Pagrįstas ir nepagrįstas požiūris.

Grožinių ir negrožinių tekstų idėjos, keliamos problemos ir intencijos, sąsajos su kontekstu, įtakos darymo būdai. Antraščių paskirtis. Išgalvotų naujienų problema.

Autoriaus individualybė. Kalbos laisvė ir jos ribos.

Skirtingų skaitymo strategijų įvaldymas.

Skaitymo strategijos. Naudojimasis įvairiais informacijos šaltiniais, reikalingos informacijos atranka, lyginimas ir vertinimas, jos tinkamumo nustatymas; teisėtas naudojimas skaitmeniniu turiniu. Skaitomo teksto komentavimas, glaustas atpasakojimas. Probleminių klausimų tekstui kėlimas; atsakymas į faktinius, probleminius ir analitinius iš teksto suformuluotus klausimus. Pagrindinės minties nustatymas iš tiesiogiai ar netiesiogiai pateiktos informacijos. Teksto turinio apibendrinimas. Kūrinio

kompozicijos schemas, didelės apimties kūrinio veikėjų genealoginio medžio ir pan. sudarymas. Veikėjo minčių, kurios atskleidžia jo charakterį, kurios skatina diskutuoti, susimąstyti, kurioms nepritaria ir pan. žymėjimas sutartiniais simboliais. Autoriaus idėjų formulavimas savais žodžiais, pagrindžiant savo teiginius teksto pavyzdžiais ir citatomis. Teksto pavertimas grafine struktūra (kūrinio veikėjų ryšių tinklas, veikėjų santykiai, priežasties ir pasekmės ryšiai ir pan.). Kūrinių lyginimo lentelių / schemų sudarymas. Skaitytojo dienoraščio rašymas; cituojamų minčių, knygų komentavimas. Savo skaitymo įgūdžių ir patirties analizė ir įvertinimas (pokalbis, esė, sąrašo sudarymas).

6.8.1.3. Rašymas ir teksto kūrimas

Sakytinės ir rašytinės kalbos vartojimo specifika. Požiūrio reiškimas žodžiu ir raštu, atsižvelgiant į adresatą ir situaciją. Rėmimasis perskaitytais ar girdėtais tekstais, pavyzdžių pateikimas, argumentų formulavimas.

Žiniasklaidos žanrai (naujienos, interviu, komentaras, anotacija ir kt.), jų paskirtis, sandara, kalbos ypatybės.

Naujienų rašymas: medžiagos ir informacijos šaltinių pasirinkimas ir atsakomybės prisiėmimas už paskelbtą informaciją. Naujienų antraštės.

Interviu rašymas: klausimų tipai; pasirengimas, klausimų uždavimas, rašymas, redagavimas ir sudarymas.

Meno kūrinio (pvz., paveikslo, spektaklio scenografijos, filmo kadro ir pan.) apibūdinimas žodžiu ir raštu, pasitelkiant pasakojimo ir samprotavimo elementus.

Kūrybiniai darbai, susiję su nagrinėjama literatūra. Literatūriniai ir kiti samprotaujamojo pobūdžio rašiniai.

Tiriamasis kalbos ar literatūros darbas. Akademinės kalbos reikalavimai. Mokslinio darbo struktūra.

Teminių darbų aplankas (*portfolio*) apie kultūros reiškinius ir asmenybes kūrybiškai naudojantis skaitmeninėmis technologijomis.

Informacinių tekstų, pateikčių, laidų, tinklaraščių, elektroninių knygų ar filmų kūrimas kūrybiškai ir atsakingai naudojantis skaitmeninėmis technologijomis.

Praktinių tekstų rengimo principai. Praktinių tekstų (gyvenimo aprašymas, motyvacinis laiškas, protokolas ir kt.) paskirtis, sandara, kalbos ypatybės.

Sakinių siejimas sudėjimo, priešinio, priežasties, laiko nuoseklumo ir vienalaikiškumo ryšiais. Sintaksinės sakinių siejimo priemonės (specialiosios siejimo konstrukcijos, siejamosios paskirties įterpiniai, anaforiniai sujungiamieji jungtukai,rieveiksmiai ir kt.).

Stilingos kalbos reikalavimai (aiškumo, sklandumo, tikslumo).

Rašymo strategijų įvaldymas.

Rašymo strategijos. Rašinio planavimas ir rašymas: idėjų rinkimas, plano rengimas; rašinio tema, pagrindinė mintis ir teksto kompozicija. Reikiamos informacijos paieška bibliotekoje ir internete, kritiškas šaltinių pasirinkimas, tinkamas rėmimasis jais ir jų nurodymas. Tekstų tobulinimas turinio, struktūros ir kalbinės raiškos aspektais atsižvelgiant į tikslą ir adresatą.

6.8.2. Lietuvių kalbos pažinimas.

6.8.2.1. Kalba kaip socialinis, kultūrinis ir istorinis reiškinys.

Kalbos ir tautos ryšys. Kalba – materialios ir dvasinės kultūros reiškėja, tautos savasties saugotoja. „Kalbų skirtingumas yra žmogaus santykio su pasauliu skirtingumas“ (A. Maceina).

Kalbos kitimas, kitų kalbų poveikis lietuvių kalbai ir kultūrai.

Dabartinė lietuvių kalbos situacija. Leksika – greitai kintanti kalbos sistemos dalis. Lietuvių kalbos tradicijos ir pokyčių dermė.

Praktinė žodynų paskirtis. *Bendrinės lietuvių kalbos žodynas* – svarbiausias kalbos norminamasis leidinys. Didysis *Lietuvių kalbos žodynas* – lietuvių pasaulėvaizdžio, kultūros ir istorijos šaltinis.

6.8.2.2. Sintaksė ir skyryba.

Vientisinio sakinio kartojimas.

Sudėtinis sakiny. Sudėtinių sakinių rūšys pagal dėmenų jungimo priemones: jungtukiniai ir bejungtukiniai sakiniai. Sudėtiniai jungtukiniai sakiniai: sujungiamieji ir prijungiamieji sakiniai.

Sudėtiniai sujungiamieji sakiniai, jų vartojimas ir skyryba.

Sudėtiniai prijungiamieji sakiniai. Prijungiamojo sakinio pagrindinis ir priklausomasis šalutinis dėmuo. Prijungiamieji jungtukai ir kiti jungiamieji žodžiai (santykiniai įvardžiai,rieveiksmiai, dalelytės). Šalutinio dėmens vieta. Šalutinių dėmenų rūšys: veiksnio ir papildinio, pažyminio, tarinio ir aplinkybių (vietos, laiko, būdo ir kiekybės, priežasties, sąlygos, nuolaidos ir tikslo) šalutiniai dėmenys ir jų vartojimas. Prijungiamieji sakiniai su keliais vienarūšiais ir nevienarūšiais šalutiniais dėmenimis. Šalutinių dėmenų laipsniai. Prijungiamųjų sakinių skyryba.

Sudėtiniai bejungtukiai sakiniai. Jų dėmenis siejanti atitinkama intonacija ir tų dėmenų prasminiai santykiai. Sudėtinių bejungtukųjų sakinių vartojimas ir jų skyryba (kablelis, kabliataškis, brūkšnys ir dvitaškis).

Mišrieji sudėtiniai sakiniai, jų dėmenų jungimo būdai ir vartojimas.

Sudėtinių sakinių sinonimika.

Aktualūs sudėtinio sakinio dėmenų ir sakinio dalių jungimo atvejai.

Tiesioginė ir netiesioginė kalba. Autoriaus žodžių vieta sakiniuose su tiesiogine kalba. Tiesioginės kalbos skyryba brūkšniais ir kabutėmis. Tiesioginės kalbos keitimas netiesiogine.

Citatų skyryba.

Žodžių tvarka sakinyje. Loginis kirtis. Inversija.

Vientisinių ir sudėtinių sakinių sintaksinio nagrinėjimo ir skyrybos įgūdžių įtvirtinimas.

6.8.3. Literatūros ir kultūros pažinimas.

Grožinė literatūra ir kiti nagrinėjami tekstai	Nagrinėjimo aspektai
<p><i>Knyga – pokalbis su kitu ir savimi</i> Tekstai apie kūrybą, knygos ir skaitymo vertę: pvz., Maironio „Poeta“, H. Radausko „Žodis“, M. Martinaičio „Kūryba“, „Nuorašai“, J. Aisčio „Katarsis“, A. Nykos-Niliūno „Gnoseologija“, A. Marčėno „Aš esu“ ar kitų poetų eilėraščiai; pasirinkta publicistika.</p>	<p>Kaip knygos veikia mūsų gyvenimą? Kaip iš knygų suprantame savo ir kito patirtį?</p>
<p><i>Kalba ir literatūra – bendruomenės tapatybės atramos</i> Martyno Mažvydo „Katekizmo“ dedikacija ir prakalbos 1–14 eilutės. Mikalojus Daukša „Prakalba į malonuji skaitytoją“ (ištraukos). Publicistika apie žmogų, tėvynę, kalbą (pasirinktina 1–2: V. Zaborskaitė „Apie kalbą“ (iš kn. „Gairės“), A. J. Greimas „Būti lietuviu“, Č. Milošas „Tėvynės ieškojimas“ (ištrauka, p. 256 (1995 m. leidimas), Vydūnas „Tėvynė ir žmogus“ (ištrauka) ar kt.).</p>	<p>Literatūra nacionalinės kultūros kontekste. Gimtosios kalbos svarba. Kokius argumentus pasitelkia M. Daukša? Asmens ir tautos, asmens ir tėvynės ryšys. M. Mažvydo asmenybė. M. Daukšos asmenybė.</p>

<p>Supažindinimas su fundamentiniais tautosakos leidiniais (Lietuvių liaudies dainynas, Lietuvių pasakojamoji tautosaka, Lietuvių patarlės ir priežodžiai).</p> <p>Pasirinktina: Antanas Maceina. Liaudies daina – tautos sielos išraiška (ištraukos); Viktorija Daujotytė. Sveikinuosi su jumis šią stebuklo valandą... (Kalba, pasakyta Lietuvių etninės kultūros draugijos suvažiavime 1999 m. lapkričio 13 d.).</p> <p>Pasirinkta liaudies daina (ir šiuolaikinės jos interpretacijos).</p> <p>Pasaka „Eglė žalčių karalienė“ (ir pasirinktos jos interpretacijos).</p> <p>Palemono mitas.</p>	<p>Lietuvių tautosaka: samprata, rūšys, žanrai, vertė.</p> <p>Publikuotų tautosakos šaltinių svarba.</p> <p>Etinė mintis tautosakoje.</p> <p>Liaudies dainų žodžio, tono ir ritmo vienovė; lyriškumo raiška.</p> <p>Mitologinės ir tautosakinės pasakos „Eglė žalčių karalienė“ variacijos.</p> <p>Lietuvių kilmės mitas, jo pagrindinės reikšmės ir idėjos. Kilmės mito svarba bendruomenės tapatybei.</p> <p>Marijos Gimbutienės asmenybė.</p>
<p><i>Tapatybės raiška literatūroje.</i> <i>Asmuo bendruomenėje.</i></p> <p>Sigitas Geda „Giesmė apie pasaulio medį“.</p> <p>Marcelijus Martinaitis „Nežinomo dailininko paveikslas“.</p> <p>Kristijonas Donelaitis „Metai“ (ištraukos: „Pavasario linksmybės“ (1-12 eilutės), „Vasaros darbai“ (1-9 eilutės), „Rudenio gėrybės“ (1-4, 12-19, 22-24 eilutės), „Žiemos rūpesčiai“ (1-14 eilutės); gandrų ir lakštingalos epizodai, Slunkiaus monologas).</p> <p>Antanas Strazdas „Strazdas“.</p> <p>Ieva Simonaitytė „Aukštųjų Šimonių likimas“.</p> <p>Žemaitė „Sutkai“.</p>	<p>Ką reiškia būti lietuviu, Lietuvos žmogumi šiandien? Kuo grindžiamas asmens ir tautos, asmens ir tėvynės ryšys?</p> <p>Tėvynės vaizdinys. Kas sieja žmogų su tėvyne: su jos gamta, istorija, protėviais, kultūra? Gyvenimo ir tėvynės paralelė.</p> <p>Lyrinio subjekto kultūrinė atmintis.</p> <p>Žemdirbiška pasaulėjauta.</p> <p>K. Donelaičio „Metai“ – pirmasis lietuvių grožinis kūrinys. K. Donelaičio asmenybė.</p> <p>Gamtos vaizdų grožis, didaktiškumas (doros ir darbštumo mokymas) ir alegoriškumas.</p> <p>Tradicinis etosas – vertybės, papročiai, principai.</p> <p>Tautinės bendruomenės tapatybė ir orumas.</p> <p>A. Strazdo eil. rinkinys „Giesmės svietiškos ir šventos“ (1814 m.) – pirmoji lietuvių poezijos knyga. Tautosakos įtaka A. Strazdo eilėraščiams.</p> <p>Asmuo bendruomenėje. Kaip bendruomenės likimas priklauso nuo jos narių apsisprendimų, įsipareigojimų, laikysenos, poelgių?</p> <p>Romano žanrinės ypatybės. Kūrinio erdvė ir laikas. Kūrinio kontekstas.</p> <p>Realistinis vaizdavimas. Vaizduojamojo pasaulio (personažų, gamtos, buities, istorinių realiųjų) tikroviškumas, įtikinamumas.</p> <p>Harmoninga gamtos galia, gamtos ir žmogaus sielos dermė. Darnios šeimos palaima. Moters vaidmuo.</p> <p>Žemaitės asmenybė. Autobiografija.</p>
<p>Ignas Šeinius „Kuprelis“.</p>	<p>Estetika ir etika. Grožio ir gėrio temos kūrinys.</p> <p>Kūrinyje teigiamos vertybės. Žmogaus atramos (gamta, tikėjimas, knygos, veikla).</p> <p>Kūrinio fabula ir siužetas.</p>

<p>Bitė Vilimaitė (1-2 pasirinktos novelės iš rinkinio „Papartynų saulė“). Vanda Juknaitė „Išsiduosi. Balsu“ (esė). Šiuolaikinė lietuvių autorių proza paaugliams (pasirinktas kūrinys).</p>	<p>Paauglio, jaunuolio paveikslas. Santykių su draugais ir šeima vaizdavimas paauglių literatūroje.</p>
<p>Pasirinktina: E. Hemingvėjus „Senis ir jūra“, O. Vaildas „Dorijano Grėjaus portretas“, E. M. Remarkas (Erich Maria Remarque) „Vakarų fronte nieko naujo“, Dž. Selindžeris „Rugiuose prie bedugnės“, H. Lee „Nežudyk strazdo giesmininko“ ar kt.</p>	<p>Egzistencinės, moralinės, socialinės, politinės problemos literatūroje. Kūrinyje teigiamos vertybės. Kontekstinė kūrinio analizė (biografinis, istorinis, kultūrinis, literatūrinis, filosofinis, egzistencinis ar politinis kontekstai).</p>
<p><i>Literatūros ir kitų menų jungtys</i> Grafinė novelė, komiksas, fotonovelė, vizualioji poezija, slemas ir kt.</p>	<p>Žodžio, vaizdo ir garso dermė (reikšmių ansamblis).</p>
<p>Savarankiško skaitymo aptarimas.</p>	<p>Kokios kūrinio vertybės man artimos? Kūrinio fabula, siužetas, problemos, jų aktualumas, sąsajos su kontekstu; kiti mokytojo ir mokinių pasirinkti aspektai.</p>
<p>Naujos literatūros teorijos sąvokos: kultūros epocha, lyginamoji analizė, interpretacija, autobiografija, poetinės kalbos daugiareikšmiškumas, lyrinis vyksmas, metras, elipsė, metonimija, parafrazė, paralelė, vidinis monologas, kūrinio fabula ir siužetas, kūrinių kontekstai (biografinis, istorinis, kultūrinis, literatūrinis, filosofinis, egzistencinis, politinis).</p>	
<p>Mokiniams pristatomi šie Lietuvos kultūros reiškiniai: pirmosios lietuviškos knygos, tautinės bendruomenės tapatybė.</p>	
<p>Mokiniai supažindinami su šiomis Lietuvos kultūros asmenybėmis: Martynas Mažvydas, Mikalojus Daukša, Kristijonas Donelaitis, Žemaitė, Marija Gimbutienė.</p>	

6.9. Lietuvių kalbos ir literatūros mokymosi turinys. 10 ir II gimnazijos klasė

6.9.1. Kalbos vartojimo ugdymas.

6.9.1.1. Kalbėjimas, klausymas ir sąveika.

Bendrinės lietuvių kalbos normų laikymasis ir viešojo bendravimo etika.

Dalijimasis informacija, patirtimi ir nuomone, atsižvelgiant į kalbėjimo situaciją ir adresatą. Pokalbis, diskusija, debatai. Argumentuotas problemų kėlimas, kultūringas svarstymas, atsakingas sprendimų priėmimas.

Dalyvavimas įvairiose komunikavimo situacijose, tinklalaidžių kūrimas ir transliavimas, pasirenkant tinkamas raiškos priemones ir kuriant teigiamus tarpusavio santykius.

Viešosios kalbos (teisminės, socialinės politinės ir kt.), jų analizė.

Argumentuotos informacinės ar įtikinimo kalbos (kalbos, literatūros ar kultūros tema) parengimas ir pasakymas pagal žanro reikalavimus.

Pranešimo iš tiriamųjų kalbos ar literatūros darbų parengimas ir pristatymas. Pristatymo situacija ir tikslai (kam, ką ir kodėl). Kalbos struktūros (chronologinė, erdvinė, teminė, priežasties ir pasekmės, palyginimo ir kontrasto).

Kalbinės raiškos pasirinkimas pagal žanro reikalavimus. Savo kalbos turtinimas leksinėmis, sintaksinėmis ir fonetinėmis stiliaus figūromis remiantis skaitoma literatūra ir sektiniais viešojo diskurso pavyzdžiais.

Klausomo ir audiovizualinio teksto turinio, raiškos, intencijos, poveikio klausytojui analizavimas, interpretavimas, vertinimas ir apibendrinimas.

Tinkamų kalbos formų pasirinkimas bendraujant elektroninėmis priemonėmis, atsižvelgiant į bendravimo tikslus, paisant bendravimo dalyvių ir situacijos (kreipimasis, sveikinimasis, pokalbio inicijavimas ir plėtojimas, kultūringas pokalbio pertraukimas, pokalbio išvengimas; telefoninis pokalbis ir pan.).

Bendravimas internetinėse pokalbių svetainėse. Lingvistinė etika, orumas. Komplimentų etika. Anonimiškumo poveikis kalbos vartojimui. Saugumas.

Kalbėjimo ir klausymo strategijų įvaldymas.

Kalbėjimo ir klausymo strategijos. Klausomos kalbos pagrindinės minties bei jos plėtojimo ir patvirtinimo nustatymas; svarbiausių teiginių užsirašymas. Klausimų uždavimas kalbėtojui; pokalbio plėtojimas atkuriant svarbiausias kalbos dalis. Žodinės diskusijos teiginių ir reikiamos informacijos žymėjimasis klausant pranešimo. Reziūmavimas to, kas buvo išgirsta. Savo klausymo ir kalbėjimo refleksija, atsižvelgiant į kitų suteiktą grįžtamąją informaciją, jos panaudojimas taikomoms strategijoms tobulinti.

6.9.1.2. Skaitymas ir teksto supratimas.

Skaitymas kaip vertybė. Skaitymo tikslas. Savarankiškas knygų pasirinkimas.

Sklandus ir perteikiantis prasmę poezijos, prozos ir dramos ištraukų skaitymas balsu.

Tekstų tipai, žanrai ir funkciniai stiliai, jų pagrindinės savybės, paskirtis ir raiška. Mokslo populiarinimo tekstų kalbos ypatybės.

Kūrinio siužeto pobūdis (tragiškas, komiškas). Grožinio teksto nuotaika. Kūrinio potekstė ir kontekstas, turinys ir jo raiška. Formaliosios teksto struktūros elementai ir jų tarpusavio ryšys.

Kūrinio veikėjų metaforiškumas, jų kultūrinis universalumas. Eilėraščio lyrinio subjekto kultūrinės atminties raiška.

Įvairūs informacijos šaltiniai ir technologijos. Informacijos paieška, atranka, šaltinių patikimumo ir teksto informacinės vertės nustatymas. Autoriaus pozicijos neutralumas / šališkumas. Pagrįstas ir nepagrįstas požiūris.

Grožinių ir negrožinių tekstų idėjos, keliamos problemos ir intencijos, sąsajos su kontekstu, įtakos darymo būdai. Tiesioginės ir paslėptos teksto poveikio priemonės. Išgalvotų naujienų problema.

Autoriaus individualybė. Kalbos laisvė ir jos ribos.

Skirtingų skaitymo strategijų įvaldymas.

Skaitymo strategijos. Naudojimasis įvairiais informacijos šaltiniais, reikalingos informacijos atranka, lyginimas, kaupimas ir vertinimas, jos tinkamumo ir patikimumo nustatymas; teisėtas naudojimas skaitmeniniu turiniu. Skaitomo teksto komentavimas, santrauka. Probleminių klausimų tekstui kėlimas; atsakymas į faktinius, probleminius ir analitinius iš teksto suformuluotus klausimus. Pagrindinės minties nustatymas iš tiesiogiai ar netiesiogiai pateiktos informacijos. Teksto turinio, pagrindinės minties ir problemos apibendrinimas. Kūrinio kompozicijos schemos, sąvokų žemėlapis ir pan. sudarymas. Autoriaus idėjų formulavimas savais žodžiais, pagrindžiant savo teiginius teksto pavyzdžiais ir citatomis. Teksto pavertimas grafine struktūra (veiksmo schemos, vaizduojamojo pasaulio elementų sąsajos ir pan.). Kūrinių lyginimo lentelių / schemų sudarymas. Skaitytojo dienoraščio rašymas; cituojamų minčių, knygų ir kultūrinių įvykių komentavimas mokyklos intranete ar (ir) internete. Savo ir / ar kitų skaitytojų skaitymo įgūdžių, poreikių, patirties analizė ir įvertinimas (pokalbis, esė, pristatymas, sąrašo sudarymas).

6.9.1.2. Rašymas ir teksto kūrimas.

Samprotavimas (žodžiu ir raštu) remiantis skaitytais ar girdėtais tekštais.

Žiniasklaidos žanrai (nuomonė, reklama, recenzija, esė ir kt.), jų paskirtis, sandara, kalbos ypatybės.

Nuomonių rašymas: savo nuomonės apie diskutuojamą problemą reiškimas, jos paaiškinimas ir pagrindimas.

Meno kūrinio (pvz., fotografijos, skulptūros, parodos ir pan.) apibūdinimas žodžiu ir raštu, pasitelkiant pasakojimo ir samprotavimo elementus.

Kūrybiniai darbai, susiję su nagrinėjama literatūra. Literatūros ir kultūros tekstų analizė, interpretavimas ir vertinimas.

Straipsnio rašymas. Reikalingos informacijos radimas, kritiškas vertinimas, atranka ir tinkamas panaudojimas. Informacijos šaltinių nurodymas.

Teminių darbų aplankas (*portfolio*) apie kultūros reiškinius ir asmenybes kūrybiškai naudojantis skaitmeninėmis technologijomis.

Informacinių tekstų, pateikčių, laidų, tinklaraščių, elektroninių knygų ar filmų kūrimas kūrybiškai ir atsakingai naudojantis skaitmeninėmis technologijomis.

Praktinių tekstų (laikaraštis, ataskaita, įgaliojimas ir kt.) paskirtis, sandara, kalbos ypatybės. Pagrindiniai raštvedybos reikalavimai.

Stilingos kalbos reikalavimai (tinkamumo, turtinumo). Leksinės, sintaksinės ir fonetinės stiliaus figūros.

Rašymo strategijų įvaldymas.

Rašymo strategijos. Tezių rašymas. Asmeniškai tinkamiausių planavimo, rašymo ir redagavimo strategijų nustatymas. Lingvistinis tekstų redagavimas. Tekstų tobulinimas ir skelbimas. Rašymo gebėjimų tobulinimo refleksija.

6.9.2. Lietuvių kalbos pažinimas.

6.9.2.1. Kalba kaip socialinis, kultūrinis ir istorinis reiškinys.

Lietuvių kalba – mus vienijanti kalba. Tautos ir valstybės kalba.

Lietuvos Respublikos Konstitucija (14 str.), Lietuvos Respublikos valstybinės lietuvių kalbos įstatymas (supažindinimas).

Valstybinės lietuvių kalbos komisijos prie Lietuvos Respublikos Seimo veikla (supažindinimas).

Kalba ir informacinės technologijos.

6.9.2.2. Kalbos kultūra.

Fonetika ir kirčiavimas. Bendrinės tarties normos (kartojimas ir įtvirtinimas).

Praktinės kirčiavimo taisyklės. Priešpaskutinio skiemens taisyklė ir jos taikymas vardažodžiui ir veiksmožodžiui. Daugiskaitos naudininko taisyklė ir jos taikymas (vietininko kirčiavimas).

Kirčiuotės ir jų požymiai. Kirčiuočių žymėjimas žodynuose. Kirčiuotės nustatymas (supažindinimas).

Kirčiuočių sąsaja su praktinėmis kirčiavimo taisyklėmis. Aktualūs kirčio atitraukimo atvejai (vienaskaitos vardininkas, išskyrus *-(i)as*, vienaskaitos įnagininkas, vienaskaitos vietininkas, daugiskaitos galininkas, daugiskaitos vietininkas).

Naudojimas kirčiavimo žodynais ir elektroninėmis kirčiuoklėmis.

Leksika. Leksikos samprata (kartojimas).

Norminiai ir nenorminiai skoliniai. Naujieji skoliniai. Jų atitikmenys. Gramatinis skolinių įforminimas. Lietuvių kalbos naujažodžių duomenynas.

Vertiniai ir vertalai. Semantizmai. Norminės ir nenorminės daugiareikšmių žodžių reikšmės.

Žodžių daryba ir rašyba. Žodžių darybos pagrindai (kartojimas).

Priešdėlinių žodžių vartojimo klaidos (nereikalingi ir netinkama reikšme (netinkami) vartojami priešdėliai, nevartotinas priešdėlis da-).

Priesagų -iškis, -ietis, -ėjas, -tojas daiktavardžiai. Norminis jų vartojimas. Būdvardžių priesagos -inis, -iškas, norminė jų daryba ir vartojimas. Būdvardžių priesagos -inis ir nusakomojo daiktavardžio kilmininko taisyklingas vartojimas.

Sudurtinių žodžių sudarymo normos. Būdingesnių klaidų taisymas.

Rašybos įtvirtinimas.

Morfologija ir rašyba. Kalbos dalys ir jų būdingiausi bruožai (kartojimas).

Giminės kategorija – derinamoji kategorija. Daiktavardžių giminės vartojimas. Būdvardžių ir būdvardiškujų žodžių giminės vartojimas. Įvardžių gimininių ir negimininių formų vartojimas. Veikiamųjų dalyvių vyriškosios ir moteriškosios giminės vartojimas.

Skaičiaus kategorija. Daiktavardžių vienaskaitos ir daugiskaitos formų vartojimas. Kiekinių dauginių skaitvardžių vartojimas su daugiskaitiniais daiktavardžiais. *Du, abu* dviskaitos naudininko ir įnagininko vartojimas.

Įvardžiuotinių ir neįvardžiuotinių formų vartojimas. Laipsnių vartojimas.

Laikų ir nuosakų vartojimas. Eigos ir įvykio veiksmo veiksmazodžių vartojimas.

Sangražinių ir nesangražinių formų vartojimas.

Dalyvių veikiamosios ir neveikiamosios rūšies vartojimas.

Prieveiksmių vartojimo klaidos.

Rašybos įtvirtinimas.

Sintaksė ir skyryba. Taisyklingas ir netaisyklingas linksnių vartojimas. Dvejetainiai linksniai.

Prielinksnių ir polinksnių vartojimas ir klaidos.

Dalyvių, padalyvių, pusdalyvių vartojimas ir klaidos.

Sakinio dalių, sakinių jungimas ir tipiškios klaidos.

Tinkama ir neteiktina žodžių tvarka.

Sintaksinių sinonimų vartojimas.

Skyrybos įtvirtinimas.

6.9.3. Literatūros ir kultūros pažinimas.

Grožinė literatūra ir kiti nagrinėjami tekstai	Nagrinėjimo aspektai
<p><i>Kultūrinė atmintis kaip civilizacijos pagrindas</i> R. Bredberis (Ray Bradbury) „451° Farenheito“.</p>	<p>Vartotojiško mąstymo pavojai. Laisvos minties ir laisvo žodžio svarba. Koks literatūros vaidmuo grumiantis su totalitarinių režimų absurdu?</p>
<p>Graikų mitai ir juos interpretuojantys lietuvių poetų eilėraščiai (pasirinktinai 3): Prometėjas ir V. Mykolaičio-Putino „Prometėjas“, Sizifas ir A. Baltakio „Sizifo akmuo“ ar K. Sajos „Sizifo akmuo“, Afroditė ir Narcizas ir H. Radausko „Afroditė ir Narcizas“, Orfėjas ir Euridikė ir J. Vaičiūnaitės „Orfėjas ir Euridikė“, Dedalas ir Ikaras ir M. Martinaičio „Ikaras ir artojas“ ar kt.</p>	<p>Mito universalumas. Graikų mitinio pasaulio modelis. Mitų herojai ir jų žygių prasmė. Kokias universalias reikšmes ir idėjas perduoda senovės graikų mitai? Personazas kaip kultūros metafora. Mito interpretacija. Lyginamoji kūrinių analizė.</p>
<p>Homeris „Iliada“ (I. 1–445, 488–530; VI. 238–529; XVI. 257–868; XVIII. 468–617; XXIV. 322–804), „Odiseja“ (I. 1–95; V. 92–224, 366–493; VI. 110–250; IX. 82–115; X. 210–309; XII. 166–259; XIII. 352–411; XXI. 51–433) – ar kitos pasirinktos giesmės. Homero „Iliadą“ ir „Odiseją“ interpretuojantys lietuvių poetų eilėraščiai (<i>pasirinktinai 2</i>): K. Bradūnas „Odisejas buvo nekantrus“, J. Vaičiūnaitė „Keturi portretai“, A. Nyka-Niliūnas „Odisejo kareivis Hado karalystėje pasakoja“, H. Radauskas „Garbė Homerui“, „Homero jaunystė“, „Lotofagų</p>	<p>Epas – tautinę bendruomenę vaizduojantis, ugdantis ir telkiantis pasakojimas, kalbos, mąstymo, vaizduotės, dorinių nuostatų lobynas. Kodėl iki šiol skaitomi Homero epai? Kokias vertybes ir idealus gina antikinio epo herojai, kaip jie supranta garbę, šlovę, kilnumą? Penelopė – ištikimybės simbolis. Epo interpretacija. Antikinių motyvų ir pasakojimų svarba kultūrai ir literatūrai. Antikinių motyvų transformacijos literatūroje.</p>

<p>šalis“, „Tėvynės vėjas“, T. Venclova „Atokvėpis užtruko neilgai...“, Alvydas Valenta. „Prierasai neegzistuojančioms „Iliados“ ir „Odisejos“ iliustracijoms“ ar kt.</p>	
<p>Sofoklis „Antigonė“. Janina Degutytė „Antigonė“. Nijolė Sadūnaitė. Kalbos teisme (ištraukos), 1975.</p>	<p>Laisvės vertė. Brandus žmogus ir jo įsipareigojimai bendruomenei, ištikimybė šeimai. Antigonės laikysena. Kalbos retorika.</p>
<p>Senasis ir Naujasis Testamentai: Pirmasis pasakojimas apie Kūrimą (Pr 1,1–31; 2, 1–4), Kainas ir Abelis (Pr 4, 1–16), Abraomo auka ir bandymas (Pr 22, 1–19), pasakojimas apie Babelio bokštą (Pr 11), Ekleziastas, Giesmių giesmė (ištraukos), Dovydo psalmės: Kūrėjo didybė ir žmogaus orumas Ps 8, Tremtinio malda Ps 42; Kalno pamokslas (Mt 5, 38-48), Palyginimas apie talentus (Mt 25, 14–30), Sūnaus palaidūno palyginimas (Lk 15, 11–32), Himnas meilei (1 Kor 13).</p> <p>Lietuvių poezija, proza, esė bibliniais motyvais (2–3 eilėraščiai, vienas prozos arba eseistinis kūrinys): Partizanų maldos. A. Miškinis „Psalmės“ („Pasaulis be Dievo“, „Rūpintojėlis“ ir kt.). B. Brazdžionis „Iš Tavo rankos“; B. Krivickas „Dovydas prieš Galijotą“; K. Bradūnas Iš ciklo „Krikšto vanduo Joninių naktį“, „Malimo malda“. S. Geda „Iš Testamento I“, „Iš Testamento II“. Antanas Vaičiulaitis „Apaštalų iškeliavimas“, Icchokas Meras „Kaip užaugo alyvmedis“, „Kartus rūgštynių skonis“, Vytautas Mačernis „Susigalvojimas“, „Laiškas Kristui“, Justinas Marcinkevičius „Liepsnojantis krūmas“, Donaldas Kajokas „Apie palaidūną ir paklydėlį“, Sigitas Parulskis „Aukojimas“, „Oda kailiadirbiui“,</p>	<p>Biblija kaip literatūros ir kultūros tekstas: jos svarba Europos tapatybei. Kokias naujas idėjas ir vertybes Antikos pasaulyje išskėlė krikščionybė? Kuo svarbi Biblijos išmintis šių dienų žmogui, šiuolaikinei visuomenei? Krikščioniškoji meilės samprata. Asmens nelygstama vertė. Žmonių lygybės ir laisvės idėjos. Auka ir aukojimasis. Biblinio pasakojimo savitumas: teksto daugiaprasmiškumas (alegorija, parabolė, simbolis, metafora). Svarbiausi Biblijos simboliai, simbolinės figūros ir jų reikšmės. Sakralumo patyrimas. Senojo ir Naujojo Testamentų vaizdinių, herojų ir siužetų interpretacijos ir transformacijos literatūroje. Lyginamoji kūrinių analizė.</p>

<p><i>Viduramžių raštija Lietuvoje ir literatūra Europoje</i></p> <p>Lietuvos didžiojo kunigaikščio Gedimino laiškas Vakarų Europos krikščionims, rašytas Vilniuje 1323-ųjų sausio 25 dieną.</p> <p>Kazys Bradūnas „Pokalbiai su karaliumi“ (pasirinktas pokalbis).</p>	<p>Lietuvos valdovų laišakai – senosios lietuvių kultūros dokumentai.</p> <p>Gediminas – pirmasis Lietuvos įvaizdžio kūrėjas. Gedimino laiško turinys ir stilius.</p> <p>K. Bradūno asmenybė.</p>
<p>Herojinis epas (<i>pasirinktina</i>): „Rolando giesmė“ (ištraukos), „Nibelungų giesmė“ (ištraukos); Egilio saga (ištrauka apie kuršius), „Lačplėsis“ (ištrauka).</p>	<p>Viduramžių pasaulis, herojai ir idealai. Kuo savita Viduramžių kultūra?</p>
<p>Dantė „Dieviškoji Komedija“ (ištraukos).</p> <p>Riterinis romanas (<i>supažindinimas</i>).</p>	<p>Santykis su Antika: Vergilijaus paveikslas. Beatričės paveikslas.</p> <p>Poetinės vaizduotės ir pažinimo galios.</p> <p>Riteris ir riteriškumas, riterinių romanų herojai, siužetai literatūroje ir mene.</p>
<p>M. de Servantesas „Don Kichotas“ (ištraukos) ir jį interpretuojantis lietuvių autorių kūrinys (V. Mačernis „Don Quijote“, „Zancho Panza“, „Don Kichoto ir Sančo Pansa pokalbis“, J. Vaičiūnaitė „Lyg pėsčias karžygys“, T. Venclova „Hidalgo“, J. Degutyte „Don Kichotai“, Algirdas Julius Greimas „Servantesas ir jo Don Kichotas“ (ištraukos).</p>	<p>Riteris pakitusiame pasaulyje: Don Kichoto paveikslas reikšmės. Parodija, komizmas, tragizmas.</p> <p>Kokie riterių principai ir idealai itin aktualūs dabarties visuomenei?</p>
<p><i>Egzistencinė problematika XX–XXI a. literatūroje</i></p> <p>Jonas Biliūnas „Ubagas“ ir dar vienas pasirinktas kūrinys (J. Grušas „Meilė, džiazas ir velnias“, A. Šlepikas „Mano vardas – Marytė“, V. Goldingas „Musių valdovas“, I. Meras „Lygiosios trunks akimirka“, Dž. Orvelas „Gyvulių ūkis“ ar kt.).</p>	<p>Moralinės kolizijos, asmens pasirinkimo laisvė ir elgesio motyvai.</p> <p>Kaip išsaugoti humanizmo idealus brutaliame pasaulyje?</p>
<p><i>Tradicijos ir modernumo dermė</i></p> <p>K. Ostrauskas „Sūnaus palaidūno sugrįžimas“.</p> <p>Kazys Binkis „Utos“, „Šimtas pavasarių“ (1-2 pasirinkti eilėraščiai).</p> <p>Šiuolaikinė poezija (pasirinkti eilėraščiai).</p>	<p>Žaidimas kultūros ženklais (motyvais, siužetais) ir kuriamos prasmės.</p> <p>Jaunystės džiaugsmas, poetinis polėkis K. Binkio poezijoje.</p> <p>Šiuolaikinio žmogaus jausena ir patirtys, žvilgsnis į pasaulį.</p>
<p>Savarankiško skaitymo aptarimas.</p>	<p>Kokius klausimus apie žmogų man kelia literatūra? Kokias knygas rekomenduočiau kitam? Kūrinio meniškumas, idėjų raiška, intertekstualumas ir kiti mokytojo ir mokinių pasirinkti aspektai.</p>

Naujos literatūros teorijos sąvokos: kultūros epocha, antika, herojinis epas, strofa, choras, scena, klasikinė literatūra, Biblija, parabolė, psalmė, sentencija, archetipas, aliuzija, stilizacija, motyvas, parodija; retorinės figūros; kontekstinė kūrinio analizė.

Mokiniam pristatomi šie Lietuvos kultūros reiškiniai: antikos kultūros ženklai, bibliniai motyvai, kultūrinė atmintis.

Mokiniai supažindinami su šiomis Lietuvos kultūros asmenybėmis: Kazys Bradūnas, Bronius Krivickas, Nijolė Sadūnaitė.

6.10. Pasirenkamieji moduliai. 5–10 ir I–II gimnazijos klasės

Tai gilinamieji moduliai, skirti mokiniams iš mokyklų tautinės bendrijos mokomąja kalba ir tiems, kurie stokoja nurodytų gebėjimų.

Tikslas – stiprinti lietuvių kalbos rašybos įgūdžius, teksto supratimo gebėjimų ugdymą, lavinti sakytinę kalbą, plėsti žodyną.

6.10.1. Lietuvių kalbos ugdymo moduliai 5–6 klasėms.

Stiprinami pasiekimai:

A.3.3.3. Kalba girdimai, taria aiškiai, taisyklingai, tinkamai intonuoja <...>.

A.3.4.3. Turtina savo kalbą naujais žodžiais, frazėmis ir posakiais (vaizdingais veiksmažodžiais, frazeologizmais, palyginimais ir kt.) ir tinkamai juos vartoja.

C.3.4.3. Rašo laikydamasis 5–6 klasių turinio apimtimi numatytų gramatikos, leksikos, rašybos ir skyrybos (privalomų) taisyklių. <...>

D.1.3.3. Taiko 5–6 klasių programoje numatytas fonetikos žinias, taisyklingai vartodamas kalbą.

D.2.1.3. Taiko 5–6 klasių programoje numatytas morfologijos žinias, taisyklingai vartodamas kalbą; žodžiu ir raštu atlieka nagrinėjamų kalbos dalių morfologinę analizę.

D.2.3.3. Taiko 5–6 klasių programoje numatytas žodžių darybos žinias; žodžiu ir raštu atlieka morfeminę ir darybinę žodžių analizę; tikslina, grynina savo žodyną, plečia jį giminiškų žodžių grupėmis.

Kalbos ugdymo turinys

5 klasei	6 klasei
<p>1. Tekstų skaitymas ir suvokimas, žodyno turtinimas. Sklandus, sąmoningas įvairių stilių ir žanrų tekstų (grožinių ir negrožinių; pasakų, interviu, laiškų, straipsnių ir kt.) skaitymas. Sinonimai ir antonimai. Palyginimai. Frazeologizmai.</p> <p>2. Fonetika ir rašyba. Ilgųjų ir trumpųjų balsių i- y, u-ū tarimas ir rašyba. Balsių ir dvibalsių e-ė-ie, o-uo tarimas ir rašyba.</p> <p>3. Reikšminės žodžio dalys: šaknis, galūnė, priešdėlis, priesaga. Sudėtingesni rašybos atvejai. Nosinės raidės žodžių šaknyje.</p> <p>4. Daiktavardžio ir būdvardžio linksniavimas. Dažniausiai vartojamų linksnių rašyba. Veiksmažodžių valdomi linksniai. Taisyklingas dažniausių linksnių vartojimas. Vienaskaitos galininko ir vietininko, daugiskaitos vardininko, kilmininko ir vietininko galūnių rašyba, veiksmažodžių esamojo ir būtojo kartinio laiko galūnių rašyba. Taisyklingas dažniausių prielinksninių konstrukcijų vartojimas.</p> <p>5. Netaisyklingųjų veiksmažodžių pagrindinės formos, asmenavimas. Vaizdingi veiksmažodžiai.</p>	<p>1. Tekstų skaitymas ir suvokimas, žodyno turtinimas. Sklandus, sąmoningas įvairių stilių ir žanrų tekstų (grožinių ir negrožinių; pasakų, interviu, laiškų, straipsnių ir kt.) skaitymas. Atsakinėjimas į klausimus, klausimų, interviu kūrimas.</p> <p>2. Linksniuojamųjų kalbos dalių kartojimas. Įvardžiutinių būdvardžių ir skaitvardžių daryba, linksniavimas, rašyba ir vartojimas.</p> <p>3. Sangražiniai ir netaisyklingieji veiksmažodžiai. Pagrindinės formos, asmenavimas, rašyba, vartojimas. Nosinių balsių rašymas veiksmažodžių šaknyse.</p> <p>4. Kūrybiniai darbai - rašiniai, laiškai, interviu, atvirukai ir kt.</p> <p>5. Svarbiausios gramatikos, rašybos ir skyrybos taisyklės.</p>

6.10.2. Lietuvių kalbos ugdymo moduliai 7–8 klasėms.

Stiprinami pasiekimai:

A.3.3.3. Kalba aiškiai, adresatui tinkamu tempu, taisyklinga bendrine lietuvių kalba;<...>.

A.3.4.3. Turtina savo kalbą naujomis kalbinės raiškos priemonėmis (palyginimais, citatomis, metaforomis, metonimijomis ir kt.) ir tinkamai jas vartoja.

B.4.2.3. Taiko atidaus skaitymo strategijas. Kelia tekstui esminius klausimus (kodėl, kaip?..); atsako į faktinius ir analitinius iš teksto suformuluotus klausimus, apibendrina, perfrazuoja teksto mintis savais žodžiais, nurodo teksto temą, pagrindinę mintį, suformuluoja problemą; pagrįsdamas savo teiginius naudojami teksto pavyzdžiais ir citatomis.

C.3.4.3. Rašo laikydamasis 5–8 klasių turinio apimtimi numatytų gramatikos, leksikos, rašybos ir skyrybos (privalomų) taisyklių. <...>

D.1.3.3. Taiko 5–8 klasių programoje numatytas fonetikos žinias, taisyklingai vartodamas kalbą.

D.2.1.3. Taiko 5–8 klasių programoje numatytas morfologijos žinias, taisyklingai vartodamas kalbą; žodžiu ir raštu atlieka nagrinėjamų kalbos dalių morfologinę analizę.

Kalbos ugdymo turinys

7 klasei	8 klasei
<p>1. Sakytinės kalbos ir teksto supratimo ugdymas, žodyno turtinimas. Publicistinių tekstų apie keliones, rašytojų ir kultūros asmenybių biografijų, dienoraščių skaitymas ir aptarimas.</p> <p>2. Pagrindinių ir išvestinių veiksmažodžių formų bei neasmenuojamųjų veiksmažodžių formų darybos, rašybos ir vartojimo įtvirtinimas.</p> <p>3. Skaitymo teksto supratimo gebėjimų ugdymas: tekstų suvokimo užduotys.</p>	<p>1. Sakytinės kalbos lavinimas, žodyno turtinimas. Publicistinių tekstų apie XX–XXI a. Lietuvos rašytojus ir kultūros asmenybes skaitymas ir aptarimas.</p> <p>2. Fonetika ir rašyba: balsių i, y, u, ū rašybos veiksmažodžių šaknyse kartojimas ir įtvirtinimas.</p> <p>3. Skaitymo teksto supratimo gebėjimų ugdymas: tekstų suvokimo užduotys.</p>

6.10.3. Lietuvių kalbos ugdymo moduliai 9–10 ir I–II gimnazijos klasėms

Stiprinami pasiekimai:

A.2.1.3. Pagal žanro reikalavimus parengia ir pasako argumentuotą informacinę kalbą <...>.

A.3.4.3. Remdamasis skaitoma literatūra ir sektiniais viešojo diskurso pavyzdžiais turtina savo kalbą leksinėmis, sintaksinėmis ir fonetinėmis stiliaus figūromis ir tinkamai juos vartoja.

B.4.2.3. Kelia tekstui probleminius klausimus; atsako į faktinius, probleminius ir analitinius iš teksto suformuluotus klausimus, savais žodžiais suformuluoja autoriaus idėjas; pagrįsdamas savo teiginius naudojami teksto pavyzdžiais ir citatomis. Nustato pagrindinę mintį iš tiesiogiai ar netiesiogiai pateiktos informacijos.

C.3.4.3. Rašo laikydamasis 5–10 ir I–II gimnazijos klasių turinio apimtimi numatytų gramatikos, leksikos, rašybos ir skyrybos (privalomų) taisyklių. <...>.

D.1.3.3. Taiko 5–10 ir I–II gimnazijos klasių programoje numatytas fonetikos žinias, taisyklingai ir atsakingai vartodamas kalbą.

D.2.1.3. Taiko 5–10 ir I–II gimnazijos klasių programoje numatytas morfologijos žinias, taisyklingai ir atsakingai vartodamas kalbą.

D.2.3.3. Taiko 5–10 ir I–II gimnazijos klasių programoje numatytas žodžių darybos žinias, tikslina, grynina ir plečia savo žodyną, tikslingai analizuodamas grožinių ir negrožinių tekstų kalbą.

Kalbos ugdymo turinys

9 ir I gimnazijos klasei	10 ir II gimnazijos klasei
--------------------------	----------------------------

<ol style="list-style-type: none"> 1. Žodyno plėtimas skaitant publicistinius tekstus apie Lietuvos geografiją. 2. Fonetika ir rašyba: mišriųjų dvigarsių su i, u tarimo ir rašybos įtvirtinimas, minkštųjų ir kietųjų priebalsių rašybos įtvirtinimas. 3. Žodžių sandara ir rašyba: nosinių raidžių rašybos ir tarimo žodžių šaknyje įtvirtinimas. 4. Dalyvinių formų rašyba ir vartojimas. 5. Sakomos kalbos, diskutuojama ekologijos, aplinkosaugos ir kitomis jaunimui aktualiomis temomis.	<ol style="list-style-type: none"> 1. Žodyno plėtimas skaitant publicistinius tekstus apie Lietuvos istoriją. 2. Fonetika ir rašyba: ilgųjų ir trumpųjų balsių tarimo ir rašybos įtvirtinimas, supanašėjusių priebalsių rašybos įtvirtinimas. 3. Žodžių sandara ir rašyba: trumpųjų ir ilgųjų balsių kaitos, tarimo ir rašybos įtvirtinimas. 4. Įvardžiutinių formų daryba ir rašyba. 5. Sakomos kalbos, diskutuojama visuomenės ir šeimos santykių temomis.
--	---

6.11. Lietuvių kalbos ir literatūros mokymosi turinys. III gimnazijos klasė

6.11.1. Kalbos vartojimo ugdymas.

6.11.1.1. Kalbėjimas, klausymas ir sąveika.

Pagrindinės bendravimo etikos normos. Diskusija.

Klausomo ar skaitomo meninio, publicistinio ar kt. teksto turinio, *įtaigumo, argumentų kokybės*⁸, santykio su adresatu analizė ir interpretacija. Informacijos apibendrinimas.

Komunikacinės situacijos kūrimas. Empatijos svarba ir raiška. Argumentuota prieštaravimo ir kritikos raiška. *Draminis monologas – pokalbio su priešininku iliuzija*.

Nežinomų tekstų visuomenės gyvenimo, kalbos, literatūros (kultūros) tema analizė.

Komunikavimo situacija ir adresatas. *Sakytinio teksto pritaikymas įsivaizduojamoms ar tikroms komunikavimo situacijoms ir įvairiems adresatams*.

Pokalbio plėtojimas. *Nuomonių, vaizdinės medžiagos, klausimų interpretavimas*.

Viešųjų kalbų rūšys; jų struktūra. *Informacinis, apeliacinis, emocinis kalbėjimas*. Retorinė viešosios kalbos analizė, jos pagrindiniai aspektai.

Informacinės ar *įtikinimo* kalbos visuomenės gyvenimo, kalbos, literatūros (kultūros) tema rengimas ir sakymas. Teiginių ir *problemų* formulavimas. Argumentai, jų svarumas ir tinkamumas.

Informacinio pranešimo apie literatūros laidas, renginius, knygas ir pan. rengimas ir pristatymas. Informacijos analizė, kritiškas vertinimas, interpretavimas ir *aktualizavimas*.

Kalbos struktūros (teminė, priežasties ir pasekmės, *palyginimo ir kontrasto*).

Kalbinė raiška ir kalbos kompozicijos principai (nuoseklumo, augimo, *organiškumo, funkcionalumo*).

6.11.1.2. Skaitymas ir teksto supratimas.

Skaitymas kaip vertybė. Prasmės perteikimas raiškiai skaitant poeziją, esė, prozos, dramos tekstus.

Subjektyvus santykis su skaitoma knyga, jos *vertinimas platesniame kultūriniame kontekste*, lyginimas su kitomis skaitytomis knygomis. Diskusija apie perskaitytas knygas. Skaitytojo dienoraštis.

Bendri ir specializuoti lietuvių kalbos ir literatūros šaltiniai ir naujausios technologijos.

Reikalingos informacijos atranka, lyginimas *ir vertinimas įvairiais aspektais*, jos tinkamumo ir patikimumo nustatymas. Teisėtas naudojimas skaitmeniniu turiniu. Teksto ir vaizdo įtaigumas.

Grožinių ir negrožinių tekstų idėjos ir intencijos. Negrožinio teksto tematika, pagrindinė(-ės) mintis(-ys), *problemos, turinio prasmė*.

Prozos, poezijos, dramos žanrinės ypatybės ir veiksmo plėtotės, vyksmo, konfliktų modeliai.

Kūrinio veikėjų charakterio raida, elgesio priežastys ir motyvai; veikėjo vaidmuo kūrinyje.

Kūrinio turinio ir raiškos dermė. *Kūrinio literatūrinis ir kultūrinis kontekstas*. Potekstės ir konteksto ryšys, *interpretacijos galimybės*. *Skirtingų žanrų kūriniai ta pačia tema, problemų ir idėjų raiška*.

6.11.1.3. Rašymas ir teksto kūrimas.

Naudojimas skaitmeninėmis technologijomis.

Žiniasklaidos paskirtis ir žanrų įvairovė (recenzija, reportažas, *apybraiža* ir kt.), jų sandara, turinys ir raiškos ypatybės; aktualių tekstų rašymas.

Samprotaujamojo pobūdžio tekstų kūrimas remiantis nagrinėjama literatūros ir kultūros tektais. Temos plėtojimo nuoseklumas ir kryptingumas.

Su nagrinėjama literatūra susiję kūrybiniai darbai.

Literatūros kūrinių vizualizacijos (teatro pastatymai, kino ekranizacija, tapybos darbai, iliustracijos ir kt.), jų analizė *ir lyginimas*.

Tiriamieji kalbos darbai.

Asmeniškai tinkamų rašymo strategijų taikymas. Teksto redagavimas rišlumo, vientisumo ir raiškos požiūriu.

6.11.2. Lietuvių kalbos pažinimas.

⁸ Kursyvu pažymėta tai, kas skiriama tik išplėstiniam kursui.

Tautos kalba kaip savita pasaulio sampratos sistema, kultūros dalis. Lietuvių kalbos sąsajos su tautos istorija. Seniausi rašytiniai lietuvių kalbos šaltiniai (M. Mažvydas, J. Bretkūnas, M. Daukša ir kt.). *Pagrindiniai lietuvių kalbos tyrėjų ir ugdytojų darbai, jų reikšmė* (D. Kleinas, A. Šleicheris, K. Sirvydas, J. Jablonskis, K. Būga, Pr. Skardžius, J. Balčikonis; Z. Zinkevičius, A. Rosinas, A. Girdenis, E. Jakaitienė, A. Paulauskienė, V. Labutis, A. Pakerys ir kt.).

Kalbos istorija ir leksika. K. Sirvydas „*Trijų kalbų žodynas*“ (susipažinimas su pirmuoju lietuvių kalbos žodynu). Didžiojo „Lietuvių kalbos žodyno“ vertė (leksikografiniai straipsniai, etnolingvistinė medžiaga ir kt.).

Kalbos tema poezijoje

Taisyklingo ir atsakingo kalbos vartojimo svarba. Kalbos sklandumas, aiškumas, turtingumas.

Tekstų tipai, funkciniai stiliai ir žanrai. Teksto paskirtis, adresatas ir raiška. Publicistiniai, moksliniai, dalykiniai, kanceliariniai tekstai, jų kalbinės raiškos ypatumai. Raštvedybos reikalavimai. Elektroniniai tekstai. *Informacijos priemonių raiškos ypatybės*. Neverbaliniai tekstai.

Grožinis stilius. Teksto intertekstualumas. Stilizacija grožiniuose kūriniuose. Grožinių ir negrožinių tekstų kalbos analizė.

Samprotavimas, jo pagrindiniai žanrai (esė, probleminis, *poleminis* straipsnis). Argumentacija. Tezė ir įrodymas. Argumentas. Argumentų rūšys. Retorinė argumentacija. Pasakojimas ir pavyzdys kaip retorinės priemonės teiginiui pagrįsti. Samprotavimas pagal analogiją. Parabolė kaip vaizdavimo būdas. Parabolių analizė.

Teksto logikos pagrindai. Sąvoka, jos turinys ir apimtis. Sąvokų santykiai. Sąvokos apibrėžimas (klasė, rūšis, esminės ypatybės). Sąvokos apibrėžimo dalys kaip teksto struktūros dalys.

Minties raiškos ir teksto komponavimo figūros. Anafora. Įrėminimas. Sinonimija. Korekcija. Laipsniavimas. Elipsė. Antitezė. Išvardijimas. Inversija. Perifrazė. Užuomina.

Teksto rišlumas. Sakinių siejimas pagal prasmę ir formą. Leksinės ir gramatinės sakinių siejimo priemonės. *Artimasis siejimas. Distancinis siejimas*. Sakinių siejimas priežasties, sąlygos, nuolaidos, lyginimo (kontrasto, panašumo) ir kt. ryšiais. Informacijos šaltinį reiškiantis sakinių siejimas. Abejotimo, įsitikinimo, akcentavimo raiška. Sentencijų, patarlių, frazeologizmų, literatūrinių citatų vartojimas.

Mokslinio darbo struktūra (tikslas, hipotezė, šaltiniai, metodika, medžiagos atranka, analizė, rezultatų apibendrinimas ir pristatymas). Akademinės kalbos reikalavimai. Elektroniniai žodynai, žinynai, duomenų bazės, *jų naudojimas tiriamiesiems kalbos darbams*.

Įgytų fonetikos ir kirčiavimo, morfologijos ir sintaksės, leksikos ir žodžių darybos žinių taikymas, savo žodyno tikslinimas, gryninimas ir turtinimas.

Sakomosios ir rašomosios kalbos taisyklingo vartojimo įtvirtinimas.

6.11.3. Literatūros ir kultūros pažinimas.

6.11.3.1. Bendrasis kursas

Pagrindiniai reiškiniai ir idėjos. Privalomi autoriai	Rekomenduojami pasirinkti konteksto autoriai	Siūlomi nagrinėjimo aspektai
<p>Renesansas. Tautinės raštijos pradžia, jos idealai.</p> <p>Jonas Radvanas, „Radviliada“: I d. 641–349, 359–362 (Mūsajo patarimai); III d. 87–103, 115–123, 149–168 (Radvilo Rudojo skydas); III d. 246–274, 289–293 (Radvilo Rudojo sapnas: susitikimas su Vytautu Didžiuoju); IV d. 381–400 (Radvila Rudasis mirties patalpa); IV d. 542–548 (Gyvenimo įvertinimas) ar kitos eilutės.</p>	<p>A. Kulvietis „Tikėjimo išpažinimas“.</p> <p>V. Šekspyras (W. Shakespeare) „Hamletas“.</p>	<p>Asmens ir gyvenimo vertės iškėlimas.</p> <p>Laisvės, tėvynės meilės ir tiesos vertybės.</p> <p>Epinės poemos herojus: herojinė savimonė.</p> <p>Antikos įtaka Renesanso literatūrai.</p> <p><i>Lietuvos kultūrą reprezentuojančios asmenybės:</i> Abraomas Kulvietis; Radvilos.</p>
<p>Barokas. Žmogaus ir pasaulio prieštarumas.</p> <p>M. K. Sarbievijus. Lyrika (1–2 pasirinkti eilėraščiai).</p>	<p>K. Sirvydas „Punktai sakymų“ (ištraukos).</p>	<p>Gyvenimas Dievo ir mirties akivaizdoje (<i>memento mori</i>).</p> <p>Stojiška asmenybės laikysena.</p> <p>Barokinio teksto vaizdingumas: alegorija, kontrastų dermė.</p> <p><i>Lietuvos kultūrą reprezentuojančios asmenybės:</i> Motiejus Kazimieras Sarbievijus, Konstantinas Sirvydas.</p>
<p>Apšvieta. Tikėjimas proto ir ugdymo galia. Tautos išlikimo idėja.</p> <p>K. Donelaitis „Metai“.</p>	<p>J. V. Gėtė (Goethe) „Faustas“ (I dalis, II dalies pabaiga).</p>	<p>Harmoningo ir vieningo pasaulio kūrimas.</p> <p>Tautinės bendruomenės ugdymas Prūsų Lietuvoje.</p> <p>„Metai“ – lietuviškas šedevras Europos kultūroje.</p> <p>Žemdirbio pasaulėžiūra ir gyvenimo vertė.</p> <p>„Metų“ meninės kalbos savitumas.</p> <p><i>Lietuvos kultūrą reprezentuojanti asmenybė:</i> Kristijonas Donelaitis.</p>
<p>XIX a. literatūra. Romantizmas. Poeto ir kūrybos galios išaukštinimas.</p>	<p>A. Mickevičius „Ponas Tadas“ (I kn. 1–40 eil.).</p>	<p>Jausmo išaukštinimas.</p>

<p>A. Mickevičius. Pasirinkti eilėraščiai.</p> <p>A. Baranauskas „Anykščių šilelis“.</p> <p>Maironis. Pasirinkti eilėraščiai.</p>		<p>Asmens vienišumo ir meilės patirtys.</p> <p>Žmogaus ir gamtos ryšys.</p> <p>Asmens ir tautos istorinio likimo suvokimas.</p> <p>Asmens laisvė, tautinis apsisprendimas, pareiga visuomenei.</p>
<p>XIX a. literatūra. Realizmas. Asmens ir visuomenės gyvenimo vaizdavimas.</p> <p>V. Kudirka „Varpas“, „Labora!“ ar kt.</p> <p>Žemaitė „Marti“.</p>	<p>V. Kudirka „Iš mano atsiminimų keletas žodelių“, „Lietuvos tilto atsiminimai“.</p>	<p>Pozityvistinis darbas visuomenei.</p> <p>Jauno žmogaus įsipareigojimai.</p> <p>Moters ir vyro vaidmenys bendruomenėje.</p> <p><i>Lietuvos kultūrą reprezentuojančios asmenybės:</i> Adomas Mickevičius, Antanas Baranauskas, Vincas Kudirka, Maironis, Žemaitė.</p>
<p>XX a. pradžios literatūra. Psichologinis realizmas. Neoromantizmas. Atjautos ir pasiaukojimo idėjos.</p> <p>J. Biliūnas „Liūdna pasaka“, pasirinkti apsakymai.</p> <p>J. Tumas-Vaižgantas „Dėdės ir dėdienės“.</p> <p>V. Krėvė „Skirgaila“.</p>	<p>A. Čechovas „Žmogus futliare ar kitas kūrinys“.</p>	<p>Psichologiniai veikėjų paveikslai.</p> <p>Žmogaus ir tautos likimas.</p> <p>Pasakojimo lyrizmas. Potekstė, meninė detalė.</p> <p>Modernioji tragedija. Tragiškasis herojus.</p> <p>Humanistinė pasaulėjauta.</p> <p><i>Lietuvos kultūrą reprezentuojančios asmenybės:</i> Jonas Biliūnas, Juozas Tumas-Vaižgantas, Vincas Krėvė.</p>

6.11.3.2. Išplėstinis kursas

Pagrindiniai reiškiniai ir idėjos. Privalomi autoriai	Rekomenduojami pasirinkti konteksto autoriai	Siūlomi nagrinėjimo aspektai
<p>Renesansas. Renesansas ir reformacija Europoje ir Lietuvos Didžiojoje Kunigaikštystėje. Tautinės raštijos pradžia, jos idealai.</p> <p>Jonas Radvanas, „Radviliada“: I d. 31–96 (Radvilos Rudojo tėvynė); I d. 641–349, 359–362 (Mūsajo patarimai); III d. 87–103, 115–123, 149–168 (Radvilo Rudojo skydas); III d. 246–274, 289–293 (Radvilo Rudojo sapnas: susitikimas su Vytautu Didžiuoju); IV d. 381–400, 414–426 (Radvila Rudasis mirties patale); IV d. 533–548 (Gyvenimo įvertinimas) ar kitos eilutės.</p>	<p>A. Kulvietis „Tikėjimo išpažinimas“.</p> <p>M. Husovianas „Giesmė apie stumbro išvaizdą, žiaurumą ir medžioklę“ (eil. 245–386, 655–826).</p> <p>V. Šekspyras (W. Shakespeare). Sonetai (1, 5, 24, 65, 116, 132, 154 ar kt.), „Hamletas“.</p>	<p>Asmens ir gyvenimo vertės iškėlimas.</p> <p>Laisvės, tėvynės meilės ir tiesos vertybės.</p> <p>Istorinis pasakojimas: tautos ir valstybės kilmės mitai.</p> <p>Epinės poemos herojus: herojinė savimonė.</p> <p>Antikos įtaka Renesanso literatūrai.</p> <p><i>Lietuvos kultūrą reprezentuojančios asmenybės:</i> Abraomas Kulvietis; Radvilos.</p>
<p>Barokas. Klasicizmo samprata. Žmogaus ir pasaulio prieštarumas. Jėzuitai Lietuvoje: rūpinimasis valstybės kultūra.</p> <p>M. K. Sarbievijus. Lyrika (pasirinkti eilėraščiai).</p>	<p>K. Sirvydas „Punktai sakymų“ (ištraukos).</p> <p>M. Pacas. Testamentas.</p> <p>Moljeras. Pasirinkta komedija.</p>	<p>Gyvenimas Dievo ir mirties akivaizdoje (<i>memento mori</i>).</p> <p>Biblijos aktualizavimas.</p> <p>Stojiška asmenybės laikysena.</p> <p>Barokinio teksto vaizdingumas: alegorija, kontrastų dermė.</p> <p>Gyvenimo-teatro ir gyvenimo-sapno metaforos.</p> <p><i>Lietuvos kultūrą reprezentuojančios asmenybės:</i> Motiejus Kazimieras Sarbievijus, Konstantinas Sirvydas, Mykolas Pacas ir kt.</p>

<p>Apšvieta. Tikėjimas proto ir ugdymo galia. Siekis pertvarkyti tikrovę. Tautos išlikimo idėja.</p> <p>K. Donelaitis „Metai“.</p>	<p>M. P. Karpavičius. Rinktiniai pamokslai („Pamokslas apie Dievui ir tėvynei naudingo jaunimo auklėjimą“).</p> <p>J. V. Gėtė (Goethe) „Faustas“ (I dalis, II dalies pabaiga).</p> <p>I. Kantas „Atsakymas į klausimą „Kas yra švietimas?“</p>	<p>Harmoningo ir vieningo pasaulio kūrimas.</p> <p>Tautinės bendruomenės ugdymas Prūsų Lietuvoje.</p> <p>„Metai“ – lietuviškas šedevras Europos kultūroje.</p> <p>Žemdirbio pasaulėžiūra ir gyvenimo vertė.</p> <p>„Metų“ meninės kalbos savitumas.</p> <p><i>Tarptekstinės jungtys:</i> Salomėja Nėris „Donelaitis“, H. Radauskas „Metai“, M. Martinaitis „Dėkojimas už Donelaičio „Metus“, Just. Marcinkevičius „Donelaitis“ ar kt.</p> <p><i>Epochą reprezentuojančios asmenybės:</i> Kristijonas Donelaitis, Liudvikas Rėza.</p>
<p>XIX a. literatūra. Romantizmas. Poeto ir kūrybos galios išaukštinimas.</p> <p>A. Mickevičius. Pasirinkti eilėraščiai, poema „Ponas Tadas“ (I kn. 1–40 eil.).</p> <p>A. Baranauskas „Anykščių šilelis“.</p> <p>Maironis „Pavasario balsai“.</p>	<p>S. Daukantas „Būdas senovės lietuvių, kalnėnų ir žemaičių“ (fragmentai).</p> <p>S. Stanevičius. Odė „Šlovė žemaičių“.</p> <p>A. Baranauskas. Dienoraštis.</p> <p>F. Šileris (F. Schiller). Odė „Džiaugsmui“. Laiškai apie estetinį žmogaus ugdymą (2, 6, 25, 26 ar kt.).</p>	<p>Jausmo išaukštinimas.</p> <p>Asmens vienišumo ir meilės patirtys.</p> <p>Žmogaus ir gamtos ryšys.</p> <p>Asmens ir tautos istorinio likimo suvokimas.</p> <p>Asmens laisvė, tautinis apsisprendimas, pareiga visuomenei.</p> <p>Individuali lyrikos kalba.</p> <p>Tautinės tapatybės sampratos: Adomas Mickevičius, Antanas Baranauskas, Maironis.</p> <p><i>Tarptekstinės jungtys:</i> Just. Marcinkevičius „Daukantas“, A. Marčėnas „Plikledis Katedros aikštėje“, S. Geda „Antano Baranausko diagnozė“, S. Geda „Maironio mirtis“ ar kt.</p> <p><i>Lietuvos kultūrą reprezentuojančios asmenybės:</i> Adomas Mickevičius, Simonas Daukantas, Antanas Baranauskas, Maironis.</p>

<p>XIX a. literatūra. Realizmas. Asmens ir visuomenės gyvenimo vaizdavimas.</p> <p>V. Kudirka. Pasirinkti eilėraščiai, „Lietuvos tilto atsiminimai“.</p> <p>Žemaitė „Marti“, „Petras Kurmelis“.</p>	<p>V. Kudirka „Iš mano atsiminimų keletas žodelių“.</p> <p>Žemaitė. Autobiografija.</p> <p>G. Petkevičaitė-Bitė „Karo metų dienoraštis“ (pasirinktos ištraukos).</p> <p>O. de Balzakas „Tėvas Gorijo“ ar kitas romanas.</p>	<p>Pozityvistinis darbas visuomenei.</p> <p>Jauno žmogaus įsipareigojimai.</p> <p>Moters ir vyro vaidmenys bendruomenėje.</p> <p>Realizmo poetika. Epinė novelė.</p> <p><i>Tarptekstinės jungtys:</i> R. Granauskas „Baltas liūdesio balandis“, J. Vaičiūnaitė „Žemaitė“, K. Ostrauskas „Žemaitė sutinka Šekspyrą“, B. Vilimaitė „Portretas“ (apsakymai apie Žemaitę), A. Miškinis „Motina Rašytoja“ ar kt.</p> <p><i>Lietuvos kultūrą reprezentuojančios asmenybės:</i> Žemaitė, Gabrielė Petkevičaitė-Bitė, Vincas Kudirka.</p>
<p>XX a. pradžios literatūra. Psichologinis realizmas. Neoromantizmas. Humanistinė pasaulėjauta. Psichologinė ir socialinė tikrovės analizė.</p> <p>J. Biliūnas „Liūdna pasaka“, pasirinkti apsakymai.</p> <p>Šatrijos Ragana „Sename dvare“.</p> <p>J. Tumas-Vaižgantas „Dėdės ir dėdienės“.</p> <p>V. Krėvė „Skirgaila“.</p>	<p>J. Tumas-Vaižgantas. Publicistika (pasirinkti tekstai).</p> <p>F. Dostojevskis „Broliai Karamazovai“ (V knyga, V skyrius: „Didysis inkvizitorius“), „Nusikaltimas ir bausmė“.</p> <p>A. Čechovas. Pasirinktas kūrinys.</p> <p>H. Ibsenas „Lėlių namai“ ar kita pjesė.</p>	<p>Atjautos ir pasiaukojimo idėjos.</p> <p>Žmogaus ir tautos likimas.</p> <p>Literatūros filosofiskumas: būties klausimai.</p> <p>Psichologiniai veikėjų paveikslai.</p> <p>Pasakojimo lyrizmas. Potekstė, meninė detalė.</p> <p>Modernioji tragedija. Tragiškasis herojus.</p> <p><i>Tarptekstinės jungtys:</i> A. Marčėnas „Iš Biliūno“, A. Puišytė „Elegija Jonui Biliūnui“, B. Vilimaitė „Portretas“ (apsakymas „Per Želvių girelę“), J. Vaičiūnaitė „Senos fotografijos“, M. Martinaitis „Severitės rauda“, A. Puišytė „Iš elegijų Vaižgantui“ ar kt.</p> <p><i>Lietuvos kultūrą reprezentuojančios asmenybės:</i> Jonas Biliūnas, Šatrijos Ragana, Juozas Tumas-Vaižgantas, Vincas Krėvė; Mikalojus Konstantinas Čiurlionis ir Sofija Kymantaitė-Čiurlionienė.</p>

6.12. Lietuvių kalbos ir literatūros mokymosi turinys. IV gimnazijos klasė

6.12.1. Kalbos vartojimo ugdymas.

6.12.1.1. Kalbėjimas, klausymas ir sąveika.

Kalbos etiketas – tautos mentaliteto atspindys. Viešojo bendravimo etika.

Viešoji kalba – dialogo ir monologo derinys. *Argumentacija kaip dialogiškiausia kalbos dalis. Citavimas – dialogas su svetimu tekstu. Diskusija, polemika.*

Klausomo ar skaitomo filosofinio, mokslinio ar kt. teksto turinio, raiškos, *įtaigumo, argumentų kokybės*, poveikio klausytojui analizė ir interpretacija.

Kalbos tezė ir ją pagrindžiančių minčių ryšys. Esminiai žodžiai. *Kalbos tezės ir jos plėtotės nustatymas.*

Viešosios diskusijos, jų analizė ir *vertinimas turinio ir raiškos požiūriu.*

Informacinės ar *įtikinimo* kalbos visuomenės gyvenimo, kalbos, literatūros (kultūros) tema rengimas ir sakymas. Teiginių ir *problemų* formulavimas. *Argumentų tinkamumo ir išvadų pagrįstumo* nustatymas.

Nežinomų tekstų visuomenės gyvenimo, kalbos, literatūros (kultūros) tema analizė.

Informacinio pranešimo apie literatūros laidas, renginius, knygas ir pan. rengimas ir pristatymas. *Irodymų, nuomonių, klausimų interpretavimas.*

Kalbos struktūros (problemos ir sprendimo, *kategorių*).

Kalbinė raiška ir kalbos kompozicijos principai (tinkamumo, *ekonomiškumo, originalumo*).

6.12.1.2. Skaitymas ir teksto supratimas.

Žodžio, spaudos laisvė ir jos ribos. Teksto poveikis (*meninis įtaigumas, problemų aktualumas, idėjų raiška*). Grožinio kūrinio įtaka skirtingos skaitymo patirties skaitytojams. *Knygų ir kultūrinių įvykių komentavimas mokyklos intranete ar(ir) internete.*

Įvairių šaltinių patikimumas. *Teksto informacinė vertė.* Argumentuotas ir neargumentuotas požiūris. Įtaigumas ir etika. *Įtakos darymo būdai. Etiška ir argumentuota polemika.*

Negrožinio teksto tikslas, *argumentų ir išvadų pagrįstumas*, teksto raiška, kontekstas ir jų sąsajos. *Autoriaus intencija. Teksto planingumas, funkcionalumas, prasminis rišlumas, vientisumas ir nuoseklumas.*

Grožinio kūrinio prasmė, žanrinės ypatybės ir literatūrinis kultūrinis kontekstas. Kūrinio veikėjų vertybės, tikslai ir idėjos, santykių problemiškumas, vidinis konfliktas.

Veikėjo kūrimo būdai. *Veikėjų santykiai su išoriniais prototipais, istoriniu ir kultūriniu kontekstu.* Kūrinio įvykiai ir veikėjų likimai. *Veiksmo daugiaplaniškumas.*

Eilėraščio lyrinio subjekto raiškos formos (kalbėjimas „aš“ ir „mes“ vardu, *lyrinis subjektas-kaukė, komiškas subjektas, autoironiška figūra ir kt.*).

Kūrinio intertekstualumas. Autoriaus pasirinktų raiškos priemonių tikslingumas. *Kūrinyje glūdintys modeliai, šablonai, archetipai.*

Epochos stilistika, literatūrinė srovė, autoriaus individualybė. Idėjų meninės raiškos įvairovė.

6.12.1.3. Rašymas ir teksto kūrimas.

Atsakomybė už paskelbtą informaciją. Informaciniai tekstai, jų struktūra. Pateiktys, *laidos, tinklaraščiai, elektroninės knygos, filmai, jų kūrimas.*

Straipsnio, *esė* sandara, turinys ir raiškos ypatybės; rašymas. Argumentuotas požiūrio reiškimas. Apibendrinimas, išvadų rašymas

Samprotaujamojo pobūdžio tekstų kūrimas remiantis nagrinėjama literatūros ir kultūros tekstais. Literatūrinis rašinys, jo struktūra.

Su nagrinėjama literatūra susiję kūrybiniai darbai.

Literatūros ir kultūros tekstų analizė, interpretavimas, lyginimas, *vertinimas. Polemizavimas.*

Kūrinio temų, problemų aktualizavimas ir *vizualizacijų raiškos analizė.*

Tiriamieji literatūros darbai. Panašių ar skirtingų žanrų, skirtingų autorių kūrinų lyginimas.

Asmeniškai tinkamų rašymo strategijų taikymas. Teksto redagavimas turinio, argumentavimo ir sandaros požiūriu.

6.12.2. Lietuvių kalbos pažinimas.

Lietuvių kalba kaip nacionalinė ir valstybinė kalba. Lietuvių kalbos unikalumas. Globalizacijos procesų poveikis lietuvių kalbos vartosenai. Dvikalbystė ir daugiakalbystė. Kalba kaip kintantis socialinis kultūrinis ir istorinis reiškinys. Kalbos norminimo svarba tautos ir valstybės formavimui(si) ir egzistencijai.

Kalba kaip pažinimo ir kūrybos įrankis. *Kalbos funkcijos: komunikacinė, ekspresinė, pažintinė, estetinė, reprezentacinė.*

Kalbinė komunikacija visuomenėje. Kalbinės komunikacijos dalyviai, aplinkybės, *jų santykiai. Kalba kaip socialinio poveikio ir manipuliacijos priemonė.* Propaganda. Ideologija. Manipuliacijos įveikos strategija ir taktika. *Komiškumo rūšys: humoras, ironija, sarkazmas, groteskas, satyra. Parodija. Ginčas ir polemika, jų kalbinė raiška.*

Stilingos kalbos reikalavimai (tinkamumo, tikslingumo, aiškumo, tikslumo, sklandumo, vientisumo, logiškumo).

Mąstymo apibrėžtumo, neprieštaringumo, nuoseklumo, pagrįstumo reikalavimai. *Pagrindiniai logikos dėsniai: tapatybės, prieštaravimo, negalimo trečiojo ir pakankamo pagrindo dėsnis.* Klasifikavimas. Skaidymo nuoseklumo klaidos ir jų analizė. *Kriterijus, jo reikšmė.* Prieštaringos sąvokos. *Antitezė. Alternatyvos. Dilema. Klaidinga dilema.*

Prasminis teksto vientisumas. *Temos plėtojimo formos: aprašomasis, aiškinamasis ir argumentacinis temos plėtojimas tekste.* Temos plėtotės analizė.

Teksto kompozicija. Linijinė, paralelinė ir žiedinė teksto kompozicija. *Indukcija ir dedukcija.* Formaliosios teksto struktūros dėmė su logine teksto struktūra. Dialogas kaip teksto kompozicijos komponentas. Detalės reikšmė komponuojant tekstą.

Tropai ir jų vartojimas publicistikoje ir grožinėje literatūroje. Lyginimas kaip loginė operacija. Metafora ir metonimija. Hiperbolė ir litotė. Paradoksas. *Stilistinės sakinių siejimo priemonės (paralelizmas, chiazmas, palyginimas, aliuzija, metafora).*

Originalūs lietuviški grožiniai kūriniai ir visuotinės literatūros vertimai į lietuvių kalbą, jų kalbos analizė; *skirtingų vertimų lyginimas ir vertinimas.*

Mokslinis tekstas, jo leksika ir sintaksinės konstrukcijos. Citavimas ir perfrazavimas. Citavimas teiginiui pagrįsti. Citatos siejimas su tekstu. Svetimos minties aiškinimas.

Įgytų fonetikos ir kirčiavimo, morfologijos ir sintaksės, leksikos ir žodžių darybos žinių taikymas, savo žodyno tikslinimas, gryninimas ir turtinimas.

Sakomosios ir rašomosios kalbos taisyklingo vartojimo įtvirtinimas.

6.12.3. Literatūros ir kultūros pažinimas.

6.12.3.1. Bendrasis kursas

Pagrindiniai reiškiniai ir idėjos. Privalomi autoriai	Rekomenduojami pasirinkti konteksto autoriai	Siūlomi nagrinėjimo aspektai
<p>XX a. vidurio modernioji literatūra. Menas kaip autonomiškas pasaulis. Moderniosios pasaulėžiūros konfliktai.</p> <p>V. Mykolaitis-Putinas „Altorių šešėly“.</p> <p>J. Savickis. Novelės.</p> <p>H. Radauskas. Pasirinkti eilėraščiai.</p>	<p>V. Mykolaitis-Putinas „Tarp dviejų aušrų“.</p> <p>F. Kafka „Metamorfozė“.</p> <p>J. Aistis. Pasirinkti eilėraščiai.</p>	<p>Žmogaus prigimties prieštaravimas.</p> <p>Meno vaidmuo: grožio ir tobulumo siekis.</p> <p>Žemiškos žmogaus prigimties įteisinimas.</p> <p>Estetinė distancija, ironija ir parodija.</p> <p><i>Lietuvos kultūrą reprezentuojančios asmenybės:</i> Vincas Mykolaitis-Putinas ir kt.</p>
<p>XX a. vidurio katastrofų literatūra. Žmogaus laikysenos totalitarizmo akivaizdoje. Literatūra – tragiškos patirties liudijimas.</p> <p>V. Mačernis. Sonetai.</p> <p>S. Nėris „Prie didelio kelio“.</p> <p>B. Sruoga „Dievų miškas“.</p> <p>A. Škėma „Balta drobulė“.</p>	<p>A. Kamiu (Camus) „Svetimas“.</p> <p>S. Nėris „Diemedžiu žydėsiu“.</p> <p>V. Mykolaitis-Putinas „<i>Vivos plango</i>“.</p> <p>B. Krivickas. Pasirinkti eilėraščiai.</p> <p>A. Miškinis „Psalms“.</p>	<p>Asmens ir jo vertybių išbandymas katastrofų metu.</p> <p>Kova dėl žmogaus orumo, rezistencijos būdai.</p> <p>Skirtingos istorinės atmintys, vertinant XX a. vidurio tragediją.</p> <p>Žmoniškumas kaip vienijanti vertybė.</p> <p>Egzistencinės vienatvės, maišto ir absurdo temos.</p> <p>Biblijos intertekstas.</p> <p>Juokas kaip priešprieša vertybių praradimui.</p> <p><i>Lietuvos kultūrą reprezentuojančios asmenybės:</i> Balys Sruoga ir kt.</p>
<p>Modernioji XX a. antrosios pusės literatūra. Rašytojas ir visuomenė totalitarizmo gnaužtuose.</p> <p>Just. Marcinkevičius „Mažvydas“.</p>	<p>Just. Marcinkevičius. Pasirinkti eilėraščiai.</p>	<p>Tautinės tapatybės gaivinimas ir kūrimas.</p> <p>Kūryba ir cenzūra: Ezopo kalba ir „vidinis cenzorius“.</p> <p>Istorinė drama kaip atminties ugdytoja.</p>

<p>J. Aputis „Gegužė ant nulūžusio beržo“ (pasirinkti apsakymai).</p> <p>M. Martinaitis „Kukučio baladės“, pasirinkti eilėraščiai.</p> <p>J. Vaičiūnaitė. Pasirinkti eilėraščiai.</p>	<p>M. Katiliškis „Miškais ateina ruduo“.</p> <p>R. Granauskas. Pasirinkti apsakymai.</p> <p>S. Geda. Pasirinkti eilėraščiai.</p> <p>Č. Milošas (Cz. Miłosz). Pasirinkti eilėraščiai.</p>	<p>Egzistencinių skaudulių atvėrimas lietuvių prozoje.</p> <p>Mitas, senoji kultūra, istorija moderniojoje poezijoje.</p> <p>Absurdo stilistika kaip sovietmečio visuomenės kritikos forma.</p> <p>Miestas kaip atminties ir vaizduotės šaltinis.</p> <p><i>Lietuvos kultūrą reprezentuojančios asmenybės:</i> Justinas Marcinkevičius, Česlovas Milošas ir kt.</p>
<p>Nepriklausomybės laikų literatūra. Literatūros misijos pokytis: paieškos naujo santykio su šiuolaikine visuomene, tradicija ir istorija. Literatūros postmodernumas.</p> <p>A. Marčėnas. Pasirinkti eilėraščiai.</p> <p>M. Ivaškevičius „Išvarymas“.</p> <p>Naujausi lietuvių autorių kūriniai (pasirinktinai).</p>	<p>D. Kalinauskaitė „Niekada nežinai“ (pasirinktos novelės).</p> <p>D. Kajoko, S. Parulskio, G. Radvilavičiūtės pasirinktos esė.</p> <p>J. Kunčinas „Tūla“.</p> <p>Aktualūs šiuolaikinės lietuvių ir visuotinės literatūros kūriniai (pasirinktinai).</p>	<p>Šiuolaikinio „aš“ tapatybė.</p> <p>Šiuolaikinės literatūros juokas ir mažumas.</p> <p>Postmoderniosios kūrybos bruožai: žaidimas, teksto atvirumas, fakto ir išmonės sampyna, citavimas, ironija, „autoriaus mirtis“.</p> <p><i>Kokios asmenybės reprezentuoja dabarties Lietuvą?</i></p>

6.12.3.2. Išplėstinis kursas

<p>Pagrindiniai reiškiniai ir idėjos. Privalomi autoriai</p>	<p>Pasirenkamieji konteksto autoriai</p>	<p>Siūdomi nagrinėjimo aspektai</p>
<p>XX a. vidurio modernioji literatūra. Menas kaip autonomiškas pasaulis. Moderniosios pasaulėžiūros konfliktai. Modernizmo krypčių įvairovė. Santykis su tautos kultūros tradicija ir novatoriškumas.</p>	<p>Pasirinkti B. Sruogos, J. Baltrušaičio ir kitų lietuvių poetų simbolistų eilėraščiai.</p>	<p>Egzistencinė kūrėjo laikysena.</p> <p>Meno vaidmuo žmogaus gyvenime.</p> <p>Žmogaus prigimties prieštaravimas.</p> <p>Romano intelektualumas, poezijos filosofiskumas.</p>

<p>V. Mykolaitis-Putinas „Tarp dviejų aušrų“, „Altorių šešėly“.</p> <p>J. Savickis. Novelės.</p> <p>K. Binkis „Generalinė repeticija“.</p> <p>H. Radauskas. Pasirinkti eilėraščiai.</p>	<p>Pasirinkta R. M. Rilke (Rilke) ir/ar kitų visuotinės literatūros autorių poezija.</p> <p>F. Kafka „Metamorfozė“ ar kt. kūrinys.</p> <p>A. Vaičiulaitis. Pasirinkti apsakymai.</p> <p>J. Aisčio, Salomėjos Nėries, B. Brazdžionio, A. Miškinio ankstyvoji poezija.</p>	<p>Estetinė distancija, ironija ir parodija.</p> <p>Kūrinio potekstės sąsajos su kontekstu.</p> <p>Kūrinio problematikos universalumas.</p> <p>Lyginamoji kūrinų analizė ir interpretacija.</p> <p><i>Tarptekstinės jungtys:</i> V. Mykolaitis-Putinas „Klajūnas“, A. Mickevičius „Piligrimas“, H. Radauskas „Pasaka“, J. Aistis „Pasaka“ ar kt.</p> <p><i>Lietuvos kultūrą reprezentuojančios asmenybės:</i> Vincas Mykolaitis-Putinas, Jurgis Savickis, Kazys Binkis, Oskaras Milašius, Stasys Šalkauskis ir kt.</p>
<p>XX a. vidurio katastrofų literatūra. Žmogaus laikysenos totalitarizmo akivaizdoje. Literatūra – tragiškos patirties liudijimas. Egzistencializmas.</p> <p>V. Mačernis „Vizijos“, pasirinkti sonetai.</p> <p>S. Nėris „Prie didelio kelio“.</p> <p>B. Sruoga „Dievų miškas“.</p> <p>A. Škėma „Balta drobulė“.</p>	<p>A. Kamiu (Camus) „Svetimas“ ar kt. kūrinys.</p> <p>V. Mačernis. Pasirinkti laiškai.</p> <p>V. Mykolaitis-Putinas „<i>Vivos plango</i>“.</p> <p>B. Krivickas. Pasirinkti eilėraščiai.</p> <p>A. Miškinis „Psalms“.</p> <p>V. Franklis „Žmogus ieško prasmės“.</p> <p>A. Škėma „Saulėtos dienos“. Autobiografija.</p> <p>Pasirinkti K. Bradūno, A. Nykos-Niliūno, A. Mackaus eilėraščiai.</p>	<p>Žmogus ribinėje situacijoje. Asmens ir jo vertybių išbandymas katastrofų metu.</p> <p>Kova dėl žmogaus orumo, rezistencijos būdai. Žmogiškumas kaip vienijanti vertybė.</p> <p>Egzistencinės vienatvės ir maišto temos.</p> <p>Istorinės patirties ir atminties raiška: siaubo, kančios ir absurdo ekspresija, distancija, ironija, groteskas, juodasis humoras. Juokas kaip priešprieša vertybių praradimui.</p> <p><i>Tarptekstinės jungtys:</i> A. Mackus „Chapel B“, Salomėja Nėris „Maironiui“, V. Palčinskaitė „Ir vieną kart“, J. Vaičiūnaitė „Genezė“, A. Žukauskas „Atbūti būtį“, A. Nyka-Niliūnas „Garsus Toreador, Mirtis baisioji“, V. Mykolaitis-Putinas „Nėriui“ ar kt.</p> <p><i>Lietuvos kultūrą reprezentuojančios asmenybės:</i> Vytautas Mačernis, Salomėja Nėris, Balys Sruoga, Bronius Krivickas ir kt.</p>

<p>Modernioji XX a. antrosios pusės literatūra. Rašytojas ir visuomenė totalitarizmo gnaužuose. Sovietinės ideologijos žymės lietuvių literatūroje. Moderniosios literatūros proveržis 7–9 dešimtmečio Lietuvoje.</p> <p>Just. Marcinkevičius „Mažvydas“, pasirinkti eilėraščiai.</p> <p>R. Granauskas. Pasirinkti apsakymai.</p> <p>J. Aputis. Pasirinkti apsakymai.</p> <p>S. Geda. Pasirinkti eilėraščiai.</p> <p>M. Martinaitis „Kukučio baladės“, pasirinkti eilėraščiai.</p> <p>J. Vaičiūnaitė. Pasirinkti eilėraščiai.</p>	<p>E. Mieželaitis „Žmogus“.</p> <p>P. Širvio poezija.</p> <p>M. Katiliškis „Miškais ateina ruduo“ ar kt. kūrinys.</p> <p>B. Vilimaitė. Pasirinktos novelės.</p> <p>J. Strielkūno, J. Degutytės, Liūnės Sutemos, N. Miliauskaitės ar kitų poetų pasirinkti eilėraščiai.</p> <p>Č. Milošas (Cz. Miłosz). Pasirinktas kūrinys.</p> <p>K. Skujenieko (K. Skujenieks), V. Šimborskos (W. Szyborska) pasirinkti eilėraščiai.</p>	<p>Sąžinės drama istorijos ir tikrovės klastojimo akivaizdoje.</p> <p>Socialistinis realizmas: literatūra kaip sovietinės propagandos įrankis.</p> <p>Kalbos laisvė ir jos ribos sovietmečiu: Ezopo kalba ir „vidinis cenzorius“. Absurdo stilistika kaip sovietmečio visuomenės kritikos forma.</p> <p>Literatūros vaidmuo lietuvių visuomenės kelyje į Nepriklausomybę: siekis grąžinti kultūros tradicijas ir istorinę atmintį.</p> <p>Gimtosios vietos praradimas: lietuvių agrarinės kultūros irimas.</p> <p>Egzistencinių skaudulių atvėrimas lietuvių prozoje.</p> <p>Tautinės tapatybės gaivinimas ir kūrimas. Istorinė drama kaip atminties ugdytoja.</p> <p>Mitas, senoji kultūra, istorija moderniojoje poezijoje.</p> <p>Miestas kaip atminties ir vaizduotės šaltinis.</p> <p>Atgimusi modernizmo stilistika: asociatyvumas, daugiasluoksnės metaforos, vidinis monologas, ironija, intertekstualumas.</p> <p><i>Tarptekstinės jungtys:</i> V. Bložė „Beržai“, J. Jakštas „Nukirstas beržas“, A. Baltakis „Koordinatės“, A. Marčėnas „Sonetas Sigitui Gedai“ ar kt.</p> <p><i>Lietuvos kultūrą reprezentuojančios asmenybės:</i> Justinas Marcinkevičius, Marcelijus Martinaitis, Česlovas Milošas, Vytautas Kavolis, Algirdas Julius Greimas ir kt.</p>
<p>Nepriklausomybės laikų literatūra. Literatūros misijos pokytis: paieškos naujo santykio su šiuolaikine visuomene, tradicija ir istorija. Literatūros postmodernumas.</p>	<p>A. A. Jonyno, D. Kajoko, S. Parulskio, G. Grajausko, J. Erlicko ar kitų autorių pasirinkti kūriniai.</p>	<p>Visuomenės pokyčių apmąstymas prozoje ir eseistikoje.</p> <p>Šiuolaikinio „aš“ tapatybė.</p> <p>Žmogiškųjų santykių situacijos prozoje ir esė.</p>

<p>D. Kalinauskaitė. Pasirinktos novelės.</p> <p>A. Marčėnas. Pasirinkti eilėraščiai.</p> <p>M. Ivaškevičius „Išvarymas“.</p> <p>Naujausi lietuvių autorių kūriniai (pasirinktinai).</p>	<p>G. Radvilavičiūtės ar kitų autorių pasirinktos esė.</p> <p>J. Kunčinas „Tūla“.</p> <p>Aktualūs šiuolaikinės lietuvių ir visuotinės literatūros kūriniai (pasirinktinai).</p>	<p>Laisvas vertybių pasirinkimas: šiuolaikinio žmogaus orientyrai.</p> <p>Kūryba kaip savianalizė, provokacija ir kultūrinis žaidimas.</p> <p>Kūrybos intertekstualumas.</p> <p>Postmoderniosios kūrybos bruožai: žaidimas, teksto atvirumas, fakto ir išmonės sampyna, citavimas, ironija, „autoriaus mirtis“.</p> <p><i>Kokios asmenybės reprezentuoja dabarties Lietuvą?</i></p>
--	---	---

6.13. Pasirenkamieji moduliai. III–IV gimnazijos klasės

Pasirenkamieji moduliai III gimnazijos klasei (rengiama)	Pasirenkamieji moduliai IV gimnazijos klasei (rengiama)
<p>Literatūros kūrinių vizualinės interpretacijos <...></p> <p>Klasikinės kultūros siužetai literatūroje <...></p> <p>Lyginamoji literatūros kūrinių analizė <...></p>	<p>Literatūriniai sąjūdžiai <...></p> <p>Žmogaus vaizdavimas literatūroje <...></p> <p>XXI a. ryškiausi lietuvių literatūros kūriniai <...></p>

7. Pasiekimų vertinimas

7.1. Pasiekimų vertinimas pradiniam ugdyme.

Vertinimas yra svarbi mokymosi proceso dalis. Mokinių lietuvių kalbos ir literatūros mokymosi rezultatų vertinimas suvokiamas kaip pagalba mokiniui sėkmingai mokytis, tobulėti ir bręsti. Vertinimas yra priemonė kaupti ir panaudoti informaciją apie mokinio mokymosi patirtį – pasiekimus, daromą pažangą. Mokinys turi žinoti savo stipriąsias ir silpnąsias puses, jas turi žinoti ir tėvai. Remiantis vertinimo rezultatais numatoma mokymosi perspektyva, individualizuojamas ugdymo procesas. Vertindami privalome apmąstyti ne vien ugdymo tikslus ir principus, turinį ir metodus, bet ir vertinimo bei įvertinimo poveikį vaikų motyvacijai bei savigarbai. Mokinys neturi bijoti klausti, klysti, turėti kitokią nuomonę nei dauguma.

Ugdymo procese vertinami mokinių mokymosi procesas ir pasiekimai. Vertinant mokinių pasiekimus, derėtų atsižvelgti į klasės sudėtį (socialinį, etninį ir religinį kontekstą, vaikus su specialiaisiais poreikiais), mokinių poreikių ir pomėgių įvairovę. Mokiniui naudingiausias per visą mokymosi laikotarpį dominuojantis ugdomasis (formuojamasis) vertinimas, kurio esmė – padėti mokiniui įsivertinti savo pasiekimus, tobulėti, siekti aukštesnių pasiekimų, tapti savarankišku ir atsakingu už mokymosi rezultatus, pasirinkti tinkamiausius veiklos būdus, spręsti iškilusias problemas, reflektuoti mokymosi rezultatus. Mokymosi laikotarpio (trimestro, pusmečio ar pan.) pradžioje ir eigoje rekomenduojama taikyti diagnostinio vertinimo užduotis, kurios padeda įvertinti nueitą etapą, numatyti perspektyvą, stebėti kiekvieno mokinio daromą pažangą. Apibendrinamasis vertinimas, atliekamas mokymosi laikotarpio pabaigoje, padeda apžvelgti visą laikotarpį ir nustatyti mokinių pasiekimų lygius. Pasiekimų vertinimas turi būti nukreiptas į mokymosi rezultatų gerinimą ir asmeninės pažangos siekimą, o ne mokinio klaidų ar nesėkmių akcentavimą.

Į pasiekimų vertinimo procesą nuo pat mokymosi pradžios turi būti įtraukti ir mokiniai: mokytojas iš anksto supažindina mokinius su pamokos ir ilgalaikiais ugdymosi tikslais, aptaria numatomus pasiekti per tam tikrą laikotarpį (pamoką ar pusmetį) mokymosi rezultatus ir susitaria dėl vertinimo kriterijų. Labai svarbu, kad prieš pradėdami darbą mokiniai kartu su mokytojais aptartų vertinimo kriterijus, mokytojai juos taikyti įsivertinant savo ir vertinant kito darbą. Taip mokiniai mokosi adekvačiai ir kritiškai vertinti savo žinias, pasiekimus bei kūrybinę veiklą, jautriai ir taktiškai, geranoriškai ir etiškai vertinti savo klasės draugus. Atsižvelgiant į dalyko pobūdį ir individualius vaikų gebėjimus, rekomenduojama vertinti ne vien galutinį mokymosi rezultatą (žinios, atliktos užduotys ir dalyko pasiekimai) bet ir patį mokymosi procesą. Tokia vertinimo nuostata skatintų mokinių saviugdą ir mokymosi motyvaciją, padėtų augti jų savimonei ir savivertei, leistų patirti mokymosi džiaugsmą ir kūrybinį pasitenkinimą.

Ugdomojo vertinimo esmė – padėti mokiniui tobulėti, įsivertinti savo veiklą, pasirinkti tinkamiausius veiklos būdus, ugdyti jo pasitikėjimą savo jėgomis. Svarbu, kad mokiniai nuo pat pradžių taptų aktyviais vertinimo ir įsivertinimo proceso dalyviais.

Vertiname ir skatiname įsivertinti visų lietuvių kalbos ir literatūros sričių gebėjimus: kaip mokinys išmoko klausytis kitų, kaip pats geba kalbėti ir kalbėtis, kaip skaito ir supranta skaitomus tekstus, kaip geba pats rašyti ir kurti tekstus, kiek suvokia kalbą kaip socialinį reiškinį, turintį tam tikrą sistemą, elementariai pažįsta lietuvių kalbos sandarą. Vertinimas turėtų skatinti kiekvieno mokinio domėjimąsi knygomis ir kalba, kad jis mėgtų skaityti grožinę literatūrą, ja žavėtusi, nes literatūra yra vienas iš svarbiausių šiuolaikinio vaiko emocijų turtinimo šaltinių.

Mokinio kalbos ugdymui vienodai svarbūs tiek objektyviai įvertinami gebėjimai (išreiškiami tam tikrais statistiniais parametrais), tiek subjektyvi mokinio, klasės draugų ir mokytojo nuomonė. Tai skatina mokytis diskutuojant, vertinti bendradarbiaujant, padeda pastebėti, kaip mokinys reiškia įspūdžius, emocijas, atskleidžia individualų mokinio santykį su kūrinium ar žodžiu ar raštu kuriamu tekstu. Nudingiausias mokiniui formuojamasis vertinimas, padedantis mokytis. Diagnostinis vertinimas padeda įvertinti nueitą etapą ir numatyti perspektyvą. Apibendrinamasis vertinimas, atliekamas kurso pabaigoje, padeda apžvelgti visą laikotarpį ir nustatyti mokinių pasiekimų lygius.

Bendrosiose programose pateikiami keturių lygių pasiekimų aprašai: slenkstinis, patenkinamas, pagrindinis, aukštesnysis. Jie turėtų padėti mokytojui stebėti, apibendrinti, fiksuoti individualius

mokinių pasiekimus ir diferencijuoti užduotis. Tuo pačiu jie turėtų skatinti mokinius siekti aukštesnių pasiekimų, padėti į(si)vertinti mokymosi pasiekimus ir daromą pažangą. Pasiekimų aprašai yra orientacinio ir rekomendacinio pobūdžio. Jie skirti ne vien mokytojui vertinti, bet ir patiems mokiniams įsivertinti. Pasiekimų lygiai taikomi vertinant tam tikro laikotarpio mokinių pasiekimus, o ne pavienius, fragmentinius mokinių darbus.

7.2. Pasiekimų vertinimas pagrindiniame ugdyme.

7.2.1. Pasiekimų vertinimas ugdymo procese.

Mokant lietuvių kalbos ir literatūros derinami diagnostinis, formuojamasis (ugdomas), kaupiamasis ir apibendrinamasis vertinimai. Diagnostinis vertinimas taikomas mokymosi etapų (kurso dalies, trimestro, pusmečio ar pan.) pradžioje. Jis padeda stebėti kiekvieno mokinio asmeninę pažangą ir numatyti perspektyvą. Formuojamasis (ugdomas) vertinimas siekiant geresnių mokymosi rezultatų taikomas nuolat. Kaupiamasis vertinimas remiasi kasdieniu mokinių stebėjimu, savarankiškų, kūrybinių, tiriamųjų, namų darbų rezultatais. Stebimas mokinių darbo procesas, veiklos rezultatai, vertybinės nuostatos. Apibendrinamasis patikrinimas atliekamas mokymosi etapų pabaigoje. Jis padeda įvertinti mokinių pasiekimų lygį.

Tradiciniai kalbinio ir literatūrinio ugdymo rašto darbai – diktantai, atpasakojimai ir rašiniai – vertinami pagal *Įgyvendinimo rekomendacijose* pateiktus vertinimo aprašus. Kiekvienais mokslo metais rašomi 2–4 diktantai, siejami su kalbos pažinimo mokymosi etapais, 2–4 atpasakojimai (smulkusis, glaustasis, atrenkamasis, kūrybinis) ir 2–4 rašiniai, siejami su kalbos vartojimo ugdymu, literatūros ir kultūros pažinimu.

Kūrybinių darbų ir kalbėjimo pasiekimų vertinimui taikomas formuojamasis (ugdomas) vertinimas, kuris padeda mokiniui spręsti iškilusias problemas, reflektuoti savo mokymąsi ir įsivertinti rezultatus. Pateikiant vertinimo informaciją akcentuojamos ne klaidos ar nesėkmės, o mokinių pažanga. Formuojamasis (ugdomas) vertinimas turi apimti a) pakankamą kiekį mokinio mokymosi pavyzdžių ir b) panaudotą grįžtamąjį ryšį tarp mokytojo ir mokinio.

Mokinių pasiekimų lygių požymiai aprašyti išskiriant keturis pasiekimų lygius: slenkstinį, patenkinamą, pagrindinį, aukštesnįjį. Kai mokinių pasiekimai vertinami pažymiais, jie siejami su pasiekimų lygiais:

- slenkstinis lygis (I) – 4,
- patenkinamas lygis (II) – 5–6,
- pagrindinis lygis (III) – 7–8,
- aukštesnysis lygis (IV) – 9–10.

7.2.2. Pagrindinio ugdymo pasiekimų patikrinimas.

Lietuvių kalbos ir literatūros pagrindinio ugdymo pasiekimų patikrinimas vykdomas baigiant kiekvieną ugdymo koncentrą (šeštoje, aštuntoje ir dešimtoje klasėse).

Lietuvių kalbos ir literatūros pagrindinio ugdymo pasiekimų patikrinimo tikslas – įvertinti mokinių lietuvių kalbos ir literatūros mokymosi pasiekimus atitinkamame ugdymo koncentre ir teikti informaciją apie ugdymo kokybę.

7.2.2.1. Pasiekimų patikrinimas 6 klasėje.

Pagrindinis pasiekimų patikrinimo uždavinys 6 klasėje – įvertinti mokinių lietuvių kalbos ir literatūros bei kultūros žinias ir gebėjimus, pasiektus įgyvendinant šios Lietuvių kalbos ir literatūros pagrindinio ugdymo bendrosios programos (toliau – LKL PUBP) 5–6 klasių kursą. Siekiama įvertinti, kaip mokiniai geba:

- suprasti klausomą tekstą;
- laikytis lietuvių kalbos tarties ir kirčiavimo normų;
- pažinti kalbos sandarą;
- suprasti literatūros kūrinį.

Kalbos sandaros supratimo gebėjimams patikrinti pateikiamas testas, susijęs su lietuvių kalbos fonetikos, leksikos, morfologijos ir rašybos bei sintaksės ir skyrybos pažinimu.

Literatūros kūrinio supratimo gebėjimams patikrinti pateikiama teksto suvokimo užduotis su atviraisiais ir uždariais klausimais.

Taisyklingos tarties ir kirčiavimo gebėjimams patikrinti skiriama užduotis raiškiai skaityti / deklamuoti.

Klausymo gebėjimams patikrinti rašomas atpasakojimas.

7.2.2.2. Pasiekimų patikrinimas 8 klasėje.

Pagrindinis pasiekimų patikrinimo uždavinys 8 klasėje – įvertinti mokinių lietuvių kalbos ir literatūros bei kultūros žinias ir gebėjimus, pasiektus įgyvendinant šios LKL PUBP 7–8 klasių kursą. Siekiama įvertinti, kaip mokiniai geba:

- pažinti kalbos sandarą;
- suprasti grožinį ir negrožinį tekstus;
- kurti tekstą;
- remtis literatūros (kultūros) žiniomis.

Kalbos sandaros supratimo gebėjimams patikrinti pateikiamas testas, susijęs su lietuvių kalbos morfologijos ir rašybos bei sintaksės ir skyrybos pažinimu.

Grožinio ir negrožinio tekstų supratimui patikrinti pateikiamos tekstų suvokimo ir lyginimo užduotys su atviraisiais ir uždaraisiais klausimais.

Teksto kūrimo raštu gebėjimai tikrinami rišlaus argumentuoto atsakymo į klausimą forma ir pan.

Įgytos literatūros (kultūros) žinios tikrinamos ugdymo procese mokiniui atliekant kūrinio analizės užduotis, rengiant pranešimus apie asmenybes, pristatant kūrinius, perskaitytas knygas ir pan.

7.2.2.3. Pasiekimų patikrinimas II klasėje.

Pagrindinis pasiekimų patikrinimo uždavinys II klasėje – įvertinti mokinių lietuvių kalbos ir literatūros bei kultūros žinias ir gebėjimus, pasiektus įgyvendinant šios LKL PUBP 9–10 ir I–II gimnazijos klasių kursą.

Baigiamuoju lietuvių kalbos ir literatūros pagrindinio ugdymo pasiekimų patikrinimu siekiama įvertinti, kaip mokiniai geba:

- suprasti ir aptarti skaitomus tekstus;
- kurti tekstus žodžiu ir raštu;
- remtis literatūros (kultūros) žiniomis, įgytomis mokantis pagal šią LKL PUBP;
- pažinti kalbos sandarą, taisyklingai vartoti gramatines formas ir konstrukcijas;
- laikytis lietuvių kalbos tarties ir kirčiavimo normų;
- vartoti tinkamą žodyną;
- taikyti lietuvių kalbos rašybos ir privalomosios skyrybos taisykles;
- atskleisti savo kūrybinius gebėjimus ir savarankišką mąstymą.

Pasiekimų patikrinimas (žodžiu ir raštu) organizuojamas ir vykdomas mokiniams, baigiantiems pagrindinio ugdymo bendrąją programą. Visos pasiekimų patikrinimo dalys yra privalomos.

Pasiekimų patikrinimo struktūra ir tikrinamų gebėjimų svarba:

Pasiekimų patikrinimo būdas	Veiklos sritys	Svarba (proc.)
Žodžiu	Literatūros ir kultūros pažinimas	30
	Kalbėjimas	
	Klausymas ir sąveika	
Raštu	Teksto supratimas	30
	Kalbos pažinimas ir vartojimas	
	Teksto kūrimas	40

Kalbėjimo, klausymo ir sąveikos gebėjimų patikrinimas siejamas su šios LKL PUBP literatūros ir kultūros pažinimo turiniu.

Teksto supratimo gebėjimams patikrinti pateikiami grožinis (grožiniai) ir negrožinis (negrožiniai) bendrine kalba parašyti tekstai, kurių bendra apimtis 800–1000 žodžių; bent vienas tekstas – programinis (privalomas) grožinis ar negrožinis kūrinys (ištrauka) iš LKL PUBP literatūros ir kultūros pažinimo kurso. Negrožinis tekstas analizuojamas aptariant autoriaus pasirinktą temą, pagrindinę idėją ir (ar) problemą, kaip siekiama įtaigumo, ir išsakant asmeninį požiūrį; grožinis kūrinys analizuojamas aptariant ir susiejant jo esmę atskleidžiančius aspektus: turinį, kontekstą(us), esmines idėjas ir (ar) vertybes, svarbiausius teksto elementus, raišką ir pan.

Kalbos pažinimo gebėjimams patikrinti pateikiamos užduotys, susijusios su lietuvių kalbos fonetikos, morfologijos ir rašybos bei sintaksės ir skyrybos pažinimu; kalbos vartojimo gebėjimams patikrinti pateikiamos užduotys, susijusios su leksinių ir stilistinių raiškos priemonių pažinimu ir (ar) tikslingu vartojimu.

Teksto kūrimo raštu gebėjimai tikrinami atvirojo tipo užduotimi iš LKL PUBP literatūros ir kultūros pažinimo kurso; minimali kuriamo teksto apimtis – 300 žodžių.

7.3. Kaupiamasis vertinimas viduriniame ugdyme (rengiama).

<...>

7.4. Mokinių gebėjimų augimo skalės.

Aprašant pasiekimų lygių požymius naudojamos šios mokinių gebėjimų augimą rodančios skalės ir sąvokos:

7.4.1. savarankiškumo:

- *padedamas / kai yra suteikiama pagalba* – užduotis atlieka padedamas kito asmens (mokytojo, mokytojo padėjėjo, klasės draugo, bibliotekininko ar kt.), atsakydamas į nukreipiamuosius klausimus, naudodamasis papildoma medžiaga (žodynu, schema, pavyzdžiu ir pan.);
- *vadovaudamasis nurodymais / kriterijais* – užduotis atlieka pagal pateiktus nurodymus / kriterijus arba pagal kartu su kitais (mokytoju ir klasės/grupės draugais) sukurtus kriterijus;
- *konsultuodamasis* – atlikdamas užduotis tikslingai klausia ar prašo patarimų;
- *savarankiškai*.

7.4.2. sudėtingumo:

Skaitomi tekstai

- *paprasčiausi* – konkretaus turinio, aiškios potekstės, įprastos leksikos ir sintaksės, nesudėtingos kompozicijos.
- *paprasti* – konkretaus turinio, nesunkiai suprantamos potekstės, įvairios, bet nesunkiai suprantamos leksikos, nesudėtingos sintaksės ir kompozicijos.
- *nesudėtingi* – polisemantinio, bet lengvai interpretuojamo turinio, turtingos, bet nesunkiai suprantamos leksikos ir sintaksės, skaidrios kompozicijos.
- *sudėtingi* – abstraktaus / metaforiško / intertekstualaus turinio, turtingos leksikos, sudėtingos sintaksės ir/ar kompozicijos arba ypač didelės apimties.

Kuriami tekstai (kūrybiniai darbai, rašiniai, kalbos)

- *paprasčiausi* – parengti pagal mokytojo pateiktą planą, schemą; laikomasi pastraipos ir paprastos rašinio struktūros, kontekstas tik paminėtas;
- *paprasti* – parengti pagal pateiktus vertinimo kriterijus, nurodytus užduoties reikalavimus, mokinio susidarytą planą; teiginiai pagrindžiami tinkamais pavyzdžiais, padaromos išvados, tinkamai remiasi kontekstu;
- *nesudėtingi* – teksto forma pasirenkama iš užduotyje nurodytų, pasirenkami argumentų šaltiniai, remiamasi vienu šaltiniu vienam teiginiui pagrįsti, cituojama, remiamasi tinkamu kontekstu, vertinamas temos, problemos aktualumas; parodomi gebėjimai remtis asmenine patirtimi, sukaupta kitų dalykų pamokose ar dirbant savarankiškai;
- *sudėtingi* – parengti savarankiškai pasirenkant kūrybinio darbo atlikimo formą, remiantis asmenine patirtimi, sukaupta kitų dalykų pamokose ar dirbant savarankiškai; savarankiškai

pasirenkami tinkami argumentų šaltiniai, cituojama, remiamasi tinkamu kontekstu; darbas rodo mokinio mąstymo savitumą, stiliaus originalumą ir gilesnį temos bei problemos suvokimą.

Tyrimai, užduotys

- *paprasčiausi* – atliekami pagal vieną kriterijų arba turintys vieną esminį sprendimo žingsnį (pvz., rasti tiesiogiai pateiktą informaciją);
- *paprasti* – atliekami pagal du kriterijus arba turintys du esminius sprendimo žingsnius (pvz., susieti teksto ištrauką su tinkama iliustracija);
- *nesudėtingi* – atliekami ne mažiau kaip pagal tris kriterijus arba turintys tris ir daugiau esminių sprendimo žingsnius (pvz., palyginti dviejų veikėjų charakterį);
- *sudėtingi* – kompleksiniai, skatinantys kurti idėjas, integruoti žinias ir vertinti (pvz., sieti perskaitytų kūrinių ir kultūros patirtį, istorijos ir literatūros teorijos žinias); skatinantys kalbinės ir/ar literatūrinės veiklos įvairovę.

Analizuojami žodžiai

- *paprasčiausi* – aiškios rašybos paprastieji arba aiškios darybos žodžiai ar įprastos gramatinės formos;
- *paprasti* – paprastieji arba aiškios darybos žodžiai ar įprastos gramatinės formos, turinčios vieną ortogramą;
- *nesudėtingi* – žodžiai ar gramatinės formos, turinčios dvi ortogramas;
- *sudėtingi* – nauji žodžiai ar naujos gramatinės formos, turinčios daugiau nei dvi ortogramas.

Analizuojamos gramatinės formos

- *paprasčiausios* – įprastos ir lengviausiai atpažįstamos (pvz., linksniuojamųjų kalbos dalių vardininko linksnis, veiksmažodžių esamasis laikas ir pan.);
- *paprastos* – pagrindinės kalbos dalių formos (pvz., įprastai vartojami linksniuojamųjų kalbos dalių linksniai, veiksmažodžių pagrindinės formos ir pan.);
- *nesudėtingos* – išvestinių, įprastai vartojamų formų kaitymo paradigma (pvz., būdvardžių laipsniai, veiksmažodžių laikai ir nuosakos ir pan.);
- *sudėtingos* – išvestinių, neretai klaidingai vartojamų formų kaitymo paradigma (pvz., linksniuojamųjų kalbos dalių įvardžiuotinės formos, neasmenuojamosios veiksmažodžio formos ir pan.).

Analizuojami sakiniai

- *paprasčiausi* – paprasčiausios raiškos ir struktūros sakiniai (pvz., vientisiniai asmeniniai neišplėstiniai sakiniai, kurių veiksnys išreikštas daiktavardžio vardininku, o tarinys – veiksmažodžio asmenuojamąja forma; sudėtiniai prijungiamieji sakiniai, kurių šalutiniai dėmenys jungiami prijungiamaisiais jungtukais ir pan.);
- *paprasti* – paprastos raiškos ir struktūros sakiniai (pvz., vientisiniai asmeniniai sakiniai, turintys antrininkų sakinio dalių; sudėtiniai prijungiamieji sakiniai, kurių šalutiniai dėmenys jungiami prijungiamaisiais žodžiais ir pan.);
- *nesudėtingi* – nesudėtingos raiškos ir struktūros sakiniai (pvz., vientisiniai beasmeniniai sakiniai; prijungiamieji sakiniai su kelių laipsnių šalutiniais dėmenimis ir pan.);
- *sudėtingi* – sudėtingos raiškos ir struktūros sakiniai (pvz., vientisiniai sakiniai, turintys išplėstinių sakinio dalių, aiškinamųjų sakinio dalių, įterpinių; mišrieji sudėtiniai sakiniai ir pan.).

7.4.3. konteksto:

- artima aplinka / asmeninis kontekstas;
- kasdienė aplinka / klasės kontekstas;
- įprastas kontekstas / mokyklos kontekstas;
- naujas kontekstas / už mokyklos ribų.

7.4.4. apimties / kokybės:

- minimaliai, fragmentiškai / viena kita (dalis), vienas kitas (požymis, fragmentas) / ~ 15–25 proc.
- iš dalies / kai kurios (dalys) / kai kurie (požymiai) / ~ 26–55 proc.
- iš esmės / esminiai (požymiai) / dauguma / pagrindinės (dalys) / ~ 56–85 proc.
- išsamiai / visos / beveik visos (dalys), visi / beveik visi (požymiai) / ~ 86–100 proc.

8. Pasiekimų lygių požymiai

8.1. Pasiekimų lygių požymiai. 1–2 klasės

Pasiekimų lygiai			
Slenkstinis (I)	Patenkinamas (II)	Pagrindinis (III)	Aukštesnysis (IV)
A. Kalbėjimas, klausymas ir sąveika			
A.1.1.1. Atidžiai klausosi (reaguoja mimika/gestais), sutelkia dėmesį trumpam klausymuisi (apie 10 min.), aptaria/atrenka/išskiria dalį lengvai suvokiamos/atpažįstamos/išskiriamos informacijos.	A.1.1.2. Klausosi dėmesingai, atrenka jam reikšmingą informaciją ar jos dalį.	A.1.1.3. Klausosi dėmesingai, aptaria/atrenka/išskiria esminę informaciją.	A.1.1.4. Klausosi dėmesingai ir reflektiviai (aktyviai parodydamas (mimika, gestais) santykį su pranešimu), atrenka informaciją nurodytam tikslui.
A.1.2.1. Įsiklauso ir supranta dalį įvairių kalbėtojų, (pvz., bendraamžių ir suaugusiųjų, pažįstamų ir nepažįstamų) aiškiai perteikiamos informacijos, kai ji yra pakartojama.	A.1.2.2. Įsiklauso ir supranta dalį įvairių kalbėtojų, (pvz., bendraamžių ir suaugusiųjų, pažįstamų ir nepažįstamų) aiškiai perteikiamos informacijos.	A.1.2.3. Įsiklauso ir supranta įvairių kalbėtojų, (pvz., bendraamžių ir suaugusiųjų, pažįstamų ir nepažįstamų) aiškiai perteikiamą informaciją.	A.1.2.4. Įsiklauso ir supranta skirtingu tempu įvairių kalbėtojų, (pvz., bendraamžių ir suaugusiųjų, pažįstamų ir nepažįstamų) perteikiamą esminę ir neesminę informaciją.
A.1.3.1. Išgirstą informaciją sieja su sava patirtimi, atsako į su vertinimu susijusius klausimus.	A.1.3.2. Išgirstą informaciją sieja su sava patirtimi, vertina pagal vieną nurodytą kriterijų.	A.1.3.3. Išgirstą informaciją sieja su sava patirtimi, vertina pagal nurodytus kriterijus.	A.1.3.4. Išgirstą informaciją sieja su sava patirtimi, vertina pagal susitartus kriterijus.
A.2.1.1. Naudodamasis pagalba pasako keletą susijusių sakinių tekstą žinoma tema, dalyvaudamas dialoge trumpai atsako į klausimus, pats paklausia.	A.2.1.2. Naudodamasis pagalba iš anksto pasirengęs kalba monologu, dalyvauja dialoge, kartais naudojasi neverbalinės kalbos priemonėmis (mimika, judesiais).	A.2.1.3. Iš anksto pasirengęs kalba monologu, dalyvauja dialoge, intuityviai naudojasi neverbalinės kalbos priemonėmis (mimika, judesiais).	A.2.1.4. Kalba monologu, iš anksto pasirengęs dalyvauja dialoge, tikslingai naudojasi neverbalinės kalbos priemonėmis (mimika, judesiais).
A.2.2.1. Bendraudamas atsižvelgia į kalbėjimo tikslą, kai gauna paramą: papasakoja, informuoja, paaiškina,	A.2.2.2. Bendraudamas kartais atsižvelgia į kalbėjimo tikslą: papasakoja, informuoja, paaiškina, apibūdina; klausosi kito, reaguoja į	A.2.2.3. Bendraudamas dažnai atsižvelgia į kalbėjimo tikslą: papasakoja, informuoja, paaiškina, apibūdina; klausosi kito, reaguoja į	A.2.2.4. Bendraudamas atsižvelgia į kalbėjimo tikslą: papasakoja, informuoja, paaiškina, apibūdina; klausosi kito, tinkamai reaguoja į

apibūdina; klausosi kito, reaguoja į klausimus, prašymus.	klausimus, prašymus, pastebėjimus, pajuokavimus.	klausimus, prašymus, pastebėjimus, pajuokavimus.	klausimus, prašymus, pastebėjimus, pajuokavimus.
A.2.3.1. Klausydamas ar kalbėdamas iš dalies atsižvelgia į adresatą (vaiką arba pažįstamą suaugusįjį); stengiasi laikytis tam tikrų mandagaus bendravimo susitarimų.	A.2.3.2. Klausydamas ar kalbėdamas dažnai atsižvelgia į adresatą (vaiką arba pažįstamą suaugusįjį) ar situaciją; stengiasi laikytis svarbiausių mandagaus bendravimo susitarimų.	A.2.3.3. Klausydamas ar kalbėdamas atsižvelgia į adresatą ir komunikavimo situaciją; leidžia pašnekovui išsakyti savo mintis, dažniausiai laikosi mandagaus bendravimo susitarimų.	A.2.3.4. Klausydamas ar kalbėdamas atsižvelgia į adresatą ir komunikavimo situaciją, laikosi mandagaus bendravimo susitarimų.
A.3.1.1. Trumpai papasakoja ar atpasakoja dalį lengvai suprantamo teksto.	A.3.1.2. Pasakoja ar atpasakoja lengvai suprantamą tekstą, kalbėdamas stengiasi nenukrypti nuo temos. Bando sudominti klausytoją.	A.3.1.3. Nuosekliai pasakoja ar atpasakoja, kalbėdamas nenukrypsta nuo temos. Siekdamas sudominti, stengiasi pasakoti emociškai, raiškiai.	A.3.1.4. Nuosekliai pasakoja ar atpasakoja, tinkamai plėtoja temą. Siekdamas, kad klausytojas jį suprastų, pasakoja, emociškai, raiškiai.
A.3.2.1. Pavartoja mokytojo pasiūlytas kalbinės raiškos priemones pasakodamas, informuodamas.	A.3.2.2. Iš pateiktų kalbinės raiškos priemonių pasirenka tinkamas ir jas vartoja pasakodamas, informuodamas, aiškindamas. Bando kalbėti raiškiai.	A.3.2.3. Kai yra suteikiama pagalba, pasirenka tinkamą raišką (kalba tiksliai, aiškiai) pasakodamas, informuodamas, aiškindamas. Kalba raiškiai.	A.3.2.4. Pasirenka tinkamą raišką pasakodamas, informuodamas, aiškindamas. Kalbėdamas daro pauzes, pabrėžia svarbiausius žodžius.
A.3.3.1. Naudodamasis pagalba bando taisyklingai tarti, kirčiuoti dažniausiai vartojamus žodžius.	A.3.3.2. Naudodamasis pagalba bando taisyklingai tarti, kirčiuoti dažniausiai vartojamus žodžius; intonuoti sakinius.	A.3.3.3. Taisyklingai taria, kirčiuoja dažniausiai vartojamus žodžius. Tinkamai intonuoja daugumą sakinių.	A.3.3.4. Taisyklingai taria, kirčiuoja daugumą žodžių. Tinkamai intonuoja sakinius.
A.3.4.1. Į savo kalbą įterpia naujų žodžių, kuriuos jam pasiūlo mokytojas.	A.3.4.2. Į savo kalbą įterpia naujų dažnai vartojamų vaizdingų žodžių ir vieną kitą dažnai vartojamą posakį ir mokytojo pateiktųjų.	A.3.4.3. Turtina savo kalbą naujais vaizdingais žodžiais ir posakiais. Tinkamai juos vartoja įprastose, žinomose situacijose, pažįstamame kontekste. Kalbėdamas tinkamai pavartoja tarmybes (jeigu jas žino).	A.3.4.4. Tikslingai turtina savo kalbą naujais žodžiais ir posakiais. Tinkamai juos vartoja įvairesnėse situacijose. Kalbėdamas tinkamai pavartoja tarmybes (jeigu jas žino).

A.4.1.1. Mokytojo klausiamas pasako, ko nesuprato klausydamas.	A.4.1.2. Mokytojo padedamas svarsto apie savo kalbėjimą ir klausymą, pavyzdžiui, įvardija, ko nesuprato, kas pasisekė.	A.4.1.3. Mokytojo padedamas apmąsto savo klausymą ir kalbėjimą: įvardija, kas pasisekė, kas – ne, ką kitąkart reikėtų daryti kitaip; paprašo pakartoti, patikslinti, jeigu ko nors nesuprato.	A.4.1.4. Apmąsto savo klausymą ir kalbėjimą: įvardija, kas pasisekė, kas – ne, ką kitąkart reikėtų daryti kitaip. Taiko jam žinomas strategijas informacijai pasitikslinti.
A.4.2.1. Naudodamasis pagalba stengiasi parodyti kalbėtojui, kad jo klausosi; pasako mintį kitais žodžiais.	A.4.2.2. Dažniausiai parodo kalbėtojui, kad jo klausosi; pasako mintį kitais žodžiais, kalbą papildo gestais.	A.4.2.3. Parodo kalbėtojui, kad jo klausosi. Naudojasi paprasčiausiomis kompensavimo strategijomis: pasako mintį kitais žodžiais, kalbą papildo gestais.	A.4.2.4. Įvairiais būdais parodo kalbėtojui, kad jo klausosi. Naudojasi jam žinomomis kompensavimo strategijomis.
B. Skaitymas ir teksto supratimas			
B.1.1.1. Skaito balsu žodžiais, jaučia atskirų žodžių ribas; sunkesnius žodžius skaito skiemenuodamas. Taisyklingai taria aiškiai girdimus garsus, mokytojo padedamas intonuoja tiesioginius, klausiamuosius sakinius.	B.1.1.2. Skaito žodžiais, kartais sklandžiai perskaito trumpą sakinį, jį supranta. Taisyklingai taria daugumą garsų, mėgina/bando savarankiškai intonuoti tiesioginius ir klausiamuosius sakinius.	B.1.1.3. Skaito balsu ir tyliai sakiniiais, suprasdamas mintį. Taisyklingai taria garsus ir tinkamai intonuoja tiesioginius, klausiamuosius ir skatinamuosius sakinius, daro pauzes.	B.1.1.4. Sklandžiai skaito žinomą tekstą. Tinkamai intonuoja sakinius pagal skyrybos ženklus.
B.1.2.1. Skaito nedidelės apimties tekstus, randa tekste dalį aiškiai pateiktos informacijos.	B.1.2.2. Skaito savo poreikius ir galimybes atitinkančius tekstus, randa tekste aiškiai pateiktą informaciją.	B.1.2.3. Skaito savo poreikius ir galimybes atitinkančius tekstus, randa tekste aiškiai pateiktą tiesioginę informaciją ir aiškiai numanomą netiesioginę informaciją	B.1.2.4. Skaito savo poreikius ir galimybes atitinkančius tekstus, randa tekste pateiktą tiesioginę ir netiesioginę informaciją.
B.1.3.1. Naudodamasis pagalba pasirenka knygą skaitymui; skaito vaikams skirtas enciklopedijas, žodynus, žinynus, „draugišku“	B.1.3.2. Naudodamasis pagalba pasirenka knygą skaitymui pagal interesus ir rekomendacijas; skaito vaikams skirtomis enciklopedijomis,	B.1.3.3. Pasirenka ir skaito knygą pagal interesus. Naudojasi vaikams skirtomis enciklopedijomis, žodynais, žinynais, „draugišku“ internetu.	B.1.3.4. Pasirenka ir skaito knygą pagal skaitymo gebėjimus ir interesus. Tikslingai naudojasi vaikams skirtomis enciklopedijomis, žodynais, žinynais, „draugišku“ internetu.

internetu, kai reikia rasti lengvai randamą informaciją.	žodynais, žinynais, „draugišku“ internetu.		
B.1.4.1. Pasako, apie ką tekste kalbama, kai tema labai aiškiai atskleista.	B.1.4.2. Suformuluoja teksto (grožinio ir negrožinio) aiškiai atskleistą temą; naudodamasis pagalba aptaria aiškiai tekste atskleistas vertybes, susijusias su artimiausiu jam pažįstamu kontekstu.	B.1.4.3. Suformuluoja teksto (grožinio ir negrožinio) temą ir aiškiai numanomą pagrindinę mintį. Aptaria aiškiai tekste atskleistas vertybes, susijusias su artimiausiu jam pažįstamu kontekstu.	B.1.4.4. Suformuluoja teksto (grožinio ir negrožinio) temą, randa sakiniu išreikštą pagrindinę mintį. Aptaria tekste lengvai atpažįstamas bendražmogiškas vertybes.
B.2.1.1. Įvardija pagrindinius kūrinio veikėjus ir ryškiausius jų bruožus.	B.2.1.2. Įvardija kūrinio veikėjus ir trumpai aptaria pagrindinių veikėjų bruožus.	B.2.1.3. Įvardija ir trumpai apibūdina kūrinio veikėjus, juos palygina, nurodydamas, kuo veikėjai panašūs ir kuo skiriasi.	B.2.1.4. Apibūdina veikėjus, vertina jų veiksmus, samprotauja apie jų santykius.
B.2.2.1. Įvardija bent vieną aiškiai tekste pateiktą įvykį, veiksmo vietą ar laiką.	B.2.2.2. Įvardija kelis aiškiai tekste pateiktus įvykius, nurodo aiškiai tekste įvardytą veiksmo vietą ir laiką, kai jie nurodyti vienas šalia kito; nusako aiškiai juntamą kūrinio nuotaiką.	B.2.2.3. Nusako įvykių seką, nurodo aiškiai tekste įvardytą veiksmo vietą ir laiką; kūrinio nuotaiką.	B.2.2.4. Nusako įvykių seką, atrinkdamas detales, būdingas įvykiui, reiškiniui; nurodo lengvai numanomą veiksmo vietą ir laiką, nusako, kaip ir kodėl kūrinio nuotaika keitėsi.
B.2.3.1. Skiria prozos ir poezijos kūrinius nevertodamas sąvokų.	B.2.3.2. Naudodamasis pagalba skiria grožinį ir negrožinį tekstus; prozos ir poezijos kūrinius. Samprotauja, ar įvykiai išties galėjo atsitikti, ar yra išgalvoti.	B.2.3.3. Skiria ir nurodo vieną kitą grožinio ir negrožinio tekstų; prozos ir poezijos kūrinių požymius. Įvertina, ar įvykiai išties galėjo atsitikti, ar yra išgalvoti.	B.2.3.4. Nusako esminius grožinio ir negrožinio teksto, prozos, poezijos požymius.
B.2.4.1. Nurodo, kuri teksto dalis labiausiai patiko ir ją perskaito.	B.2.4.2. Dalijasi išpūdžiais apie skaitytą kūrinį su kitais. Perskaito labiausiai patikusią teksto vietą ir pagal nurodytą kriterijų (įdomiausią, juokingiausią ar pan.), naudodamasis pagalba paaiškina,	B.2.4.2. Dalijasi nuomone ir išpūdžiais, patirtais skaitant kūrinį. Nurodo labiausiai patikusią (vaizdingiausią, įdomiausią, juokingiausią ar pan.) teksto vietą	B.2.4.4. Dalijasi nuomone ir išpūdžiais, patirtais skaitant kūrinį, juos pagrindžia. Nurodo labiausiai patikusią teksto vietą ir samprotauja, kas ir kodėl jam patiko. Remiasi asmenine patirtimi ir skaitytu tekstu.

	kodėl ji patiko. Remiasi asmenine patirtimi.	ir argumentuoja savo pasirinkimą. Remiasi asmenine patirtimi.	
B.3.1.1. Randa teksto ar jo dalies iliustraciją.	B.3.1.2. Susieja teksto turinį su teksto iliustracijomis.	B.3.1.3. Remiasi iliustracijomis skaitydamas tekstą; palygina tekstu ir iliustracijomis perteiktą turinį.	B.3.1.4. Samprotaudamas, kaip iliustracija padėjo suprasti kūrinį, remiasi tekstu.
B.3.2.1. Randa tekste mokytojo nurodytą vaizdingą žodį.	B.3.2.2. Naudodamasi pagalba randa tekste dažnai vartojamus vaizdingus žodžius ir frazes, nusako jų reikšmę.	B.3.2.3. Randa tekste dažnai vartojamus vaizdingus žodžius ir frazes, paaiškina jų reikšmę.	B.3.2.4. Randa tekste vaizdingus žodžius ir frazes, paaiškina jų reikšmę ir paskirtį tekste.
B.3.3.1. Naudodamasis pagalba randa tekste aiškiai išreikštą pamokymą.	B.3.3.2. Naudodamasis pagalba, vertina aiškiai tekste išsakytas mintis (pamokymus) ir samprotauja, kodėl mintis (pvz.: pamokymas) yra pateikta tam tikroje kūrinio vietoje.	B.3.3.3. Vertina skirtingose teksto vietose išsakytas mintis, samprotauja, kodėl mintis (pvz.: pamokymas) yra pateikta tam tikroje kūrinio vietoje.	B.3.3.4. Samprotauja apie netiesiogiai išsakytas mintis (pvz., pamokymus).
B.4.1.1. Naudodamasis pagalba prieš skaitymą peržvelgia į akis krintančią teksto informaciją (antraštes, schemas, paveikslėlius ir pan.).	B.4.1.2. Peržvelgia į akis krintančią informaciją (antraštes, schemas, paveikslėlius ir pan.).	B.4.1.3. Tikslingai peržvelgia į akis krintančią informaciją (antraštes, schemas, paveikslėlius ir pan.). Randa raktinį žodį, sakinį, iliustraciją, kurie rodo, apie ką gali būti tekstas.	B.4.1.4. Tikslingai sieja žodinę ir nežodinę informaciją. .
B.4.2.1. Nurodo, kas jam tekste yra žinoma ir kas nauja.	B.4.2.2. Pagal įvardytus kriterijus sieja tekstą su jau žinoma informacija, kai yra suteikiama pagalba Svarsto apie informacijos patikimumą.	B.4.2.3. Sieja tekstą su jau žinoma informacija pagal įvardytus kriterijus. Svarsto apie informacijos (pvz., reklamoje) patikimumą.	B.4.2.4. Sieja tekstą su jau žinoma informacija. Remdamasis asmenine patirtimi ir tekstu samprotauja apie informacijos patikimumą.
B.4.3.1. Nurodo, kas tekste buvo neaišku.	B.4.3.2. Naudodamasis pagalba, išskiria aiškias ir mažiau suprantamas teksto vietas. Pasitikrina savo supratimą klausdamas mokytojo.	B.4.3.3. Išskiria aiškias ir mažiau suprantamas teksto vietas ir paaiškina, ką ir kodėl buvo lengva ar sunku suprasti. Pasitikrina savo	B.4.3.4. Samprotauja apie mažiau suprantamas teksto vietas. Pasitikrina savo supratimą naudodamas keletą skirtingų šaltinių.

		supratimą klausdamas mokytojo, kitų suaugusiųjų, draugų.	
B.4.4.1. Naudodamasis pagalba naudojasi klasės arba mokyklos biblioteka.	B.4.4.2. Naudodamasis pagalba, atsižvelgdamas į skaitymo tikslus ir poreikius naudojasi klasės arba mokyklos biblioteka, interneto svetainėmis.	B.4.4.3. Atsižvelgdamas į skaitymo tikslus ir poreikius naudojasi bibliotekomis, interneto svetainėmis ir kitomis informacinių technologijų teikiamomis galimybėmis skaityti.	B.4.4.4. Pagal skaitymo tikslus naudojasi bibliotekomis, interneto svetainėmis ir kitomis informacinių technologijų teikiamomis galimybėmis skaityti.
C. Rašymas ir teksto kūrimas			
C.1.1.1. Naudodamasis pavyzdžiu, rašo sau ir kitiems kasdienėse mokymosi situacijose, pateikdamas kelias esmines detales.	C.1.1.2. Naudodamasis pagalbine medžiaga rašo sau ir kitiems kelias susijusias mintis kasdienėse mokymosi ir laisvalaikio situacijose.	C.1.1.3. Rašo sau ir kitiems kasdienėse mokymosi ir laisvalaikio situacijose (pvz., raštelis, sąrašas, žinutė, kvietimas, skelbimas, pasiūlymas).	C.1.1.4. Išsamiai rašo sau ir kitiems kasdienėse mokymosi ir laisvalaikio situacijose.
C.1.2.1. Naudodamasis pagalba arba pavyzdžiu rašo taip, kad skaitytojas suprastų vieną kitą mintį.	C.1.2.2. Pagal savo galimybes rašo taip, kad skaitytojas gali suprasti vieną kitą mintį; laikosi vieno kito susitarimo arba užduoties reikalavimo.	C.1.2.3. Rašo taip, kad skaitytojas (bendraamžis, suaugęs) jį suprastų, laikydamasis elementarių susitarimų/ užduoties reikalavimų (pvz., laiškas, receptas).	C.1.2.4. Rašo taip, kad skaitytojas aiškiai supranta parašytas mintis, laikosi susitarimų.
C.1.3.1. Pagal pavyzdį (pvz., paveikslėlių seriją) sukuria kelis susijusius sakinius; siekdamas perduoti informaciją (pvz., žinutę, kvietimą), pateikia kelias esmines detales.	C.1.3.2. Naudodamasis pagalbine medžiaga (paveikslėlių serija, pasakojimo pradžia) kuria kelių sakinių tekstą; siekdamas perduoti informaciją (pvz., žinutę, kvietimą), pateikia kelias esmines detales.	C.1.3.3. Rašo kelių sakinių tekstus saviraiškos tikslais (pvz., ketureilį, pasakojimą/ pasaką) ir siekdamas perduoti informaciją (pvz., raštelis, žinutė, skelbimas), perteikti nuomonę (pvz., pasiūlymas, reklama).	C.1.3.4. Išsamiai rašo kelių sakinių tekstus saviraiškos tikslais (pvz., ketureilį, pasakojimą/ pasaką) ir siekdamas perduoti informaciją (pvz., raštelis, žinutė, skelbimas), perteikti argumentuotą nuomonę (pvz., pasiūlymas, reklama).
C.2.1.1. Parašo kelis sakinius, kuriuose galima išvėlgti pasakojimo pradžios arba pagrindinės pasakojimo dalies – įvykio raidos užuomazgas.	C.2.1.2. Sukuria kelių sakinių pagrindinę pasakojimo dalį – įvykio(ų) raidą. Pradžia ir pabaiga sunkiai išvėlgiamos.	C.2.1.3. Rašo pasakojimą, kuriame ryškėja pagrindinės struktūrinės dalys (pradžia – įvykių raida – pabaiga).	C.2.1.4. Rašo pasakojimą, kuriame aiškiai išryškintos pagrindinės struktūrinės dalys (pradžia – įvykių raida – pabaiga).

C.2.2.1. Pagal analogišką pavyzdį rašydamas informacinį tekstą, išlaiko kelis atitinkamos struktūros elementus.	C.2.2.2. Naudodamasis pagalbine medžiaga, rašo informacinį tekstą, išlaikydamas kelis atitinkamos struktūros elementus.	C.2.2.3. Naudodamasis pagalbine medžiaga, rašo informacinį tekstą, išlaikydamas daugumą atitinkamos struktūros elementų.	C.2.2.4. Naudodamasis pagalbine medžiaga, rašo atitinkamos struktūros informacinį tekstą.
C.2.3.1. Aprašydamas objektą pateikia kelias aiškiai pastebimas detales.	C.2.3.2. Aprašydamas objektą glaustai pateikia bendrą vaizdą ir kelias detales.	C.2.3.3. Aprašydamas objektą pateikia bendrą vaizdą ir detales.	C.2.3.4. Aprašydamas objektą išsamiai pateikia bendrą vaizdą ir detales.
C.3.1.1. Rašydamas tekstą, iš pateiktų pavyzdžių arba naudojamos pagalbinės medžiagos atsirenka raišką, atitinkančią teksto turinį ir adresatą (pažįstamam suaugusiam ir vaikui); vartoja artimoje aplinkoje dažniausiai sutinkamus vaizdingus žodžius (mažybinės formas).	C.3.1.2. Rašydamas tekstą, pagal pavyzdį arba naudodamasis pagalbine medžiaga pasirenka raišką, iš dalies atitinkančią teksto turinį ir adresatą (pažįstamam suaugusiam ir vaikui); vartoja artimoje aplinkoje dažniausiai sutinkamus vaizdingus žodžius (mažybinės formas, palyginimus).	C.3.1.3. Rašydamas tekstą, pagal pavyzdį arba naudodamasis pagalbine medžiaga pasirenka raišką, atitinkančią teksto turinį, tikslą ir adresatą (pažįstamam ir nepažįstamam; suaugusiam ir vaikui); vartoja artimoje aplinkoje sutinkamus vaizdingus žodžius ir posakius (mažybinės formas, sinonimus, palyginimus).	C.3.1.4. Rašydamas tekstą, pasirenka raišką, atitinkančią teksto turinį, tikslą ir adresatą (pažįstamam ir nepažįstamam; suaugusiam ir vaikui); vartoja artimoje aplinkoje sutinkamus ir kelis iš skaitomų kūrinių aptartus vaizdingus žodžius ir posakius (mažybinės formas, sinonimus, palyginimus).
C.3.2.1. Rašo tekstą, kuriame jaučiamos temos užuomazgos.	C.3.2.2. Rašo tekstą, daugumą sakinių siedamas su tema.	C.3.2.3. Rašo tekstą, siedamas sakinius su tema, tekste pasitaiko vietų, kuriose be reikalo nekartojami tie patys žodžiai.	C.3.2.4. Rašo išsamų tekstą, siedamas sakinius su tema, daugeliu atvejų be reikalo nekartoja tų pačių žodžių.
C.3.3.1. Vartoja tiesioginius sakinius, kai yra suteikiama pagalba.	C.3.3.2. Vartoja tiesioginius sakinius; klausiamuosius sakinius, kai yra suteikiama pagalba.	C.3.3.3. Vartoja tiesioginius, klausiamuosius sakinius; skatinamuosius sakinius, kai yra suteikiama pagalba.	C.3.3.4. Vartoja tiesioginius, klausiamuosius, skatinamuosius sakinius.
C.3.4.1. Naudodamasis pagalba pritaiko vieną – dvi turinio apimtimi numatytų 1–2 klasės gramatikos, leksikos, rašybos ir skyrybos taisykles, rašo daugeliu atvejų	C.3.4.2. Naudodamasis pagalba pritaiko kelias 1–2 klasės turinio apimtimi numatytų gramatikos, leksikos, rašybos ir skyrybos taisykles, rašo įskaitomai ranka, mobiliųjų įrenginių klaviatūra.	C.3.4.3. Daugeliu atvejų rašo laikydamasis 1–2 klasės turinio apimtimi numatytų gramatikos, leksikos, rašybos ir skyrybos taisyklių; rašo aiškiai, suprantamai	C.3.4.4. Rašo be klaidų, laikydamasis 1–2 klasės turinio apimtimi numatytų gramatikos, leksikos, rašybos ir skyrybos taisyklių, aiškiai, suprantamai ranka, mobiliųjų įrenginių klaviatūra.

įskaitomai ranka, mobiliųjų įrenginių klaviatūra.		ranka, mobiliųjų įrenginių klaviatūra.	
C.4.1.1. Naudodamasis pagalba, rašo tekstą, pritaikydamas rašymo pagal paveikslėlių seriją etapus.	C.4.1.2. Naudodamasis pagalba, rašo tekstą, pritaikydamas rašymo pagal duotą pradžią etapus.	C.4.1.3. Rašo tekstą pagal pateiktą planą, veiksmažodžių grandinę, kai yra suteikiama pagalba; naudojasi raktiniais žodžiais, duota pradžia ir/arba pabaiga.	C.4.1.4. Rašo tekstą pagal pateiktą planą, naudojasi užrašyta veiksmažodžių grandine, raktiniais žodžiais, duota pradžia, pabaiga ir pan.
C.4.2.1. Naudodamasis pagalba, tobulina kuriamą teksto dalį: dar kartą ją skaito, taiso pagal vieną aspektą (turinio arba rašybos).	C.4.2.2. Naudodamasis pagalba tobulina kuriamą tekstą: dar kartą ją skaito, taiso pagal vieną aspektą (turinio arba rašybos).	C.4.2.3. Tobulina kuriamą tekstą: dar kartą ją skaito, taiso pagal iš anksto susitartus kriterijus, apimančius vieną aspektą (turinio, struktūros, rašybos).	C.4.2.4. Tobulina kuriamą tekstą: dar kartą ją skaito, taiso pagal iš anksto susitartus kriterijus, apimančius kelis aspektus (turinio, struktūros, rašybos).
D. Lietuvių kalbos pažinimas			
D.1.1.1. Skiria lietuvių kalbos garsus kalbos sraute, kai tariama keletą kartų lėtai ir aiškiai, daugumą jų užrašo atitinkamomis raidėmis; praktinėje veikloje nurodo, kur garsas, kur raidė.	D.1.1.2. Skiria lietuvių kalbos garsus kalbos sraute, kai tariama lėtai ir aiškiai, užrašo juos atitinkamomis raidėmis; skiria raidę nuo garso.	D.1.1.2. Skiria lietuvių kalbos garsus kalbos sraute, užrašo juos atitinkamomis raidėmis; paaiškina, kuo raidė skiriasi nuo garso.	D.1.1.2. Skiria lietuvių kalbos garsus ir raides kalbos sraute, kai žodis pasakomas neįprastai/netipiškai (pavyzdžiui, greičiau, su akcentu, eiliuotoje kalboje, deklamuoiant, dainuojant).
D.1.2.1. Atlieka žodžio (vienskiemenio, atvirų skiemenų) garsinę analizę (iš eilės išvardija garsus žodžių, kurių taisyklingas tarimas nesiskiria nuo rašybos), siedamas garsą su jį žyminčia raide, raidę siedamas su garsu.	D.1.2.2. Atlieka žodžio (su dviejų priebalsių samplaikomis), kurio taisyklingas tarimas nesiskiria nuo rašybos, garsinę analizę, siedamas garsą su jį žyminčia raide, raidę – su garsu.	D.1.2.3. Dažniausiai atlieka žodžio (su ilgaisiais ar trumpaisiais, minkštumo ženklu prieš u ir ū, ū, o, dvibalsiais) garsinę analizę, siedamas garsą su jį žyminčia raide, raidę – su garsu.	D.1.2.4. Atlieka ilgesnių, sudėtingesnių, dažniau vartojamų žodžių (su trijų ir daugiau priebalsių samplaikomis) garsinę analizę, siedamas garsą su jį žyminčia raide, raidę – su garsu.
D.1.3.1. Naudodamasis pagalbine medžiaga, skiria balsius, priebalsius (nevarojant terminų), taisyklingai juos taria.	D.1.3.2. Skiria balsius, daugumą priebalsių, (nevarojant terminų), taisyklingai juos taria.	D.1.3.3. Skiria balsius (ilguosius, trumpuosius) priebalsius, dvibalsius; dažniausiai teisingai žodžiuose atskiria dvibalsius	D.1.3.4. Grupuoja balsius (ilguosius, trumpuosius) priebalsius, dvibalsius; teisingai žodžiuose atskiria dvibalsius

		(nevartojant terminų), taisyklingai juos taria.	(nevartojant terminų), taisyklingai juos taria.
D.1.4.1. Naudodamasis pagalba taisyklingai kirčiuoja dažniausiai vartojamus žodžius, kai kirčiuotas skiemuo yra išskirtas.	D.1.4.2. Taisyklingai kirčiuoja dažniausiai vartojamus žodžius, kai kirčiuotas skiemuo yra išskirtas.	D.1.4.3. Taisyklingai kirčiuoja dažniausiai vartojamus žodžius.	D.1.4.4. Taisyklingai kirčiuoja rečiau vartojamus arba sunkiau perskaitomus žodžius.
D.2.1.1. Naudodamasis pagalba (pavyzdžiui, panaudojant daiktus, keliant klausimą) skiria žodžius, reiškiančius daiktų pavadinimus.	D.2.1.2. Skiria žodžius, reiškiančius daiktų pavadinimus, kai yra pateiktas klausimas; pagal pavyzdį susieja žodžius, reiškiančius veiksmą su veiksmo laiku, kai yra duotas klausimas (kas vyko vakar? kas vyksta šiandien? kas vyks rytoj?)	D.2.1.3. Skiria ir grupuoja žodžius, reiškiančius veiksmą, daiktų pavadinimus; skiria žodžius, reiškiančius požymį, kai yra duotas klausimas; susieja žodžius, reiškiančius veiksmą su veiksmo atlikimo laiku.	D.2.1.4. Skiria ir grupuoja žodžius, reiškiančius veiksmą, daiktų, požymių pavadinimus; grupuoja žodžius, reiškiančius veiksmą su veiksmo atlikimo laiku.
D.2.2.1. Atrenka asmenvardžius (žmonių vardus, pavardes), pagal pavyzdį atrenka gyvūnų vardus, vietovardžius (jam žinomos vietovės pavadinimą).	D.2.2.2. Atpažįsta ir grupuoja asmenvardžius (žmonių vardus, pavardes), atrenka jo aplinkoje vartojamus gyvūnų vardus, vietovardžius (miesto ar jam žinomos vietovės pavadinimus).	D.2.2.3. Atpažįsta ir grupuoja asmenvardžius (žmonių vardus, pavardes), gyvūnų vardus, vietovardžius (miesto, kaimo, ežero, upės ar jam žinomos vietovės pavadinimus).	D.2.2.4. Skiria ir taisyklingai vartoja tikrinius daiktavardžius (be termino) įvairiuose kontekstuose.
D.2.3.1. Pagal pavyzdį iš vieno žodžio padaro kitą su priešdėliu ne- (pvz., gražus – negražus; dirba – nedirba).	D.2.3.2. Pagal pavyzdį iš vieno žodžio padaro kitą su priesaga -el-, (pvz., gėlė – gėlelė).	D.2.3.3. Pagal pavyzdį taiko ir paaiškina elementariausius žodžių kaitymo ir darybos būdus; pagal pavyzdį iš vieno žodžio padaro kitą su priešdėliu iš-, priesaga -inink- (pvz., eiti – išeiti, bitė – bitininkas ir pan.).	D.2.3.4. Taiko ir paaiškina žodžių kaitymo ir darybos būdus; iš vieno žodžio padaro kitą su priešdėliais, priesagomis pagal 1-2 kl. turinio apimtimi numatytus atvejus.
D.3.1.1. Naudodamasis pagalbine medžiaga, skiria sakinių nuo pavienių žodžių.	D.3.1.2. Skiria sakinių nuo pavienių žodžių.	D.3.1.3. Skiria sakinių nuo pavienių žodžių, kelia sakinio žodžiams klausimus.	D.3.1.4. Paaiškina, kaip sakinio žodžiai yra tarpusavyje susiję, keldamas sakinio žodžiams klausimus.

D.3.2.1. Pagal prasmę įterpia žodį sakinyje derindamas galūnę. Sudaro tiesioginius sakinius, kai yra suteikiama pagalba.	D.3.2.2. Iš duotų žodžių sudaro ir užrašo sakinį, derindamas galūnes. Sudaro tiesioginius sakinius; klausiamuosius sakinius, kai yra suteikiama pagalba.	D.3.2.3. Sakiniu perteikia mintį. Sudaro tiesioginius, klausiamuosius sakinius, taisyklingai juos intonuoja; sudaro skatinamuosius sakinius, kai yra suteikiama pagalba.	D.3.2.4. Sakiniu perteikia išplėtotą mintį. Sudaro tiesioginius, klausiamuosius, skatinamuosius sakinius, taisyklingai juos intonuoja.
D.3.3.1. Pagal pavyzdį sakinyje randa žodžius, atsakančius į klausimus kas?, ką veikia?	D.3.3.2. Sakinyje randa žodžius, atsakančius į klausimus kas?, ką veikia?	D.3.3.3. Atpažįsta sakinio žodžius, nusakančius veikėją ir jo atliekamą veiksmą.	D.3.3.4. Susieja sakinio žodžius, nusakančius veikėją ir jo atliekamą veiksmą; kelia klausimus kitiems sakinio žodžiams.
D.4.1.1. Skiria tekstą nuo pavienių sakinių.	D.4.1.2. Skiria tekstą nuo pavienių sakinių, pagal pavyzdį nurodo elementariausius teksto požymius (pvz., pavadinimą, autorių, veikėjų pokalbius ir pan.).	D.4.1.3. Skiria tekstą nuo pavienių sakinių, nurodo elementariausius teksto požymius (pvz., pavadinimą, autorių, veikėjus, veikėjų pokalbius, įvykius ir pan.).	D.4.1.4. Atpažįsta įvairius tekstus (netradicinius, tekstus įvairiose aplinkose/medijose).
D.4.2.1. Naudodamasis pagalbine medžiaga aiškios struktūros tekste atskiria, kaip įvykis prasidėjo (įvykio pradžia), kaip įvykis baigėsi (įvykio pabaiga); atskiria, kas atsitiko (įvykį).	D.4.2.2. Aiškios struktūros tekste atskiria pasakojimo sandarą: kaip įvykis prasidėjo (įvykio pradžia), kas atsitiko (įvykį), kaip įvykis baigėsi (įvykio pabaiga).	D.4.2.3. Taiko žinias apie pasakojimo sandarą: kaip įvykis prasidėjo (įvykio pradžia), kas atsitiko, kaip įvykis baigėsi (įvykio pabaiga).	D.4.2.4. Nagrinėja tekstą pagal pasakojimo sandarą: kaip įvykis prasidėjo (įvykio pradžia), kas atsitiko, kaip įvykis baigėsi (įvykio pabaiga).
D.5.1.1. Pagal pavyzdį atlieka nesudėtingus kalbos tyrimus (pvz., pasižymi jam nežinomus žodžius).	D.5.1.2. Atlieka nesudėtingus kalbos tyrimus (pvz., pasižymi jam nežinomus žodžius ir išsiaiškina jų reikšmę).	D.5.1.3. Atlieka nesudėtingus kalbos tyrimus (pvz., grupuoja skirtingus žodžius pagal reikšmę).	D.5.1.4. Atlieka nesudėtingus kalbos tyrimus (pvz., pastebi dėšningumus, padaro išvadas).
D.5.2.1. Pagal pavyzdį atlieka nesudėtingus kalbos vartojimo tyrimus (pvz., stebi kalbos vartojimo situacijas artimoje aplinkoje)	D.5.2.2. Naudodamasis pagalbine medžiaga atlieka nesudėtingus kalbos vartojimo tyrimus (pvz., stebi kalbos vartojimo situacijas artimoje aplinkoje)	D.5.2.3. Atlieka nesudėtingus kalbos vartojimo tyrimus (pvz., stebi kalbos vartojimo situacijas artimoje aplinkoje, daro išvadas pagal aiškiai pastebimus požymius).	D.5.2.4. Atlieka nesudėtingus kalbos vartojimo tyrimus (pvz., stebi kalbos vartojimo situacijas artimoje aplinkoje, elementariai apibendrina, daro išvadas).

D.6.1.1. Įvardija keletą kalbos vaidmens visuomenėje aspektų (bendrauti, sužinoti, atpažinti, reikšti emocijas, kurti).	D.6.1.2. Trumpai nusako kalbos vaidmenį visuomenėje (bendrauti, sužinoti, atpažinti, reikšti emocijas, kurti).	D.6.1.3. Aptaria kalbos vaidmenį visuomenėje (bendrauti, sužinoti, atpažinti, reikšti emocijas, kurti).	D.6.1.4. Aptaria ir kalbos vaidmenį visuomenėje (bendrauti, sužinoti, atpažinti, reikšti emocijas, kurti), pateikia pavyzdžių.
D.6.2.1. Mokytojo padedamas vartoja mokymosi turinyje numatytas sąvokas, kalbėdamas apie konkretų kalbos vienetą.	D.6.2.2. Naudodamasis pagalba vartoja mokymosi turinyje numatytas sąvokas, kalbėdamas apie konkretų kalbos vienetą.	D.6.2.3. Vartoja mokymosi turinyje numatytas sąvokas, kalbėdamas apie konkretų kalbos vienetą.	D.6.2.4. Sąmoningai vartoja mokymosi turinyje numatytas sąvokas, kalbėdamas apie konkretų kalbos vienetą.
E. Literatūros ir kultūros pažinimas			
E.1.1.1. Žr.: B.2.1.1, B.1.4.1, B. 2.1.1, B.2.2.1, B.2.4.1.	E.1.1.2. Žr.: B.2.1.2, B.1.4.2, B. 2.1.2, B.2.2.2, B.2.4.2.	E.1.1.3. Žr.: B.2.1.3, B.1.4.3, B. 2.1.3, B.2.2.3, B.2.4.3.	E.1.1.4. Žr.: B.2.1.4, B.1.4.4, B. 2.1.4, B.2.2.4, B.2.4.4.
E.1.2.1. Žr.: B.3.2.1, B.3.3.1.	E.1.2.2. Žr.: B.3.2.2, B.3.3.2.	E.1.2.3. Žr.: B.3.2.3 , B.3.3.3.	E.1.2.4. Žr.: B.3.2.4, B.3.3.4.
E.2.1.1. Įvardija keletą skaitytų, girdėtų vaikų literatūros kūrinių.	E.2.1.2. Atpažįsta ryškiausius šio amžiaus vaikams aktualius kultūros reiškinius, įvardija keletą mėgstamų vaikų literatūros kūrinių, autorių, lengviausiai suprantamų Lietuvos žodinio kultūros paveldo reiškinių (pvz., skaičiuotes).	E.2.1.3. Atpažįsta šio amžiaus vaikams aktualius kultūros reiškinius (pvz., Užgavėnes, Kaziuko mugę), įvardija keletą mėgstamų vaikų literatūros kūrinių, autorių, lengviausiai suprantamų Lietuvos žodinio kultūros paveldo reiškinių (pvz., mįsles).	E.2.1.4. Atpažįsta visuomenei aktualius kultūros reiškinius, įvardija keletą mėgstamų vaikų literatūros kūrinių, autorių, reikšmingiausių Lietuvos žodinio kultūros paveldo reiškinių (pvz., pasakas, patarles).
E.2.2.1. Naudodamasis pagalba atpažįsta mokymosi turinyje numatytas sąvokas.	E.2.2.2. Atpažįsta mokymosi turinyje numatytas sąvokas.	E.2.2.3. Naudodamasis pagalba vartoja mokymosi turinyje numatytas sąvokas.	E.2.2.4. Vartoja mokymosi turinyje numatytas sąvokas kalbėdamas apie perskaitytą grožinį kūrinį..

<p>E.3.2.1. Lankydamasis bibliotekoje, dalyvaudamas mokyklos kultūros renginiuose, išsako savo įspūdžius.</p>	<p>E.3.2.2. Lankydamasis bibliotekoje, teatre, kine, muziejuje, dalyvaudamas kultūros renginiuose, išsako savo įspūdžius.</p>	<p>E.3.2.3. Lankydamasis bibliotekoje, teatre, kine, muziejuje, dalyvaudamas kultūros renginiuose, išbando atlikėjo, stebėtojo vaidmenis, dalijasi patirtimi su bendraamžiais ir suaugusiais.</p>	<p>E.3.2.4. Lankydamasis bibliotekoje, teatre, kine, muziejuje, dalyvaudamas kultūros renginiuose, išbando kūrėjo, atlikėjo, stebėtojo vaidmenis, dalijasi patirtimi su bendraamžiais ir suaugusiais.</p>
---	---	---	---

8.2. Pasiekimų lygių požymiai. 3–4 klasės

Pasiekimų lygiai			
Slenkstinis (I)	Patenkinamas (II)	Pagrindinis (III)	Aukštesnysis (IV)
A. Kalbėjimas, klausymas ir sąveika			
A.1.1.1. Klausosi dėmesingai, aptaria/atrenka/išskiria esminę informaciją.	A.1.1.2. Klausosi dėmesingai ir reflektiviai (aktyviai parodydamas (mimika, gestais) santykį su pranešimu), atrenka didžiąją dalį informacijos nurodytam tikslui.	A.1.1.3. Klausosi dėmesingai ir reflektiviai (žodinėmis ir/ar nežodinėmis priemonėmis parodydamas santykį su pranešimu), tikslingai atrenka informaciją.	A.1.1.4. Klausosi dėmesingai ir aktyviai, tikslingai atrenka informaciją, argumentuoja savo pasirinkimus.
A.1.2.1. Įsiklauso ir supranta įvairių kalbėtojų, (pvz., bendraamžių ir suaugusiųjų, pažįstamų ir nepažįstamų) aiškiai perteikiamą informaciją.	A.1.2.2. Įsiklauso ir supranta skirtingu tempu įvairių kalbėtojų, (pvz., bendraamžių ir suaugusiųjų, pažįstamų ir nepažįstamų) perteikiamą esminę ir neesminę informaciją.	A.1.2.3. Įsiklauso ir supranta esminę ir neesminę informaciją, perteikiamą įvairių kalbėtojų skirtingu tempu, tembru ir skirtingomis intonacijomis.	A.1.2.4. Įsiklauso ir supranta įvairių kalbėtojų įvairiose situacijose.
A.1.3.1. Išgirstą informaciją sieja su sava patirtimi, vertina pagal nurodytus kriterijus.	A.1.3.2. Išgirstą informaciją sieja su sava patirtimi, vertina pagal susitartus kriterijus.	A.1.3.3. Išgirstą informaciją sieja su sava patirtimi ir kontekstu, vertina pagal susitartus kriterijus.	A.1.3.4. Išgirstą informaciją sieja su kontekstu, vertina pagal susitartus kriterijus.
A.2.1.1. Iš anksto pasirengęs (kai suteikiama pagalba) kalba monologu, dalyvauja dialoge, intuityviai naudojami neverbalinės kalbos priemonėmis (mimika, judesiais).	A.2.1.2. Kalba monologu (kai suteikiama pagalba), iš anksto pasirengęs dalyvauja dialoge, tikslingai naudojami neverbalinės kalbos priemonėmis (mimika, judesiais).	A.2.1.3. Kalba monologu savarankiškai, iš anksto pasirengęs konstruktyviai dalyvauja dialoge, išsako savo nuomonę, ją argumentuoja, naudojami neverbalinės kalbos priemonėmis.	A.2.1.4. Tikslingai ir savarankiškai pasiruošęs kalba monologu, konstruktyviai dalyvauja dialoge, argumentais grindžia nuomonę, naudojami neverbalinės kalbos priemonėmis.
A.2.2.1. Bendraudamas dažnai atsižvelgia į kalbėjimo tikslą: papasakoja, informuoja, paaiškina, apibūdina; klausosi kito, reaguoja į	A.2.2.2. Bendraudamas atsižvelgia į kalbėjimo tikslą: papasakoja, informuoja, paaiškina, apibūdina; klausosi kito, tinkamai reaguoja į	A.2.2.3. Bendraudamas atsižvelgia į kalbėjimo tikslą: pasakoja siekdamas sudominti, tiksliai informuoja, paaiškina,	A.2.2.4. Atidžiai klausosi, supranta kalbėtojo intencijas ir savarankiškai adekvačiai reaguoja žodinėmis ir nežodinėmis priemonėmis.

klausimus, prašymus, pastebėjimus, pajuokavimus.	klausimus, prašymus, pastebėjimus, pajuokavimus.	išsamiai apibūdina, argumentuoja siekdamas įtikinti; atidžiai klausosi, supranta kalbėtojo intencijas ir dažniausiai adekvačiai reaguoja žodinėmis ir nežodinėmis priemonėmis.	
A.2.3.1. Klausydamas ar kalbėdamas atsižvelgia į adresatą ir komunikavimo situaciją; leidžia pašnekovui išsakyti savo mintis, dažniausiai laikosi mandagaus bendravimo susitarimų.	A.2.3.2. Klausydamas ar kalbėdamas atsižvelgia į adresatą ir komunikavimo situaciją, laikosi mandagaus bendravimo susitarimų.	A.2.3.3. Klausydamas ir kalbėdamas atsižvelgia į adresatą ir komunikavimo situaciją, pasirenka tinkamas kalbos priemones; dažniausiai rodo susidomėjimą, gerbia kito nuomonę, laikosi kalbos etiketo.	A.2.3.4. Klausydamas ir kalbėdamas tikslingai atsižvelgia į adresatą ir komunikavimo situaciją, rodo susidomėjimą, gerbia kito nuomonę, laikosi kalbos etiketo.
A.3.1.1. Dažniausiai nuosekliai pasakoja ar atpasakoja, kalbėdamas nenukrypsta nuo temos. Siekdamas sudominti, stengiasi pasakoti emociškai, raiškiai.	A.3.1.2. Nuosekliai pasakoja ar atpasakoja. Siekdamas, kad klausytojas jį suprastų, pasakoja, emociškai, raiškiai.	A.3.1.3. Kalbėdamas dažniausiai nuosekliai plėtoja temą, nenukrypsta nuo temos; stengiasi pasakoti emociškai, raiškiai, paaiškindamas priežastis ir pasekmes.	A.3.1.4. Tikslingai savarankiškai pasiruošęs kalba nuosekliai, plėtoja temą, emociškai, raiškiai pasakoja, paaiškindamas priežastis ir pasekmes.
A.3.2.1. Kai yra suteikiama pagalba, pasirenka tinkamą raišką (kalba tiksliai, aiškiai) pasakodamas, informuodamas, aiškindamas. Kalba raiškiai.	A.3.2.2. Pasirenka tinkamą raišką pasakodamas, informuodamas, aiškindamas. Kalbėdamas daro pauzes, pabrėžia svarbiausius žodžius.	A.3.2.3. Pasirenka tinkamą raišką (kalba tiksliai, aiškiai, argumentuoja) siekdamas informuoti, paaiškinti, įtikinti. Kalba tinkama intonacija, daro pauzes, kartais balsu pabrėžia svarbiausią prasminę sakinio vietą (loginis kirtis).	A.3.2.4. Tikslingai ir savarankiškai pasirenka raišką įvairiose komunikavimo situacijose. Kalba įtaigiai, balsu pabrėžia svarbiausią prasminę sakinio vietą (loginis kirtis).
A.3.3.1. Taisyklingai taria, kirčiuoja dažniausiai vartojamus žodžius. Tinkamai intonuoja daugumą sakinių.	A.3.3.2. Taisyklingai taria, kirčiuoja daugumą žodžių. Tinkamai intonuoja sakinius.	A.3.3.3. Taisyklingai taria, kirčiuoja daugumą žodžių. Tinkamai intonuoja sakinius.	A.3.3.4. Taisyklingai taria ir kirčiuoja žodžius. Atsižvelgdamas į kontekstą, tinkamai intonuoja sakinius.

<p>A.3.4.1. Turtina savo kalbą naujais vaizdingais žodžiais ir posakiais. Tinkamai juos vartoja įprastose, žinomose situacijose, pažįstamame kontekste. Kalbėdamas tinkamai pavartoja tarmybes (jeigu jas žino).</p>	<p>A.3.4.2. Tikslingai turtina savo kalbą naujais žodžiais ir posakiais. Tinkamai juos vartoja įvairesnėse situacijose.</p>	<p>A.3.4.3. Turtina savo kalbą naujais žodžiais ir posakiais (ir perkeltinės prasmės, tarptautiniais); tinkamai juos vartoja įprastose ir naujose situacijose. Pasakodamas vartoja vieną kitą tarmišką žodį ar posakį (jeigu juos žino).</p>	<p>T A.3.4.4. Tikslingai ir savarankiškai turtina savo kalbą naujais žodžiais ir posakiais. Tinkamai juos vartoja įvairiose situacijose. Pasakodamas tikslingai vartoja tarmiškus žodžius ar posakius (jeigu juos žino).</p>
<p>A.4.1.1. Mokytojo padedamas apmąsto savo klausymą ir kalbėjimą: įvardija, kas pasisekė, kas – ne, ką kitąkart reikėtų daryti kitaip; paprašo pakartoti, patikslinti, jeigu ko nors nesuprato.</p>	<p>A.4.1.2. Apmąsto savo klausymą ir kalbėjimą: įvardija, kas pasisekė, kas – ne, ką kitąkart reikėtų daryti kitaip. Taiko jam žinomas strategijas informacijai patikslinti.</p>	<p>A.4.1.3. Naudodamasis pagalba apmąsto savo klausymą ir kalbėjimą: paaiškina, kas pasisekė, kas – ne, kodėl, ką kitąkart reikėtų daryti kitaip; įvardija, ko ir kodėl nesuprato, ir naudojami jam žinomais būdais tai išsiaiškinti.</p>	<p>A.4.1.4. Apmąsto savo klausymą ir kalbėjimą: paaiškina, kas pasisekė, kas – ne, kodėl, ką kitąkart reikėtų daryti kitaip; įvardija, ko ir kodėl nesuprato, ir naudojami jam žinomais būdais tai išsiaiškinti.</p>
<p>A.4.2.1. Parodo kalbėtojui, kad jo klausosi. Naudojasi paprasčiausiomis kompensavimo strategijomis: pasako mintį kitais žodžiais, kalbą papildo gestais.</p>	<p>A.4.2.2. Įvairiais būdais parodo kalbėtojui, kad jo klausosi. Naudojasi kompensavimo strategijomis: patikslina žodžio reikšmę, pasižymi informaciją (raktinius žodžius).</p>	<p>A.4.2.3. Klausosi aktyviai: nusiteikia suprasti ir domėtis, išsiaiškina tikslą, pasižymi informaciją. Naudojasi kompensavimo strategijomis: remiasi situacijos kontekstu (nežinomą žodį supranta iš kitų žinomų žodžių), pasinaudoja bendra pranešimo logika.</p>	<p>A.4.2.4. Klausosi aktyviai įvairiose mokymosi situacijose. Tikslingai naudojami keliomis skirtingomis kompensavimo strategijomis.</p>
B. Skaitymas ir teksto supratimas			
<p>B.1.1.1. Skaito sakinius. Taisyklingai taria garsus ir tinkamai intonuoja tiesioginius, klausiamuosius ir skatinamuosius sakinius, daro pauzes.</p>	<p>B.1.1.2. Sklandžiai skaito žinomą tekstą. Tinkamai intonuoja sakinius pagal skyrybos ženklus.</p>	<p>B.1.1.3. Skaito sklandžiai, įvairiais būdais (balsu ir tyliai, tik perbėgdamas akimis ir lėtai, įsigilindamas); skaito suprasdamas mintį, balsu pabrėžia svarbiausią prasminę sakinio vietą, tinkamai intonuoja tiesioginę kalbą.</p>	<p>B.1.1.4. Skaito sklandžiai, pasirenka skaitymo tempą ir būdą pagal skaitomą tekstą ir skaitymo tikslus; tinkamai intonuoja tiesioginę kalbą.</p>

B.1.2.1. Skaito savo poreikius ir galimybes atitinkančius tekstus, randa tekste aiškiai pateiktą tiesioginę informaciją ir aiškiai numanomą netiesioginę informaciją	B.1.2.2. Skaito savo poreikius ir galimybes atitinkančius tekstus, randa tekste pateiktą tiesioginę ir netiesioginę informaciją.	B.1.2.3. Skaito savo poreikius ir galimybes atitinkančius tekstus, randa tekste tiesiogiai ir netiesiogiai pateiktą informaciją.	B.1.2.4. Skaito įvairius tekstus, randa tekste tiesiogiai ir netiesiogiai pateiktą informaciją.
B.1.3.1. Pasirenka ir skaito knygą pagal interesus. Naudojasi vaikams skirtomis enciklopedijomis, žodynais, žinynais, „draugišku“ internetu.	B.1.3.2. Pasirenka ir skaito knygą pagal skaitymo gebėjimus ir interesus. Tikslingai naudojasi vaikams skirtomis enciklopedijomis, žodynais, žinynais, „draugišku“ internetu.	B.1.3.3. Pasirenka ir skaito knygą pagal savo interesus. Naudojasi įvairiais informacijos šaltiniais atsirinkdamas informaciją konkrečiam tikslui.	B.1.3.4. Tikslingai pasirenka knygą ar kitą informacijos šaltinį mokymosi ir laisvalaikio veikloms.
B.1.4.1. Suformuluoja teksto (grožinio ir negrožinio) temą ir aiškiai numanomą pagrindinę mintį. Aptaria aiškiai tekste atskleistas vertybes, susijusias su artimiausiu jam pažįstamu kontekstu.	B.1.4.2. Suformuluoja teksto (grožinio ir negrožinio) temą, randa sakiniu išreikštą pagrindinę mintį. Aptaria tekste lengvai atpažįstamas bendražmogiškas vertybes.	B.1.4.3. Suformuluoja teksto (grožinio ir negrožinio) temą ir pagrindinę mintį. Aptaria tekste lengvai atpažįstamas bendražmogiškas vertybes.	B.1.4.4. Suformuluoja sudėtingesnio teksto temą ir pagrindinę mintį. Aptaria tekste atskleistas vertybes.
B.2.1.1. Įvardija ir trumpai apibūdina kūrinio veikėjus, juos palygina, nurodydamas, kuo veikėjai panašūs ir kuo skiriasi.	B.2.1.2. Apibūdina veikėjus, vertina jų veiksmus.	B.2.1.3. Apibūdina veikėjus, vertina jų veiksmus, samprotauja apie jų santykius.	B.2.1.4. Apibūdina veikėjus, aptaria jų tarpusavio ryšius, argumentuoja savo sprendimus.
B.2.2.1. Nusako įvykių seką, nurodo aiškiai tekste įvardytą veiksmo vietą ir laiką; kūrinio nuotaiką.	B.2.2.2. Nusako įvykių seką, atrinkdamas detales, būdingas įvykiui, reiškiniui; nurodo lengvai numanomą veiksmo vietą ir laiką, nusako, kaip ir kodėl kūrinio nuotaika keitėsi.	B.2.2.3. Aptaria įvykių seką, veiksmo laiką, vietą, jų kaitą, įvykių svarbą. Apibūdina grožinio teksto nuotaiką.	B.2.2.4. Aptaria įvykių seką, samprotauja apie įvykių priežastis ir pasekmes.
B.2.3.1. Skiria ir nurodo vieną kitą grožinio ir negrožinio tekstų; prozos ir poezijos kūrinų požymius.	B.2.3.2. Nusako esminius grožinio ir negrožinio teksto, prozos, poezijos požymius.	B.2.3.3. Nusako esminius grožinio ir negrožinio teksto požymius, argumentuodamas skiria prozos, poezijos, dramos kūrinus.	B.2.3.4. Samprotauja apie grožinio ir negrožinio teksto, prozos, poezijos, dramos kūrinų požymius. Skirsto kūrinus pagal žanrus.

Įvertina, ar įvykiai išties galėjo atsitikti, ar yra išgalvoti.		Atpažįsta amžiaus tarpsniui aktualius kūrybinių žanrus, pavyzdžiui, pasaka, eilėraštis, apsakymas, drama.	
B.2.4.1. Dalijasi nuomone ir įspūdžiais, patirtais skaitant kūrinį. Nurodo labiausiai patikusią (vaizdingiausią, įdomiausią, juokingiausią ar pan.) teksto vietą ir paaiškina, kodėl ji patiko. Remiasi asmenine patirtimi.	B.2.4.2. Dalijasi nuomone ir įspūdžiais, patirtais skaitant kūrinį, juos pagrindžia. Nurodo labiausiai patikusią teksto vietą ir samprotauja, kas ir kodėl jam patiko. Remiasi skaitytu tekstu.	B.2.4.3. Išsako įspūdžius ir nuomonę apie kūrinį. Argumentuotai paaiškina, kas ir kodėl tekste jam padarė įspūdį, sudomino, nustebino, suglumino ir pan. Remiasi asmenine patirtimi, perskaitytu tekstu, anksčiau skaitytais kūriniais.	B.2.4.4. Dalijasi įspūdžiais ir argumentuota nuomone apie kūrinį. Pateikia keletą argumentų (pvz., remiasi perskaitytu tekstu, autoritetais, asmenine patirtimi).
B.3.1.1. Remiasi iliustracijomis skaitydamas tekstą; palygina tekstu ir iliustracijomis perteiktą turinį.	B.3.1.2. Samprotaudamas, kaip iliustracija padėjo suprasti kūrinį, remiasi tekstu.	B.3.1.3. Samprotauja, kaip iliustracija padėjo suprasti tekstą.	B.3.1.4. Pateikia kelis argumentus, kaip iliustracija padėjo suprasti tekstą.
B.3.2.1. Randa tekste dažnai vartojamus vaizdingus žodžius ir frazes, paaiškina jų reikšmę.	B.3.2.2. Randa tekste vaizdingus žodžius ir frazes, paaiškina jų reikšmę ir paskirtį tekste.	B.3.2.3. Randa tekste vaizdingus žodžius ir frazes, paaiškina jų reikšmę ir paskirtį. Nusako, kaip tekste siekiama įtaigumo (pvz., vaizdingi žodžiai), tikslumo (pvz., išvardijimas), aiškumo (pvz., schema).	B.3.2.4. Argumentuodamas paaiškina tekste pavartotų vaizdingų žodžių ir frazių reikšmę ir paskirtį. Diskutuoja, kaip tekste siekiama įtaigumo (pvz., vaizdingi žodžiai), tikslumo (pvz., išvardijimas), aiškumo (pvz., schema).
B.3.3.1. Vertina skirtingose teksto vietose išsakytas mintis (pamokymus), samprotauja, kodėl mintis (pvz.: pamokymas) yra pateikta tam tikroje kūrinio vietoje.	B.3.3.2. Samprotauja apie netiesiogiai išsakytas mintis (pamokymus).	B.3.3.3. Atpažįsta ir paaiškina netiesiogiai pasakytas mintis; argumentuoja, kodėl pasirinktos tokios raiškos priemonės.	B.3.3.4. Atpažįsta ir paaiškina netiesiogiai pasakytas mintis, svarsto, kur kitur jas galima pritaikyti. Siūlo tekstui alternatyvias raiškos priemones.
B.4.1.1. Tikslingai peržvelgia į akis krintančią informaciją (antraštes, schemas, paveikslėlius ir pan.). Randa raktinį žodį, sakinį,	B.4.1.2. Tikslingai sieja žodinę ir nežodinę informaciją.	B.4.1.3. Siekdamas suprasti teksto visumą, tikslingai peržvelgia iliustracijas, teksto struktūros ypatumus ir kt. informaciją. Randa	B.4.1.4. Siekdamas suprasti teksto visumą, pasirenka kelis skirtingus informacijos suvokimo būdus..

ilustraciją, kurie rodo, apie ką gali būti tekstas.		informaciją, kuri yra svarbi konkrečiam skaitymo tikslui (pvz., sužinoti, pritaikyti, kurti).	Vertina informaciją, kuri yra svarbi konkrečiam skaitymo tikslui (pvz., sužinoti, pritaikyti, kurti).
B.4.2.1. Sieja tekstą su jau žinoma informacija pagal įvardytus kriterijus. Svarsto apie informacijos (pvz., reklamoje pateikiamos) patikimumą.	B.4.2.2. Sieja tekstą su jau žinoma informacija. Remdamasis asmenine patirtimi ir tekstu samprotauja apie informacijos patikimumą.	B.4.2.3. Sieja tekstą su jau žinoma informacija. Kitiškai vertina informacijos patikimumą, pagrįstumą.	B.4.2.4. Kitiškai vertina perskaitytą informaciją. Samprotauja apie informacijos patikimumą, pagrįstumą.
B.4.3.1. Išskiria aiškias ir mažiau suprantamas teksto vietas ir paaiškina, ką ir kodėl buvo lengva ar sunku suprasti. Pasitikrina savo supratimą klausdamas mokytojo, kitų suaugusiųjų, draugų.	B.4.3.2. Samprotauja apie mažiau suprantamas teksto vietas. Pasitikrina savo supratimą naudodamas keletą skirtingų šaltinių.	B.4.3.3. Aptaria tekste pateiktos informacijos aiškumą ir paaiškina, kas padeda geriau suprasti konkretų tekstą. Pasitikrina savo supratimą klausdamas, skaitydamas dar kartą, rasdamas informacijos žinyuose, žodynuose.	B.4.3.4. Įvertina pateiktos informacijos aiškumą. Tikslingai pasirenka keletą skirtingų šaltinių, siekdamas patikrinti savo supratimą.
B.4.4.1. Atsižvelgdamas į skaitymo tikslus ir poreikius naudojami bibliotekomis, interneto svetainėmis ir kitomis informacinių technologijų teikiama galimybėmis skaityti.	B.4.4.2. Pagal skaitymo tikslus naudojami bibliotekomis, interneto svetainėmis ir kitomis informacinių technologijų teikiama galimybėmis skaityti.	B.4.4.3. Atsižvelgdamas į skaitymo tikslus ir poreikius naudojami bibliotekomis, interneto svetainėmis ir kitomis informacinių technologijų teikiama galimybėmis skaityti.	B.4.4.4. Sistemingai ir tikslingai naudojami bibliotekomis, interneto svetainėmis ir kitomis informacinių technologijų teikiama galimybėmis skaityti.

C. Rašymas ir teksto kūrimas

C.1.1.1. Naudodamasis pagalbine medžiaga rašo sau ir kitiems kelias rišlias mintis kasdienėse mokymosi ir laisvalaikio situacijose.	C.1.1.2. Rašo sau ir kitiems kasdienėse mokymosi ir laisvalaikio situacijose (pvz., raštelis, sąrašas, žinutė, kvietimas, skelbimas, pasiūlymas).	C.1.1.3. Savarankiškai ir tikslingai rašo sau ir kitiems įvairiose mokymosi ir laisvalaikio situacijose.	C.1.1.4. Savarankiškai, tikslingai ir išsamiai rašo sau ir kitiems įvairiose mokymosi ir laisvalaikio situacijose.
C.1.2.1. Naudodamasis pagalba arba pavyzdžiu rašo taip, kad skaitytojas	C.1.2.2. Rašo taip, kad skaitytojas (bendraamžis, suaugęs) jį suprastų,	C.1.2.3. Rašo taip, kad skaitytojas (bendraamžis, suaugęs, pažįstamas,	C.1.2.4. Rašo rišliai, išsamiai, siekdamas sudominti skaitytoją,

gali suprasti parašytas mintis; laikosi vieno-kito susitarimo arba užduoties reikalavimo.	laikydamasis elementarių susitarimų/ užduoties reikalavimų (pvz., laiškas, receptas).	nepažįstamas) jį aiškiai suprastų, laikydamasis susitarimų/ užduoties reikalavimų (pvz., laiškas, instrukcija).	laikydamasis susitarimų/ užduoties reikalavimų (pvz., laiškas, instrukcija).
C.1.3.1. Naudodamasis pagalbine medžiaga (paveikslėlių serija, pasakojimo pradžia) kuria kelių sakinių tekstą; siekdamas perduoti informaciją (pvz., žinutę, kvietimą), pateikia kelias esmines detales.	C.1.3.2. Rašo kelių sakinių tekstus saviraiškos tikslais (pvz., ketureilį, pasakojimą/ pasaką), siekdamas perduoti esminę informaciją (pvz., raštelis, žinutė, skelbimas), perteikti nuomonę (pvz., pasiūlymas, reklama).	C.1.3.3. Rašo saviraiškos tikslais (pvz., eilėraščių, pasakojimą/ pasaką), siekdamas perduoti esminę informaciją ir detales (pvz., informacinė žinutė, skelbimas, plakatas), perteikti argumentuotą nuomonę (pvz., pasiūlymas, knygos aprašymas, reklama).	C.1.3.4. Išsamiai rašo saviraiškos tikslais (pvz., pasakojimą/ pasaką), siekdamas tiksliai ir aiškiai perduoti informaciją (pvz., informacinė žinutė, skelbimas, plakatas), perteikti vertinimus (pvz., apie pasiūlymus, knygas, reklamas).
C.2.1.1. Sukuria kelių sakinių pagrindinę pasakojimo dalį – įvykio(ų) raidą. Pradžia ir pabaiga sunkiai išvelgiamos.	C.2.1.2. Rašo pasakojimą, kuriame ryškėja pagrindinės struktūrinės dalys (pradžia – įvykių raida – pabaiga).	C.2.1.3. Rašo pasakojimą, kuriame yra pagrindinės struktūrinės dalys, jos gali būti grafiška neatskirtos.	C.2.1.4. Rašo pasakojimą, kuriame yra pagrindinės struktūrinės dalys, jos grafiškai atskirtos.
C.2.2.1. Naudodamasis pagalbine medžiaga, rašo informacinį tekstą, išlaikydamas kelis atitinkamos struktūros elementus.	C.2.2.2. Naudodamasis pagalbine medžiaga, rašo informacinį tekstą, išlaikydamas daugumą atitinkamos struktūros elementų.	C.2.2.3. Naudodamasis pagalbine medžiaga, rašo atitinkamos struktūros informacinį tekstą.	C.2.2.4. Rašo atitinkamos struktūros informacinį tekstą.
C.2.3.1. Aprašydamas objektą glaustai pateikia bendrą vaizdą ir kelias detales.	C.2.3.2. Aprašydamas objektą pateikia bendrą vaizdą ir detales.	C.2.3.3. Aprašydamas objektą laikosi aprašymo struktūros (bendras vaizdas – detalės – apibendrinimas).	C.2.3.4. Laikosi aprašymo struktūros (bendras vaizdas – detalės – apibendrinimas), išsamiai aprašydamas objektą.
C.3.1.1. Rašydamas tekstą, pagal pavyzdį arba naudodamasis pagalbine medžiaga, pasirenka raišką, iš dalies atitinkančią teksto turinį ir adresatą (pažįstamam suaugusiam ar vaikui); vartoja artimoje aplinkoje dažniausiai	C.3.1.2. Rašydamas tekstą, naudodamasis pagalbine medžiaga, pasirenka raišką, atitinkančią teksto turinį ir adresatą (pažįstamam ir nepažįstamam; suaugusiam ir vaikui); vartoja dažnai kalboje sutinkamus vaizdingus žodžius ir	C.3.1.3. Rašydamas tekstą pasirenka raišką, atitinkančią teksto turinį, tikslą, adresatą; vartoja dažnai kalboje sutinkamus vaizdingus žodžius ir posakius (sinonimus, palyginimus,	C.3.1.4. Rašydamas tekstą pasirenka raišką, atitinkančią teksto turinį, tikslą, adresatą ir komunikavimo situaciją; vartoja dažnai kalboje sutinkamus vaizdingus žodžius ir posakius (sinonimus, palyginimus,

sutinkamus vaizdingus žodžius (mažybinės formas, palyginimus).	posakius (mažybinės formas, palyginimus).	perkeltinės reikšmės žodžius ar posakius).	frazologizmus, perkeltinės reikšmės žodžius ar posakius).
C.3.2.1. Rašo tekstą, daugumą sakinių siedamas su tema.	C.3.2.2. Rašo tekstą, siedamas sakinius su tema, tekste pasitaiko vietų, kuriose be reikalo nekartojami tie patys žodžiai.	C.3.2.3. Rašo tekstą, pagal prasmę siedamas sakinius, pastraipas; daugeliu atvejų be reikalo nekartoja tų pačių žodžių, dažniausiai pasirenka tinkamus siejamuosius žodžius.	C.3.2.4. Sukuria tekstą, nuosekliai plėtodamas mintį; be reikalo nekartoja tų pačių žodžių, pasirenka tinkamus siejamuosius žodžius.
C.3.3.1. Vartoja tiesioginius sakinius; klausiamuosius sakinius, kai yra suteikiama pagalba.	C.3.3.2. Vartoja tiesioginius, klausiamuosius sakinius, skatinamuosius sakinius, kai yra suteikiama pagalba.	C.3.3.3. Rašo tekstą, tikslingai vartodamas tiesioginius, klausiamuosius sakinius, kartais gali pavartoti skatinamuosius sakinius.	C.3.3.4. Rašo tekstą, tikslingai vartodamas tiesioginius, klausiamuosius, skatinamuosius sakinius.
C.3.4.1. Pritaiko vieną –dvi turinio apimtimi numatytų 3–4 klasės gramatikos, leksikos, rašybos ir skyrybos taisykles; rašo įskaitomai ranka, mobiliųjų įrenginių klaviatūra.	C.3.4.2. Pritaiko kelias turinio apimtimi numatytų 3–4 klasės gramatikos, leksikos, rašybos ir skyrybos taisykles; rašo suprantamai ranka, mobiliųjų įrenginių klaviatūra.	C.3.4.3. Daugeliu atvejų rašo laikydamasis 3–4 klasės turinio apimtimi numatytų gramatikos, leksikos, rašybos ir skyrybos taisyklių; rašo aiškiai, suprantamai ranka, mobiliųjų įrenginių klaviatūra.	C.3.4.4. Rašo be klaidų, laikydamasis 3–4 klasės turinio apimtimi numatytų gramatikos, leksikos, rašybos ir skyrybos taisyklių; rašo aiškiai, suprantamai ranka, mobiliųjų įrenginių klaviatūra.
C.4.1.1. Rašo tekstą, pritaikydamas rašymo pagal paveikslėlių seriją, duotą pradžią etapus.	C.4.1.2. Rašo tekstą, pritaikydamas rašymo pagal pateiktą planą, užrašytą veiksmažodžių grandinę etapus.	C.4.1.3. Rašo tekstą pagal savarankiškai susidarytą planą, pateiktus raktinius žodžius, duotą pabaigą.	C.4.1.4. Rašo tekstą pagal savarankiškai sudarytą planą, veiksmažodžių grandinę, pasirinktus raktinius žodžius.
C.4.2.1. Tobulina kuriamą tekstą: dar kartą jį skaito, taiso pagal iš anksto susitartus kriterijus, apimančius vieną aspektą (turinio, struktūros, rašybos).	C.4.2.2. Tobulina kuriamą tekstą: dar kartą jį skaito, taiso pagal iš anksto susitartus kriterijus, apimančius kelis aspektus (turinio, struktūros, rašybos).	C.4.2.3. Siekdamas tobulinti kuriamą tekstą, taiso pagal iš anksto susitartus kriterijus.	C.4.2.4. Siekdamas tobulinti kuriamą tekstą, taiso pagal iš anksto susitartus ir savo apgalvotus kriterijus.
D. Lietuvių kalbos pažinimas			

D.1.1.1. Skiria lietuvių kalbos garsus kalbos sraute, kai tariama aiškiai, užrašo juos atitinkamomis raidėmis; skiria raidę nuo garso.	D.1.1.2. Skiria lietuvių kalbos garsus kalbos sraute, užrašo juos atitinkamomis raidėmis; paaiškina, kuo raidė skiriasi nuo garso.	D.1.1.3. Lietuvių kalbos garsus ir raides atpažįsta įvairiuose kontekstuose (eiliuotoje kalboje, deklamuojant, dainuojant, įvairiose aplinkose/medijose).	D.1.1.4. Lietuvių kalbos garsų ir raidžių vartojimą palygina įvairiuose kontekstuose (eiliuotoje kalboje, deklamuojant, dainuojant, įvairiose aplinkose/medijose).
D.1.2.1. Atlieka aišiai tariamo trumpo žodžio garsinę analizę, siedamas garsą su jį žyminčia raide, raidę siedamas su garsu.	D.1.2.2. Atlieka aišiai tariamo žodžio garsinę analizę, siedamas garsą su jį žyminčia raide, raidę – su garsu.	D.1.2.3. Dažniausiai taisyklingai atlieka bet kurio žodžio garsinę analizę, siedamas garsą su jį žyminčia raide, raidę – su garsu.	D.1.2.4. Taisyklingai atlieka bet kurio žodžio garsinę analizę.
D.1.3.1. Skiria balsius, daugumą priebalsių, (nevarojant terminų), taisyklingai juos taria.	D.1.3.2. Skiria balsius (ilguosius, trumpuosius) priebalsius, dvibalsius (nevarojant terminų), taisyklingai juos taria.	D.1.3.3. Skiria lietuvių kalbos garsų rūšis: balsius, priebalsius, dvigarsius (dvibalsius, mišriuosius dvigarsius), taisyklingai juos taria, vartoja terminus.	D.1.3.4. Skiria lietuvių kalbos garsų rūšis: balsius, priebalsius, skirsto dvigarsius į dvi grupes (dvibalsius, mišriuosius dvigarsius), taisyklingai juos taria, vartoja terminus.
D.1.4.1. Taisyklingai kirčiuoja dažnai vartojamus žodžius, kai kirčiuotas skiemuo yra išskirtas.	D.1.4.2. Taisyklingai kirčiuoja dažnai vartojamus žodžius.	D.1.4.3. Taisyklingai kirčiuoja rečiau vartojamus arba sunkiau perskaitomus žodžius; naudodamasis pagalba išsiaiškina, kaip kirčiuojamas nežinomas žodis.	D.2.4.4. Taisyklingai kirčiuoja rečiau vartojamus žodžius; išsiaiškina, kaip kirčiuojamas nežinomas žodis.
D.2.1.1. Atpažįsta ir skiria kalbos dalis (veiksmažodį, daiktavardį), kai pateikti šių kalbos dalių klausimai, pagal pavyzdį juos kaito; atpažįsta kalbinės raiškos priemones (sinonimus), nevarojdamas termino.	D.2.1.2. Atpažįsta ir skiria kalbos dalis (veiksmažodį, daiktavardį), naudodamasis pagalbine medžiaga, juos kaito; atpažįsta kalbinės raiškos priemones (sinonimus, antonimus), nevarojdamas terminų.	D.2.1.3. Atpažįsta ir skiria kalbos dalis (veiksmažodį, daiktavardį, būdvardį,rieveiksmį), naudodamasis pagalbine medžiaga, kaito būdvardį; kalbinės raiškos priemones (sinonimus, antonimus, dažniausiai vartojamus perkeltinės reikšmės žodžius), vartoja jų terminus.	D.2.1.4. Atpažįsta ir skiria kalbos dalis (veiksmažodį, daiktavardį, būdvardį,rieveiksmį), juos kaito; kalbinės raiškos priemones (sinonimus, antonimus, perkeltinės reikšmės žodžius), vartoja jų terminus.

D.2.2.1. Atpažįsta ir vartoja asmenvardžius (žmonių vardus, pavardes), atrenka gyvūnų vardus, vietovardžius (miesto ar jam žinomos vietovės pavadinimus).	D.2.2.2. Atpažįsta ir vartoja asmenvardžius (žmonių vardus, pavardes), gyvūnų vardus, vietovardžius (miesto, kaimo, ežero, upės ar jam žinomos vietovės pavadinimus).	D.2.2.3. Skiria ir taisyklingai vartoja artimo konteksto tikrinius daiktavardžius.	D.2.2.4. Skiria ir taisyklingai vartoja tikrinius daiktavardžius įvairiuose kontekstuose.
D.2.3.1. Naudodamasis pagalbine medžiaga, vartoja reikšminių žodžio dalių sąvokas (giminiški žodžiai, šaknis, galūnė); sutartiniais ženklais pažymi jas žodžiuose, kuriuose šios dalys aiškiai surandamos.	D.2.3.2. Naudodamasis pagalbine medžiaga, vartoja reikšminių žodžio dalių sąvokas (giminiški žodžiai, šaknis, galūnė, priesaga, priešdėlis); sutartiniais ženklais pažymi jas žodžiuose, kuriuose šios dalys aiškiai surandamos.	D.2.3.3. Vartoja reikšminių žodžio dalių sąvokas (giminiški žodžiai, kamienas, šaknis, galūnė, priesaga, priešdėlis); skirsto paprastos darybos žodžius reikšminėmis žodžio dalimis, žymėdamas jas sutartiniais ženklais.	D.2.3.4. Vartoja reikšminių žodžio dalių sąvokas (giminiški žodžiai, kamienas, šaknis, galūnė, priesaga, priešdėlis); skirsto sudėtingesnės darybos žodžius reikšminėmis žodžio dalimis, žymėdamas jas sutartiniais ženklais.
D.3.1.1. Naudodamasis pagalbine medžiaga, kelia sakinio žodžiams klausimus.	D.3.1.2. Kelia sakinio žodžiams klausimus.	D.3.1.3. Keldamas sakinio žodžiams klausimus, paaiškina, kaip sakinio žodžiai yra tarpusavyje susiję.	D.3.1.4. Nagrinėja sakinį, sakinio žodžius siedamas su kalbos dalimis.
D.3.2.1. Sudaro tiesioginius sakinius; klausiamuosius sakinius, kai yra suteikiama pagalba. Sudaro ir užrašo sakinį, derindamas žodžių galūnes.	D.3.2.2. Sudaro tiesioginius, klausiamuosius sakinius, taisyklingai juos intonuoja; sudaro skatinamuosius sakinius, kai yra suteikiama pagalba. Sakiniu perteikia mintį.	D.3.2.3. Sudaro ir dažniausiai tikslingai vartoja tiesioginius, klausiamuosius, skatinamuosius sakinius, taisyklingai juos intonuoja; vartoja neišplėstinius ir išplėstinius sakinius. Sakiniu perteikia išplėtotą mintį.	D.3.2.4. Sudaro ir tikslingai vartoja tiesioginius, klausiamuosius, skatinamuosius sakinius, taisyklingai juos intonuoja; vartoja neišplėstinius ir išplėstinius sakinius.
D.3.3.1. Sakinyje randa žodžius, nusakančius veikėją ir jo atliekamą veiksmą, kai pateikti klausimai.	D.3.3.2. Sakinyje randa žodžius, nusakančius veikėją ir jo atliekamą veiksmą; juos tinkamai pažymi sutartiniais ženklais.	D.3.3.3. Sakinyje randa veiksnį (išreikštą daiktavardžio ar asmeninio įvardžio vardininku), tarinį (išreikštą asmenuojamąja veiksmažodžio forma) ir juos tinkamai pažymi sutartiniais ženklais.	D.3.3.4. Sudėtingesniame sakinyje (pvz., kai numanomas veiksnys arba yra vienas veiksnys, du tariniai, išreikšti veiksmažodžio asmenuojama forma) randa veiksnį, tarinį ir juos tinkamai pažymi sutartiniais ženklais.

D.4.1.1. Naudodamasis pagalbine medžiaga nurodo elementariausius teksto požymius (pvz., pavadinimą, autorių, veikėjų pokalbius ir pan.).	D.4.1.2. Nurodo elementariausius teksto požymius (pvz., pavadinimą, autorių, veikėjus, veikėjų pokalbius, įvykius ir pan.).	D.4.1.3. Atpažįsta įvairius tekstus (netradicinius, tekstus įvairiose aplinkose/medijose).	D.4.1.4. Nagrinėja įvairius tekstus (netradicinius, tekstus įvairiose aplinkose/medijose).
D.4.2.1. Naudodamasis pagalbine medžiaga apie pasakojimo sandarą, atskiria, kur yra pradžia, įvykių raida ir pabaiga.	D.4.2.2. Nagrinėja tekstą pagal pasakojimo sandarą: pradžia, įvykių raida ir pabaiga.	D.4.2.3. Taiko žinias apie pasakojimo sandarą: pradžia (kaip viskas prasidėjo), įvykių raida (kas atsitiko), pabaiga (kuo įvykis baigėsi); taiko žinias apie aprašymo sandaros elementus.	D.4.2.4. Taiko žinias apie teksto tipus (pasakojimo, aprašymo), taiko aiškinimo ir samprotavimo elementus.
D.5.1.1. Atlieka nesudėtingus kalbos tyrimu (pvz., pasižymi jam nežinomus žodžius ir išsiaiškina jų reikšmę).	D.5.1.2. Atlieka nesudėtingus kalbos tyrimus (pvz., grupuoja skirtingus žodžius pagal reikšmę).	D.5.1.3. Atlieka nesudėtingus kalbos tyrimus (pvz., pastebi dėšningumus, padaro nesudėtingas išvadas).	D.5.1.4. Atlieka nesudėtingus kalbos tyrimus (pvz., pastebi dėšningumus, padaro išvadas; sudaro atmintines, išveda taisykles).
D.5.2.1. Naudodamasis pagalbine medžiaga atlieka nesudėtingus kalbos vartojimo tyrimus (pvz., stebi kalbos vartojimo situacijas artimoje aplinkoje).	D.5.2.2. Atlieka nesudėtingus kalbos vartojimo tyrimus (pvz., stebi kalbos vartojimo situacijas artimoje aplinkoje, daro išvadas pagal aiškiai pastebimus požymius).	D.5.2.3. Atlieka nesudėtingus kalbos vartojimo tyrimus (pvz., stebi kalbos vartojimo situacijas aktualioje aplinkoje, apibendrina, daro išvadas pagal aiškiai pastebimus požymius).	D.5.2.4. Atlieka nesudėtingus kalbos vartojimo tyrimus (pvz., stebi kalbos vartojimo situacijas aktualioje aplinkoje, apibendrina, daro išvadas, formuluoja rekomendacijas).
D.6.1.1. Naudodamasis pagalba pateikia pavyzdžių, rodančių, kad kalba kinta (pvz., anksčiau ir dabar). Pateiktoje medžiagoje randa bent vieną socialinio konteksto nulemtą kalbos skirtumą (pvz., tarmės, kalba šeimoje ir mokykloje).	D.6.1.2. Pateikia pavyzdžių, rodančių, kaip kalba kinta (pvz., kokią įtaką kalbai daro informacinės technologijos). Įvardija keletą socialinio konteksto nulemtų kalbos skirtumų (pvz., tarmės, socialinių, kultūrinių, profesinių grupių kalba).	D.6.1.3. Palygina kalbą nuodytu aspektu ir pateikia pavyzdžių (pvz., kokią įtaką kalbai daro informacinės technologijos). Aptaria keletą socialinio konteksto nulemtų kalbos skirtumų (pvz., tarmės, socialinių, kultūrinių, profesinių grupių kalba).	D.6.1.4. Palygina kalbą nuodytu aspektu, vertina kalbos pokyčius, pateikdamas pavyzdžių (pvz., informacinių technologijų įtakos kalbai nauda ir žala). Aptaria keletą socialinio konteksto nulemtų kalbos skirtumų (pvz., tarmės, socialinių, kultūrinių, profesinių grupių kalba).
D.6.2.1. Sąmoningai vartoja mokymosi turinyje numatytas	D.6.2.2. Naudodamasis pagalba vartoja mokymosi turinyje numatytas sąvokas, siedamas su kontekstu	D.6.2.3. Vartoja mokymosi turinyje numatytas sąvokas, siedamas su kontekstu (pvz.,	D.6.2.4. Tikslingai vartoja mokymosi turinyje numatytas sąvokas, siedamas su kontekstu (pvz., vartoja giminės

sąvokas, kalbėdamas apie konkretų kalbos vienetą.	(pvz., vartoja giminės sąvoką palygindamas žodžius, būdvardžio sąvoką aptardamas spalvas ir pan.).	vartoja giminės sąvoką palygindamas žodžius, būdvardžio sąvoką aptardamas spalvas ir pan.).	sąvoką palygindamas žodžius, būdvardžio sąvoką aptardamas spalvas ir pan.).
E. Literatūros ir kultūros pažinimas			
E.1.1.1. Žr.: B.2.1.1, B.1.4.1, B. 2.1.1, B.2.2.1, B.2.4.1.	E.1.1.2. Žr.: B.2.1.2, B.1.4.2, B. 2.1.2, B.2.2.2, B.2.4.2.	E.1.1.3. Žr.: B.2.1.3, B.1.4.3, B. 2.1.3, B.2.2.3, B.2.4.3.	E.1.1.4. Žr.: B.2.1.4, B.1.4.4, B. 2.1.4, B.2.2.4, B.2.4.4.
E.1.2.1. Žr.: B.3.2.1, B.3.3.1.	E.1.2.2. Žr.: B.3.2.2, B.3.3.2.	E.1.2.3. Žr.: B.3.2.3, B.3.3.3.	E.1.2.3. Žr.: B.3.2.4, B.3.3.4.
E.2.1.1. Atpažįsta šio amžiaus vaikams aktualius kultūros reiškinius (pvz., Užgavėnes, Kaziuko mugę), įvardija keletą mėgstamų vaikų literatūros kūrinių.	E.2.1.2. Atpažįsta šio amžiaus vaikams aktualius kultūros reiškinius, įvardija keletą mėgstamų vaikų literatūros kūrinių, autorių, Lietuvos žodinio kultūros paveldo reiškinių (pvz., skaičiuotes, mįsles).	E.2.1.3. Atpažįsta visuomenei aktualius kultūros reiškinius (pvz., Valstybinės šventės), įvardija keletą mėgstamų vaikų literatūros kūrinių, autorių, reikšmingiausių Lietuvos žodinio kultūros paveldo reiškinių (pvz., tarmes, sakmes).	E.2.1.4. Atpažįsta visuomenei aktualius kultūros reiškinius ir juos paaikškina, įvardija keletą mėgstamų vaikų literatūros kūrinių, autorių, reikšmingiausių Lietuvos žodinio kultūros paveldo reiškinių (pvz., padavimus, legendas).
E.2.2.1. Kalbėdamas apie grožinius tekstus vartoja mokymosi turinyje numatytas sąvokas, jei yra suteikiama pagalba.	E.2.2.2. Kalbėdamas apie grožinius tekstus iš dalies tinkamai vartoja mokymosi turinyje numatytas sąvokas.	E.2.2.3. Kalbėdamas apie grožinius tekstus tinkamai vartoja mokymosi turinyje numatytas sąvokas.	E.2.2.4. Kalbėdamas apie grožinius tekstus tinkamai ir tikslingai vartoja mokymosi turinyje numatytas sąvokas.
E.3.2.1. Dalyvaudamas klasės, mokyklos renginiuose, projektuose plėtoja savo kalbinės raiškos gebėjimus išbando bent du skirtingus vaidmenis (kūrėjo, atlikėjo, stebėtojo)	E.3.2.2. Dalyvaudamas klasės, mokyklos renginiuose, projektuose plėtoja savo kalbinės raiškos gebėjimus, išbando kūrėjo, atlikėjo, stebėtojo, organizatoriaus vaidmenis.	E.3.2.3. Dalyvaudamas klasės, mokyklos renginiuose, projektuose plėtoja savo kalbinės raiškos gebėjimus, išbando kūrėjo, atlikėjo, stebėtojo, organizatoriaus vaidmenis.	E.3.2.4. Dalyvaudamas įvairiuose renginiuose, projektuose plėtoja savo kalbinės raiškos gebėjimus, išbando kūrėjo, atlikėjo, stebėtojo, organizatoriaus vaidmenis, išsako savo nuomonę.

8.5. Pasiekimų lygių požymiai. 5–6 klasės

Pasiekimų lygiai			
A. Kalbėjimas, klausymas ir sąveika			
Slenkstinis lygis (I)	Patenkinamas lygis (II)	Pagrindinis lygis (III)	Aukštesnysis lygis (IV)
A1.1.1. Komentuodamas klausomo ar audiovizualinio teksto turinį, kalbėjimo kultūrą ir raiškos elementus, pastebi vieną kitą svarbią mintį ir detalę.	A1.1.2. Komentuodamas klausomo ar audiovizualinio teksto turinį, kalbėjimo kultūrą ir raiškos elementus, pastebi dalį svarbių minčių ir detalių.	A1.1.3. Komentuodamas klausomo ar audiovizualinio teksto turinį, kalbėjimo kultūrą ir raiškos elementus, pastebi daugumą svarbių minčių ir detalių.	A1.1.4. Komentuodamas klausomo ar audiovizualinio teksto turinį, kalbėjimo kultūrą ir raiškos elementus, pastebi visas svarbias mintis ir detales.
A.2.1.3. Smulkiai atpasakoja paprasčiausią tekstą, paaiškina jo turinį; padedamas pristato savarankiškai perskaitytą knygą; pasako trumpą paprasčiausią kalbą (sveikinimą, kvietimą, padėką).	A.2.1.3. Smulkiai atpasakoja paprastą tekstą, paaiškina jo turinį; vadovaudamasis pateiktais nurodymais pristato savarankiškai perskaitytą knygą; pasako trumpą paprastą kalbą (sveikinimą, kvietimą, padėką).	A.2.1.3. Smulkiai atpasakoja nesudėtingą tekstą, paaiškina jo turinį; konsultuodamasis pristato savarankiškai perskaitytą knygą; pasako trumpą nesudėtingą kalbą (sveikinimą, kvietimą, padėką).	A.2.1.3. Smulkiai atpasakoja sudėtingą tekstą, paaiškina jo turinį; pristato savarankiškai perskaitytą knygą; pasako trumpą turiningą kalbą (sveikinimą, kvietimą, padėką).
A.2.2.3. Pasakoja, apibūdina, aiškina, samprotauja apie įvykius, reiškinius ir tekstus pagrįsdamas savo nuomonę, pasirinkdamas tinkamą paprasčiausią kalbinę raišką ir tikslingai naudodamasis neverbalinės raiškos priemonėmis.	A.2.2.3. Pasakoja, apibūdina, aiškina, samprotauja apie įvykius, reiškinius ir tekstus pagrįsdamas savo nuomonę, pasirinkdamas tinkamą paprastą kalbinę raišką ir tikslingai naudodamasis neverbalinės raiškos priemonėmis.	A.2.2.3. Pasakoja, apibūdina, aiškina, samprotauja apie įvykius, reiškinius ir tekstus pagrįsdamas savo nuomonę, pasirinkdamas tinkamą nesudėtingą kalbinę raišką ir tikslingai naudodamasis neverbalinės raiškos priemonėmis.	A.2.2.3. Pasakoja, apibūdina, aiškina, samprotauja apie įvykius, reiškinius ir tekstus pagrįsdamas savo nuomonę, pasirinkdamas tinkamą sudėtingą kalbinę raišką ir tikslingai naudodamasis neverbalinės raiškos priemonėmis.
A.2.3.3. Klausydamas ir kalbėdamas atsižvelgia į adresatą ir komunikavimo situaciją, pasirenka	A.2.3.3. Klausydamas ir kalbėdamas atsižvelgia į adresatą ir	A.2.3.3. Klausydamas ir kalbėdamas atsižvelgia į adresatą ir komunikavimo situaciją,	A.2.3.3. Klausydamas ir kalbėdamas atsižvelgia į adresatą ir

tinkamą paprasčiausią kalbinę raišką. Padedamas etiškai ir saugiai bendrauja telefonu, elektroniniu paštu ir socialiniuose tinkluose.	komunikavimo situaciją, pasirenka tinkamą paprastą kalbinę raišką. Vadovaudamasis pateiktais nurodymais etiškai ir saugiai bendrauja telefonu, elektroniniu paštu ir socialiniuose tinkluose.	pasirenka tinkamą nesudėtingą kalbinę raišką. Konsultuodamasis etiškai ir saugiai bendrauja telefonu, elektroniniu paštu ir socialiniuose tinkluose.	komunikavimo situaciją, pasirenka tinkamą sudėtingą kalbinę raišką. Etiškai ir saugiai bendrauja telefonu, elektroniniu paštu ir socialiniuose tinkluose.
A.3.1.3. Artimoje aplinkoje kalba nuosekliai, sklandžiai, paisydamas sakinės raiškos ypatybių.	A.3.1.3. Kasdienėse komunikavimo situacijose kalba nuosekliai, sklandžiai, paisydamas sakinės raiškos ypatybių.	A.3.1.3. Įprastose komunikavimo situacijose kalba nuosekliai, sklandžiai, paisydamas sakinės raiškos ypatybių.	A.3.1.3. Įprastose ir naujose komunikavimo situacijose kalba nuosekliai, sklandžiai, paisydamas sakinės raiškos ypatybių.
A.3.2.3. Pasirenka fragmentiškai tinkamą kalbinę ir neverbalinę raišką. Kalba šnekamąja intonacija.	A.3.2.3. Pasirenka iš dalies tinkamą kalbinę ir neverbalinę raišką. Kalba šnekamąja intonacija.	A.3.2.3. Pasirenka iš esmės tinkamą kalbinę ir neverbalinę raišką. Kalba įtaigiai, šnekamąja intonacija.	A.3.2.3. Pasirenka tinkamą kalbinę ir neverbalinę raišką. Kalba raiškiai, įtaigiai, šnekamąja intonacija.
A.3.3.3. Artimoje aplinkoje kalba girdimai, adresatui tinkamu tempu, taria aiškiai, taisyklingai, tinkamai intonuoja; laikosi neverbalinės komunikacijos etiketo.	A.3.3.3. Kasdienėse komunikavimo situacijose kalba girdimai, adresatui tinkamu tempu, taria aiškiai, taisyklingai, tinkamai intonuoja; laikosi neverbalinės komunikacijos etiketo.	A.3.3.3. Įprastose komunikavimo situacijose kalba girdimai, adresatui tinkamu tempu, taria aiškiai, taisyklingai, tinkamai intonuoja; laikosi neverbalinės komunikacijos etiketo.	A.3.3.3. Įprastose ir naujose komunikavimo situacijose kalba girdimai, adresatui tinkamu tempu, taria aiškiai, taisyklingai, tinkamai intonuoja; laikosi neverbalinės komunikacijos etiketo.
A.3.4.3. Turtina savo kalbą naujais paprasčiausiais žodžiais, frazėmis ir posakiais ir tinkamai juos vartoja.	A.3.4.3. Turtina savo kalbą naujais paprastais žodžiais, frazėmis ir posakiais ir tinkamai juos vartoja.	A.3.4.3. Turtina savo kalbą naujais nesudėtingais žodžiais, frazėmis ir posakiais ir tinkamai juos vartoja.	A.3.4.3. Turtina savo kalbą naujais sudėtingais žodžiais, frazėmis ir posakiais ir tinkamai juos vartoja.
A.4.1.3. Padedamas mokytojo apmąsto savo klausimą ir kalbėjimą, atsižvelgia į kitų suteiktą grįžtamąją informaciją ir ją panaudoja taikomoms strategijoms tobulinti.	A.4.1.3. Vadovaudamasis pateiktais kriterijais apmąsto savo klausimą ir kalbėjimą, atsižvelgia į kitų suteiktą grįžtamąją informaciją ir ją panaudoja taikomoms strategijoms tobulinti.	A.4.1.3. Konsultuodamasis apmąsto savo klausimą ir kalbėjimą, atsižvelgia į kitų suteiktą grįžtamąją informaciją ir ją panaudoja taikomoms strategijoms tobulinti.	A.4.1.3. Savarankiškai apmąsto savo klausimą ir kalbėjimą, atsižvelgia į kitų suteiktą grįžtamąją informaciją ir ją panaudoja taikomoms strategijoms tobulinti.

A.4.2.3. Klausosi aktyviai: vartoja pritarimo teiginius, klausosi klausdamas, padedamas išsiaiškina tikslą, pasižymi informaciją.	A.4.2.3. Klausosi aktyviai: vartoja pritarimo teiginius, klausosi klausdamas, vadovaudamasis pateiktais kriterijais išsiaiškina tikslą, pasižymi informaciją.	A.4.2.3. Klausosi aktyviai: vartoja pritarimo teiginius, klausosi klausdamas, konsultuodamasis išsiaiškina tikslą, pasižymi informaciją.	A.4.2.3. Klausosi aktyviai: vartoja pritarimo teiginius, klausosi klausdamas, savarankiškai išsiaiškina tikslą, pasižymi informaciją.
---	---	--	---

B. Skaitymas ir teksto supratimas			
Slenkstinis lygis (I)	Patenkinamas lygis (II)	Pagrindinis lygis (III)	Aukštesnysis lygis (IV)
B.1.1.3. Padedamas seka pasaką, pasakoja padavimą, pasako patarlių ir mįslių, atmintinai skaito poeziją, paprasčiausius prozos fragmentus, kūrinio ištraukas vaidmenimis, aiškiai ir sklandžiai perteikia paprasčiausio teksto mintį ir nuotaiką.	B.1.1.3. Vadovaudamasis pateiktais nurodymais seka pasaką, pasakoja padavimą, pasako patarlių ir mįslių, atmintinai skaito poeziją, paprastus prozos fragmentus, kūrinio ištraukas vaidmenimis, aiškiai ir sklandžiai perteikia paprasto teksto mintį ir nuotaiką.	B.1.1.3. Konsultuodamasis seka pasaką, pasakoja padavimą, pasako patarlių ir mįslių, atmintinai skaito poeziją, nesudėtingus prozos fragmentus, kūrinio ištraukas vaidmenimis, aiškiai ir sklandžiai perteikia nesudėtingo teksto mintį ir nuotaiką.	B.1.1.3. Savarankiškai seka pasaką, pasakoja padavimą, pasako patarlių ir mįslių, atmintinai skaito poeziją, sudėtingus prozos fragmentus, kūrinio ištraukas vaidmenimis, aiškiai ir sklandžiai perteikia sudėtingo teksto mintį ir nuotaiką.
B.1.2.3. Suvokia skaitymą kaip vertybę; per metus yra perskaitę ne mažiau kaip dešimt meniškai vertingų, 5–6 klasėms rekomenduojamų arba savarankiškai pasirinktų skirtingų žanrų, nedidelės apimties ir paprasčiausios kalbos ir (ar) turinio knygų.	B.1.2.3. Suvokia skaitymą kaip vertybę; per metus yra perskaitę ne mažiau kaip dešimt meniškai vertingų, 5–6 klasėms rekomenduojamų arba savarankiškai pasirinktų skirtingų žanrų, vidutinės apimties ir paprastos kalbos ir (ar) turinio knygų.	B.1.2.3. Suvokia skaitymą kaip vertybę; per metus yra perskaitę ne mažiau kaip dešimt meniškai vertingų, 5–6 klasėms rekomenduojamų arba savarankiškai pasirinktų skirtingų žanrų, įvairios apimties, bet nesudėtingos kalbos ir (ar) turinio knygų.	B.1.2.3. Suvokia skaitymą kaip vertybę; per metus yra perskaitę dešimt ir daugiau meniškai vertingų, 5–6 klasėms rekomenduojamų arba savarankiškai pasirinktų skirtingų žanrų, didelės apimties ir (ar) sudėtingos kalbos ir turinio knygų.
B.1.3.3. Padedamas randa reikiamą informacijos įvairiuose šaltiniuose. Skiria faktą ir nuomonę, svarbią ir nesvarbią informaciją. Išsiaiškina	B.1.3.3. Vadovaudamasis pateiktais kriterijais randa reikiamos informacijos įvairiuose šaltiniuose. Skiria faktą ir nuomonę, svarbią ir nesvarbią informaciją. Išsiaiškina	B.1.3.3. Konsultuodamasis randa reikiamos informacijos įvairiuose šaltiniuose. Skiria faktą ir nuomonę, svarbią ir nesvarbią informaciją. Išsiaiškina nežinomų	B.1.3.3. Savarankiškai randa reikiamos informacijos įvairiuose šaltiniuose. Skiria faktą ir nuomonę, svarbią ir nesvarbią informaciją. Išsiaiškina nežinomų

nežinomų žodžių reikšmes ir išmoksta juos vartoti.	nežinomų žodžių reikšmes ir išmoksta juos vartoti.	žodžių reikšmes ir išmoksta juos vartoti.	žodžių reikšmes ir išmoksta juos vartoti.
B.1.4.3. Padedamas aptaria grožinio ir negrožinio teksto temą, pagrindinę mintį, turinį, struktūrą, vaizdinės ir tekstinės informacijos šaltinius, nustato jų patikimumą.	B.1.4.3. Vadovaudamasis pateiktais kriterijais aptaria grožinio ir negrožinio teksto temą, pagrindinę mintį, turinį, struktūrą, vaizdinės ir tekstinės informacijos šaltinius, nustato jų patikimumą.	B.1.4.3. Konsultuodamasis aptaria grožinio ir negrožinio teksto temą, pagrindinę mintį, turinį, struktūrą, vaizdinės ir tekstinės informacijos šaltinius, nustato jų patikimumą.	B.1.4.3. Savarankiškai aptaria grožinio ir negrožinio teksto temą, pagrindinę mintį, turinį, struktūrą, vaizdinės ir tekstinės informacijos šaltinius, nustato jų patikimumą.
B.2.1.3. Padedamas apibūdina kūrinio personažų sistemą, išorinius ir vidinius veikėjų bruožus, vertina veikėjų poelgius ir jų motyvus, samprotauja apie veikėjų santykius; apibūdina paprasčiausio eilėraščio lyrinio „aš“ mintis ir jausmus.	B.2.1.3. Vadovaudamasis pateiktais kriterijais apibūdina kūrinio personažų sistemą, išorinius ir vidinius veikėjų bruožus, vertina veikėjų poelgius ir jų motyvus, samprotauja apie veikėjų santykius; apibūdina paprasto eilėraščio lyrinio „aš“ mintis ir jausmus.	B.2.1.3. Konsultuodamasis apibūdina kūrinio personažų sistemą, išorinius ir vidinius veikėjų bruožus, vertina veikėjų poelgius ir jų motyvus, samprotauja apie veikėjų santykius; apibūdina nesudėtingo eilėraščio lyrinio „aš“ mintis ir jausmus.	B.2.1.3. Savarankiškai apibūdina kūrinio personažų sistemą, išorinius ir vidinius veikėjų bruožus, vertina veikėjų poelgius ir jų motyvus, samprotauja apie veikėjų santykius; apibūdina sudėtingo eilėraščio lyrinio „aš“ mintis ir jausmus.
B.2.2.3. Padedamas aptaria įvykių seką, laiką, vietą ir jų kaitą. Atpažįsta kai kurias pagrindines kūrinio siužeto dalis. Grožinio teksto nuotaiką fragmentiškai sieja su veikėjų išgyvenimais.	B.2.2.3. Vadovaudamasis pateiktais kriterijais aptaria įvykių seką, laiką, vietą ir jų kaitą; atpažįsta beveik visas pagrindines kūrinio siužeto dalis. Grožinio teksto nuotaiką iš dalies sieja su veikėjų išgyvenimais.	B.2.2.3. Konsultuodamasis išsamiai aptaria įvykių seką, laiką, vietą ir jų kaitą; atpažįsta pagrindines kūrinio siužeto dalis. Grožinio teksto nuotaiką sieja su veikėjų išgyvenimais.	B.2.2.3. Savarankiškai išsamiai aptaria įvykių seką, laiką, vietą ir jų kaitą; atpažįsta pagrindines kūrinio siužeto dalis. Grožinio teksto nuotaiką sieja su veikėjų išgyvenimais.
B.2.3.3. Nusako vieną kitą grožinio ir negrožinio teksto požymį, minimaliai argumentuodamas skiria grožinės literatūros rūšis ir vieną kitą programoje numatytą žanrą. Padedamas apibūdina pažintinės literatūros temų įvairovę, nusako faktų svarbą pažintiniame tekste.	B.2.3.3. Nusako kai kuriuos grožinio ir negrožinio teksto požymius, iš dalies argumentuodamas skiria grožinės literatūros rūšis ir kai kuriuos programoje numatytus žanrus. Vadovaudamasis pateiktais kriterijais apibūdina pažintinės	B.2.3.3. Nusako esminius grožinio ir negrožinio teksto požymius, iš esmės argumentuodamas skiria grožinės literatūros rūšis ir beveik visus programoje numatytus žanrus. Konsultuodamasis apibūdina pažintinės literatūros temų	B.2.3.3. Nusako grožinio ir negrožinio teksto požymius, išsamiai argumentuodamas skiria grožinės literatūros rūšis ir programoje numatytus žanrus. Savarankiškai apibūdina pažintinės literatūros temų įvairovę, nusako faktų svarbą pažintiniame tekste.

	literatūros temų įvairovę, nusako faktų svarbą pažintiniame tekste.	įvairovę, nusako faktų svarbą pažintiniame tekste.	
B.2.4.3. Fragmentiškai paaiškina, ką ir kodėl skaito, išsako įspūdžius ir nuomonę apie kūrinį; remdamasis teksto detalėmis ir visuma, formuluoja paprasčiausio kūrinio pagrindinę mintį. Padedamas lygina skaitytus tekstus temos požiūriu, fragmentiškai palaiko diskusiją apie keliamas problemas, asmeninį jų aktualumą.	B.2.4.3. Iš dalies paaiškina, ką ir kodėl skaito, išsako įspūdžius ir nuomonę apie kūrinį; remdamasis teksto detalėmis ir visuma, formuluoja paprasto kūrinio pagrindinę mintį. Vadovaudamasis pateiktais kriterijais lygina skaitytus tekstus temos požiūriu, Iš dalies palaiko diskusiją apie keliamas problemas, asmeninį jų aktualumą.	B.2.4.3. Iš esmės paaiškina, ką ir kodėl skaito, išsako įspūdžius ir nuomonę apie kūrinį; remdamasis teksto detalėmis ir visuma, formuluoja nesudėtingo kūrinio pagrindinę mintį. Konsultuodamasis lygina skaitytus tekstus temos požiūriu, diskutuoja apie keliamas problemas, asmeninį jų aktualumą.	B.2.4.3. Išsamiai paaiškina, ką ir kodėl skaito, išsako įspūdžius ir nuomonę apie kūrinį; remdamasis teksto detalėmis ir visuma, formuluoja sudėtingo kūrinio pagrindinę mintį. Savarankiškai lygina skaitytus tekstus temos požiūriu, aktyviai, argumentuotai diskutuoja apie keliamas problemas, asmeninį jų aktualumą.
B.3.1.3. Padedamas aptaria teksto ir iliustracijos santykį, analizuoja reportažines fotografijas, karikatūras, antraštes, socialinę reklamą ir jų paskirtį. Fragmentiškai palaiko diskusiją apie tikrų ir išgalvotų naujienų pateikimą medijose.	B.3.1.3. Vadovaudamasis pateiktais kriterijais aptaria teksto ir iliustracijos santykį, analizuoja reportažines fotografijas, karikatūras, antraštes, socialinę reklamą ir jų paskirtį. Iš dalies palaiko diskusiją apie tikrų ir išgalvotų naujienų pateikimą medijose.	B.3.1.3. Konsultuodamasis aptaria teksto ir iliustracijos santykį, analizuoja reportažines fotografijas, karikatūras, antraštes, socialinę reklamą ir jų paskirtį. Diskutuoja apie tikrų ir išgalvotų naujienų pateikimą medijose.	B.3.1.3. Savarankiškai aptaria teksto ir iliustracijos santykį, analizuoja reportažines fotografijas, karikatūras, antraštes, socialinę reklamą ir jų paskirtį. Aktyviai, argumentuotai diskutuoja apie tikrų ir išgalvotų naujienų pateikimą medijose.
B.3.2.3. Padedamas nurodo teksto tipą, palygina skirtingų tekstų sandarą, raišką, iliustravimo priemones; fragmentiškai analizuoja dalykinio ir meninio, publicistinio ir buitinio stiliaus tekstų paskirtį, sandarą, kalbos ypatybes.	B.3.2.3. Vadovaudamasis pateiktais kriterijais nurodo teksto tipą, palygina skirtingų tekstų sandarą, raišką, iliustravimo priemones; iš dalies analizuoja dalykinio ir meninio, publicistinio ir buitinio stiliaus tekstų paskirtį, sandarą, kalbos ypatybes.	B.3.2.3. Nurodo teksto tipą, konsultuodamasis palygina skirtingų tekstų sandarą, raišką, iliustravimo priemones; iš esmės analizuoja dalykinio ir meninio, publicistinio ir buitinio stiliaus tekstų paskirtį, sandarą, kalbos ypatybes.	B.3.2.3. Savarankiškai nurodo teksto tipą, palygina skirtingų tekstų sandarą, raišką, iliustravimo priemones; išsamiai analizuoja dalykinio ir meninio, publicistinio ir buitinio stiliaus tekstų paskirtį, sandarą, kalbos ypatybes.
B.3.3.3. Padedamas paaiškina potekstę pagal kūrinio pavadinimą,	B.3.3.3. Vadovaudamasis pateiktais kriterijais paaiškina potekstę pagal	B.3.3.3. Konsultuodamasis paaiškina potekstę pagal kūrinio	B.3.3.3. Savarankiškai paaiškina potekstę, remdamasis kūrinio

užuominas, detales; minimaliai savais žodžiais suformuluoja autoriaus teigiamas vertybes.	kūrinio pavadinimą, užuominas, detales; iš dalies savais žodžiais suformuluoja autoriaus teigiamas vertybes.	pavadinimą, užuominas, detales; iš esmės savais žodžiais suformuluoja autoriaus teigiamas vertybes.	pavadinimu, užuominomis, detalėmis; savais žodžiais suformuluoja autoriaus teigiamas vertybes.
B.4.1.3. Padedamas taiko apžvalginio skaitymo strategijas: siekdamas suprasti tekstą, naudojami teksto struktūrinėmis ir grafinėmis savybėmis (žodžių paryškinimas, esminiai žodžiai, svarbiausios frazės, saitai, elektroniniai meniu, piktogramos).	B.4.1.3. Vadovaudamasis pateiktais kriterijais taiko apžvalginio skaitymo strategijas: siekdamas suprasti tekstą, naudojami teksto struktūrinėmis ir grafinėmis savybėmis (žodžių paryškinimas, esminiai žodžiai, svarbiausios frazės, saitai, elektroniniai meniu, piktogramos).	B.4.1.3. Konsultuodamasis taiko apžvalginio skaitymo strategijas: siekdamas suprasti tekstą, naudojami teksto struktūrinėmis ir grafinėmis savybėmis (žodžių paryškinimas, esminiai žodžiai, svarbiausios frazės, saitai, elektroniniai meniu, piktogramos).	B.4.1.3. Savarankiškai taiko apžvalginio skaitymo strategijas: siekdamas suprasti tekstą, naudojami teksto struktūrinėmis ir grafinėmis savybėmis (žodžių paryškinimas, esminiai žodžiai, svarbiausios frazės, saitai, elektroniniai meniu, piktogramos).
B.4.2.3. Padedamas taiko atidaus skaitymo strategijas: kelia tekstui klausimus (kas, kur, kada, ką veikia? ir kt.), atsakydamas cituoja arba perfrazuoja teksto mintis savais žodžiais; naudodamas klausimus ir esminius žodžius sudaro teksto turinio planą, nurodo teksto temą ir pagrindinę mintį.	B.4.2.3. Vadovaudamasis pateiktais kriterijais taiko atidaus skaitymo strategijas: kelia tekstui klausimus (kas, kur, kada, ką veikia? ir kt.), atsakydamas cituoja arba perfrazuoja teksto mintis savais žodžiais; naudodamas klausimus ir esminius žodžius sudaro teksto turinio planą, nurodo teksto temą ir pagrindinę mintį.	B.4.2.3. Konsultuodamasis taiko atidaus skaitymo strategijas: kelia tekstui klausimus (kas, kur, kada, ką veikia? ir kt.), atsakydamas cituoja arba perfrazuoja teksto mintis savais žodžiais; naudodamas klausimus ir esminius žodžius sudaro teksto turinio planą, nurodo teksto temą ir pagrindinę mintį.	B.4.2.3. Savarankiškai taiko atidaus skaitymo strategijas: kelia tekstui klausimus (kas, kur, kada, ką veikia? ir kt.), atsakydamas cituoja arba perfrazuoja teksto mintis savais žodžiais; naudodamas klausimus ir esminius žodžius sudaro teksto turinio planą, nurodo teksto temą ir pagrindinę mintį.
B.4.3.3. Padedamas aiškinasi nesuprantamus žodžius, pasitikrindamas jų reikšmę žodynuose, LKI skaitmeniniuose ištekliuose ir kituose informaciniuose šaltiniuose; sutartais simboliais vaizduoja faktą ir nuomonę, veikėjo bruožus, elgesį, veiksmo eigą ir pan.; žymisi	B.4.3.3. Vadovaudamasis pateiktais kriterijais aiškinasi nesuprantamus žodžius, pasitikrindamas jų reikšmę žodynuose, LKI skaitmeniniuose ištekliuose ir kituose informaciniuose šaltiniuose; sutartais simboliais vaizduoja faktą ir nuomonę, veikėjo bruožus, elgesį, veiksmo eigą ir pan.; žymisi	B.4.3.3. Konsultuodamasis aiškinasi nesuprantamus žodžius, pasitikrindamas jų reikšmę žodynuose, LKI skaitmeniniuose ištekliuose ir kituose informaciniuose šaltiniuose; sutartais simboliais vaizduoja faktą ir nuomonę, veikėjo bruožus, elgesį, veiksmo eigą ir pan.;	B.4.3.3. Savarankiškai aiškinasi nesuprantamus žodžius, pasitikrindamas jų reikšmę žodynuose, LKI skaitmeniniuose ištekliuose ir kituose informaciniuose šaltiniuose; sutartais simboliais vaizduoja faktą ir nuomonę, veikėjo bruožus, elgesį, veiksmo eigą ir pan.; žymisi esminius

esminius teksto žodžius, reikšmingas detales, svarbias, įdomias mintis.	esminius teksto žodžius, reikšmingas detales, svarbias, įdomias mintis.	žymisi esminius teksto žodžius, reikšmingas detales, svarbias, įdomias mintis.	teksto žodžius, reikšmingas detales, svarbias, įdomias mintis.
B.4.4.3. Padedamas naudojasi įvairiais informacijos šaltiniais (žodynais, žinynais, enciklopedijomis ir kt.), įskaitant ir skaitmeninius šaltinius, randa reikalingą informaciją.	B.4.4.3. Vadovaudamasis pateiktais kriterijais naudojasi įvairiais informacijos šaltiniais (žodynais, žinynais, enciklopedijomis ir kt.), įskaitant ir skaitmeninius šaltinius, randa reikalingą informaciją.	B.4.4.3. Konsultuodamasis naudojasi įvairiais informacijos šaltiniais (žodynais, žinynais, enciklopedijomis ir kt.), įskaitant ir skaitmeninius šaltinius, randa reikalingą informaciją.	B.4.4.3. Savarankiškai naudojasi įvairiais informacijos šaltiniais (žodynais, žinynais, enciklopedijomis ir kt.), įskaitant ir skaitmeninius šaltinius, randa reikalingą informaciją.
B.4.5.3. Padedamas komentuoja skaitomą tekstą, susieja jį su savo žiniomis ir patirtimi (svarsto, kaip elgtųsi panašioje situacijoje, prisimena savo patirtį). Fragmentiškai atsako į klasės draugų klausimus, atskleidžia subjektyvų santykį su skaitoma knyga, tekstu.	B.4.5.3. Vadovaudamasis pateiktais kriterijais komentuoja skaitomą tekstą, susieja jį su savo žiniomis ir patirtimi (svarsto, kaip elgtųsi panašioje situacijoje, prisimena savo patirtį). Iš dalies atsako į klasės draugų klausimus, atskleidžia subjektyvų santykį su skaitoma knyga, tekstu.	B.4.5.3. Konsultuodamasis komentuoja skaitomą tekstą, susieja jį su savo žiniomis ir patirtimi (svarsto, kaip elgtųsi panašioje situacijoje, prisimena savo patirtį). Iš esmės atsako į klasės draugų klausimus, atskleidžia subjektyvų santykį su skaitoma knyga, tekstu.	B.4.5.3. Savarankiškai komentuoja skaitomą tekstą, susieja jį su savo žiniomis ir patirtimi (svarsto, kaip elgtųsi panašioje situacijoje, prisimena savo patirtį). Išsamiai atsako į klasės draugų klausimus, įdomiai atskleidžia subjektyvų santykį su skaitoma knyga, tekstu.
B.4.6.3. Paprasčiausią tekstą paverčia grafine struktūra (braižo veiksmo seką, kūrinio veikėjų santykius ir pan.); padedamas sudaro lenteles ar kitokias lyginimo schemas (pvz., kas kūrinyje išgalvota, o kas tikra, lygina knygoje vaizduojamus veikėjus ir pan.). Sudaro paprasčiausio kūrinio siužeto planą, įvykių seką.	B.4.6.3. Paprastą tekstą paverčia grafine struktūra (braižo veiksmo seką, kūrinio veikėjų santykius ir pan.); vadovaudamasis pateiktais nurodymais sudaro lenteles ar kitokias lyginimo schemas (pvz., kas kūrinyje išgalvota, o kas tikra, lygina knygoje vaizduojamus veikėjus ir pan.). Sudaro paprasto kūrinio siužeto planą, įvykių seką.	B.4.6.3. Nesudėtingą tekstą paverčia grafine struktūra (braižo veiksmo seką, kūrinio veikėjų santykius ir pan.); konsultuodamasis sudaro lenteles ar kitokias lyginimo schemas (pvz., kas kūrinyje išgalvota, o kas tikra, lygina knygoje vaizduojamus veikėjus ir pan.). Sudaro nesudėtingo kūrinio siužeto planą, įvykių seką.	B.4.6.3. Sudėtingą tekstą paverčia grafine struktūra (braižo veiksmo seką, kūrinio veikėjų santykius ir pan.); savarankiškai sudaro lenteles ar kitokias lyginimo schemas (pvz., kas kūrinyje išgalvota, o kas tikra, lygina knygoje vaizduojamus veikėjus ir pan.). Sudaro sudėtingo kūrinio siužeto planą, įvykių seką.

C. Rašymas ir teksto kūrimas			
Slenkstinis lygis (I)	Patenkinamas lygis (II)	Pagrindinis lygis (III)	Aukštesnysis lygis (IV)
C.1.1.3. Padedamas žodžiu ir raštu pasakoja savo patirtį pasirinktam adresatui, atsižvelgdamas į komunikavimo situaciją; kuria paprasčiausias istorijas, paremtas literatūra, realaus gyvenimo arba vaizduotės sukurtais įvykiais; pasakoja istorijas pagal piešinius, nuotraukas, paaiškina jų turinį, lygina, argumentuoja.	C.1.1.3. Vadovaudamasis pateiktais nurodymais žodžiu ir raštu pasakoja savo patirtį pasirinktam adresatui, atsižvelgdamas į komunikavimo situaciją; kuria paprastas istorijas, paremtas literatūra, realaus gyvenimo arba vaizduotės sukurtais įvykiais; pasakoja istorijas pagal piešinius, nuotraukas, paaiškina jų turinį, lygina, argumentuoja.	C.1.1.3. Konsultuodamasis žodžiu ir raštu pasakoja savo patirtį pasirinktam adresatui, atsižvelgdamas į komunikavimo situaciją; kuria nesudėtingas istorijas, paremtas literatūra, realaus gyvenimo arba vaizduotės sukurtais įvykiais; pasakoja istorijas pagal piešinius, nuotraukas, paaiškina jų turinį, lygina, argumentuoja.	C.1.1.3. Savarankiškai žodžiu ir raštu pasakoja savo patirtį pasirinktam adresatui, atsižvelgdamas į komunikavimo situaciją; kuria sudėtingas istorijas, paremtas literatūra, realaus gyvenimo arba vaizduotės sukurtais įvykiais; pasakoja istorijas pagal piešinius, nuotraukas, paaiškina jų turinį, lygina, argumentuoja.
C.1.2.3. Fragmentiškai aptaria praktinių tekstų: instrukcijų, etikečių, tvarkaraščių, schemų, sąrašų, anketų, formų ir kt., paskirtį, sandarą ir kalbos ypatybes; padedamas rašo aktualius praktinius tekstus.	C.1.2.3. Iš dalies aptaria praktinių tekstų: instrukcijų, etikečių, tvarkaraščių, schemų, sąrašų, anketų, formų ir kt., paskirtį, sandarą ir kalbos ypatybes; vadovaudamasis pateiktais kriterijais rašo aktualius praktinius tekstus.	C.1.2.3. Iš esmės aptaria praktinių tekstų: instrukcijų, etikečių, tvarkaraščių, schemų, sąrašų, anketų, formų ir kt., paskirtį, sandarą ir kalbos ypatybes; konsultuodamasis rašo aktualius praktinius tekstus.	C.1.2.3. Išsamiai aptaria praktinių tekstų: instrukcijų, etikečių, tvarkaraščių, schemų, sąrašų, anketų, formų ir kt., paskirtį, sandarą ir kalbos ypatybes; savarankiškai rašo aktualius praktinius tekstus.
C.1.3.3. Rašo paprasčiausius kūrybinius darbus (pvz., sakmę, padavimą, pasaką, eilėraščių; tekstą paveikslėlių knygai ir pan.), vieną kitą mintį ir jausmą reikšdamas gyva, išraiškinga kalba.	C.1.3.3. Rašo paprastus kūrybinius darbus (pvz., sakmę, padavimą, pasaką, eilėraščių; tekstą paveikslėlių knygai ir pan.), reikšdamas mintis ir jausmus iš dalies gyva, išraiškinga kalba.	C.1.3.3. Rašo nesudėtingus kūrybinius darbus (pvz., sakmę, padavimą, pasaką, eilėraščių; tekstą paveikslėlių knygai ir pan.), reikšdamas mintis ir jausmus iš esmės gyva, išraiškinga kalba.	C.1.3.3. Rašo sudėtingus kūrybinius darbus (pvz., sakmę, padavimą, pasaką, eilėraščių; tekstą paveikslėlių knygai ir pan.), reikšdamas mintis ir jausmus gyva, išraiškinga kalba.
C.2.1.3. Žodžiu ir raštu kuria paprasčiausius pasakojimus pagal sutartą kompoziciją (laiko ar priežastinį nuoseklumą, faktų,	C.2.1.3. Žodžiu ir raštu kuria paprastus pasakojimus pagal sutartą kompoziciją (laiko ar priežastinį nuoseklumą, faktų, detalių, įvykių	C.2.1.3. Žodžiu ir raštu kuria nesudėtingus pasakojimus pagal sutartą kompoziciją (laiko ar priežastinį nuoseklumą, faktų,	C.2.1.3. Žodžiu ir raštu kuria sudėtingus pasakojimus pagal sutartą kompoziciją (laiko ar priežastinį nuoseklumą, faktų, detalių, įvykių

detalių, įvykių reikšmingumą), minimaliai tinkamai panaudoja tiesioginę kalbą.	reikšmingumą), iš dalies tinkamai panaudoja tiesioginę kalbą.	detalių, įvykių reikšmingumą), iš esmės tinkamai panaudoja tiesioginę kalbą.	reikšmingumą), tinkamai panaudoja tiesioginę kalbą.
C.2.2.3. Iš dalies kūrybiškai ir tinkamai naudodamasis skaitmeninėmis technologijomis, padedamas rašo atitinkamos struktūros informacinius tekstus, kuria minimaliai kokybiškai parengtas pateiktis savo pranešimams.	C.2.2.3. Iš dalies kūrybiškai ir tinkamai naudodamasis skaitmeninėmis technologijomis, pagal pateiktus kriterijus rašo atitinkamos struktūros informacinius tekstus, kuria iš dalies kokybiškai parengtas pateiktis savo pranešimams.	C.2.2.3. Iš esmės kūrybiškai ir tinkamai naudodamasis skaitmeninėmis technologijomis, konsultuodamasis rašo atitinkamos struktūros informacinius tekstus, kuria iš esmės kokybiškai parengtas pateiktis savo pranešimams.	C.2.2.3. Kūrybiškai ir tinkamai naudodamasis skaitmeninėmis technologijomis, savarankiškai rašo atitinkamos struktūros informacinius tekstus, kuria kokybiškai parengtas pateiktis savo pranešimams.
C.2.3.3. Padedamas žodžiu ir raštu apibūdina daiktą, augalą, gyvūną (dalykine ir menine kalba) pagal pateiktą medžiagos išdėstymo struktūrą; išreiškia bendrą įspūdį, panaudoja detales.	C.2.3.3. Vadovaudamasis pateiktais kriterijais žodžiu ir raštu apibūdina daiktą, augalą, gyvūną (dalykine ir menine kalba) pagal pateiktą medžiagos išdėstymo struktūrą; išreiškia bendrą įspūdį, iš dalies tikslingai panaudoja detales.	C.2.3.3. Konsultuodamasis žodžiu ir raštu apibūdina daiktą, augalą, gyvūną (dalykine ir menine kalba), pasirinkdamas tinkamą medžiagos išdėstymo struktūrą, išreiškdamas bendrą įspūdį, iš esmės tikslingai panaudodamas detales.	C.2.3.3. Savarankiškai žodžiu ir raštu apibūdina daiktą, augalą, gyvūną (dalykine ir menine kalba), pasirinkdamas tinkamą medžiagos išdėstymo struktūrą, išreiškdamas bendrą įspūdį, tikslingai panaudodamas detales.
C.3.1.3. Rašo paprasčiausią asmeninį laišką, sveikinimą ar padėką draugui, tėvams, mokytojui ir pan., laikydamasis kalbos etiketo ir žanro reikalavimų; vartoja iš dalies tinkamas kalbinės raiškos priemones.	C.3.1.3. Rašo paprastą asmeninį laišką, sveikinimą ar padėką draugui, tėvams, mokytojui ir pan., laikydamasis kalbos etiketo ir žanro reikalavimų; vartoja iš esmės tinkamas kalbinės raiškos priemones.	C.3.1.3. Rašo nesudėtingą asmeninį laišką, sveikinimą ar padėką draugui, tėvams, mokytojui ir pan., laikydamasis kalbos etiketo ir žanro reikalavimų; vartodamas kalbinės raiškos priemones atskleidžia savo individualumą.	C.3.1.3. Rašo sudėtingą asmeninį laišką, sveikinimą ar padėką draugui, tėvams, mokytojui ir pan., laikydamasis kalbos etiketo ir žanro reikalavimų; vartodamas įvairias kalbinės raiškos priemones atskleidžia savo individualumą.
C.3.2.3. Rašo paprasčiausią tekstą, siedamas žinomą ir naują dalyką; sieja sakinius grandininio būdu, pasirenka vieną kitą tinkamą siejimo priemonę, nurodančią sakinių	C.3.2.3. Rašo paprastą tekstą, siedamas žinomą ir naują dalyką; sieja sakinius grandininio būdu, iš dalies tinkamai pasirenka siejimo priemones, nurodančias sakinių	C.3.2.3. Rašo nesudėtingą tekstą, siedamas žinomą ir naują dalyką; sieja sakinius grandininio būdu, iš esmės tinkamai pasirenka siejimo priemones, nurodančias sakinių	C.3.2.3. Rašo sudėtingą tekstą, siedamas žinomą ir naują dalyką; sieja sakinius grandininio būdu, tinkamai pasirenka siejimo priemones, nurodančias sakinių santykius (laiko,

santykius (laiko, erdvės ir kt.), ir vieną kitą tinkamą leksinę gramatinę sakinių siejimo priemonę (grynąjį leksinį kartojimą, sinoniminį pakeitimą, įvardinį pavadinimą).	santykius (laiko, erdvės ir kt.), ir leksines gramatines sakinių siejimo priemones (grynąjį leksinį kartojimą, sinoniminį pakeitimą, įvardinį pavadinimą).	santykius (laiko, erdvės ir kt.), ir leksines gramatines sakinių siejimo priemones (grynąjį leksinį kartojimą, sinoniminį pakeitimą, įvardinį pavadinimą).	erdvės ir kt.), ir leksines gramatines sakinių siejimo priemones (grynąjį leksinį kartojimą, sinoniminį pakeitimą, įvardinį pavadinimą).
C.3.3.3. Rašo paprasčiausią tekstą, laikydamasis stilingos kalbos reikalavimų (aiškumo, rišlumo, tikslumo / vaizdingumo).	C.3.3.3. Rašo paprastą tekstą, laikydamasis stilingos kalbos reikalavimų (aiškumo, rišlumo, tikslumo / vaizdingumo).	C.3.3.3. Rašo nesudėtingą tekstą, laikydamasis stilingos kalbos reikalavimų (aiškumo, rišlumo, tikslumo / vaizdingumo).	C.3.3.3. Rašo sudėtingą tekstą, laikydamasis stilingos kalbos reikalavimų (aiškumo, rišlumo, tikslumo / vaizdingumo).
C.3.4.3. Rašo fragmentiškai laikydamasis 5–6 klasių turinio apimtimi numatytų gramatikos, leksikos, rašybos ir skyrybos (privalomų) taisyklių. Rašo aiškiai, iš dalies taisyklingai renka tekstą klaviatūra; minimaliai tinkamai ir estetiškai pateikia savo sukurtą tekstą.	C.3.4.3. Rašo iš dalies laikydamasis 5–6 klasių turinio apimtimi numatytų gramatikos, leksikos, rašybos ir skyrybos (privalomų) taisyklių. Rašo aiškiai, iš esmės taisyklingai renka tekstą klaviatūra; iš dalies tinkamai ir estetiškai pateikia savo sukurtą tekstą.	C.3.4.3. Rašo iš esmės laikydamasis 5–6 klasių turinio apimtimi numatytų gramatikos, leksikos, rašybos ir skyrybos (privalomų) taisyklių. Rašo aiškiai, iš esmės taisyklingai renka tekstą klaviatūra; iš esmės tinkamai ir estetiškai pateikia savo sukurtą tekstą.	C.3.4.3. Rašo laikydamasis 5–6 klasių turinio apimtimi numatytų gramatikos, leksikos, rašybos ir skyrybos (privalomų) taisyklių. Rašo aiškiai, taisyklingai renka tekstą klaviatūra; tinkamai ir estetiškai pateikia savo sukurtą tekstą.
C.4.1.3. Padedamas kaupia medžiagą rašymui, jį apmąsto, išskiria esminius žodžius ir sudaro plano apmatų asmeniškai tinkama forma.	C.4.1.3. Vadovaudamasis pateiktais kriterijais kaupia medžiagą rašymui, jį apmąsto, išskiria esminius žodžius ir sudaro plano apmatų asmeniškai tinkama forma.	C.4.1.3. Konsultuodamasis kaupia medžiagą rašymui, jį apmąsto, išskiria esminius žodžius ir sudaro plano apmatų asmeniškai tinkama forma.	C.4.1.3. Savarankiškai kaupia medžiagą rašymui, jį apmąsto, išskiria esminius žodžius ir sudaro plano apmatų asmeniškai tinkama forma.
C.4.2.3. Atsižvelgdamas į tikslą ir adresatą, siekdamas tikslumo, aiškumo, padedamas tobulina nurodytą teksto dalį turinio, kalbinės raiškos ir taisyklingumo aspektais; minimaliai paaiškina, kas pasisekė, kas ne, kodėl, ką kitąkart reikėtų daryti kitaip.	C.4.2.3. Atsižvelgdamas į tikslą ir adresatą, siekdamas tikslumo, aiškumo, vadovaudamasis pateiktais kriterijais tobulina nurodytą teksto dalį turinio, kalbinės raiškos ir taisyklingumo aspektais; iš dalies paaiškina, kas pasisekė, kas ne,	C.4.2.3. Atsižvelgdamas į tikslą ir adresatą, siekdamas tikslumo, aiškumo, konsultuodamasis tobulina nurodytą teksto dalį turinio, kalbinės raiškos ir taisyklingumo aspektais; iš esmės paaiškina, kas pasisekė, kas ne,	C.4.2.3. Atsižvelgdamas į tikslą ir adresatą, siekdamas tikslumo, aiškumo, savarankiškai tobulina nurodytą teksto dalį turinio, kalbinės raiškos ir taisyklingumo aspektais; išsamiai paaiškina, kas pasisekė, kas ne, kodėl, ką kitąkart reikėtų daryti kitaip.

	kodėl, ką kitąkart reikėtų daryti kitaip.	kodėl, ką kitąkart reikėtų daryti kitaip.	
--	---	---	--

D. Lietuvių kalbos pažinimas			
Slenkstinis lygis (I)	Patenkinamas lygis (II)	Pagrindinis lygis (III)	Aukštesnysis lygis (IV)
D.1.2.3. Atlieka paprasčiausių žodžių fonetinę analizę žodžiu ir raštu.	D.1.2.3. Atlieka paprastų žodžių fonetinę analizę žodžiu ir raštu.	D.1.2.3. Atlieka nesudėtingų žodžių fonetinę analizę žodžiu ir raštu.	D.1.2.3. Atlieka sudėtingų žodžių fonetinę analizę žodžiu ir raštu.
D.1.3.3. Padedamas taiko 5–6 klasių programoje numatytas fonetikos žinias, minimaliai taisyklingai vartodamas kalbą.	D.1.3.3. Vadovaudamasis pateiktais nurodymais taiko 5–6 klasių programoje numatytas fonetikos žinias, iš dalies taisyklingai vartodamas kalbą.	D.1.3.3. Konsultuodamasis taiko 5–6 klasių programoje numatytas fonetikos žinias, iš esmės taisyklingai vartodamas kalbą.	D.1.3.3. Savarankiškai taiko 5–6 klasių programoje numatytas fonetikos žinias, taisyklingai vartodamas kalbą.
D.1.4.3. Padedamas taiko 5–6 klasių programoje numatytas kirčiavimo žinias, minimaliai taisyklingai vartodamas kalbą.	D.1.4.3. Vadovaudamasis pateiktais nurodymais taiko 5–6 klasių programoje numatytas kirčiavimo žinias, iš dalies taisyklingai vartodamas kalbą.	D.1.4.3. Konsultuodamasis taiko 5–6 klasių programoje numatytas kirčiavimo žinias, iš esmės taisyklingai vartodamas kalbą.	D.1.4.3. Savarankiškai taiko 5–6 klasių programoje numatytas kirčiavimo žinias, taisyklingai vartodamas kalbą.
D.2.1.3. Padedamas taiko 5–6 klasių programoje numatytas morfologijos žinias, minimaliai taisyklingai vartodamas kalbą; žodžiu ir raštu atlieka nagrinėjamų kalbos dalių paprasčiausių formų morfologinę analizę.	D.2.1.3. Vadovaudamasis pateiktais nurodymais taiko 5–6 klasių programoje numatytas morfologijos žinias, iš dalies taisyklingai vartodamas kalbą; žodžiu ir raštu atlieka nagrinėjamų kalbos dalių paprastų formų morfologinę analizę.	D.2.1.3. Konsultuodamasis taiko 5–6 klasių programoje numatytas morfologijos žinias, iš esmės taisyklingai vartodamas kalbą; žodžiu ir raštu atlieka nagrinėjamų kalbos dalių nesudėtingų formų morfologinę analizę.	D.2.1.3. Savarankiškai taiko 5–6 klasių programoje numatytas morfologijos žinias, taisyklingai vartodamas kalbą; žodžiu ir raštu atlieka nagrinėjamų kalbos dalių sudėtingų formų morfologinę analizę.
D.2.2.3. Padedamas taiko 5–6 klasių programoje numatytas leksikos žinias, turtina savo žodyną	D.2.2.3. Vadovaudamasis pateiktais nurodymais taiko 5–6 klasių programoje numatytas leksikos	D.2.2.3. Konsultuodamasis taiko 5–6 klasių programoje numatytas leksikos žinias, turtina savo	D.2.2.3. Savarankiškai taiko 5–6 klasių programoje numatytas leksikos žinias, turtina savo žodyną

mokytojo nurodytomis teminėmis žodžių grupėmis, leksinės raiškos priemonėmis ir iš dalies tinkamai jas vartoja.	žinias, turtina savo žodyną nurodytomis teminėmis žodžių grupėmis, nesudėtingomis leksinės raiškos priemonėmis (pvz., sinonimais, antonimais, frazeologizmais) ir iš esmės tinkamai jas vartoja.	žodyną savarankiškai pasirinktomis arba nurodytomis teminėmis žodžių grupėmis, nesudėtingomis leksinės raiškos priemonėmis (pvz., sinonimais, antonimais, frazeologizmais) ir jas aktyviai, tinkamai vartoja.	savarankiškai pasirinktomis teminėmis žodžių grupėmis, sudėtingomis leksinės raiškos priemonėmis (pvz., kontekstiniais sinonimais ir antonimais, motyvuotais frazeologizmais ir idiomomis) ir jas aktyviai, kūrybingai vartoja.
D.2.3.3. Padedamas taiko 5–6 klasių programoje numatytas žodžių darybos žinias; žodžiu ir raštu atlieka paprasčiausių žodžių morfeminę analizę; plečia savo žodyną mokytojo nurodytomis giminiškų žodžių grupėmis.	D.2.3.3. Vadovaudamasis pateiktais nurodymais taiko 5–6 klasių programoje numatytas žodžių darybos žinias; žodžiu ir raštu atlieka morfeminę (ir darybinę) paprastų žodžių analizę; tikslina savo žodyną, plečia jį mokytojo nurodytomis giminiškų žodžių grupėmis.	D.2.3.3. Konsultuodamasis taiko 5–6 klasių programoje numatytas žodžių darybos žinias; žodžiu ir raštu atlieka nesudėtingų žodžių morfeminę (ir darybinę) analizę; tikslina, grynina savo žodyną, plečia jį pasirinktų giminiškų žodžių grupėmis.	D.2.3.3. Savarankiškai taiko 5–6 klasių programoje numatytas žodžių darybos žinias; žodžiu ir raštu atlieka sudėtingų žodžių morfeminę ir darybinę analizę; aktyviai tikslina, grynina savo žodyną, plečia jį pasirinktų giminiškų žodžių grupėmis.
D.3.1.3. Padedamas (žodžiu ir raštu) nagrinėja vientisinius ir sudėtinius sakinius pagal 5–6 klasių sintaksės kursą.	D.3.1.3. Vadovaudamasis pateiktais kriterijais (žodžiu ir raštu) nagrinėja vientisinius ir sudėtinius sakinius pagal 5–6 klasių sintaksės kursą.	D.3.1.3. Konsultuodamasis (žodžiu ir raštu) nagrinėja vientisinius ir sudėtinius sakinius pagal 5–6 klasių sintaksės kursą.	D.3.1.3. Savarankiškai (žodžiu ir raštu) nagrinėja vientisinius ir sudėtinius sakinius pagal 5–6 klasių sintaksės kursą.
D.3.2.3. Padedamas turtina kalbą minties figūromis (retorinis klausimas, retorinis sušukimas, retorinis kreipinys); jas fragmentiškai naudoja kurdamas savo tekstus.	D.3.2.3. Vadovaudamasis pateiktais kriterijais turtina kalbą minties figūromis (retorinis klausimas, retorinis sušukimas, retorinis kreipinys); jas iš dalies naudoja kurdamas savo tekstus.	D.3.2.3. Konsultuodamasis turtina kalbą minties figūromis (retorinis klausimas, retorinis sušukimas, retorinis kreipinys); jas naudoja kurdamas savo tekstus.	D.3.2.3. Savarankiškai turtina kalbą minties figūromis (retorinis klausimas, retorinis sušukimas, retorinis kreipinys); jas aktyviai naudoja kurdamas savo tekstus.
D.3.3.3. Padedamas taiko 5–6 klasių programoje numatytas sintaksės žinias.	D.3.3.3. Vadovaudamasis pateiktais kriterijais taiko 5–6 klasių programoje numatytas sintaksės žinias.	D.3.3.3. Konsultuodamasis taiko 5–6 klasių programoje numatytas sintaksės žinias.	D.3.3.3. Savarankiškai taiko 5–6 klasių programoje numatytas sintaksės žinias.

D.4.1.3. Padedamas taiko 5–6 klasių programoje numatytas stilistikos žinias.	D.4.1.3. Vadovaudamasis pateiktais kriterijais taiko 5–6 klasių programoje numatytas stilistikos žinias.	D.4.1.3. Konsultuodamasis taiko 5–6 klasių programoje numatytas stilistikos žinias.	D.4.1.3. Savarankiškai taiko 5–6 klasių programoje numatytas stilistikos žinias.
D.4.2.3. Padedamas taiko 5–6 klasių programoje numatytas retorikos žinias.	D.4.2.3. Vadovaudamasis pateiktais kriterijais taiko 5–6 klasių programoje numatytas retorikos žinias.	D.4.2.3. Konsultuodamasis taiko 5–6 klasių programoje numatytas retorikos žinias.	D.4.2.3. Savarankiškai taiko 5–6 klasių programoje numatytas retorikos žinias.
D.5.1.3. Padedamas atlieka paprasčiausius kalbos tyrimus (pvz., pagal vieną sutartą kriterijų atrenka medžiagą (iš žodyno ar nurodyto teksto), nustato dėšningumą).	D.5.1.3. Vadovaudamasis pateiktais nurodymais atlieka paprastus kalbos tyrimus (pvz., pagal du sutartus kriterijus atrenka medžiagą (iš žodynų ar nurodytų tekstų), nustato dėšningumus).	D.5.1.3. Konsultuodamasis atlieka nesudėtingus kalbos tyrimus (pvz., pagal tris sutartus kriterijus atrenka medžiagą (iš žodynų ar nurodytų tekstų), nustato dėšningumus, išveda taisykles).	D.5.1.3. Savarankiškai atlieka sudėtingus kalbos tyrimus (pvz., pagal sutartus kriterijus atrenka medžiagą (iš žodynų ar pasirinktų tekstų), nustato dėšningumus, padaro išvadas; sudaro atmintines, išveda taisykles).
D.5.2.3. Padedamas atlieka nesudėtingus kalbos vartojimo tyrimus artimoje aplinkoje. Stebi kalbos reiškinius, atpažįsta ir paaiškina kalbų kontaktų poveikį lietuvių kalbos leksikai ir gramatikai.	D.5.2.3. Vadovaudamasis pateiktais nurodymais atlieka nesudėtingus kalbos vartojimo tyrimus kasdienėje aplinkoje. Stebi kalbos reiškinius, atpažįsta ir paaiškina kalbų kontaktų poveikį lietuvių kalbos leksikai ir gramatikai.	D.5.2.3. Konsultuodamasis atlieka nesudėtingus kalbos vartojimo tyrimus įprastuose kontekstuose. Stebi kalbos reiškinius, atpažįsta ir paaiškina kalbų kontaktų poveikį lietuvių kalbos leksikai ir gramatikai.	D.5.2.3. Savarankiškai atlieka nesudėtingus kalbos vartojimo tyrimus įprastuose ir naujuose kontekstuose. Stebi kalbos reiškinius, atpažįsta ir paaiškina kalbų kontaktų poveikį lietuvių kalbos leksikai ir gramatikai.
D.5.3.3. Padedamas naudojami įvairiais elektroniniais žodynais ir skaitmeniniais mokymosi šaltiniais, balsių ir priebalsių klasifikacijos lentelėmis, daiktavardžio ir būdvardžio linksniuočių lentelėmis, vardažodžio linksniavimo paradigmų lentelėmis, veiksmažodžio asmenuočių lentele,	D.5.3.3. Vadovaudamasis pateiktais nurodymais naudojami įvairiais elektroniniais žodynais ir skaitmeniniais mokymosi šaltiniais, balsių ir priebalsių klasifikacijos lentelėmis, daiktavardžio ir būdvardžio linksniuočių lentelėmis, vardažodžio linksniavimo paradigmų lentelėmis, veiksmažodžio asmenuočių lentele,	D.5.3.3. Konsultuodamasis naudojami įvairiais elektroniniais žodynais ir skaitmeniniais mokymosi šaltiniais, balsių ir priebalsių klasifikacijos lentelėmis, daiktavardžio ir būdvardžio linksniuočių lentelėmis, vardažodžio linksniavimo paradigmų lentelėmis, veiksmažodžio	D.5.3.3. Savarankiškai naudojami įvairiais elektroniniais žodynais ir skaitmeniniais mokymosi šaltiniais, balsių ir priebalsių klasifikacijos lentelėmis, daiktavardžio ir būdvardžio linksniuočių lentelėmis, vardažodžio linksniavimo paradigmų lentelėmis, veiksmažodžio asmenuočių lentele, nosinių balsių rašybos šaknyje atmintinėmis.

nosinių balsių rašybos šaknyje atmintinėmis.	nosinių balsių rašybos šaknyje atmintinėmis.	asmenuočių lentelė, nosinių balsių rašybos šaknyje atmintinėmis.	
D.6.1.3. Padedamas atpažįsta, aptaria ir analizuoja programoje numatytus kalbos kaip socialinio, kultūrinio ir istorinio reiškinių aspektus.	D.6.1.3. Vadovaudamasis pateiktais kriterijais atpažįsta, aptaria ir analizuoja programoje numatytus kalbos kaip socialinio, kultūrinio ir istorinio reiškinių aspektus.	D.6.1.3. Konsultuodamasis atpažįsta, aptaria ir analizuoja programoje numatytus kalbos kaip socialinio, kultūrinio ir istorinio reiškinių aspektus.	D.6.1.3. Savarankiškai atpažįsta, aptaria ir analizuoja programoje numatytus kalbos kaip socialinio, kultūrinio ir istorinio reiškinių aspektus.
D.6.2.3. Fragmentiškai tinkamai vartoja kai kurias 5–6 klasių programoje numatytas kalbotyros sąvokas ir terminus.	D.6.2.3. Iš dalies tinkamai vartoja daugumą 5–6 klasių programoje numatytų kalbotyros sąvokų ir terminų.	D.6.2.3. Iš esmės tinkamai ir tikslingai vartoja daugumą 5–6 klasių programoje numatytų kalbotyros sąvokų ir terminų.	D.6.2.3. Tinkamai ir tikslingai vartoja 5–6 klasių programoje numatytas kalbotyros sąvokas ir terminus.

E. Literatūros ir kultūros pažinimas			
Slenkstinis lygis (I)	Patenkiamas lygis (II)	Pagrindinis lygis (III)	Aukštesnysis lygis (IV)
E.1.1.3. Fragmentiškai aptaria teksto turinį, svarbiausias idėjas, personažus ir jų vertybes; sieja literatūros kūrinį su kitais meno kūriniais, kalbasi apie skaitymo metu patirtus jausmus, išvelgtą kūrinio išmintį.	E.1.1.3. Iš dalies aptaria teksto turinį, svarbiausias idėjas, personažus ir jų vertybes; sieja literatūros kūrinį su kitais meno kūriniais, kalbasi apie skaitymo metu patirtus jausmus, išvelgtą kūrinio išmintį.	E.1.1.3. Iš esmės aptaria teksto turinį, svarbiausias idėjas, personažus ir jų vertybes; sieja literatūros kūrinį su kitais meno kūriniais, kalbasi apie skaitymo metu patirtus jausmus, išvelgtą kūrinio išmintį.	E.1.1.3. Išsamiai aptaria teksto turinį, svarbiausias idėjas, personažus ir jų vertybes; sieja literatūros kūrinį su kitais meno kūriniais, kalbasi apie skaitymo metu patirtus jausmus, išvelgtą kūrinio išmintį.
E.1.2.3. Padedamas fragmentiškai analizuoja, interpretuoja ir lygina programoje numatytus poezijos, prozos ir dramos kūrinius, aptaria vaizduojamąjį pasaulį ir meninės kalbos savitumą, išvelgia sąsajas su kitais meno kūriniais.	E.1.2.3. Vadovaudamasis pateiktais nurodymais iš dalies analizuoja, interpretuoja ir lygina programoje numatytus poezijos, prozos ir dramos kūrinius, aptaria vaizduojamąjį pasaulį ir meninės kalbos savitumą, išvelgia sąsajas su kitais meno kūriniais.	E.1.2.3. Konsultuodamasis iš esmės analizuoja, interpretuoja ir lygina programoje numatytus poezijos, prozos ir dramos kūrinius, aptaria vaizduojamąjį pasaulį ir meninės kalbos savitumą, išvelgia sąsajas su kitais meno kūriniais.	E.1.2.3. Savarankiškai išsamiai analizuoja, interpretuoja ir lygina programoje numatytus poezijos, prozos ir dramos kūrinius, aptaria vaizduojamąjį pasaulį ir meninės kalbos savitumą, išvelgia sąsajas su kitais meno kūriniais.

E.2.1.3. Padedamas aptaria programoje numatytus Lietuvos kultūros reiškinius ir asmenybes; fragmentiškai atpažįsta reikšmingiausias dabarties kultūros įvykius.	E.2.1.3. Vadovaudamasis pateiktais nurodymais aptaria programoje numatytus Lietuvos kultūros reiškinius ir asmenybes; iš dalies atpažįsta ir aptaria reikšmingiausias dabarties kultūros įvykius.	E.2.1.3. Konsultuodamasis aptaria programoje numatytus Lietuvos kultūros reiškinius ir asmenybes; iš esmės atpažįsta ir aptaria reikšmingiausias dabarties kultūros įvykius.	E.2.1.3. Savarankiškai aptaria programoje numatytus Lietuvos kultūros reiškinius ir asmenybes; atpažįsta ir aptaria reikšmingiausias dabarties kultūros įvykius.
E.2.2.3. Iš dalies tinkamai vartoja kai kurias 5–6 klasių programoje nurodytas literatūros teorijos sąvokas.	E.2.2.3. Iš dalies tinkamai ir tikslingai vartoja daugumą 5–6 klasių programoje nurodytų literatūros teorijos sąvokų.	E.2.2.3. Iš esmės tinkamai ir tikslingai vartoja daugumą 5–6 klasių programoje nurodytų literatūros teorijos sąvokų.	E.2.2.3. Tinkamai ir tikslingai vartoja 5–6 klasių programoje nurodytas literatūros teorijos sąvokas.
E.3.2.3. Minimaliai dalyvauja klasės kultūriniame gyvenime; atsakingai naudojasi mokyklos intraneto tinklu, el. paštu.	E.3.2.3. Iš dalies dalyvauja klasės, mokyklos, bendruomenės kultūriniame gyvenime (pvz., Gimtosios kalbos, Europos kalbų dienų renginiuose ir pan.); atsakingai naudojasi mokyklos intraneto tinklu, el. paštu.	E.3.2.3. Iš esmės dalyvauja klasės, mokyklos, bendruomenės kultūriniame gyvenime (pvz., Gimtosios kalbos, Europos kalbų dienų renginiuose ir pan.); atsakingai naudojasi mokyklos intraneto tinklu, el. paštu.	E.3.2.3. Aktyviai dalyvauja klasės, mokyklos, bendruomenės kultūriniame gyvenime (pvz., Gimtosios kalbos, Europos kalbų dienų renginiuose ir pan.); atsakingai naudojasi mokyklos intraneto tinklu, el. paštu.

8.5. Pasiekimų lygių požymiai. 7–8 klasės

Pasiekimų lygiai			
A. Kalbėjimas, klausymas ir sąveika			
Slenkstinis lygis (I)	Patenkinamas lygis (II)	Pagrindinis lygis (III)	Aukštesnysis lygis (IV)
A.1.1.3. Fragmentiškai analizuoja klausomo ar audiovizualinio teksto turinį, raišką, intenciją, kalbėjimo kultūrą, išsako ir pagrindžia savo požiūrį.	A.1.1.3. Iš dalies analizuoja klausomo ar audiovizualinio teksto turinį, raišką, intenciją, kalbėjimo kultūrą, išsako ir pagrindžia savo požiūrį.	A.1.1.3. Iš esmės analizuoja klausomo ar audiovizualinio teksto turinį, raišką, intenciją, kalbėjimo kultūrą, išsako ir pagrindžia savo požiūrį.	A.1.1.3. Išsamiai analizuoja klausomo ar audiovizualinio teksto turinį, raišką, intenciją, kalbėjimo kultūrą, išsako ir pagrindžia savo požiūrį.

<p>A.2.1.3. Glaustai atpasakoja paprasčiausio kūrinio siužetą, svarsto apie kūrinį; padedamas parengia kūrinio ir savarankiškai perskaitytos knygos pristatymą; pasako bendraamžiams skirtą paprasčiausią kalbą.</p>	<p>A.2.1.3. Glaustai atpasakoja paprasto kūrinio siužetą, svarsto apie kūrinį; vadovaudamasis pateiktais nurodymais parengia kūrinio ir savarankiškai perskaitytos knygos pristatymą; pasako bendraamžiams skirtą paprastą kalbą.</p>	<p>A.2.1.3. Glaustai atpasakoja nesudėtingo kūrinio siužetą, svarsto apie kūrinį; konsultuodamasis parengia kūrinio ir savarankiškai perskaitytos knygos pristatymą; pasako bendraamžiams skirtą nesudėtingą kalbą.</p>	<p>A.2.1.3. Glaustai atpasakoja sudėtingo kūrinio siužetą, svarsto apie kūrinį; parengia kūrinio ir savarankiškai perskaitytos knygos pristatymą; pasako bendraamžiams skirtą turiningą kalbą.</p>
<p>A.2.2.3. Padedamas inicijuoja ir plėtoja pokalbį, išreiškia ir pagrindžia požiūrį, pritaria ar prieštarauja, pasirinkdamas tinkamą paprasčiausią kalbinę raišką ir tikslingai naudodamasis neverbalinės raiškos priemonėmis.</p>	<p>A.2.2.3. Vadovaudamasis pateiktais nurodymais inicijuoja ir plėtoja pokalbį, išreiškia ir pagrindžia požiūrį, pritaria ar prieštarauja, pasirinkdamas tinkamą paprastą kalbinę raišką ir tikslingai naudodamasis neverbalinės raiškos priemonėmis.</p>	<p>A.2.2.3. Konsultuodamasis inicijuoja ir plėtoja pokalbį, išreiškia ir pagrindžia požiūrį, pritaria ar prieštarauja, pasirinkdamas tinkamą nesudėtingą kalbinę raišką ir tikslingai naudodamasis neverbalinės raiškos priemonėmis.</p>	<p>A.2.2.3. Savarankiškai inicijuoja ir plėtoja pokalbį, išreiškia ir pagrindžia požiūrį, pritaria ar prieštarauja, pasirinkdamas tinkamą sudėtingą kalbinę raišką ir tikslingai naudodamasis neverbalinės raiškos priemonėmis.</p>
<p>A.2.3.3. Aptaria savo amžiui aktualias problemas, dalindamasis patirtimi, nuomone ir informacija pasirenka tinkamą paprasčiausią kalbinę raišką; kartu su kitais priima pagrįstą sprendimą.</p>	<p>A.2.3.3. Aptaria savo amžiui aktualias problemas, dalindamasis patirtimi, nuomone ir informacija pasirenka tinkamą paprastą kalbinę raišką; kartu su kitais priima pagrįstą sprendimą.</p>	<p>A.2.3.3. Aptaria savo amžiui aktualias problemas, dalindamasis patirtimi, nuomone ir informacija pasirenka tinkamą nesudėtingą kalbinę raišką; kartu su kitais priima pagrįstą sprendimą.</p>	<p>A.2.3.3. Aptaria savo amžiui aktualias problemas, dalindamasis patirtimi, nuomone ir informacija pasirenka tinkamą sudėtingą kalbinę raišką; kartu su kitais priima pagrįstą sprendimą.</p>
<p>A.3.1.3. Artimoje aplinkoje kalba laikydamasis pasirinktos struktūros (chronologinės, erdvinės, teminės).</p>	<p>A.3.1.3. Kasdienėse komunikavimo situacijose kalba laikydamasis pasirinktos struktūros (chronologinės, erdvinės, teminės).</p>	<p>A.3.1.3. Įprastose komunikavimo situacijose kalba laikydamasis pasirinktos struktūros (chronologinės, erdvinės, teminės).</p>	<p>A.3.1.3. Įprastose ir naujose komunikavimo situacijose kalba laikydamasis pasirinktos struktūros (chronologinės, erdvinės, teminės).</p>
<p>A.3.2.3. Pasirenka fragmentiškai tinkamą kalbinę raišką ir neverbalines raiškos priemones (išvaizda, gestai, veido išraiška, vaizdinės priemonės).</p>	<p>A.3.2.3. Pasirenka iš dalies tinkamą kalbinę raišką ir neverbalines raiškos priemones (išvaizda, gestai, veido išraiška, balso kokybė, vaizdinės priemonės).</p>	<p>A.3.2.3. Pasirenka iš esmės tinkamą kalbinę raišką ir neverbalines raiškos priemones (išvaizda, veido išraiška, balso</p>	<p>A.3.2.3. Pasirenka tinkamą kalbinę raišką ir neverbalines raiškos priemones (išvaizda, veido išraiška, balso kokybė, vaizdinės priemonės).</p>

		kokybė, vaizdinės priemonės, erdvės sutvarkymas).	erdvės sutvarkymas, laiko paskirstymas).
A.3.3.3. Artimoje aplinkoje kalba aiškiai, adresatui tinkamu tempu, taisyklinga bendrine lietuvių kalba; laikosi neverbalinės komunikacijos etiketo.	A.3.3.3. Kasdienėse komunikavimo situacijose kalba aiškiai, adresatui tinkamu tempu, taisyklinga bendrine lietuvių kalba; laikosi neverbalinės komunikacijos etiketo.	A.3.3.3. Įprastose komunikavimo situacijose kalba aiškiai, adresatui tinkamu tempu, taisyklinga bendrine lietuvių kalba; laikosi neverbalinės komunikacijos etiketo.	A.3.3.3. Įprastose ir naujose komunikavimo situacijose kalba aiškiai, adresatui tinkamu tempu, taisyklinga bendrine lietuvių kalba; laikosi neverbalinės komunikacijos etiketo.
A.3.4.3. Turtina savo kalbą naujomis paprasčiausiomis kalbinės raiškos priemonėmis (palyginimais, citatomis, metaforomis, metonimijomis ir kt.) ir tinkamai jas vartoja.	A.3.4.3. Turtina savo kalbą naujomis paprastomis kalbinės raiškos priemonėmis (palyginimais, citatomis, metaforomis, metonimijomis ir kt.) ir tinkamai jas vartoja.	A.3.4.3. Turtina savo kalbą naujomis nesudėtingomis kalbinės raiškos priemonėmis (palyginimais, citatomis, metaforomis, metonimijomis ir kt.) ir tinkamai jas vartoja.	A.3.4.3. Turtina savo kalbą naujomis sudėtingomis kalbinės raiškos priemonėmis (palyginimais, citatomis, metaforomis, metonimijomis ir kt.) ir tinkamai jas vartoja.
A.4.1.3. Padedamas apmąsto savo klausymą ir kalbėjimą; atsižvelgia į kitų suteiktą grįžtamąją informaciją, padedamas ją panaudoja taikomoms strategijoms tobulinti. Atidžiai klauso kitų kalbėtojų kalbų turinio ir raiškos.	A.4.1.3. Vadovaudamasis pateiktais kriterijais apmąsto savo klausymą ir kalbėjimą; atsižvelgia į kitų suteiktą grįžtamąją informaciją, vadovaudamasis pateiktais kriterijais ją panaudoja taikomoms strategijoms tobulinti. Atidžiai klauso ir kritiškai vertina kitų kalbėtojų kalbų turinį ir raišką.	A.4.1.3. Konsultuodamasis apmąsto savo klausymą ir kalbėjimą; atsižvelgia į kitų suteiktą grįžtamąją informaciją, konsultuodamasis ją panaudoja taikomoms strategijoms tobulinti. Atidžiai klauso ir kritiškai vertina kitų kalbėtojų kalbų turinį ir raišką.	A.4.1.3. Savarankiškai apmąsto savo klausymą ir kalbėjimą; atsižvelgia į kitų suteiktą grįžtamąją informaciją, savarankiškai ją panaudoja taikomoms strategijoms tobulinti. Atidžiai klauso ir kritiškai vertina kitų kalbėtojų kalbų turinį ir raišką.
A.4.2.3. Klausosi aktyviai: padedamas pasižymi reikšmingą informaciją, skiria faktą ir nuomonę; išklauses kalbą pateikia kalbėtojui klausimų, fragmentiškai plėtoja pokalbį.	A.4.2.3. Klausosi aktyviai: vadovaudamasis pateiktais kriterijais pasižymi reikšmingą informaciją, skiria faktą ir nuomonę; išklauses kalbą pateikia kalbėtojui klausimų, iš dalies tikslingai plėtoja pokalbį.	A.4.2.3. Klausosi aktyviai: konsultuodamasis pasižymi reikšmingą informaciją, skiria faktą ir nuomonę; išklauses kalbą pateikia kalbėtojui klausimų, reikalaujančių tikslinimo, aiškinimo, iš esmės tikslingai plėtoja pokalbį.	A.4.2.3. Klausosi aktyviai: savarankiškai pasižymi reikšmingą informaciją, skiria faktą ir nuomonę; išklauses kalbą pateikia kalbėtojui klausimų, reikalaujančių tikslinimo, aiškinimo, tikslingai plėtoja pokalbį.

B. Skaitymas ir teksto supratimas			
Slenkstinis lygis (I)	Patenkinamas lygis (II)	Pagrindinis lygis (III)	Aukštesnysis lygis (IV)
B.1.1.3. Atmintinai skaito tautosakos kūrinius, poezijos, prozos ir dramos ištraukas, aiškiai perteikia paprasčiausio teksto prasmę.	B.1.1.3. Atmintinai skaito tautosakos kūrinius, poezijos, prozos ir dramos ištraukas, aiškiai, sklandžiai perteikia paprasto teksto prasmę.	B.1.1.3. Atmintinai skaito tautosakos kūrinius, poezijos, prozos ir dramos ištraukas, aiškiai, raiškiai, sklandžiai perteikia nesudėtingo teksto prasmę.	B.1.1.3. Atmintinai skaito tautosakos kūrinius, poezijos, prozos ir dramos ištraukas, aiškiai, raiškiai, sklandžiai perteikia sudėtingo teksto prasmę.
B.1.2.3. Suvokia skaitymą kaip vertybę; per metus yra perskaitę ne mažiau kaip dešimt meniškai vertingų, 7–8 klasėms rekomenduojamų arba savarankiškai pasirinktų skirtingų žanrų, vidutinės / nedidelės apimties, nesudėtingos / paprastos kalbos ir (ar) turinio knygų.	B.1.2.3. Suvokia skaitymą kaip vertybę; per metus yra perskaitę ne mažiau kaip dešimt meniškai vertingų, 7–8 klasėms rekomenduojamų arba savarankiškai pasirinktų skirtingų žanrų, vidutinės apimties, nesudėtingos kalbos ir (ar) turinio knygų.	B.1.2.3. Suvokia skaitymą kaip vertybę; per metus yra perskaitę ne mažiau kaip dešimt meniškai vertingų, 7–8 klasėms rekomenduojamų arba savarankiškai pasirinktų skirtingų žanrų, įvairios apimties, nesudėtingos kalbos ir (ar) turinio knygų.	B.1.2.3. Suvokia skaitymą kaip vertybę; per metus yra perskaitę dešimt ir daugiau meniškai vertingų, 7–8 klasėms rekomenduojamų arba savarankiškai pasirinktų skirtingų žanrų, didelės apimties ir (ar) sudėtingos kalbos ir turinio knygų.
B.1.3.3. Naudojasi informacijos šaltiniais ir technologijomis. Padedamas randa ir kritiškai vertina reikiamą informaciją, skiria pagrįstą ir nepagrįstą informaciją. Išsiaiškina nežinomų žodžių reikšmes ir mokosi juos vartoti.	B.1.3.3. Tikslingai naudojasi informacijos šaltiniais ir technologijomis. Vadovaudamasis pateiktais kriterijais randa ir kritiškai vertina reikiamą informaciją, skiria pagrįstą ir nepagrįstą informaciją. Išsiaiškina nežinomų žodžių reikšmes ir mokosi juos vartoti.	B.1.3.3. Tikslingai naudojasi informacijos šaltiniais ir technologijomis. Konsultuodamasis randa ir kritiškai vertina reikiamą informaciją, skiria pagrįstą ir nepagrįstą informaciją. Išsiaiškina nežinomų žodžių reikšmes ir išmoksta juos vartoti.	B.1.3.3. Tikslingai naudojasi informacijos šaltiniais ir technologijomis. Savarankiškai randa ir kritiškai vertina reikiamą informaciją, skiria pagrįstą ir nepagrįstą informaciją. Išsiaiškina nežinomų žodžių reikšmes ir aktyviai juos vartoja.
B.1.4.3. Padedamas aptaria grožinio ir negrožinio tekstų temą, pagrindinę mintį, turinį, išvelgia loginius ryšius tarp teksto dalių; analizuoja argumentus, požiūrių reiškimą,	B.1.4.3. Vadovaudamasis pateiktais kriterijais aptaria grožinio ir negrožinio tekstų temą, pagrindinę mintį, turinį, išvelgia loginius ryšius tarp teksto dalių; analizuoja	B.1.4.3. Konsultuodamasis aptaria grožinio ir negrožinio tekstų temą, pagrindinę mintį, turinį, išvelgia loginius ryšius tarp teksto dalių; analizuoja argumentus, požiūrių	B.1.4.3. Savarankiškai aptaria grožinio ir negrožinio tekstų temą, pagrindinę mintį, turinį, išvelgia loginius ryšius tarp teksto dalių; analizuoja argumentus, požiūrių reiškimą,

atpažįsta autoriaus intencijas, skiria tiesioginę ir perkeltinę reikšmę.	argumentus, požiūrių reiškimą, atpažįsta autoriaus intencijas, skiria tiesioginę ir perkeltinę reikšmę.	reiškimą, atpažįsta autoriaus intencijas, skiria tiesioginę ir perkeltinę reikšmę.	atpažįsta autoriaus intencijas, skiria tiesioginę ir perkeltinę reikšmę.
B.2.1.3. Padedamas apibūdina kūrinio personažų sistemą (veikėjų tikroviškumą ar sąlygiškumą, herojus ir antiherojus), analizuoja veikėjo charakterį, vertina jo veiksmus ir jų motyvus, charakterio kaitą, apibendrina personažus ir jų vertybes, siedamas tai su visu kūriniumi (nusako skirtumus ir panašumus, sąsajas su kūrinio tema ir pagrindine mintimi); analizuoja paprasčiausio eilėraščio lyrinio subjekto išgyvenimų raišką.	B.2.1.3. Vadovaudamasis pateiktais kriterijais apibūdina kūrinio personažų sistemą (veikėjų tikroviškumą ar sąlygiškumą, herojus ir antiherojus), analizuoja veikėjo charakterį, vertina jo veiksmus ir jų motyvus, charakterio kaitą, apibendrina personažus ir jų vertybes, siedamas tai su visu kūriniumi (nusako skirtumus ir panašumus, sąsajas su kūrinio tema ir pagrindine mintimi); analizuoja paprasto eilėraščio lyrinio subjekto išgyvenimų raišką.	B.2.1.3. Konsultuodamasis apibūdina kūrinio personažų sistemą (veikėjų tikroviškumą ar sąlygiškumą, herojus ir antiherojus), analizuoja veikėjo charakterį, vertina jo veiksmus ir jų motyvus, charakterio kaitą, apibendrina personažus ir jų vertybes, siedamas tai su visu kūriniumi (nusako skirtumus ir panašumus, sąsajas su kūrinio tema ir pagrindine mintimi); analizuoja nesudėtingo eilėraščio lyrinio subjekto išgyvenimų raišką.	B.2.1.3. Savarankiškai apibūdina kūrinio personažų sistemą (veikėjų tikroviškumą ar sąlygiškumą, herojus ir antiherojus), analizuoja veikėjo charakterį, vertina jo veiksmus ir jų motyvus, charakterio kaitą, apibendrina personažus ir jų vertybes, siedamas tai su visu kūriniumi (nusako skirtumus ir panašumus, sąsajas su kūrinio tema ir pagrindine mintimi); analizuoja sudėtingo eilėraščio lyrinio subjekto išgyvenimų raišką.
B.2.2.3. Padedamas atpažįsta kūrinio siužeto dalis, nusako, kaip keičiasi kūrinio veiksmo vieta ir laikas. Grožinio teksto nuotaiką sieja su veikėjų ir savo išgyvenimais.	B.2.2.3. Vadovaudamasis pateiktais kriterijais atpažįsta kūrinio siužeto dalis, detaliam nusako, kaip keičiasi kūrinio veiksmo vieta ir laikas. Grožinio teksto nuotaiką sieja su veikėjų ir savo išgyvenimais.	B.2.2.3. Konsultuodamasis atpažįsta visas kūrinio siužeto dalis, detaliam nusako, kaip keičiasi kūrinio veiksmo vieta ir laikas. Grožinio teksto nuotaiką sieja su veikėjų ir savo išgyvenimais.	B.2.2.3. Savarankiškai atpažįsta visas kūrinio siužeto dalis, detaliam nusako, kaip keičiasi kūrinio veiksmo vieta ir laikas. Grožinio teksto nuotaiką sieja su veikėjų ir savo išgyvenimais.
B.2.3.3. Padedamas lygina grožinį ir negrožinį tekstus temos ir problemos aspektais. Fragmentiškai analizuoja išmonės ir realybės santykį memuarinėje literatūroje; apibūdina pažintinę kelionių literatūrą, nagrinėja archetipinį kelionės siužetą; aptaria	B.2.3.3. Vadovaudamasis pateiktais kriterijais lygina grožinį ir negrožinį tekstus temos ir problemos aspektais. Iš dalies analizuoja išmonės ir realybės santykį memuarinėje literatūroje; apibūdina pažintinę kelionių literatūrą, nagrinėja	B.2.3.3. Konsultuodamasis lygina grožinį ir negrožinį tekstus temas ir problemos aspektais. Iš esmės analizuoja išmonės ir realybės santykį memuarinėje literatūroje; apibūdina pažintinę kelionių literatūrą, nagrinėja archetipinį kelionės siužetą;	B.2.3.3. Savarankiškai lygina grožinį ir negrožinį tekstus temas ir problemos aspektais. Išsamiai analizuoja išmonės ir realybės santykį memuarinėje literatūroje; apibūdina pažintinę kelionių literatūrą, nagrinėja archetipinį kelionės siužetą; aptaria ir

<p>ir lygina asmeninės patirties pasakojimų (atsiminimų, dienoraščių, laiškų) turinį ir raišką.</p>	<p>archetipinį kelionės siužetą; aptaria ir lygina asmeninės patirties pasakojimų (atsiminimų, dienoraščių, laiškų) turinį ir raišką.</p>	<p>aptaria ir lygina asmeninės patirties pasakojimų (atsiminimų, dienoraščių, laiškų) turinį ir raišką.</p>	<p>lygina asmeninės patirties pasakojimų (atsiminimų, dienoraščių, laiškų) turinį ir raišką.</p>
<p>B.2.4.3. Fragmentiškai paaiškina savo skaitymo tikslą ir skaitant kilusias mintis bei jausmus; tekste esančią informaciją sieja su žiniomis iš kitų šaltinių. Padedamas lygina skaitytus tekstus idėjų požiūriu. Remdamasis teksto elementais aiškina kūrinio prasmę.</p>	<p>B.2.4.3. Iš dalies paaiškina savo skaitymo tikslą ir skaitant kilusias mintis bei jausmus; tekste esančią informaciją sieja su žiniomis iš kitų šaltinių. Vadovaudamasis pateiktais kriterijais lygina ir kritiškai vertina skaitytus tekstus idėjų požiūriu. Remdamasis teksto elementais aiškina kūrinio prasmę, formuluoja išvadas.</p>	<p>B.2.4.3. Iš esmės paaiškina savo skaitymo tikslą ir skaitant kilusias mintis bei jausmus; tekste esančią informaciją sieja su žiniomis iš kitų šaltinių. Konsultuodamasis lygina ir kritiškai vertina skaitytus tekstus idėjų požiūriu. Remdamasis teksto elementais aiškina kūrinio prasmę, formuluoja išvadas.</p>	<p>B.2.4.3. Išsamiai paaiškina savo skaitymo tikslą ir skaitant kilusias mintis bei jausmus; tekste esančią informaciją sieja su žiniomis iš kitų šaltinių. Savarankiškai lygina ir kritiškai vertina skaitytus tekstus idėjų požiūriu. Remdamasis teksto elementais aiškina kūrinio prasmę, formuluoja išvadas.</p>
<p>B.3.1.3. Padedamas analizuoja teksto ir vaizdo (ilustracijos, filmo, spektaklio ir kitų kūrinio adaptacijų vizualinėse medijose) sąsajas; remdamasis vaizdu interpretuoja veikėjo poelgius ir jausmus; analizuoja informacijos pateikimo internetiniuose tinklapiuose specifiką. Fragmentiškai palaiko diskusiją apie manipuliaciją ir propagandą komercinėje reklamoje ir žiniasklaidos pranešimuose.</p>	<p>B.3.1.3. Vadovaudamasis pateiktais kriterijais analizuoja teksto ir vaizdo (ilustracijos, filmo, spektaklio ir kitų kūrinio adaptacijų vizualinėse medijose) sąsajas; remdamasis vaizdu interpretuoja veikėjo poelgius ir jausmus; analizuoja informacijos pateikimo internetiniuose tinklapiuose specifiką. Iš dalies palaiko diskusiją apie manipuliaciją ir propagandą komercinėje reklamoje ir žiniasklaidos pranešimuose.</p>	<p>B.3.1.3. Konsultuodamasis analizuoja teksto ir vaizdo (ilustracijos, filmo, spektaklio ir kitų kūrinio adaptacijų vizualinėse medijose) sąsajas; remdamasis vaizdu interpretuoja veikėjo poelgius ir jausmus; analizuoja informacijos pateikimo internetiniuose tinklapiuose specifiką. Diskutuoja apie manipuliaciją ir propagandą komercinėje reklamoje ir žiniasklaidos pranešimuose.</p>	<p>B.3.1.3. Savarankiškai analizuoja teksto ir vaizdo (ilustracijos, filmo, spektaklio ir kitų kūrinio adaptacijų vizualinėse medijose) sąsajas; remdamasis vaizdu interpretuoja veikėjo poelgius ir jausmus; analizuoja informacijos pateikimo internetiniuose tinklapiuose specifiką. Aktyviai, argumentuotai diskutuoja apie manipuliaciją ir propagandą komercinėje reklamoje ir žiniasklaidos pranešimuose.</p>
<p>B.3.2.3. Padedamas apibūdina skirtingų tipų ir funkcinių stilių tekstus įvairiais aspektais; analizuoja ir lygina mokslinio ir</p>	<p>B.3.2.3. Vadovaudamasis pateiktais kriterijais apibūdina skirtingų tipų ir funkcinių stilių tekstus įvairiais aspektais; analizuoja ir lygina</p>	<p>B.3.2.3. Konsultuodamasis apibūdina skirtingų tipų ir funkcinių stilių tekstus įvairiais aspektais; analizuoja ir lygina</p>	<p>B.3.2.3. Savarankiškai apibūdina skirtingų tipų ir funkcinių stilių tekstus įvairiais aspektais; analizuoja ir lygina mokslinio ir administracinio,</p>

administracinio, meninio ir publicistinio stiliaus tekstų paskirtį, sandarą, kalbos ypatybes.	mokslinio ir administracinio, meninio ir publicistinio stiliaus tekstų paskirtį, sandarą, kalbos ypatybes.	mokslinio ir administracinio, meninio ir publicistinio stiliaus tekstų paskirtį, sandarą, kalbos ypatybes.	meninio ir publicistinio stiliaus tekstų paskirtį, sandarą, kalbos ypatybes.
B.3.3.3. Fragmentiškai paaiškina potekstę, remdamasis kūrinio metaforomis, simboliais, alegoriniais vaizdais; apibendrina tekste reiškiamus požiūrius, paaiškina autoriaus tikslą ir tekste netiesiogiai teigiamas vertybes.	B.3.3.3. Iš dalies paaiškina potekstę, remdamasis kūrinio metaforomis, simboliais, alegoriniais vaizdais; apibendrina tekste reiškiamus požiūrius, paaiškina autoriaus tikslą ir tekste netiesiogiai teigiamas vertybes.	B.3.3.3. Iš esmės paaiškina potekstę, remdamasis kūrinio metaforomis, simboliais, alegoriniais vaizdais; apibendrina tekste reiškiamus požiūrius, paaiškina autoriaus tikslą ir tekste netiesiogiai teigiamas vertybes.	B.3.3.3. Išsamiai paaiškina potekstę, remdamasis kūrinio metaforomis, simboliais, alegoriniais vaizdais; apibendrina tekste reiškiamus požiūrius, paaiškina autoriaus tikslą ir tekste netiesiogiai teigiamas vertybes.
B.4.1.3. Padedamas taiko apžvalginio skaitymo strategijas: siekdamas suprasti tekstą, analizuoja jo sandarą (kaip siejasi tekstas ir lentelė, tekstas ir vaizdas arba jį lydintis garsas).	B.4.1.3. Vadovaudamasis pateiktais kriterijais taiko apžvalginio skaitymo strategijas: siekdamas suprasti tekstą, analizuoja jo sandarą (kaip siejasi tekstas ir lentelė, tekstas ir vaizdas arba jį lydintis garsas).	B.4.1.3. Konsultuodamasis taiko apžvalginio skaitymo strategijas: siekdamas suprasti tekstą, analizuoja jo sandarą (kaip siejasi tekstas ir lentelė, tekstas ir vaizdas arba jį lydintis garsas).	B.4.1.3. Savarankiškai taiko apžvalginio skaitymo strategijas: siekdamas suprasti tekstą, analizuoja jo sandarą (kaip siejasi tekstas ir lentelė, tekstas ir vaizdas arba jį lydintis garsas).
B.4.2.3. Padedamas taiko atidaus skaitymo strategijas: kelia tekstui esminius klausimus (kodėl, kaip?..); atsako į faktinius ir analitinius iš teksto suformuluotus klausimus; apibendrina, perfrazuoja teksto mintis savais žodžiais, nurodo teksto temą, pagrindinę mintį, suformuluoja problemą; pagrįsdamas savo teiginius naudojami teksto pavyzdžiais ir citatomis.	B.4.2.3. Vadovaudamasis pateiktais kriterijais taiko atidaus skaitymo strategijas: kelia tekstui esminius klausimus (kodėl, kaip?..); atsako į faktinius ir analitinius iš teksto suformuluotus klausimus; apibendrina, perfrazuoja teksto mintis savais žodžiais, nurodo teksto temą, pagrindinę mintį, suformuluoja problemą; pagrįsdamas savo teiginius naudojami teksto pavyzdžiais ir citatomis.	B.4.2.3. Konsultuodamasis taiko atidaus skaitymo strategijas: kelia tekstui esminius klausimus (kodėl, kaip?..); atsako į faktinius ir analitinius iš teksto suformuluotus klausimus; apibendrina, perfrazuoja teksto mintis savais žodžiais, nurodo teksto temą, pagrindinę mintį, suformuluoja problemą; pagrįsdamas savo teiginius naudojami teksto pavyzdžiais ir citatomis.	B.4.2.3. Savarankiškai taiko atidaus skaitymo strategijas: kelia tekstui esminius klausimus (kodėl, kaip?..); atsako į faktinius ir analitinius iš teksto suformuluotus klausimus; apibendrina, perfrazuoja teksto mintis savais žodžiais, nurodo teksto temą, pagrindinę mintį, suformuluoja problemą; pagrįsdamas savo teiginius naudojami teksto pavyzdžiais ir citatomis.

<p>B.4.3.3. Padedamas aiškinasi, ko tekste nesuprato, remdamasis artimiausiu teksto kontekstu; temą, problemą aiškinasi pasibraukdamas pasikartojančius žodžius; sutartais simboliais vaizduoja priežastis ir pasekmes, teiginius ir argumentus ir pan.; žymisi esminius teksto žodžius, reikšmingas detales, apibendrina pastraipos ir viso teksto turinį ir pagrindinę mintį.</p>	<p>B.4.3.3. Vadovaudamasis pateiktais kriterijais aiškinasi, ko tekste nesuprato, remdamasis artimiausiu teksto kontekstu; temą, problemą aiškinasi pasibraukdamas pasikartojančius žodžius; sutartais simboliais vaizduoja priežastis ir pasekmes, teiginius ir argumentus ir pan.; žymisi esminius teksto žodžius, reikšmingas detales, apibendrina pastraipos ir viso teksto turinį ir pagrindinę mintį.</p>	<p>B.4.3.3. Konsultuodamasis aiškinasi, ko tekste nesuprato, remdamasis artimiausiu teksto kontekstu; temą, problemą aiškinasi pasibraukdamas pasikartojančius žodžius; sutartais simboliais vaizduoja priežastis ir pasekmes, teiginius ir argumentus ir pan.; žymisi esminius teksto žodžius, reikšmingas detales, apibendrina pastraipos ir viso teksto turinį ir pagrindinę mintį.</p>	<p>B.4.3.3. Savarankiškai aiškinasi, ko tekste nesuprato, remdamasis artimiausiu teksto kontekstu; temą, problemą aiškinasi pasibraukdamas pasikartojančius žodžius; sutartais simboliais vaizduoja priežastis ir pasekmes, teiginius ir argumentus ir pan.; žymisi esminius teksto žodžius, reikšmingas detales, apibendrina pastraipos ir viso teksto turinį ir pagrindinę mintį.</p>
<p>B.4.4.3. Padedamas taiko ieškomojo skaitymo strategijas: naudojasi įvairiais informacijos šaltiniais, įskaitant skaitmeninį turinį, randa reikalingą informaciją; teisėtai naudojasi skaitmeniniu turiniu.</p>	<p>B.4.4.3. Vadovaudamasis pateiktais kriterijais taiko ieškomojo skaitymo strategijas: naudojasi įvairiais informacijos šaltiniais, įskaitant skaitmeninį turinį, randa reikalingą informaciją; teisėtai naudojasi skaitmeniniu turiniu.</p>	<p>B.4.4.3. Konsultuodamasis taiko ieškomojo skaitymo strategijas: naudojasi įvairiais informacijos šaltiniais, įskaitant skaitmeninį turinį, randa reikalingą informaciją; teisėtai naudojasi skaitmeniniu turiniu.</p>	<p>B.4.4.3. Savarankiškai taiko ieškomojo skaitymo strategijas: naudojasi įvairiais informacijos šaltiniais, įskaitant skaitmeninį turinį, randa reikalingą informaciją; teisėtai naudojasi skaitmeniniu turiniu.</p>
<p>B.4.5.3. Padedamas komentuoja skaitomą tekstą, susieja kūrinio problemas su savo žiniomis ir patirtimi, su bendruomenės problemomis. Diskutuoja grupėje apie perskaitytą knygą, atskleidžia ir pagrindžia subjektyvų santykį su skaitoma knyga.</p>	<p>B.4.5.3. Vadovaudamasis pateiktais kriterijais komentuoja skaitomą tekstą, susieja kūrinio problemas su savo žiniomis ir patirtimi, su bendruomenės problemomis. Diskutuoja grupėje apie perskaitytą knygą, atskleidžia ir pagrindžia subjektyvų santykį su skaitoma knyga.</p>	<p>B.4.5.3. Konsultuodamasis komentuoja skaitomą tekstą, susieja kūrinio problemas su savo žiniomis ir patirtimi, su bendruomenės problemomis. Diskutuoja grupėje apie perskaitytą knygą, atskleidžia ir pagrindžia subjektyvų santykį su skaitoma knyga arba (ir) komentuoja knygas ir mokyklos kultūrinius įvykius mokyklos intranete.</p>	<p>B.4.5.3. Savarankiškai komentuoja skaitomą tekstą, susieja kūrinio problemas su savo žiniomis ir patirtimi, su bendruomenės problemomis. Aktyviai diskutuoja grupėje apie perskaitytą knygą, atskleidžia ir pagrindžia subjektyvų santykį su skaitoma knyga arba (ir) komentuoja knygas ir mokyklos kultūrinius įvykius mokyklos intranete.</p>
<p>B.4.6.3. Paprasčiausią tekstą paverčia grafine struktūra (braižo</p>	<p>B.4.6.3. Paprastą tekstą paverčia grafine struktūra (braižo veiksmo</p>	<p>B.4.6.3. Nesudėtingą tekstą paverčia grafine struktūra (braižo</p>	<p>B.4.6.3. Sudėtingą tekstą paverčia grafine struktūra (braižo veiksmo</p>

<p>veiksmo schemas, kūrinio veikėjų ryšių tinklą, žymi veikėjų santykius, vaizduojamo pasaulio elementų sąsajas ir pan.). Padedamas sudaro lenteles ar kitokias lyginimo schemas (pvz., lygina skirtingų kūrinių veikėjus, jų mintis, vertybes ir pan.). Sudaro veikėjo veiksmų planą, kuria herojaus kelionių žemėlapi ir pan.</p>	<p>schemas, kūrinio veikėjų ryšių tinklą, žymi veikėjų santykius, vaizduojamo pasaulio elementų sąsajas ir pan.). Vadovaudamasis pateiktais nurodymais sudaro lenteles ar kitokias lyginimo schemas (pvz., lygina skirtingų kūrinių veikėjus, jų mintis, vertybes ir pan.). Sudaro veikėjo veiksmų planą, kuria herojaus kelionių žemėlapi ir pan.</p>	<p>veiksmo schemas, kūrinio veikėjų ryšių tinklą, žymi veikėjų santykius, vaizduojamo pasaulio elementų sąsajas ir pan.). Konsultuodamasis sudaro lenteles ar kitokias lyginimo schemas (pvz., lygina skirtingų kūrinių veikėjus, jų mintis, vertybes ir pan.). Sudaro veikėjo veiksmų planą, kuria herojaus kelionių žemėlapi ir pan.</p>	<p>schemas, kūrinio veikėjų ryšių tinklą, žymi veikėjų santykius, vaizduojamo pasaulio elementų sąsajas ir pan.). Savarankiškai sudaro lenteles ar kitokias lyginimo schemas (pvz., lygina skirtingų kūrinių veikėjus, jų mintis, vertybes ir pan.). Sudaro veikėjo veiksmų planą, kuria herojaus kelionių žemėlapi ir pan.</p>
---	--	--	---

C. Rašymas ir teksto kūrimas			
Slenkstinis lygis (I)	Patenkinamas lygis (II)	Pagrindinis lygis (III)	Aukštesnysis lygis (IV)
C.1.1.3. Kalbėdamas ir rašydamas pasirinktam adresatui, iš dalies atsižvelgia į komunikavimo situaciją ir išreiškia savo požiūrį į įvykius, reiškinius ar tekstus, jį pagrįsdamas asmenine patirtimi.	C.1.1.3. Kalbėdamas ir rašydamas pasirinktam adresatui, atsižvelgdamas į komunikavimo situaciją, iš dalies argumentuotai išreiškia savo požiūrį į įvykius, reiškinius ar tekstus, jį pagrindžia asmenine patirtimi, grožiniais ir negrožiniais tektais.	C.1.1.3. Kalbėdamas ir rašydamas pasirinktam adresatui, atsižvelgdamas į komunikavimo situaciją, iš esmės argumentuotai išreiškia savo požiūrį į įvykius, reiškinius ar tekstus, jį pagrindžia asmenine patirtimi, grožiniais ir negrožiniais tektais.	C.1.1.3. Kalbėdamas ir rašydamas pasirinktam adresatui, atsižvelgdamas į komunikavimo situaciją, išsamiai, argumentuotai išreiškia savo požiūrį į įvykius, reiškinius ar tekstus, jį pagrindžia asmenine patirtimi, grožiniais ir negrožiniais tektais.
C.1.2.3. Fragmentiškai aptaria praktinių tekstų: taisyklių, pasiaiškinimo, įgaliojimo, charakteristikos, dalykinio laiško ir kt., paskirtį, sandarą, kalbos ypatybes; padedamas rašo aktualius praktinius tekstus.	C.1.2.3. Iš dalies aptaria praktinių tekstų: taisyklių, pasiaiškinimo, įgaliojimo, charakteristikos, dalykinio laiško ir kt., paskirtį, sandarą, kalbos ypatybes; vadovaudamasis pateiktais kriterijais rašo aktualius praktinius tekstus.	C.1.2.3. Iš esmės aptaria praktinių tekstų: taisyklių, pasiaiškinimo, įgaliojimo, charakteristikos, dalykinio laiško ir kt., paskirtį, sandarą, kalbos ypatybes; konsultuodamasis rašo aktualius praktinius tekstus.	C.1.2.3. Išsamiai aptaria praktinių tekstų: taisyklių, pasiaiškinimo, įgaliojimo, charakteristikos, dalykinio laiško ir kt., paskirtį, sandarą, kalbos ypatybes; savarankiškai rašo aktualius praktinius tekstus.
C.1.3.3. Rašo paprasčiausius kūrybinius darbus (pvz., miniatiūrą,	C.1.3.3. Rašo paprastus kūrybinius skirtingų žanrų darbus (pvz.,	C.1.3.3. Rašo nesudėtingus kūrybinius skirtingų žanrų darbus	C.1.3.3. Rašo sudėtingus kūrybinius skirtingų žanrų darbus (pvz.,

eilėraščių, literatūrinių įspūdžių rašinių, recenzijų ir pan.), fragmentiškai reikšdamas mintis ir jausmus žanrui tinkama kalba.	miniatiūrą, eilėraščių, literatūrinių įspūdžių rašinių, recenzijų ir pan.), reikšdamas mintis ir jausmus iš dalies žanrui tinkama kalba.	(pvz., miniatiūrą, eilėraščių, literatūrinių įspūdžių rašinių, recenzijų ir pan.), reikšdamas mintis ir jausmus iš esmės žanrui tinkama kalba.	miniatiūrą, eilėraščių, literatūrinių įspūdžių rašinių, recenzijų ir pan.), reikšdamas mintis ir jausmus žanrui tinkama kalba.
C.2.1.3. Rašo paprasčiausius pasakojamuosius, aiškinamuosius ir samprotajamuosius tekstus; rašinius, paremtus literatūros kūriniais.	C.2.1.3. Rašo paprastus pasakojamuosius, aiškinamuosius ir samprotajamuosius tekstus; rašinius, paremtus literatūros kūriniais.	C.2.1.3. Rašo nesudėtingus pasakojamuosius, aiškinamuosius ir samprotajamuosius tekstus; rašinius, paremtus literatūros kūriniais.	C.2.1.3. Rašo sudėtingus pasakojamuosius, aiškinamuosius ir samprotajamuosius tekstus; rašinius, paremtus literatūros kūriniais.
C.2.2.3. Iš dalies kūrybiškai ir atsakingai naudodamasis skaitmeninėmis technologijomis, padedamas rašo atitinkamos struktūros informacinius tekstus, kuria pateiktis, prisiimdamas atsakomybę už paskelbtą informaciją.	C.2.2.3. Iš dalies kūrybiškai ir atsakingai naudodamasis skaitmeninėmis technologijomis, pagal pateiktus nurodymus rašo atitinkamos struktūros informacinius tekstus, kuria pateiktis, laidas ar filmus, prisiimdamas atsakomybę už paskelbtą informaciją.	C.2.2.3. Iš esmės kūrybiškai ir atsakingai naudodamasis skaitmeninėmis technologijomis, konsultuodamasis rašo atitinkamos struktūros informacinius tekstus, kuria pateiktis, laidas ar filmus, prisiimdamas atsakomybę už paskelbtą informaciją.	C.2.2.3. Kūrybiškai ir atsakingai naudodamasis skaitmeninėmis technologijomis, savarankiškai rašo atitinkamos struktūros informacinius tekstus, kuria pateiktis, laidas ar filmus, prisiimdamas atsakomybę už paskelbtą informaciją.
C.2.3.3. Padedamas žodžiu ir raštu apibūdina žmogų, aplinką, gamtą ir jausmus, fantastines būtybes pagal pateiktą medžiagos išdėstymo struktūrą; išreiškia bendrą įspūdį, panaudoja detales.	C.2.3.3. Vadovaudamasis pateiktais kriterijais žodžiu ir raštu apibūdina žmogų, aplinką, gamtą ir jausmus, fantastines būtybes, pasirinkdamas tinkamą medžiagos išdėstymo struktūrą, išreiškdamas bendrą įspūdį, iš dalies tikslingai panaudodamas detales.	C.2.3.3. Konsultuodamasis žodžiu ir raštu žodžiu ir raštu apibūdina žmogų, aplinką, gamtą ir jausmus, fantastines būtybes, pasirinkdamas tinkamą medžiagos išdėstymo struktūrą, išreiškdamas bendrą įspūdį, iš esmės tikslingai panaudodamas detales.	C.2.3.3. Savarankiškai žodžiu ir raštu išsamiai apibūdina žodžiu ir raštu apibūdina žmogų, aplinką, gamtą ir jausmus, fantastines būtybes, pasirinkdamas tinkamą medžiagos išdėstymo struktūrą, išreiškdamas bendrą įspūdį, tikslingai panaudodamas detales.
C.3.1.3. Rašydamas paprasčiausią dalykinį laišką, knygos recenziją, anotaciją, interviu, reportažą ar straipsnį (pvz., į mokyklos svetainę), laikosi kalbos etiketo ir žanro	C.3.1.3. Rašydamas paprastą dalykinį laišką, knygos recenziją, anotaciją, interviu, reportažą ar straipsnį (pvz., į mokyklos svetainę), laikosi kalbos etiketo ir žanro	C.3.1.3. Rašydamas nesudėtingą dalykinį laišką, knygos recenziją, anotaciją, interviu, reportažą ar straipsnį (pvz., į mokyklos svetainę), laikosi kalbos etiketo ir	C.3.1.3. Rašydamas sudėtingą dalykinį laišką, knygos recenziją, anotaciją, interviu, reportažą ar straipsnį (pvz., į mokyklos svetainę), laikosi kalbos etiketo ir žanro

reikalavimų; vartodamas iš dalies tinkamas kalbinės raiškos priemonės atskleidžia savo požiūrį.	reikalavimų; vartodamas iš esmės tinkamas kalbinės raiškos priemonės atskleidžia savo požiūrį.	žanro reikalavimų; vartodamas tinkamas kalbinės raiškos priemonės argumentuotai atskleidžia savo požiūrį.	reikalavimų; vartodamas tinkamas, įvairias kalbinės raiškos priemonės argumentuotai atskleidžia savo požiūrį.
C.3.2.3. Rašo paprasčiausią tekstą, siedamas sakinius grandininio ir paraleliniu būdais, pasirenka vieną kitą tinkamą siejimo priemonę, nurodančią sakinių santykius (laiko, erdvės, gretinimo, supriešinimo, aiškinimo ir kt.), ir vieną kitą tinkamą morfologinę sakinių siejimo priemonę (veiksmazodžio laikų, nuosakų, asmens formų kaitą;rieveiksnius, reiškiančius priežastį ir pasekmę, vietą ar laiką).	C.3.2.3. Rašo paprastą tekstą, siedamas sakinius grandininio ir paraleliniu būdais, iš dalies tinkamai pasirenka siejimo priemonės, nurodančias sakinių santykius (laiko, erdvės, gretinimo, supriešinimo, aiškinimo ir kt.), ir morfologines sakinių siejimo priemonės (veiksmazodžio laikų, nuosakų, asmens formų kaitą;rieveiksnius, reiškiančius priežastį ir pasekmę, vietą ar laiką).	C.3.2.3. Rašo nesudėtingą tekstą, siedamas sakinius grandininio ir paraleliniu būdais, iš esmės tinkamai pasirenka siejimo priemonės, nurodančias sakinių santykius (laiko, erdvės, gretinimo, supriešinimo, aiškinimo ir kt.), ir morfologines sakinių siejimo priemonės (veiksmazodžio laikų, nuosakų, asmens formų kaitą;rieveiksnius, reiškiančius priežastį ir pasekmę, vietą ar laiką).	C.3.2.3. Rašo sudėtingą tekstą, siedamas sakinius grandininio ir paraleliniu būdais, tinkamai pasirenka siejimo priemonės, nurodančias sakinių santykius (laiko, erdvės, gretinimo, supriešinimo, aiškinimo ir kt.), ir morfologines sakinių siejimo priemonės (veiksmazodžio laikų, nuosakų, asmens formų kaitą;rieveiksnius, reiškiančius priežastį ir pasekmę, vietą ar laiką).
C.3.3.3. Rašo paprasčiausią tekstą, laikydamasis stilingos kalbos reikalavimų (aiškumo, rišlumo, tikslumo, glaustumo / turtingumo).	C.3.3.3. Rašo paprastą tekstą, laikydamasis stilingos kalbos reikalavimų (aiškumo, rišlumo, tikslumo, glaustumo / turtingumo).	C.3.3.3. Rašo nesudėtingą tekstą, laikydamasis stilingos kalbos reikalavimų (aiškumo, rišlumo, tikslumo, glaustumo / turtingumo).	C.3.3.3. Rašo sudėtingą tekstą, laikydamasis stilingos kalbos reikalavimų (aiškumo, rišlumo, tikslumo, glaustumo / turtingumo).
C.3.4.3. Rašo fragmentiškai laikydamasis 5–8 klasių turinio apimtimi numatytų gramatikos, leksikos, rašybos ir skyrybos (privalomų) taisyklių. Rašo aiškiai, iš dalies taisyklingai renka tekstą klaviatūra; iš dalies tinkamai pateikia savo sukurtą tekstą; teksto elementų iliustravimui iš dalies tikslingai pasitelkia skaitmenines technologijas.	C.3.4.3. Rašo iš dalies laikydamasis 5–8 klasių turinio apimtimi numatytų gramatikos, leksikos, rašybos ir skyrybos (privalomų) taisyklių. Rašo aiškiai, iš esmės taisyklingai renka tekstą klaviatūra; tinkamai pateikia savo sukurtą tekstą; teksto elementų iliustravimui iš dalies tikslingai pasitelkia skaitmenines technologijas.	C.3.4.3. Rašo iš esmės laikydamasis 5–8 klasių turinio apimtimi numatytų gramatikos, leksikos, rašybos ir skyrybos (privalomų) taisyklių. Rašo aiškiai, iš esmės taisyklingai renka tekstą klaviatūra; tinkamai ir estetiškai pateikia savo sukurtą tekstą; teksto elementų iliustravimui iš esmės tikslingai pasitelkia skaitmenines technologijas.	C.3.4.3. Rašo laikydamasis 5–8 klasių turinio apimtimi numatytų gramatikos, leksikos, rašybos ir skyrybos (privalomų) taisyklių. Rašo aiškiai, taisyklingai renka tekstą klaviatūra; tinkamai ir estetiškai pateikia savo sukurtą tekstą; teksto elementų iliustravimui tikslingai pasitelkia skaitmenines technologijas.

C.4.1.3. Padedamas kaupia medžiagą rašymui, jį apmąsto ir planuoja pasitelkdamas laisvąjį rašymą, minčių žemėlapi ir išskirdamas svarbiausius temos aspektus.	C.4.1.3. Vadovaudamasis pateiktais kriterijais kaupia medžiagą rašymui, jį apmąsto ir planuoja pasitelkdamas laisvąjį rašymą, minčių žemėlapi ir išskirdamas svarbiausius temas aspektus.	C.4.1.3. Konsultuodamasis kaupia medžiagą rašymui, jį apmąsto ir planuoja pasitelkdamas laisvąjį rašymą, minčių žemėlapi ir išskirdamas svarbiausius temas aspektus.	C.4.1.3. Savarankiškai kaupia medžiagą rašymui, jį apmąsto ir planuoja pasitelkdamas laisvąjį rašymą, minčių žemėlapi ir išskirdamas svarbiausius temas aspektus.
C.4.2.3. Atsižvelgdamas į tikslą ir adresatą, siekdamas tikslumo, aiškumo, padedamas tobulina rašinių turinio, kalbinės raiškos ir taisyklingumo aspektais; išsikelia rašymo gebėjimų tobulinimo tikslus ir jų siekia.	C.4.2.3. Atsižvelgdamas į tikslą ir adresatą, siekdamas tikslumo, aiškumo, vadovaudamasis pateiktais nurodymais tobulina rašinių turinio, kalbinės raiškos ir taisyklingumo aspektais; išsikelia rašymo gebėjimų tobulinimo tikslus ir jų siekia.	C.4.2.3. Atsižvelgdamas į tikslą ir adresatą, siekdamas tikslumo, aiškumo, konsultuodamasis tobulina rašinių turinio, kalbinės raiškos ir taisyklingumo aspektais; išsikelia rašymo gebėjimų tobulinimo tikslus ir jų siekia.	C.4.2.3. Atsižvelgdamas į tikslą ir adresatą, siekdamas tikslumo, aiškumo, savarankiškai tobulina rašinių turinio, kalbinės raiškos ir taisyklingumo aspektais; išsikelia rašymo gebėjimų tobulinimo tikslus ir jų siekia.

D. Lietuvių kalbos pažinimas

Slenkstinis lygis (I)	Patenkinamas lygis (II)	Pagrindinis lygis (III)	Aukštesnysis lygis (IV)
D.1.3.3. Padedamas taiko 5–8 klasių programoje numatytas fonetikos žinias, minimaliai taisyklingai vartodamas kalbą.	D.1.3.3. Vadovaudamasis pateiktais nurodymais taiko 5–8 klasių programoje numatytas fonetikos žinias, iš dalies taisyklingai vartodamas kalbą.	D.1.3.3. Konsultuodamasis taiko 5–8 klasių programoje numatytas fonetikos žinias, iš esmės taisyklingai vartodamas kalbą.	D.1.3.3. Taiko 5–8 klasių programoje numatytas fonetikos žinias, taisyklingai vartodamas kalbą.
D.1.4.3. Padedamas taiko 5–8 klasių programoje numatytas kirčiavimo žinias, minimaliai taisyklingai vartodamas kalbą.	D.1.4.3. Vadovaudamasis pateiktais nurodymais taiko 5–8 klasių programoje numatytas kirčiavimo žinias, iš dalies taisyklingai vartodamas kalbą.	D.1.4.3. Konsultuodamasis taiko 5–8 klasių programoje numatytas kirčiavimo žinias, iš esmės taisyklingai vartodamas kalbą.	D.1.4.3. Taiko 5–8 klasių programoje numatytas kirčiavimo žinias, taisyklingai vartodamas kalbą.
D.2.1.3. Padedamas taiko 5–8 klasių programoje numatytas morfologijos žinias, minimaliai taisyklingai vartodamas kalbą; žodžiu ir raštu	D.2.1.3. Vadovaudamasis pateiktais nurodymais taiko 5–8 klasių programoje numatytas morfologijos žinias, iš dalies taisyklingai	D.2.1.3. Konsultuodamasis taiko 5–8 klasių programoje numatytas morfologijos žinias, iš esmės taisyklingai vartodamas kalbą;	D.2.1.3. Taiko 5–8 klasių programoje numatytas morfologijos žinias, taisyklingai vartodamas kalbą; žodžiu ir raštu atlieka nagrinėjamų kalbos

atlieka nagrinėjimų kalbos dalių paprasčiausių formų morfologinę analizę.	vartodamas kalbą; žodžiu ir raštu atlieka nagrinėjimų kalbos dalių paprastų formų morfologinę analizę.	žodžiu ir raštu atlieka nagrinėjimų kalbos dalių nesudėtingų formų morfologinę analizę.	dalių sudėtingų formų morfologinę analizę.
D.2.2.3. Padedamas taiko 5–8 klasių programoje numatytas leksikos žinias, turtina savo žodyną mokytojo nurodytomis leksinės raiškos priemonėmis ir iš dalies tinkamai jas vartoja.	D.2.2.3. Vadovaudamasis pateiktais nurodymais taiko 5–8 klasių programoje numatytas leksikos žinias, turtina savo žodyną nesudėtingomis leksinės raiškos priemonėmis (pvz., daikto požymio ir(ar) veiksmo ypatybės epitetais, vaizdingais veiksmažodžiais) ir iš esmės tinkamai jas vartoja.	D.2.2.3. Konsultuodamasis taiko 5–8 klasių programoje numatytas leksikos žinias, turtina savo žodyną nesudėtingomis leksinės raiškos priemonėmis (pvz., daikto požymio ir(ar) veiksmo ypatybės epitetais, vaizdingais veiksmažodžiais) ir jas aktyviai, tinkamai vartoja.	D.2.2.3. Taiko 5–8 klasių programoje numatytas leksikos žinias, turtina savo žodyną sudėtingomis leksinės raiškos priemonėmis (pvz., daikto požymio ir veiksmo ypatybės epitetais, vaizdingais veiksmažodžiais, lyginamaisiais posakiais) ir jas aktyviai, kūrybingai vartoja.
D.2.3.3. Padedamas taiko 5–8 klasių programoje numatytas žodžių darybos žinias; plečia savo žodyną pasinaudodamas mokytojo nurodytomis žodžių ir formų darybos priemonėmis.	D.2.3.3. Vadovaudamasis pateiktais nurodymais taiko 5–8 klasių programoje numatytas žodžių darybos žinias; tikslina savo žodyną, plečia jį pasinaudodamas žodžių ir formų darybos priemonių sąrašais.	D.2.3.3. Konsultuodamasis taiko 5–8 klasių programoje numatytas žodžių darybos žinias; tikslina, grynina savo žodyną, plečia jį pasinaudodamas žodynuose ir žinynuose atrastomis žodžių ir formų darybos priemonėmis.	D.2.3.3. Taiko 5–8 klasių programoje numatytas žodžių darybos žinias; aktyviai tikslina, grynina savo žodyną, plečia jį pasinaudodamas žodynuose, žinynuose ir skaitomoje literatūroje atrastomis žodžių ir formų darybos priemonėmis.
D.3.1.3. Padedamas žodžiu ir raštu nagrinėja paprasčiausius vientisinius ir sudėtinius sakinius pagal 5–8 klasių sintaksės kursą.	D.3.1.3. Vadovaudamasis pateiktais nurodymais žodžiu ir raštu nagrinėja paprastus vientisinius ir sudėtinius sakinius pagal 5–8 klasių sintaksės kursą.	D.3.1.3. Konsultuodamasis žodžiu ir raštu nagrinėja nesudėtingus vientisinius ir sudėtinius sakinius pagal 5–8 klasių sintaksės kursą.	D.3.1.3. Žodžiu ir raštu nagrinėja sudėtingus vientisinius ir sudėtinius sakinius pagal 5–8 klasių sintaksės kursą.
D.3.2.3. Padedamas turtina kalbą atmintinėse nurodytomis sintaksinėmis plėtojimo ir trumpinimo figūromis; jas iš dalies tinkamai vartoja kurdamas savo tekstus.	D.3.2.3. Vadovaudamasis pateiktais nurodymais turtina kalbą atmintinėse nurodytomis sintaksinėmis plėtojimo ir trumpinimo figūromis; jas iš esmės tinkamai vartoja kurdamas savo tekstus.	D.3.2.3. Konsultuodamasis turtina kalbą nesudėtingomis sintaksinėmis plėtojimo (pvz., sinonimija, anafora) ir trumpinimo (pvz., nutylėjimas) figūromis, atrastomis skaitomoje literatūroje;	D.3.2.3. Turtina kalbą sudėtingomis sintaksinėmis plėtojimo (pvz., epifora, išvardijimas, polisindetonas) ir trumpinimo (pvz., elipsė) figūromis, atrastomis skaitomoje literatūroje; jas aktyviai ir kūrybiškai vartoja kurdamas savo tekstus.

		jas tinkamai vartoja kurdamas savo tekstus.	
D.3.3.3. Fragmentiškai taiko 5–8 klasių programoje numatytas sintaksės žinias.	D.3.3.3. Iš dalies tinkamai taiko 5–8 klasių programoje numatytas sintaksės žinias.	D.3.3.3. Iš esmės tinkamai ir tikslingai taiko 5–8 klasių programoje numatytas sintaksės žinias.	D.3.3.3. Tinkamai ir tikslingai taiko 5–8 klasių programoje numatytas sintaksės žinias.
D.4.1.3. Fragmentiškai taiko 7–8 klasių programoje numatytas stilistikos žinias.	D.4.1.3. Iš dalies tinkamai taiko 7–8 klasių programoje numatytas stilistikos žinias.	D.4.1.3. Iš esmės tinkamai ir tikslingai taiko 7–8 klasių programoje numatytas stilistikos žinias.	D.4.1.3. Tinkamai ir tikslingai taiko 7–8 klasių programoje numatytas stilistikos žinias.
D.4.2.3. Fragmentiškai taiko 7–8 klasių programoje numatytas retorikos žinias.	D.4.2.3. Iš dalies tinkamai taiko 7–8 klasių programoje numatytas retorikos žinias.	D.4.2.3. Iš esmės tinkamai ir tikslingai taiko 7–8 klasių programoje numatytas retorikos žinias.	D.4.2.3. Tinkamai ir tikslingai taiko 7–8 klasių programoje numatytas retorikos žinias.
D.5.1.3. Padedamas atlieka paprasčiausius kalbos tyrimus (pagal gautą tyrimo tikslą ir nurodytą kriterijų atrenka medžiagą (iš nurodyto šaltinio), ją analizuoja ir apibendrina; vaizdžiai pateikia gautus statistinius duomenis; padaro bent vieną išvadą). Iš dalies tinkamai pateikia pagal mokytojo nurodymus apipavidalintą tyrimo aprašą.	D.5.1.3. Vadovaudamasis pateiktais nurodymais atlieka paprastus kalbos tyrimus (pagal gautą tyrimo tikslą ir du nurodytus kriterijus atrenka medžiagą (iš sutartų šaltinių), ją analizuoja ir apibendrina; vaizdžiai pateikia gautus statistinius duomenis; padaro išvadą). Iš dalies tinkamai pateikia pagal mokytojo nurodymus apipavidalintą tyrimo aprašą.	D.5.1.3. Konsultuodamasis atlieka nesudėtingus kalbos tyrimus (pagal pavyzdį suformuluoja tyrimo tikslą ir kriterijus, atrenka medžiagą (iš sutartų šaltinių), ją analizuoja ir apibendrina; vaizdžiai pateikia gautus statistinius duomenis; padaro išvadą). Iš esmės tinkamai pateikia pagal mokytojo nurodymus apipavidalintą tyrimo aprašą.	D.5.1.3. Savarankiškai atlieka sudėtingus kalbos tyrimus (suformuluoja tyrimo tikslą ir kriterijus, atrenka medžiagą (iš pasirinktų šaltinių), ją analizuoja ir apibendrina; vaizdžiai pateikia gautus statistinius duomenis; padaro išvadą). Tinkamai pateikia pagal mokytojo nurodymus apipavidalintą tyrimo aprašą.
D.5.2.3. Padedamas atlieka nesudėtingus kalbos vartojimo tyrimus artimoje aplinkoje. Stebi kalbos reiškinius, atpažįsta ir vertina kalbų kontaktų poveikį lietuvių kalbai įvairiais kalbos lygmenimis.	D.5.2.3. Vadovaudamasis pateiktais nurodymais atlieka nesudėtingus kalbos vartojimo tyrimus kasdienėje aplinkoje. Stebi kalbos reiškinius, atpažįsta ir vertina kalbų kontaktų	D.5.2.3. Konsultuodamasis atlieka nesudėtingus kalbos vartojimo tyrimus įprastuose kontekstuose. Stebi kalbos reiškinius, atpažįsta ir vertina kalbų kontaktų poveikį	D.5.2.3. Savarankiškai atlieka nesudėtingus kalbos vartojimo tyrimus įprastuose ir naujuose kontekstuose. Stebi kalbos reiškinius, atpažįsta ir vertina kalbų kontaktų poveikį lietuvių kalbai įvairiais kalbos lygmenimis.

	poveikį lietuvių kalbai įvairiais kalbos lygmenimis.	lietuvių kalbai įvairiais kalbos lygmenimis.	
D.5.3.3. Padedamas naudojasi įvairiais elektroniniais žodynais ir skaitmeniniais mokymosi šaltiniais, kirčiavimo žodynais ir praktinėmis elektroninėmis kirčiuoklėmis, žodžių rašymo kartu ir atskirai atmintine, sintaksės modelių rinkiniais, skyrybos taisyklių rinkiniais.	D.5.3.3. Vadovaudamasis pateiktais nurodymais naudojasi įvairiais elektroniniais žodynais ir skaitmeniniais mokymosi šaltiniais, kirčiavimo žodynais ir praktinėmis elektroninėmis kirčiuoklėmis, žodžių rašymo kartu ir atskirai atmintine, sintaksės modelių rinkiniais, skyrybos taisyklių rinkiniais.	D.5.3.3. Konsultuodamasis naudojasi įvairiais elektroniniais žodynais ir skaitmeniniais mokymosi šaltiniais, kirčiavimo žodynais ir praktinėmis elektroninėmis kirčiuoklėmis, žodžių rašymo kartu ir atskirai atmintine, sintaksės modelių rinkiniais, skyrybos taisyklių rinkiniais.	D.5.3.3. Savarankiškai naudojasi įvairiais elektroniniais žodynais ir skaitmeniniais mokymosi šaltiniais, kirčiavimo žodynais ir praktinėmis elektroninėmis kirčiuoklėmis, žodžių rašymo kartu ir atskirai atmintine, sintaksės modelių rinkiniais, skyrybos taisyklių rinkiniais.
D.6.1.3. Padedamas atpažįsta ir aptaria programoje numatytus paprasčiausius kalbos kaip socialinio, kultūrinio ir istorinio reiškinių aspektus.	D.6.1.3. Vadovaudamasis pateiktais kriterijais atpažįsta ir aptaria programoje numatytus paprastus kalbos kaip socialinio, kultūrinio ir istorinio reiškinių aspektus.	D.6.1.3. Konsultuodamasis atpažįsta, aptaria ir analizuoja programoje numatytus nesudėtingus kalbos kaip socialinio, kultūrinio ir istorinio reiškinių aspektus.	D.6.1.3. Savarankiškai atpažįsta, aptaria ir kompleksiskai analizuoja programoje numatytus sudėtingus kalbos kaip socialinio, kultūrinio ir istorinio reiškinių aspektus.
D.6.2.3. Iš dalies tinkamai vartoja kai kurias 5–8 klasių programoje numatytas kalbotyros sąvokas ir terminus.	D.6.2.3. Iš dalies tinkamai ir tikslingai vartoja daugumą 5–8 klasių programoje numatytų kalbotyros sąvokų ir terminų.	D.6.2.3. Iš esmės tinkamai ir tikslingai vartoja 5–8 klasių programoje numatytas kalbotyros sąvokas ir terminus.	D.6.2.3. Tinkamai ir tikslingai vartoja 5–8 klasių programoje numatytas kalbotyros sąvokas ir terminus.

E. Literatūros ir kultūros pažinimas

Slenkstinis lygis (I)	Patenkiamas lygis (II)	Pagrindinis lygis (III)	Aukštesnysis lygis (IV)
E.1.1.3. Fragmentiškai aptaria programoje pateiktus tautosakos, žymiausias lietuvių ir visuotinės literatūros kūrinius kaip skirtingų istorijų ir žmonių santykių, jausmų	E.1.1.3. Iš dalies aptaria programoje pateiktus tautosakos, žymiausias lietuvių ir visuotinės literatūros kūrinius kaip skirtingų istorijų ir žmonių santykių, jausmų ir vertybių	E.1.1.3. Iš esmės aptaria programoje pateiktus tautosakos, žymiausias lietuvių ir visuotinės literatūros kūrinius kaip skirtingų istorijų ir žmonių santykių, jausmų	E.1.1.3. Išsamiai aptaria programoje pateiktus tautosakos, žymiausias lietuvių ir visuotinės literatūros kūrinius kaip skirtingų istorijų ir žmonių santykių, jausmų ir vertybių

ir vertybių šaltinius; palaiko diskusiją apie kūrinyje svarstomas problemas ir vertybes.	šaltinius; dalyvauja diskusijoje apie kūrinyje svarstomas problemas ir vertybes.	ir vertybių šaltinius, vertina skirtingas idėjas ir raiškos būdus, diskutuoja apie kūrinyje svarstomas problemas ir vertybes.	šaltinius, vertina skirtingas idėjas ir raiškos būdus; aktyviai diskutuoja apie kūrinyje svarstomas problemas ir vertybes.
E.1.2.3. Padedamas iš dalies analizuoja, interpretuoja ir lygina programoje numatytus poezijos, prozos ir dramos kūrinis, aptaria vaizduojamąjį pasaulį, meninio teksto prasmę ir kalbos savitumą, aptaria grožinio teksto sąsajas su kitais meno kūriniais.	E.1.2.3. Vadovaudamasis pateiktais nurodymais iš dalies analizuoja, interpretuoja ir lygina programoje numatytus poezijos, prozos ir dramos kūrinis, aptaria vaizduojamąjį pasaulį, meninio teksto prasmę ir kalbos savitumą, aptaria grožinio teksto sąsajas su kitais meno kūriniais.	E.1.2.3. Konsultuodamasis iš esmės analizuoja, interpretuoja ir lygina programoje numatytus poezijos, prozos ir dramos kūrinis, aptaria vaizduojamąjį pasaulį, meninio teksto prasmę ir kalbos savitumą, aptaria grožinio teksto sąsajas su kitais meno kūriniais.	E.1.2.3. Savarankiškai išsamiai analizuoja, interpretuoja ir lygina programoje numatytus poezijos, prozos ir dramos kūrinis, aptaria vaizduojamąjį pasaulį, meninio teksto prasmę ir kalbos savitumą, aptaria grožinio teksto sąsajas su kitais meno kūriniais.
E.2.1.3. Padedamas aptaria programoje numatytus Lietuvos kultūros reiškinius ir asmenybes, paaiškina jų vaidmenį ir darbų reikšmę; nusako kultūrą kaip svarbią gyvenimo dalį, pasakoja apie tradicijas, stebi įvairius dabarties kultūrinius reiškinius. Rinkdamas medžiagą apie žymias kultūros asmenybes ir kultūros reiškinius iš dalies tinkamai naudojami interneto galimybės.	E.2.1.3. Vadovaudamasis pateiktais nurodymais aptaria programoje numatytus Lietuvos kultūros reiškinius ir asmenybes, paaiškina jų vaidmenį ir darbų reikšmę; nusako kultūrą kaip svarbią gyvenimo dalį, pasakoja apie tradicijas, stebi įvairius dabarties kultūrinius reiškinius. Rinkdamas medžiagą apie žymias kultūros asmenybes ir kultūros reiškinius iš dalies tinkamai ir tikslingai naudojami interneto galimybės.	E.2.1.3. Konsultuodamasis aptaria programoje numatytus Lietuvos kultūros reiškinius ir asmenybes, paaiškina jų vaidmenį ir darbų reikšmę; nusako kultūrą kaip svarbią gyvenimo dalį, pasakoja apie tradicijas, stebi įvairius dabarties kultūrinius reiškinius. Rinkdamas medžiagą apie žymias kultūros asmenybes ir kultūros reiškinius iš esmės tinkamai ir tikslingai naudojami interneto galimybės.	E.2.1.3. Savarankiškai aptaria programoje numatytus Lietuvos kultūros reiškinius ir asmenybes, paaiškina jų vaidmenį ir darbų reikšmę; nusako kultūrą kaip svarbią gyvenimo dalį, pasakoja apie tradicijas, stebi įvairius dabarties kultūrinius reiškinius. Rinkdamas medžiagą apie žymias kultūros asmenybes ir kultūros reiškinius tinkamai ir tikslingai naudojami interneto galimybės.
E.2.2.3. Iš dalies tinkamai vartoja kai kurias 5–8 klasių programoje numatytas literatūros teorijos sąvokas.	E.2.2.3. Iš dalies tinkamai vartoja daugumą 5–8 klasių programoje numatytų literatūros teorijos sąvokų.	E.2.2.3. Iš esmės tinkamai ir tikslingai vartoja daugumą 5–8 klasių programoje numatytų literatūros teorijos sąvokų.	E.2.2.3. Tinkamai ir tikslingai vartoja 5–8 klasių programoje numatytas literatūros teorijos sąvokas.

<p>E.3.2.3. Dalyvauja klasės, mokyklos kultūriname ir visuomeniniame gyvenime. Iš dalies praktiškai pritaiko kultūros stebėtojo, vartotojo, atlikėjo ar (ir) kūrėjo gebėjimus. Padedamas atsakingai vartoja intelektualius kultūros produktus (pvz., nurodo cituojamą šaltinį).</p>	<p>E.3.2.3. Dalyvauja klasės, mokyklos, bendruomenės kultūriname ir visuomeniniame gyvenime (taip pat ir atsakingai naudodamasis mokyklos intraneto tinklu, el. paštu). Iš esmės praktiškai pritaiko aktyvaus kultūros stebėtojo, vartotojo, atlikėjo ar (ir) kūrėjo gebėjimus. Vadovaudamasis pateiktais nurodymais atsakingai vartoja intelektualius kultūros produktus (pvz., nurodo cituojamą šaltinį).</p>	<p>E.3.2.3. Dalyvauja klasės, mokyklos, bendruomenės, regiono kultūriname ir visuomeniniame gyvenime (taip pat ir atsakingai naudodamasis mokyklos intraneto tinklu, el. paštu, socialiniais tinklais). Praktiškai pritaiko kultūros stebėtojo, vartotojo, atlikėjo ar (ir) kūrėjo gebėjimus. Konsultuodamasis atsakingai vartoja intelektualius kultūros produktus (pvz., nurodo cituojamą šaltinį).</p>	<p>E.3.2.3. Aktyviai dalyvauja klasės, mokyklos, bendruomenės, regiono, Lietuvos kultūriname ir visuomeniniame gyvenime (taip pat ir atsakingai naudodamasis mokyklos intraneto tinklu, el. paštu, socialiniais tinklais). Praktiškai pritaiko aktyvaus kultūros stebėtojo, vartotojo, atlikėjo ar (ir) kūrėjo gebėjimus. Savarankiškai atsakingai vartoja intelektualius kultūros produktus (pvz., nurodo cituojamą šaltinį).</p>
---	---	---	--

8.5. Pasiekimų lygių požymiai. 9–10 ir I–II gimnazijos klasės

Pasiekimų lygiai			
A. Kalbėjimas, klausymas ir sąveika			
Slenkstinis lygis (I)	Patenkinamas lygis (II)	Pagrindinis lygis (III)	Aukštesnysis lygis (IV)
<p>A.1.1.3. Fragmentiškai analizuoja ir vertina klausomo ir audiovizualinio teksto turinį, raišką, intenciją, poveikį klausytojui, interpretuoja ir apibendrina.</p>	<p>A.1.1.3. Iš dalies analizuoja ir vertina klausomo ir audiovizualinio teksto turinį, raišką, intenciją, poveikį klausytojui, interpretuoja ir apibendrina.</p>	<p>A.1.1.3. Iš esmės analizuoja ir vertina klausomo ir audiovizualinio teksto turinį, raišką, intenciją, poveikį klausytojui, interpretuoja ir apibendrina.</p>	<p>A.1.1.3. Išsamiai analizuoja ir vertina klausomo ir audiovizualinio teksto turinį, raišką, intenciją, poveikį klausytojui, interpretuoja ir apibendrina.</p>
<p>A.2.1.3. Padedamas analizuoja viešąsias kalbas. Pagal žanro reikalavimus parengia ir pasako paprasčiausią argumentuotą</p>	<p>A.2.1.3. Vadovaudamasis pateiktais kriterijais analizuoja viešąsias kalbas. Pagal žanro reikalavimus parengia ir pasako paprastą</p>	<p>A.2.1.3. Konsultuodamasis analizuoja viešąsias kalbas. Analizuoja informacinių, apeliacinių, emocinių kalbų</p>	<p>A.2.1.3. Savarankiškai analizuoja viešąsias kalbas. Pagal žanro reikalavimus parengia ir pasako sudėtingą argumentuotą informacinę</p>

informacinę kalbą kalbos, literatūros (kultūros) tema arba pristato pranešimą iš tiriamųjų kalbos ar literatūros darbų.	argumentuotą informacinę kalbą kalbos, literatūros (kultūros) tema arba pristato pranešimą iš tiriamųjų kalbos ar literatūros darbų.	paskirtį, kompozicijos ir kalbinės raiškos ypatybes. Pagal žanro reikalavimus parengia ir pasako nesudėtingą argumentuotą informacinę kalbą kalbos, literatūros (kultūros) tema arba pristato pranešimą iš tiriamųjų kalbos ar literatūros darbų.	kalbą kalbos, literatūros (kultūros) tema arba pristato pranešimą iš tiriamųjų kalbos ar literatūros darbų.
A.2.2.3. Įvairaus pobūdžio paprasčiausiuose pokalbiuose, diskusijose kultūringai kelia problemas, svarsto, argumentuotai pritaria ar prieštarauja.	A.2.2.3. Įvairaus pobūdžio paprastuose pokalbiuose, diskusijose kultūringai kelia problemas, svarsto, argumentuotai pritaria ar prieštarauja.	A.2.2.3. Įvairaus pobūdžio nesudėtinguose pokalbiuose, diskusijose, debatuose kultūringai kelia problemas, svarsto, argumentuotai pritaria ar prieštarauja.	A.2.2.3. Įvairaus pobūdžio sudėtinguose pokalbiuose, diskusijose, debatuose kultūringai kelia problemas, svarsto, argumentuotai pritaria ar prieštarauja.
A.2.3.3. Dalyvauja įvairiose paprasčiausiose komunikavimo situacijose, pasirenka tinkamas raiškos priemones, kuria teigiamus tarpusavio santykius.	A.2.3.3. Dalyvauja įvairiose paprastose komunikavimo situacijose, pasirenka tinkamas raiškos priemones, kuria teigiamus tarpusavio santykius.	A.2.3.3. Dalyvauja įvairiose nesudėtingose komunikavimo situacijose, kuria ir transliuoja tinklalaidės, pasirenka tinkamas raiškos priemones, kuria teigiamus tarpusavio santykius.	A.2.3.3. Dalyvauja įvairiose sudėtingose komunikavimo situacijose, kuria ir transliuoja tinklalaidės, pasirenka tinkamas raiškos priemones, kuria teigiamus tarpusavio santykius.
A.3.1.3. Kalbėdamas artimoje aplinkoje laikosi pasirinktos struktūros (chronologinės, erdvinės, teminės, priežasties ir pasekmės, palyginimo ir kontrasto).	A.3.1.3. Kalbėdamas kasdienėse komunikavimo situacijose laikosi pasirinktos struktūros (chronologinės, erdvinės, teminės, priežasties ir pasekmės, palyginimo ir kontrasto).	A.3.1.3. Kalbėdamas įprastose komunikavimo situacijose laikosi pasirinktos struktūros (chronologinės, erdvinės, teminės, priežasties ir pasekmės, palyginimo ir kontrasto).	A.3.1.3. Kalbėdamas įprastose ir naujose komunikavimo situacijose laikosi pasirinktos struktūros (chronologinės, erdvinės, teminės, priežasties ir pasekmės, palyginimo ir kontrasto).
A.3.2.3. Pasirenka pagal žanro reikalavimus fragmentiškai tinkamą kalbinę ir neverbalinę raišką.	A.3.2.3. Pasirenka pagal žanro reikalavimus iš dalies tinkamą kalbinę ir neverbalinę raišką.	A.3.2.3. Pasirenka pagal žanro reikalavimus iš esmės tinkamą kalbinę ir neverbalinę raišką.	A.3.2.3. Pasirenka pagal žanro reikalavimus tinkamą kalbinę ir neverbalinę raišką.

A.3.3.3. Fragmentiškai laikosi bendrinės lietuvių kalbos normų ir viešojo bendravimo etikos.	A.3.3.3. Iš dalies laikosi bendrinės lietuvių kalbos normų ir viešojo bendravimo etikos.	A.3.3.3. Iš esmės laikosi bendrinės lietuvių kalbos normų ir viešojo bendravimo etikos.	A.3.3.3. Laikosi bendrinės lietuvių kalbos normų ir viešojo bendravimo etikos.
A.3.4.3. Remdamasis skaitoma literatūra ir sektiniais viešojo diskurso pavyzdžiais turtina savo kalbą paprasčiausiomis leksinėmis, sintaksinėmis ir fonetinėmis stiliaus figūromis ir tinkamai juos vartoja.	A.3.4.3. Remdamasis skaitoma literatūra ir sektiniais viešojo diskurso pavyzdžiais turtina savo kalbą paprastomis leksinėmis, sintaksinėmis ir fonetinėmis stiliaus figūromis ir tinkamai juos vartoja.	A.3.4.3. Remdamasis skaitoma literatūra ir sektiniais viešojo diskurso pavyzdžiais turtina savo kalbą nesudėtingomis leksinėmis, sintaksinėmis ir fonetinėmis stiliaus figūromis ir tinkamai juos vartoja.	A.3.4.3. Remdamasis skaitoma literatūra ir sektiniais viešojo diskurso pavyzdžiais aktyviai turtina savo kalbą sudėtingomis leksinėmis, sintaksinėmis ir fonetinėmis stiliaus figūromis ir tinkamai juos vartoja.
A.4.1.3. Apmąsto savo klausymą ir kalbėjimą; atsižvelgia į kitų suteiktą grįžtamąją informaciją, padedamas ją panaudoja taikomoms strategijoms tobulinti. Atidžiai klauso ir kritiškai vertina kitų kalbėtojų kalbų turinį ir raišką, dėmesį sutelkia į pagrindinę mintį ir ją pagrindžiančius teiginius.	A.4.1.3. Apmąsto savo klausymą ir kalbėjimą; atsižvelgia į kitų suteiktą grįžtamąją informaciją, vadovaudamasis pateiktais kriterijais ją panaudoja taikomoms strategijoms tobulinti. Atidžiai klauso ir kritiškai vertina kitų kalbėtojų kalbų turinį ir raišką, dėmesį sutelkia į pagrindinę mintį ir ją pagrindžiančius teiginius.	A.4.1.3. Apmąsto savo klausymą ir kalbėjimą; atsižvelgia į kitų suteiktą grįžtamąją informaciją, konsultuodamasis ją panaudoja taikomoms strategijoms tobulinti. Atidžiai klauso ir kritiškai vertina kitų kalbėtojų kalbų turinį ir raišką, dėmesį sutelkia į pagrindinę mintį ir ją pagrindžiančius teiginius.	A.4.1.3. Apmąsto savo klausymą ir kalbėjimą; atsižvelgia į kitų suteiktą grįžtamąją informaciją, savarankiškai ją panaudoja taikomoms strategijoms tobulinti. Atidžiai klauso ir kritiškai vertina kitų kalbėtojų kalbų turinį ir raišką, dėmesį sutelkia į pagrindinę mintį ir ją pagrindžiančius teiginius.
A.4.2.3. Klausosi aktyviai: iš dalies nustato pagrindinę kalbos mintį; užsirašo bent vieną svarbiausią teiginį; išklausęs kalbą atkuria bent vieną svarbiausią jos dalį.	A.4.2.3. Klausosi aktyviai: iš dalies nustato pagrindinę kalbos mintį ir tai, kaip ji patvirtinama dėstymo dalyje; užsirašo kai kuriuos svarbiausius teiginius; išklausęs kalbą atkuria kai kurias svarbiausias jos dalis.	A.4.2.3. Klausosi aktyviai: iš esmės nustato pagrindinę kalbos mintį ir tai, kaip ji plėtojama ir patvirtinama dėstymo dalyje; užsirašo daugumą svarbiausių teiginių; išklausęs kalbą atkuria svarbiausias jos dalis.	A.4.2.3. Klausosi aktyviai: nustato pagrindinę kalbos mintį ir tai, kaip ji plėtojama ir patvirtinama dėstymo dalyje; užsirašo svarbiausius teiginius; išklausęs kalbą atkuria svarbiausias jos dalis; plėtoja pokalbį.

B. Skaitymas ir teksto supratimas

Slenkstinis lygis (I)	Patenkinamas lygis (II)	Pagrindinis lygis (III)	Aukštesnysis lygis (IV)
------------------------------	--------------------------------	--------------------------------	--------------------------------

B.1.1.3. Atmintinai skaito poeziją, prozos ir dramos ištraukas, aiškiai, raiškiai, sklandžiai perteikia paprasčiausio teksto prasmę.	B.1.1.3. Atmintinai skaito poeziją, prozos ir dramos ištraukas, aiškiai, raiškiai, sklandžiai perteikia paprasto teksto prasmę.	B.1.1.3. Atmintinai skaito poeziją, prozos ir dramos ištraukas, aiškiai, raiškiai, sklandžiai perteikia nesudėtingo teksto prasmę.	B.1.1.3. Atmintinai skaito poeziją, prozos ir dramos ištraukas, aiškiai, raiškiai, sklandžiai perteikia sudėtingo teksto prasmę.
B.1.2.3. Suvokia skaitymą kaip vertybę; per metus yra perskaitę ne mažiau kaip dešimt meniškai vertingų, 9–10 ir I–II gimnazijos klasėms rekomenduojamų arba savarankiškai pasirinktų skirtingų žanrų, vidutinės / nedidelės apimties, nesudėtingo / paprasto turinio ir (ar) kalbos knygų.	B.1.2.3. Suvokia skaitymą kaip vertybę; per metus yra perskaitę ne mažiau kaip dešimt meniškai vertingų, 9–10 ir I–II gimnazijos klasėms rekomenduojamų arba savarankiškai pasirinktų skirtingų žanrų, vidutinės apimties, nesudėtingo turinio ir (ar) kalbos knygų.	B.1.2.3. Suvokia skaitymą kaip vertybę; per metus yra perskaitę ne mažiau kaip dešimt meniškai vertingų, 9–10 ir I–II gimnazijos klasėms rekomenduojamų arba savarankiškai pasirinktų skirtingų žanrų, įvairios apimties, nesudėtingo turinio ir (ar) kalbos knygų.	B.1.2.3. Suvokia skaitymą kaip vertybę; per metus yra perskaitę dešimt ir daugiau meniškai vertingų, 9–10 ir I–II gimnazijos klasėms rekomenduojamų arba savarankiškai pasirinktų skirtingų žanrų, didelės apimties ir (ar) sudėtingo turinio ir kalbos knygų.
B.1.3.3. Tikslingai ir atsakingai naudojami įvairiais šaltiniais ir technologijomis. Padedamas kritiškai vertina šaltinių patikimumą ir teksto informacinę vertę. Skiria argumentuotą ir neargumentuotą požiūrį. Išsiaiškina nežinomų žodžių reikšmes.	B.1.3.3. Tikslingai ir atsakingai naudojami įvairiais šaltiniais ir technologijomis. Vadovaudamasis pateiktais kriterijais kritiškai vertina šaltinių patikimumą ir teksto informacinę vertę, skiria argumentuotą ir neargumentuotą požiūrį. Išsiaiškina nežinomų žodžių reikšmes ir tinkamai juos vartoja.	B.1.3.3. Tikslingai ir atsakingai naudojami įvairiais šaltiniais ir technologijomis. Konsultuodamasis kritiškai vertina šaltinių patikimumą ir teksto informacinę vertę, skiria argumentuotą ir neargumentuotą požiūrį. Išsiaiškina nežinomų žodžių reikšmes ir tinkamai juos vartoja.	B.1.3.3. Tikslingai ir atsakingai naudojami įvairiais šaltiniais ir technologijomis, savarankiškai vertina šaltinių patikimumą ir teksto informacinę vertę, skiria argumentuotą ir neargumentuotą požiūrį. Išsiaiškina nežinomų žodžių reikšmes ir tinkamai, aktyviai juos vartoja.
B.1.4.3. Padedamas aptaria grožinių ir negrožinių tekstų idėjas, keliamas problemas ir intencijas, teksto sąsajas su kontekstais, įtakos darymo būdus, elektroninių informacijos priemonių stilistikos ypatybes.	B.1.4.3. Vadovaudamasis pateiktais kriterijais aptaria grožinių ir negrožinių tekstų idėjas, keliamas problemas ir intencijas, teksto sąsajas su kontekstais, įtakos darymo būdus, elektroninių informacijos priemonių stilistikos ypatybes.	B.1.4.3. Konsultuodamasis aptaria grožinių ir negrožinių tekstų idėjas, keliamas problemas ir intencijas, teksto sąsajas su kontekstais, įtakos darymo būdus, elektroninių informacijos priemonių stilistikos ypatybes.	B.1.4.3. Savarankiškai aptaria grožinių ir negrožinių tekstų idėjas, keliamas problemas ir intencijas, teksto sąsajas su kontekstais, įtakos darymo būdus, elektroninių informacijos priemonių stilistikos ypatybes.

<p>B.2.1.3. Padedamas apibūdina kūrinio veikėjų metaforiškumą, jų kultūrinį universalumą, analizuoja ir interpretuoja personažus siedamas juos su kūrinio poetiniu sumanymu,</p>	<p>B.2.1.3. Vadovaudamasis pateiktais kriterijais apibūdina kūrinio veikėjų metaforiškumą, jų kultūrinį universalumą, analizuoja ir interpretuoja personažus siedamas juos su kūrinio poetiniu sumanymu,</p>	<p>B.2.1.3. Konsultuodamasis apibūdina kūrinio veikėjų metaforiškumą, jų kultūrinį universalumą, analizuoja ir interpretuoja personažus siedamas juos su kūrinio poetiniu sumanymu,</p>	<p>B.2.1.3. Savarankiškai apibūdina kūrinio veikėjų metaforiškumą, jų kultūrinį universalumą, analizuoja ir interpretuoja personažus siedamas juos su kūrinio poetiniu sumanymu,</p>
<p>B.2.2.3. Padedamas skiria kūrinio fabulą ir siužetą, nusako siužeto pobūdį (tragiškas, komiškas), apibūdina veiksmo vietą ir laiką. Grožinio teksto nuotaiką sieja su kūrinio prasme.</p>	<p>B.2.2.3. Vadovaudamasis pateiktais kriterijais skiria kūrinio fabulą ir siužetą, nusako siužeto pobūdį (tragiškas, komiškas), apibūdina veiksmo vietą ir laiką. Grožinio teksto nuotaiką sieja su kūrinio prasme.</p>	<p>B.2.2.3. Konsultuodamasis skiria kūrinio fabulą ir siužetą, nusako siužeto pobūdį (tragiškas, komiškas), apibūdina veiksmo vietą ir laiką. Grožinio teksto nuotaiką sieja su kūrinio prasme.</p>	<p>B.2.2.3. Savarankiškai skiria kūrinio fabulą ir siužetą, nusako siužeto pobūdį (tragiškas, komiškas), detaliai apibūdina veiksmo vietą ir laiką. Grožinio teksto nuotaiką sieja su kūrinio prasme.</p>
<p>B.2.3.3. Fragmentiškai argumentuodamas apibūdina negrožinę literatūrą; lygina grožinį ir negrožinį tekstus temos, problemos, raiškos aspektais. Fragmentiškai analizuoja dedikacijos, prakalbos, autobiografijos, laiško (kaip dokumento) turinį ir raišką; apibūdina šaltinių (pvz., fundamentinių tautosakos leidinių) paskirtį ir svarbą.</p>	<p>B.2.3.3. Iš dalies argumentuodamas apibūdina negrožinę literatūrą; lygina grožinį ir negrožinį tekstus temos, problemos, raiškos aspektais. Iš dalies analizuoja dedikacijos, prakalbos, autobiografijos, laiško (kaip dokumento) turinį ir raišką; apibūdina šaltinių (pvz., fundamentinių tautosakos leidinių) paskirtį, sandarą, svarbą.</p>	<p>B.2.3.3. Iš esmės argumentuodamas apibūdina negrožinę literatūrą; lygina grožinį ir negrožinį tekstus temas, problemos, raiškos aspektais. Iš esmės analizuoja dedikacijos, prakalbos, autobiografijos, laiško (kaip dokumento) turinį ir raišką; apibūdina šaltinių (pvz., fundamentinių tautosakos leidinių) paskirtį, sandarą, svarbą.</p>	<p>B.2.3.3. Išsamiai argumentuodamas apibūdina negrožinę literatūrą; lygina grožinį ir negrožinį tekstus temas, problemos, raiškos aspektais. Išsamiai analizuoja dedikacijos, prakalbos, autobiografijos, laiško (kaip dokumento) turinį ir raišką; apibūdina šaltinių (pvz., fundamentinių tautosakos leidinių) paskirtį, sandarą, svarbą.</p>
<p>B.2.4.3. Išreiškia savo santykį su tekstu. Padedamas pateiktais kriterijais aiškina kūrinio prasmę, vertina kūrinio poveikį skaitančiajam priklausomai nuo jo skaitymo patirties. Išsako savo</p>	<p>B.2.4.3. Išreiškia savo santykį su tekstu. Vadovaudamasis pateiktais kriterijais aiškina kūrinio prasmę, aptaria vidinę teksto sąrangą, kalbinę raišką ir kultūrinį kontekstą, vertina kūrinio poveikį</p>	<p>B.2.4.3. Išreiškia savo kritišką santykį su tekstu. Konsultuodamasis aiškina kūrinio prasmę, aptaria vidinę teksto sąrangą, kalbinę raišką ir kultūrinį kontekstą, vertina kūrinio poveikį</p>	<p>B.2.4.3. Išreiškia savo kritišką santykį su tekstu. Remdamasis vidine teksto sąranga, kalbine raiška ir kultūriniu kontekstu, savarankiškai aiškina kūrinio prasmę, vertina kūrinio poveikį skaitančiajam priklausomai nuo jo</p>

<p>nuomonę apie tekste rašomus dalykus, suformuluoja bent vieną išvadą.</p>	<p>skaitančiajam priklausomai nuo jo skaitymo patirties. Išsako savo nuomonę apie tekste rašomus dalykus, formuluoja kai kurias išvadas.</p>	<p>skaitančiajam priklausomai nuo jo skaitymo patirties. Išsako savo nuomonę apie tekste rašomus dalykus, iš esmės formuluoja išvadas.</p>	<p>skaitymo patirties. Išsako savo nuomonę apie tekste rašomus dalykus, formuluoja išvadas.</p>
<p>B.3.1.3.Tirdamas žodinių ir vaizdinių pasakojimą, fragmentiškai aptaria veikėjo istoriją, išorinius ir vidinius veikėjo bruožus, jausmų kaitą. Padedamas analizuoja elektroninių informacijos priemonių pasakojimo formas; atranda ir paaiškina tiesiogines ir paslėptas teksto poveikio priemones; įvertina šaltinio patikimumą, autoriaus pozicijos neutralumą / šališkumą. Fragmentiškai palaiko diskusiją apie kalbos laisvę ir jos ribas.</p>	<p>B.3.1.3.Tirdamas žodinių ir vaizdinių pasakojimą, iš dalies aptaria veikėjo istoriją, išorinius ir vidinius veikėjo bruožus, jausmų kaitą. Vadovaudamasis pateiktais kriterijais analizuoja elektroninių informacijos priemonių pasakojimo formas; atranda ir paaiškina tiesiogines ir paslėptas teksto poveikio priemones; įvertina šaltinio patikimumą, autoriaus pozicijos neutralumą / šališkumą. Iš dalies palaiko diskusiją apie kalbos laisvę ir jos ribas.</p>	<p>B.3.1.3.Tirdamas žodinių ir vaizdinių pasakojimą, iš esmės aptaria veikėjo istoriją, išorinius ir vidinius veikėjo bruožus, jausmų kaitą. Konsultuodamasis analizuoja elektroninių informacijos priemonių pasakojimo formas; atranda ir paaiškina tiesiogines ir paslėptas teksto poveikio priemones; įvertina šaltinio patikimumą, autoriaus pozicijos neutralumą / šališkumą. Diskutuoja apie kalbos laisvę ir jos ribas.</p>	<p>B.3.1.3.Tirdamas žodinių ir vaizdinių pasakojimą, išsamiai aptaria veikėjo istoriją, išorinius ir vidinius veikėjo bruožus, jausmų kaitą. Savarankiškai analizuoja elektroninių informacijos priemonių pasakojimo formas; atranda ir paaiškina tiesiogines ir paslėptas teksto poveikio priemones; įvertina šaltinio patikimumą, autoriaus pozicijos neutralumą / šališkumą. Aktyviai diskutuoja apie kalbos laisvę ir jos ribas.</p>
<p>B.3.2.3. Padedamas apibūdina skirtingų tipų, funkcinių stilių ir žanrų tekstus įvairiais aspektais; paaiškina, kaip teksto raiškos būdas priklauso nuo jo stiliaus, paskirties ir adresato.</p>	<p>B.3.2.3. Vadovaudamasis pateiktais kriterijais apibūdina skirtingų tipų, funkcinių stilių ir žanrų tekstus įvairiais aspektais; paaiškina, kaip teksto raiškos būdas priklauso nuo jo stiliaus, paskirties ir adresato.</p>	<p>B.3.2.3. Konsultuodamasis apibūdina skirtingų tipų, funkcinių stilių ir žanrų tekstus įvairiais aspektais; paaiškina, kaip teksto raiškos būdas priklauso nuo jo stiliaus, paskirties ir adresato.</p>	<p>B.3.2.3. Savarankiškai apibūdina skirtingų tipų, funkcinių stilių ir žanrų tekstus įvairiais aspektais; paaiškina, kaip teksto raiškos būdas priklauso nuo jo stiliaus, paskirties ir adresato.</p>
<p>B.3.3.3. Fragmentiškai paaiškina kūrinio potekstę atsižvelgdamas į kontekstą; argumentuoja, kaip dera turinys ir raiška, samprotauja, kaip šis kūrinys atrodo platesniame</p>	<p>B.3.3.3. Iš dalies paaiškina kūrinio potekstę atsižvelgdamas į kontekstą; argumentuoja, kaip dera turinys ir raiška, samprotauja, kaip šis kūrinys atrodo platesniame literatūriniame ir kultūriniame kontekste.</p>	<p>B.3.3.3. Iš esmės paaiškina kūrinio potekstę atsižvelgdamas į kontekstą; argumentuoja, kaip dera turinys ir raiška, samprotauja, kaip šis kūrinys atrodo platesniame</p>	<p>B.3.3.3. Išsamiai paaiškina kūrinio potekstę atsižvelgdamas į kontekstą; argumentuoja, kaip dera turinys ir raiška, samprotauja, kaip šis kūrinys atrodo platesniame literatūriniame ir kultūriniame kontekste.</p>

literatūriniame ir kultūriniame kontekste.		literatūriniame ir kultūriniame kontekste.	
B.4.1.3. Siekdamas suprasti tekstą, padedamas analizuoja formaliosios teksto struktūros elementus ir jų tarpusavio ryšį.	B.4.1.3. Siekdamas suprasti tekstą, pagal pateiktus kriterijus analizuoja formaliosios teksto struktūros elementus ir jų tarpusavio ryšį.	B.4.1.3. Siekdamas suprasti tekstą, konsultuodamasis analizuoja formaliosios teksto struktūros elementus ir jų tarpusavio ryšį.	B.4.1.3. Siekdamas suprasti tekstą, savarankiškai analizuoja formaliosios teksto struktūros elementus ir jų tarpusavio ryšį.
B.4.2.3. Padedamas kelia tekstui probleminius klausimus; atsako į faktinius, probleminius ir analitinius iš teksto suformuluotus klausimus, savais žodžiais suformuluoja autoriaus idėjas; pagrįsdamas savo teiginius naudojami teksto pavyzdžiais ir citatomis; nustato pagrindinę mintį iš tiesiogiai ar netiesiogiai pateiktos informacijos.	B.4.2.3. Vadovaudamasis pateiktais kriterijais kelia tekstui probleminius klausimus; atsako į faktinius, probleminius ir analitinius iš teksto suformuluotus klausimus, savais žodžiais suformuluoja autoriaus idėjas; pagrįsdamas savo teiginius naudojami teksto pavyzdžiais ir citatomis; nustato pagrindinę mintį iš tiesiogiai ar netiesiogiai pateiktos informacijos.	B.4.2.3. Konsultuodamasis kelia tekstui probleminius klausimus; atsako į faktinius, probleminius ir analitinius iš teksto suformuluotus klausimus, savais žodžiais suformuluoja autoriaus idėjas; pagrįsdamas savo teiginius naudojami teksto pavyzdžiais ir citatomis; nustato pagrindinę mintį iš tiesiogiai ar netiesiogiai pateiktos informacijos.	B.4.2.3. Savarankiškai kelia tekstui probleminius klausimus; atsako į faktinius, probleminius ir analitinius iš teksto suformuluotus klausimus, savais žodžiais suformuluoja autoriaus idėjas; pagrįsdamas savo teiginius naudojami teksto pavyzdžiais ir citatomis; nustato pagrindinę mintį iš tiesiogiai ar netiesiogiai pateiktos informacijos.
B.4.3.3. Padedamas nustato veiksmo laiką, vietą, istorinį kontekstą; sutartais simboliais žymi veikėjo mintis, kurios atskleidžia jo charakterį; mintis, kurios skatina diskutuoti, susimąstyti; mintis, kurioms nepitaria ir pan.	B.4.3.3. Vadovaudamasis pateiktais kriterijais nustato veiksmo laiką, vietą, istorinį kontekstą; sutartais simboliais žymi veikėjo mintis, kurios atskleidžia jo charakterį; mintis, kurios skatina diskutuoti, susimąstyti; mintis, kurioms nepitaria ir pan.	B.4.3.3. Konsultuodamasis nustato veiksmo laiką, vietą, istorinį kontekstą; sutartais simboliais žymi veikėjo mintis, kurios atskleidžia jo charakterį; mintis, kurios skatina diskutuoti, susimąstyti; mintis, kurioms nepitaria ir pan.	B.4.3.3. Savarankiškai ieškodamas konkrečių detalių, nustato veiksmo laiką, vietą, istorinį kontekstą; sutartais simboliais žymi veikėjo mintis, kurios atskleidžia jo charakterį; mintis, kurios skatina diskutuoti, susimąstyti; mintis, kurioms nepitaria ir pan.
B.4.4.3. Naudojasi įvairiais informacijos šaltiniais, įskaitant skaitmeninį turinį. Padedamas randa reikalingą informaciją, ją lygina, kaupia ir vertina, nustato jos	B.4.4.3. Naudojasi įvairiais informacijos šaltiniais, įskaitant skaitmeninį turinį. Vadovaudamasis pateiktais kriterijais randa reikalingą informaciją, ją lygina, kaupia ir vertina, nustato jos tinkamumą ir	B.4.4.3. Naudojasi įvairiais informacijos šaltiniais, įskaitant skaitmeninį turinį. Konsultuodamasis randa reikalingą informaciją, ją lygina, kaupia ir vertina, nustato jos	B.4.4.3. Naudojasi įvairiais informacijos šaltiniais, įskaitant skaitmeninį turinį. Savarankiškai randa reikalingą informaciją, ją lygina, kaupia ir vertina, nustato jos

tinkamumą ir patikimumą; teisėtai naudojami skaitmeniniu turiniu.	patikimumą; teisėtai naudojami skaitmeniniu turiniu.	tinkamumą ir patikimumą; teisėtai naudojami skaitmeniniu turiniu.	tinkamumą ir patikimumą; teisėtai naudojami skaitmeniniu turiniu.
B.4.5.3. Padedamas komentuojama skaitomą tekstą, susieja kūrinio problematiką su visuotinėmis problemomis. Rašo skaitytojo dienoraštį (apmąsto, kuo tekstas asmeniškai reikšmingas, įdomus) arba komentarus apie cituojamas mintis.	B.4.5.3. Vadovaudamasis pateiktais kriterijais komentuojama skaitomą tekstą, susieja kūrinio problematiką su visuotinėmis problemomis. Rašo skaitytojo dienoraštį (apmąsto, kuo tekstas asmeniškai reikšmingas, įdomus) arba komentarus apie cituojamas mintis.	B.4.5.3. Konsultuodamasis komentuojama skaitomą tekstą, susieja kūrinio problematiką su visuotinėmis problemomis. Rašo skaitytojo dienoraštį (apmąsto, kuo tekstas asmeniškai reikšmingas, įdomus) arba komentarus apie cituojamas mintis, arba (ir) komentuojama knygas ir kultūrinius įvykius mokyklos intranete.	B.4.5.3. Savarankiškai komentuojama skaitomą tekstą, susieja kūrinio problematiką su visuotinėmis problemomis. Rašo skaitytojo dienoraštį (apmąsto, kuo tekstas asmeniškai reikšmingas, įdomus) arba komentarus apie cituojamas mintis, arba (ir) komentuojama knygas ir kultūrinius įvykius mokyklos intranete ar (ir) internete.
B.4.6.3. Paprasčiausią tekstą paverčia grafine struktūra (braižo veiksmo schemas, kūrinio veikėjų ryšių tinklą, žymi veikėjų santykius, vaizduojamo pasaulio elementų sąsajas ir pan.). Sudaro lenteles ar kitokias lyginimo schemas (pvz., įvairiais parametrais lygina skirtingus kūrinius, ieško panašumų ir skirtumų ir pan.). Sudaro kūrinio kompozicijos schemą, didelės apimties kūrinio veikėjų geneologinį medį, sąvokų žemėlapi ir pan.	B.4.6.3. Paprastą tekstą paverčia grafine struktūra (braižo veiksmo schemas, kūrinio veikėjų ryšių tinklą, žymi veikėjų santykius, vaizduojamo pasaulio elementų sąsajas ir pan.). Sudaro lenteles ar kitokias lyginimo schemas (pvz., įvairiais parametrais lygina skirtingus kūrinius, ieško panašumų ir skirtumų ir pan.). Sudaro kūrinio kompozicijos schemą, didelės apimties kūrinio veikėjų geneologinį medį, sąvokų žemėlapi ir pan.	B.4.6.3. Nesudėtingą tekstą paverčia grafine struktūra (braižo veiksmo schemas, kūrinio veikėjų ryšių tinklą, žymi veikėjų santykius, vaizduojamo pasaulio elementų sąsajas ir pan.). Sudaro lenteles ar kitokias lyginimo schemas (pvz., įvairiais parametrais lygina skirtingus kūrinius, ieško panašumų ir skirtumų ir pan.). Sudaro kūrinio kompozicijos schemą, didelės apimties kūrinio veikėjų geneologinį medį, sąvokų žemėlapi ir pan.	B.4.6.3. Sudėtingą tekstą paverčia grafine struktūra (braižo veiksmo schemas, kūrinio veikėjų ryšių tinklą, žymi veikėjų santykius, vaizduojamo pasaulio elementų sąsajas ir pan.). Sudaro lenteles ar kitokias lyginimo schemas (pvz., įvairiais parametrais lygina skirtingus kūrinius, ieško panašumų ir skirtumų ir pan.). Sudaro kūrinio kompozicijos schemą, didelės apimties kūrinio veikėjų geneologinį medį, sąvokų žemėlapi ir pan.

C. Rašymas ir teksto kūrimas

Slenkstinis lygis (I)	Patenkinamas lygis (II)	Pagrindinis lygis (III)	Aukštesnysis lygis (IV)
C.1.1.3. Išsako savo požiūrį žodžiu ir raštu, iš dalies atsižvelgdamas į	C.1.1.3. Išsako savo požiūrį žodžiu ir raštu, iš esmės atsižvelgdamas į	C.1.1.3. Išsako savo požiūrį žodžiu ir raštu, atsižvelgdamas į adresatą	C.1.1.3. Išsako savo požiūrį žodžiu ir raštu, atsižvelgdamas į adresatą ir

<p>adresatą ir situaciją. Fragmentiškai remiasi perskaitytais ar girdėtais tekstais, pateikia pavyzdžių iš kūrybinių, plėtoja temą, keldamas klausimus ir pateikdamas argumentų.</p>	<p>adresatą ir situaciją. Iš dalies remiasi perskaitytais ar girdėtais tekstais, pateikia pavyzdžių iš kūrybinių, plėtoja temą, keldamas klausimus ir pateikdamas argumentų.</p>	<p>ir situaciją. Iš esmės remiasi perskaitytais ar girdėtais tekstais, pateikia pavyzdžių iš kūrybinių, plėtoja temą, keldamas klausimus ir pateikdamas argumentų.</p>	<p>situaciją. Išsamiai remiasi perskaitytais ar girdėtais tekstais, pateikia pavyzdžių iš kūrybinių, plėtoja temą, keldamas klausimus ir pateikdamas argumentų.</p>
<p>C.1.2.3. Fragmentiškai aptaria praktinių tekstų: gyvenimo aprašymo, prašymo, protokolo, laikaraščio, ataskaitos ir kt., paskirtį, sandarą, kalbos ypatybes. Padedamas rašo aktualius tekstus.</p>	<p>C.1.2.3. Iš dalies aptaria praktinių tekstų: gyvenimo aprašymo, prašymo, protokolo, laikaraščio, ataskaitos ir kt., paskirtį, sandarą, kalbos ypatybes. Vadovaudamasis pateiktais nurodymais rašo aktualius tekstus.</p>	<p>C.1.2.3. Iš esmės aptaria praktinių tekstų: gyvenimo aprašymo, prašymo, protokolo, laikaraščio, ataskaitos ir kt., paskirtį, sandarą, kalbos ypatybes. Konsultuodamasis rašo aktualius tekstus.</p>	<p>C.1.2.3. Išsamiai aptaria praktinių tekstų: gyvenimo aprašymo, prašymo, protokolo, laikaraščio, ataskaitos ir kt., paskirtį, sandarą, kalbos ypatybes. Savarankiškai rašo aktualius tekstus.</p>
<p>C.1.3.3. Rašo paprasčiausius kai kurių tipų ir žanrų tekstus (pvz., komentaras, anotacija, recenzija, straipsnis, esė; replika, interviu, reklama, naujienos, nuomonė ir kt.), atlieka su nagrinėjama literatūra susijusius kūrybinius darbus; padedamas pasirenka tinkamą kalbinę raišką.</p>	<p>C.1.3.3. Rašo paprastus įvairių tipų ir žanrų tekstus (pvz., komentaras, anotacija, recenzija, straipsnis, esė; replika, interviu, reklama, naujienos, nuomonė ir kt.), atlieka su nagrinėjama literatūra susijusius kūrybinius darbus; vadovaudamasis pateiktais nurodymais pasirenka tinkamą kalbinę raišką.</p>	<p>C.1.3.3. Rašo nesudėtingus įvairių tipų ir žanrų tekstus (pvz., komentaras, anotacija, recenzija, straipsnis, esė; replika, interviu, reklama, naujienos, nuomonė ir kt.), atlieka su nagrinėjama literatūra susijusius kūrybinius darbus; konsultuodamasis pasirenka tinkamą kalbinę raišką.</p>	<p>C.1.3.3. Rašo sudėtingus įvairių tipų ir žanrų tekstus (pvz., komentaras, anotacija, recenzija, straipsnis, esė; replika, interviu, reklama, naujienos, nuomonė ir kt.), atlieka su nagrinėjama literatūra susijusius kūrybinius darbus, savarankiškai pasirenka tinkamą kalbinę raišką.</p>
<p>C.2.1.3. Rašo paprasčiausius literatūrinius ir kitus samprotaujamojo pobūdžio rašinius, fragmentiškai analizuoja ir interpretuoja literatūros ir kultūros tekstus, apibendrina ir daro išvadas.</p>	<p>C.2.1.3. Rašo paprastus literatūrinius ir kitus samprotaujamojo pobūdžio rašinius, iš dalies įvairiais aspektais analizuoja ir interpretuoja literatūros ir kultūros tekstus, apibendrina ir daro išvadas.</p>	<p>C.2.1.3. Rašo nesudėtingus literatūrinius ir kitus samprotaujamojo pobūdžio rašinius, iš esmės įvairiais aspektais analizuoja ir interpretuoja literatūros ir kultūros tekstus, apibendrina ir daro išvadas.</p>	<p>C.2.1.3. Rašo sudėtingus literatūrinius ir kitus samprotaujamojo pobūdžio rašinius, išsamiai įvairiais aspektais analizuoja ir interpretuoja literatūros ir kultūros tekstus, apibendrina ir daro išvadas.</p>

<p>C.2.2.3. Iš dalies kūrybiškai ir atsakingai naudodamasis skaitmeninėmis technologijomis, padedamas rašo atitinkamos struktūros informacinius tekstus, kuria pateiktis ir pan., prisiimdamas atsakomybę už paskelbtą informaciją.</p>	<p>C.2.2.3. Iš esmės kūrybiškai ir atsakingai naudodamasis skaitmeninėmis technologijomis, pagal pateiktus nurodymus rašo atitinkamos struktūros informacinius tekstus, kuria pateiktis ir pan., prisiimdamas atsakomybę už paskelbtą informaciją.</p>	<p>C.2.2.3. Kūrybiškai ir atsakingai naudodamasis skaitmeninėmis technologijomis, konsultuodamasis rašo atitinkamos struktūros informacinius tekstus, kuria pateiktis, laidas, tinklaraščius, elektronines knygas ar filmus, prisiimdamas atsakomybę už paskelbtą informaciją.</p>	<p>C.2.2.3. Kūrybiškai ir atsakingai naudodamasis skaitmeninėmis technologijomis, savarankiškai rašo atitinkamos struktūros informacinius tekstus, kuria pateiktis, laidas, tinklaraščius, elektronines knygas ar filmus, prisiimdamas atsakomybę už paskelbtą informaciją.</p>
<p>C.2.3.3. Žodžiu ir raštu apibūdina meno kūrinį (pvz., paveikslą, fotografiją, skulptūrą, spektaklio scenografiją, filmo kadra, parodą ir pan.) pagal pateiktą medžiagos išdėstymo struktūrą ir kitus nurodymus.</p>	<p>C.2.3.3. Žodžiu ir raštu apibūdina meno kūrinį (pvz., paveikslą, fotografiją, skulptūrą, spektaklio scenografiją, filmo kadra, parodą ir pan.) pagal pateiktą medžiagos išdėstymo struktūrą; iš dalies pasitelkia pasakojimo ir samprotavimo elementus, panaudoja detales ir vertina.</p>	<p>C.2.3.3. Žodžiu ir raštu apibūdina meno kūrinį (pvz., paveikslą, fotografiją, skulptūrą, spektaklio scenografiją, filmo kadra, parodą ir pan.), iš esmės pasirinkdamas tinkamą medžiagos išdėstymo struktūrą, pasitelkdamas pasakojimo ir samprotavimo elementus, tikslingai panaudodamas detales ir vertindamas.</p>	<p>C.2.3.3. Žodžiu ir raštu išsamiai apibūdina meno kūrinį (pvz., paveikslą, fotografiją, skulptūrą, spektaklio scenografiją, filmo kadra, parodą ir pan.), pasirinkdamas tinkamą medžiagos išdėstymo struktūrą, pasitelkdamas pasakojimo ir samprotavimo elementus, tikslingai panaudodamas detales ir vertindamas.</p>
<p>C.3.1.3. Rašydamas paprasčiausią tiriamąjį kalbos ar literatūros darbą, iš dalies laikosi akademinės kalbos reikalavimų ir pasirenka moksliniam darbui būdingą struktūrą.</p>	<p>C.3.1.3. Rašydamas paprastą tiriamąjį kalbos ar literatūros darbą, iš esmės laikosi akademinės kalbos reikalavimų ir pasirenka moksliniam darbui būdingą struktūrą.</p>	<p>C.3.1.3. Rašydamas nesudėtingą tiriamąjį kalbos ar literatūros darbą, laikosi akademinės kalbos reikalavimų ir pasirenka moksliniam darbui būdingą struktūrą.</p>	<p>C.3.1.3. Rašydamas sudėtingą tiriamąjį kalbos ar literatūros darbą, laikosi akademinės kalbos reikalavimų ir pasirenka moksliniam darbui būdingą struktūrą.</p>
<p>C.3.2.3. Rašo paprasčiausią tekstą, siedamas sakinius sudėjimo, priešinio, priežasties, laiko nuoseklumo ir vienalaikiškumo ryšiais; padedamas pasirenka</p>	<p>C.3.2.3. Rašo paprastą tekstą, siedamas sakinius sudėjimo, priešinio, priežasties, laiko nuoseklumo ir vienalaikiškumo ryšiais; vadovaudamasis nurodymais</p>	<p>C.3.2.3. Rašo nesudėtingą tekstą, siedamas sakinius sudėjimo, priešinio, priežasties, laiko nuoseklumo ir vienalaikiškumo ryšiais; konsultuodamasis</p>	<p>C.3.2.3. Rašo sudėtingą tekstą, siedamas sakinius sudėjimo, priešinio, priežasties, laiko nuoseklumo ir vienalaikiškumo ryšiais; savarankiškai pasirenka</p>

tinkamas sintaksines sakinių siejimo priemonės (specialiąsias siejimo konstrukcijas, siejamosios paskirties įterpinius, anaforinius sujungiamuosius jungtukus,rieveiksmius, kuriais reiškiamas pasakymų nuoseklumas ir kt.).	pasirenka tinkamas sintaksines sakinių siejimo priemonės (specialiąsias siejimo konstrukcijas, siejamosios paskirties įterpinius, anaforinius sujungiamuosius jungtukus,rieveiksmius, kuriais reiškiamas pasakymų nuoseklumas ir kt.).	pasirenka tinkamas sintaksines sakinių siejimo priemonės (specialiąsias siejimo konstrukcijas, siejamosios paskirties įterpinius, anaforinius sujungiamuosius jungtukus,rieveiksmius, kuriais reiškiamas pasakymų nuoseklumas ir kt.).	tinkamas sintaksines sakinių siejimo priemonės (specialiąsias siejimo konstrukcijas, siejamosios paskirties įterpinius, anaforinius sujungiamuosius jungtukus,rieveiksmius, kuriais reiškiamas pasakymų nuoseklumas ir kt.).
C.3.3.3. Rašo paprasčiausią tekstą, laikydamasis stilingos kalbos reikalavimų (aiškumo, sklandumo, tikslumo, tinkamumo, turtingumo).	C.3.3.3. Rašo paprastą tekstą, laikydamasis stilingos kalbos reikalavimų (aiškumo, sklandumo, tikslumo, tinkamumo, turtingumo).	C.3.3.3. Rašo nesudėtingą tekstą, laikydamasis stilingos kalbos reikalavimų (aiškumo, sklandumo, tikslumo, tinkamumo, turtingumo).	C.3.3.3. Rašo sudėtingą tekstą, laikydamasis stilingos kalbos reikalavimų (aiškumo, sklandumo, tikslumo, tinkamumo, turtingumo).
C.3.4.3. Rašo fragmentiškai laikydamasis 5–10 ir I–II gimnazijos klasių turinio apimtimi numatytų gramatikos, leksikos, rašybos ir skyrybos (privalomų) taisyklių. Rašo aiškiai, iš dalies taisyklingai renka tekstą klaviatūra, laikydamasis raštvedybos reikalavimų; tinkamai pateikia savo sukurtą tekstą, teminių darbų aplanką (<i>portfolio</i>), tikslingai pasitelkdamas skaitmenines technologijas.	C.3.4.3. Rašo iš dalies laikydamasis 5–10 ir I–II gimnazijos klasių turinio apimtimi numatytų gramatikos, leksikos, rašybos ir skyrybos (privalomų) taisyklių. Rašo aiškiai, iš esmės taisyklingai renka tekstą klaviatūra, laikydamasis raštvedybos reikalavimų; tinkamai pateikia savo sukurtą tekstą, teminių darbų aplanką (<i>portfolio</i>), tikslingai pasitelkdamas skaitmenines technologijas.	C.3.4.3. Rašo iš esmės laikydamasis 5–10 ir I–II gimnazijos klasių turinio apimtimi numatytų gramatikos, leksikos, rašybos ir skyrybos (privalomų) taisyklių. Rašo aiškiai, taisyklingai renka tekstą klaviatūra, laikydamasis raštvedybos reikalavimų; tinkamai ir estetiškai pateikia savo sukurtą tekstą, teminių darbų aplanką (<i>portfolio</i>), tikslingai pasitelkdamas skaitmenines technologijas.	C.3.4.3. Rašo laikydamasis 5–10 ir I–II gimnazijos klasių turinio apimtimi numatytų gramatikos, leksikos, rašybos ir skyrybos (privalomų) taisyklių. Rašo aiškiai, taisyklingai renka tekstą klaviatūra, laikydamasis raštvedybos reikalavimų; tinkamai ir estetiškai pateikia savo sukurtą tekstą, teminių darbų aplanką (<i>portfolio</i>), tikslingai pasitelkdamas skaitmenines technologijas.
C.4.1.3. Padedamas kaupia medžiagą rašymui, renka idėjas, apmąsto teksto kompoziciją, suformuluoja pagrindinę mintį ir parengia planą.	C.4.1.3. Vadovaudamasis pateiktais kriterijais kaupia medžiagą rašymui, renka idėjas, apmąsto teksto kompoziciją, suformuluoja pagrindinę mintį ir parengia planą.	C.4.1.3. Konsultuodamasis kaupia medžiagą rašymui, renka idėjas, apmąsto teksto kompoziciją, suformuluoja pagrindinę mintį ir parengia planą.	C.4.1.3. Savarankiškai kaupia medžiagą rašymui, renka idėjas, apmąsto teksto kompoziciją, suformuluoja pagrindinę mintį ir parengia planą.
C.4.2.3. Atsižvelgdamas į tikslą ir adresatą, siekdamas tikslumo,	C.4.2.3. Atsižvelgdamas į tikslą ir adresatą, siekdamas tikslumo,	C.4.2.3. Atsižvelgdamas į tikslą ir adresatą, siekdamas tikslumo,	C.4.2.3. Atsižvelgdamas į tikslą ir adresatą, siekdamas tikslumo,

aiškumo, padedamas tobulina tekstą turinio, struktūros, kalbinės raiškos ir taisyklingumo aspektais; aiškinasi, kokios planavimo, rašymo bei redagavimo strategijos asmeniškai tinkamiausios, išsikelia rašymo gebėjimų tobulinimo tikslus ir jų siekia.	aiškumo, vadovaudamasis pateiktais nurodymais tobulina tekstą turinio, struktūros, kalbinės raiškos ir taisyklingumo aspektais; aiškinasi, kokios planavimo, rašymo bei redagavimo strategijos asmeniškai tinkamiausios, išsikelia rašymo gebėjimų tobulinimo tikslus ir jų siekia.	aiškumo, konsultuodamasis tobulina tekstą turinio, struktūros, kalbinės raiškos ir taisyklingumo aspektais; aiškinasi, kokios planavimo, rašymo bei redagavimo strategijos asmeniškai tinkamiausios, išsikelia rašymo gebėjimų tobulinimo tikslus ir jų siekia.	aiškumo, savarankiškai tobulina tekstą turinio, struktūros, kalbinės raiškos ir taisyklingumo aspektais; aiškinasi, kokios planavimo, rašymo bei redagavimo strategijos asmeniškai tinkamiausios, išsikelia rašymo gebėjimų tobulinimo tikslus ir jų siekia.
--	---	---	--

D. Lietuvių kalbos pažinimas			
Slenkstinis lygis (I)	Patenkinamas lygis (II)	Pagrindinis lygis (III)	Aukštesnysis lygis (IV)
D.1.3.3. Padedamas taiko 5–10 ir I–II gimnazijos klasių programoje numatytas fonetikos žinias, minimaliai taisyklingai ir atsakingai vartodamas kalbą.	D.1.3.3. Vadovaudamasis pateiktais nurodymais taiko 5–10 ir I–II gimnazijos klasių programoje numatytas fonetikos žinias, iš dalies taisyklingai ir atsakingai vartodamas kalbą.	D.1.3.3. Konsultuodamasis taiko 5–10 ir I–II gimnazijos klasių programoje numatytas fonetikos žinias, iš esmės taisyklingai ir atsakingai vartodamas kalbą.	D.1.3.3. Savarankiškai taiko 5–10 ir I–II gimnazijos klasių programoje numatytas fonetikos žinias, taisyklingai ir atsakingai vartodamas kalbą.
D.1.4.3. Padedamas taiko 5–10 ir I–II gimnazijos klasių programoje numatytas kirčiavimo žinias, minimaliai taisyklingai ir atsakingai vartodamas kalbą.	D.1.4.3. Vadovaudamasis pateiktais nurodymais taiko 5–10 ir I–II gimnazijos klasių programoje numatytas kirčiavimo žinias, iš dalies taisyklingai ir atsakingai vartodamas kalbą.	D.1.4.3. Konsultuodamasis taiko 5–10 ir I–II gimnazijos klasių programoje numatytas kirčiavimo žinias, iš esmės taisyklingai ir atsakingai vartodamas kalbą.	D.1.4.3. Savarankiškai taiko 5–10 ir I–II gimnazijos klasių programoje numatytas kirčiavimo žinias, taisyklingai ir atsakingai vartodamas kalbą.
D.2.1.3. Padedamas taiko 5–10 ir I–II gimnazijos klasių programoje numatytas morfologijos žinias, minimaliai taisyklingai ir atsakingai vartodamas kalbą.	D.2.1.3. Vadovaudamasis pateiktais nurodymais taiko 5–10 ir I–II gimnazijos klasių programoje numatytas morfologijos žinias, iš dalies taisyklingai ir atsakingai vartodamas kalbą.	D.2.1.3. Konsultuodamasis taiko 5–10 ir I–II gimnazijos klasių programoje numatytas morfologijos žinias, iš esmės taisyklingai ir atsakingai vartodamas kalbą.	D.2.1.3. Savarankiškai taiko 5–10 ir I–II gimnazijos klasių programoje numatytas morfologijos žinias, taisyklingai ir atsakingai vartodamas kalbą.

<p>D.2.2.3. Padedamas taiko 5–10 ir I–II gimnazijos klasių programoje numatytas leksikos žinias, turtina savo žodyną mokytojo nurodytomis leksinės raiškos priemonėmis ir iš esmės tinkamai jas vartoja.</p>	<p>D.2.2.3. Vadovaudamasis pateiktais nurodymais taiko 5–10 ir I–II gimnazijos klasių programoje numatytas leksikos žinias, turtina savo žodyną paprastomis leksinėmis raiškos priemonėmis (pvz., sinonimais, antonimais, palyginimais, vaizdingais veiksmažodžiais, epitetais) ir jas tinkamai vartoja.</p>	<p>D.2.2.3. Konsultuodamasis taiko 5–10 ir I–II gimnazijos klasių programoje numatytas leksikos žinias, turtina savo žodyną nesudėtingomis leksinėmis raiškos priemonėmis (pvz., palyginimais, metaforomis, frazeologizmais) ir jas tinkamai vartoja.</p>	<p>D.2.2.3. Savarankiškai taiko 5–10 ir I–II gimnazijos klasių programoje numatytas leksikos žinias, turtina savo žodyną sudėtingomis leksinėmis raiškos priemonėmis (pvz., palyginimais, metaforomis, metonimijomis, perifrazėmis) ir jas aktyviai, tinkamai vartoja.</p>
<p>D.2.3.3. Padedamas taiko 5–10 ir I–II gimnazijos klasių programoje numatytas žodžių darybos žinias, tikslina, grynina ir plečia savo žodyną, tikslingai su pagalba analizuodamas paprastų grožinių ir negrožinių tekstų kalbą.</p>	<p>D.2.3.3. Vadovaudamasis pateiktais nurodymais taiko 5–10 ir I–II gimnazijos klasių programoje numatytas žodžių darybos žinias, tikslina, grynina ir plečia savo žodyną, tikslingai pagal pateiktus nurodymus analizuodamas paprastų grožinių ir negrožinių tekstų kalbą.</p>	<p>D.2.3.3. Konsultuodamasis taiko 5–10 ir I–II gimnazijos klasių programoje numatytas žodžių darybos žinias, tikslina, grynina ir plečia savo žodyną, tikslingai analizuodamas nesudėtingų grožinių ir negrožinių tekstų kalbą.</p>	<p>D.2.3.3. Savarankiškai taiko 5–10 ir I–II gimnazijos klasių programoje numatytas žodžių darybos žinias, tikslina, grynina ir plečia savo žodyną, tikslingai savarankiškai analizuodamas sudėtingų grožinių ir negrožinių tekstų kalbą.</p>
<p>D.3.1.3. Padedamas žodžiu ir raštu nagrinėja paprasčiausius vientisinius ir sudėtinius sakinius, tiesioginę kalbą pagal 5–10 ir I–II gimnazijos klasių sintaksės kursą.</p>	<p>D.3.1.3. Vadovaudamasis pateiktais nurodymais žodžiu ir raštu nagrinėja paprastus vientisinius ir sudėtinius sakinius, tiesioginę kalbą pagal 5–10 ir I–II gimnazijos klasių sintaksės kursą.</p>	<p>D.3.1.3. Konsultuodamasis žodžiu ir raštu nagrinėja nesudėtingus vientisinius ir sudėtinius sakinius, tiesioginę kalbą pagal 5–10 ir I–II gimnazijos klasių sintaksės kursą.</p>	<p>D.3.1.3. Savarankiškai žodžiu ir raštu nagrinėja sudėtingus vientisinius ir sudėtinius sakinius, tiesioginę kalbą pagal 5–10 ir I–II gimnazijos klasių sintaksės kursą.</p>
<p>D.3.2.3. Padedamas turtina kalbą atmintinėse nurodytomis sintaksinėmis komponavimo figūromis, atpažįsta jas skaitomoje literatūroje ir iš dalies tinkamai vartoja kurdamas savo tekstus.</p>	<p>D.3.2.3. Vadovaudamasis pateiktais nurodymais turtina kalbą atmintinėse nurodytomis sintaksinėmis komponavimo figūromis, atpažįsta jas skaitomoje literatūroje ir iš esmės tinkamai vartoja kurdamas savo tekstus.</p>	<p>D.3.2.3. Konsultuodamasis turtina kalbą nesudėtingomis sintaksinėmis komponavimo figūromis (pvz., inversija, kartojimas, korekcija ir kt.), atrastomis skaitomoje literatūroje; jas tinkamai vartoja kurdamas savo tekstus.</p>	<p>D.3.2.3. Savarankiškai turtina kalbą sudėtingomis sintaksinėmis komponavimo figūromis (pvz., paralelizmas, antitezė, periodas ir kt.), atrastomis skaitomoje literatūroje; jas tinkamai, aktyviai vartoja kurdamas savo tekstus.</p>

D.3.3.3. Fragmentiškai taiko 5–10 ir I–II gimnazijos klasių programoje numatytas sintaksės žinias.	D.3.3.3. Iš dalies tinkamai taiko 5–10 ir I–II gimnazijos klasių programoje numatytas sintaksės žinias.	D.3.3.3. Iš esmės tinkamai ir tikslingai taiko 5–10 ir I–II gimnazijos klasių programoje numatytas sintaksės žinias.	D.3.3.3. Tinkamai ir tikslingai taiko 5–10 ir I–II gimnazijos klasių programoje numatytas sintaksės žinias.
D.4.1.3. Fragmentiškai taiko 9–10 ir I–II gimnazijos klasių programoje numatytas stilistikos žinias.	D.4.1.3. Iš dalies tinkamai taiko 9–10 ir I–II gimnazijos klasių programoje numatytas stilistikos žinias.	D.4.1.3. Iš esmės tinkamai ir tikslingai taiko 9–10 ir I–II gimnazijos klasių programoje numatytas stilistikos žinias.	D.4.1.3. Tinkamai ir tikslingai taiko 9–10 ir I–II gimnazijos klasių programoje numatytas stilistikos žinias.
D.4.2.3. Fragmentiškai taiko 9–10 ir I–II gimnazijos klasių programoje numatytas retorikos žinias.	D.4.2.3. Iš dalies tinkamai taiko 9–10 ir I–II gimnazijos klasių programoje numatytas retorikos žinias.	D.4.2.3. Iš esmės tinkamai ir tikslingai taiko 9–10 ir I–II gimnazijos klasių programoje numatytas retorikos žinias.	D.4.2.3. Tinkamai ir tikslingai taiko 9–10 ir I–II gimnazijos klasių programoje numatytas retorikos žinias.
D.5.1.3. Atlieka paprasčiausius literatūros kūrinių kalbos tyrimus (pagal gautą tyrimo tikslą ir vieną nurodytą kriterijų atrenka medžiagą iš nurodyto šaltinio, ją analizuoja ir apibendrina pagal pateiktus nurodymus; vaizdžiai pateikia gautus statistinius duomenis, padaro bent vieną išvadą; pagal pavyzdį sudaro literatūros sąrašą). Iš dalies tinkamai pateikia pagal mokslinio darbo reikalavimus apipavidalintą tyrimo aprašą.	D.5.1.3. Atlieka paprastus literatūros kūrinių kalbos tyrimus (pagal gautą tyrimo tikslą ir du nurodytus kriterijus atrenka medžiagą iš sutartų šaltinių, ją analizuoja ir apibendrina pagal pateiktus nurodymus; vaizdžiai pateikia gautus statistinius duomenis; padaro išvadą; pagal pavyzdį sudaro literatūros sąrašą). Iš dalies tinkamai pateikia pagal mokslinio darbo reikalavimus apipavidalintą tyrimo aprašą.	D.5.1.3. Atlieka nesudėtingus literatūros kūrinių kalbos tyrimus (pagal pavyzdį suformuluoja tyrimo tikslą, uždavinius, kriterijus; renka duomenis iš sutartų šaltinių, juos analizuoja ir apibendrina pagal pateiktus nurodymus; vaizdžiai pateikia gautus statistinius duomenis, padaro išvadą; pagal pavyzdį sudaro literatūros sąrašą). Iš esmės tinkamai pateikia pagal mokslinio darbo reikalavimus apipavidalintą tyrimo aprašą.	D.5.1.3. Atlieka sudėtingus literatūros kūrinių kalbos tyrimus (suformuluoja tyrimo tikslą, uždavinius, nustato kriterijus, pasirenka medžiagos šaltinius; renka duomenis, juos savarankiškai analizuoja ir apibendrina; vaizdžiai pateikia gautus statistinius duomenis, padaro išvadą; sudaro literatūros sąrašą ir priedus). Tinkamai pateikia pagal mokslinio darbo reikalavimus apipavidalintą tyrimo aprašą.
D.5.2.3. Atlieka kalbos vartojimo tyrimus artimoje aplinkoje. Sąmoningai stebi kalbos reiškinius, gretina skirtingų kalbų elementus, atpažįsta ir vertina kalbų kontaktų	D.5.2.3. Atlieka kalbos vartojimo tyrimus kasdienėje aplinkoje. Sąmoningai stebi kalbos reiškinius, gretina skirtingų kalbų elementus, atpažįsta ir vertina kalbų kontaktų	D.5.2.3. Atlieka kalbos vartojimo tyrimus įprastuose kontekstuose. Sąmoningai stebi kalbos reiškinius, gretina skirtingų kalbų elementus, atpažįsta ir vertina	D.5.2.3. Atlieka kalbos vartojimo tyrimus įprastuose ir naujuose kontekstuose. Sąmoningai stebi kalbos reiškinius, gretina skirtingų kalbų elementus, atpažįsta ir vertina kalbų

poveikį lietuvių kalbai įvairiais kalbos lygmenimis. Fragmentiškai apibūdina lietuvių kalbos unikalumą, globalizacijos procesų poveikį.	poveikį lietuvių kalbai įvairiais kalbos lygmenimis. Iš dalies apibūdina lietuvių kalbos unikalumą, globalizacijos procesų poveikį.	kalbų kontaktų poveikį lietuvių kalbai įvairiais kalbos lygmenimis. Iš esmės apibūdina lietuvių kalbos unikalumą, globalizacijos procesų poveikį.	kontaktų poveikį lietuvių kalbai įvairiais kalbos lygmenimis. Išsamiai apibūdina lietuvių kalbos unikalumą, globalizacijos procesų poveikį.
D.5.3.3. Padedamas naudojasi įvairiais elektroniniais žodynais ir skaitmeniniais mokymosi šaltiniais, duomenų bazėmis, kirčiavimo žodynais ir praktinėmis elektroninėmis kirčiuoklėmis, Valstybinės lietuvių kalbos komisijos Konsultacijų banku, sintaksės modelių rinkiniais, skyrybos taisyklių rinkiniais	D.5.3.3. Vadovaudamasis pateiktais nurodymais naudojasi įvairiais elektroniniais žodynais ir skaitmeniniais mokymosi šaltiniais, duomenų bazėmis, kirčiavimo žodynais ir praktinėmis elektroninėmis kirčiuoklėmis, Valstybinės lietuvių kalbos komisijos Konsultacijų banku, sintaksės modelių rinkiniais, skyrybos taisyklių rinkiniais	D.5.3.3. Konsultuodamasis naudojasi įvairiais elektroniniais žodynais ir skaitmeniniais mokymosi šaltiniais, duomenų bazėmis, kirčiavimo žodynais ir praktinėmis elektroninėmis kirčiuoklėmis, Valstybinės lietuvių kalbos komisijos Konsultacijų banku, sintaksės modelių rinkiniais, skyrybos taisyklių rinkiniais	D.5.3.3. Savarankiškai naudojasi įvairiais elektroniniais žodynais ir skaitmeniniais mokymosi šaltiniais, duomenų bazėmis, kirčiavimo žodynais ir praktinėmis elektroninėmis kirčiuoklėmis, Valstybinės lietuvių kalbos komisijos Konsultacijų banku, sintaksės modelių rinkiniais, skyrybos taisyklių rinkiniais
D.6.1.3. Fragmentiškai analizuoja ir vertina kalbą kaip socialinį kultūrinį ir istorinį reiškinių pagal programoje numatytus aspektus.	D.6.1.3. Iš dalies analizuoja ir vertina kalbą kaip socialinį kultūrinį ir istorinį reiškinių pagal programoje numatytus aspektus.	D.6.1.3. Iš esmės analizuoja ir vertina kalbą kaip socialinį kultūrinį ir istorinį reiškinių pagal programoje numatytus aspektus.	D.6.1.3. Išsamiai, kompleksiškai analizuoja ir vertina kalbą kaip socialinį kultūrinį ir istorinį reiškinių pagal programoje numatytus aspektus.
D.6.2.3. Iš dalies tinkamai vartoja kai kurias 5–10 ir I–II gimnazijos klasių programoje numatytas kalbotyros sąvokas ir terminus.	D.6.2.3. Iš dalies tinkamai ir tikslingai vartoja daugumą 5–10 ir I–II gimnazijos klasių programoje numatytų kalbotyros sąvokų ir terminų.	D.6.2.3. Iš esmės tinkamai ir tikslingai vartoja 5–10 ir I–II gimnazijos klasių programoje numatytas kalbotyros sąvokas ir terminus.	D.6.2.3. Tinkamai ir tikslingai vartoja 5–10 ir I–II gimnazijos klasių programoje numatytas kalbotyros sąvokas ir terminus.

E. Literatūros ir kultūros pažinimas

Slenkstinis lygis (I)	Patenkinamas lygis (II)	Pagrindinis lygis (III)	Aukštesnysis lygis (IV)
E.1.1.3. Fragmentiškai aptaria programoje pateiktus kūrinius, juos	E.1.1.3. Iš dalies aptaria programoje pateiktus kūrinius, juos lygina,	E.1.1.3. Iš esmės aptaria programoje pateiktus kūrinius,	E.1.1.3. Išsamiai aptaria programoje pateiktus kūrinius, juos lygina, vertina

<p>lygina, vertina ir apibendrina savo išvalgas, remdamiesi autoriaus biografija, istoriniu ir kultūriniu kontekstu, kitais tekstais, susieja su šiuolaikinio gyvenimo problemomis, nusako skaitytų kūrinių svarbą savo, kaip skaitytojo, asmeninei patirčiai.</p>	<p>vertina ir apibendrina savo išvalgas, remdamiesi autoriaus biografija, istoriniu ir kultūriniu kontekstu, kitais tekstais, susieja su šiuolaikinio gyvenimo problemomis, nusako skaitytų kūrinių svarbą savo, kaip skaitytojo, asmeninei patirčiai.</p>	<p>juos lygina, vertina ir apibendrina savo išvalgas, remdamiesi autoriaus biografija, istoriniu ir kultūriniu kontekstu, kitais tekstais, susieja su šiuolaikinio gyvenimo problemomis, nusako skaitytų kūrinių svarbą savo, kaip skaitytojo, asmeninei patirčiai.</p>	<p>ir apibendrina savo išvalgas, remdamiesi autoriaus biografija, istoriniu ir kultūriniu kontekstu, kitais tekstais, susieja su šiuolaikinio gyvenimo problemomis, nusako skaitytų kūrinių svarbą savo, kaip skaitytojo, asmeninei patirčiai.</p>
<p>E.1.2.3. Fragmentiškai analizuoja ir interpretuoja programoje numatytus poezijos, prozos ir dramos kūrinius, aptaria jų tradiciją ir šiuolaikinį kultūrinį kontekstą, nurodo siužeto, personažų, motyvų, vaizdinių, idėjų, meninės raiškos tarptekstines sąsajas, grožinio teksto sąsajas su kitais meno kūriniais. Fragmentiškai palaiko diskusiją apie originalumo ir meninės vertės problemą literatūroje.</p>	<p>E.1.2.3. Iš dalies analizuoja ir interpretuoja programoje numatytus poezijos, prozos ir dramos kūrinius, aptaria jų tradiciją ir šiuolaikinį kultūrinį kontekstą, nurodo siužeto, personažų, motyvų, vaizdinių, idėjų, meninės raiškos tarptekstines sąsajas, grožinio teksto sąsajas su kitais meno kūriniais. Palaiko diskusiją apie originalumo ir meninės vertės problemą literatūroje.</p>	<p>E.1.2.3. Iš esmės analizuoja ir interpretuoja programoje numatytus poezijos, prozos ir dramos kūrinius, aptaria jų tradiciją ir šiuolaikinį kultūrinį kontekstą, nurodo siužeto, personažų, motyvų, vaizdinių, idėjų, meninės raiškos tarptekstines sąsajas, grožinio teksto sąsajas su kitais meno kūriniais. Diskutuoja apie originalumo ir meninės vertės problemą literatūroje.</p>	<p>E.1.2.3. Išsamiai analizuoja ir interpretuoja programoje numatytus poezijos, prozos ir dramos kūrinius, aptaria jų tradiciją ir šiuolaikinį kultūrinį kontekstą, nurodo siužeto, personažų, motyvų, vaizdinių, idėjų, meninės raiškos tarptekstines sąsajas, grožinio teksto sąsajas su kitais meno kūriniais. Aktyviai diskutuoja apie originalumo ir meninės vertės problemą literatūroje.</p>
<p>E1.3.3. Fragmentiškai aptaria lietuvių tautosakos, Antikos, Biblijos, Viduramžių vaizdinių ir siužetų turinį, išvelgia jų pagrindinius reiškinius ir idėjas, paaiškina antikinių ir biblinių motyvų ir pasakojimų svarbą kultūrai ir literatūrai; padedamas analizuoja antikinių ir biblinių motyvų transformacijas literatūroje.</p>	<p>E1.3.3. Iš dalies aptaria lietuvių tautosakos, Antikos, Biblijos, Viduramžių vaizdinių ir siužetų turinį, išvelgia jų pagrindinius reiškinius ir idėjas, paaiškina antikinių ir biblinių motyvų ir pasakojimų svarbą kultūrai ir literatūrai; vadovaudamasis pateiktais nurodymais analizuoja antikinių ir biblinių motyvų transformacijas literatūroje.</p>	<p>E1.3.3. Iš esmės aptaria lietuvių tautosakos, Antikos, Biblijos, Viduramžių vaizdinių ir siužetų turinį, išvelgia jų pagrindinius reiškinius ir idėjas, paaiškina antikinių ir biblinių motyvų ir pasakojimų svarbą kultūrai ir literatūrai; konsultuodamasis analizuoja antikinių ir biblinių motyvų transformacijas literatūroje.</p>	<p>E1.3.3. Išsamiai aptaria lietuvių tautosakos, Antikos, Biblijos, Viduramžių vaizdinių ir siužetų turinį, išvelgia jų pagrindinius reiškinius ir idėjas, paaiškina antikinių ir biblinių motyvų ir pasakojimų svarbą kultūrai ir literatūrai; savarankiškai analizuoja antikinių ir biblinių motyvų transformacijas literatūroje.</p>

<p>E.2.1.3. Fragmentiškai aptaria programoje numatytus svarbiausius Europos kultūros reiškinius ir jų įtaką lietuvių literatūrai ir kultūrai; stebi ir aptaria šiuolaikinės kultūros tendencijas, kultūros asmenybių įtaką vertybinių nuostatų formavimuisi; analizuoja, interpretuoja ir lygina kultūrinius reiškinius.</p> <p>Pagal pateiktus nurodymus plečia ir gilina filologinį ir humanitarinį išprusimą kūrybiškai naudodamasis atminties institucijų (bibliotekų, muziejų) ištekliais, skaitmeniniais lietuvių kalbos ir literatūros ištekliais ir kitomis interneto galimybėmis.</p>	<p>E.2.1.3. Iš dalies aptaria programoje numatytus svarbiausius Europos kultūros reiškinius ir jų įtaką lietuvių literatūrai ir kultūrai; stebi ir aptaria šiuolaikinės kultūros tendencijas, kultūros asmenybių įtaką vertybinių nuostatų formavimuisi; analizuoja, interpretuoja ir lygina kultūrinius reiškinius.</p> <p>Pagal pateiktus nurodymus plečia ir gilina filologinį ir humanitarinį išprusimą kūrybiškai naudodamasis atminties institucijų (bibliotekų, muziejų) ištekliais, skaitmeniniais lietuvių kalbos ir literatūros ištekliais ir kitomis interneto galimybėmis.</p>	<p>E.2.1.3. Iš esmės aptaria programoje numatytus svarbiausius Europos kultūros reiškinius ir jų įtaką lietuvių literatūrai ir kultūrai; stebi ir aptaria šiuolaikinės kultūros tendencijas, kultūros asmenybių įtaką vertybinių nuostatų formavimuisi; analizuoja, interpretuoja ir lygina kultūrinius reiškinius.</p> <p>Konsultuodamasis plečia ir gilina filologinį ir humanitarinį išprusimą kūrybiškai naudodamasis atminties institucijų (bibliotekų, muziejų) ištekliais, skaitmeniniais lietuvių kalbos ir literatūros ištekliais ir kitomis interneto galimybėmis.</p>	<p>E.2.1.3. Išsamiai aptaria programoje numatytus svarbiausius Europos kultūros reiškinius ir jų įtaką lietuvių literatūrai ir kultūrai; stebi ir aptaria šiuolaikinės kultūros tendencijas, kultūros asmenybių įtaką vertybinių nuostatų formavimuisi; analizuoja, interpretuoja ir lygina kultūrinius reiškinius.</p> <p>Savarankiškai plečia ir gilina filologinį ir humanitarinį išprusimą kūrybiškai naudodamasis atminties institucijų (bibliotekų, muziejų) ištekliais, skaitmeniniais lietuvių kalbos ir literatūros ištekliais ir kitomis interneto galimybėmis.</p>
<p>E.2.2.3. Iš dalies tinkamai vartoja kai kurias programoje nurodytas literatūros teorijos sąvokas.</p>	<p>E.2.2.3. Iš dalies tinkamai ir tikslingai vartoja programoje nurodytas literatūros teorijos sąvokas.</p>	<p>E.2.2.3. Iš esmės tinkamai ir tikslingai vartoja programoje nurodytas literatūros teorijos sąvokas.</p>	<p>E.2.2.3. Tinkamai ir tikslingai vartoja programoje nurodytas literatūros teorijos sąvokas.</p>
<p>E.3.2.3. Dalyvauja klasės, mokyklos kultūriniame ir visuomeniniame gyvenime.</p> <p>Iš dalies praktiškai pritaiko aktyvaus kultūros stebėtojo, vartotojo, atlikėjo ar (ir) kūrėjo, kritiko gebėjimus.</p> <p>Iš esmės etiškai ir atsakingai vartoja intelektinius kultūros produktus (pvz., nurodo šaltinius, kuriais rėmėsi atlikdamas užduotis, gerbia autorių teises).</p>	<p>E.3.2.3. Dalyvauja klasės, mokyklos, bendruomenės, regiono kultūriniame ir visuomeniniame gyvenime.</p> <p>Iš esmės praktiškai pritaiko aktyvaus kultūros stebėtojo, vartotojo, atlikėjo ar (ir) kūrėjo, kritiko gebėjimus.</p> <p>Iš esmės etiškai ir atsakingai vartoja intelektinius kultūros produktus (pvz., nurodo šaltinius, kuriais</p>	<p>E.3.2.3. Dalyvauja klasės, mokyklos, bendruomenės, regiono, Lietuvos kultūriniame ir visuomeniniame gyvenime.</p> <p>Praktiškai pritaiko aktyvaus kultūros stebėtojo, vartotojo, atlikėjo ar (ir) kūrėjo, kritiko gebėjimus.</p> <p>Etiškai ir atsakingai vartoja intelektinius kultūros produktus (pvz., nurodo šaltinius, kuriais</p>	<p>E.3.2.3. Aktyviai dalyvauja klasės, mokyklos, bendruomenės, regiono, Lietuvos kultūriniame ir visuomeniniame gyvenime.</p> <p>Praktiškai pritaiko aktyvaus kultūros stebėtojo, vartotojo, atlikėjo ar (ir) kūrėjo, kritiko gebėjimus.</p> <p>Etiškai ir atsakingai vartoja intelektinius kultūros produktus (pvz., nurodo šaltinius, kuriais rėmėsi</p>

	rėmėsi atlikdamas užduotis, gerbia autorių teises).	rėmėsi atlikdamas užduotis, gerbia autorių teises).	atlikdamas užduotis, gerbia autorių teises).
--	---	---	--

8.6. Pasiekimų lygių požymiai. III–IV gimnazijos klasės

8.6.1. Bendrasis kursas

Pasiekimų lygiai			
Slenkstinis (I)	Patenkinamas (II)	Pagrindinis (III)	Aukštesnysis (IV)
A. Kalbėjimas, klausymas ir sąveika			
A.1.1.3. Fragmentiškai analizuoja ir interpretuoja klausomo ar skaitomo meninio, publicistinio, filosofinio, mokslinio ar kt. teksto turinį, adresanto santykį su adresatu, apibendrina pateiktą informaciją.	A.1.1.3. Iš dalies analizuoja ir interpretuoja klausomo ar skaitomo meninio, publicistinio, filosofinio, mokslinio ar kt. teksto turinį, adresanto santykį su adresatu, apibendrina pateiktą informaciją.	A.1.1.3. Iš esmės analizuoja ir interpretuoja klausomo ar skaitomo meninio, publicistinio, filosofinio, mokslinio ar kt. teksto turinį, adresanto santykį su adresatu, apibendrina pateiktą informaciją.	A.1.1.3. Išsamiai analizuoja ir interpretuoja klausomo ar skaitomo meninio, publicistinio, filosofinio, mokslinio ar kt. teksto turinį, adresanto santykį su adresatu, apibendrina pateiktą informaciją.
A.2.1.3. Padedamas parengia ir pasako paprasčiausią informacinę kalbą visuomenės gyvenimo, kalbos, literatūros (kultūros) tema: formuluoja teiginius ir argumentus.	A.2.1.3. Vadovaudamasis pateiktais kriterijais pagal žanro reikalavimus parengia ir pasako paprastą informacinę kalbą visuomenės gyvenimo, kalbos, literatūros (kultūros) tema: formuluoja teiginius ir argumentus.	A.2.1.3. Konsultuodamasis pagal žanro reikalavimus parengia ir pasako nesudėtingą argumentuotą informacinę kalbą visuomenės gyvenimo, kalbos, literatūros (kultūros) tema: formuluoja teiginius ir argumentus.	A.2.1.3. Savarankiškai pagal žanro reikalavimus parengia ir pasako sudėtingą argumentuotą informacinę kalbą visuomenės gyvenimo, kalbos, literatūros (kultūros) tema: formuluoja teiginius ir argumentus.
A.2.2.3. Įvairaus pobūdžio paprasčiausiuose pokalbiuose diskutuoja pasitelkdamas argumentus, įvairiais būdais išreiškdamas empatiją.	A.2.2.3. Įvairaus pobūdžio paprastuose pokalbiuose diskutuoja pasitelkdamas argumentus, įvairiais būdais išreiškdamas empatiją.	A.2.2.3. Įvairaus pobūdžio nesudėtinguose pokalbiuose diskutuoja pasitelkdamas argumentus, įvairiais būdais išreiškdamas empatiją.	A.2.2.3. Įvairaus pobūdžio sudėtinguose pokalbiuose diskutuoja pasitelkdamas argumentus, įvairiais būdais išreiškdamas empatiją.
A.2.3.3. Padedamas parengia ir pristato informacinį pranešimą apie literatūros laidas, renginius, knygas; kritiškai vertina, analizuoja, interpretuoja, argumentuoja ir aktualizuoja informaciją.	A.2.3.3. Vadovaudamasis pateiktais kriterijais parengia ir pristato informacinį pranešimą apie literatūros laidas, renginius, knygas; kritiškai vertina, analizuoja,	A.2.3.3. Konsultuodamasis parengia ir pristato informacinį pranešimą apie literatūros laidas, renginius, knygas; kritiškai vertina, analizuoja, interpretuoja,	A.2.3.3. Savarankiškai parengia ir pristato informacinį pranešimą apie literatūros laidas, renginius, knygas; kritiškai vertina, analizuoja, interpretuoja, argumentuoja ir aktualizuoja informaciją.

	interpretuoja, argumentuoja ir aktualizuoja informaciją.	argumentuoja ir aktualizuoja informaciją.	
A.3.1.3. Kalbėdamas fragmentiškai laikosi pasirinktos struktūros (teminės, priešasties ir pasekmės, problemos ir sprendimo).	A.3.1.3. Kalbėdamas iš dalies laikosi pasirinktos struktūros (teminės, priešasties ir pasekmės, problemos ir sprendimo).	A.3.1.3. Kalbėdamas iš esmės laikosi pasirinktos struktūros (teminės, priešasties ir pasekmės, problemos ir sprendimo).	A.3.1.3. Kalbėdamas nuosekliai laikosi pasirinktos struktūros (teminės, priešasties ir pasekmės, problemos ir sprendimo).
A.3.2.3. Padedamas pasirenka tinkamą kalbinę raišką pagal kalbos kompozicijos principus (nuoseklumo, augimo, funkcionalumo, tinkamumo).	A.3.2.3. Vadovaudamasis pateiktais kriterijais pasirenka tinkamą kalbinę raišką pagal kalbos kompozicijos principus (nuoseklumo, augimo, funkcionalumo, tinkamumo).	A.3.2.3. Konsultuodamasis pasirenka tinkamą kalbinę raišką pagal kalbos kompozicijos principus (nuoseklumo, augimo, funkcionalumo, tinkamumo).	A.3.2.3. Savarankiškai pasirenka tinkamą kalbinę raišką pagal kalbos kompozicijos principus (nuoseklumo, augimo, funkcionalumo, tinkamumo).
A.3.3.3. Fragmentiškai laikosi bendrinės lietuvių kalbos normų ir viešojo bendravimo etikos.	A.3.3.3. Iš dalies laikosi bendrinės lietuvių kalbos normų ir viešojo bendravimo etikos.	A.3.3.3. Iš esmės laikosi bendrinės lietuvių kalbos normų ir viešojo bendravimo etikos.	A.3.3.3. Laikosi bendrinės lietuvių kalbos normų ir viešojo bendravimo etikos.
A.3.4.3. Remdamasis geriausiais retorikos, literatūros meno pavyzdžiais turtina savo kalbą įvairiomis paprasčiausiomis kalbinės raiškos priemonėmis.	A.3.4.3. Remdamasis geriausiais retorikos, literatūros meno pavyzdžiais turtina savo kalbą įvairiomis paprastomis kalbinės raiškos priemonėmis.	A.3.4.3. Remdamasis geriausiais retorikos, literatūros meno pavyzdžiais turtina savo kalbą įvairiomis nesudėtingomis kalbinės raiškos priemonėmis.	A.3.4.3. Remdamasis geriausiais retorikos, literatūros meno pavyzdžiais aktyviai turtina savo kalbą įvairiomis sudėtingomis kalbinės raiškos priemonėmis.
A.4.1.3. Padedamas apmąsto savo ir kitų kalbėtojų teksto turinį, raišką, poveikį klausytojui; ieškodamas sąsajų tarp pagrindinės minties, argumentų ir išvadų, padedamas nustato pateiktos informacijos esmę.	A.4.1.3. Vadovaudamasis pateiktais kriterijais apmąsto savo ir kitų kalbėtojų teksto turinį, raišką, poveikį klausytojui; ieškodamas sąsajų tarp pagrindinės minties, argumentų ir išvadų, vadovaudamasis pateiktais kriterijais nustato pateiktos informacijos esmę.	A.4.1.3. Konsultuodamasis apmąsto savo ir kitų kalbėtojų teksto turinį, raišką, poveikį klausytojui; ieškodamas sąsajų tarp pagrindinės minties, argumentų ir išvadų, konsultuodamasis nustato pateiktos informacijos esmę.	A.4.1.3. Savarankiškai apmąsto savo ir kitų kalbėtojų teksto turinį, raišką, poveikį klausytojui; ieškodamas sąsajų tarp pagrindinės minties, argumentų ir išvadų, savarankiškai nustato pateiktos informacijos esmę.
A.4.2.3. Klausosi aktyviai: padedamas schema pavaizduoja kalbos tezės ir ją pagrindžiančių minčių ryšį, užsirašo esminius žodžius; plėtoja pokalbį.	A.4.2.3. Klausosi aktyviai: vadovaudamasis pateiktais kriterijais schema pavaizduoja kalbos tezės ir ją pagrindžiančių minčių ryšį, užsirašo esminius žodžius; plėtoja pokalbį.	A.4.2.3. Klausosi aktyviai: konsultuodamasis schema pavaizduoja kalbos tezės ir ją pagrindžiančių minčių ryšį, užsirašo esminius žodžius; plėtoja pokalbį.	A.4.2.3. Klausosi aktyviai: savarankiškai schema pavaizduoja kalbos tezės ir ją pagrindžiančių minčių ryšį, užsirašo esminius žodžius; plėtoja pokalbį.

B. Skaitymas ir teksto supratimas			
Slenkstinis lygis (I)	Patenkinamas lygis (II)	Pagrindinis lygis (III)	Aukštesnysis lygis (IV)
B.1.1.3. Raiškiai atmintinai skaito paprasčiausius poezijos, esė, prozos ir dramos tekstus (ištraukas), aiškiai perteikdamas teksto prasmę.	B.1.1.3. Raiškiai atmintinai skaito paprastus poezijos, esė, prozos ir dramos tekstus (ištraukas), aiškiai perteikdamas teksto prasmę.	B.1.1.3. Raiškiai atmintinai skaito nesudėtingus poezijos, esė, prozos ir dramos tekstus (ištraukas), aiškiai perteikdamas teksto prasmę.	B.1.1.3. Raiškiai atmintinai skaito sudėtingus poezijos, esė, prozos ir dramos tekstus (ištraukas), aiškiai perteikdamas teksto prasmę.
B.1.2.3. Suvokia skaitymą kaip vertybę; per metus yra perskaitę ne mažiau kaip dešimt meniškai vertingų, III–IV gimnazijos klasėms rekomenduojamų arba savarankiškai pasirinktų skirtingų žanrų, vidutinės / nedidelės apimties, nesudėtingo / paprasto turinio ir (ar) kalbos knygų.	B.1.2.3. Suvokia skaitymą kaip vertybę; per metus yra perskaitę ne mažiau kaip dešimt meniškai vertingų, III–IV gimnazijos klasėms rekomenduojamų arba savarankiškai pasirinktų skirtingų žanrų, vidutinės apimties, nesudėtingo turinio ir (ar) kalbos knygų.	B.1.2.3. Suvokia skaitymą kaip vertybę; per metus yra perskaitę ne mažiau kaip dešimt meniškai vertingų, III–IV gimnazijos klasėms rekomenduojamų arba savarankiškai pasirinktų skirtingų žanrų, įvairios apimties, nesudėtingo turinio ir (ar) kalbos knygų.	B.1.2.3. Suvokia skaitymą kaip vertybę; per metus yra perskaitę ne mažiau kaip dešimt meniškai vertingų, III–IV gimnazijos klasėms rekomenduojamų arba savarankiškai pasirinktų skirtingų žanrų, didelės apimties ir (ar) sudėtingo turinio ir kalbos knygų.
B.1.3.3. Tikslingai ir atsakingai naudojami įvairiais šaltiniais ir technologijomis. Padedamas kritiškai vertina šaltinių patikimumą. Minimaliai skiria argumentuotą ir neargumentuotą požiūrį ir jį vertina etikos ir įtaigumo aspektais.	B.1.3.3. Tikslingai ir atsakingai naudojami įvairiais šaltiniais ir technologijomis. Vadovaudamasis pateiktais kriterijais kritiškai vertina šaltinių patikimumą. Iš dalies skiria argumentuotą ir neargumentuotą požiūrį ir jį vertina etikos ir įtaigumo aspektais.	B.1.3.3. Tikslingai ir atsakingai naudojami įvairiais šaltiniais ir technologijomis. Konsultuodamasis kritiškai vertina šaltinių patikimumą. Iš esmės skiria argumentuotą ir neargumentuotą požiūrį ir jį vertina etikos ir įtaigumo aspektais.	B.1.3.3. Tikslingai ir atsakingai naudojami įvairiais šaltiniais ir technologijomis. Savarankiškai kritiškai vertina šaltinių patikimumą. Skiria argumentuotą ir neargumentuotą požiūrį ir jį vertina etikos ir įtaigumo aspektais.
B.1.4.3. Padedamas aptaria ir vertina grožinių ir negrožinių tekstų idėjas ir intencijas, kelia hipotezes, daro teksto visumą apibendrinančias išvadas; analizuoja teksto sąsajas su kontekstais.	B.1.4.3. Vadovaudamasis pateiktais kriterijais aptaria ir vertina grožinių ir negrožinių tekstų idėjas ir intencijas, kelia hipotezes, daro teksto visumą apibendrinančias išvadas; analizuoja teksto sąsajas su kontekstais.	B.1.4.3. Konsultuodamasis aptaria ir vertina grožinių ir negrožinių tekstų idėjas ir intencijas, kelia hipotezes, daro teksto visumą apibendrinančias išvadas; analizuoja teksto sąsajas su kontekstais.	B.1.4.3. Savarankiškai aptaria ir vertina grožinių ir negrožinių tekstų idėjas ir intencijas, kelia hipotezes, daro teksto visumą apibendrinančias išvadas; analizuoja teksto sąsajas su kontekstais.
B.2.1.3. Padedamas analizuoja kūrinio veikėjų charakterio raidą, vertybes; aptaria elgesio priežastis ir	B.2.1.3. Vadovaudamasis pateiktais kriterijais analizuoja kūrinio veikėjų charakterio raidą, vertybes; aptaria	B.2.1.3. Konsultuodamasis analizuoja kūrinio veikėjų charakterio raidą, vertybes; aptaria	B.2.1.3. Savarankiškai analizuoja kūrinio veikėjų charakterio raidą, vertybes; aptaria elgesio priežastis ir

<p>motyvus, vidinį konfliktą; interpretuoja ir vertina veikėjų elgesį, santykių problemišumą, tikslus ir idėjas; apibendrina veikėjo vaidmenį kūrinyje; analizuoja kai kurias eilėraščio lyrinio subjekto raiškos formas (kalbėjimas „aš“ ir „mes“ vardu ir kt.).</p>	<p>elgesio priežastis ir motyvus, vidinį konfliktą; interpretuoja ir vertina veikėjų elgesį, santykių problemišumą, tikslus ir idėjas; apibendrina ir interpretuoja veikėjo vaidmenį kūrinyje; aptaria veikėjo kūrimo būdus; analizuoja kai kurias eilėraščio lyrinio subjekto raiškos formas (kalbėjimas „aš“ ir „mes“ vardu ir kt.).</p>	<p>elgesio priežastis ir motyvus, vidinį konfliktą; interpretuoja ir vertina veikėjų elgesį, santykių problemišumą, tikslus ir idėjas; apibendrina ir interpretuoja veikėjo vaidmenį kūrinyje; aptaria veikėjo kūrimo būdus; analizuoja eilėraščio lyrinio subjekto raiškos formas (kalbėjimas „aš“ ir „mes“ vardu ir kt.).</p>	<p>motyvus, vidinį konfliktą; interpretuoja ir vertina veikėjų elgesį, santykių problemišumą, tikslus ir idėjas; apibendrina ir interpretuoja veikėjo vaidmenį kūrinyje; aptaria veikėjo kūrimo būdus; analizuoja įvairias eilėraščio lyrinio subjekto raiškos formas (kalbėjimas „aš“ ir „mes“ vardu ir kt.).</p>
<p>B.2.2.3. Kūrinio įvykius fragmentiškai sieja su jo veikėjų likimais, kūrinio prasme, žanrinėmis kūrinio ypatybėmis ir literatūriniu kultūriniu kontekstu. Padedamas analizuoja tekstą remdamasis literatūrine, gyvenimiškąja ir kultūrine patirtimi.</p>	<p>B.2.2.3. Kūrinio įvykius iš dalies sieja su jo veikėjų likimais, kūrinio prasme, žanrinėmis kūrinio ypatybėmis ir literatūriniu kultūriniu kontekstu. Vadovaudamasis pateiktais kriterijais analizuoja tekstą remdamasis literatūrine, gyvenimiškąja ir kultūrine patirtimi.</p>	<p>B.2.2.3. Kūrinio įvykius iš esmės sieja su jo veikėjų likimais, kūrinio prasme, žanrinėmis kūrinio ypatybėmis ir literatūriniu kultūriniu kontekstu. Konsultuodamasis analizuoja tekstą remdamasis literatūrine, gyvenimiškąja ir kultūrine patirtimi.</p>	<p>B.2.2.3. Kūrinio įvykius nuosekliai sieja su jo veikėjų likimais, kūrinio prasme, žanrinėmis kūrinio ypatybėmis ir literatūriniu kultūriniu kontekstu. Savarankiškai analizuoja tekstą remdamasis literatūrine, gyvenimiškąja ir kultūrine patirtimi.</p>
<p>B.2.3.3. Fragmentiškai argumentuodamas paaiškina negrožinio teksto tikslą, aptaria teksto raiškos ypatumus. Padedamas aptaria negrožinio teksto tematiką, problemas; formuluoja pagrindinę(-es) mintį(-is); analizuoja raišką, kontekstą bei jų sąsajas.</p>	<p>B.2.3.3. Iš dalies argumentuodamas paaiškina negrožinio teksto tikslą, aptaria teksto raiškos ypatumus. Vadovaudamasis pateiktais kriterijais aptaria negrožinio teksto tematiką, problemas; formuluoja pagrindinę(-es) mintį(-is); analizuoja raišką, kontekstą bei jų sąsajas.</p>	<p>B.2.3.3. Iš esmės argumentuodamas paaiškina negrožinio teksto tikslą, aptaria teksto raiškos ypatumus. Konsultuodamasis aptaria negrožinio teksto tematiką, problemas; formuluoja pagrindinę(-es) mintį(-is); analizuoja raišką, kontekstą bei jų sąsajas.</p>	<p>B.2.3.3. Išsamiai argumentuodamas paaiškina negrožinio teksto tikslą, aptaria teksto raiškos ypatumus. Savarankiškai aptaria negrožinio teksto tematiką, problemas; formuluoja pagrindinę(-es) mintį(-is); analizuoja raišką, kontekstą bei jų sąsajas.</p>
<p>B.2.4.3. Fragmentiškai argumentuodamas paaiškina, kaip šis kūrinys emociškai gali paveikti skirtingą skaitymo patirtį turintį skaitytoją; susieja skaitomą kūrinį su</p>	<p>B.2.4.3. Iš dalies argumentuodamas paaiškina, kaip šis kūrinys emociškai gali paveikti skirtingą skaitymo patirtį turintį skaitytoją; susieja skaitomą kūrinį su anksčiau</p>	<p>B.2.4.3. Iš esmės argumentuodamas paaiškina, kaip šis kūrinys emociškai gali paveikti skirtingą skaitymo patirtį turintį skaitytoją; susieja skaitomą kūrinį</p>	<p>B.2.4.3. Išsamiai argumentuodamas paaiškina, kaip šis kūrinys emociškai gali paveikti skirtingą skaitymo patirtį turintį skaitytoją; susieja skaitomą</p>

anksčiau skaitytais kūriniais (paaiškina kūrinio intertekstualumą).	skaitytomis kūriniais (paaiškina kūrinio intertekstualumą).	su anksčiau skaitytais kūriniais (paaiškina kūrinio intertekstualumą).	kūrinį su anksčiau skaitytais kūriniais (paaiškina kūrinio intertekstualumą).
B.3.1.3. Fragmentiškai paaiškina, kaip siekiama teksto ir vaizdo įtaigumo, kritiškai vertina autoriaus pasirinktų raiškos priemonių tikslingumą. Fragmentiškai palaiko diskusiją apie žodžio, spaudos laisvę ir jos ribas.	B.3.1.3. Iš dalies paaiškina, kaip siekiama teksto ir vaizdo įtaigumo, kritiškai vertina autoriaus pasirinktų raiškos priemonių tikslingumą. Iš dalies palaiko diskusiją apie žodžio, spaudos laisvę ir jos ribas.	B.3.1.3. Iš esmės paaiškina, kaip siekiama teksto ir vaizdo įtaigumo, kritiškai vertina autoriaus pasirinktų raiškos priemonių tikslingumą. Diskutuoja apie žodžio, spaudos laisvę ir jos ribas.	B.3.1.3. Išsamiai paaiškina, kaip siekiama teksto ir vaizdo įtaigumo, kritiškai vertina autoriaus pasirinktų raiškos priemonių tikslingumą. Aktyviai diskutuoja apie žodžio, spaudos laisvę ir jos ribas.
B.3.2.3. Padedamas apibūdina skirtingų tipų, funkcinių stilių ir žanrų tekstus; fragmentiškai paaiškina, kaip teksto raiškos būdas priklauso nuo jo paskirties, adresato.	B.3.2.3. Vadovaudamasis pateiktais kriterijais apibūdina skirtingų tipų, funkcinių stilių ir žanrų tekstus; iš dalies paaiškina, kaip teksto raiškos būdas priklauso nuo jo paskirties, adresato.	B.3.2.3. Konsultuodamasis apibūdina skirtingų tipų, funkcinių stilių ir žanrų tekstus; iš esmės paaiškina, kaip teksto raiškos būdas priklauso nuo jo paskirties, adresato.	B.3.2.3. Savarankiškai apibūdina skirtingų tipų, funkcinių stilių ir žanrų tekstus; išsamiai paaiškina, kaip teksto raiškos būdas priklauso nuo jo paskirties, adresato.
B.3.3.3. Fragmentiškai paaiškina kūrinio potekstę atsižvelgdamas į kontekstą; vertina, kaip dera turinys ir raiška.	B.3.3.3. Iš dalies paaiškina kūrinio potekstę atsižvelgdamas į kontekstą; vertina, kaip dera turinys ir raiška.	B.3.3.3. Iš esmės paaiškina kūrinio potekstę atsižvelgdamas į kontekstą; vertina, kaip dera turinys ir raiška.	B.3.3.3. Išsamiai paaiškina kūrinio potekstę atsižvelgdamas į kontekstą; vertina, kaip dera turinys ir raiška.
B.4.1.3. Siekdamas suprasti tekstą, padedamas analizuoja formaliosios teksto struktūros dermę su logine teksto struktūra.	B.4.1.3. Siekdamas suprasti tekstą, pagal pateiktus kriterijus analizuoja formaliosios teksto struktūros dermę su logine teksto struktūra.	B.4.1.3. Siekdamas suprasti tekstą, konsultuodamasis analizuoja formaliosios teksto struktūros dermę su logine teksto struktūra.	B.4.1.3. Siekdamas suprasti tekstą, savarankiškai analizuoja formaliosios teksto struktūros dermę su logine teksto struktūra.
B.4.2.3. Padedamas atpažįsta prozos, poezijos, dramos žanrines ypatybes ir modelius, pagal kuriuos plėtojamas veiksmas, vyksmas, konfliktai; skaidydamas ieško atitikmenų, vertina, ar tema atpažįstama, ar apie tai jau yra ką nors skaitęs, randa jau pažįstamus simbolius.	B.4.2.3. Vadovaudamasis pateiktais kriterijais atpažįsta prozos, poezijos, dramos žanrines ypatybes ir modelius, pagal kuriuos plėtojamas veiksmas, vyksmas, konfliktai; skaidydamas ieško atitikmenų, vertina, ar tema atpažįstama, ar apie tai jau yra ką nors skaitęs, randa jau pažįstamus simbolius.	B.4.2.3. Konsultuodamasis atpažįsta prozos, poezijos, dramos žanrines ypatybes ir modelius, pagal kuriuos plėtojamas veiksmas, vyksmas, konfliktai; skaidydamas ieško atitikmenų, vertina, ar tema atpažįstama, ar apie tai jau yra ką nors skaitęs, randa jau pažįstamus simbolius.	B.4.2.3. Savarankiškai atpažįsta prozos, poezijos, dramos žanrines ypatybes ir modelius, pagal kuriuos plėtojamas veiksmas, vyksmas, konfliktai; skaidydamas ieško atitikmenų, vertina, ar tema atpažįstama, ar apie tai jau yra ką nors skaitęs, randa jau pažįstamus simbolius.
B.4.3.3. Remdamasis tekstu ir padedamas išsiaiškina nežinomus	B.4.3.3. Remdamasis tekstu pateiktais kriterijais išsiaiškina	B.4.3.3. Remdamasis tekstu išsiaiškina nežinomus žodžius,	B.4.3.3. Remdamasis tekstu savarankiškai išsiaiškina nežinomus

žodžius, pavadinimo prasmę, jį susieja su teksto tema, problema ir pagrindine mintimi; pasižymi (pvz., spalvomis) pasikartojančius teksto žodžius, detales, motyvus, veiksmo/ vykimo raidą.	nežinomus žodžius, pavadinimo prasmę, jį susieja su teksto tema, problema ir pagrindine mintimi; pasižymi (pvz., spalvomis) pasikartojančius teksto žodžius, detales, motyvus, veiksmo/ vykimo raidą.	pavadinimo prasmę, jį susieja su teksto tema, problema ir pagrindine mintimi; pasižymi (pvz., spalvomis) pasikartojančius teksto žodžius, detales, motyvus, veiksmo/ vykimo raidą.	žodžius, pavadinimo prasmę, jį susieja su teksto tema, problema ir pagrindine mintimi; pasižymi (pvz., spalvomis) pasikartojančius teksto žodžius, detales, motyvus, veiksmo/ vykimo raidą.
B.4.4.3. Naudojasi įvairiais informacijos šaltiniais, įskaitant skaitmeninį turinį, bendrus ir specializuotus dalykinius išteklius. Padedamas tiria ir iš įvairių šaltinių atsirenka reikalingą informaciją, ją lygina, kaupia, nustato jos tinkamumą ir patikimumą, teisėtai naudojami skaitmeniniu turiniu.	B.4.4.3. Naudojasi įvairiais informacijos šaltiniais, įskaitant skaitmeninį turinį, bendrus ir specializuotus dalykinius išteklius. Vadovaudamasis pateiktais kriterijais tiria ir iš įvairių šaltinių atsirenka reikalingą informaciją, ją lygina, kaupia, nustato jos tinkamumą ir patikimumą, teisėtai naudojami skaitmeniniu turiniu.	B.4.4.3. Naudojasi įvairiais informacijos šaltiniais, įskaitant skaitmeninį turinį, bendrus ir specializuotus dalykinius išteklius. Konsultuodamasis tiria ir iš įvairių šaltinių atsirenka reikalingą informaciją, ją lygina, kaupia, nustato jos tinkamumą ir patikimumą, teisėtai naudojami skaitmeniniu turiniu.	B.4.4.3. Naudojasi įvairiais informacijos šaltiniais, įskaitant skaitmeninį turinį, bendrus ir specializuotus dalykinius išteklius. Savarankiškai tiria ir iš įvairių šaltinių atsirenka reikalingą informaciją, ją lygina, kaupia, nustato jos tinkamumą ir patikimumą, teisėtai naudojami skaitmeniniu turiniu.
B.4.5.3. Padedamas atskleidžia santykį su skaitoma knyga, lygina ją su kitomis skaitytomis knygomis. Fragmentiškai palaiko diskusiją apie perskaitytas knygas, rašo skaitytojo dienoraštį.	B.4.5.3. Vadovaudamasis pateiktais kriterijais atskleidžia ir pagrindžia santykį su skaitoma knyga, lygina ją su kitomis skaitytomis knygomis. Palaiko diskusiją apie perskaitytas knygas, rašo skaitytojo dienoraštį.	B.4.5.3. Konsultuodamasis atskleidžia ir pagrindžia subjektyvų santykį su skaitoma knyga, lygina ją su kitomis skaitytomis knygomis. Diskutuoja grupėje apie perskaitytas knygas, rašo skaitytojo dienoraštį.	B.4.5.3. Savarankiškai atskleidžia ir pagrindžia subjektyvų santykį su skaitoma knyga, lygina ją su kitomis skaitytomis knygomis. Aktyviai diskutuoja apie perskaitytas knygas, rašo skaitytojo dienoraštį.
B.4.6.3. Grafiniu vaizdu pažymi paprasčiausią veikėjo jausmų, minčių raidą, priešingus požiūrius, turinio ir kalbinės raiškos priklausomybę.	B.4.6.3. Grafiniu vaizdu pažymi paprastą veikėjo jausmų, minčių raidą, priešingus požiūrius, turinio ir kalbinės raiškos priklausomybę.	B.4.6.3. Grafiniu vaizdu pažymi nesudėtingą veikėjo jausmų, minčių raidą, priešingus požiūrius, turinio ir kalbinės raiškos priklausomybę.	B.4.6.3. Grafiniu vaizdu pažymi sudėtingą veikėjo jausmų, minčių raidą, priešingus požiūrius, turinio ir kalbinės raiškos priklausomybę.
C. Rašymas ir teksto kūrimas			
C.1.1.3. Samprotauja žodžiu ir raštu fragmentiškai remdamasis literatūros ir kultūros tekstais, minimaliai argumentuoja savo požiūrį, iš dalies	C.1.1.3. Samprotauja žodžiu ir raštu iš dalies remdamasis literatūros ir kultūros tekstais, iš dalies argumentuotai išreiškia savo požiūrį	C.1.1.3. Samprotauja žodžiu ir raštu iš esmės remdamasis literatūros ir kultūros tekstais, iš esmės argumentuotai išreiškia savo	C.1.1.3. Samprotauja žodžiu ir raštu išsamiai remdamasis literatūros ir kultūros tekstais, argumentuotai išreiškia savo požiūrį, nuosekliai ir

nuosekliai plėtoja temą, pasirinkdamas tinkamą struktūrą.	ir nuosekliai plėtoja temą, pasirinkdamas tinkamą struktūrą.	požiūrį, nuosekliai plėtoja temą, pasirinkdamas tinkamą struktūrą.	kryptingai plėtoja temą, pasirinkdamas tinkamą struktūrą.
C.1.2.3. Fragmentiškai aptaria žiniasklaidos paskirtį ir žanrų įvairovę (straipsnis, esė, recenzija, reportažas, apybraiža ir kt.). Padedamas analizuoja jų sandarą, turinį ir raiškos ypatybes bei rašo aktualius tekstus.	C.1.2.3. Iš dalies aptaria žiniasklaidos paskirtį ir žanrų įvairovę (straipsnis, esė, recenzija, reportažas, apybraiža ir kt.). Vadovaudamasis pateiktais nurodymais analizuoja jų sandarą, turinį ir raiškos ypatybes ir rašo aktualius tekstus.	C.1.2.3. Iš esmės aptaria žiniasklaidos paskirtį ir žanrų įvairovę (straipsnis, esė, recenzija, reportažas, apybraiža ir kt.), konsultuodamasis analizuoja jų sandarą, turinį ir raiškos ypatybes bei rašo aktualius tekstus.	C.1.2.3. Išsamiai aptaria žiniasklaidos paskirtį ir žanrų įvairovę (straipsnis, esė, recenzija, reportažas, apybraiža ir kt.), savarankiškai analizuoja jų sandarą, turinį ir raiškos ypatybes; rašo aktualius tekstus.
C.1.3.3. Padedamas kuria tekstus, remdamasis literatūriniais ir kultūriniais kontekstais, minimaliai argumentuotai, logiškai ir tiksliai reikšdamas savo požiūrį aiškia kalba.	C.1.3.3. Vadovaudamasis pateiktais nurodymais kuria įvairių tipų ir žanrų tekstus, iš dalies remdamasis literatūriniais ir kultūriniais kontekstais, iš dalies argumentuotai, logiškai, tiksliai reikšdamas savo požiūrį sklandžia, aiškia kalba.	C.1.3.3. Konsultuodamasis kuria stilistiškai vientisus įvairių tipų ir žanrų tekstus, tikslingai remdamasis literatūriniais ir kultūriniais kontekstais, iš esmės argumentuotai, logiškai, tiksliai reikšdamas savo požiūrį sklandžia, aiškia, turtinga kalba.	C.1.3.3. Savarankiškai kuria stilistiškai vientisus įvairių tipų ir žanrų tekstus, tikslingai remdamasis literatūriniais ir kultūriniais kontekstais, argumentuotai, logiškai, tiksliai reikšdamas savo požiūrį sklandžia, aiškia, turtinga kalba.
C.2.1.3. Rašo paprasčiausius literatūrinius ir kitus literatūra ir kultūra paremtus rašinius, fragmentiškai analizuoja, interpretuoja, lygina literatūros ir kultūros tekstus, apibendrina ir daro išvadas.	C.2.1.3. Rašo paprastus literatūrinius ir kitus literatūra ir kultūra paremtus rašinius, iš dalies analizuoja, interpretuoja, lygina literatūros ir kultūros tekstus, apibendrina ir daro išvadas.	C.2.1.3. Rašo nesudėtingus literatūrinius ir kitus literatūra ir kultūra paremtus rašinius, iš esmės įvairiais aspektais analizuoja, interpretuoja, lygina literatūros ir kultūros tekstus, apibendrina ir daro išvadas.	C.2.1.3. Rašo sudėtingus literatūrinius ir kitus literatūra ir kultūra paremtus rašinius, išsamiai įvairiais aspektais analizuoja, interpretuoja, lygina literatūros ir kultūros tekstus, apibendrina ir daro išvadas.
C.2.2.3. Atsakingai naudodamasis skaitmeninėmis technologijomis, padedamas rašo atitinkamos struktūros informacinius tekstus, kuria pateiktis ar filmus, numatydamas galimas poveikio priemones ir prisiimdamas atsakomybę už paskelbtą informaciją.	C.2.2.3. Atsakingai naudodamasis skaitmeninėmis technologijomis, pagal pateiktus nurodymus rašo atitinkamos struktūros informacinius tekstus, kuria pateiktis ar filmus, numatydamas galimas poveikio priemones ir prisiimdamas atsakomybę už paskelbtą informaciją.	C.2.2.3. Kūrybiškai ir atsakingai naudodamasis skaitmeninėmis technologijomis, konsultuodamasis rašo atitinkamos struktūros informacinius tekstus, kuria pateiktis ar filmus, numatydamas galimas poveikio priemones ir prisiimdamas atsakomybę už paskelbtą informaciją.	C.2.2.3. Kūrybiškai ir atsakingai naudodamasis skaitmeninėmis technologijomis, savarankiškai rašo atitinkamos struktūros informacinius tekstus, kuria pateiktis ar filmus, numatydamas galimas poveikio priemones ir prisiimdamas atsakomybę už paskelbtą informaciją.

C.2.3.3. Žodžiu ir raštu padedamas apibūdina literatūros kūrinių vizualizaciją (teatro pastatymus, kino ekranizaciją, tapybos darbus, iliustracijas ir kt.).	C.2.3.3. Žodžiu ir raštu pagal pateiktus nurodymus apibūdina literatūros kūrinių vizualizaciją (teatro pastatymus, kino ekranizaciją, tapybos darbus, iliustracijas ir kt.).	C.2.3.3. Žodžiu ir raštu konsultuodamasis apibūdina literatūros kūrinių vizualizaciją (teatro pastatymus, kino ekranizaciją, tapybos darbus, iliustracijas ir kt.).	C.2.3.3. Žodžiu ir raštu savarankiškai apibūdina literatūros kūrinių vizualizaciją (teatro pastatymus, kino ekranizaciją, tapybos darbus, iliustracijas ir kt.).
C.3.1.3. Rašydamas paprasčiausią tiriamąjį kalbos ar literatūros darbą, iš dalies laikosi akademinės kalbos reikalavimų ir pasirenka moksliniam darbui būdingą struktūrą.	C.3.1.3. Rašydamas paprastą tiriamąjį kalbos ar literatūros darbą, iš esmės laikosi akademinės kalbos reikalavimų ir pasirenka moksliniam darbui būdingą struktūrą.	C.3.1.3. Rašydamas nesudėtingą tiriamąjį kalbos ar literatūros darbą, laikosi akademinės kalbos reikalavimų ir pasirenka moksliniam darbui būdingą struktūrą.	C.3.1.3. Rašydamas sudėtingą tiriamąjį kalbos ar literatūros darbą, laikosi akademinės kalbos reikalavimų ir pasirenka moksliniam darbui būdingą struktūrą.
C.3.2.3. Rašo paprasčiausią tekstą, siedamas sakinius priežasties, sąlygos, nuolaidos, lyginimo (kontrasto, panašumo) ir kt. ryšiais; padedamas išreiškia abejojimą, įsitikinimą, akcentavimą, naudoja informacijos šaltinį reiškiantį sakinių siejimą.	C.3.2.3. Rašo paprastą tekstą, siedamas sakinius priežasties, sąlygos, nuolaidos, lyginimo (kontrasto, panašumo) ir kt. ryšiais; pagal pateiktus nurodymus išreiškia abejojimą, įsitikinimą, akcentavimą, naudoja informacijos šaltinį reiškiantį sakinių siejimą.	C.3.2.3. Rašo nesudėtingą tekstą, siedamas sakinius priežasties, sąlygos, nuolaidos, lyginimo (kontrasto, panašumo) ir kt. ryšiais; konsultuodamasis išreiškia abejojimą, įsitikinimą, akcentavimą, naudoja informacijos šaltinį reiškiantį sakinių siejimą.	C.3.2.3. Rašo sudėtingą tekstą, siedamas sakinius priežasties, sąlygos, nuolaidos, lyginimo (kontrasto, panašumo) ir kt. ryšiais; savarankiškai išreiškia abejojimą, įsitikinimą, akcentavimą, naudoja informacijos šaltinį reiškiantį sakinių siejimą.
C.3.3.3. Rašo paprasčiausią tekstą, laikydamasis kai kurių stilingos kalbos reikalavimų (tinkamumo, aiškumo, logiškumo).	C.3.3.3. Rašo paprastą tekstą, laikydamasis pagrindinių stilingos kalbos reikalavimų (tinkamumo, tikslingumo, aiškumo, logiškumo).	C.3.3.3. Rašo nesudėtingą tekstą, laikydamasis daugumos stilingos kalbos reikalavimų (tinkamumo, tikslingumo, aiškumo, sklandumo, vientisumo, logiškumo).	C.3.3.3. Rašo sudėtingą tekstą, laikydamasis visų stilingos kalbos reikalavimų (tinkamumo, tikslingumo, aiškumo, tikslumo, sklandumo, vientisumo, logiškumo).
C.3.4.3. Rašo fragmentiškai laikydamasis gramatikos, leksikos, rašybos ir skyrybos (privalomų) taisyklių. Ranka rašo aiškiai, renka tekstą klaviatūra iš dalies laikydamasis raštvedybos reikalavimų; tinkamai pateikia savo sukurtą tekstą, tiriamuosius ar kitus	C.3.4.3. Rašo iš dalies laikydamasis gramatikos, leksikos, rašybos ir skyrybos (privalomų) taisyklių. Ranka rašo aiškiai, renka tekstą klaviatūra iš esmės laikydamasis raštvedybos reikalavimų; tinkamai pateikia savo sukurtą tekstą, tiriamuosius ar kitus darbus,	C.3.4.3. Rašo iš esmės laikydamasis visų gramatikos, leksikos, rašybos ir skyrybos (privalomų) taisyklių. Ranka rašo aiškiai, renka tekstą klaviatūra nepriekaištingai laikydamasis raštvedybos reikalavimų; tinkamai ir estetiškai pateikia savo sukurtą tekstą, tiriamuosius ar kitus darbus,	C.3.4.3. Rašo laikydamasis visų gramatikos, leksikos, rašybos ir skyrybos (privalomų) taisyklių. Ranka rašo aiškiai, renka tekstą klaviatūra nepriekaištingai laikydamasis raštvedybos reikalavimų; tinkamai ir estetiškai pateikia savo sukurtą tekstą, tiriamuosius ar kitus

darbus, pasitelkdamas skaitmenines technologijas.	pasitelkdamas skaitmenines technologijas.	tikslingai pasitelkdamas skaitmenines technologijas.	darbus, tikslingai pasitelkdamas skaitmenines technologijas.
C.4.1.3. Padedamas kaupia medžiagą rašymui, renka idėjas ir planuoja atsižvelgdamas į savo rašymo patirtį; įvertina rašymo situaciją ir fragmentiškai taiko asmeniškai tinkamas strategijas.	C.4.1.3. Vadovaudamasis pateiktais nurodymais kaupia medžiagą rašymui, renka idėjas ir planuoja atsižvelgdamas į savo rašymo patirtį; įvertina rašymo situaciją ir vadovaudamasis pateiktais nurodymais taiko asmeniškai tinkamas strategijas.	C.4.1.3. Konsultuodamasis kaupia medžiagą rašymui, renka idėjas ir planuoja atsižvelgdamas į savo rašymo patirtį; įvertina rašymo situaciją ir taiko asmeniškai tinkamas strategijas.	C.4.1.3. Savarankiškai kaupia medžiagą rašymui, renka idėjas ir planuoja atsižvelgdamas į savo rašymo patirtį; įvertina rašymo situaciją ir taiko asmeniškai tinkamas strategijas.
C.4.2.3. Atsižvelgdamas į tikslą ir adresatą, siekdamas tikslumo, aiškumo, įtaigumo, padedamas tobulina tekstą turinio, struktūros, kalbinės raiškos ir taisyklingumo aspektais; padedamas vertina, kokios planavimo, rašymo bei redagavimo strategijos asmeniškai tinkamiausios, padedamas jas taiko.	C.4.2.3. Atsižvelgdamas į tikslą ir adresatą, siekdamas tikslumo, aiškumo, įtaigumo, tobulina tekstą turinio, struktūros, kalbinės raiškos ir taisyklingumo aspektais pagal pateiktus nurodymus; vertina, kokios planavimo, rašymo bei redagavimo strategijos asmeniškai tinkamiausios, jas taiko vadovaudamasis pateiktais nurodymais.	C.4.2.3. Atsižvelgdamas į tikslą ir adresatą, siekdamas tikslumo, aiškumo, įtaigumo, konsultuodamasis tobulina tekstą turinio, struktūros, kalbinės raiškos ir taisyklingumo aspektais; vertina, kokios planavimo, rašymo bei redagavimo strategijos asmeniškai tinkamiausios, konsultuodamasis jas taiko.	C.4.2.3. Atsižvelgdamas į tikslą ir adresatą, siekdamas tikslumo, aiškumo, įtaigumo, savarankiškai tobulina tekstą turinio, struktūros, kalbinės raiškos ir taisyklingumo aspektais; vertina, kokios planavimo, rašymo bei redagavimo strategijos asmeniškai tinkamiausios, savarankiškai jas taiko.
D. Lietuvių kalbos pažinimas			
D.1.3.3. Padedamas taiko įgytas fonetikos žinias, minimaliai taisyklingai ir atsakingai vartodamas kalbą.	D.1.3.3. Vadovaudamasis pateiktais nurodymais taiko įgytas fonetikos žinias, iš dalies taisyklingai ir atsakingai vartodamas kalbą.	D.1.3.3. Konsultuodamasis taiko įgytas fonetikos žinias, iš esmės taisyklingai ir atsakingai vartodamas kalbą.	D.1.3.3. Savarankiškai taiko įgytas fonetikos žinias, taisyklingai ir atsakingai vartodamas kalbą.
D.1.4.3. Padedamas taiko įgytas kirčiavimo žinias, minimaliai taisyklingai ir atsakingai vartodamas kalbą.	D.1.4.3. Vadovaudamasis pateiktais nurodymais taiko įgytas kirčiavimo žinias, iš dalies taisyklingai ir atsakingai vartodamas kalbą.	D.1.4.3. Konsultuodamasis taiko įgytas kirčiavimo žinias, iš esmės taisyklingai ir atsakingai vartodamas kalbą.	D.1.4.3. Savarankiškai taiko įgytas kirčiavimo žinias, taisyklingai ir atsakingai vartodamas kalbą.
D.2.1.3. Padedamas taiko įgytas morfologijos žinias, minimaliai taisyklingai ir atsakingai vartodamas kalbą.	D.2.1.3. Vadovaudamasis pateiktais nurodymais taiko įgytas morfologijos žinias, iš dalies taisyklingai ir atsakingai vartodamas kalbą.	D.2.1.3. Konsultuodamasis taiko įgytas morfologijos žinias, iš esmės taisyklingai ir atsakingai vartodamas kalbą.	D.2.1.3. Savarankiškai taiko įgytas morfologijos žinias, taisyklingai ir atsakingai vartodamas kalbą.

D.2.2.3. Padedamas taiko įgytas leksikos žinias, turtina savo žodyną nurodytomis leksinėmis raiškos priemonėmis (pvz., moksliniam stiliui būdinga leksika).	D.2.2.3. Vadovaudamasis pateiktais nurodymais taiko įgytas leksikos žinias, turtina savo žodyną leksinėmis raiškos priemonėmis (pvz., moksliniam stiliui būdinga leksika).	D.2.2.3. Konsultuodamasis taiko įgytas leksikos žinias, turtina savo žodyną leksinėmis raiškos priemonėmis (pvz., moksliniam stiliui būdinga leksika).	D.2.2.3. Savarankiškai taiko įgytas leksikos žinias, turtina savo žodyną leksinėmis raiškos priemonėmis (pvz., moksliniam stiliui būdinga leksika).
D.2.3.3. Padedamas taiko įgytas žodžių darybos žinias, plečia savo žodyną, analizuodamas grožinių ir negrožinių tekstų kalbą, kurdamas savo tekstus.	D.2.3.3. Vadovaudamasis pateiktais nurodymais taiko įgytas žodžių darybos žinias, tikslina, grynina ir plečia savo žodyną, analizuodamas grožinių ir negrožinių tekstų kalbą, kurdamas savo tekstus.	D.2.3.3. Konsultuodamasis taiko įgytas žodžių darybos žinias, tikslina, grynina ir plečia savo žodyną, tikslingai analizuodamas grožinių ir negrožinių tekstų kalbą, kurdamas savo tekstus.	D.2.3.3. taiko įgytas žodžių darybos žinias, tikslina, grynina ir plečia savo žodyną, tikslingai analizuodamas grožinių ir negrožinių tekstų kalbą, kurdamas savo tekstus.
D.3.2.3. Padedamas turtina kalbą moksliniam tekstui būdingomis sintaksinėmis konstrukcijomis; jas naudoja kurdamas savo tekstus.	D.3.2.3. Vadovaudamasis pateiktais nurodymais turtina kalbą moksliniam tekstui būdingomis sintaksinėmis konstrukcijomis; jas naudoja kurdamas savo tekstus.	D.3.2.3. Konsultuodamasis turtina kalbą moksliniam tekstui būdingomis sintaksinėmis konstrukcijomis; jas naudoja kurdamas savo tekstus.	D.3.2.3. Savarankiškai turtina kalbą moksliniam tekstui būdingomis sintaksinėmis konstrukcijomis; jas naudoja kurdamas savo tekstus.
D.3.3.3. Padedamas taiko įgytas sintaksės žinias.	D.3.3.3. Vadovaudamasis pateiktais nurodymais taiko įgytas sintaksės žinias.	D.3.3.3. Konsultuodamasis taiko įgytas sintaksės žinias.	D.3.3.3. Savarankiškai taiko įgytas sintaksės žinias.
D.4.1.3. Padedamas taiko III–IV gimnazijos klasių programoje numatytas stilistikos žinias.	D.4.1.3. Vadovaudamasis pateiktais nurodymais taiko III–IV gimnazijos klasių programoje numatytas stilistikos žinias.	D.4.1.3. Konsultuodamasis taiko III–IV gimnazijos klasių programoje numatytas stilistikos žinias.	D.4.1.3. Savarankiškai taiko III–IV gimnazijos klasių programoje numatytas stilistikos žinias.
D.4.2.3. Padedamas taiko III–IV gimnazijos klasių programoje numatytas retorikos žinias.	D.4.2.3. Vadovaudamasis pateiktais nurodymais taiko III–IV gimnazijos klasių programoje numatytas retorikos žinias.	D.4.2.3. Konsultuodamasis taiko III–IV gimnazijos klasių programoje numatytas retorikos žinias.	D.4.2.3. Savarankiškai taiko III–IV gimnazijos klasių programoje numatytas retorikos žinias.
D.5.2.3. Stebi kalbos reiškinius, fragmentiškai analizuoja lietuviškų grožinių kūrinių ir visuotinės literatūros vertimų kalbą, lygina skirtingus vertimus. Fragmentiškai apibūdina lietuvių kalbos unikalumą,	D.5.2.3. Stebi kalbos reiškinius, iš dalies analizuoja lietuviškų grožinių kūrinių ir visuotinės literatūros vertimų kalbą, lygina skirtingus vertimus. Iš dalies apibūdina lietuvių kalbos unikalumą, globalizacijos procesų poveikį kalbos vartosenai.	D.5.2.3. Sąmoningai ir tikslingai stebi kalbos reiškinius, iš esmės analizuoja lietuviškų grožinių kūrinių ir visuotinės literatūros vertimų kalbą, lygina skirtingus vertimus. Iš esmės apibūdina lietuvių kalbos unikalumą,	D.5.2.3. Sąmoningai ir tikslingai stebi kalbos reiškinius, išsamiai analizuoja lietuviškų grožinių kūrinių ir visuotinės literatūros vertimų kalbą, lygina ir vertina skirtingus vertimus. Išsamiai apibūdina lietuvių kalbos

globalizacijos procesų poveikį kalbos vartosenai.		globalizacijos procesų poveikį kalbos vartosenai.	unikalumą, vertina globalizacijos procesų poveikį kalbos vartosenai.
D.5.3.3. Padedamas naudojasi įvairiais elektroniniais žodynais, žinynais, Valstybinės lietuvių kalbos komisijos Konsultacijų banku, duomenų bazėmis ir skaitmeniniais mokymosi šaltiniais.	D.5.3.3. Vadovaudamasis pateiktais nurodymais naudojasi įvairiais elektroniniais žodynais, žinynais, Valstybinės lietuvių kalbos komisijos Konsultacijų banku, duomenų bazėmis ir skaitmeniniais mokymosi šaltiniais.	D.5.3.3. Konsultuodamasis naudojasi įvairiais elektroniniais žodynais, žinynais, Valstybinės lietuvių kalbos komisijos Konsultacijų banku, duomenų bazėmis ir skaitmeniniais mokymosi šaltiniais.	D.5.3.3. Savarankiškai naudojasi įvairiais elektroniniais žodynais, žinynais, Valstybinės lietuvių kalbos komisijos Konsultacijų banku, duomenų bazėmis ir skaitmeniniais mokymosi šaltiniais.
D.6.1.3. Padedamas analizuoja kalbą kaip tautos kultūros dalį, kaip kintantį socialinį kultūrinį ir istorinį reiškinių.	D.6.1.3. Vadovaudamasis pateiktais nurodymais analizuoja ir vertina kalbą kaip tautos kultūros dalį, kaip kintantį socialinį kultūrinį ir istorinį reiškinių.	D.6.1.3. Konsultuodamasis kompleksiskai analizuoja ir vertina kalbą kaip tautos kultūros dalį, kaip kintantį socialinį kultūrinį ir istorinį reiškinių.	D.6.1.3. Savarankiškai kompleksiskai analizuoja ir vertina kalbą kaip tautos kultūros dalį, kaip kintantį socialinį kultūrinį ir istorinį reiškinių.
D.6.2.3. Iš dalies tinkamai vartoja kai kurias žinomas kalbotyros sąvokas ir terminus.	D.6.2.3. Iš dalies tinkamai ir tikslingai vartoja daugumą žinomų kalbotyros sąvokas ir terminus.	D.6.2.3. Iš esmės tinkamai ir tikslingai vartoja žinomas kalbotyros sąvokas ir terminus.	D.6.2.3. Tinkamai ir tikslingai vartoja žinomas kalbotyros sąvokas ir terminus.
E. Literatūros ir kultūros pažinimas			
E.1.1.3. Fragmentiškai analizuoja programoje pateiktus lietuvių ir visuotinės literatūros kūrinius kaip kultūros ir istorinio laiko ženklus.	E.1.1.3. Iš esmės analizuoja programoje pateiktus lietuvių ir visuotinės literatūros kūrinius kaip kultūros ir istorinio laiko ženklus.	E.1.1.3. Iš esmės analizuoja ir lygina programoje pateiktus lietuvių ir visuotinės literatūros kūrinius kaip kultūros ir istorinio laiko ženklus.	E.1.1.3. Išsamiai analizuoja ir lygina programoje pateiktus lietuvių ir visuotinės literatūros kūrinius kaip kultūros ir istorinio laiko ženklus.
E.1.2.3. Padedamas iš dalies analizuoja programoje pateiktus grožinius (poezijos, prozos, dramos) kūrinius turinio, raiškos, konteksto ir prasmės požiūriu. Fragmentiškai paaiškina, kaip kūrinio raiškos priemonėmis sukuriama jo prasmė; aptaria kūrinio ryšius su kitais lietuvių ir visuotinės literatūros kūrinių.	E.1.2.3. Vadovaudamasis pateiktais nurodymais iš dalies analizuoja programoje pateiktus grožinius (poezijos, prozos, dramos) kūrinius turinio, raiškos, konteksto ir prasmės požiūriu. Iš dalies paaiškina, kaip kūrinio raiškos priemonėmis sukuriama jo prasmė; aptaria kūrinio ryšius su kitais lietuvių ir visuotinės literatūros kūrinių.	E.1.2.3. Konsultuodamasis iš esmės analizuoja ir interpretuoja programoje pateiktus ir pasirinktus grožinius (poezijos, prozos, dramos) kūrinius turinio, raiškos, konteksto ir prasmės požiūriu. Iš esmės paaiškina, kaip kūrinio raiškos priemonėmis sukuriama jo prasmė; aptaria kūrinio ryšius su kitais lietuvių ir visuotinės literatūros kūrinių.	E.1.2.3. Savarankiškai išsamiai analizuoja ir interpretuoja programoje pateiktus ir pasirinktus grožinius (poezijos, prozos, dramos) kūrinius turinio, raiškos, konteksto ir prasmės požiūriu. Išsamiai paaiškina, kaip kūrinio raiškos priemonėmis sukuriama jo prasmė; aptaria kūrinio ryšius su kitais lietuvių ir visuotinės literatūros kūrinių.

<p>E.1.3.3. Padedamas iš dalies aptaria, kaip lietuvių autorių kūrinuose išreiškiamos Viduramžių, Renesanso, Baroko, Apšvietos idėjos, kaip jos siejamos su Lietuvos kultūros realijomis. Padedamas iš dalies analizuoja šiuolaikinės literatūros ir kultūros bruožus.</p>	<p>E.1.3.3. Vadovaudamasis pateiktais nurodymais iš dalies aptaria, kaip lietuvių autorių kūrinuose išreiškiamos Viduramžių, Renesanso, Baroko, Apšvietos idėjos, kaip jos siejamos su Lietuvos kultūros realijomis. Vadovaudamasis pateiktais nurodymais iš dalies analizuoja šiuolaikinės literatūros ir kultūros bruožus.</p>	<p>E.1.3.3. Konsultuodamasis iš esmės aptaria ir analizuoja, kaip lietuvių autorių kūrinuose išreiškiamos Viduramžių, Renesanso, Baroko, Apšvietos idėjos, kaip jos siejamos su Lietuvos kultūros realijomis. Konsultuodamasis iš esmės analizuoja ir vertina šiuolaikinės literatūros ir kultūros bruožus.</p>	<p>E.1.3.3. Savarankiškai išsamiai aptaria ir analizuoja, kaip lietuvių autorių kūrinuose išreiškiamos Viduramžių, Renesanso, Baroko, Apšvietos idėjos, kaip jos siejamos su Lietuvos kultūros realijomis. Savarankiškai išsamiai analizuoja ir vertina šiuolaikinės literatūros ir kultūros bruožus.</p>
<p>E.1.4.3. Padedamas iš dalies analizuoja, kaip kūrinuose atsispindi kultūrinis, istorinis kontekstas.</p>	<p>E.1.4.3. Vadovaudamasis pateiktais nurodymais iš dalies analizuoja, kaip kūrinuose atsispindi kultūrinis, istorinis kontekstas.</p>	<p>E.1.4.3. Konsultuodamasis iš esmės analizuoja, kaip kūrinuose atsispindi kultūrinis, istorinis kontekstas.</p>	<p>E.1.4.3. Savarankiškai išsamiai analizuoja, kaip kūrinuose atsispindi kultūrinis, istorinis kontekstas.</p>
<p>E.2.1.3. Padedamas fragmentiškai aptaria svarbiausius Lietuvos ir Europos kultūros reiškinius, analizuoja jų atspindžius literatūroje. Nagrinėdamas lietuvių ir Europos literatūrą fragmentiškai ją sieja su kultūros kontekstais. Plečia ir gilina filologinį ir humanitarinį išprusimą fragmentiškai tinkamai naudodamasis atminties institucijų (bibliotekų, muziejų, archyvų), skaitmeniniais lietuvių kalbos ir literatūros ištekliais ir kitomis interneto galimybėmis.</p>	<p>E.2.1.3. Vadovaudamasis pateiktais nurodymais iš dalies aptaria svarbiausius Lietuvos ir Europos kultūros reiškinius, analizuoja jų atspindžius literatūroje. Nagrinėdamas lietuvių ir Europos literatūrą iš dalies ją sieja su kultūros kontekstais. Plečia ir gilina filologinį ir humanitarinį išprusimą iš dalies tinkamai naudodamasis atminties institucijų (bibliotekų, muziejų, archyvų), skaitmeniniais lietuvių kalbos ir literatūros ištekliais ir kitomis interneto galimybėmis.</p>	<p>E.2.1.3. Konsultuodamasis iš esmės aptaria svarbiausius Lietuvos ir Europos kultūros reiškinius, analizuoja, lygina, interpretuoja ir argumentuotai vertina jų atspindžius literatūroje. Nagrinėdamas lietuvių ir Europos literatūrą iš esmės ją sieja su platesniais kultūros kontekstais. Plečia ir gilina filologinį ir humanitarinį išprusimą iš esmės tinkamai naudodamasis atminties institucijų (bibliotekų, muziejų, archyvų), skaitmeniniais lietuvių kalbos ir literatūros ištekliais ir kitomis interneto galimybėmis.</p>	<p>E.2.1.3. Savarankiškai išsamiai aptaria svarbiausius Lietuvos ir Europos kultūros reiškinius, analizuoja, lygina, interpretuoja ir argumentuotai vertina jų atspindžius literatūroje. Nagrinėdamas lietuvių ir Europos literatūrą savarankiškai išsamiai ją sieja su platesniais kultūros kontekstais. Aktyviai plečia ir gilina filologinį ir humanitarinį išprusimą kūrybiškai naudodamasis atminties institucijų (bibliotekų, muziejų, archyvų), skaitmeniniais lietuvių kalbos ir literatūros ištekliais ir kitomis interneto galimybėmis.</p>
<p>E.2.2.3. Iš dalies tinkamai vartoja kai kurias programoje nurodytas literatūros teorijos sąvokas.</p>	<p>E.2.2.3. Iš dalies tinkamai vartoja daugumą programoje nurodytų literatūros teorijos sąvokų.</p>	<p>E.2.2.3. Iš esmės tinkamai ir tikslingai vartoja daugumą programoje nurodytų literatūros teorijos sąvokų.</p>	<p>E.2.2.3. Tinkamai ir tikslingai vartoja programoje nurodytas literatūros teorijos sąvokas.</p>

E.3.2.3. Dalyvauja mokyklos, bendruomenės kultūriniame ir visuomeniniame gyvenime kaip kultūros vartotojas. Iš dalies atsakingai vertina intelektinių kultūros produktų vartojimą.	E.3.2.3. Dalyvauja mokyklos, bendruomenės, regiono kultūriniame ir visuomeniniame gyvenime kaip sąmoningas kultūros vartotojas. Iš esmės atsakingai vertina intelektinių kultūros produktų vartojimą.	E.3.2.3. Dalyvauja mokyklos, bendruomenės, regiono kultūriniame ir visuomeniniame gyvenime kaip sąmoningas kultūros vartotojas. Iš esmės atsakingai ir kritiškai vertina intelektinių kultūros produktų vartojimą.	E.3.2.3. Dalyvauja mokyklos, bendruomenės, regiono ir Lietuvos kultūriniame ir visuomeniniame gyvenime kaip aktyvus ir sąmoningas kultūros vartotojas. Atsakingai ir kritiškai vertina intelektinių kultūros produktų vartojimą.
--	---	--	--

8.6.2. Išplėstinis kursas

Pasiekimų lygiai			
Slenkstinis (I)	Patenkinamas (II)	Pagrindinis (III)	Aukštesnysis (IV)
A. Kalbėjimas, klausymas ir sąveika			
A.1.1.3. Fragmentiškai analizuoja ir interpretuoja klausomo ar skaitomo meninio, publicistinio, filosofinio, mokslinio ar kt. teksto turinį, vertina įtaigumą, adresanto santykį su adresatu, apibendrina pateiktą informaciją; nustato argumentų kokybę; analizuoja viešąsias diskusijas, vertina jas turinio ir raiškos požiūriu.	A.1.1.3. Iš dalies analizuoja klausomo ar skaitomo meninio, publicistinio, filosofinio, mokslinio ar kt. teksto turinį, vertina įtaigumą, adresanto santykį su adresatu, apibendrina pateiktą informaciją; nustato argumentų kokybę; analizuoja viešąsias diskusijas, vertina jas turinio ir raiškos požiūriu.	A.1.1.3. Iš esmės analizuoja ir interpretuoja klausomo ar skaitomo meninio, publicistinio, filosofinio, mokslinio ar kt. teksto turinį, vertina įtaigumą, adresanto santykį su adresatu, apibendrina pateiktą informaciją; nustato argumentų kokybę; analizuoja viešąsias diskusijas, vertina jas turinio ir raiškos požiūriu.	A.1.1.3. Išsamiai analizuoja ir interpretuoja klausomo ar skaitomo meninio, publicistinio, filosofinio, mokslinio ar kt. teksto turinį, vertina įtaigumą, adresanto santykį su adresatu, apibendrina pateiktą informaciją; nustato argumentų kokybę; analizuoja viešąsias diskusijas, vertina jas turinio ir raiškos požiūriu.
A.2.1.3. Padedamas parengia ir pasako paprasčiausią informacinę ar įtikinimo kalbą visuomenės gyvenimo, kalbos, literatūros (kultūros) tema: formuluoja teiginius ir argumentus, interpretuoja įrodymus, nuomones, vaizdinę medžiagą, klausimus.	A.2.1.3. Vadovaudamasis pateiktais kriterijais pagal žanro reikalavimus parengia ir pasako paprastą informacinę ar įtikinimo kalbą visuomenės gyvenimo, kalbos, literatūros (kultūros) tema: formuluoja teiginius, problemas ir argumentus, interpretuoja įrodymus, nuomones, vaizdinę medžiagą, klausimus.	A.2.1.3. Konsultuodamasis pagal žanro reikalavimus parengia ir pasako nesudėtingą argumentuotą informacinę ar įtikinimo kalbą visuomenės gyvenimo, kalbos, literatūros (kultūros) tema: formuluoja teiginius, problemas ir argumentus, interpretuoja įrodymus, nuomones, vaizdinę medžiagą, klausimus.	A.2.1.3. Savarankiškai pagal žanro reikalavimus parengia ir pasako sudėtingą argumentuotą informacinę ar įtikinimo kalbą visuomenės gyvenimo, kalbos, literatūros (kultūros) tema: formuluoja teiginius, problemas ir argumentus, interpretuoja įrodymus, nuomones, vaizdinę medžiagą, klausimus.

A.2.2.3. Fragmentiškai palaiko diskusiją pasitelkdamas argumentus, įvairiais būdais išreiškdamas empatiją.	A.2.2.3. Iš dalies palaiko diskusiją pasitelkdamas argumentus, įvairiais būdais išreiškdamas empatiją.	A.2.2.3. Palaiko diskusiją pasitelkdamas argumentus, įvairiais būdais išreiškdamas empatiją.	A.2.2.3. Aktyviai diskutuoja, polemizuoja pasitelkdamas argumentus, įvairiais būdais išreiškdamas empatiją.
A.2.3.3. Padedamas parengia ir pristato informacinį pranešimą apie literatūros laidas, renginius, knygas; analizuoja informaciją. Sakytinį tekstą iš dalies pritaiko įsivaizduojamoms ar tikroms komunikavimo situacijoms ir įvairiems adresatams.	A.2.3.3. Vadovaudamasis pateiktais kriterijais parengia ir pristato informacinį pranešimą apie literatūros laidas, renginius, knygas; analizuoja, interpretuoja informaciją. Sakytinį tekstą iš esmės pritaiko įsivaizduojamoms ar tikroms komunikavimo situacijoms ir įvairiems adresatams.	A.2.3.3. Konsultuodamasis parengia ir pristato informacinį pranešimą apie literatūros laidas, renginius, knygas; kritiškai vertina, analizuoja, interpretuoja, argumentuoja informaciją. Sakytinį tekstą iš esmės pritaiko įsivaizduojamoms ar tikroms komunikavimo situacijoms ir įvairiems adresatams.	A.2.3.3. Savarankiškai parengia ir pristato informacinį pranešimą apie literatūros laidas, renginius, knygas; kritiškai vertina, analizuoja, interpretuoja, argumentuoja ir aktualizuoja informaciją. Sakytinį tekstą lanksčiai pritaiko įsivaizduojamoms ar tikroms komunikavimo situacijoms ir įvairiems adresatams.
A.3.1.3. Kalbėdamas fragmentiškai laikosi pasirinktos struktūros (teminės, kategorijų, priežasties ir pasekmės, palyginimo ir kontrasto, problemos ir sprendimo).	A.3.1.3. Kalbėdamas iš dalies laikosi pasirinktos struktūros (teminės, kategorijų, priežasties ir pasekmės, palyginimo ir kontrasto, problemos ir sprendimo).	A.3.1.3. Kalbėdamas iš esmės laikosi pasirinktos struktūros (teminės, kategorijų, priežasties ir pasekmės, palyginimo ir kontrasto, problemos ir sprendimo).	A.3.1.3. Kalbėdamas nuosekliai laikosi pasirinktos struktūros (teminės, kategorijų, priežasties ir pasekmės, palyginimo ir kontrasto, problemos ir sprendimo).
A.3.2.3. Padedamas pasirenka kalbinę raišką pagal kalbos kompozicijos principus (nuoseklumo, augimo, organiškumo, funkcionalumo, ekonomiškumo, originalumo, tinkamumo).	A.3.2.3. Vadovaudamasis pateiktais kriterijais pasirenka tinkamą kalbinę raišką pagal kalbos kompozicijos principus (nuoseklumo, augimo, organiškumo, funkcionalumo, ekonomiškumo, originalumo, tinkamumo).	A.3.2.3. Konsultuodamasis pasirenka tinkamą kalbinę raišką remdamasis kalbos kompozicijos principais (nuoseklumo, augimo, organiškumo, funkcionalumo, ekonomiškumo, originalumo, tinkamumo).	A.3.2.3. Savarankiškai pasirenka tinkamą kalbinę raišką remdamasis kalbos kompozicijos principais (nuoseklumo, augimo, organiškumo, funkcionalumo, ekonomiškumo, originalumo, tinkamumo).
A.3.3.3. Fragmentiškai laikosi bendrinės lietuvių kalbos normų ir viešojo bendravimo etikos.	A.3.3.3. Iš dalies laikosi bendrinės lietuvių kalbos normų ir viešojo bendravimo etikos.	A.3.3.3. Iš esmės laikosi bendrinės lietuvių kalbos normų ir viešojo bendravimo etikos.	A.3.3.3. Laikosi bendrinės lietuvių kalbos normų ir viešojo bendravimo etikos.
A.3.4.3. Remdamasis geriausiais retorikos, literatūros meno pavyzdžiais turtina savo kalbą įvairiomis paprasčiausiomis kalbinės raiškos priemonėmis ir jomis naudojasi rengdamas savo kalbą.	A.3.4.3. Remdamasis geriausiais retorikos, literatūros meno pavyzdžiais turtina savo kalbą įvairiomis paprastomis kalbinės raiškos priemonėmis ir jomis naudojasi rengdamas savo kalbą.	A.3.4.3. Remdamasis geriausiais retorikos, literatūros meno pavyzdžiais turtina savo kalbą įvairiomis nesudėtingomis kalbinės raiškos priemonėmis ir	A.3.4.3. Remdamasis geriausiais retorikos, literatūros meno pavyzdžiais aktyviai turtina savo kalbą įvairiomis sudėtingomis kalbinės raiškos priemonėmis ir kūrybiškai jomis naudojasi rengdamas savo kalbą.

		kūrybiškai jomis naudojasi rengdamas savo kalbą.	
A.4.1.3. Padedamas apmąsto savo ir kitų kalbėtojų teksto turinį, raišką, poveikį klausytojui; ieškodamas sąsajų tarp pagrindinės minties, argumentų ir išvadų, nustato pateiktos informacijos esmę, argumentų tinkamumą ir išvadų pagrįstumą.	A.4.1.3. Vadovaudamasis pateiktais kriterijais apmąsto savo ir kitų kalbėtojų teksto turinį, raišką, poveikį klausytojui; ieškodamas sąsajų tarp pagrindinės minties, argumentų ir išvadų, nustato pateiktos informacijos esmę, argumentų tinkamumą ir išvadų pagrįstumą.	A.4.1.3. Konsultuodamasis apmąsto savo ir kitų kalbėtojų teksto turinį, raišką, poveikį klausytojui; ieškodamas sąsajų tarp pagrindinės minties, argumentų ir išvadų, nustato pateiktos informacijos esmę, argumentų tinkamumą ir išvadų pagrįstumą.	A.4.1.3. Savarankiškai apmąsto savo ir kitų kalbėtojų teksto turinį, raišką, poveikį klausytojui; ieškodamas sąsajų tarp pagrindinės minties, argumentų ir išvadų, nustato pateiktos informacijos esmę, argumentų tinkamumą ir išvadų pagrįstumą.
A.4.2.3. Klausosi aktyviai: padedamas schema pavaizduoja kalbos tezės ir ją pagrindžiančių minčių ryšį, užsirašo esminius žodžius; išklausęs kalbą nustato tezę.	A.4.2.3. Klausosi aktyviai: vadovaudamasis pateiktais kriterijais schema pavaizduoja kalbos tezės ir ją pagrindžiančių minčių ryšį, užsirašo esminius žodžius; išklausęs kalbą nustato tezę; plėtoja pokalbį.	A.4.2.3. Klausosi aktyviai: konsultuodamasis schema pavaizduoja kalbos tezės ir ją pagrindžiančių minčių ryšį, užsirašo esminius žodžius; išklausęs kalbą nustato tezę ir paaiškina, kaip ji išdėstoma; plėtoja pokalbį.	A.4.2.3. Klausosi aktyviai: savarankiškai schema pavaizduoja kalbos tezės ir ją pagrindžiančių minčių ryšį, užsirašo esminius žodžius; išklausęs kalbą nustato tezę ir paaiškina, kaip ji išdėstoma; plėtoja pokalbį.
B. Skaitymas ir teksto supratimas			
B.1.1.3. Raiškiai atmintinai skaito paprasčiausius poezijos, esė, prozos ir dramos tekstus (ištraukas), aiškiai perteikdamas teksto prasmę.	B.1.1.3. Raiškiai atmintinai skaito paprastus poezijos, esė, prozos ir dramos tekstus (ištraukas), aiškiai perteikdamas teksto prasmę.	B.1.1.3. Raiškiai atmintinai skaito nesudėtingus poezijos, esė, prozos ir dramos tekstus (ištraukas), aiškiai perteikdamas teksto prasmę.	B.1.1.3. Raiškiai atmintinai skaito sudėtingus poezijos, esė, prozos ir dramos tekstus (ištraukas), aiškiai perteikdamas teksto prasmę.
B.1.2.3. Suvokia skaitymą kaip vertybę; per metus yra perskaitę ne mažiau kaip dešimt meniškai vertingų, III–IV gimnazijos klasėms rekomenduojamų arba savarankiškai pasirinktų skirtingų žanrų, vidutinės / nedidelės apimties, nesudėtingo / paprasto turinio ir (ar) kalbos knygų.	B.1.2.3. Suvokia skaitymą kaip vertybę; per metus yra perskaitę ne mažiau kaip dešimt meniškai vertingų, III–IV gimnazijos klasėms rekomenduojamų arba savarankiškai pasirinktų skirtingų žanrų, vidutinės apimties, nesudėtingo turinio ir (ar) kalbos knygų.	B.1.2.3. Suvokia skaitymą kaip vertybę; per metus yra perskaitę ne mažiau kaip dešimt meniškai vertingų, III–IV gimnazijos klasėms rekomenduojamų arba savarankiškai pasirinktų skirtingų žanrų, įvairios apimties, nesudėtingo turinio ir (ar) kalbos knygų.	B.1.2.3. Suvokia skaitymą kaip vertybę; per metus yra perskaitę ne mažiau kaip dešimt meniškai vertingų, III–IV gimnazijos klasėms rekomenduojamų arba savarankiškai pasirinktų skirtingų žanrų, didelės apimties ir (ar) sudėtingo turinio ir kalbos knygų.

<p>B.1.3.3. Tikslingai ir atsakingai naudojasi įvairiais šaltiniais ir technologijomis. Padedamas kritiškai vertina šaltinių patikimumą. Minimaliai skiria argumentuotą ir neargumentuotą požiūrį ir jį vertina etikos ir įtaigumo aspektais.</p>	<p>B.1.3.3. Tikslingai ir atsakingai naudojasi įvairiais šaltiniais ir technologijomis. Vadovaudamasis pateiktais kriterijais kritiškai vertina šaltinių patikimumą. Iš dalies skiria argumentuotą ir neargumentuotą požiūrį ir jį vertina etikos ir įtaigumo aspektais.</p>	<p>B.1.3.3. Tikslingai ir atsakingai naudojasi įvairiais šaltiniais ir technologijomis. Konsultuodamasis kritiškai vertina šaltinių patikimumą. Iš esmės skiria argumentuotą ir neargumentuotą požiūrį ir jį vertina etikos ir įtaigumo aspektais.</p>	<p>B.1.3.3. Tikslingai ir atsakingai naudojasi įvairiais šaltiniais ir technologijomis. Savarankiškai kritiškai vertina šaltinių patikimumą. Skiria argumentuotą ir neargumentuotą požiūrį ir jį vertina etikos ir įtaigumo aspektais.</p>
<p>B.1.4.3. Padedamas aptaria ir vertina grožinių ir negrožinių tekstų idėjas ir intencijas, kelia hipotezes, daro teksto visumą apibendrinančias išvadas; analizuoja teksto sąsajas su kontekstais.</p>	<p>B.1.4.3. Vadovaudamasis pateiktais kriterijais aptaria ir vertina grožinių ir negrožinių tekstų idėjas ir intencijas, kelia hipotezes, daro teksto visumą apibendrinančias išvadas; analizuoja teksto sąsajas su kontekstais, įvairių informacijos priemonių raiškos ypatybes.</p>	<p>B.1.4.3. Konsultuodamasis aptaria ir vertina grožinių ir negrožinių tekstų idėjas ir intencijas, kelia hipotezes, daro teksto visumą apibendrinančias išvadas; analizuoja teksto sąsajas su kontekstais, įvairių informacijos priemonių raiškos ypatybes.</p>	<p>B.1.4.3. Savarankiškai aptaria ir vertina grožinių ir negrožinių tekstų idėjas ir intencijas, kelia hipotezes, daro teksto visumą apibendrinančias išvadas; analizuoja teksto sąsajas su kontekstais, įvairių informacijos priemonių raiškos ypatybes..</p>
<p>B.2.1.3. Padedamas analizuoja kūrinio veikėjų charakterio raidą, vertybes; aptaria elgesio priežastis ir motyvus, vidinį konfliktą; interpretuoja ir vertina veikėjų elgesį, santykių problemišumą, tikslus ir idėjas; apibendrina ir interpretuoja veikėjo vaidmenį kūrinyje; aptaria veikėjo kūrimo būdus; analizuoja įvairias eilėraščio lyrinio subjekto raiškos formas (kalbėjimas „aš“ ir „mes“ vardu, lyrinis subjektas-kaukė, komiškas subjektas, autoironiška figūra ir kt.).</p>	<p>B.2.1.3. Vadovaudamasis pateiktais kriterijais analizuoja kūrinio veikėjų charakterio raidą, vertybes; aptaria elgesio priežastis ir motyvus, vidinį konfliktą; interpretuoja ir vertina veikėjų elgesį, santykių problemišumą, tikslus ir idėjas; apibendrina ir interpretuoja veikėjo vaidmenį kūrinyje; aptaria veikėjo kūrimo būdus; analizuoja įvairias eilėraščio lyrinio subjekto raiškos formas (kalbėjimas „aš“ ir „mes“ vardu, lyrinis subjektas-kaukė, komiškas subjektas, autoironiška figūra ir kt.).</p>	<p>B.2.1.3. Konsultuodamasis analizuoja kūrinio veikėjų charakterio raidą, vertybes; aptaria elgesio priežastis ir motyvus, vidinį konfliktą; interpretuoja ir vertina veikėjų elgesį, santykių problemišumą, tikslus ir idėjas; apibendrina ir interpretuoja veikėjo vaidmenį kūrinyje; aptaria veikėjo kūrimo būdus; analizuoja įvairias eilėraščio lyrinio subjekto raiškos formas (kalbėjimas „aš“ ir „mes“ vardu, lyrinis subjektas-kaukė, komiškas subjektas, autoironiška figūra ir kt.).</p>	<p>B.2.1.3. Savarankiškai analizuoja kūrinio veikėjų charakterio raidą, vertybes; aptaria elgesio priežastis ir motyvus, vidinį konfliktą; interpretuoja ir vertina veikėjų elgesį, santykių problemišumą, tikslus ir idėjas; apibendrina ir interpretuoja veikėjo vaidmenį kūrinyje; aptaria veikėjo kūrimo būdus; analizuoja įvairias eilėraščio lyrinio subjekto raiškos formas (kalbėjimas „aš“ ir „mes“ vardu, lyrinis subjektas-kaukė, komiškas subjektas, autoironiška figūra ir kt.).</p>
<p>B.2.2.3. Kūrinio įvykius fragmentiškai sieja su jo veikėjų likimais, kūrinio prasme, žanrinėmis</p>	<p>B.2.2.3. Kūrinio įvykius iš dalies sieja su jo veikėjų likimais, kūrinio prasme, žanrinėmis kūrinio</p>	<p>B.2.2.3. Kūrinio įvykius iš esmės sieja su jo veikėjų likimais, kūrinio prasme, žanrinėmis kūrinio</p>	<p>B.2.2.3. Kūrinio įvykius nuosekliai sieja su jo veikėjų likimais, kūrinio prasme, žanrinėmis kūrinio ypatybėmis</p>

<p>kūrinio ypatybės ir literatūriniu kultūriniu kontekstu. Padedamas analizuoja tekstą remdamasis literatūrine, gyvenimiškąja ir kultūrine patirtimi.</p>	<p>ypatybėmis ir literatūriniu kultūriniu kontekstu. Vadovaudamasis pateiktais kriterijais nusako veiksmo daugiaplaniškumą, analizuoja tekstą remdamasis literatūrine, gyvenimiškąja ir kultūrine patirtimi.</p>	<p>ypatybėmis ir literatūriniu kultūriniu kontekstu. Konsultuodamasis nusako veiksmo daugiaplaniškumą, analizuoja tekstą remdamasis literatūrine, gyvenimiškąja ir kultūrine patirtimi.</p>	<p>ir literatūriniu kultūriniu kontekstu. Savarankiškai nusako veiksmo daugiaplaniškumą, analizuoja tekstą remdamasis literatūrine, gyvenimiškąja ir kultūrine patirtimi.</p>
<p>B.2.3.3. Fragmentiškai argumentuodamas paaiškina negrožinio teksto tikslą, aptaria teksto raiškos ypatumus. Padedamas aptaria negrožinio teksto tematiką, problemas; formuluoja pagrindinę(-es) mintį(-is); analizuoja raišką, kontekstą bei jų sąsajas.</p>	<p>B.2.3.3. Iš dalies argumentuodamas paaiškina negrožinio teksto tikslą, aptaria teksto raiškos ypatumus. Vadovaudamasis pateiktais kriterijais aptaria negrožinio teksto tematiką, problemas; formuluoja pagrindinę(-es) mintį(-is); analizuoja raišką, kontekstą bei jų sąsajas.</p>	<p>B.2.3.3. Iš esmės argumentuodamas paaiškina negrožinio teksto tikslą, aptaria teksto raiškos ypatumus. Konsultuodamasis aptaria negrožinio teksto tematiką, problemas; formuluoja pagrindinę(-es) mintį(-is); analizuoja raišką, kontekstą bei jų sąsajas.</p>	<p>B.2.3.3. Išsamiai argumentuodamas paaiškina negrožinio teksto tikslą, aptaria teksto raiškos ypatumus. Savarankiškai aptaria negrožinio teksto tematiką, problemas; formuluoja pagrindinę(-es) mintį(-is); analizuoja raišką, kontekstą bei jų sąsajas.</p>
<p>B.2.4.3. Fragmentiškai argumentuodamas paaiškina, kaip šis kūrinys emociškai gali paveikti skirtingą skaitymo patirtį turintį skaitytoją; susieja skaitomą kūrinį su anksčiau skaitytais kūriniais (paaiškina kūrinio intertekstualumą).</p>	<p>B.2.4.3. Iš dalies argumentuodamas paaiškina, kaip šis kūrinys emociškai gali paveikti skirtingą skaitymo patirtį turintį skaitytoją; susieja skaitomą kūrinį su anksčiau skaitytais kūriniais (paaiškina kūrinio intertekstualumą), panaudoja savo išprusimą, įgytą už teksto ribų.</p>	<p>B.2.4.3. Iš esmės argumentuodamas paaiškina, kaip šis kūrinys emociškai gali paveikti skirtingą skaitymo patirtį turintį skaitytoją; susieja skaitomą kūrinį su anksčiau skaitytais kūriniais (paaiškina kūrinio intertekstualumą), panaudoja savo išprusimą, įgytą už teksto ribų.</p>	<p>B.2.4.3. Išsamiai argumentuodamas paaiškina, kaip šis kūrinys emociškai gali paveikti skirtingą skaitymo patirtį turintį skaitytoją; susieja skaitomą kūrinį su anksčiau skaitytais kūriniais (paaiškina kūrinio intertekstualumą), panaudoja savo išprusimą, įgytą už teksto ribų.</p>
<p>B.3.1.3. Fragmentiškai paaiškina, kaip siekiama teksto ir vaizdo įtaigumo, kritiškai vertina autoriaus pasirinktų raiškos priemonių tikslingumą. Fragmentiškai palaiko diskusiją apie žodžio, spaudos laisvę ir jos ribas.</p>	<p>B.3.1.3. Iš dalies paaiškina, kaip siekiama teksto ir vaizdo įtaigumo, kritiškai vertina autoriaus pasirinktų raiškos priemonių tikslingumą. Iš dalies palaiko diskusiją apie žodžio, spaudos laisvę ir jos ribas, etiškai polemizuoja su išsakyta nuomone.</p>	<p>B.3.1.3. Iš esmės paaiškina, kaip siekiama teksto ir vaizdo įtaigumo, kritiškai vertina autoriaus pasirinktų raiškos priemonių tikslingumą. Diskutuoja apie žodžio, spaudos laisvę ir jos ribas, etiškai ir argumentuotai polemizuoja su išsakyta nuomone.</p>	<p>B.3.1.3. Išsamiai paaiškina, kaip siekiama teksto ir vaizdo įtaigumo, kritiškai vertina autoriaus pasirinktų raiškos priemonių tikslingumą. Aktyviai diskutuoja apie žodžio, spaudos laisvę ir jos ribas, etiškai ir argumentuotai polemizuoja su išsakyta nuomone.</p>

<p>B.3.2.3. Padedamas apibūdina skirtingų tipų, funkcinių stilių ir žanrų tekstus; fragmentiškai paaishkina, kaip teksto raiškos būdas priklauso nuo jo paskirties, adresato, epochos stilistikos, literatūrinės srovės, autoriaus individualybės.</p>	<p>B.3.2.3. Vadovaudamasis pateiktais kriterijais apibūdina skirtingų tipų, funkcinių stilių ir žanrų tekstus; iš dalies paaishkina, kaip teksto raiškos būdas priklauso nuo jo paskirties, adresato, epochos stilistikos, literatūrinės srovės, autoriaus individualybės.</p>	<p>B.3.2.3. Konsultuodamasis apibūdina skirtingų tipų, funkcinių stilių ir žanrų tekstus; iš esmės paaishkina, kaip teksto raiškos būdas priklauso nuo jo paskirties, adresato, epochos stilistikos, literatūrinės srovės, autoriaus individualybės.</p>	<p>B.3.2.3. Savarankiškai apibūdina skirtingų tipų, funkcinių stilių ir žanrų tekstus; išsamiai paaishkina, kaip teksto raiškos būdas priklauso nuo jo paskirties, adresato, epochos stilistikos, literatūrinės srovės, autoriaus individualybės.</p>
<p>B.3.3.3. Fragmentiškai paaishkina kūrinio potekstę atsižvelgdamas į kontekstą; kur tinka, siūlo kelias interpretacijos galimybes; vertina, kaip dera turinys ir raiška, samprotauja, kaip šis kūrinys atrodo platesniame literatūriniame ir kultūriniame kontekste.</p>	<p>B.3.3.3. Iš dalies paaishkina kūrinio potekstę atsižvelgdamas į kontekstą; kur tinka, siūlo kelias interpretacijos galimybes; vertina, kaip dera turinys ir raiška, samprotauja, kaip šis kūrinys atrodo platesniame literatūriniame ir kultūriniame kontekste.</p>	<p>B.3.3.3. Iš esmės paaishkina kūrinio potekstę atsižvelgdamas į kontekstą; kur tinka, siūlo kelias interpretacijos galimybes; vertina, kaip dera turinys ir raiška, samprotauja, kaip šis kūrinys atrodo platesniame literatūriniame ir kultūriniame kontekste.</p>	<p>B.3.3.3. Išsamiai paaishkina kūrinio potekstę atsižvelgdamas į kontekstą; kur tinka, siūlo kelias interpretacijos galimybes; vertina, kaip dera turinys ir raiška, samprotauja, kaip šis kūrinys atrodo platesniame literatūriniame ir kultūriniame kontekste.</p>
<p>B.4.1.3. Siekdamas suprasti tekstą, padedamas analizuoja formaliosios teksto struktūros dermę su logine teksto struktūra, remdamasis planingumo, funkcionalumo, prasminio rišlumo, vientisumo ir nuoseklumo principais.</p>	<p>B.4.1.3. Siekdamas suprasti tekstą, pagal pateiktus kriterijus analizuoja formaliosios teksto struktūros dermę su logine teksto struktūra, remdamasis planingumo, funkcionalumo, prasminio rišlumo, vientisumo ir nuoseklumo principais.</p>	<p>B.4.1.3. Siekdamas suprasti tekstą, konsultuodamasis analizuoja formaliosios teksto struktūros dermę su logine teksto struktūra, remdamasis planingumo, funkcionalumo, prasminio rišlumo, vientisumo ir nuoseklumo principais.</p>	<p>B.4.1.3. Siekdamas suprasti tekstą, savarankiškai analizuoja formaliosios teksto struktūros dermę su logine teksto struktūra, remdamasis planingumo, funkcionalumo, prasminio rišlumo, vientisumo ir nuoseklumo principais.</p>
<p>B.4.2.3. Padedamas atpažįsta prozos, poezijos, dramos žanrines ypatybes ir modelius, pagal kuriuos plėtojamas veiksmas, vyksmas, konfliktai; skaidydamas ieško atitikmenų, vertina, ar tema atpažįstama, ar apie tai jau yra ką nors skaitęs, randa jau pažįstamus simbolius. Remdamasis skaitymo patirtimi, kitų dalykų žiniomis atpažįsta ir įvardija kai kuriuos</p>	<p>B.4.2.3. Vadovaudamasis pateiktais kriterijais atpažįsta prozas, poezijos, dramos žanrines ypatybes ir modelius, pagal kuriuos plėtojamas veiksmas, vyksmas, konfliktai; skaidydamas ieško atitikmenų, vertina, ar tema atpažįstama, ar apie tai jau yra ką nors skaitęs, randa jau pažįstamus simbolius. Remdamasis skaitymo patirtimi, kitų dalykų žiniomis iš dalies atpažįsta ir įvardija</p>	<p>B.4.2.3. Konsultuodamasis atpažįsta prozas, poezijos, dramos žanrines ypatybes ir modelius, pagal kuriuos plėtojamas veiksmas, vyksmas, konfliktai; skaidydamas ieško atitikmenų, vertina, ar tema atpažįstama, ar apie tai jau yra ką nors skaitęs, randa jau pažįstamus simbolius. Remdamasis skaitymo patirtimi, kitų dalykų žiniomis iš esmės</p>	<p>B.4.2.3. Savarankiškai atpažįsta prozas, poezijos, dramos žanrines ypatybes ir modelius, pagal kuriuos plėtojamas veiksmas, vyksmas, konfliktai; skaidydamas ieško atitikmenų, vertina, ar tema atpažįstama, ar apie tai jau yra ką nors skaitęs, randa jau pažįstamus simbolius. Remdamasis skaitymo patirtimi, kitų dalykų žiniomis atpažįsta ir įvardija kūrinio potekstėje</p>

kūrinio potekstėje glūdinčius modelius, šablonus, archetipus.	kūrinio potekstėje glūdinčius modelius, šablonus, archetipus.	atpažįsta ir įvardija kūrinio potekstėje glūdinčius modelius, šablonus, archetipus.	glūdinčius modelius, šablonus, archetipus.
B.4.3.3. Remdamasis tekstu ir padedamas išsiaiškina nežinomus žodžius, pavadinimo prasmę, jį susieja su teksto tema, problema ir pagrindine mintimi; pasižymi (pvz., spalvomis) pasikartojančius teksto žodžius, detales, motyvus, veiksmo/ vyksmo raidą.	B.4.3.3. Remdamasis tekstu pateiktais kriterijais išsiaiškina nežinomus žodžius, pavadinimo prasmę, jį susieja su teksto tema, problema ir pagrindine mintimi; pasižymi (pvz., spalvomis) pasikartojančius teksto žodžius, detales, motyvus, veiksmo/ vyksmo raidą.	B.4.3.3. Remdamasis tekstu išsiaiškina nežinomus žodžius, pavadinimo prasmę, jį susieja su teksto tema, problema ir pagrindine mintimi; pasižymi (pvz., spalvomis) pasikartojančius teksto žodžius, detales, motyvus, veiksmo/ vyksmo raidą; analizuodamas gramatinės formas nustato eilėraščio lyrinį subjektą ir jo santykį su objektu.	B.4.3.3. Remdamasis tekstu savarankiškai išsiaiškina nežinomus žodžius, pavadinimo prasmę, jį susieja su teksto tema, problema ir pagrindine mintimi; pasižymi (pvz., spalvomis) pasikartojančius teksto žodžius, detales, motyvus, veiksmo/ vyksmo raidą; analizuodamas gramatinės formas nustato eilėraščio lyrinį subjektą ir jo santykį su objektu.
B.4.4.3. Naudojasi įvairiais informacijos šaltiniais, įskaitant skaitmeninį turinį, bendrus ir specializuotus dalykinius išteklius. Padedamas tiria ir iš įvairių šaltinių atsirenka reikalingą informaciją, ją lygina, kaupia, nustato jos tinkamumą ir patikimumą, teisėtai naudojami skaitmeniniu turiniu.	B.4.4.3. Naudojasi įvairiais informacijos šaltiniais, įskaitant skaitmeninį turinį, bendrus ir specializuotus dalykinius išteklius. Vadovaudamasis pateiktais kriterijais tiria ir iš įvairių šaltinių atsirenka reikalingą informaciją, ją lygina, kaupia, nustato jos tinkamumą ir patikimumą, teisėtai naudojami skaitmeniniu turiniu.	B.4.4.3. Naudojasi įvairiais informacijos šaltiniais, įskaitant skaitmeninį turinį, bendrus ir specializuotus dalykinius išteklius. Konsultuodamasis tiria ir iš įvairių šaltinių atsirenka reikalingą informaciją, ją lygina, kaupia, nustato jos tinkamumą ir patikimumą, teisėtai naudojami skaitmeniniu turiniu.	B.4.4.3. Naudojasi įvairiais informacijos šaltiniais, įskaitant skaitmeninį turinį, bendrus ir specializuotus dalykinius išteklius. Savarankiškai tiria ir iš įvairių šaltinių atsirenka reikalingą informaciją, ją lygina, kaupia, nustato jos tinkamumą ir patikimumą, teisėtai naudojami skaitmeniniu turiniu.
B.4.5.3. Padedamas atskleidžia santykį su skaitoma knyga, lygina ją su kitomis skaitytomis knygomis. Fragmentiškai palaiko diskusiją apie perskaitytas knygas, rašo skaitytojo dienoraštį.	B.4.5.3. Vadovaudamasis pateiktais kriterijais atskleidžia ir pagrindžia santykį su skaitoma knyga, lygina ją su kitomis skaitytomis knygomis. Palaiko diskusiją apie perskaitytas knygas, rašo skaitytojo dienoraštį.	B.4.5.3. Konsultuodamasis atskleidžia ir pagrindžia subjektyvų santykį su skaitoma knyga, lygina ją su kitomis skaitytomis knygomis. Diskutuoja grupėje apie perskaitytas knygas, rašo skaitytojo dienoraštį ar(ir) komentuoja knygas ir kultūrinius įvykius mokyklos intranete ar(ir) internete.	B.4.5.3. Savarankiškai atskleidžia ir pagrindžia subjektyvų santykį su skaitoma knyga, lygina ją su kitomis skaitytomis knygomis. Aktyviai diskutuoja apie perskaitytas knygas, rašo skaitytojo dienoraštį ar(ir) komentuoja knygas ir kultūrinius įvykius mokyklos intranete ar(ir) internete.
B.4.6.3. Grafiniu vaizdu pažymi paprasčiausią veikėjo jausmų,	B.4.6.3. Grafiniu vaizdu pažymi paprastą veikėjo jausmų, minčių	B.4.6.3. Grafiniu vaizdu pažymi nesudėtingą veikėjo jausmų, minčių	B.4.6.3. Grafiniu vaizdu pažymi sudėtingą veikėjo jausmų, minčių

<p>minčių raidą, priešinamus požiūrius, turinio ir kalbinės raiškos priklausomybę.</p> <p>Remdamasis skaitymo patirtimi fragmentiškai lygina skirtingų autorių idėjų meninę raišką, skirtingų žanrų kūrybinių tos pačios temos, problemos, idėjų raišką.</p>	<p>raidą, priešinamus požiūrius, turinio ir kalbinės raiškos priklausomybę.</p> <p>Remdamasis skaitymo patirtimi iš dalies lygina skirtingų autorių idėjų meninę raišką, skirtingų žanrų kūrybinių tos pačios temos, problemos, idėjų raišką.</p>	<p>raidą, priešinamus požiūrius, turinio ir kalbinės raiškos priklausomybę.</p> <p>Remdamasis skaitymo patirtimi iš esmės lygina skirtingų autorių idėjų meninę raišką, skirtingų žanrų kūrybinių tos pačios temos, problemos, idėjų raišką.</p> <p>Konsultuodamasis sudaro didelės apimties kūrybinių (romano, dramos) draminių situacijų, stumiančių veiksmą, skatinančių veikėjų sprendimus, plėtotės schemą.</p>	<p>raidą, priešinamus požiūrius, turinio ir kalbinės raiškos priklausomybę.</p> <p>Remdamasis skaitymo patirtimi išsamiai lygina skirtingų autorių idėjų meninę raišką, skirtingų žanrų kūrybinių tos pačios temos, problemos, idėjų raišką.</p> <p>Savarankiškai sudaro didelės apimties kūrybinių (romano, dramos) draminių situacijų, stumiančių veiksmą, skatinančių veikėjų sprendimus, plėtotės schemą.</p>
C. Rašymas ir teksto kūrimas			
<p>C.1.1.3. Samprotauja žodžiu ir raštu fragmentiškai remdamasis literatūros ir kultūros tekstais, minimaliai argumentuoja savo požiūrį, iš dalies nuosekliai plėtoja temą, pasirinkdamas tinkamą struktūrą.</p>	<p>C.1.1.3. Samprotauja žodžiu ir raštu iš dalies remdamasis literatūros ir kultūros tekstais, iš dalies argumentuotai išreiškia savo požiūrį ir nuosekliai plėtoja temą, pasirinkdamas tinkamą struktūrą.</p>	<p>C.1.1.3. Samprotauja žodžiu ir raštu iš esmės remdamasis literatūros ir kultūros tekstais, iš esmės argumentuotai išreiškia savo požiūrį, nuosekliai plėtoja temą, pasirinkdamas tinkamą struktūrą.</p>	<p>C.1.1.3. Samprotauja žodžiu ir raštu išsamiai remdamasis literatūros ir kultūros tekstais, argumentuotai išreiškia savo požiūrį, nuosekliai ir kryptingai plėtoja temą, pasirinkdamas tinkamą struktūrą.</p>
<p>C.1.2.3. Fragmentiškai aptaria žiniasklaidos paskirtį ir žanrų įvairovę (straipsnis, esė, recenzija, reportažas, apybraiža ir kt.).</p> <p>Padedamas analizuoja jų sandarą, turinį ir raiškos ypatybes bei rašo aktualius tekstus.</p>	<p>C.1.2.3. Iš dalies aptaria žiniasklaidos paskirtį ir žanrų įvairovę (straipsnis, esė, recenzija, reportažas, apybraiža ir kt.).</p> <p>Vadovaudamasis pateiktais nurodymais analizuoja jų sandarą, turinį ir raiškos ypatybes ir rašo aktualius tekstus.</p>	<p>C.1.2.3. Iš esmės aptaria žiniasklaidos paskirtį ir žanrų įvairovę (straipsnis, esė, recenzija, reportažas, apybraiža ir kt.), konsultuodamasis analizuoja jų sandarą, turinį ir raiškos ypatybes bei rašo aktualius tekstus.</p>	<p>C.1.2.3. Išsamiai aptaria žiniasklaidos paskirtį ir žanrų įvairovę (straipsnis, esė, recenzija, reportažas, apybraiža ir kt.), savarankiškai analizuoja jų sandarą, turinį ir raiškos ypatybes; rašo aktualius tekstus.</p>
<p>C.1.3.3. Padedamas kuria tekstus, remdamasis literatūriniais ir kultūriniais kontekstais, minimaliai argumentuotai, logiškai ir tiksliai reikšdamas savo požiūrį aiškia kalba.</p>	<p>C.1.3.3. Vadovaudamasis pateiktais nurodymais kuria įvairių tipų ir žanrų tekstus, iš dalies remdamasis literatūriniais ir kultūriniais kontekstais, iš dalies argumentuotai, logiškai, tiksliai reikšdamas savo požiūrį sklandžiai, aiškia kalba.</p>	<p>C.1.3.3. Konsultuodamasis kuria stilistiškai vientisus įvairių tipų ir žanrų tekstus, tikslingai remdamasis literatūriniais ir kultūriniais kontekstais, iš esmės argumentuotai, logiškai, tiksliai reikšdamas savo požiūrį sklandžiai, aiškia, turtinga kalba.</p>	<p>C.1.3.3. Savarankiškai kuria stilistiškai vientisus įvairių tipų ir žanrų tekstus, tikslingai remdamasis literatūriniais ir kultūriniais kontekstais, argumentuotai, logiškai, tiksliai reikšdamas savo požiūrį sklandžiai, aiškia, turtinga kalba.</p>

<p>C.2.1.3. Rašo paprasčiausius literatūrinius ir kitus literatūra ir kultūra paremtus rašinius, fragmentiškai analizuoja, interpretuoja, lygina literatūros ir kultūros tekstus, apibendrina ir daro išvadas.</p>	<p>C.2.1.3. Rašo paprastus literatūrinius ir kitus literatūra ir kultūra paremtus rašinius, iš dalies analizuoja, interpretuoja, lygina literatūros ir kultūros tekstus, apibendrina ir daro išvadas.</p>	<p>C.2.1.3. Rašo nesudėtingus literatūrinius ir kitus literatūra ir kultūra paremtus rašinius, iš esmės įvairiais aspektais analizuoja, interpretuoja, lygina literatūros ir kultūros tekstus, kur dera, polemizuoja, apibendrina ir daro išvadas.</p>	<p>C.2.1.3. Rašo sudėtingus literatūrinius ir kitus literatūra ir kultūra paremtus rašinius, išsamiai įvairiais aspektais analizuoja, interpretuoja, lygina literatūros ir kultūros tekstus, kur dera, polemizuoja, apibendrina ir daro išvadas.</p>
<p>C.2.2.3. Atsakingai naudodamasis skaitmeninėmis technologijomis, padedamas rašo atitinkamos struktūros informacinius tekstus, kuria pateiktis ar filmus, numatydamas galimas poveikio priemones ir prisiimdamas atsakomybę už paskelbtą informaciją.</p>	<p>C.2.2.3. Atsakingai naudodamasis skaitmeninėmis technologijomis, pagal pateiktus nurodymus rašo atitinkamos struktūros informacinius tekstus, kuria pateiktis ar filmus, numatydamas galimas poveikio priemones ir prisiimdamas atsakomybę už paskelbtą informaciją.</p>	<p>C.2.2.3. Kūrybiškai ir atsakingai naudodamasis skaitmeninėmis technologijomis, konsultuodamasis rašo atitinkamos struktūros informacinius tekstus, kuria pateiktis, laidas, tinklaraščius, elektronines knygas ar filmus, numatydamas galimas poveikio priemones ir prisiimdamas atsakomybę už paskelbtą informaciją.</p>	<p>C.2.2.3. Kūrybiškai ir atsakingai naudodamasis skaitmeninėmis technologijomis, savarankiškai rašo atitinkamos struktūros informacinius tekstus, kuria pateiktis, laidas, tinklaraščius, elektronines knygas ar filmus, numatydamas galimas poveikio priemones ir prisiimdamas atsakomybę už paskelbtą informaciją.</p>
<p>C.2.3.3. Žodžiu ir raštu padedamas apibūdina literatūros kūrinių vizualizaciją (teatro pastatymus, kino ekranizaciją, tapybos darbus, iliustracijas ir kt.).</p>	<p>C.2.3.3. Žodžiu ir raštu pagal pateiktus nurodymus apibūdina literatūros kūrinių vizualizaciją (teatro pastatymus, kino ekranizaciją, tapybos darbus, iliustracijas ir kt.); kūrinio temų, problemų aktualizavimą ir vizualizacijų raišką.</p>	<p>C.2.3.3. Žodžiu ir raštu konsultuodamasis apibūdina literatūros kūrinių vizualizaciją (teatro pastatymus, kino ekranizaciją, tapybos darbus, iliustracijas ir kt.); kūrinio temų, problemų aktualizavimą ir vizualizacijų raišką.</p>	<p>C.2.3.3. Žodžiu ir raštu savarankiškai apibūdina literatūros kūrinių vizualizaciją (teatro pastatymus, kino ekranizaciją, tapybos darbus, iliustracijas ir kt.); kūrinio temų, problemų aktualizavimą ir vizualizacijų raišką.</p>
<p>C.3.1.3. Rašydamas paprasčiausią tiriamąjį kalbos ar literatūros darbą, iš dalies laikosi akademinės kalbos reikalavimų ir pasirenka moksliniam darbui būdingą struktūrą.</p>	<p>C.3.1.3. Rašydamas paprastą tiriamąjį kalbos ar literatūros darbą, iš esmės laikosi akademinės kalbos reikalavimų ir pasirenka moksliniam darbui būdingą struktūrą.</p>	<p>C.3.1.3. Rašydamas nesudėtingą tiriamąjį kalbos ar literatūros darbą, laikosi akademinės kalbos reikalavimų ir pasirenka moksliniam darbui būdingą struktūrą; lygindamas panašių ar skirtingų žanrų, skirtingų autorių</p>	<p>C.3.1.3. Rašydamas sudėtingą tiriamąjį kalbos ar literatūros darbą, laikosi akademinės kalbos reikalavimų ir pasirenka moksliniam darbui būdingą struktūrą; lygindamas panašių ar skirtingų žanrų, skirtingų autorių kūrinius pateikia savo autorines išvalgas.</p>

		kūrinius pateikia savo autorines išvalgas.	
C.3.2.3. Rašo paprasčiausią tekstą, siedamas sakinius priežasties, sąlygos, nuolaidos, lyginimo (kontrasto, panašumo) ir kt. ryšiais; padedamas išreiškia abejojimą, įsitikinimą, akcentavimą, naudoja informacijos šaltinį reiškiantį sakinių siejimą.	C.3.2.3. Rašo paprastą tekstą, siedamas sakinius priežasties, sąlygos, nuolaidos, lyginimo (kontrasto, panašumo) ir kt. ryšiais; pagal pateiktus nurodymus išreiškia abejojimą, įsitikinimą, akcentavimą, naudoja informacijos šaltinį reiškiantį sakinių siejimą, iš dalies tinkamai pasirenka stilistines sakinių siejimo priemones (paralelizmą, chiazmą, palyginimą, aliuziją, metaforą)..	C.3.2.3. Rašo nesudėtingą tekstą, siedamas sakinius priežasties, sąlygos, nuolaidos, lyginimo (kontrasto, panašumo) ir kt. ryšiais; konsultuodamasis išreiškia abejojimą, įsitikinimą, akcentavimą, naudoja informacijos šaltinį reiškiantį sakinių siejimą, iš esmės tinkamai pasirenka stilistines sakinių siejimo priemones (paralelizmą, chiazmą, palyginimą, aliuziją, metaforą).	C.3.2.3. Rašo sudėtingą tekstą, siedamas sakinius priežasties, sąlygos, nuolaidos, lyginimo (kontrasto, panašumo) ir kt. ryšiais; savarankiškai išreiškia abejojimą, įsitikinimą, akcentavimą, naudoja informacijos šaltinį reiškiantį sakinių siejimą, tinkamai pasirenka stilistines sakinių siejimo priemones (paralelizmą, chiazmą, palyginimą, aliuziją, metaforą).
C.3.3.3. Rašo paprasčiausią tekstą, laikydamasis kai kurių stilingos kalbos reikalavimų (tinkamumo, aiškumo, logiškumo).	C.3.3.3. Rašo paprastą tekstą, laikydamasis pagrindinių stilingos kalbos reikalavimų (tinkamumo, tikslingumo, aiškumo, logiškumo).	C.3.3.3. Rašo nesudėtingą tekstą, laikydamasis daugumos stilingos kalbos reikalavimų (tinkamumo, tikslingumo, aiškumo, sklandumo, vientisumo, logiškumo).	C.3.3.3. Rašo sudėtingą tekstą, laikydamasis visų stilingos kalbos reikalavimų (tinkamumo, tikslingumo, aiškumo, tikslumo, sklandumo, vientisumo, logiškumo).
C.3.4.3. Rašo fragmentiškai laikydamasis gramatikos, leksikos, rašybos ir skyrybos (privalomų) taisyklių. Ranka rašo aiškiai, renka tekstą klaviatūra iš dalies laikydamasis raštvedybos reikalavimų; tinkamai pateikia savo sukurtą tekstą, tiriamuosius ar kitus darbus, pasitelkdamas skaitmenines technologijas.	C.3.4.3. Rašo iš dalies laikydamasis gramatikos, leksikos, rašybos ir skyrybos (privalomų) taisyklių. Ranka rašo aiškiai, renka tekstą klaviatūra iš esmės laikydamasis raštvedybos reikalavimų; tinkamai pateikia savo sukurtą tekstą, tiriamuosius ar kitus darbus, pasitelkdamas skaitmenines technologijas.	C.3.4.3. Rašo iš esmės laikydamasis visų gramatikos, leksikos, rašybos ir skyrybos (privalomų) taisyklių. Ranka rašo aiškiai, renka tekstą klaviatūra nepriekaištingai laikydamasis raštvedybos reikalavimų; tinkamai ir estetiškai pateikia savo sukurtą tekstą, tiriamuosius ar kitus darbus, tikslingai pasitelkdamas skaitmenines technologijas.	C.3.4.3. Rašo laikydamasis visų gramatikos, leksikos, rašybos ir skyrybos (privalomų) taisyklių. Ranka rašo aiškiai, renka tekstą klaviatūra nepriekaištingai laikydamasis raštvedybos reikalavimų; tinkamai ir estetiškai pateikia savo sukurtą tekstą, tiriamuosius ar kitus darbus, tikslingai pasitelkdamas skaitmenines technologijas.
C.4.1.3. Padedamas kaupia medžiagą rašymui, renka idėjas ir planuoja atsižvelgdamas į savo rašymo patirtį; įvertina rašymo	C.4.1.3. Vadovaudamasis pateiktais nurodymais kaupia medžiagą rašymui, renka idėjas ir planuoja atsižvelgdamas į savo rašymo patirtį;	C.4.1.3. Konsultuodamasis kaupia medžiagą rašymui, renka idėjas ir planuoja atsižvelgdamas į savo rašymo patirtį; įvertina rašymo	C.4.1.3. Savarankiškai kaupia medžiagą rašymui, renka idėjas ir planuoja atsižvelgdamas į savo rašymo

situaciją ir fragmentiškai taiko asmeniškai tinkamas strategijas.	įvertina rašymo situaciją ir vadovaudamasis pateiktais nurodymais taiko asmeniškai tinkamas strategijas.	situaciją ir taiko asmeniškai tinkamas strategijas.	patirtį; įvertina rašymo situaciją ir taiko asmeniškai tinkamas strategijas.
C.4.2.3. Atsižvelgdamas į tikslą ir adresatą, siekdamas tikslumo, aiškumo, įtaigumo, padedamas tobulina tekstą turinio, struktūros, kalbinės raiškos ir taisyklingumo aspektais; padedamas vertina, kokios planavimo, rašymo bei redagavimo strategijos asmeniškai tinkamiausios, padedamas jas taiko.	C.4.2.3. Atsižvelgdamas į tikslą ir adresatą, siekdamas tikslumo, aiškumo, įtaigumo, tobulina tekstą turinio, struktūros, kalbinės raiškos ir taisyklingumo aspektais pagal pateiktus nurodymus; vertina, kokios planavimo, rašymo bei redagavimo strategijos asmeniškai tinkamiausios, jas taiko vadovaudamasis pateiktais nurodymais.	C.4.2.3. Atsižvelgdamas į tikslą ir adresatą, siekdamas tikslumo, aiškumo, įtaigumo, konsultuodamasis tobulina tekstą turinio, struktūros, kalbinės raiškos ir taisyklingumo aspektais; vertina, kokios planavimo, rašymo bei redagavimo strategijos asmeniškai tinkamiausios, konsultuodamasis jas taiko.	C.4.2.3. Atsižvelgdamas į tikslą ir adresatą, siekdamas tikslumo, aiškumo, įtaigumo, savarankiškai tobulina tekstą turinio, struktūros, kalbinės raiškos ir taisyklingumo aspektais; vertina, kokios planavimo, rašymo bei redagavimo strategijos asmeniškai tinkamiausios, savarankiškai jas taiko.
D. Lietuvių kalbos pažinimas			
D.1.3.3. Padedamas taiko įgytas fonetikos žinias, minimaliai taisyklingai ir atsakingai vartodamas kalbą.	D.1.3.3. Vadovaudamasis pateiktais nurodymais taiko įgytas fonetikos žinias, iš dalies taisyklingai ir atsakingai vartodamas kalbą.	D.1.3.3. Konsultuodamasis taiko įgytas fonetikos žinias, iš esmės taisyklingai ir atsakingai vartodamas kalbą.	D.1.3.3. Savarankiškai taiko įgytas fonetikos žinias, taisyklingai ir atsakingai vartodamas kalbą.
D.1.4.3. Padedamas taiko įgytas kirčiavimo žinias, minimaliai taisyklingai ir atsakingai vartodamas kalbą.	D.1.4.3. Vadovaudamasis pateiktais nurodymais taiko įgytas kirčiavimo žinias, iš dalies taisyklingai ir atsakingai vartodamas kalbą.	D.1.4.3. Konsultuodamasis taiko įgytas kirčiavimo žinias, iš esmės taisyklingai ir atsakingai vartodamas kalbą.	D.1.4.3. Savarankiškai taiko įgytas kirčiavimo žinias, taisyklingai ir atsakingai vartodamas kalbą.
D.2.1.3. Padedamas taiko įgytas morfologijos žinias, minimaliai taisyklingai ir atsakingai vartodamas kalbą.	D.2.1.3. Vadovaudamasis pateiktais nurodymais taiko įgytas morfologijos žinias, iš dalies taisyklingai ir atsakingai vartodamas kalbą.	D.2.1.3. Konsultuodamasis taiko įgytas morfologijos žinias, iš esmės taisyklingai ir atsakingai vartodamas kalbą.	D.2.1.3. Savarankiškai taiko įgytas morfologijos žinias, taisyklingai ir atsakingai vartodamas kalbą.
D.2.2.3. Padedamas taiko įgytas leksikos žinias, turtina savo žodyną nurodytomis leksinėmis raiškos priemonėmis (pvz., moksliniam stiliui būdinga leksika).	D.2.2.3. Vadovaudamasis pateiktais nurodymais taiko įgytas leksikos žinias, turtina savo žodyną leksinėmis raiškos priemonėmis (pvz., moksliniam stiliui būdinga leksika).	D.2.2.3. Konsultuodamasis taiko įgytas leksikos žinias, turtina savo žodyną leksinėmis raiškos priemonėmis (pvz., moksliniam stiliui būdinga leksika).	D.2.2.3. Savarankiškai taiko įgytas leksikos žinias, turtina savo žodyną leksinėmis raiškos priemonėmis (pvz., moksliniam stiliui būdinga leksika).

D.2.3.3. Padedamas taiko įgytas žodžių darybos žinias, plečia savo žodyną, analizuodamas grožinių ir negrožinių tekstų kalbą, kurdamas savo tekstus.	D.2.3.3. Vadovaudamasis pateiktais nurodymais taiko įgytas žodžių darybos žinias, tikslina, grynina ir plečia savo žodyną, analizuodamas grožinių ir negrožinių tekstų kalbą, kurdamas savo tekstus.	D.2.3.3. Konsultuodamasis taiko įgytas žodžių darybos žinias, tikslina, grynina ir plečia savo žodyną, tikslingai analizuodamas grožinių ir negrožinių tekstų kalbą, kurdamas savo tekstus.	D.2.3.3. taiko įgytas žodžių darybos žinias, tikslina, grynina ir plečia savo žodyną, tikslingai analizuodamas grožinių ir negrožinių tekstų kalbą, kurdamas savo tekstus.
D.3.2.3. Padedamas turtina kalbą moksliniam tekstui būdingomis sintaksinėmis konstrukcijomis; jas naudoja kurdamas savo tekstus.	D.3.2.3. Vadovaudamasis pateiktais nurodymais turtina kalbą moksliniam tekstui būdingomis sintaksinėmis konstrukcijomis; jas naudoja kurdamas savo tekstus.	D.3.2.3. Konsultuodamasis turtina kalbą moksliniam tekstui būdingomis sintaksinėmis konstrukcijomis; jas naudoja kurdamas savo tekstus.	D.3.2.3. Savarankiškai turtina kalbą moksliniam tekstui būdingomis sintaksinėmis konstrukcijomis; jas naudoja kurdamas savo tekstus.
D.3.3.3. Padedamas taiko įgytas sintaksės žinias.	D.3.3.3. Vadovaudamasis pateiktais nurodymais taiko įgytas sintaksės žinias.	D.3.3.3. Konsultuodamasis taiko įgytas sintaksės žinias.	D.3.3.3. Savarankiškai taiko įgytas sintaksės žinias.
D.4.1.3. Padedamas taiko III–IV gimnazijos klasių programoje numatytas stilistikos žinias.	D.4.1.3. Vadovaudamasis pateiktais nurodymais taiko III–IV gimnazijos klasių programoje numatytas stilistikos žinias.	D.4.1.3. Konsultuodamasis taiko III–IV gimnazijos klasių programoje numatytas stilistikos žinias.	D.4.1.3. Savarankiškai taiko III–IV gimnazijos klasių programoje numatytas stilistikos žinias.
D.4.2.3. Padedamas taiko III–IV gimnazijos klasių programoje numatytas retorikos žinias.	D.4.2.3. Vadovaudamasis pateiktais nurodymais taiko III–IV gimnazijos klasių programoje numatytas retorikos žinias.	D.4.2.3. Konsultuodamasis taiko III–IV gimnazijos klasių programoje numatytas retorikos žinias.	D.4.2.3. Savarankiškai taiko III–IV gimnazijos klasių programoje numatytas retorikos žinias.
D.5.2.3. Stebi kalbos reiškinius, fragmentiškai analizuoja lietuviškų grožinių kūrinių ir visuotinės literatūros vertimų kalbą, lygina skirtingus vertimus. Fragmentiškai apibūdina lietuvių kalbos unikalumą, globalizacijos procesų poveikį kalbos vartosenai.	D.5.2.3. Stebi kalbos reiškinius, iš dalies analizuoja lietuviškų grožinių kūrinių ir visuotinės literatūros vertimų kalbą, lygina skirtingus vertimus. Iš dalies apibūdina lietuvių kalbos unikalumą, globalizacijos procesų poveikį kalbos vartosenai.	D.5.2.3. Sąmoningai ir tikslingai stebi kalbos reiškinius, iš esmės analizuoja lietuviškų grožinių kūrinių ir visuotinės literatūros vertimų kalbą, lygina skirtingus vertimus. Iš esmės apibūdina lietuvių kalbos unikalumą, globalizacijos procesų poveikį kalbos vartosenai.	D.5.2.3. Sąmoningai ir tikslingai stebi kalbos reiškinius, išsamiai analizuoja lietuviškų grožinių kūrinių ir visuotinės literatūros vertimų kalbą, lygina ir vertina skirtingus vertimus. Išsamiai apibūdina lietuvių kalbos unikalumą, vertina globalizacijos procesų poveikį kalbos vartosenai.
D.5.3.3. Padedamas naudojasi įvairiais elektroniniais žodynais, žinynais, Valstybinės lietuvių kalbos komisijos Konsultacijų banku,	D.5.3.3. Vadovaudamasis pateiktais nurodymais naudojasi įvairiais elektroniniais žodynais, žinynais, Valstybinės lietuvių kalbos	D.5.3.3. Konsultuodamasis naudojasi įvairiais elektroniniais žodynais, žinynais, Valstybinės lietuvių kalbos komisijos	D.5.3.3. Savarankiškai naudojasi įvairiais elektroniniais žodynais, žinynais, Valstybinės lietuvių kalbos komisijos Konsultacijų banku,

duomenų bazėmis ir skaitmeniniais mokymosi šaltiniais.	komisijos Konsultacijų banku, duomenų bazėmis ir skaitmeniniais mokymosi šaltiniais.	Konsultacijų banku, duomenų bazėmis ir skaitmeniniais mokymosi šaltiniais.	duomenų bazėmis ir skaitmeniniais mokymosi šaltiniais.
D.6.1.3. Padedamas analizuoja kalbą kaip tautos kultūros dalį, kaip kintantį socialinį kultūrinį ir istorinį reiškinių.	D.6.1.3. Vadovaudamasis pateiktais nurodymais analizuoja ir vertina kalbą kaip tautos kultūros dalį, kaip kintantį socialinį kultūrinį ir istorinį reiškinių.	D.6.1.3. Konsultuodamasis kompleksiskai analizuoja ir vertina kalbą kaip tautos kultūros dalį, kaip kintantį socialinį kultūrinį ir istorinį reiškinių.	D.6.1.3. Savarankiškai kompleksiskai analizuoja ir vertina kalbą kaip tautos kultūros dalį, kaip kintantį socialinį kultūrinį ir istorinį reiškinių.
D.6.2.3. Iš dalies tinkamai vartoja kai kurias žinomas kalbotyros sąvokas ir terminus.	D.6.2.3. Iš dalies tinkamai ir tikslingai vartoja daugumą žinomų kalbotyros sąvokas ir terminus.	D.6.2.3. Iš esmės tinkamai ir tikslingai vartoja žinomas kalbotyros sąvokas ir terminus.	D.6.2.3. Tinkamai ir tikslingai vartoja žinomas kalbotyros sąvokas ir terminus.
E. Literatūros ir kultūros pažinimas			
E.1.1.3. Fragmentiškai analizuoja programoje pateiktus lietuvių ir visuotinės literatūros kūrinius kaip kultūros ir istorinio laiko ženklus, minimaliai atpažįsta ir aptaria kūrinius kaip autoriaus pasaulėžiūros ir tautos bei universaliųjų problemų atspindį.	E.1.1.3. Iš esmės analizuoja programoje pateiktus lietuvių ir visuotinės literatūros kūrinius kaip kultūros ir istorinio laiko ženklus, iš dalies atpažįsta ir aptaria kūrinius kaip autoriaus pasaulėžiūros ir tautos bei universaliųjų problemų atspindį.	E.1.1.3. Iš esmės analizuoja ir lygina programoje pateiktus lietuvių ir visuotinės literatūros kūrinius kaip kultūros ir istorinio laiko ženklus, iš esmės atpažįsta ir aptaria kūrinius kaip autoriaus pasaulėžiūros ir tautos bei universaliųjų problemų atspindį.	E.1.1.3. Išsamiai analizuoja ir lygina programoje pateiktus lietuvių ir visuotinės literatūros kūrinius kaip kultūros ir istorinio laiko ženklus, atpažįsta ir aptaria kūrinius kaip autoriaus pasaulėžiūros ir tautos bei universaliųjų problemų atspindį.
E.1.2.3. Padedamas iš dalies analizuoja programoje pateiktus grožinius (poezijos, prozos, dramos) kūrinius turinio, raiškos, konteksto ir prasmės požiūriu. Fragmentiškai paaiškina, kaip kūrinio raiškos priemonėmis sukuriama jo prasmė; aptaria kūrinio ryšius su kitais lietuvių ir visuotinės literatūros kūrinių.	E.1.2.3. Vadovaudamasis pateiktais nurodymais iš dalies analizuoja programoje pateiktus grožinius (poezijos, prozos, dramos) kūrinius turinio, raiškos, konteksto ir prasmės požiūriu. Iš dalies paaiškina, kaip kūrinio raiškos priemonėmis sukuriama jo prasmė; aptaria kūrinio ryšius su kitais lietuvių ir visuotinės literatūros kūrinių, vertina kūrinio meniškumą.	E.1.2.3. Konsultuodamasis iš esmės analizuoja ir interpretuoja programoje pateiktus ir pasirinktus grožinius (poezijos, prozos, dramos) kūrinius turinio, raiškos, konteksto ir prasmės požiūriu. Iš esmės paaiškina, kaip kūrinio raiškos priemonėmis sukuriama jo prasmė; aptaria kūrinio ryšius su kitais lietuvių ir visuotinės literatūros kūrinių, vertina kūrinio meniškumą.	E.1.2.3. Savarankiškai išsamiai analizuoja ir interpretuoja programoje pateiktus ir pasirinktus grožinius (poezijos, prozos, dramos) kūrinius turinio, raiškos, konteksto ir prasmės požiūriu. Išsamiai paaiškina, kaip kūrinio raiškos priemonėmis sukuriama jo prasmė; aptaria kūrinio ryšius su kitais lietuvių ir visuotinės literatūros kūrinių, vertina kūrinio meniškumą.
E.1.3.3. Padedamas iš dalies aptaria, kaip lietuvių autorių kūriniuose išreiškiamos Viduramžių,	E.1.3.3. Vadovaudamasis pateiktais nurodymais iš dalies aptaria, kaip lietuvių autorių kūriniuose	E.1.3.3. Konsultuodamasis iš esmės aptaria ir analizuoja, kaip lietuvių autorių kūriniuose	E.1.3.3. Savarankiškai išsamiai aptaria ir analizuoja, kaip lietuvių autorių kūriniuose išreiškiamos Viduramžių,

<p>Renesanso, Baroko, Apšvietos idėjos, kaip jos siejamos su Lietuvos kultūros realijomis. Padedamas iš dalies analizuoja šiuolaikinės literatūros ir kultūros bruožus.</p>	<p>išreiškiamos Viduramžių, Renesanso, Baroko, Apšvietos idėjos, kaip jos siejamos su Lietuvos kultūros realijomis. Vadovaudamasis pateiktais nurodymais iš dalies analizuoja šiuolaikinės literatūros ir kultūros bruožus.</p>	<p>išreiškiamos Viduramžių, Renesanso, Baroko, Apšvietos idėjos, kaip jos siejamos su Lietuvos kultūros realijomis. Konsultuodamasis iš esmės analizuoja ir vertina šiuolaikinės literatūros ir kultūros bruožus.</p>	<p>Renesanso, Baroko, Apšvietos idėjos, kaip jos siejamos su Lietuvos kultūros realijomis. Savarankiškai išsamiai analizuoja ir vertina šiuolaikinės literatūros ir kultūros bruožus.</p>
<p>E.1.4.3. Padedamas iš dalies analizuoja, kaip kūriniuose atsispindi kultūrinis, istorinis kontekstas ir kaip kūriniai veikė visuomenės kultūros raidą; minimaliai paaiškina, kuo jie reikšmingi Lietuvos kultūrai.</p>	<p>E.1.4.3. Vadovaudamasis pateiktais nurodymais iš dalies analizuoja, kaip kūriniuose atsispindi kultūrinis, istorinis kontekstas ir kaip kūriniai veikė visuomenės kultūros raidą; iš dalies paaiškina, kuo jie reikšmingi Lietuvos kultūrai.</p>	<p>E.1.4.3. Konsultuodamasis iš esmės analizuoja, kaip kūriniuose atsispindi kultūrinis, istorinis kontekstas ir kaip kūriniai veikė visuomenės kultūros raidą; iš esmės paaiškina, kuo jie reikšmingi Lietuvos kultūrai.</p>	<p>E.1.4.3. Savarankiškai išsamiai analizuoja, kaip kūriniuose atsispindi kultūrinis, istorinis kontekstas ir kaip kūriniai veikė visuomenės kultūros raidą; išsamiai paaiškina, kuo jie reikšmingi Lietuvos kultūrai.</p>
<p>E.2.1.3. Padedamas fragmentiškai aptaria svarbiausius Lietuvos ir Europos kultūros reiškinius, analizuoja, lygina, interpretuoja ir argumentuotai vertina jų atspindžius literatūroje. Nagrinėdamas lietuvių ir Europos literatūrą ją fragmentiškai sieja su platesniais kultūros kontekstais. Plečia ir gilina filologinį ir humanitarinį išprusimą fragmentiškai tinkamai naudodamasis atminties institucijų (bibliotekų, muziejų, archyvų), skaitmeniniais lietuvių kalbos ir literatūros ištekliais ir kitomis interneto galimybėmis.</p>	<p>E.2.1.3. Vadovaudamasis pateiktais nurodymais iš dalies aptaria svarbiausius Lietuvos ir Europos kultūros reiškinius, analizuoja, lygina, interpretuoja ir argumentuotai vertina jų atspindžius literatūroje. Nagrinėdamas lietuvių ir Europos literatūrą ją iš dalies sieja su platesniais kultūros kontekstais. Plečia ir gilina filologinį ir humanitarinį išprusimą iš dalies tinkamai naudodamasis atminties institucijų (bibliotekų, muziejų, archyvų), skaitmeniniais lietuvių kalbos ir literatūros ištekliais ir kitomis interneto galimybėmis.</p>	<p>E.2.1.3. Konsultuodamasis iš esmės aptaria svarbiausius Lietuvos ir Europos kultūros reiškinius, analizuoja, lygina, interpretuoja ir argumentuotai vertina jų atspindžius literatūroje. Nagrinėdamas lietuvių ir Europos literatūrą ją iš esmės sieja su platesniais kultūros kontekstais. Plečia ir gilina filologinį ir humanitarinį išprusimą iš esmės tinkamai naudodamasis atminties institucijų (bibliotekų, muziejų, archyvų), skaitmeniniais lietuvių kalbos ir literatūros ištekliais ir kitomis interneto galimybėmis.</p>	<p>E.2.1.3. Savarankiškai išsamiai aptaria svarbiausius Lietuvos ir Europos kultūros reiškinius, analizuoja, lygina, interpretuoja ir argumentuotai vertina jų atspindžius literatūroje. Nagrinėdamas lietuvių ir Europos literatūrą ją išsamiai sieja su platesniais kultūros kontekstais. Aktyviai plečia ir gilina filologinį ir humanitarinį išprusimą tinkamai ir kūrybiškai naudodamasis atminties institucijų (bibliotekų, muziejų, archyvų), skaitmeniniais lietuvių kalbos ir literatūros ištekliais ir kitomis interneto galimybėmis.</p>
<p>E.2.2.3. Iš dalies tinkamai vartoja kai kurias programoje nurodytas literatūros teorijos sąvokas.</p>	<p>E.2.2.3. Iš dalies tinkamai vartoja daugumą programoje nurodytų literatūros teorijos sąvokų.</p>	<p>E.2.2.3. Iš esmės tinkamai ir tikslingai vartoja daugumą programoje nurodytų literatūros</p>	<p>E.2.2.3. Tinkamai ir tikslingai vartoja programoje nurodytas literatūros teorijos sąvokas. Skaito literatūrologinius tekstus.</p>

		teorijos sąvokų. Skaito literatūrologinius tekstus.	
E.3.2.3. Dalyvauja mokyklos, bendruomenės kultūriniame ir visuomeniniame gyvenime kaip kultūros vartotojas. Iš dalies atsakingai vertina intelektinių kultūros produktų vartojimą.	E.3.2.3. Dalyvauja mokyklos, bendruomenės, regiono kultūriniame ir visuomeniniame gyvenime kaip sąmoningas kultūros vartotojas. Iš esmės atsakingai vertina intelektinių kultūros produktų vartojimą.	E.3.2.3. Dalyvauja mokyklos, bendruomenės, regiono kultūriniame ir visuomeniniame gyvenime kaip sąmoningas kultūros vartotojas. Iš esmės atsakingai ir kritiškai vertina intelektinių kultūros produktų vartojimą.	E.3.2.3. Dalyvauja mokyklos, bendruomenės, regiono ir Lietuvos kultūriniame ir visuomeniniame gyvenime kaip aktyvus ir sąmoningas kultūros vartotojas. Atsakingai ir kritiškai vertina intelektinių kultūros produktų vartojimą.